

REGIONÁLNA ANALÝZA

o mladých ľuďoch ohrozených
situáciou NEET a v situácii NEET
na území Trenčianskeho kraja

Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne
Fakulta sociálno-ekonomických vzťahov

+ 421 (0)32 7400 405

www.fsev.tnuni.sk

Študentská 3, 911 50 Trenčín

**REGIONÁLNA ANALÝZA O MLADÝCH ĽUĎOCH OHROZENÝCH
SITUÁCIOU NEET A V SITUÁCII NEET NA ÚZEMÍ
TRENČIANSKEHO KRAJA**

Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Fakulta sociálno-ekonomických vzťahov

2025

Autori:

Ing. Eva Ivanová, CSc.

Ing. Jana Masárová, PhD.

prof. PhDr. Zoltán Rózsa, PhD.

Mgr. Viera Ondrášková

Ing. Emília Lazarová

Obsah

Zoznam skratiek.....	5
Zoznam tabuliek.....	6
Zoznam grafov.....	9
Zoznam obrázkov.....	10
1 Úvod	11
2 Metodológia.....	13
3 Východisková situácia.....	18
3.1 Opis všeobecnej situácie mladých ľudí v Trenčianskom kraji.....	18
3.1.1 Percentuálne zastúpenie mladých ľudí v Trenčianskom kraji.....	18
3.1.2 Dosiahnutá úroveň vzdelania a zručnosti mladých ľudí.....	22
3.1.3 Zamestnanosť mladých ľudí v Trenčianskom kraji.....	25
3.1.4 Nezamestnanosť mladých ľudí v Trenčianskom kraji	28
3.1.5 Zapojenie do aktívnej politiky trhu práce	33
3.1.6 Odliv mladých ľudí.....	35
3.1.7 Opatrenia prijaté na posilnenie postavenia a udržania mladých ľudí v regióne	38
3.1.8 Predčasné ukončovanie školskej dochádzky v Trenčianskom kraji	39
3.2 Možnosti vzdelávania a uplatnenia sa v Trenčianskom kraji	40
3.2.1 Stredné školy v Trenčianskom kraji.....	40
3.2.2 Vysoké školy v Trenčianskom kraji	42
3.2.3 Voľné pracovné miesta a nedostatkové profesie v Trenčianskom kraji	43
3.2.4 Možnosti neformálneho vzdelávania v Trenčianskom kraji.....	46
3.3 Štruktúra mladých ľudí v situácii NEET v Trenčianskom kraji	46
3.3.1 Analýza počtu mladých ľudí v situácii NEET zo širšieho hľadiska	47
3.3.2 Analýza počtu mladých ľudí v situácii NEET z užšieho hľadiska.....	53
3.4 Analýza špecifických skupín mladých ľudí v situácii NEET v Trenčianskom kraji	55
3.4.1 Mladí ľudia v situácii NEET s dosiahnutým vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie .	55
3.4.2 Dlhodobo nezamestnaní mladí ľudia v situácii NEET	57
3.4.3 Absolventi v situácii NEET	60
3.4.4 Osamelí mladí rodičia v situácii NEET.....	67
3.4.5 Mladí ľudia so zdravotným postihnutím v situácii NEET	68
3.4.6 Mladí ľudia – migranti v situácii NEET	71
3.5 Zhrnutie východiskovej situácie.....	74
4 Rizikové faktory vzniku situácie NEET a identifikácia možných opatrení v regióne	75
4.1 Analýza objektívnych a subjektívnych rizikových faktorov	75
4.1.1 Analýza objektívnych faktorov vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji.....	77
4.1.2 Analýza subjektívnych faktorov vzniku situácie NEET.....	86
4.1.3 Identifikácia opatrení a možné riešenia na predchádzanie vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji	94
4.2 Analýza potrieb mladých ľudí v situácii NEET	96
4.2.1 Analýza potrieb a výsledky kvalitatívneho výskumu.....	97
4.2.2 Zhrnutie hlavných zistení analýzy potrieb mladých ľudí v situácii NEET	109

4.3 Analýza preventívnych a intervenčných aktivít pre mladých v situácii NEET	111
4.3.1 Analýza informačných aktivít.....	112
4.3.2 Analýza preventívnych aktivít.....	114
4.3.3 Analýza intervenčných aktivít.....	116
4.3.4 Analýza inkluzívnych aktivít.....	119
4.3.5 Hlavné zistenia z analýzy aktivít aktérov práce s mladými ľuďmi	121
4.4 Zhrnutie výsledkov zistení kvalitatívneho výskumu medzi mladými v situácii NEET	122
5 Mapovanie relevantných aktérov a služieb	124
5.1 Analýza činnosti aktérov a služieb pre mladých v situácii NEET.....	125
5.1.1 Okres Bánovce nad Bebravou.....	125
5.1.2 Okres Ilava	128
5.1.3 Okres Myjava	131
5.1.4 Okres Nové Mesto nad Váhom.....	136
5.1.5 Okres Partizánske.....	139
5.1.6 Okres Považská Bystrica	142
5.1.7 Okres Prievidza.....	145
5.1.8 Okres Púchov.....	149
5.1.9 Okres Trenčín	152
5.1.10 Analýza kvality existujúcej štruktúry aktérov poskytujúcich podporu a služby pre NEET na území Trenčianskeho kraja.....	156
5.2 Mapa aktérov pre mladých v situácii NEET	161
5.3 Hlavné zistenia z mapovania aktérov a služieb pre mladých v situácii NEET so zameraním sa na konkrétne skupiny znevýhodnených v Trenčianskom kraji	164
5.3.1 Podpora dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí evidovaných na Úrade práce.....	164
5.3.2 Podpora dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí, ktorí nie sú registrovaní na Úrade prác	166
5.3.3 Podpora nezamestnaných absolventov	168
5.3.4 Podpora mladých ľudí so vzdelaním nižším ako stredným.....	170
5.3.5 Podpora zdravotne postihnutých mladých ľudí a inak zdravotne znevýhodnených.....	172
5.3.6 Podpora mladých matiek a mladých rodičov.....	174
5.3.7 Podpora osamelých dospelých osôb starajúcich sa o deti alebo osoby odkázané na starostlivosť	175
5.3.8 Podpora mladých ľudí z marginalizovaných rómskych komunít.....	177
5.3.9 Podpora mladých ukrajinských odídcov.....	179
5.3.10 Pomoc mladým ľuďom bez domova	180
5.4 Nevyhnutnosť spolupráce medzi aktérmi.....	181
5.4.1 Odporúčané partnerstvá.....	182
5.5 Návrh na zriadenie JKM.....	184
5.5.1 Navrhované miesta pre zriadenie JKM.....	185
5.5.2 Udržateľnosť JKM	186
6 Závery a odporúčania	188
Policy Paper pre prácu s osobami v situácii NEET v Trenčianskom samosprávnom kraji	192
Literatúra.....	195
Ostatné zdroje.....	200

Zoznam skratiek

BDP	Bezplatná dlhová poradňa
CDR	Centrum pre deti a rodiny
CPP	Centrum právnej pomoci
CPPPaP	Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
CSP	Centrum sociálnej pomoci
CSS	Centrum sociálnych služieb
CVČ	Centrum voľného času
CVTI	Centrum vedecko-technických informácií SR
DOFE	The Duke of Edinburgh's International Award, Medzinárodná cena vojvodu z Edinburghu
EÚ	Európska únia
ICM	Informačné centrum mladých
ISCED	The International Standard Classification of Education, Medzinárodné štandardné členenie vzdelávania
ISCP	Informačný systém o cene práce
ISDV	Informačný systém ďalšieho vzdelávania
IT	Informačné technológie
JKM	Jednotné kontaktné miesto
KCVC	Krajské centrum voľného času
KMP	Krajský mládežnícky parlament
MD	Materská dovolenka
MINV	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MPSVaR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MsÚ	Mestský úrad
MRK	Marginalizovaná rómska komunita
NEET	Not in Education, Employment or Training, osoba od 15 do 29 rokov (vrátane), ktorá nie je zamestnaná, nie je v procese vzdelávania a ani sa nezapája do odbornej prípravy z akéhokoľvek dôvodu
NEET neaktívny	Osoba v situácii NEET, ktorá nie je registrovaná na ÚPSVaR
NEET ohrozený	Osoba v končiacom ročníku strednej alebo vysokej školy, ktorá je ohrozená situáciou NEET
NEET UoZ	Osoba v situácii NEET, ktorá je registrovaná na ÚPSVaR ako UoZ
NIVAM	Národný inštitút vzdelávania a mládeže
NS	Náhradná starostlivosť
OZ	Občianske združenie
PN	Práceschopnosť
PZ SR	Policačný zbor Slovenskej republiky
RD	Rodičovská dovolenka
SKČ	Slovenský Červený kríž
SK NACE	Štatistická klasifikácia ekonomických činností
SK ISCO-08	Národná klasifikácia zamestnaní
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov SR z roku 2021
SOŠ	Stredná odborná škola
SŠ	Stredná škola
SZZP	Slovenský zväz zdravotne postihnutých
ŠVVP	Špeciálna výchovno-vzdelávacia potreba
TSK	Trenčiansky samosprávny kraj
ŤZP	Ťažké zdravotné postihnutie
UoZ	Uchádzač o zamestnanie
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
Ústredie PSVR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC	Vyšší územný celok
VŠ	Vysoká škola

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Počet mladých ľudí vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023	20
Tabuľka 2 Podiel vybraných vekových skupín na počte obyvateľov v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023 (%).....	21
Tabuľka 3 Počet žien vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023	21
Tabuľka 4 Podiel vybraných vekových skupín na počte žien v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023 (%)	22
Tabuľka 5 Počet mladých ľudí vo vybraných vekových skupinách podľa vzdelania v Trenčianskom kraji (k 1. 1. 2021)	23
Tabuľka 6 Štruktúra mladých ľudí vo vybraných vekových skupinách podľa vzdelania v Trenčianskom kraji (k 1. 1. 2021) (%).....	23
Tabuľka 7 Počet obyvateľov vo veku 15-29 rokov podľa vzdelania v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023	23
Tabuľka 8 Podiel vzdelanostných skupín obyvateľov vo vybraných vekových skupinách v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023 (%)	24
Tabuľka 9 Zamestnaní vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 podľa vekových skupín	25
Tabuľka 10 Zamestnaní vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 podľa pohlavia	26
Tabuľka 11 Zamestnaní v skúmaných vekových skupinách podľa pohlavia v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021	26
Tabuľka 12 Pracujúci vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023	27
Tabuľka 13 Pracujúci vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.6.2024.....	27
Tabuľka 14 Štruktúra UoZ vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja podľa pohlavia (stav k 31.10.2024)	30
Tabuľka 15 Nezamestnané ženy vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja (stav k 31.10.2024)	30
Tabuľka 16 Počet UoZ vo vybraných vekových skupinách v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.10.2024	31
Tabuľka 17 Počet znevýhodnených mladých uchádzačov o zamestnanie k 31.10.2024 v okresoch Trenčianskeho kraja.....	32
Tabuľka 18 Zapojenie mladých ľudí do vybraných aktívnych opatrení trhu práce v Trenčianskom kraji k 30.9.2024.....	33
Tabuľka 19 Zapojenie mladých ľudí vo veku 15-29 rokov do vybraných aktívnych opatrení trhu práce v okresoch Trenčianskeho kraja.....	34
Tabuľka 20 Zapojenie mladých ľudí vo veku 15-29 rokov do vybraných projektov v roku 2023 v okresoch Trenčianskeho kraja.....	34
Tabuľka 21 Zapojenie mladých ľudí vo veku 15-29 rokov do vybraných projektov v roku 2024 v okresoch Trenčianskeho kraja.....	35
Tabuľka 22 Osoby vo veku 15-29 rokov s trvalým pobytom v Trenčianskom kraji a súčasným pobytom v iných krajoch SR (k 1.1.2021) podľa ekonomickej aktivity.....	36
Tabuľka 23 Počet prisťahovaných a vystáňovaných mladých ľudí v okresoch Trenčianskeho kraja v roku 2023.....	37
Tabuľka 24 Počet prisťahovaných a vystáňovaných mužov v okresoch Trenčianskeho kraja v roku 2023.....	37
Tabuľka 25 Počet prisťahovaných a vystáňovaných žien v okresoch Trenčianskeho kraja v roku 2023	38
Tabuľka 26 Spôsob ukončenia základnej školy v školskom roku 2023/2024	39
Tabuľka 27 Predčasné ukončenie základnej školy v školskom roku 2023/2024 v okresoch Trenčianskeho kraja.....	39
Tabuľka 28 Spôsob ukončenia strednej školy v školskom roku 2023/24	39
Tabuľka 29 Predčasné ukončenie strednej školy v školskom roku 2023/2024 v okresoch Trenčianskeho kraja.....	40
Tabuľka 30 Počet stredných škôl, tried a žiakov podľa typu školy v Trenčianskom kraji.....	41
Tabuľka 31 Počet absolventov stredných škôl podľa typu školy.....	41
Tabuľka 32 Najpočetnejšie študijné a učebné odbory v Trenčianskom kraji v školskom roku 2024/2025 (denné štúdium)	41
Tabuľka 33 Počet študentov vysokých škôl v Trenčianskom kraji	42
Tabuľka 34 Uplatnenie absolventov vysokých škôl (akademický rok 2022/2023).....	42
Tabuľka 35 Uplatnenie absolventov vysokých škôl (akademický rok 2022/2023) – podiely (%).....	43

Tabuľka 36 Voľné pracovné miesta v Trenčianskom kraji k 31.10.2024.....	43
Tabuľka 37 Voľné pracovné miesta v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.10.2024 podľa požadovaného vzdelania	44
Tabuľka 38 Voľné pracovné miesta v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.10.2024 podľa požadovanej profesie	44
Tabuľka 39 Prehľad nedostatkových profesií v Trenčianskom kraji (pre IV. štvrtrok 2024).....	45
Tabuľka 40 Štruktúra mladých ľudí podľa ekonomickej aktivity k 1.1.2021.....	46
Tabuľka 41 Počet a podiel NEET vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 (širšie hľadisko)	47
Tabuľka 42 Štruktúra NEET v okresoch Trenčianskeho kraja vo veku 15-29 rokov podľa jednotlivých skupín k 1. 1. 2021	48
Tabuľka 43 Súhrnné údaje o počte NEET vo veku 15-29 rokov podľa skupín v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021.....	49
Tabuľka 44 Štruktúra NEET vo veku 15-29 rokov podľa pohlavia v okresoch TN kraja k 1. 1. 2021	50
Tabuľka 45 Štruktúra NEET vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 podľa rodinného stavu	50
Tabuľka 46 Štruktúra NEET vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 podľa vzdelania	51
Tabuľka 47 Potenciálni NEET vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja v roku 2021 (iná a nezistená aktivita)	51
Tabuľka 48 Štruktúra potenciálnych NEET vo veku 15-29 v okresoch Trenčianskeho kraja podľa pohlavia v roku 2021	52
Tabuľka 49 Počet a podiel NEET vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 (užšie hľadisko)	53
Tabuľka 50 Štruktúra NEET (užšie hľadisko) podľa pohlavia	53
Tabuľka 51 Štruktúra NEET (užšie hľadisko) podľa rodinného stavu (% podiely)	54
Tabuľka 52 Štruktúra NEET (užšie hľadisko) podľa vzdelania (% podiely)	54
Tabuľka 53 Počet NEET vo veku 15-29 rokov s dosiahnutým vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie k 1. 1. 2021	55
Tabuľka 54 Počet uchádzačov o zamestnanie s nižším ako stredným odborným vzdelaním v Trenčianskom kraji k 30.9.2024	56
Tabuľka 55 Počet dlhodobo nezamestnaných vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa vzdelania.....	57
Tabuľka 56 Štruktúra dlhodobo nezamestnaných vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa profesie bezprostredne pred evidenciou	58
Tabuľka 57 Absolventi v situácii NEET podľa vekových skupín k 1.1.2021 v Trenčianskom kraji	60
Tabuľka 58 Absolventi v situácii NEET podľa vzdelania k 1.1.2021 v Trenčianskom kraji	60
Tabuľka 59 Absolventi v situácii NEET v okresoch Trenčianskeho kraja k 1.1.2021	62
Tabuľka 60 Uchádzači o zamestnanie - absolventi v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa pohlavia	62
Tabuľka 61 Uchádzači o zamestnanie - absolventi v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa stupňa ukončeného vzdelania.....	63
Tabuľka 62 Podiel jednotlivých stupňov vzdelania na počte uchádzačov o zamestnanie – absolventov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 (%)	64
Tabuľka 63 Uchádzači o zamestnanie - absolventi v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa stupňa ukončeného vzdelania -ženy	64
Tabuľka 64 Podiel jednotlivých stupňov vzdelania na počte uchádzačov o zamestnanie – absolventov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 (%) – ženy	65
Tabuľka 65 Uchádzači o zamestnanie - absolventi v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa doby evidencie	65
Tabuľka 66 Podiel uchádzačov o zamestnanie - absolventov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa doby evidencie.....	66
Tabuľka 67 Podiel uchádzačov o zamestnanie - absolventov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa doby evidencie (%)- ženy	66
Tabuľka 68 Osamelí rodičia vo veku 15-29 rokov s aspoň jedným závislým dieťaťom v situácii NEET k 1.1.2021 v okresoch Trenčianskeho kraja	67
Tabuľka 69 Podiel jednotlivých skupín NEET na počte osamelých rodičov do 29 rokov s aspoň jedným závislým dieťaťom k 1.1.2021 v okresoch Trenčianskeho kraja (%).....	67

Tabuľka 70 Počet osôb so zdravotným postihnutím (nepracujúcich dôchodcov) vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021	69
Tabuľka 71 Štruktúra osôb so zdravotným postihnutím vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 podľa vzdelania	70
Tabuľka 72 Počet obyvateľov s inou štátnou príslušnosťou (okrem slovenskej a nezistenej) vo veku 15-29 rokov s trvalým pobytom v okresoch Trenčianskeho kraja k 1.1.2021	71
Tabuľka 73 Počet platných tolerovaných pobytov odídenov z Ukrajiny vo veku 15-29 rokov na území okresov Trenčianskeho kraja s účelom dočasné útočisko (k 31.10.2024).....	72
Tabuľka 74 Počet platných tolerovaných pobytov odídenov z Ukrajiny vo veku 15-29 rokov na území okresov Trenčianskeho kraja s účelom dočasné útočisko (k 31.10.2024) – podiel mužov.....	73
Tabuľka 75 Podiel mužov na počte odídenov z Ukrajiny na území Trenčianskeho kraja (k 31.10.2024)..	73
Tabuľka 76 Potreby mladých ľudí NEET v Trenčianskom kraji	109
Tabuľka 77 SWOT analýza – Informačné aktivity pre mladých ľudí NEET	112
Tabuľka 78 SWOT analýza – Preventívne aktivity pre mladých ľudí NEET	114
Tabuľka 79 SWOT analýza – Intervenčné aktivity pre mladých ľudí NEET	117
Tabuľka 80 SWOT analýza – Inkluzívne aktivity pre mladých ľudí NEET	119
Tabuľka 81 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Bánovce nad Bebravou	126
Tabuľka 82 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Ilava.....	130
Tabuľka 83 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Myjava	134
Tabuľka 84 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Nové Mesto nad Váhom.....	138
Tabuľka 85 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Partizánske.....	141
Tabuľka 86 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Považská Bystrica	144
Tabuľka 87 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Prievidza	148
Tabuľka 88 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Púchov.....	151
Tabuľka 89 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Trenčín.....	155
Tabuľka 90 Porovnanie počtu identifikovaných aktérov a počtu osôb v situácii NEET v okresoch TSK ...	161
Tabuľka 91 Rozloženie identifikovaných aktérov práce s mládežou v Trenčianskom kraji.....	162
Tabuľka 92 Rozloženie sociálnych podnikov v Trenčianskom kraji.....	163
Tabuľka 93 SWOT analýza – Podpora dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí evidovaných na Úrade práce.....	164
Tabuľka 94 SWOT analýza – Podpora dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí, ktorí nie sú registrovaní na Úrade práce	166
Tabuľka 95 SWOT analýza – Podpora nezamestnaných absolventov.....	168
Tabuľka 96 SWOT analýza – Podpora mladých ľudí so vzdelaním nižším ako stredným.....	170
Tabuľka 97 SWOT analýza – Podpora zdravotne postihnutých mladých ľudí a inak zdravotne znevýhodnených	172
Tabuľka 98 SWOT analýza – Podpora mladých matiek a mladých rodičov.....	174
Tabuľka 99 SWOT analýza – Podpora osamelých dospelých osôb starajúcich sa o deti alebo osoby odkázané na starostlivosť.....	175
Tabuľka 100 SWOT analýza – Podpora mladých ľudí z marginalizovaných rómskych komunít	177
Tabuľka 101 SWOT analýza – Podpora mladých ukrajinských odídenov.....	179
Tabuľka 102 SWOT analýza – Pomoc mladým ľuďom bez domova	180

Zoznam grafov

Graf 1 Vývoj počtu mladých ľudí vo veku 15-29 rokov v Trenčianskom kraji a celkového počtu obyvateľov kraja.....	19
Graf 2 Podiel mladých ľudí vo veku 15-29 rokov na celkovom počte obyvateľov Trenčianskeho kraja (%)	20
Graf 3 Index vzdelanosti v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023 vo vekovej skupine 15-29 rokov.....	25
Graf 4 Vývoj počtu UoZ do 29 rokov v Trenčianskom kraji	28
Graf 5 Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie vo veku 15-29 rokov v Trenčianskom kraji podľa pohlavia	29
Graf 6 Vývoj počtu UoZ do 29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja	29
Graf 7 Počet uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.10.2024.....	32
Graf 8 Osoby vo veku 15-29 rokov v situácii NEET s trvalým pobytom v Trenčianskom kraji a súčasným pobytom v iných krajoch SR k 1.1.2021 v členení podľa ekonomickej aktivity.....	36

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Podiel mladých ľudí v situácii NEET v okresoch Trenčianskeho kraja (%) – širšie hľadisko	48
Obrázok 2 Podiel počtu osôb v situácii NEET vo veku 15-29 rokov s dosiahnutým vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie na počte NEET v danom okrese k 1. 1. 2021	56
Obrázok 3 Podiel počtu dlhodobo nezamestnaných vo veku 15-29 rokov na celkovom počte nezamestnaných vo veku 15-29 rokov v % (stav k 30.9.2024)	58
Obrázok 4 Podiel počtu absolventov na počte nezamestnaných v % (k 30.9.2024)	63
Obrázok 5 Podiel počtu osamelých rodičov vo veku 15-29 rokov s aspoň jedným závislým dieťaťom na počte NEET vo veku 15-29 rokov (k 1.1.2021)	68
Obrázok 6 Podiel počtu osôb so zdravotným postihnutím (nepracujúcich dôchodcov) v situácii NEET na počte osôb NEET v %	70
Obrázok 7 Podiel obyvateľov s inou štátnou príslušnosťou (okrem slovenskej a nezistenej) - migrantov vo veku 15-29 rokov s trvalým pobytom v okresoch Trenčianskeho kraja k 1.1.2021 v situácii NEET na počte NEET v %	72
Obrázok 8 Rozloženie identifikovaných aktérov práce s mládežou v Trenčianskom kraji	162
Obrázok 9 Rozloženie sociálnych podnikov v Trenčianskom kraji	163

1 Úvod

V súčasnosti čelí mladá generácia zložitým a mnohostranným výzvam v oblasti vzdelávania, zamestnania a odborného rozvoja. Jedným z najväznejších problémov, ktorý nepredstavuje len individuálnu, ale aj celospoločenskú výzvu s ďalekosiahlymi negatívnymi dôsledkami pre ekonomiku a spoločnosť, je fenomén mladých ľudí v situácii NEET (teda tých, ktorí nie sú zamestnaní, nevzdelávajú sa ani neabsolvujú odbornú prípravu).

Doterajšie zistenia z rôznych štúdií odhaľujú široké spektrum faktorov prispievajúcich k NEET statusu, medzi ktoré patrí nedostatok pracovných príležitostí, psychické problémy, užívanie drog a nízka úroveň vzdelania. Tento stav má hlboký vplyv nielen na ekonomickú produktivitu, ale aj na sociálne a psychologické aspekty života mladých ľudí. Mladí v situácii NEET často čelia sociálnemu vylúčeniu, zhoršenej kvalite života a zdravotným problémom, čo ich ešte viac vzd'ahuje od aktívneho začlenenia do spoločnosti a zvyšuje riziko ich dlhodobej izolácie.

Uvedeným problémom je dôležité sa zaoberať, pretože zlepšenie situácie mladých ľudí v situácii NEET je nevyhnutné pre zabezpečenie udržateľného rozvoja spoločnosti a ekonomiky. Nejde pritom len o riešenie problémov jednotlivcov, ale aj o posilnenie celospoločenskej stability. Podpora mladých prostredníctvom investícií do vzdelávania, zamestnanosti a efektívnych integrovaných politík môže priniesť dlhodobé pozitívne dopady. Riešenie tohto fenoménu však vyžaduje koordinovaný prístup zo strany vlády, vzdelávacích inštitúcií a súkromného sektora, pričom je potrebné prihliadať na regionálne špecifiká a individuálne potreby mladých ľudí. Iba tak je možné vytvoriť prostredie, ktoré im umožní opätovne sa aktívne zapojiť do spoločnosti a prispieť k jej rozvoju.

Cieľom spracovávanej Regionálnej analýzy o mladých ľuďoch ohrozených situáciou NEET a v situácii NEET na území Trenčianskeho kraja je "priniesť komplexnú analýzu kvantitatívnych a kvalitatívnych dát, ktorá sa stane východiskom pre vznik regionálneho partnerstva v rámci VÚC, pre vytvorenie regionálneho akčného plánu Záruky pre mladých v danom VÚC ako aj pre identifikáciu lokalít vhodných na zriadenie jednotných kontaktných miest (JKM) v rámci regiónu zameraných na mladých v situácii NEET".

Východisková situácia správy sa zameriava na komplexný opis postavenia mladých ľudí v Trenčianskom kraji, pričom analyzuje ich demografické zastúpenie, vzdelanostnú úroveň, zamestnanosť a nezamestnanosť, ako aj ich zapojenie do aktívnej politiky trhu práce. Zohľadňuje aj fenomén odlivu mladých ľudí a opatrenia prijaté na ich udržanie v regióne. Ďalej sa venuje možnostiam vzdelávania a uplatnenia sa v kraji, pričom mapuje dostupnosť stredných a vysokých škôl, voľné pracovné miesta, nedostatkové profesie a možnosti neformálneho vzdelávania. Osobitná pozornosť je venovaná štruktúre mladých ľudí v situácii NEET, kde sa skúma rozsah tejto skupiny z širšieho i užšieho hľadiska a analyzujú sa faktory ovplyvňujúce ich postavenie. V rámci riešenia problematiky sa prvá časť správy tiež detailne zaoberá špecifickými skupinami mladých ľudí v situácii NEET, medzi ktoré patria osoby s nízkym vzdelaním, dlhodobo nezamestnaní, absolventi bez pracovných skúseností, osamelí rodičia, mladí ľudia so zdravotným postihnutím a mladí migranti.

Druhá časť správy sa zaoberá analýzou rizikových faktorov, potrebami mladých ľudí v situácii NEET a možnými opatreniami na riešenie tejto problematiky v Trenčianskom kraji. Správa najskôr skúma rizikové faktory ovplyvňujúce vznik situácie NEET, pričom rozlišuje objektívne subjektívne faktory. Na základe tejto analýzy sa identifikujú možné opatrenia na predchádzanie vzniku situácie NEET, ktoré môžu pomôcť pri riešení tejto problematiky v regióne. Jej ďalšia časť poskytuje prehľad o hlavných oblastiach, v ktorých je potrebné zlepšiť podporu.

Tretia časť správy sa venuje mapovaniu relevantných aktérov a služieb dostupných pre mladých ľudí v situácii NEET v Trenčianskom kraji. Poskytuje detailný prehľad o organizáciách, inštitúciách a podporných mechanizmoch, ktoré sa zaoberajú riešením problematiky NEET, pričom analyzuje činnosť aktérov v jednotlivých okresoch kraja.

Záverečná časť správy „Záver a odporúčania“ poskytuje komplexné zhodnotenie situácie mladých NEET v Trenčianskom kraji, identifikuje hlavné rizikové faktory, formuluje potreby tejto cieľovej skupiny a navrhuje opatrenia na zlepšenie ich postavenia na trhu práce a v spoločnosti.

Prezentované výsledky vychádzajú z kombinácie kvantitatívno-kvalitatívneho výskumu, ktorý umožňuje prepojiť objektívne štatistické analýzy s hlbším porozumením subjektívnych skúseností a názorov respondentov. Tento prístup poskytuje komplexnejší a presnejší obraz skúmanej problematiky, pričom

zachytáva nielen dáta o rozsahu a charaktere javu, ale aj kontextuálne faktory, motivácie a bariéry, ktoré ovplyvňujú situáciu mladých ľudí v postavení NEET.

Veríme, že Trenčianska univerzita v rámci realizovaného výskumu poskytne významné poznatky a umožní lepšie porozumieť problematike NEET, čím prispeje k tvorbe efektívnych riešení a stratégií, ktoré pomôžu mladým ľuďom prekonať bariéry v oblasti vzdelávania, zamestnania a odbornej prípravy.

2 Metodológia

V rámci výskumu bol v súlade so zadaním využitý kvantitatívno-kvalitatívny prístup, ktorý umožňuje kombinovať štatistické analýzy so skúmaním subjektívnych názorov a skúseností respondentov pre komplexnejší pohľad na skúmanú problematiku. V kvantitatívnej časti sme pracovali so sekundárnymi dátami, ktoré boli získané z existujúcich databáz, výskumných štúdií alebo štatistických prehľadov. Tieto dáta slúžili na identifikáciu širších trendov, vzorcov a kontextu skúmaného javu. Kvalitatívny výskum bol realizovaný pomocou fokusových skupín, skupinových a individuálnych pološtruktúrovaných rozhovorov. Tento prístup umožnil získať hlbšie porozumenie postojov, skúseností a názorov účastníkov na skúmanú tému.

V kvantitatívnej časti správy sme pri spracovaní východiskovej situácie k analýze mladých ľudí v situácii NEET v Trenčianskom kraji vychádzali z štatistických údajov dostupných vo verejných databázach a z údajov vyžiadanych na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Z voľne dostupných databáz sme využívali najmä databázu DataCUBE Štatistického úradu SR, z ktorej sme zisťovali počty mladých ľudí v okresoch a obciach Trenčianskeho kraja – vývoj a aktuálny stav. Ďalej sme využívali údaje zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021, ktoré sú dostupné na stránke www.scitanie.sk, v časti Obyvatelia – Rozšírené výsledky. Keďže nie všetky údaje zistené v Sčítaní sú voľne dostupné v členení podľa nami skúmaných vekových skupín, resp. podľa okresov alebo obcí, požiadali sme o poskytnutie detailnejších údajov. Údaje zo Sčítania boli najviac prínosné pre spracovanie detailnej analýzy mladých ľudí v situácii NEET, pretože v danej štruktúre sa zisťovania nerobia na ročnej báze, iba v rámci sčítaní obyvateľov. Z toho dôvodu sú tieto údaje uvádzané k 1.1.2021.

Zo štatistik Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny sme využívali voľne dostupné údaje o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie v okresoch aj obciach Trenčianskeho kraja, ktoré sú zverejňované na mesačnej báze, a tiež údaje o počte a štruktúre absolventov a voľných pracovných miest. Údaje o detailnejšej štruktúre mladých uchádzačov o zamestnanie a zapojení mladých ľudí do vybraných aktívnych opatrení trhu práce a o poskytovaných dávkach nám boli Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny poskytnuté na vyžiadanie.

Údaje o možnostiach štúdia, počtoch stredných škôl, žiakov a absolventov sme získali zo Štatistickej ročenky školstva, dostupnej na stránke Centra vedecko-technických informácií SR. Údaje o predčasnom ukončení školskej dochádzky v základných a stredných školách v Trenčianskom kraji sme získali na vyžiadanie od Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. Počet študentov vysokých škôl v Trenčianskom kraji sme prevzali z Portálu vysokých škôl. Údaje o uplatnení absolventov stredných a vysokých škôl sme získali z Inštitútu sociálnej politiky, najnovšie dostupné údaje sú za školský rok 2022/2023.

Údaje o počte odídcov z Ukrajiny zdržiavajúcich sa na území Trenčianskeho kraja s účelom dočasného útočiska poskytlo Ministerstvo vnútra SR.

Na spracovanie dát z kvantitatívnej časti boli využité deskriptívne štatistické metódy, ktoré umožnili systematicky analyzovať a interpretovať základné charakteristiky údajov, identifikovať vzory a poskytovať prehľadné súhrnné informácie.

V rámci kvalitatívnej časti boli využité metódy fokusových skupín, skupinových a individuálnych pološtruktúrovaných rozhovorov. Fokusové skupiny predstavujú efektívnu metódu kvalitatívneho výskumu, ktorá umožňuje hlbkovo skúmať dynamiku názorov, postoje a vzájomné interakcie účastníkov v rámci riadenej diskusie. Tento prístup poskytuje jedinečný pohľad na spôsob, akým si jednotlivci formujú svoje postoje v sociálnom kontexte, ako reagujú na názory ostatných a aké argumenty pri obhajobe svojich stanovísk používajú.

Fokusové skupiny sú obzvlášť vhodné pri skúmaní spoločenských fenoménov, hodnotových orientácií, ale aj v oblastiach, kde je dôležité zachytiť kolektívne postoje, sociálne normy alebo skupinovú dynamiku. Umožňujú odhaliť nielen explicitné postoje respondentov, ale aj implicitné faktory, ktoré ovplyvňujú ich rozhodovanie, pričom interakcia medzi účastníkmi môže priniesť nové podnety a spontánne reakcie, ktoré by pri individuálnych rozhovoroch neboli také výrazné.

Dôležitou súčasťou tejto metódy je rola moderátora, ktorý facilituje diskusiu, dbá na udržanie rovnováhy medzi účastníkmi a zabezpečuje, aby sa prebrali všetky kľúčové témy výskumu.

Skupinové rozhovory predstavujú kvalitatívnu metódu zberu dát, ktorá umožňuje zachytiť kolektívne perspektívy a hlbšie preskúmať spoločné skúsenosti, postoje či hodnotové orientácie účastníkov. Na rozdiel od fokusových skupín, skupinové rozhovory prebiehajú v menšej a homogénnejšej skupine, zvyčajne s 3 až 5 účastníkmi, čo umožňuje intenzívnejšiu diskusiu a detailnejšie rozpracovanie jednotlivých tém.

Tento prístup je vhodný najmä v prípadoch, keď je dôležité porozumieť špecifickej skupine respondentov s podobnými skúsenosťami, napríklad zamestnancom jednej organizácie, účastníkom s rovnakým typom znevýhodnenia, alebo členom konkrétnej sociálnej skupiny. Vďaka homogénnemu zloženiu skupiny sa účastníci často cítia komfortnejšie pri vyjadrovaní svojich názorov, čo môže viesť k otvorenejšej diskusii a zdieľaniu osobných skúseností.

Významným prvkom skupinových rozhovorov je interakcia medzi účastníkmi, ktorá môže stimulovať nové podnety, reflektovanie vlastných názorov a dopĺňanie výpovedí ostatných členov skupiny. Moderátor zohráva kľúčovú úlohu pri riadení diskusie, udržiavaní rovnováhy v príspevkoch účastníkov a usmerňovaní rozhovoru tak, aby sa prebrali všetky relevantné aspekty skúmanej témy.

Skupinové rozhovory sú ideálnou voľbou v situáciách, kde je dôležité porozumieť skupinovým dynamikám, spoločným skúsenostiam a názorom, pričom zároveň poskytujú dostatok priestoru na individuálne prejavy a hlbšie reflexie účastníkov.

Individuálne pološtrukturované rozhovory predstavujú jednu z najefektívnejších kvalitatívnych metód, keď je cieľom výskumu hlbkovo preskúmať osobné skúsenosti, postoje, motivácie či hodnotové orientácie respondentov. Vďaka priamemu a dôvernejšiemu kontaktu medzi výskumníkom a respondentom umožňujú získať detailné a kontextovo bohaté odpovede, ktoré by sa v skupinových formátoch mohli stratiť alebo zostať nevyjadrené. Táto metóda je mimoriadne vhodná v prípadoch, keď sa skúmaná téma dotýka citlivých, osobných alebo subjektívnych otázok, ako sú zdravotné problémy, osobné traumy, hodnotové dilemy či etické rozhodovanie. Respondenti v individuálnom rozhovore často cítia väčšiu mieru bezpečia a otvorenosti, čo im umožňuje detailnejšie a úprimnejšie rozprávať o svojich skúsenostiach a emóciách.

Pološtrukturovaný formát rozhovorov umožňuje výskumníkovi sledovať vopred pripravené otázky, ale zároveň ponecháva priestor na spontánne reakcie a prirodzený vývoj konverzácie. Táto flexibilita je kľúčová, pretože umožňuje hlbšie preskúmať nečakané alebo významné témy, ktoré by mohli počas rozhovoru prirodzene vyvstať. Výhodou individuálnych rozhovorov je najmä možnosť dosiahnuť hlbkové pochopenie respondentových postojov a skúseností, prispôbiť tempo a smer rozhovoru individuálnym potrebám respondenta, eliminovať vplyv skupinovej dynamiky, ktorá by mohla ovplyvniť úprimnosť odpovedí, a vytvoriť priestor pre dôverné diskusie o témach, ktoré respondenti nemusia chcieť zdieľať v skupine.

Táto metóda je ideálnou voľbou v situáciách, kde je cieľom výskumu získať autentického pohľadu na osobné skúsenosti respondentov a kde je potrebné zaistiť komfort a dôvernosť pri zdieľaní individuálnych príbehov a názorov.

Dáta získané z fokusových skupín, skupinových a individuálnych pološtrukturovaných rozhovorov boli spracované prostredníctvom tematickej analýzy.

Tematická analýza je kvalitatívna výskumná metóda, ktorá sa využíva na systematické identifikovanie, organizovanie a interpretovanie významných tém v súbore dát. Tento prístup umožňuje výskumníkovi porozumieť opakujúcim sa vzorcom v odpovediach respondentov a analyzovať, akým spôsobom sa jednotlivé témy objavujú v rôznych typoch rozhovorov.

V rámci identifikácie hlavných tém, ktoré sa objavujú v odpovediach respondentov sa zameriavame na časté a významné pojmy, skúsenosti alebo postoje, ktoré sa opakovane vyskytujú v rôznych typoch rozhovorov. Témy môžu byť explicitné, teda priamo pomenované respondentmi, alebo implicitné, kde sa význam odvodzuje na základe kontextu a interpretácie odpovedí. Okrem identifikácie tém je dôležité analyzovať vzorce a kontrasty medzi odpoveďami, čo pomáha odhaliť nielen dominantné perspektívy, ale aj rôznorodosť názorov a faktorov, ktoré ich ovplyvňujú. Porovnanie výstupov z rôznych metód umožňuje výskumníkovi získať komplexnejší obraz o skúmanej problematike a lepšie pochopiť dynamiku tvorby názorov v rôznych kontextoch.

Zoznam tém a kľúčových otázok uvedený v prílohe poskytuje podrobný prehľad oblastí skúmania a konkrétnych otázok použitých v rámci výskumu.

V rámci výskumu bolo do procesu overovania interpretácie zapojených päť odlišných skupín respondentov, aby sa zabezpečila komplexnosť a spoľahlivosť získaných dát. Tieto skupiny zahŕňali študentov, ktorí spadajú do skupiny ohrozených situáciou NEET, mladých ľudí NEET UoZ a neaktívnych NEET, pedagógov a aktérov práce s mládežou, pričom každá skupina prinášala jedinečný pohľad na skúmanú problematiku.

Študenti predstavujú skupinu mladých ľudí, ktorí síce stále zotrávajú v systéme vzdelávania, avšak sú situáciou NEET ohrození, vykazujú rizikové faktory, ako sú nízka motivácia, slabé školské výsledky či socioekonomické bariéry, ktoré môžu viesť k predčasnemu odchodu zo školy či následnému vypadnutiu

z trhu práce. NEET UoZ boli mladí ľudia, ktorí sa síce momentálne nenachádzajú v procese vzdelávania, odbornej prípravy ani v zamestnaní, avšak prejavovali určitú mieru iniciatívy, napríklad sa snažili nájsť si prácu, zapájať sa do neformálneho vzdelávania alebo hľadali cesty, ako sa opätovne integrovať do spoločnosti. Naopak, NEET neaktívni boli jednotlivci, ktorí nielenže neštudovali a nepracovali, ale zároveň nevykazovali aktívne úsilie o zmenu svojej situácie, pričom často čelili dlhodobým bariéram, ako sú zdravotné problémy, chýbajúca podpora zo strany rodiny alebo nízka dôvera voči systému pomoci.

Dôležitou súčasťou procesu overovania interpretácie bola aj skupina pedagógov, ktorí zo svojej pozície mohli poskytnúť pohľad na príčiny ohrozenia študentov situáciou NEET, ich vzdelávacie potreby, ako aj na faktory, ktoré môžu ovplyvniť ich školskú a kariérnu dráhu. Poslednú, no kľúčovú skupinu tvorili aktéri práce s mládežou, teda odborníci, ktorí pracujú s mladými ľuďmi v rôznych kontextoch, od sociálnej práce cez kariérne poradenstvo až po organizácie podporujúce mladých ľudí v integrácii na trh práce.

Zapojiť do výskumu viaceré skupiny respondentov umožnilo porovnať a konfrontovať rôzne perspektívy, identifikovať zhodné vzorce aj kontrasty medzi výpoveďami a získať ucelenejší pohľad na výzvy a potreby mladých ľudí v ohrození situáciou NEET a v situácii NEET. Triangulácia týchto rôznych zdrojov dát pomohla odhaliť nielen individuálne skúsenosti respondentov, ale aj štrukturálne faktory, ktoré ovplyvňujú ich situáciu, čím sa posilnila celková validita a aplikačný potenciál výskumných zistení.

Kontakty na respondentov boli získané kombináciou viacerých stratégií tak, aby sa zabezpečila reprezentatívnosť výberu a dosiahol sa dostatočne široký záber cieľových skupín. Primárnym spôsobom identifikácie a oslovenia účastníkov bolo využitie existujúcich kontaktov v rámci vzdelávacích inštitúcií, organizácií pracujúcich s mládežou a inštitúcií poskytujúcich sociálnu a kariérnu podporu mladým ľuďom. Dôležitú úlohu zohrali aj partnerstvá s pedagógmi, kariérnymi poradcami a odborníkmi na prácu s mládežou, ktorí pomohli sprostredkovať kontakt so študentmi ohrozenými situáciou NEET, ako aj s mladými ľuďmi mimo vzdelávacieho systému.

Ďalším kľúčovým krokom bolo realizovanie dotazníkového predvýskumu, ktorý slúžil na predbežnú identifikáciu potenciálnych respondentov a zároveň umožnil získať prvotné orientačné dáta o skúmanej problematike. Dotazník bol distribuovaný prostredníctvom školských a komunitných sietí, sociálnych médií, neziskových organizácií a iných relevantných platforiem. Prostredníctvom neho sa podarilo osloviť široké spektrum mladých ľudí, vrátane tých, ktorí sa aktívne snažia riešiť svoju situáciu, ako aj tých, ktorí sú dlhodobo neaktívni a nenachádzajú sa v žiadnom formálnom vzdelávacom alebo pracovnom systéme, ako aj aktérov práce s mládežou, špecificky tých, ktorí sa zaoberajú prácou s NEETmi.

Zber dát prebiehal v mesiacoch október 2024 – január 2025. Fokusové skupiny sa uskutočnili v mestách Považská Bystrica, Handlová, Nové Mesto nad Váhom, Prievidza, Partizánske, Púchov a Myjava so zastúpením účastníkov z celého Trenčianskeho kraja.

Nasledovná tabuľka poskytuje prehľad o štruktúre respondentov rozdelených podľa okresov a kategórií NEET, čím umožňuje lepšie porozumenie rozloženiu a charakteristikám mladých ľudí v tejto situácii. Prvú skupinu respondentov tvorili aktívni NEET UoZ (48 respondentov, 15,43%), teda mladí ľudia, ktorí momentálne nie sú zamestnaní, nevzdelávajú sa a nezúčastňujú sa odbornej prípravy, avšak aktívne sa snažia o zmenu svojej situácie. Druhou skupinou boli NEET neaktívni (91 respondentov, 29,26%), ktorí sa nenachádzajú v žiadnom formálnom vzdelávacom procese, nie sú zamestnaní a zároveň neprejavujú žiadne úsilie o zmenu svojho statusu. Tretiu, najväčšiu skupinu respondentov, vytvorili študenti a ohrození situáciou NEET (172 respondentov, 55,31%). Ide o študentov, ktorí sú ešte súčasťou vzdelávacieho systému, avšak môžu vykazovať rizikové faktory, ktoré vedú k predčasnému odchodu zo školy či následnému vypadnutiu z trhu práce.

Štruktúra respondentov podľa okresov a kategórií NEET

	BN	IL	MY	NM	PE	PB	PD	PU	TN	Spolu
NEET UoZ	5	9	6	5	3	3	3	5	9	48
NEET neaktívni	11	12	4	17	12	7	7	13	8	91
Ohrození situáciou NEET	8	27	4	14	15	15	44	12	33	172
Spolu	24	48	14	36	30	25	54	30	50	311

Distribúcia respondentov v rámci okresov ukazuje, že najväčší podiel respondentov pochádza z okresu Prievidza (17 %), nasledovaného Trenčnom (16 %) a Ilavou (15 %). Významný podiel respondentov bol zaznamenaný aj v okresoch Nové Mesto nad Váhom (12 %), Partizánske (10 %) a Púchov (10 %). Menší

podiel respondentov pochádza z Bánoviec nad Bebravou (8 %), Považskej Bystrice (8 %) a Myjavy (5 %). Z celkového počtu 311 respondentov bolo 153 mužov (49 %) a 158 žien (51 %). Cieľová skupina analýzy pokrýva mladých ľudí v situácii NEET definovaných ako mladých ľudí vo veku do 30 rokov. Z celkového počtu 172 respondentov ohrozených situáciou NEET navštevovalo 90 stredné odborné školy (52 %) a 82 gymnáziá (48 %).

Nasledovná tabuľka znázorňuje rozloženie respondentov medzi pedagógov a aktérov práce s mládežou v jednotlivých okresoch. Celkovo bolo oslovených 28 pedagógov, ktorí poskytovali pohľad na situáciu mladých ľudí ohrozených situáciou NEET z perspektívy vzdelávacieho systému. Najviac ich pochádzalo z okresov Prievidza, Trenčín a Partizánske. Aktéri práce s mládežou, ktorých bolo spolu 86, predstavovali odborníkov z rady organizácií a oblastí, ktoré pokrývajú širokú paletu služieb pre mladých ľudí, pričom ich najväčší podiel bol v Prievidzi, Partizánskom a Trenčíne. Celkový počet respondentov dosiahol 114. Špecifická podskupina 23 aktérov práce s mládežou sa venovala priamo problematike NEET, pričom ich najvyššia koncentrácia bola v Prievidzi, Novom Meste nad Váhom, Trenčíne a Púchove.

Rozloženie respondentov podľa okresov a kategórií aktérov

	BN	IL	MY	NM	PE	PB	PD	PU	TN	Spolu
Pedagógovia	1	1	1	2	5	3	6	3	6	28
Aktéri práce s mládežou	4	5	7	8	12	11	17	7	15	86
Spolu	5	6	8	10	17	14	23	10	21	114
Z toho aktéri práce s mládežou venujúci sa NEET	1	2	2	3	2	3	4	3	3	23

Pri mapovaní aktérov správa vychádzala z údajov dostupných v publikovaných databázach, najmä Finstat, údajov verejnej správy, registrov neziskových organizácií, registra sociálnych podnikov a registra chránených dielní a chránených pracovísk. Celkovo sme v prvej etape vychádzali zo zoznamu 4.410 organizácií.

Na základe vykonaného mapovania však bolo identifikovaných spolu 283 aktérov pôsobiacich v Trenčianskom kraji, ktorí pracujú s mladými ľuďmi a ponúkajú im svoje služby alebo aktivity. Každý z týchto aktérov je potenciálnym poskytovateľom služieb a vykonáva aktivity, ktoré môžu využiť aj osoby v situácii NEET a môžu im tak pomôcť zlepšiť aktuálnu životnú situáciu. V jednotlivých okresoch boli identifikované nasledovné počty aktérov (okresy uvádzame v abecednom poradí): Bánovce nad Bebravou - 10, Ilava - 22, Myjava - 17, Nové Mesto - 26, Partizánske - 24, Považská Bystrica - 33, Prievidza - 55, Púchov - 20, Trenčín - 76.

Identifikovaní aktéri pochádzajú z troch hlavných kategórií, pričom 140 z nich predstavujú inštitúcie verejnej správy, 141 sú neziskové organizácie a 2 sú súkromné organizácie, konkrétne súkromné centrá voľného času (CVČ).

Do zoznamu aktérov bolo zaradených aj 88 sociálnych podnikov a 616 chránených dielní a chránených pracovísk pôsobiacich v Trenčianskom kraji

Na spracovanie dát boli použité softvérové nástroje MS Excel, SPSS 29 a NVivo, ktoré umožnili efektívnu analýzu kvantitatívnych aj kvalitatívnych údajov.

V rámci výskumu boli prísne dodržiavané etické zásady, aby sa zabezpečila ochrana práv a dôstojnosti všetkých respondentov. Jedným z hlavných pilierov etického prístupu bol informovaný súhlas účastníkov, ktorý znamenal, že všetci respondenti boli pred začiatkom výskumu oboznámení s jeho cieľom, metodológiou, očakávaniami a spôsobom využitia získaných údajov. Každý účastník dostal podrobné informácie o tom, ako bude prebiehať rozhovor alebo diskusia, pričom mal možnosť klásť otázky a vyjasniť si akékoľvek nejasnosti predtým, než poskytol svoj súhlas so zapojením sa do výskumu.

Ďalším kľúčovým aspektom bola anonymita a dôvernosť dát, čo znamená, že všetky odpovede a osobné údaje respondentov boli spracované v súlade so zásadami ochrany súkromia. Identifikovateľné údaje boli odstránené alebo anonymizované, aby sa predišlo akejkoľvek nožnej identifikácii respondentov v záverečných výstupoch výskumu. Dáta boli uložené a spracované bezpečným spôsobom, pričom k nim mali prístup iba členovia výskumného tímu, ktorí zabezpečovali ich dôverné spracovanie a analýzu.

Neoddeliteľnou súčasťou etického prístupu bola aj dobrovoľná účasť a možnosť odstúpenia, čo znamenalo, že respondenti sa mohli do výskumu zapojiť úplne dobrovoľne a mali právo kedykoľvek svoju účasť ukončiť bez akýchkoľvek negatívnych následkov. Ak sa v priebehu rozhovoru alebo diskusie necítili komfortne, mohli odmietnuť odpovedať na konkrétne otázky alebo sa rozhodnúť ukončiť svoju účasť bez nutnosti uvádzania dôvodu.

Dodržiavanie týchto etických zásad bolo kľúčové pre zabezpečenie transparentnosti výskumu a ochrany respondentov, pričom vytváralo prostredie dôvery, v ktorom sa účastníci mohli slobodne a úprimne vyjadriť k skúmanej problematike.

Zvolený kvantitatívno-kvalitatívny prístup priniesol cenné poznatky o situácii mladých ľudí v kategórii NEET a ohrozených situáciou NEET, ako aj poskytovaných službách, avšak má aj určité limity, ktoré je potrebné zohľadniť pri interpretácii výsledkov. Jedným z hlavných obmedzení je závislosť na sekundárnych dátach v kvantitatívnej časti výskumu. Údaje pochádzajú z existujúcich databáz a oficiálnych štatistík, pričom niektoré informácie boli dostupné len na základe žiadostí o sprístupnenie údajov. To mohlo ovplyvniť úplnosť a aktuálnosť analyzovaných dát, najmä pri špecifických vekových skupinách alebo regionálnych rozdieloch.

Ďalším limitom je časová dostupnosť dát, keďže niektoré zdroje, ako napríklad sčítanie obyvateľov, poskytujú podrobné informácie len v dlhších časových intervaloch. To môže viesť k skresleniu v prípade dynamických zmien v štruktúre mladých ľudí v situácii NEET, ktoré by si vyžadovali častejšiu aktualizáciu.

V kvalitatívnej časti výskumu sa ako obmedzenie ukazuje, že pri pri fokusových skupinách a skupinových rozhovoroch môže skupinová dynamika ovplyvniť vyjadrenia respondentov, najmä ak niektorí účastníci dominujú v diskusii alebo sa ostatní zdráhajú otvorene hovoriť o svojich skúsenostiach.

Napokon, aj keď bola použitá tematická analýza na zabezpečenie systematického prístupu, interpretácia niektorých výpovedí môže byť ovplyvnená individuálnym pohľadom výskumníka.

Napriek týmto limitom výskum poskytol cenné a detailné poznatky o problematike NEET, pričom kombinácia kvantitatívnych a kvalitatívnych metód umožnila komplexný pohľad na túto skúmanú problematiku.

3 Východisková situácia

Mladí ľudia predstavujú dôležitý zdroj súčasnej a budúcej pracovnej sily (Šipikal, Némethová, 2023) a tvoria špecifickú skupinu obyvateľstva, s ktorou sú spojené podmienky strednodobého a dlhodobého vývoja spoločnosti v oblasti sociálno-ekonomického vývoja (Nežinský a kol.). Tá skupina mladých ľudí, ktorí pracujú ani sa nevytvárajú, t.j. mladí ľudia v situácii NEET, predstavujú nevyužitý potenciál, aktivizácii ktorého je potrebné venovať dostatočnú pozornosť.

Spočiatku sa koncept NEET používal len pre úzko definovanú vekovú skupinu mladých ľudí medzi 16 a 18 rokmi, až neskôr sa rozšíril na ďalšie vekové skupiny, čo viedlo k narastajúcej heterogenite skupiny NEET. V súčasnej aplikácii môže NEET zahŕňať mladých ľudí, ktorí nie sú v zraniteľnej životnej situácii alebo sú vôbec neaktívni, ako sú mladí ľudia, ktorí sú NEET len krátky čas alebo ktorí sa venujú iným zmysluplným činnostiam, napr. opatrovateľskej povinnosti. Koncept NEET bola kritizovaná, pretože stále nezahŕňa všetkých mladých ľudí v zraniteľných situáciách, ako sú mladí ľudia v neistom alebo nízko platenom zamestnaní alebo krátkodobých vzdelávacích programoch (Furlong, 2006).

Na spoločenskej úrovni vysoký počet NEET dlhodobo poškodzuje hospodárstvo tým, že ho vystavuje riziku nedostatku ľudských zdrojov a vytvára tlak na systémy sociálnej ochrany (Ralston et al. 2022).

Mladí ľudia v situácii NEET sa stávajú globálnym problémom, ktorý súvisí so skutočnosťou, že po ukončení vzdelávania si nedokážu nájsť uplatnenie na trhu práce. Miera NEET potom ukazuje efektívnosť prechodu mladých ľudí zo štúdia do zamestnania a ich účasť na sociálno-ekonomickom živote (Avanesian et al., 2024).

V prípade, že sa mladí ľudia nedokážu včas zaradiť na trh práce a nájsť si vyhovujúce uplatnenie, môže to mať negatívne dopady nielen na nich (napr. hrozba celoživotného sociálneho vylúčenia), ale aj na spoločnosť (Šipikal, Némethová, 2023). Z uvedeného dôvodu sa problematika mladých ľudí a ich začlenenia do pracovného života dostáva aj do pozornosti jednotlivých politík v rámci EÚ, a čoraz väčšia pozornosť sa jej venuje aj na Slovensku.

Podľa Eurostatu (Eurostat, 2023) v roku 2023 nebolo 11,2 % ľudí vo veku 15 - 29 rokov v EÚ zamestnaných, ani nebolo v procese vzdelávania a odbornej prípravy. Podiel ľudí vo veku 15 - 29 rokov v EÚ, ktorí nie sú zamestnaní, ani sa nezúčastňujú na vzdelávaní a odbornej príprave, sa v roku 2023 pohyboval od 4,8 % v Holandsku do 19,3 % v Rumunsku, na Slovensku je to 11,3 %. Zníženie počtu NEET je hlavnou politickou prioritou v Európskej únii. Cieľom akčného plánu Európskeho piliera sociálnych práv je do roku 2030 znížiť mieru NEET na 9 percent, čo je podporované značnou sumou finančných prostriedkov EÚ.

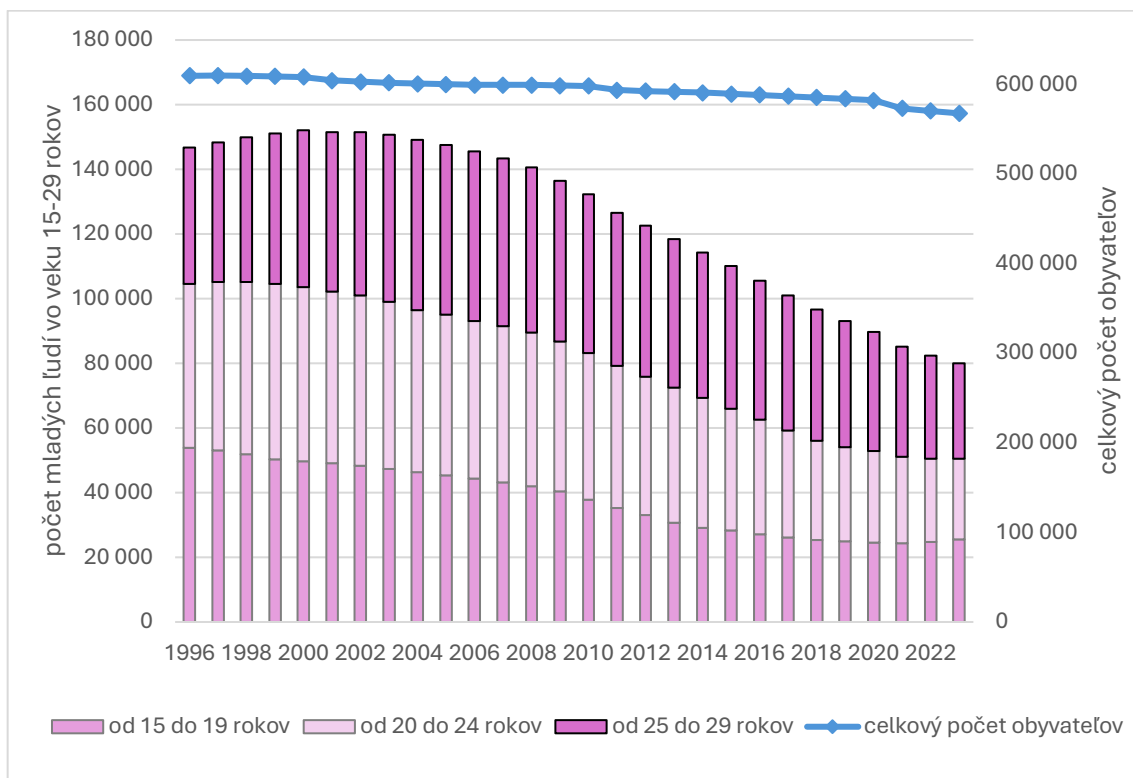
3.1 Opis všeobecnej situácie mladých ľudí v Trenčianskom kraji

Trenčiansky kraj patrí medzi ekonomicky vyspelejšie regióny Slovenska, no napriek tomu má problémy s udržaním mladých ľudí v regióne. Demografický vývoj, blízkosť štúdia v Českej republike, lepšie sociálno-ekonomické podmienky v iných štátoch EÚ a ďalšie faktory spôsobujú pokles počtu mladých ľudí v kraji. V tejto časti sa zameriame na zhodnotenie vývoja počtu mladých ľudí vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja, úrovni ich vzdelania, zamestnanosti a nezamestnanosti, ich odlivu či predčasnému ukončovaniu školskej dochádzky.

3.1.1 Percentuálne zastúpenie mladých ľudí v Trenčianskom kraji

Východiskom pre skúmanie mladých ľudí NEET je štruktúra obyvateľov Trenčianskeho kraja a jeho okresov, z dôrazom na vekovú skupinu 15-29 rokov, v členení na vekové skupiny 15-19 rokov, 20-24 rokov a 25-29 rokov.

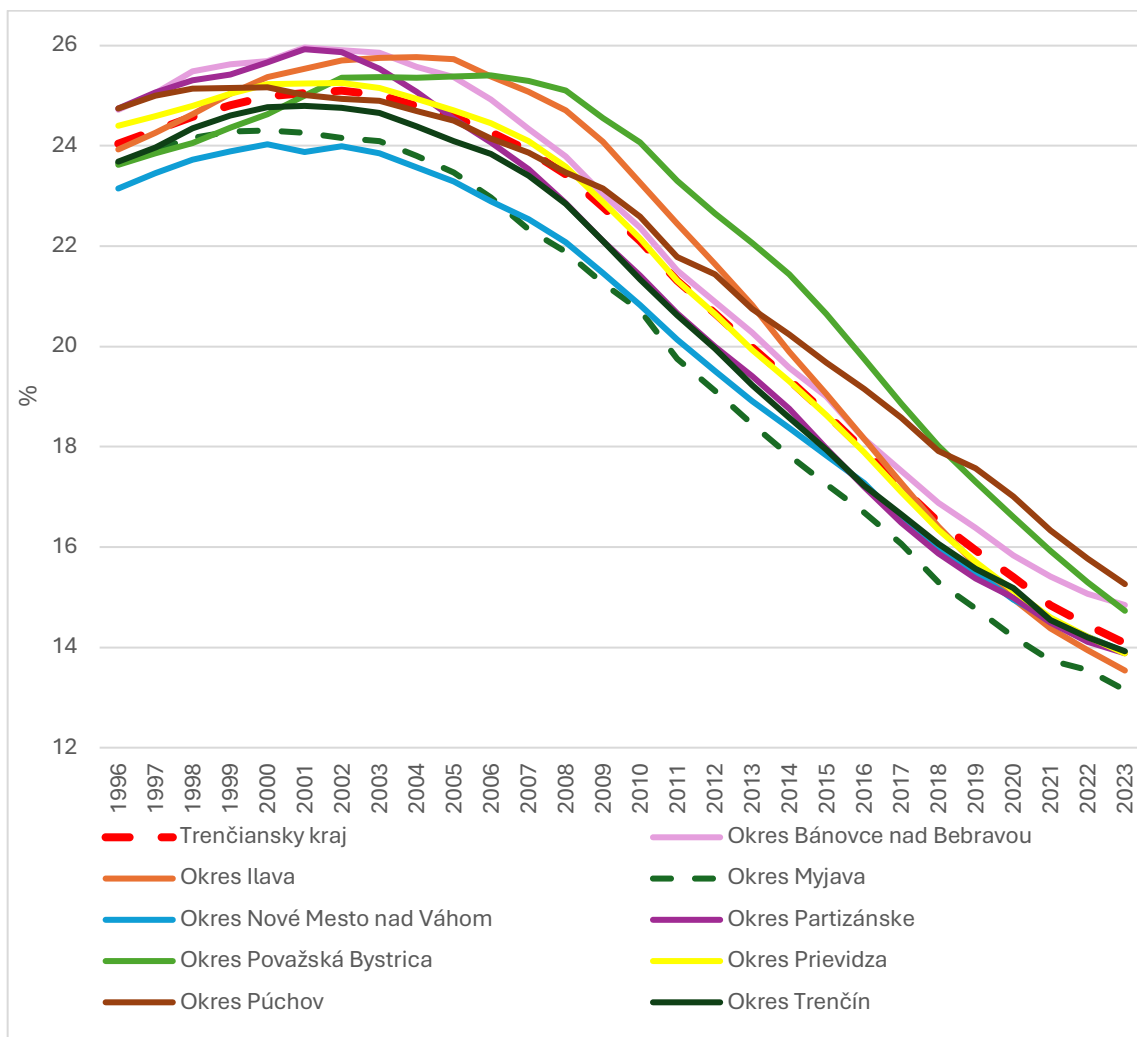
V grafe 1 je znázornený vývoj počtu obyvateľov Trenčianskeho kraja vo veku 15-29 rokov a celkový počet obyvateľov kraja od roku 1996 (stav k 31.12. príslušného roka).

Graf 1 Vývoj počtu mladých ľudí vo veku 15-29 rokov v Trenčianskom kraji a celkového počtu obyvateľov kraja

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2024, vlastné spracovanie

Dlhodobý trend vývoja počtu obyvateľov Trenčianskeho kraja ukazuje mierny pokles, z 610 135 osôb v roku 1996 na 568 102 osôb v roku 2023, čo predstavuje pokles o 6,89%. Počet mladých ľudí sa však znižuje oveľa výraznejšie, keď v roku 1996 bolo v Trenčianskom kraji celkom 146 685 mladých ľudí vo veku 15-29 rokov, avšak v roku 2023 ich bolo už iba 80 001, t.j. pokles o viac ako 45%. Z uvedeného dôvodu aj výrazne klesá podiel mladých ľudí na celkovom počte obyvateľov kraja, čo vyjadruje graf 2.

Graf 2 Podiel mladých ľudí vo veku 15-29 rokov na celkovom počte obyvateľov Trenčianskeho kraja (%)

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2024, vlastné prepočty

Podiel mladých ľudí vo veku 15-29 rokov sa v prvých rokoch skúmaného obdobia mierne zvyšoval, a v roku 2002 dosiahol najvyššiu hodnotu, 25,10%. Odvtedy sa podiel mladých ľudí na celkovom počte obyvateľov znižuje, až na 14,08% v roku 2023. Najnižší podiel mladých ľudí bol spočiatku v okrese Nové Mesto nad Váhom, od roku 2007 v okrese Myjava. V posledných rokoch bol najvyšší podiel mladých ľudí dosiahnutý v okresoch Považská Bystrica a Púchov.

Ďalej sa v našej analýze zameriame na posledné dostupné údaje, t.j. budeme podrobne analyzovať počet a štruktúru mladých ľudí v Trenčianskom kraji ku koncu roku 2023. Tieto údaje sú obsahom tabuľky 1.

Tabuľka 1 Počet mladých ľudí vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023

Okres	Obyvateľov spolu	15-19	20-24	25-29	Spolu 15-29
Okres Bánovce nad Bebravou	35 186	1 655	1 718	1 850	5 223
Okres Ilava	56 920	2 465	2 365	2 876	7 706
Okres Myjava	25 013	1 020	1 045	1 224	3 289
Okres Nové Mesto nad Váhom	61 349	2 758	2 668	3 107	8 533
Okres Partizánske	43 509	1 918	1 852	2 270	6 040
Okres Považská Bystrica	60 577	2 695	2 795	3 433	8 923
Okres Prievidza	128 613	5 639	5 634	6 579	17 852

Okres Púchov	43 710	2 086	2 064	2 521	6 671
Okres Trenčín	113 225	5 214	4 876	5 674	15 764
Trenčiansky kraj	568 102	25 450	25 017	29 534	80 001

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2024, vlastné spracovanie, vlastné prepočty

Ku koncu roka 2023 žilo v Trenčianskom kraji celkom 568 102 obyvateľov. Najviac zaľudneným okresom je Prievidza, kde žije viac ako 128 tis. obyvateľov, čo predstavuje takmer 22% obyvateľov Trenčianskeho kraja. Druhým najviac zaľudneným je okres Trenčín. Najmenej obyvateľov žije v okrese Myjava, iba 25 tisíc, medzi menšie okresy patria aj Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Púchov.

Vo vekovej skupine 15-29 rokov v Trenčianskom kraji žilo ku koncu roka 2023 celkom 80 tis. osôb, t.j. 14% z celkového počtu obyvateľov kraja. Percentuálne podiely jednotlivých skúmaných vekových skupín v okresoch Trenčianskeho kraja obsahuje tabuľka 2.

Tabuľka 2 Podiel vybraných vekových skupín na počte obyvateľov v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023 (%)

Okres	15-19	20-24	25-29	Spolu 15-29
Okres Bánovce nad Bebravou	4,70	4,88	5,26	14,84
Okres Ilava	4,33	4,15	5,05	13,54
Okres Myjava	4,08	4,18	4,89	13,15
Okres Nové Mesto nad Váhom	4,50	4,35	5,06	13,91
Okres Partizánske	4,41	4,26	5,22	13,88
Okres Považská Bystrica	4,45	4,61	5,67	14,73
Okres Prievidza	4,38	4,38	5,12	13,88
Okres Púchov	4,77	4,72	5,77	15,26
Okres Trenčín	4,60	4,31	5,01	13,92
Trenčiansky kraj	4,48	4,40	5,20	14,08

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2024, vlastné spracovanie, vlastné prepočty

Kým podiel vekových skupín 15-19 a 20-24 je v okresoch Trenčianskeho kraja veľmi podobný a pohybuje sa od 4,08 do 4,88%, podiel vekovej skupiny 25-29 je vo všetkých okresoch spomedzi skúmaných vekových skupín najvyšší, v okrese Púchov až 5,77%. V okrese Púchov je aj najvyšší podiel celej vekovej skupiny 15-29 rokov na počte obyvateľov okresu, až 15,26%, kým v okrese Myjava je to iba 13,15%.

V nasledujúcich tabuľkách osobitne preskúmame počet žien vo veku 15-29 rokov v Trenčianskom kraji, t.j. celkový počet žien v skúmaných vekových skupinách a ich percentuálny podiel na počte žien.

Tabuľka 3 Počet žien vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023

Okres	Počet žien spolu	15-19	20-24	25-29	Spolu 15-29
Okres Bánovce nad Bebravou	17 827	796	786	910	2 492
Okres Ilava	29 014	1 249	1 133	1 396	3 778
Okres Myjava	12 709	499	511	599	1 609
Okres Nové Mesto nad Váhom	31 143	1 357	1 357	1 522	4 236
Okres Partizánske	22 128	920	899	1 071	2 890
Okres Považská Bystrica	30 691	1 291	1 400	1 623	4 314
Okres Prievidza	65 574	2 741	2 792	3 210	8 743
Okres Púchov	22 179	1 001	1 000	1 222	3 223
Okres Trenčín	58 015	2 546	2 428	2 714	7 688
Trenčiansky kraj	289 280	12 400	12 306	14 267	38 973

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2024, vlastné spracovanie, vlastné prepočty

Tabuľka 4 Podiel vybraných vekových skupín na počte žien v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023 (%)

Okres	15-19	20-24	25-29	Spolu 15-29
Okres Bánovce nad Bebravou	4,47	4,41	5,10	13,98
Okres Ilava	4,30	3,91	4,81	13,02
Okres Myjava	3,93	4,02	4,71	12,66
Okres Nové Mesto nad Váhom	4,36	4,36	4,89	13,60
Okres Partizánske	4,16	4,06	4,84	13,06
Okres Považská Bystrica	4,21	4,56	5,29	14,06
Okres Prievidza	4,18	4,26	4,90	13,33
Okres Púchov	4,51	4,51	5,51	14,53
Okres Trenčín	4,39	4,19	4,68	13,25
Trenčiansky kraj	4,29	4,25	4,93	13,47

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2024, vlastné spracovanie, vlastné prepočty

Ku koncu roka 2023 bolo na trvalý pobyt v Trenčianskom kraji prihlásených celkom 289 280 žien, čo predstavuje 50,92% z celkového počtu obyvateľov kraja. Prevala žien nad mužmi v celkovom počte obyvateľov je vo všetkých okresoch Trenčianskeho kraja, pričom najvyšší podiel žien, až 51,24% je v okrese Trenčín.

Vo vekovej skupine 15-29 rokov žilo v Trenčianskom kraji 38 973 žien, t.j. 48,72% z celkového počtu obyvateľov v tejto vekovej skupine. Z uvedeného vyplýva prevaha mladých mužov nad mladými ženami, najvýraznejšia je v okrese Bánovce nad Bebravou (podiel mladých žien je 47,71%) a v okrese Partizánske (47,85% mladých žien). Naopak v okrese Ilava je vo vekovej skupine 15-19 rokov prevaha žien (podiel žien 50,67%), v okrese Nové mesto nad Váhom a Považská Bystrica vo vekovej skupine 20-24 rokov (50,86%, resp. 50,09%).

Z uvedených zistení vyplýva aj skutočnosť, že podiel žien vo veku 15-29 rokov na celkovom počte žien je nižší ako podiel mužov, v priemere je to 13,47% (najviac v okrese Púchov: 14,53%, najmenej v okrese Myjava: 12,66%). Aj v prípade žien najväčší podiel z vekovej skupiny 15-29 rokov predstavuje najstaršia veková skupina, t.j. 25-29 rokov, a to 4,93% z celkového počtu žien (v okrese Púchov až 5,51%).

Analýzu štruktúry obyvateľov podľa skúmaných vekových skupín sme uskutočnili aj na úrovni obcí, počet a podiel skúmaných vekových skupín v jednotlivých obciach Trenčianskeho kraja k 31.12.2023 je v prílohe 1.

Najväčšou obcou v Trenčianskom kraji je krajské mesto Trenčín, kde žije viac ako 54 tis. obyvateľov, z toho takmer 7 tis. vo veku 15-29 rokov, čo predstavuje 12,88%. Najmenšou obcou je obec Trebichava (okres Bánovce nad Bebravou), kde žije 36 obyvateľov, z toho 5 v nami skúmanej vekovej skupine. Čo sa týka podielu vekovej skupiny 15-29 rokov na celkovom počte obyvateľov obce, najnižšia hodnota je 2,38% v obci Uhrovské Podhradie (okres Bánovce nad Bebravou), kde iba jedna osoba zo 42 obyvateľov je vo veku 15-29 rokov. Naopak najvyšší podiel obyvateľov vo veku 15-29 rokov je v obci Počarová (okres Považská Bystrica), a to 26,35%. Percentuálne podiely mladých ľudí vo veku 15-29 rokov na celkovom počte obyvateľov jednotlivých obciach sú vyjadrené v mapke v prílohe 2.

3.1.2 Dosiahnutá úroveň vzdelania a zručnosti mladých ľudí

Pre uplatnenie mladých ľudí na trhu práce je potrebné dosiahnuť primerané vzdelanie. Dostatočné, najmä vyššie vzdelanie determinuje zručnosti daného jednotlivca a je aj predpokladom lepšej adaptability na zmeny na trhu práce.

Na základe údajov z SODB 2021 sme identifikovali nasledujúcu úroveň vzdelania mladých ľudí v Trenčianskom kraji (tabuľka 5 a 6).

Tabuľka 5 Počet mladých ľudí vo vybraných vekových skupinách podľa vzdelania v Trenčianskom kraji (k 1. 1. 2021)

vzdelanie/veková skupina	15-19	20-24	25-29	spolu 15-29
bez školského vzdelania	127	64	109	300
základné vzdelanie	19 307	1 795	1 574	22 676
učňovské bez maturity	1 148	3 341	4 912	9 401
učňovské s maturitou	510	2 873	3 203	6 586
úplné stredné všeobecné	1 123	5 461	2 196	8 780
úplné stredné odborné	1 399	8 059	7 853	17 311
vyššie odborné	135	1 179	1 800	3 114
vysokoškolské - I. stupeň	10	3 285	3 297	6 592
vysokoškolské - II. stupeň	-	805	9 580	10 385
vysokoškolské - III. stupeň	-	-	199	199
neuvedené	458	1 072	1 587	3 117
spolu	24 217	27 934	36 310	88 461

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Tabuľka 6 Štruktúra mladých ľudí vo vybraných vekových skupinách podľa vzdelania v Trenčianskom kraji (k 1. 1. 2021) (%)

vzdelanie	15-19	20-24	25-29	spolu 15-29
bez školského vzdelania	0,52	0,23	0,30	0,34
základné vzdelanie	79,72	6,43	4,33	25,63
učňovské bez maturity	4,74	11,96	13,53	10,63
učňovské s maturitou	2,11	10,28	8,82	7,45
úplné stredné všeobecné	4,64	19,55	6,05	9,93
úplné stredné odborné	5,78	28,85	21,63	19,57
vyššie odborné	0,56	4,22	4,96	3,52
vysokoškolské - I. stupeň	0,04	11,76	9,08	7,45
vysokoškolské - II. stupeň	0,00	2,88	26,38	11,74
vysokoškolské - III. stupeň	0,00	0,00	0,55	0,22
neuvedené	1,89	3,84	4,37	3,52

Zdroj: SODB 2021, 2024a, vlastné prepočty

Na základe SODB 2021 sa v Trenčianskom kraji zistilo celkovo 88461 mladých ľudí vo veku 15-29 rokov. Vo vekovej skupine 15-19 z 24217 osôb má takmer 80% ukončené základné vzdelanie. Mladí ľudia vo vekovej skupine 20-24 rokov už majú ukončené stredoškolské vzdelanie (najväčšia časť úplné stredné odborné), a 11,76% aj vysokoškolské vzdelanie I. stupňa. Vo vekovej skupine 25-29 viac ako 26% osôb dosiahlo vysokoškolské vzdelanie II. stupňa, viac ako 21% dosiahlo úplné stredné odborné vzdelanie. Treťou najpočetnejšou skupinou sú vyučení bez maturity (takmer 14%).

Vzhľadom na prebiehajúce zmeny počtu obyvateľov v Trenčianskom kraji skúmame v nasledujúcej tabuľke počty mladých ľudí vo veku 15-29 rokov z hľadiska vzdelanostnej štruktúry k 31.12.2023.

Tabuľka 7 Počet obyvateľov vo veku 15-29 rokov podľa vzdelania v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023

Okres	Spolu	Bez vzdelania	Základné	Stredné bez maturity	Stredné s maturitou	Vysokoškolské	Nezistené
Bánovce nad Bebravou	5 223	224	1 461	506	2 147	777	108
Ilava	7 706	313	2 126	656	3 127	1 277	207

Myjava	3 289	130	894	248	1 413	507	97
Nové Mesto nad Váhom	8 533	324	2 454	781	3 537	1 231	206
Partizánske	6 040	294	1 655	612	2 383	927	169
Považská Bystrica	8 923	316	2 198	656	3 903	1 640	210
Prievidza	17 852	760	5 016	1 640	7 246	2 607	583
Púchov	6 671	247	1 736	500	2 937	1 104	147
Trenčín	15 764	551	4 318	1 084	6 608	2 863	340
Trenčiansky kraj	80 001	3 159	21 858	6 683	33 301	12 933	2 067

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2024, vlastné spracovanie

Údaje v tabuľke ukazujú, že zo skúmanej vekovej skupiny má najviac osôb stredné vzdelanie s maturitou, viac ako 33 tisíc. Vysokoškolské vzdelanie ukončilo takmer 13 tisíc osôb. Počty jednotlivcov s príslušným vzdelaním v jednotlivých okresoch sa líšia z dôvodu rôzneho počtu obyvateľov. Pre lepšie porovnanie uvádzame v nasledujúcej tabuľke percentuálne podiely jednotlivých vzdelanostných skupín.

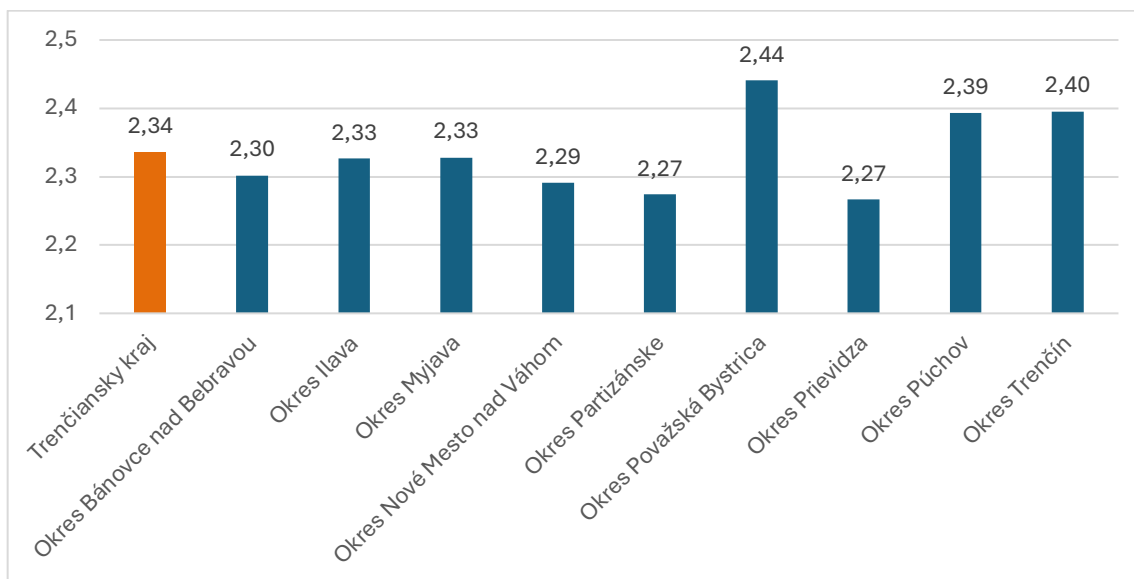
Tabuľka 8 Podiel vzdelanostných skupín obyvateľov vo vybraných vekových skupinách v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023 (%)

	Bez vzdelania	Základné	Stredné bez maturity	Stredné s maturitou	Vysokoškolské	Nezistené
Bánovce nad Bebravou	4,29	27,97	9,69	41,11	14,88	2,07
Ilava	4,06	27,59	8,51	40,58	16,57	2,69
Myjava	3,95	27,18	7,54	42,96	15,42	2,95
Nové Mesto nad Váhom	3,80	28,76	9,15	41,45	14,43	2,41
Partizánske	4,87	27,40	10,13	39,45	15,35	2,80
Považská Bystrica	3,54	24,63	7,35	43,74	18,38	2,35
Prievidza	4,26	28,10	9,19	40,59	14,60	3,27
Púchov	3,70	26,02	7,50	44,03	16,55	2,20
Trenčín	3,50	27,39	6,88	41,92	18,16	2,16
Trenčiansky kraj	3,95	27,32	8,35	41,63	16,17	2,58

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2024, vlastné prepočty

Stredné vzdelanie s maturitou dosiahlo v Trenčianskom kraji k 31.12.2023 až 41,63% osôb vo veku 15-29 rokov. Tento podiel je rôzny, od 39,45% v okrese Partizánske do 44,03% v okrese Púchov. Vysokoškolské vzdelanie ukončilo 16,17% osôb vo veku 15-29 rokov, najviac v okrese Považská Bystrica (18,38%). Uvedené skutočnosti vyplývajú z vekovej štruktúry skúmanej vekovej skupiny. Značná časť nami skúmanej vekovej skupiny má ukončené iba základné vzdelanie, predpokladáme, že väčšina z nich študuje na strednej škole.

Vzdelanostnú úroveň v jednotlivých okresoch pre vekovú skupinu 15-29 rokov hodnotíme indexom vzdelanosti. Index vzdelanosti je vypočítaný na základe toho, že základnému vzdelaniu sa pridáva váha 1, strednému vzdelaniu bez maturity váha 2, strednému vzdelaniu s maturitou váha 3, vysokoškolskému vzdelaniu váha 4. Neberie sa do úvahy skupina osôb bez vzdelania a nezistené vzdelanie. Výsledky indexu vzdelanosti k 31.12.2023 sú znázornené v grafe 3.

Graf 3 Index vzdelanosti v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023 vo vekovej skupine 15-29 rokov

Zdroj: vlastné prepočty

Najvyššie hodnoty indexu vzdelanosti boli zistené v okrese Považská Bystrica (2,44), kým v okresoch Prievidza a Partizánske je to iba 2,27. Uvedomujeme si, že tento výsledok čiastočne ovplyvnila aj veková štruktúra osôb vo veku 15-29 rokov, keďže veľký podiel mladšieho obyvateľstva znižuje hodnoty indexu vzdelanosti z dôvodu ich prebiehajúceho štúdia.

3.1.3 Zamestnanosť mladých ľudí v Trenčianskom kraji

Časť mladých ľudí, ktorá už ukončila vzdelávanie a našla si uplatnenie na trhu práce, je zamestnaná, a podieľa sa na tvorbe nových hodnôt a na zvyšovaní ekonomickej úrovne daného územia.

Podrobné údaje o počte zamestnaných podľa nami skúmaných vekových skupín v jednotlivých okresoch Štatistický úrad SR nesleduje na ročnej báze (skúmané sú iba vekové kategórie 15-24, 25-34 rokov), z uvedeného dôvodu vychádzame z údajov zo SODB 2021. Za zamestnaných považujeme kategórie „pracujúci“ a „pracujúci dôchodca“ (tabuľka 9).

Tabuľka 9 Zamestnaní vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 podľa vekových skupín

okres	15-19	20-24	25-29	Spolu 15-29 rokov
Okres Bánovce nad Bebravou	81	906	1 622	2 609
Okres Ilava	111	1 350	2 708	4 169
Okres Myjava	38	576	1 067	1 681
Okres Nové Mesto nad Váhom	122	1 475	2 678	4 275
Okres Partizánske	88	1 026	1 868	2 982
Okres Púchov	81	1 185	2 285	3 551
Okres Považská Bystrica	92	1 571	3 212	4 875
Okres Prievidza	268	3 038	5 696	9 002
Okres Trenčín	189	2 513	5 162	7 864
Spolu Trenčiansky kraj	1 070	13 640	26 298	41 008

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Z 88461 mladých ľudí vo vekovej skupine 15-29 rokov bolo zamestnaných celkom 41008, čo predstavuje 46,36%. S pribúdajúcim vekom pribúda aj počet zamestnaných mladých ľudí, kým vo vekovej skupine 15-19 rokov pracuje 4,42% mladých ľudí, vo vekovej skupine 20-24 rokov je to 48,83% a vo vekovej skupine 25-29 rokov je to 72,43%.

Tabuľka 10 ukazuje zreteľnú prevahu zamestnaných mužov vo vekovej skupine 15-29 rokov.

Tabuľka 10 Zamestnaní vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 podľa pohlavia

okres	žena	muž	spolu
Okres Bánovce nad Bebravou	1 048	1 561	2 609
Okres Ilava	1 689	2 480	4 169
Okres Myjava	677	1 004	1 681
Okres Nové Mesto nad Váhom	1 737	2 538	4 275
Okres Partizánske	1 181	1 801	2 982
Okres Púchov	1 384	2 167	3 551
Okres Považská Bystrica	1 954	2 921	4 875
Okres Prievidza	3 634	5 368	9 002
Okres Trenčín	3 266	4 598	7 864
Spolu Trenčiansky kraj	16 570	24 438	41 008

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Z 41 008 zamestnaných mladých ľudí muži tvorili 24 438 osôb, čo predstavuje takmer 60%. Podiel zamestnaných mužov a žien je výrazne odlišný aj v jednotlivých skúmaných vekových skupinách (tabuľka 11). Kým vo vekovej skupine 15-19 rokov počet zamestnaných mužov predstavuje 1,7 násobok počtu zamestnaných žien, vo vekovej skupine 20-24 je to už iba 1,54 a vo vekovej skupine 25-29 rokov 1,43 násobok.

Tabuľka 11 Zamestnaní v skúmaných vekových skupinách podľa pohlavia v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021

okres	15-19		20-24		25-29		spolu 15-29 rokov	
	žena	muž	žena	muž	žena	muž	žena	muž
Okres Bánovce nad Bebravou	30	51	340	566	678	944	1 048	1 561
Okres Ilava	36	75	535	815	1 118	1 590	1 689	2 480
Okres Myjava	19	19	236	340	422	645	677	1 004
Okres Nové Mesto nad Váhom	42	80	596	879	1 099	1 579	1 737	2 538
Okres Partizánske	34	54	408	618	739	1 129	1 181	1 801
Okres Púchov	30	51	457	728	897	1 388	1 384	2 167
Okres Považská Bystrica	33	59	613	958	1 308	1 904	1 954	2 921
Okres Prievidza	91	177	1 190	1 848	2 353	3 343	3 634	5 368
Okres Trenčín	81	108	990	1 523	2 195	2 967	3 266	4 598
Spolu Trenčiansky kraj	396	674	5 365	8 275	10 809	15 489	16 570	24 438

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Novšie údaje o počte pracujúcich mladých ľudí v okresoch Trenčianskeho kraja nám na požiadanie poskytlo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Počet mladých pracujúcich ku koncu roka 2023 je v tabuľke 12. Ide o počty malých ľudí, ktorí k danému obdobiu mali trvalý pobyt na území Trenčianskeho kraja a v Sociálnej poisťovni mali uvedený poisťný vzťah ako zamestnanci alebo pracujúci na dohodu.

Tabuľka 12 Pracujúci vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.12.2023

okres/veková skupina	počet				podiel žien %	podiel na 15-29 (%)		
	15-19	20-24	25-29	spolu		15-19	20-24	25-29
Bánovce nad Bebravou	593	1 152	1 193	2 938	50,41	20,18	39,21	40,61
Ilava	921	1 718	1 978	4 617	51,12	19,95	37,21	42,84
Myjava	356	716	796	1 868	52,09	19,06	38,33	42,61
Nové Mesto nad Váhom	1 041	1 920	2 095	5 056	51,34	20,59	37,97	41,44
Partizánske	575	1 225	1 471	3 271	51,64	17,58	37,45	44,97
Považská Bystrica	915	2 000	2 412	5 327	51,45	17,18	37,54	45,28
Prievidza	1 859	3 745	4 061	9 665	51,69	19,23	38,75	42,02
Púchov	805	1 550	1 836	4 191	49,30	19,21	36,98	43,81
Trenčín	2 074	3 491	3 852	9 417	50,94	22,02	37,07	40,90
Trenčiansky kraj	9 139	17 517	19 694	46 350	51,13	19,72	37,79	42,49

Zdroj: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, 2025a, vlastné prepočty

Údaje ku koncu roka 2023 vyjadrujú, že počet pracujúcich mladých ľudí bol 46350, čo je značne väčší počet ako bol údaj zo Sčítania 2021. Uvedená nezrovnalosť vyplýva z toho, že v tomto počte sú zahrnutí aj mladí ľudia, ktorí popri štúdiu, príp. rodičovskej dovolenke pracujú na dohodu. V tomto prípade je pomer žien a mužov zásadne odlišný od údajov zo Sčítania, pretože ženy tvoria 51,13% uvedeného počtu pracujúcich. Menší podiel žien ako mužov je iba vo vekovej skupine 20-24 rokov v okresoch Bánovce nad Bebravou, Ilava a Púchov a vo vekovej skupine 25-29 rokov v okresoch Púchov a Trenčín.

Čo sa týka štruktúry pracujúcich mladých ľudí podľa veku, najväčšiu časť, viac ako 42% tvoria pracujúci vo veku 25-29 rokov, kým vo vekovej skupine 15-19 rokov je to iba 19,72%, vzhľadom na zákonné obmedzenie možnosti zamestnávania najmladších osôb v produktívnom veku.

Najnovšie dostupné údaje o počte pracujúcich mladých ľudí sú ku koncu júna 2024, uvedené sú v tabuľke 13.

Tabuľka 13 Pracujúci vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.6.2024

okres/veková skupina	počet				podiel žien %	podiel na 15-29 (%)		
	15-19	20-24	25-29	spolu		15-19	20-24	25-29
Bánovce nad Bebravou	355	910	1 018	2 283	52,56	15,55	39,86	44,59
Ilava	638	1 416	1 758	3 812	51,97	16,74	37,15	46,12
Myjava	236	598	687	1 521	51,35	15,52	39,32	45,17
Nové Mesto nad Váhom	728	1 591	1 802	4 121	51,37	17,67	38,61	43,73
Partizánske	378	944	1 223	2 545	52,50	14,85	37,09	48,06
Považská Bystrica	603	1 565	2 060	4 228	53,93	14,26	37,02	48,72
Prievidza	1 281	2 887	3 441	7 609	53,69	16,84	37,94	45,22
Púchov	590	1 244	1 630	3 464	50,20	17,03	35,91	47,06
Trenčín	1 519	2 807	3 401	7 727	51,86	19,66	36,33	44,01
Trenčiansky kraj	6 328	13 962	17 020	37 310	52,33	16,96	37,42	45,62

Zdroj: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, 2025b, vlastné prepočty

Údaje o počte pracujúcich mladých ľudí ku koncu júna 2024 sú podstatne odlišné od údajov ku koncu roka 2023, pretože počet pracujúcich bol 37310, čo je o 9040 osôb menej. Môže to súvisieť s poklesom počtu mladých ľudí v daných vekových skupinách ale najmä so skutočnosťou, že časť absolventov si ešte nenašla uplatnenie na trhu práce, avšak už nepracuje na dohodu, pretože si hľadá riadne zamestnanie, alebo čaká, že nastúpi na štúdium na vysokej škole. Podiel žien bol mierne vyšší, a to 52,33%. V tomto období bol väčší

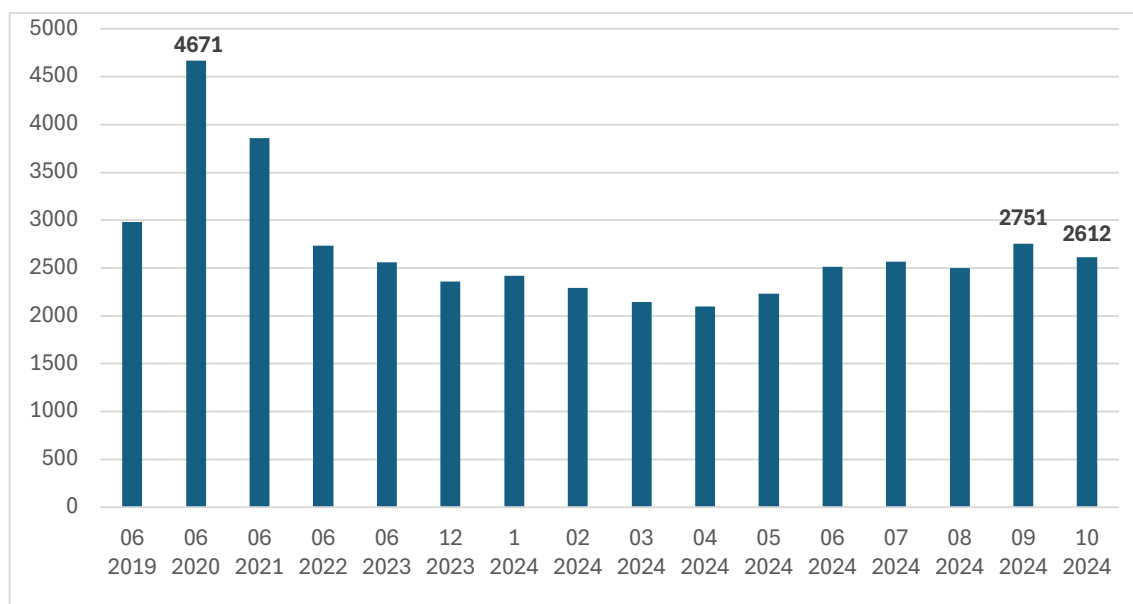
podiel mužov iba vo vekovej skupine 20-24 rokov v okresoch Ilava a Myjava a vo vekovej skupine 25-29 rokov v okrese Púchov. Podiel vekových skupín sa zmenil v prospech vekovej skupiny 25-29, pričom podiel vekovej skupiny 15-20 rokov sa znížil o 2,76 p.b.

3.1.4 Nezamestnanosť mladých ľudí v Trenčianskom kraji

Keďže mladí ľudia sú rizikovou, teda veľmi ohrozenou skupinou na trhu práce, časť z nich po ukončení vzdelávania nenájde okamžite, resp. v kratšom alebo dlhšom období očakávané zamestnanie, čo môže byť spôsobené nedostatočným vzdelaním alebo absenciou praxe.

Stav nezamestnanosti mladých ľudí vo veku 15-29 rokov hodnotíme na základe údajov o evidovaných uchádzačoch o zamestnanie, ktoré každý mesiac zverejňuje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Počet uchádzačov o zamestnanie v Trenčianskom kraji k júnu rokov 2019-2023 a od decembra 2023 do októbra 2024 znázorňuje graf 4.

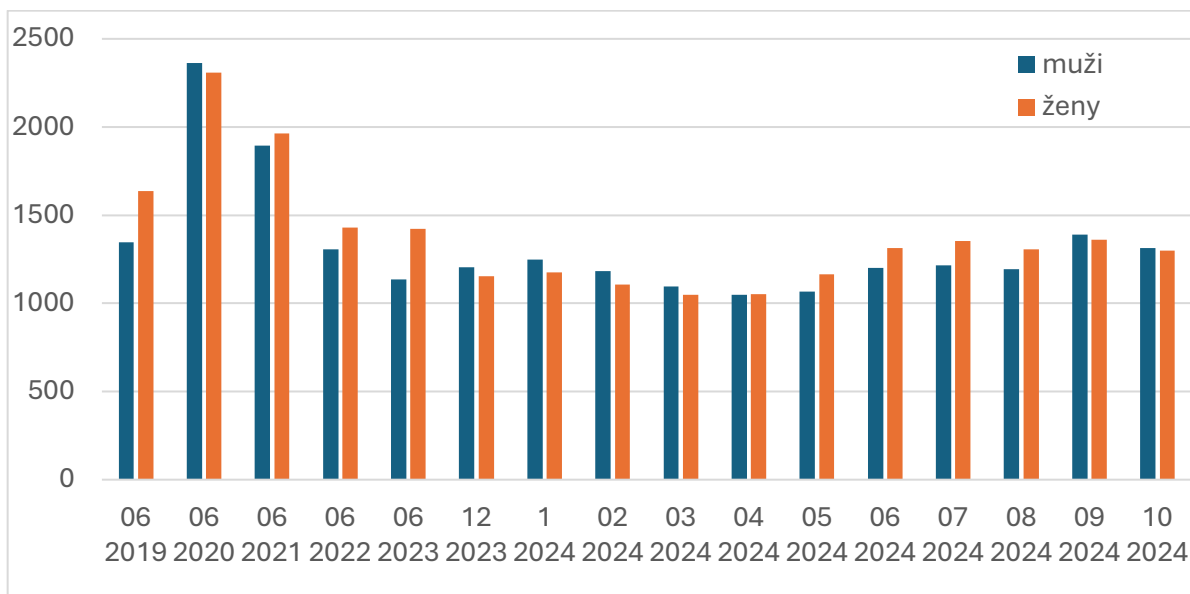

Graf 4 Vývoj počtu UoZ do 29 rokov v Trenčianskom kraji

Zdroj: UPSVaR, 2024b, vlastné spracovanie

Ak porovnáваме počty uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov, zistujeme najvyššie hodnoty v roku 2020, čo bolo spôsobené pandémiou COVID-19. Následne konštatujeme klesajúci vývoj počtu mladých uchádzačov o zamestnanie (s výnimkou januára 2024) do apríla 2024. V nasledujúcich mesiacoch došlo k miernemu nárastu uchádzačov v skúmanej vekovej skupine, čo bolo spôsobené prírastkom uchádzačov – absolventov škôl. V auguste 2024 bol zaznamenaný mierny pokles počtu uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov, avšak v septembri opätovný nárast, keďže do evidencií úradov práce vtedy pribúdajú absolventi stredných škôl. Ku koncu októbra 2024 bolo v evidencii úradov práce celkom 2612 uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov.

Štruktúra mladých nezamestnaných podľa pohlavia v uvedenom časovom rade je znázornená v grafe 5.

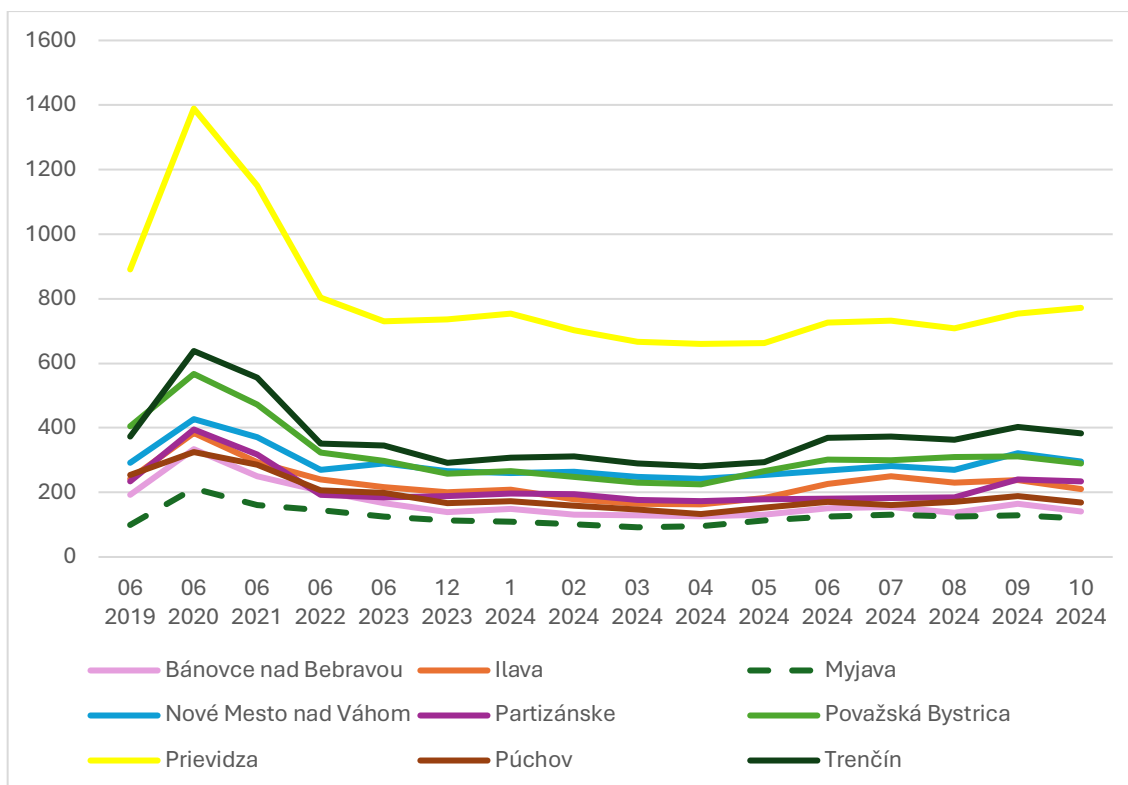

Graf 5 Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie vo veku 15-29 rokov v Trenčianskom kraji podľa pohlavia

Zdroj: UPSVaR, 2024b, vlastné spracovanie

Z grafického znázornenia nemožno jednoznačne konštatovať prevahu nezamestnaných mužov alebo žien vo veku 15-29 rokov, kým v júni 2019, 2021-2023 prevažovali ženy, v júni 2020 a od decembra 2023 do apríla 2024 zasa muži. Od mája do augusta 2024 zisťujeme prevahu žien, avšak v septembri a októbri 2024 opätovne miernu prevahu mužov.

Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja je graficky znázornený v grafe 6.

Graf 6 Vývoj počtu UoZ do 29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja

Zdroj: UPSVaR, 2024b, vlastné spracovanie

Z grafického znázornenia je zrejmé, že výrazne najvyšší počet mladých uchádzačov o zamestnanie je v okrese Prievidza, ktorý je najviac zaľudneným okresom. A hoci v okrese Trenčín žije v porovnaní s okresom Prievidza iba mierne menej obyvateľov, počet mladých uchádzačov o zamestnanie je výrazne nižší. Celkovo možno konštatovať klesajúci trend počtu mladých uchádzačov o zamestnanie do mája 2024 a následný nárast takmer vo všetkých okresoch kraja. V auguste 2024 mierne zvýšenie počtu mladých uchádzačov o zamestnanie zaznamenali iba okresy Púchov a Považská Bystrica, avšak v septembri 2024 už všetky okresy. V októbri 2024 došlo k miernemu poklesu počtu mladých nezamestnaných vo všetkých okresoch Trenčianskeho kraja s výnimkou okresu Prievidza.

Štruktúra nezamestnaných vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja podľa pohlavia je uvedená v tabuľke 14.

Tabuľka 14 Štruktúra UoZ vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja podľa pohlavia (stav k 31.10.2024)

okres	ženy	muži	spolu	% podiel žien	% podiel mužov
Okres Bánovce nad Bebravou	69	73	142	48,59	51,41
Okres Ilava	111	99	210	52,86	47,14
Okres Myjava	49	70	119	41,18	58,82
Okres Nové Mesto nad Váhom	155	140	295	52,54	47,46
Okres Partizánske	122	112	234	52,14	47,86
Okres Považská Bystrica	136	153	289	47,06	52,94
Okres Prievidza	365	406	771	47,34	52,66
Okres Púchov	90	79	169	53,25	46,75
Okres Trenčín	203	180	383	53,00	47,00
Trenčiansky kraj	1 300	1312	2 612	49,77	50,23

Zdroj: UPSVaR, 2024b, vlastné spracovanie, vlastné prepočty

Pri hodnotení počtu nezamestnaných mladých ľudí pozorujeme v Trenčianskom kraji miernu prevahu mužov nad ženami. Ak však tento hodnotíme podiel mužov v jednotlivých okresoch kraja zistujeme, že podiel mužov ako žien je väčší iba v štyroch je v okresoch Ilava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Púchov a Trenčín. Najvyšší podiel nezamestnaných mladých mužov je v okrese Myjava, až 58,82%.

V nasledujúcej tabuľke hodnotíme počet nezamestnaných žien vo vekových skupinách 15-19 rokov, 20-24 rokov a 25-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja a podiel na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie.

Tabuľka 15 Nezamestnané ženy vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja (stav k 31.10.2024)

	15-19		20-24		25-29	
	počet žien	% podiel	počet žien	% podiel	počet žien	% podiel
Okres Bánovce nad Bebravou	13	40,63	34	55,74	22	44,90
Okres Ilava	15	40,54	44	53,66	52	57,14
Okres Myjava	9	36,00	18	40,00	22	44,90
Okres Nové Mesto nad Váhom	33	53,23	54	47,37	68	57,14
Okres Partizánske	24	48,00	42	40,78	56	69,14
Okres Považská Bystrica	20	45,45	54	48,21	62	46,62
Okres Prievidza	55	40,74	153	47,81	157	49,68
Okres Púchov	15	48,39	35	50,00	40	58,82
Okres Trenčín	39	54,17	83	51,23	81	54,36

Trenčiansky kraj	223	45,70	517	48,36	560	53,08
-------------------------	------------	--------------	------------	--------------	------------	--------------

Zdroj: UPSVaR, 2024b, vlastné spracovanie, vlastné prepočty

Kým vo vekovej skupine 15-19 rokov je podiel žien vyšší ako 50% iba v okresoch Nové Mesto nad Váhom a Trenčín, vo vekovej skupine 20-24 rokov je to v okresoch Bánovce nad Bebravou, Ilava a Trenčín. Vo vekovej skupine 25-29 rokov zisťujeme v Trenčianskom kraji prevahu nezamestnaných žien nad mužmi, t.j. 53,08% podiel nezamestnaných žien. V samotných okresoch kraja je však situácia odlišná, v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava, Považská Bystrica a Prievidza je podiel žien nižší ako podiel mužov, v okrese Myjava je podiel nezamestnaných žien vo veku 25-29 rokov najnižší, iba 44,90%.

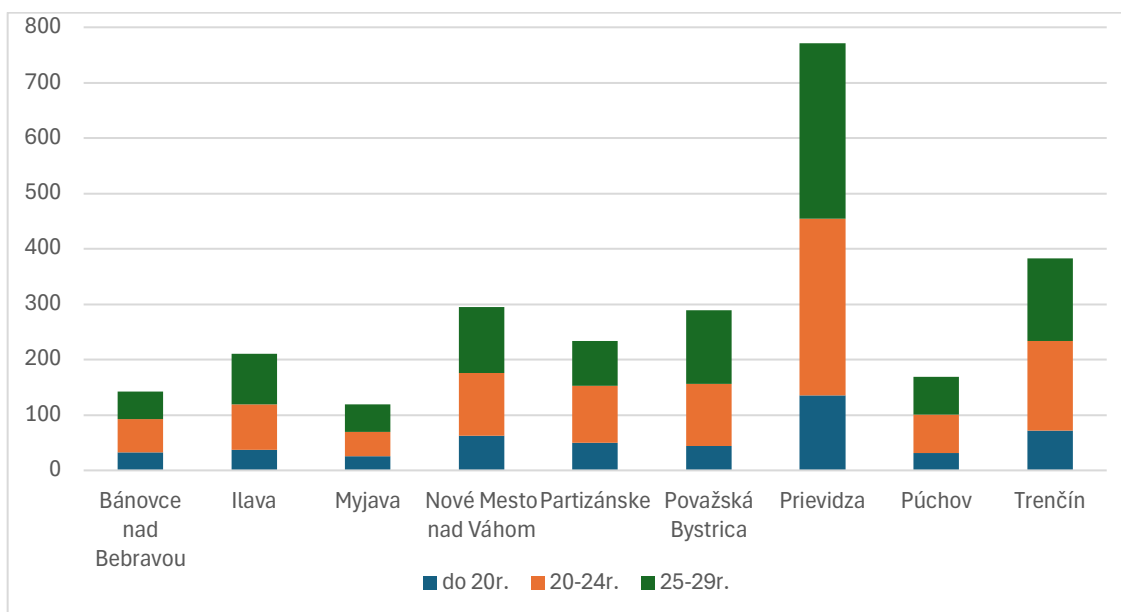
Podrobnejšie členenie uchádzačov o zamestnanie vo vekovej skupine 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 je uvedené v tabuľke 16.

Tabuľka 16 Počet UoZ vo vybraných vekových skupinách v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.10.2024

	spolu	do 20r.	20-24r.	25-29r.	spolu do 29 rokov	podiel UoZ 15-29 rokov na UoZ spolu (%)
Bánovce nad Bebravou	610	32	61	49	142	23,28
Ilava	937	37	82	91	210	22,41
Myjava	450	25	45	49	119	26,44
Nové Mesto nad Váhom	1 172	62	114	119	295	25,17
Partizánske	926	50	103	81	234	25,27
Považská Bystrica	1 168	44	112	133	289	24,74
Prievidza	4 007	135	320	316	771	19,24
Púchov	692	31	70	68	169	24,42
Trenčín	1 642	72	162	149	383	23,33
Trenčiansky kraj	11 604	488	1 069	1 055	2 612	22,51

Zdroj: UPSVaR, 2024b, vlastné spracovanie, vlastné prepočty

Počet uchádzačov o zamestnanie vo veku 15-29 rokov v Trenčianskom kraji ku koncu októbra 2024 predstavoval celkom 2 612 osôb, t.j. 22,51% z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie v Trenčianskom kraji. Medzi okresy s najvyšším podielom mladých uchádzačov patria Myjava, Nové Mesto nad Váhom a Partizánske, kým podiel mladých uchádzačov o zamestnanie v okrese Prievidza dosiahol iba 19,24%. Vizualne znázornenie štruktúry mladých uchádzačov o zamestnanie k 31.10.2024 je v grafe 7. Znázornenie podielu uchádzačov o zamestnanie vo veku 15-29 rokov na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie v jednotlivých obciach Trenčianskeho kraja je v prílohe 3, podiel uchádzačov o zamestnanie vo veku 15-29 rokov na počte obyvateľov obce je v prílohe 4.

Graf 7 Počet uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.10.2024

Zdroj: UPSVaR, 2024b, vlastné spracovanie

V rámci skúmania nezamestnanosti mladých ľudí v spojitosti s problematikou NEET si v nasledujúcej tabuľke uvedieme počet znevýhodnených mladých uchádzačov o zamestnanie, konkrétne mladistvých a absolventov, stav ku koncu októbra 2024.

Tabuľka 17 Počet znevýhodnených mladých uchádzačov o zamestnanie k 31.10.2024 v okresoch Trenčianskeho kraja

okres	UoZ 15-29 rokov	mladiství					absolventi			
		spolu	v tom			% podiel na UoZ 15-29	spolu	v tom		% podiel na UoZ 15-29
			s neukonč. ZŠ	s ukonč. ZŠ	po skonč. SŠ			VŠ	SŠ	
Bánovce nad Bebravou	142	4	0	4	0	2,82	50	7	43	35,21
Ilava	210	4	0	4	0	1,90	70	15	55	33,33
Myjava	119	2	0	1	1	1,68	36	4	32	30,25
Nové Mesto nad Váhom	295	23	6	17	0	7,80	77	17	60	26,10
Partizánske	234	7	0	6	1	2,99	70	8	62	29,91
Považská Bystrica	289	3	0	2	1	1,04	96	19	77	33,22
Prievidza	771	17	1	16	0	2,20	223	34	189	28,92
Púchov	169	3	0	3	0	1,78	60	10	50	35,50
Trenčín	383	6	0	6	0	1,57	124	26	98	32,38
Trenčiansky kraj	2 612	69	7	59	3	2,64	806	140	666	30,86

Zdroj: UPSVaR, 2024b, vlastné spracovanie

Mladiství uchádzači o zamestnanie predstavujú v Trenčianskom kraji ku koncu októbra 2024 iba 2,64% z uchádzačov vo veku 15-29 rokov, avšak v okrese Nové Mesto nad Váhom je to až 7,80%. Prevažná väčšina mladistvých nezamestnaných má ukončenú základnú školu. Čo sa týka absolventov škôl, ich podiel na počte mladých uchádzačov o zamestnanie v Trenčianskom kraji predstavuje 30,86%. Z 806 absolventov škôl

väčšinu tvoria absolventi stredných škôl, až 82,63%. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že absolventi stredných škôl sa na úradoch práce evidujú zväčša až v septembri, a teda ku koncu októbra mnohí z nich nezískali uplatnenie na trhu práce.

3.1.5 Zapojenie do aktívnej politiky trhu práce

Údaje o zapojení mladých ľudí do nástrojov aktívnej politiky trhu práce nám na požiadanie poskytlo Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Na základe poskytnutých údajov k 30.9.2024 neboli do nižšie uvedených nástrojov aktívnych opatrení na trhu práce zapojení mladí uchádzači o zamestnanie vo veku do 20 rokov. Zapojenie mladých ľudí vo veku 20-24 rokov a 25-29 rokov do vybraných aktívnych opatrení trhu práce prezentuje tabuľka 18.

Tabuľka 18 Zapojenie mladých ľudí do vybraných aktívnych opatrení trhu práce v Trenčianskom kraji k 30.9.2024

	20-24 rokov			25-29 rokov			Spolu 20-29 rokov		
	Vzdelávanie a príprava pre trh práce, rekvifikácia	Absolventská prax a Prax pre mladých	Menšie obecné služby a podpora udržania pracovných návykov	Vzdelávanie a príprava pre trh práce, rekvifikácia	Absolventská prax a Prax pre mladých	Menšie obecné služby a podpora udržania pracovných návykov	Vzdelávanie a príprava pre trh práce, rekvifikácia	Absolventská prax a Prax pre mladých	Menšie obecné služby a podpora udržania pracovných návykov
Okres Bánovce nad Bebravou	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Okres Ilava	1	3	0	4	0	0	5	3	0
Okres Myjava	0	0	0	1	1	0	1	1	0
Okres Nové Mesto nad Váhom	2	0	0	1	0	0	3	0	0
Okres Partizánske	4	0	0	2	0	0	6	0	0
Okres Považská Bystrica	1	1	0	4	0	0	5	1	0
Okres Prievidza	6	0	0	3	0	1	9	0	1
Okres Púchov	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Okres Trenčín	1	1	0	3	1	0	4	2	0
Trenčiansky kraj	15	5	1	18	2	1	33	7	2

Zdroj: UPSVaR, 2024h, vlastné spracovanie

Mladí ľudia vo veku 20-29 rokov boli k 30.9.2024 zapojení najmä do vzdelávania a rekvifikácie (33 osôb), a praxe (7 osôb). V okrese Púchov nebol do uvedených nástrojov trhu práce zapojený ani jeden mladý človek, v okrese Bánovce nad Bebravou to bola iba jedna osoba.

Na základe opakovanej žiadosti o poskytnutie údajov nám Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny poskytlo detailnejšie údaje o zapojení mladých ľudí do vybraných aktívnych opatrení trhu práce. Uvedené údaje sú obsahom nasledujúcich tabuliek.

Tabuľka 19 Zapojenie mladých ľudí vo veku 15-29 rokov do vybraných aktívnych opatrení trhu práce v okresoch Trenčianskeho kraja

Rok	Počet poberateľov príspevku na dochádzku za prácou - § 53		Počet poberateľov príspevku na podporu mobility za prácou - § 53a		Počet poberateľov príspevku na činnosť pracovného asistenta - § 59		Počet podporených (obsadených) zamestnancov a SZČO so ZP - na základe príspevku na úhradu prevádzk. nákladov CHD alebo CHP a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov - § 60	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Bánovce nad Bebravou	41	45	4	0	0	0	0	0
Ilava	33	39	1	1	1	0	4	4
Myjava	16	21	0	0	3	3	7	5
Nové Mesto nad Váhom	34	60	0	0	0	0	2	2
Partizánske	75	43	4	2	0	0	1	1
Považská Bystrica	89	86	0	2	0	0	2	3
Prievidza	141	169	1	1	7	9	7	5
Púchov	47	40	0	0	0	0	1	2
Trenčín	26	40	1	0	5	3	11	8
Trenčiansky kraj	502	543	11	6	16	15	35	30

Zdroj: UPSVaR, 2024d, 2024e

Na zlepšenie postavenia mladých ľudí na trhu práce štát poskytuje rôzne formy podpory, napr. prostredníctvom peňažných príspevkov. V Trenčianskom kraji bol v rokoch 2023 a 2024 najčastejšie poskytovaný príspevok na dochádzku za prácou. V roku 2024 naň získalo nárok 543 mladých ľudí, a uvedený počet by bol aj vyšší, avšak prostriedky určené na uvedený príspevok boli už v septembri 2024 vyčerpané, takže mnohým ďalším žiadateľom už tento príspevok nebol poskytnutý z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Pre mladých ľudí boli poskytované aj príspevky v súvislosti s ich zdravotným znevýhodnením.

Tabuľka 20 Zapojenie mladých ľudí vo veku 15-29 rokov do vybraných projektov v roku 2023 v okresoch Trenčianskeho kraja

2023	Aktivácia znevýhodnených UoZ	Chyť sa svojej šance	Podpora udržiavania pracovných návykov	Prax pre mladých
Bánovce nad Bebravou	3	3	3	16
Ilava	1	1	0	16
Myjava	0	2	0	8
Nové Mesto nad Váhom	0	4	0	13
Partizánske	2	8	0	10
Považská Bystrica	4	6	2	24
Prievidza	6	11	5	16
Púchov	2	2	0	13
Trenčín	1	4	0	13
Trenčiansky kraj	19	41	10	129

Zdroj: UPSVaR, 2024d

V roku 2023 bol z vyššie uvedených projektov najviac účinný projekt Prax pre mladých, do ktorého sa v Trenčianskom kraji zapojilo 129 mladých ľudí, do projektu Chyt' sa svojej šance sa zapojilo 41 mladých ľudí.

Tabuľka 21 Zapojenie mladých ľudí vo veku 15-29 rokov do vybraných projektov v roku 2024 v okresoch Trenčianskeho kraja

2024	Ľudia a hrady - krok k sociálnej ekonomike	Podpora rozvoja zručností zamestnancov	Podpora udržiavania pracovných návykov PUPN 2	Právo na prvé zamestnanie	Vzdelávanie mladých dospelých	Zručnosti pre trh práce
Bánovce nad Bebravou	0	0	1	4	1	26
Ilava	0	18	0	6	2	11
Myjava	0	0	0	6	0	8
Nové Mesto nad Váhom	0	5	0	5	0	7
Partizánske	0	17	0	12	0	17
Považská Bystrica	4	9	2	18	2	14
Prievidza	0	107	2	15	4	59
Púchov	3	24	0	6	0	8
Trenčín	0	19	0	14	4	28
Trenčiansky kraj	7	199	5	86	13	178

Zdroj: UPSVaR, 2024e

V roku 2024 boli najviac využívané projekty Podpora zručností zamestnancov a Zručnosti pre trh práce. Využívaným bol aj projekt Právo na prvé zamestnanie.

Čo sa týka projektov REPAS a KOMPAS, v roku 2023 bolo do nich zapojených 87, resp. 21 mladých ľudí, do programu Chyt' sa svojej šance 43 osôb (príloha 5). Pre znevýhodnených uchádzačov bol poskytnutý príspevok na aktiváciu (59) a individuálne poradenstvo 65 mladých ľudí, príspevok pre zamestnanca 13 osôb. Príspevok pre odídencov v roku 2023 dostalo 12 mladých ľudí z Ukrajiny. V roku 2024 sa už tento príspevok neposkytoval.

V roku 2024 sa do programu REPAS zapojilo 137 mladých ľudí a 273 do programu Poradenstvom k zamestnaniu. Príspevok pre zamestnanca dostalo 11 osôb.

V roku 2024 bolo na jednotlivé opatrenia NP Finančné stimuly pre zamestnanosť umiestnených 50 osôb vo veku 15-29 rokov na mentorské zapracovanie, 4 na motivačný príspevok a 5 na Prácu na skúšku (príloha 6).

Mladí ľudia môžu tiež poberať rôzne sociálne dávky a príspevky (príloha 7). Dávku v hmotnej núdzi poberá 89 mladých ľudí do 29 rokov, z toho 53 žien. Mladí ľudia tvoria v priemere 3,76% z celkového počtu osôb poberajúcich dávku v hmotnej núdzi. Peňažný príspevok na opatrovanie poberá 105 mladých ľudí do 29 rokov, z toho 85 žien. Peňažné príspevky na kompenzáciu poberá 1189 mladých ľudí, pričom podiel mužov a žien je tu vzácné vyrovnaný.

3.1.6 Odliv mladých ľudí

Pri skúmaní skutočného počtu mladých ľudí žijúcich v Trenčianskom kraji je nevyhnutné rozlišovať trvalý a súčasný pobyt. Tieto údaje sa zisťovali v rámci Sčítania 2021 a vypovedajú nám o počte mladých ľudí, ktorí žijú v iných regiónoch Slovenska, napriek trvalému pobytu v Trenčianskom kraji. Z údajov poskytnutých na základe vyžiadania je možné zistiť, aký je súčasný pobyt mladých ľudí s trvalým pobytom v Trenčianskom kraji, avšak žijúcich v inom kraji Slovenska, v členení podľa ekonomickej aktivity (nasledujúca tabuľka a graf).

Tabuľka 22 Osoby vo veku 15-29 rokov s trvalým pobytom v Trenčianskom kraji a súčasným pobytom v iných krajoch SR (k 1.1.2021) podľa ekonomickej aktivity

Ekonomická aktivita	BB	BA	KE	NR	PO	TT	ZA	Spolu	Podiel %
žiak základnej školy	3	5		5	3	4	3	23	0,48
žiak strednej školy	7	59	5	22	4	46	16	159	3,29
študent vysokej školy	40	548	7	64	7	77	55	798	16,53
nezamestnaný	14	87	2	20	4	20	23	170	3,52
osoba na materskej dovolenke	6	18	1	2	1	2	9	39	0,81
osoba na rodičovskej dovolenke	4	17		5	3	8	8	45	0,93
osoba v domácnosti	21	67	4	27	5	41	26	191	3,96
dôchodca	4	3	1	4		7	4	23	0,48
pracujúci (okrem dôchodcov)	160	2166	35	266	37	333	265	3262	67,56
pracujúci dôchodca	3	25	1	4		4	4	41	0,85
príjemca kapitálových príjmov	1	4				2		7	0,14
iná	11	2	1	5	1	16	25	61	1,26
nezistené	1	4				3	1	9	0,19
Spolu	275	3005	57	424	65	563	439	4828	

Zdroj: SODB 2021, 2024d

BB – Banskobystrický kraj

BA – Bratislavský kraj

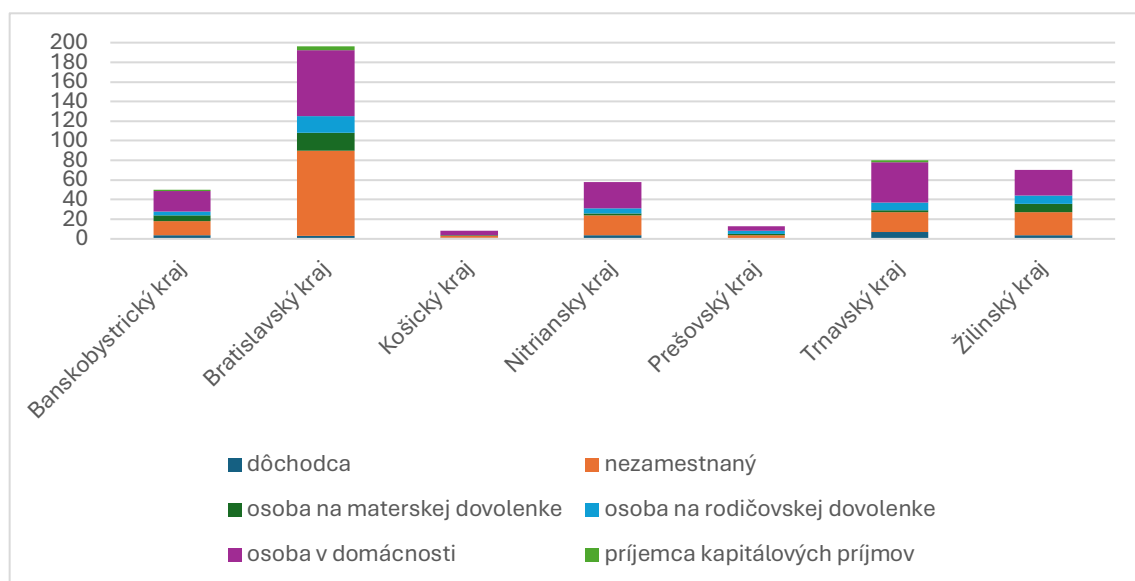
KE – Košický kraj

NR – Nitriansky kraj

PO – Prešovský kraj

TT – Trnavský kraj

ZA – Žilinský kraj

Graf 8 Osoby vo veku 15-29 rokov v situácii NEET s trvalým pobytom v Trenčianskom kraji a súčasným pobytom v iných krajoch SR k 1.1.2021 v členení podľa ekonomickej aktivity

Zdroj: SODB 2021, 2024d

Aktuálne údaje o odlive mladých ľudí skúmame na základe údajov o migrácii obyvateľstva v krajoch SR. Tabuľka 23 obsahuje údaje o počte prisťahovaných a vystáňovaných mladých ľudí na úrovni okresov Trenčianskeho kraja v roku 2023.

Tabuľka 23 Počet prisťahovaných a vystáňovaných mladých ľudí v okresoch Trenčianskeho kraja v roku 2023

	prisťahovaní				vystáňovaní				prírastok/úbytok			
	15-19	20-24	25-29	15-29 spolu	15-19	20-24	25-29	15-29 spolu	15-19	20-24	25-29	15-29 spolu
BN	9	14	19	42	3	22	44	69	6	-8	-25	-27
IL	9	27	55	91	10	26	84	120	-1	1	-29	-29
MY	8	11	16	35	6	13	36	55	2	-2	-20	-20
NM	22	32	62	116	15	23	64	102	7	9	-2	14
PE	14	22	19	55	9	28	60	97	5	-6	-41	-42
PB	13	14	41	68	11	25	85	121	2	-11	-44	-53
PD	24	40	62	126	27	52	129	208	-3	-12	-67	-82
PU	7	20	39	66	14	29	61	104	-7	-9	-22	-38
TN	25	52	149	226	27	39	108	174	-2	13	41	52
kraj	131	232	462	825	122	257	671	1050	9	-25	-209	-225

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2024, vlastné spracovanie

V roku 2023 sa počet mladých ľudí v Trenčianskom kraji znížil o 225, čo bolo spôsobené vyšším počtom vystáňovaných oproti počtu prisťahovaných. Najväčší počet sťahovaní bol zaznamenaný vo vekovej skupine 25-29 rokov. Prírastok počtu mladých ľudí spôsobený sťahovaním bol v Trenčianskom kraji zaznamenaný iba v okresoch Trenčín a Nové Mesto nad Váhom. V ostatných okresoch Trenčianskeho kraja sa počet mladých ľudí vo veku 15-29 znížil. Rozdiely v migrácii obyvateľov môžeme pozorovať aj podľa pohlavia (tabuľka 24 a 25).

Tabuľka 24 Počet prisťahovaných a vystáňovaných mužov v okresoch Trenčianskeho kraja v roku 2023

M	prisťahovaní				vystáňovaní				prírastok/úbytok			
	15-19	20-24	25-29	15-29 spolu	15-19	20-24	25-29	15-29 spolu	15-19	20-24	25-29	15-29 spolu
BN	4	8	8	20	2	10	18	30	2	-2	-10	-10
IL	4	11	20	35	4	8	33	45	0	3	-13	-10
MY	5	4	4	13	2	6	15	23	3	-2	-11	-10
NM	13	18	28	59	10	6	25	41	3	12	3	18
PE	4	9	4	17	4	8	25	37	0	1	-21	-20
PB	5	4	14	23	4	5	41	50	1	-1	-27	-27
PD	8	12	25	45	9	26	60	95	-1	-14	-35	-50
PU	2	6	18	26	7	7	27	41	-5	-1	-9	-15
TN	10	18	65	93	12	14	50	76	-2	4	15	17
kraj	55	90	186	331	54	90	294	438	1	0	-108	-107

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2024, vlastné spracovanie

Počet mužov vo veku 15-29 rokov sa v Trenčianskom kraji v roku 2023 zvýšil iba v okresoch Trenčín a Nové Mesto nad Váhom. Naopak najväčší absolútny pokles bol zaznamenaný v okrese Prievidza. V prípade žien pozorujeme nárast počtu mladých ľudí iba v okrese Trenčín. Celkový úbytok počtu mladých žien je vyšší ako úbytok počtu mladých mužov.

Tabuľka 25 Počet prist'ahovaných a vyst'ahovaných žien v okresoch Trenčianskeho kraja v roku 2023

Ž	prist'ahované				vyst'ahované				prírastok/úbytok			
	15-19	20-24	25-29	15-29 spolu	15-19	20-24	25-29	15-29 spolu	15-19	20-24	25-29	15-29 spolu
BN	5	6	11	22	1	12	26	39	4	-6	-15	-17
IL	5	16	35	56	6	18	51	75	-1	-2	-16	-19
MY	3	7	12	22	4	7	21	32	-1	0	-9	-10
NM	9	14	34	57	5	17	39	61	4	-3	-5	-4
PE	10	13	15	38	5	20	35	60	5	-7	-20	-22
PB	8	10	27	45	7	20	44	71	1	-10	-17	-26
PD	16	28	37	81	18	26	69	113	-2	2	-32	-32
PU	5	14	21	40	7	22	34	63	-2	-8	-13	-23
TN	15	34	84	133	15	25	58	98	0	9	26	35
kraj	76	142	276	494	68	167	377	612	8	-25	-101	-118

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2024, vlastné spracovanie

3.1.7 Opatrenia prijaté na posilnenie postavenia a udržania mladých ľudí v regióne

Vzhľadom na výsledky regionálnej analýzy o mladých ľuďoch ohrozených situáciou NEET v Trenčianskom samosprávnom kraji je potrebná intenzívna a efektívna práca s mládežou v tomto kraji. Prioritou sa stáva tvorba regionálneho partnerstva s relevantnými organizáciami pôsobiacimi v Trenčianskom samosprávnom kraji a Tvorba regionálneho akčného plánu implementácie Záruky pre mladých. V tejto súvislosti vystupuje do popredia zriadenie regionálnej Rady partnerstva Záruky pre mladých z vybraných zástupcov jednotlivých pracovných skupín. Činnosť Rady partnerstva sa bude zameriavať na: iniciovanie a koordináciu procesov pri tvorbe regionálneho akčného plánu, schvaľovanie regionálneho akčného plánu, monitorovanie a vyhodnocovanie realizácie aktivít a opatrení vyplývajúcich z regionálneho akčného plánu, navrhovanie a schvaľovanie zmien v regionálnom akčnom pláne, kontrola realizácie cieľov a zmien v regionálnom akčnom pláne. Regionálny akčný plán bude obsahovať priority a merateľné ciele odrážajúce spoločný prístup k riešeniu regionálnej nezamestnanosti mladých ľudí a rozvoja ich zručností. Priority a merateľné ciele budú naviazané na zistenia vyplývajúce zo záverov tejto analýzy a budú zamerané na obdobie maximálne dvoch rokov. Zadefinovaných bude maximálne päť kľúčových opatrení, ktoré budú zamerané na zásadné aspekty rozvoja práce s mládežou s dôrazom na skupinu NEET. Jedným z najdôležitejších opatrení bude vytvorenie jednotných kontaktných miest (JKM) a ich cieleňé umiestnenie na základe výsledkov regionálnej analýzy. Ďalšou úlohou bude oslovenie a zaangažovanie relevantných aktérov do spolupráce na plnení cieľov regionálneho akčného plánu. Regionálny akčný plán implementácie Záruky pre mladých je prijatý a schválený Radou partnerstva a zastupiteľstvom VÚC, je zameraný na určenie umiestnenia centier pre prácu s mládežou a ich efektívneho fungovania.

Ďalším strategickým dokumentom je Koncepcia rozvoja práce s mládežou v Trenčianskom samosprávnom kraji do roku 2028, tento dokument určuje strategický rámec práce s mládežou v Trenčianskom samosprávnom kraji. Kľúčové oblasti rozvoja práce s mládežou v tomto dokumente sú zamerané na: vzdelávanie, prácu s mládežou, sociálne začlenenie, dobrovoľníctvo, participácia hlavných aktérov práce s mládežou, životné prostredie, zdravie a životný štýl mládeže. Hlavní aktéri sú: koordinátori práce s mládežou, medzisektorová pracovná skupina, krajské centrum voľného času, regionálne centrum mládeže, rada mládeže Trenčianskeho kraja, centrum pedagogicko- psychologického poradenstva a prevencie, pracovná expertná skupina zložená zo zástupcov inštitúcií pracujúcich s mládežou, Iuventa, ale aj ďalší aktéri ako sú napr. občianske združenia a neziskové organizácie.

Ďalší strategický dokument Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v Trenčianskom samosprávnom kraji na roky 2021-2025 je zameraná na zefektívnenie a optimalizáciu siete stredných škôl a školských zariadení v samosprávnom kraji s cieľom podporiť vybrané odbory vzdelávania na stredných školách, duálne vzdelávanie, spoluprácu so zamestnávateľmi, ako aj podporu celoživotného vzdelávania.

3.1.8 Predčasné ukončovanie školskej dochádzky v Trenčianskom kraji

Žiaci, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku sú veľmi ohrození tým, že si nenájdu vhodné uplatnenie na trhu práce a ocitnú sa v situácii NEET. Kým žiakov základných škôl, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku, resp. nevykonajú ukončovaciu skúšku, je zanedbateľný počet (tabuľky 26 a 27), pri žiakoch stredných škôl s predčasným ukončením školskej dochádzky je situácia závažnejšia (tabuľky 28 a 29).

Tabuľka 26 Spôsob ukončenia základnej školy v školskom roku 2023/2024

Spôsob ukončenia základnej školy	Počet žiakov
odhlásenie/zrušenie pobytu v SR	9
predčasné skončenie/splnenie povinnej školskej dochádzky bez absolvovania vzdelávacieho programu ZŠ	4
prestup/pokračovanie v plnení povinnej školskej dochádzky v inej škole	466
riadne ukončenie	628
úmrtie	1
zanechanie/nevykonanie ukončovacej skúšky	4
Spolu	1112

Zdroj: Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, 2024a

Tabuľka 27 Predčasné ukončenie základnej školy v školskom roku 2023/2024 v okresoch Trenčianskeho kraja

Okres	predčasné skončenie/ splnenie PŠD bez absolvovania VP ZŠ			zanechanie/nevykonanie ukončovacej skúšky			celkom
	muž	žena	spolu	muž	žena	spolu	
Bánovce nad Bebravou		1	1				1
Ilava				1	1	2	2
Myjava							0
Nové Mesto nad Váhom		1	1		1	1	2
Partizánske	1	1	2				2
Považská Bystrica							0
Prievidza							0
Púchov				1		1	1
Trenčín							0
Trenčiansky kraj	1	3	4	2	2	4	8

Zdroj: Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, 2024a

V Trenčianskom kraji v roku 2023/2024 predčasne ukončilo základnú školu 8 detí (0,007% z celkového počtu končiacich žiakov stredných škôl), z toho traja chlapci a 5 dievčat.

Tabuľka 28 Spôsob ukončenia strednej školy v školskom roku 2023/24

Spôsob ukončenia strednej školy	Počet žiakov
inde nedefinované	111
nepovolenie opakovať ročník alebo vykonať ukončovaciu skúšku	10
prestup/pokračovanie v plnení PŠD v inej škole	83
riadne ukončenie	4002
vylúčenie zo štúdia	37
zanechanie/nevykonanie ukončovacej skúšky	234
Spolu	4477

Zdroj: Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, 2024b

Tabuľka 29 Predčasné ukončenie strednej školy v školskom roku 2023/2024 v okresoch Trenčianskeho kraja

	inde nedefinované			nepovolenie opakovať ročník alebo vykonať ukončovaciu skúšku			vylúčenie zo štúdia			zanechanie/ nevykonanie ukončovacej skúšky			celkom
	muž	žena	spolu	muž	žena	spolu	muž	žena	spolu	muž	žena	spolu	spolu
Bánovce nad Bebravou	3	1	4							6	7	13	17
Ilava	14	5	19	1		1	2	3	5	22	15	37	62
Myjava	2	1	3				1		1	1	4	5	9
Nové Mesto nad Váhom	7	14	21				3	1	4	2	4	6	31
Partizánske	9	6	15					1	1	10	6	16	32
Považská Bystrica	2	5	7	1	1	2	5	2	7	15	4	19	35
Prievidza	13	12	25		1	1	2		2	41	34	75	103
Púchov	5	3	8				3	2	5	11	3	14	27
Trenčín	5	4	9	4	2	6	10	2	12	39	10	49	76
Trenčiansky kraj	60	51	111	6	4	10	26	11	37	147	87	234	392

Zdroj: Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, 2024b, vlastné spracovanie

Pri hodnotení predčasného ukončenia stredných škôl je situácia závažnejšia, pretože až 392 žiakov neukončilo strednú školu riadne (t.j. až 8,76% z celkového počtu končiacich žiakov), z toho 239 chlapcov a 153 dievčat, pričom najviac z nich z dôvodu nevykonania ukončovacej skúšky.

3.2 Možnosti vzdelávania a uplatnenia sa v Trenčianskom kraji

Na uplatniteľnosť mladých ľudí na trhu práce zohráva veľký vplyv najmä ich vzdelanie, konkrétne stredoškolské či vysokoškolské. V tejto časti budeme venovať pozornosť možnostiam vzdelávania na stredných a vysokých školách na území Trenčianskeho kraja.

3.2.1 Stredné školy v Trenčianskom kraji

„Stredné školstvo má prispievať k formovaniu nezávislého, kreatívneho a sebavedomého človeka. Kvalitné a atraktívne stredné školstvo poskytuje potrebné vedomosti a zručnosti pre profesionálnu kariéru žiakov a ich a ďalšie štúdium“ (TSK, 2021, s. 19).

Sieť stredných škôl je v Trenčianskom kraji dostatočná a mladí ľudia majú veľa možností získať vzdelanie s maturitou alebo výučným listom. Zriaďovateľom väčšiny stredných škôl v Trenčianskom kraji je Trenčiansky samosprávny kraj, okrem toho na území kraja pôsobia aj súkromné stredné školy, cirkevné stredné školy, a stredné školy, ktorých zriaďovateľom je Okresný úrad Trenčín.

V Trenčianskom kraji sa mladí ľudia môžu vzdelávať na 62 stredných školách, z čoho 35 je stredných odborných škôl, 17 gymnázií a stredných športových škôl a 10 špeciálnych škôl (tabuľka 30). V školskom roku 2024/25 bolo do týchto stredných škôl zapísaných 19358 žiakov, čo je o 300 viac ako v minulom školskom roku. Z celkového počtu žiakov stredných škôl v Trenčianskom kraji navštevuje stredné odborné školy 66,41% a gymnáziá a stredné športové školy 32,39%. Zvyšok, t.j. 1,15% navštevuje špeciálne stredné školy. Strednou školou s najväčším počtom žiakov je Gymnázium V.B. Nedožerského v Prievidzi (859 žiakov) a Gymnázium Ľ. Štúra v Trenčíne (816 žiakov). Spomedzi stredných odborných škôl najviac, až 670 žiakov navštevuje SOŠ obchodu a služieb Trenčín (príloha 8). Čo sa týka počtu absolventov stredných škôl

v Trenčianskom kraji, v školskom roku 2023/24 sa ich počet zmierne zvýšil, na 4460, t.j. o 82, z toho absolventov gymnázií o 48 a absolventov stredných odborných škôl o 35 (tabuľka 31).

Tabuľka 30 Počet stredných škôl, tried a žiakov podľa typu školy v Trenčianskom kraji

Typ školy	2023/2024			2024/2025		
	Školy	Triedy	Žiaci	Školy	Triedy	Žiaci
Gymnázia a športové stredné školy	17	263	6 232	17	263	6 270
Stredné odborné školy	36	592	12 570	35	592	12 865
Špeciálne stredné školy	11	33	256	10	33	223
Spolu	64	888	19 058	62	888	19 358

Zdroj: CVTI, 2024

Tabuľka 31 Počet absolventov stredných škôl podľa typu školy

Typ vzdelania	2022/2023	2023/2024
Gymnázia	1 259	1 307
Stredné odborné školy	3 042	3 077
Špeciálne stredné školy	77	76
Spolu	4 378	4 460

Zdroj: CVTI, 2024

Zoznam najpočetnejších študijných a učebných odborov stredných škôl v Trenčianskom kraji v školskom roku 2024/25 obsahuje tabuľka 32. Z nej vyplýva, že študijný odbor s najväčším počtom žiakov je obchodná akadémia. Nasledujú odbory mechanik nastavovač, praktická sestra a mechanik elektrotechnik.

Tabuľka 32 Najpočetnejšie študijné a učebné odbory v Trenčianskom kraji v školskom roku 2024/2025 (denné štúdium)

Študijný a učebný odbor	počet žiakov	novoprijatí	absolventi	rozdiel
obchodná akadémia	1088	285	251	34
mechanik nastavovač	546	149	158	-9
praktická sestra	542	153	131	22
mechanik elektrotechnik	517	150	113	37
hotelová akadémia	485	107	117	-10
informačné a sieťové technológie	436	106	90	16
stavitel'stvo	414	109	91	18
elektrotechnika	338	95	85	10
mechanik - mechatronik	335	95	78	17
učiteľ'stvo pre materské školy a vychovávateľ'stvo	307	84	65	19
mechatronika	295	81	70	11
obchodná akadémia - bilingválne štúdium	258	69	44	25
mechanik počítačových sietí	258	68	78	-10
strojárstvo	231	62	58	4
kuchár	218	83	53	30
autoopravár - mechanik	209	68	62	6
podnikanie v remeslách a službách	198	117	35	82
technické lýceum	186	45	44	1
masér	166	46	42	4
programátor obrábacích a zväracích strojov a zariadení	152	39	36	3
obchodný pracovník	152	41	35	6
kaderník	151	53	50	3

Zdroj: CVTI, 2024, vlastné spracovanie

Uplatnenie absolventov stredných škôl (za školský rok 2022/2023 podľa údajov Inštitútu sociálnej politiky (2024a) v členení na pracujúcich, pokračujúcich v štúdiu a nezamestnané osoby a iné uvádzame v prílohe 9 a 10.

Z absolventov končiacich stredné školy v školskom roku 2022/2023 viac ako polovica, priemerne 57,16% pokračovalo v štúdiu. V prípade gymnázií je podiel absolventov pokračujúcich v štúdiu oveľa vyšší, vo väčšine z nich viac ako 80%. Iná situácia je v prípade absolventov stredných odborných škôl, z ktorých väčšia časť je zamestnaná a menšia časť pokračuje v štúdiu. Najvyšší percentuálny podiel nezamestnaných absolventov má Cirkevná SOŠ v Bánovciach nad Bebravou, takmer 30%. Nasleduje Stredná odborná škola Pruské s podielom 12,7% a SOŠ obchodu a služieb Prievidza (11,76%). Zaujímavé sú tiež počty absolventov, ktorí uviedli možnosť „iné“. V prípade absolventov SOŠ Pruské túto možnosť uviedlo až takmer 30%. Môžeme iba polemizovať, koľko z nich odišlo pracovať do zahraničia, príp. je v domácnosti. Práve táto časť absolventov môže byť v situácii NEET, ale nie je evidovaná ako nezamestnaná.

3.2.2 Vysoké školy v Trenčianskom kraji

Na území Trenčianskeho kraja pôsobia dve vysoké školy: Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne a Vysoká škola DTI v Dubnici nad Váhom. Počet študentov týchto vysokých škôl k 31.10.2024 je v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 33 Počet študentov vysokých škôl v Trenčianskom kraji

	Počet študentov k 31.10.2024		
	spolu	denné štúdium	externé štúdium
Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne	2227	1822	405
Fakulta priemyselných technológií	200	200	0
Fakulta špeciálnej techniky	236	232	4
Fakulta sociálno-ekonomických vzťahov	909	642	267
Fakulta zdravotníctva	703	606	97
Rektorát (FunGlass a Katedra politológie)	179	142	37
Vysoká škola DTI	3813	2234	1579

Zdroj: Portál VŠ (2024), TnUAD v Trenčíne (2025)

Na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka v Trenčíne študovalo k 31.10.2024 spolu 2227 študentov, z toho 82% dennou formou. Na vysokej škole DTI z 3813 študentov dennou formou študovalo takmer 59% študentov. Uvedené vysoké školy ponúkajú široké možnosti štúdia, či už v oblasti technických disciplín, zdravotníctva, ekonómie a manažmentu, politológie či pedagogických disciplín. Uplatnenie absolventov týchto vysokých škôl za akademický rok 2022/23 je uvedené v tabuľkách 34 a 35.

Tabuľka 34 Uplatnenie absolventov vysokých škôl (akademický rok 2022/2023)

univerzita, študijný odbor	spolu	pokračujú v štúdiu	nezamestnané osoby	iné	zamestnané osoby	osoby na dohode	SZČO	práca v zahraničí
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	571	185	14	75	216	13	36	14
ekonómia a manažment	173	56	4	21	71	5	8	1
ošetrovatel'stvo	92	14	1	17	54	0	0	6
politické vedy	20	7	1	0	6	1	4	0
strojárstvo	120	54	7	14	33	0	7	0
verejné zdravotníctvo	10	7	0	0	1	0	0	0
zdravotnícke vedy	156	47	1	23	51	7	17	7
Vysoká škola DTI	753	175	14	179	335	14	31	5
ekonómia a manažment	226	86	7	50	68	3	11	1

učiteľstvo a pedagogické vedy	527	89	7	129	267	11	20	4
Celkom	1324	360	28	254	551	27	67	19

Zdroj: Inštitút sociálnej politiky, 2024b

Tabuľka 35 Uplatnenie absolventov vysokých škôl (akademický rok 2022/2023) – podiely (%)

univerzita, študijný odbor	pokračujú v štúdiu	nezamestnané osoby	iné	zamestnané osoby	osoby na dohode	SZČO	práca v zahraničí
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne	32,40	2,45	13,13	37,83	2,28	6,30	2,45
ekonómia a manažment	32,37	2,31	12,14	41,04	2,89	4,62	0,58
ošetrovatel'stvo	15,22	1,09	18,48	58,70	0,00	0,00	6,52
politické vedy	35,00	5,00	0,00	30,00	5,00	20,00	0,00
strojárstvo	45,00	5,83	11,67	27,50	0,00	5,83	0,00
verejné zdravotníctvo	70,00	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00
zdravotnícke vedy	30,13	0,64	14,74	32,69	4,49	10,90	4,49
Vysoká škola DTI	23,24	1,86	23,77	44,49	1,86	4,12	0,66
ekonómia a manažment	38,05	3,10	22,12	30,09	1,33	4,87	0,44
učiteľstvo a pedagogické vedy	16,89	1,33	24,48	50,66	2,09	3,80	0,76
Celkom	27,19	2,11	19,18	41,62	2,04	5,06	1,44

Zdroj: Inštitút sociálnej politiky, 2024b, vlastné prepočty

Z absolventov, ktorí skončili štúdiom na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka v Trenčíne v akademickom roku 2022/23 pokračovalo v štúdiu 32,40% a pracovalo (vrátane práce na dohodu, SZČO a práce v zahraničí) 48,86%. Nezamestnaných bolo 2,45%. Čo sa týka absolventov Vysoké školy DTI, v štúdiu pokračovalo 23,24% a pracovalo 51,13%. Nezamestnaných bolo 1,86%, možnosť „iné“ uviedlo takmer 24% absolventov.

3.2.3 Voľné pracovné miesta a nedostatkové profesie v Trenčianskom kraji

Štatistiku voľných pracovných miest vedú jednotlivé úrady práce, k 31.10.2024 bolo v Trenčianskom kraji evidovaných celkom 9568 voľných pracovných miest, z toho 51,44% vhodných pre absolventov a 3,1% pre občanov so zdravotným postihnutím. Ich štruktúra podľa okresov je uvedená v tabuľke 36, podľa požadovaného vzdelania v tabuľke 37 a podľa požadovanej profesie v tabuľke 38.

Tabuľka 36 Voľné pracovné miesta v Trenčianskom kraji k 31.10.2024

okres	Stav VPM ku koncu októbra 2024		
	spolu	z toho vhodné pre	
		absolventov	občanov so ZP
Bánovce nad Bebravou	425	233	16
Ilava	854	451	7
Myjava	299	202	69
Nové Mesto nad Váhom	2 489	1 262	47
Partizánske	244	183	9
Považská Bystrica	1 105	314	48
Prievidza	1 775	1 314	31
Púchov	1 081	604	51

Trenčín	1 296	359	19
Trenčiansky kraj	9 568	4 922	297

Zdroj: UPSVaR, 2024b, vlastné spracovanie

Najviac evidovaných voľných pracovných miest bolo v okrese Nové Mesto nad Váhom, naopak najmenej v okresoch Partizánske a Myjava. Štruktúra voľných pracovných miest podľa požadovaného vzdelania (tabuľka 37) ukazuje, že najviac voľných pracovných miest je pre osoby s nižším vzdelaním, najmä so základným vzdelaním, nižším odborným a stredným odborným vzdelaním.

Tabuľka 37 Voľné pracovné miesta v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.10.2024 podľa požadovaného vzdelania

	VPM spolu	podľa číselníka stupňov vzdelania										
		10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	N/A
Bánovce nad Bebravou	425	37	103	76	117	73	12	0	5	2	0	0
Ilava	854	40	363	296	89	41	9	1	7	8	0	0
Myjava	299	1	126	84	50	23	2	2	1	10	0	0
Nové Mesto nad Váhom	2489	31	220	948	903	216	144	1	5	21	0	0
Partizánske	244	0	152	32	34	5	2	2	5	12	0	0
Považská Bystrica	1105	1	267	375	288	93	54	3	4	10	0	10
Prievidza	1775	406	817	221	178	39	8	0	63	43	0	0
Púchov	1081	0	523	222	235	65	1	0	16	17	0	2
Trenčín	1296	11	647	267	271	55	13	3	9	20	0	0
Trenčiansky kraj	9568	527	3218	2521	2165	610	245	12	115	143	0	12
TN kraj % podiel		5,51	33,63	26,35	22,63	6,38	2,56	0,13	1,20	1,49	0,00	0,13

Zdroj: UPSVaR, 2024b, vlastné spracovanie

10	Neukončené základné vzdelanie	15	Úplné stredné všeobecné vzdelanie
11	Základné vzdelanie	16	Vyššie odborné vzdelanie
12	Nižšie stredné odborné vzdelanie	17	Vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa
13	Stredné odborné vzdelanie	18	Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa
14	Úplné stredné odborné vzdelanie	19	Vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa
		N/A	neurčené

Tabuľka 38 Voľné pracovné miesta v okresoch Trenčianskeho kraja k 31.10.2024 podľa požadovanej profesie

okres	VPM spolu	profesia podľa SK ISCO-08								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Bánovce nad Bebravou	425	2	6	1	2	32	2	200	108	72
Ilava	854	7	19	8	32	31	0	107	515	135
Myjava	299	0	13	9	4	20	1	28	200	24
Nové Mesto nad Váhom	2489	2	139	29	439	44	0	264	1178	394
Partizánske	244	1	11	10	6	10	4	170	22	10
Považská Bystrica	1105	3	15	30	18	61	17	178	689	94

Prievidza	1775	39	73	28	5	101	0	202	1087	240
Púchov	1081	15	7	22	10	71	9	53	634	260
Trenčín	1296	2	46	22	51	132	7	216	756	64
Trenčiansky kraj	9568	71	329	159	567	502	40	1418	5189	1293
TN kraj - % podiel		0,74	3,44	1,66	5,93	5,25	0,42	14,82	54,23	13,51

Zdroj: UPSVaR, 2024b, vlastné spracovanie

1	Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	6	Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve
2	Špecialisti		
3	Technici a odborní pracovníci	7	Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci
4	Administratívni pracovníci	8	Operátori a montéri strojov a zariadení
5	Pracovníci v službách a obchode	9	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

Aj štruktúra voľných pracovných miest podľa požadovanej profesie dokazuje, že voľné miesta sú vhodné najmä pre uchádzačov s nižším vzdelaním, pretože viac ako 54% voľných pracovných miest sú pre pozície operátori a montéri strojov a zariadení.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny zverejňuje tiež prehľad nedostatkových profesií, ich zoznam pre IV. štvrťrok 2024 pre Trenčiansky kraj je uvedený v tabuľke 39.

Tabuľka 39 Prehľad nedostatkových profesií v Trenčianskom kraji (pre IV. štvrťrok 2024)

Kód SK ISCO-08	Názov profesie
2151006	Špecialista elektromechanik
2211003	Lekár bez špecializácie
2221001	Sestra na lôžkovom oddelení, špecialistka vo vnútornom lekárstve, špecialistka v odboroch chirurgie
2221014	Sestra bez špecializácie
3114003	Skúšobný technik elektronických zariadení
3115005	Technik v oblasti zvarovania
3115006	Programátor CNC strojov
3142003	Technik v živočíšnej výrobe
7114001	Železiar v stavebníctve
7123001	Omietkar
7123002	Štukatér, kašírnik
7124002	Zatepľovač
7211001	Zlievač, formovač
7212002	Zvárač kovov
7223001	Nastavovač CNC strojov
7233001	Mechanik, opravár poľnohospodárskych strojov a zariadení
7315001	Sklár
7513002	Výrobca syra a bryndze
7536999	Obuvník a podobný pracovník inde neuvedený
7543013	Kvalitár, kontrolór v elektrotechnike, tester
8141000	Operátor stroja na výrobu výrobkov z gumených
8142000	Operátor stroja na výrobu výrobkov z plastov
8181003	Strojník a zoraďovač sklárskych zariadení
8211000	Montážny pracovník (operátor) v strojárskych výrobách
8212001	Montážny pracovník (operátor) elektrických zariadení
8212002	Montážny pracovník (operátor) elektronických zariadení
8212003	Montážny pracovník (operátor) káblových zväzkov
8219003	Montážny pracovník v chemickej, gumárskej a plastikárskej výrobe
8311001	Rušňovodič v železničnej doprave

8312999	Posunovač, signalista, výhybkár inde neuvedený
8331001	Vodič autobusu
8332006	Vodič ťažkého nákladného vozidla, kamiónu (medzinárodná doprava)
8344000	Operátor vysokozdvižného vozíka

Zdroj: UPSVaR, 2024m

Z uvedeného zoznamu je zjavné že väčšina nedostatkových profesií je z kategórie operátorov a montérov strojov a zariadení, a tiež pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov. Z kategórie špecialistov sú nedostatkovými pozície: špecialista elektromechanik a pozície v zdravotníctve (lekár a sestra). Nedostatkovými sú tiež štyri pozície z oblasti technikov a odborných pracovníkov.

3.2.4 Možnosti neformálneho vzdelávania v Trenčianskom kraji

Okrem formálneho vzdelávania na stredných a vysokých školách majú mladí ľudia možnosť doplniť si svoju kvalifikáciu rôznymi kurzami či školeniami, ktoré poskytujú rôzne inštitúcie. V krajskom meste Trenčín takéto vzdelávanie poskytuje Vzdelávacia akadémia Jána Amosa Komenského, s.r.o., ktorá pôsobí na trhu vzdelávania od roku 2004. Poskytuje rôzne vzdelávacie Alpha Consult n.o., Prievidza

programy, tréningy, akreditované kurzy, školenia a semináre (VAJAK, 2025). JUMA Trenčín, s.r.o. poskytuje výchovu a vzdelávanie z bezpečnosti a ochrany práce. DNV Business Assurance Slovakia s.r.o. sa zameriava na poskytovanie kurzov týkajúcich sa nezávislého hodnotenia rizík, manažérskych systémov podľa noriem ISO 9001 (Kurzy, 2025). Školiace stredisko InSYS organizuje rôzne počítačové kurzy pre pokročilých užívateľov počítačov i pre počítačových začiatočníkov (INSYS, 2025). Početné vzdelávacie agentúry pôsobia aj v Prievidzi (Akadémia Consulting, s.r.o., Prievidza, MJConsult, s.r.o., Prievidza, TATRA AKADÉMIA, Prievidza a iné), a tiež v ostatných mestách kraja (napr. AVS NOVÉ TECHNOLOGIE, s.r.o., Považská Bystrica, Partner Progress, s.r.o., Považská Bystrica, EbiDa - Eberhard Daubner, Nováky, Vzdelávacia agentúra PLUS s.r.o., Bojnice, a mnohé ďalšie).

Poskytované sú kurzy z rozmanitých oblastí, napr. obsluha rôznych strojov a zariadení, opatrovatelka, účtovníctvo, masér, manikérka, kuchár, wellness pracovník, bezpečnostný technik, pilčík, prvá pomoc a pod. (Informačný systém ďalšieho vzdelávania, 2024).

3.3 Štruktúra mladých ľudí v situácii NEET v Trenčianskom kraji

Analýzu mladých ľudí v situácii NEET budeme uskutočňovať na základe údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021. Východiskom pre skúmanie štruktúry mladých ľudí v situácii NEET je celková štruktúra mladých ľudí podľa ekonomickej aktivity k dátumu sčítania, t.j. k 1.1.2021 (tabuľka 40).

Tabuľka 40 Štruktúra mladých ľudí podľa ekonomickej aktivity k 1.1.2021

Ekonomická aktivita	15 - 19 rokov	20 - 24 rokov	25 - 29 rokov	spolu 15-29 rokov	podiel na celkovom počte (%)
žiak základnej školy	2365			2365	2,67
žiak strednej školy	17648	620	22	18290	20,68
študent vysokej školy	996	7330	1069	9395	10,62
nezamestnaný	387	1666	2083	4136	4,68
osoba na materskej dovolenke	1	141	671	813	0,92
osoba na rodičovskej dovolenke	2	218	1059	1279	1,45
osoba v domácnosti	720	3155	3632	7507	8,49
dôchodca	80	466	578	1124	1,27
pracujúci (okrem dôchodcov)	1063	13526	25922	40511	45,80
pracujúci dôchodca	7	114	376	497	0,56
príjemca kapitálových príjmov		14	37	51	0,06
dôverné	45	86	79	210	0,24

iné	7	59	106	172	0,19
nezistené	896	539	676	2111	2,39
Spolu	24217	27934	36310	88461	

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Spomedzi 88461 mladých ľudí vo veku 15-29 rokov takmer polovica bola v okamihu sčítania pracujúca (46,36%), viac ako 30% študovalo na stredných a vysokých školách. Nezamestnaných bolo 4,68% a v domácnosti 8,49%.

V našej ďalšej analýze skúmame osoby v situácii NEET zo širšieho i užšieho hľadiska. Za osoby v situácii NEET zo širšieho hľadiska sme považovali tieto skupiny: nezamestnaní, nepracujúci dôchodcovia, osoby na materskej a rodičovskej dovolenke, osoby v domácnosti a poberatelia kapitálových príjmov. Za osoby, ktoré sú ohrozené situáciou NEET, resp. je možné, že sú v situácii NEET, považujeme osoby, ktoré ako ekonomickú aktivitu uviedli možnosť „iné“, príp. neuviedli žiadnu možnosť. Z užšieho hľadiska za osoby v situácii NEET považujeme nezamestnaných a osoby v domácnosti.

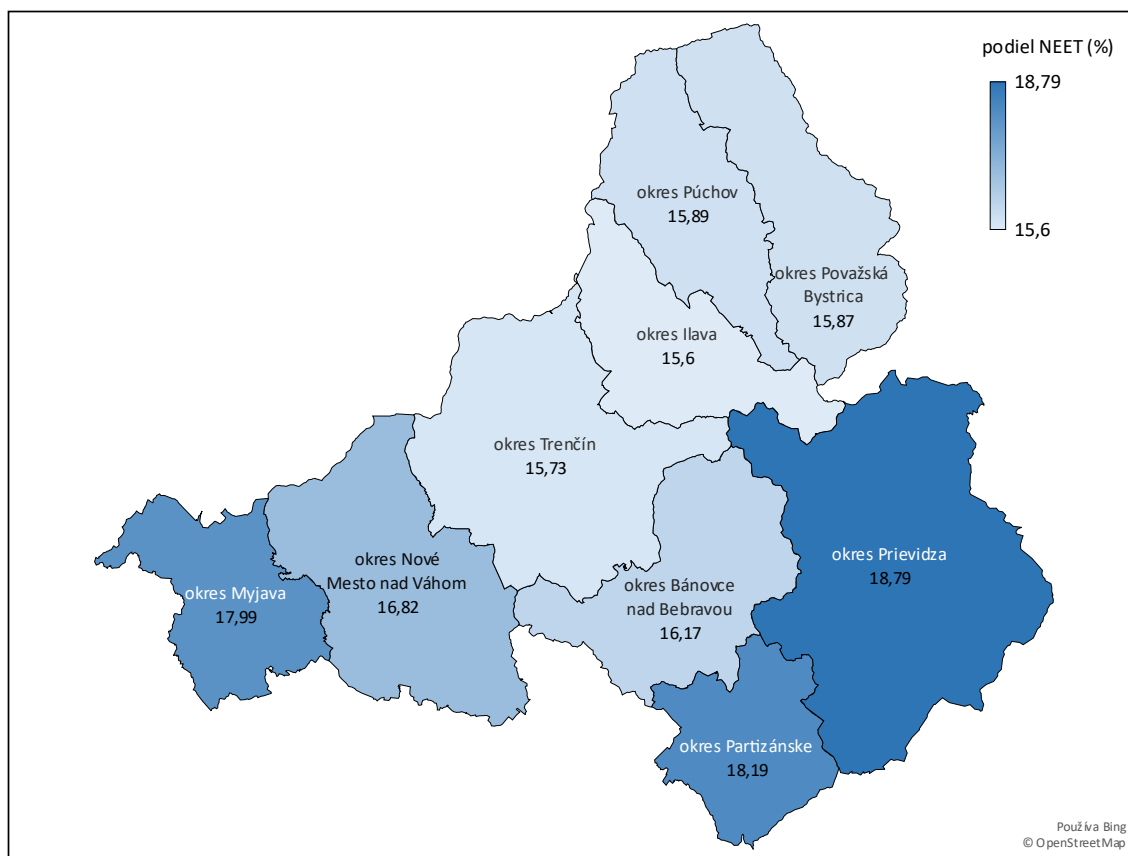
3.3.1 Analýza počtu mladých ľudí v situácii NEET zo širšieho hľadiska

Na základe údajov zo SODB 2021 bolo v Trenčianskom kraji zistených celkom 14910 NEET vo veku 15-29, z toho 9979 žien (66,93%) a 4931 mužov (33,07%). Počet NEET v jednotlivých okresoch závisí od počtu obyvateľov okresu (tabuľka 41). Podiel NEET v okresoch Trenčianskeho kraja kolíše od 15,60% v okrese Ilava do 18,79% v okrese Prievidza (obrázok 1), pričom priemerný podiel NEET v Trenčianskom kraji dosahuje hodnotu 16,85%.

Tabuľka 41 Počet a podiel NEET vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 (širšie hľadisko)

okres	Počet NEET vo veku 15-29 rokov	Počet obyvateľov vo veku 15-29 rokov	Podiel NEET (%)
Bánovce nad Bebravou	919	5 682	16,17
Ilava	1 345	8 621	15,60
Myjava	650	3 613	17,99
Nové Mesto nad Váhom	1 550	9 215	16,82
Partizánske	1 205	6 624	18,19
Púchov	1 195	7 519	15,89
Považská Bystrica	1 619	10 199	15,87
Prievidza	3 736	19 882	18,79
Trenčín	2 691	17 106	15,73
Trenčiansky kraj	14 910	88 461	16,85

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Obrázok 1 Podiel mladých ľudí v situácii NEET v okresoch Trenčianskeho kraja (%) – širšie hľadisko

Zdroj: vlastné spracovanie

Detailná štruktúra osôb v situácii NEET podľa okresov, vekovej skupiny a ekonomickej aktivity je uvedená v tabuľke 42.

Tabuľka 42 Štruktúra NEET v okresoch Trenčianskeho kraja vo veku 15-29 rokov podľa jednotlivých skupín k 1. 1. 2021

okres	veková skupina	skupina					
		dôchodca	nezamestnaný	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	osoba v domácnosti	príjemca kapitálových príjmov
Bánovce nad Bebravou	15 - 19	6	41			49	
	20 - 24	18	101	9	17	195	
	25 - 29	36	120	33	56	234	4
Ilava	15 - 19	9	32		1	57	
	20 - 24	42	120	13	25	290	
	25 - 29	54	196	70	95	340	1
Myjava	15 - 19	9	14	1		39	
	20 - 24	23	70	6	13	142	2
	25 - 29	30	76	25	50	150	
Nové Mesto nad Váhom	15 - 19	8	53			82	
	20 - 24	60	149	19	23	343	6
	25 - 29	62	170	79	99	393	4
Partizánske	15 - 19	5	37			60	
	20 - 24	32	154	13	15	231	

	25 - 29	46	166	36	80	329	1
Púchov	15 - 19	4	24			75	
	20 - 24	46	122	11	17	207	1
	25 - 29	38	138	69	110	332	1
Považská Bystrica	15 - 19	11	31		1	50	
	20 - 24	56	180	12	21	324	1
	25 - 29	60	273	101	138	356	4
Prievidza	15 - 19	16	114			154	
	20 - 24	118	539	26	47	729	3
	25 - 29	156	630	122	221	850	11
Trenčín	15 - 19	12	41			154	
	20 - 24	71	231	32	40	694	1
	25 - 29	96	314	136	210	648	11

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Najväčší podiel na počte NEET osôb v jednotlivých okresoch Trenčianskeho kraja majú osoby v domácnosti a nezamestnaní. Vo vekovej skupine 15-19 rokov v okrese Trenčín predstavujú osoby v domácnosti až 74,40%, čo je veľmi znepokojujúci stav. Vysoká hodnota podielu v tejto vekovej skupine bola zaznamenaná aj v okrese Púchov, 72,82%. V prípade nezamestnaných do 19 rokov najvyššie podiely dosahujú okresy Bánovce nad Bebravou a Prievidza, viac ako 40%. Podiely osôb na materskej a rodičovskej dovolenke sú prirodzene najväčšie vo vekovej skupine 25-29 rokov. V okrese Púchov je podiel NEET na rodičovskej dovolenke vo veku 25-29 najvyšší, takmer 16%.

Celkové počty mladých NEET podľa jednotlivých skupín v okresoch Trenčianskeho kraja sú uvedené v tabuľke 43.

Tabuľka 43 Súhrnné údaje o počte NEET vo veku 15-29 rokov podľa skupín v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021

okres	nezamestnaný	dôchodca	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	osoba v domácnosti	príjemca kapitálových príjmov	Spolu
Bánovce nad Bebravou	262	60	42	73	478	4	919
Ilava	348	105	83	121	687	1	1 345
Myjava	160	62	32	63	331	2	650
Nové Mesto nad Váhom	372	130	98	122	818	10	1 550
Partizánske	357	83	49	95	620	1	1 205
Púchov	284	88	80	127	614	2	1 195
Považská Bystrica	484	127	113	160	730	5	1 619
Prievidza	1 283	290	148	268	1 733	14	3 736
Trenčín	586	179	168	250	1 496	12	2 691
Trenčiansky kraj	4 136	1 124	813	1 279	7 507	51	14 910

Zdroj: SODB 2021, 2024a

V Sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 až 7507 osôb vo veku 15-29 rokov uviedlo status „osoba v domácnosti“, čo predstavuje 50,35% z počtu NEET v tejto vekovej skupine. V jednotlivých okresoch sa tento podiel pohybuje od 45,09% v okrese Považská Bystrica po 55,59% v okrese Trenčín. Podiel nezamestnaných je najvyšší v okrese Prievidza (34,34%), naopak v okrese Trenčín iba 21,78%. Najvyšší podiel nepracujúcich dôchodcov (vo veku 15-29 rokov) je v okrese Ilava, a to 9,54%.

Spomedzi mladých NEET v Trenčianskom kraji sa medzi ekonomicky aktívnych zaraďujú iba nezamestnaní, t.j. osoby, ktoré si hľadajú zamestnanie, zvyšok, t.j. 10774 sú zahrnutí medzi ekonomicky neaktívne obyvateľstvo.

Štruktúra NEET podľa jednotlivých skúmaných vekových skupín a pohlavia je uvedená v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 44 Štruktúra NEET vo veku 15-29 rokov podľa pohlavia v okresoch TN kraja k 1. 1. 2021

okres	žena				muž			
	15 - 19 rokov	20 - 24 rokov	25 - 29 rokov	spolu	15 - 19 rokov	20 - 24 rokov	25 - 29 rokov	spolu
Bánovce nad Bebravou	50	205	339	594	46	135	144	325
Ilava	51	288	551	890	48	202	205	455
Myjava	26	141	246	413	37	115	85	237
Nové Mesto nad Váhom	78	358	604	1 040	65	242	203	510
Partizánske	52	270	480	802	50	175	178	403
Púchov	49	251	545	845	54	153	143	350
Považská Bystrica	46	365	712	1 123	47	229	220	496
Prievidza	148	879	1 416	2 443	136	583	574	1 293
Trenčín	110	679	1 040	1 829	97	390	375	862
Trenčiansky kraj	610	3 436	5 933	9 979	580	2 224	2 127	4 931

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Ako už bolo uvedené, dve tretiny NEET vo veku 15-29 rokov tvoria ženy. Čo sa týka vekových skupín, v prípade žien najväčší počet NEET je vo vekovej skupine 25-29 rokov, kým v prípade mužov je to skupina 20-24 rokov.

V ďalších tabuľkách uvádzame štruktúru mladých NEET v Trenčianskom kraji podľa rodinného stavu a vzdelania.

Tabuľka 45 Štruktúra NEET vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 podľa rodinného stavu

okres	rodinný stav				
	slobodný/ slobodná	ženatý/ vydatá	rozvedený/ rozvedená	vdovec/ vdova	nezistené
Bánovce nad Bebravou	729	184	6		
Ilava	1 009	322	11		3
Myjava	525	117	7		1
Nové Mesto nad Váhom	1 201	334	12		3
Partizánske	965	231	9		
Púchov	806	376	10	1	2
Považská Bystrica	1 145	465	9		
Prievidza	2 975	718	38		5
Trenčín	1 992	681	16		2
Trenčiansky kraj	11 347	3 428	118	1	16

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Spomedzi mladých osôb v situácii NEET je v Trenčianskom kraji 11347 slobodných, t.j. 76,10%, v okresoch Myjava a Partizánske viac ako 80%. Ženatých, resp. vydatých je 22,99% (v okrese Považská Bystrica až 31,46%). Podiel rozvedených je najväčší v okrese Myjava, 1,08%.

Tabuľka 46 Štruktúra NEET vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 podľa vzdelania

vzdelanie	základné a neukončené základné				stredoškolské a vyššie odborné				vysokoškolské			
	15-19	20-24	25-29	spolu	15-19	20-24	25-29	spolu	15-19	20-24	25-29	spolu
Bánovce nad Bebravou	50	54	54	158	44	251	275	570		23	135	158
Ilava	37	61	66	164	58	364	397	819	1	52	267	320
Myjava	30	36	31	97	33	185	198	416		22	87	109
Nové Mesto nad Váhom	63	107	98	268	75	418	467	960	1	51	221	273
Partizánske	35	68	90	193	65	317	380	762		39	161	200
Púchov	60	59	42	161	40	301	393	734	1	29	225	255
Považská Bystrica	39	58	55	152	54	456	509	1019		70	340	410
Prievidza	145	210	233	588	135	1068	1229	2432		126	471	597
Trenčín	71	100	86	257	126	800	768	1694		148	536	684
Trenčiansky kraj	530	753	755	2038	630	4160	4616	9406	3	560	2443	3006

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Viac ako 14% spomedzi NEET osôb vo veku 15-29 rokov v Trenčianskom kraji má základné alebo neukončené základné vzdelanie. Viac ako 65% z týchto osôb majú ukončené stredoškolské vzdelanie, vysokoškolské vzdelanie má necelých 21% osôb v situácii NEET (v okresoch Trenčín a Považská Bystrica takmer 26%). V prípade vysokoškolsky vzdelaných NEET sme celkový počet podrobili podrobnejšej analýze podľa pohlavia a skupiny, pričom sme zistili, že z 2443 osôb je 2060 žien, z nich 326 je na materskej dovolenke, 440 na rodičovskej dovolenke a 908 v domácnosti. V prípade osôb vo veku 15-19 rokov so základným vzdelaním je 348 osôb v domácnosti, 122 nezamestnaných a 58 dôchodcov, z celkového počtu 530 osôb.

V SODB 2021 niektorí respondenti uviedli pri zisťovaní ich aktivity možnosť „iná aktivita“ alebo aktivitu neuviedli. Tieto osoby môžeme identifikovať ako potenciálne NEET osoby. Ich štruktúru v okresoch Trenčianskeho kraja podľa veku uvádzame v tabuľke 47.

Tabuľka 47 Potenciálni NEET vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja v roku 2021 (iná a nezistená aktivita)

okres	označenie aktivity	15 - 19 rokov	20 - 24 rokov	25 - 29 rokov	spolu 15-29 rokov
Bánovce nad Bebravou	iná aktivita	1	4	14	19
	nezistená aktivita	57	33	31	121
Ilava	iná aktivita	2	10	9	21
	nezistená aktivita	56	46	73	175
Myjava	iná aktivita		4	8	12
	nezistená aktivita	30	24	24	78
Nové Mesto nad Váhom	iná aktivita	1	9	8	18
	nezistená aktivita	82	54	63	199
Partizánske	iná aktivita		9	11	20
	nezistená aktivita	88	50	57	195
Púchov	iná aktivita		3	12	15
	nezistená aktivita	87	39	43	169
Považská Bystrica	iná aktivita		4	11	15
	nezistená aktivita	101	59	46	206

Prievidza	iná aktivita	1	11	21	33
	nezistená aktivita	228	159	226	613
Trenčín	iná aktivita	2	5	12	19
	nezistená aktivita	167	75	113	355
Trenčiansky kraj	iná aktivita	7	59	106	172
	nezistená aktivita	896	539	676	2111

Zdroj: SODB 2021, 2024a

V okresoch Trenčianskeho kraja až 2283 môžeme považovať za potenciálne NEET osoby, pričom väčšina z nich neuviedla svoju aktivitu. Inú aktivitu uvádzali prevažne osoby vo veku 25-29 rokov, kým nezistená aktivita je vyššia v mladších vekových skupinách. Štruktúru uvedených osôb podľa pohlavia uvádzame v tabuľke 48.

Tabuľka 48 Štruktúra potenciálnych NEET vo veku 15-29 v okresoch Trenčianskeho kraja podľa pohlavia v roku 2021

okres	pohlavie	iná aktivita				nezistená aktivita				spolu
		15-19	20-24	25-29	spolu 15-29	15-19	20-24	25-29	spolu 15-29	
Bánovce nad Bebravou	spolu	1	4	14	19	57	33	31	121	140
	žena			1	1	30	7	14	51	52
	muž	1	4	13	18	27	26	17	70	88
Ilava	spolu	2	10	9	21	56	46	73	175	196
	žena		1		1	26	22	27	75	76
	muž	2	9	9	20	30	24	46	100	120
Myjava	spolu		4	8	12	30	24	24	78	90
	žena		2		2	11	12	9	32	34
	muž		2	8	10	19	12	15	46	56
Nové Mesto nad Váhom	spolu	1	9	8	18	82	54	63	199	217
	žena					40	21	28	89	89
	muž	1	9	8	18	42	33	35	110	128
Partizánske	spolu		9	11	20	88	50	57	195	215
	žena			1	1	46	24	16	86	87
	muž		9	10	19	42	26	41	109	128
Púchov	spolu		3	12	15	87	39	43	169	184
	žena					38	17	17	72	72
	muž		3	12	15	49	22	26	97	112
Považská Bystrica	spolu		4	11	15	101	59	46	206	221
	žena			1	1	50	21	27	98	99
	muž		4	10	14	51	38	19	108	122
Prievidza	spolu	1	11	21	33	228	159	226	613	646
	žena		1	1	2	116	64	82	262	264
	muž	1	10	20	31	112	95	144	351	382
Trenčín	spolu	2	5	12	19	167	75	113	355	374
	žena	1		3	4	79	27	33	139	143
	muž	1	5	9	15	88	48	80	216	231
Trenčiansky kraj	spolu	7	59	106	172	896	539	676	2111	2283
	žena	1	4	7	12	436	215	253	904	916
	muž	6	55	99	160	460	324	423	1207	1367

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Z celkového počtu potenciálnych NEET osôb bolo 1367 mužov a 916 žien. Kým ženy neuviedli svoju aktivitu najmä v skupine 15-19 rokov, v prípade mužov boli jednotlivé skúmané vekové skupiny viac vyrovnané.

3.3.2 Analýza počtu mladých ľudí v situácii NEET z užšieho hľadiska

V tejto časti budeme podrobnejšie analyzovať iba dve skupiny z doteraz uvádzaných, a to konkrétne: nezamestnané osoby (aktívni NEET) a osoby v domácnosti (neaktívni NEET). Ich celkový počet podľa okresov Trenčianskeho kraja a podiel NEET uvádzame v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 49 Počet a podiel NEET vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 (užšie hľadisko)

okres	Počet NEET			Podiel na počte NEET v %		Podiel NEET* (%)
	nezamestnaní	osoby v domácnosti	spolu	nezamestnaní	osoby v domácnosti	
Bánovce nad Bebravou	262	478	740	35,41	64,59	13,02
Ilava	348	687	1035	33,62	66,38	12,01
Myjava	160	331	491	32,59	67,41	13,59
Nové Mesto nad Váhom	372	818	1190	31,26	68,74	12,91
Partizánske	357	620	977	36,54	63,46	14,75
Púchov	284	614	898	31,63	68,37	11,94
Považská Bystrica	484	730	1214	39,87	60,13	11,90
Prievidza	1283	1733	3016	42,54	57,46	15,17
Trenčín	586	1496	2082	28,15	71,85	12,17
Trenčiansky kraj	4136	7507	11643	35,52	64,48	13,16

* - podiel NEET na počte obyvateľov vo veku 15-29 rokov (%)

Zdroj: SODB 2021, 2024a, vlastné prepočty

Celkový počet nezamestnaných a osôb v domácnosti vo veku 15-29 rokov v Trenčianskom kraji k 1.1.2021 bol 11643, z toho 64,48% tvorili osoby v domácnosti. Vo všetkých okresoch Trenčianskeho kraja bol počet nezamestnaných výrazne nižší ako počet osôb v domácnosti, pričom najväčší podiel osôb v domácnosti bol v okrese Trenčín (71,85%), naopak najmenší v okrese Prievidza (57,46%).

Podiel NEET sa v okresoch Trenčianskeho kraja pohybuje od 11,90% v okrese Považská Bystrica po 15,17% v okrese Prievidza, s priemerným podielom 13,16%. Znáznornenie podielu NEET v obciach Trenčianskeho kraja je v prílohe 11. Podiel aktívnych NEET – nezamestnaných na počte mladých ľudí v situácii NEET je v prílohe 12. Podiel neaktívnych NEET – osôb v domácnosti na celkovom počte mladých ľudí v situácii NEET je v prílohe 13.

Štruktúra nezamestnaných a osôb v domácnosti podľa pohlavia je v tabuľke 50.

Tabuľka 50 Štruktúra NEET (užšie hľadisko) podľa pohlavia

okres	nezamestnaní			osoby v domácnosti		
	žena	muž	podiel žien (%)	žena	muž	podiel žien (%)
Bánovce nad Bebravou	122	140	46,56	332	146	69,46
Ilava	166	182	47,70	489	198	71,18
Myjava	71	89	44,38	230	101	69,49
Nové Mesto nad Váhom	163	209	43,82	605	213	73,96

Partizánske	177	180	49,58	454	166	73,23
Púchov	139	145	48,94	477	137	77,69
Považská Bystrica	258	226	53,31	559	171	76,58
Prievidza	660	623	51,44	1 259	474	72,65
Trenčín	291	295	49,66	1 059	437	70,79
Trenčiansky kraj	2 047	2 089	49,49	5 464	2 043	72,79

Zdroj: SODB 2021, 2024a, vlastné prepočty

Kým počet nezamestnaných žien a mužov vo veku 15-29 rokov je v okresoch Trenčianskeho kraja pomerne vyrovnaný a iba mierne prevažujú muži (okrem okresov Považská Bystrica a Prievidza), v prípade osôb v domácnosti je značná prevaha žien. V okresoch Púchov a Považská Bystrica podiel žien na počte osôb v domácnosti prevažuje 76%.

Ďalšou charakteristikou nezamestnaných a osôb v domácnosti je rodinný stav (tabuľka 51).

Tabuľka 51 Štruktúra NEET (užšie hľadisko) podľa rodinného stavu (% podiely)

okres	nezamestnaní			osoby v domácnosti			
	slobodný/ slobodná	ženatý/ vydatá	rozvedený/ rozvedená	slobodný/ slobodná	ženatý/ vydatá	rozvedený/ rozvedená	nezistené
Bánovce nad Bebravou	93,51	6,11	0,38	77,62	21,55	0,84	0,00
Ilava	92,24	7,18	0,57	73,36	25,47	0,87	0,29
Myjava	93,13	6,88	0,00	77,95	20,54	1,51	0,00
Nové Mesto nad Váhom	92,20	6,99	0,81	75,67	22,98	0,98	0,37
Partizánske	94,12	5,60	0,28	76,13	23,06	0,81	0,00
Púchov	90,85	8,80	0,35	62,87	35,83	0,98	0,33
Považská Bystrica	89,88	9,92	0,21	67,40	31,92	0,68	0,00
Prievidza	91,27	7,79	0,94	75,71	23,08	0,92	0,29
Trenčín	89,76	9,39	0,85	75,80	23,86	0,20	0,13
Trenčiansky kraj	91,49	7,88	0,63	73,90	25,14	0,77	0,19

Zdroj: SODB 2021, 2024a, vlastné prepočty

Z celkového počtu nezamestnaných mladých ľudí až 91,49% predstavujú slobodní jednotlivci (v okrese Partizánske až 94,12%), ženatých/vydatých je iba 7,88%. V skupine osôb v domácnosti je však podiel ženatých a vydatých vyšší (25,14%), na úkor slobodných (73,90%).

V tabuľke 52 skúmame vzdelanostnú štruktúru nezamestnaných a osôb v domácnosti v jednotlivých okresoch Trenčianskeho kraja.

Tabuľka 52 Štruktúra NEET (užšie hľadisko) podľa vzdelania (% podiely)

okres	bez vzdelania	základné	stredné odborné bez maturity	stredné odborné s maturitou	vyššie odborné	vysokoškolské	nezistené a dôverné
Bánovce nad Bebravou							
nezamestnaní	0,38	14,50	19,85	45,80	4,20	14,89	0,38
osoby v domácnosti	0,42	18,41	16,53	42,68	3,56	15,27	3,14
Ilava							
nezamestnaní	0,29	6,32	20,69	44,54	6,32	21,84	0,00
osoby v domácnosti	0,00	12,66	12,23	46,29	3,49	21,83	3,49
Myjava							

nezamestnaní	0,00	11,25	19,38	52,50	4,38	12,50	0,00
osoby v domácnosti	0,60	13,29	10,88	51,66	3,63	17,52	2,42
Nové Mesto nad Váhom							
nezamestnaní	0,27	11,29	16,94	50,81	4,84	15,86	0,00
osoby v domácnosti	0,12	18,70	14,06	45,11	2,44	15,89	3,67
Partizánske							
nezamestnaní	0,28	8,40	24,65	46,78	5,88	14,01	0,00
osoby v domácnosti	0,00	20,65	16,77	37,42	4,68	15,65	4,84
Púchov							
nezamestnaní	0,00	10,21	17,61	51,06	6,34	14,44	0,35
osoby v domácnosti	0,16	13,84	11,07	45,77	4,56	21,66	2,93
Považská Bystrica							
nezamestnaní	0,00	4,55	16,53	51,45	5,79	21,49	0,21
osoby v domácnosti	0,00	7,81	9,86	49,45	5,34	24,52	3,01
Prievidza							
nezamestnaní	0,16	12,47	19,64	49,96	4,68	13,09	0,00
osoby v domácnosti	0,35	16,73	15,93	43,68	3,17	16,27	3,87
Trenčín							
nezamestnaní	0,17	4,61	18,77	47,10	4,61	24,74	0,00
osoby v domácnosti	0,07	8,76	10,36	52,74	3,68	22,26	2,14
Trenčiansky kraj	0,17	12,46	15,35	47,31	4,22	18,35	2,14

Zdroj: SODB 2021, 2024a, vlastné prepočty

V počte mladých ľudí v situácii NEET prevažujú jednotlivci s ukončeným stredným vzdelaním s maturitou (47,31%). Znepokojujúci je podiel nezamestnaných absolventov vysokých škôl (18,35%). Podiel osôb so stredoškolským vzdelaním bez maturity je vyšší v prípade nezamestnaných.

3.4 Analýza špecifických skupín mladých ľudí v situácii NEET v Trenčianskom kraji

V tejto časti sa zameriame na analýzu špecifických skupín mladých ľudí vo veku 15-29 rokov v situácii NEET. Sú to skupiny, ktoré sú osobitne ohrozené situáciou NEET, z hľadiska ich veku a nedostatku praxe, vzdelania, dlhodobého vylúčenia zo zamestnania, zdravotného stavu, rodinnej situácie a pod.

3.4.1 Mladí ľudia v situácii NEET s dosiahnutým vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie

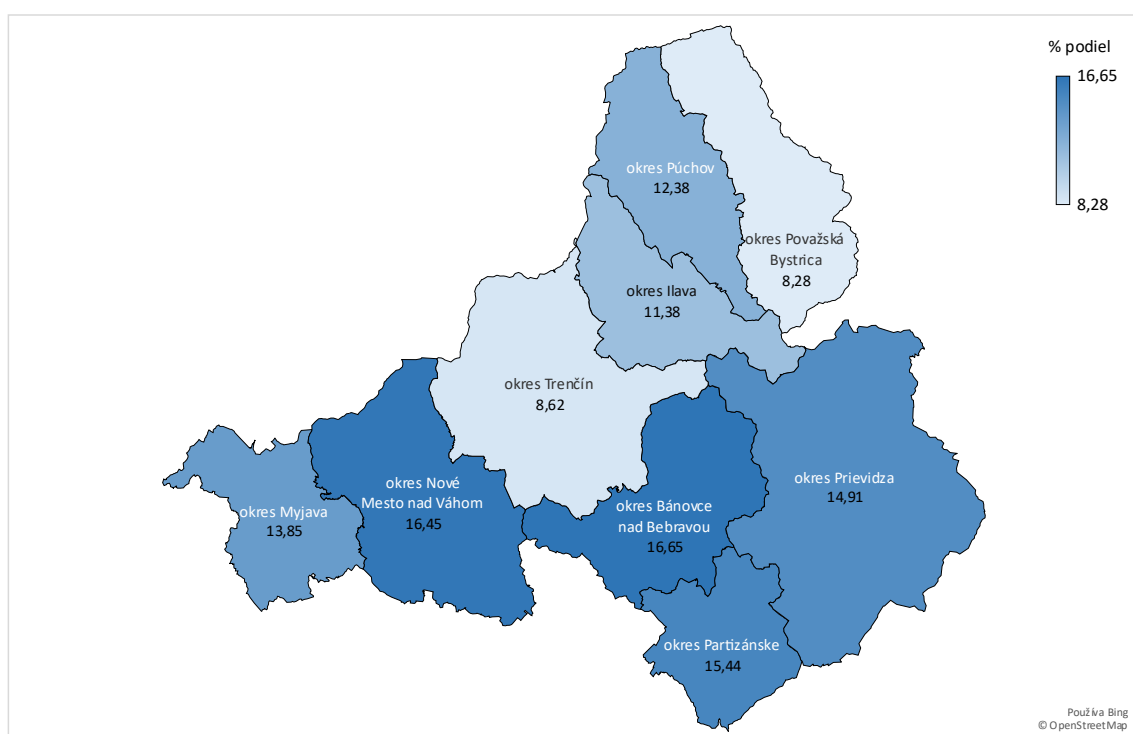
Prvou skupinou, ktorej budeme venovať špecifickú pozornosť, sú osoby s dosiahnutým vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie podľa osobitného predpisu - ISCED 0 až 2, t. j.: predprimárne vzdelanie; primárne vzdelanie a nižšie sekundárne vzdelanie. Z dôvodu nízkej vzdelanostnej úrovne majú na trhu práce osobitne nepriaznivé postavenie. Na základe údajov zo Sčítania 2021 spomedzi mladých ľudí v situácii NEET v Trenčianskom kraji toto najnižšie vzdelanie malo celkom 1908 osôb, z toho 55,35% žien. Iba v okrese Myjava bol podiel mužov s najnižším vzdelaním vyšší ako podiel žien (tabuľka 53). Rozdiely v podiel NEET s dosiahnutým vzdelaním ako nižšie stredné odborné vzdelanie na celkovom počte NEET v okresoch Trenčianskeho kraja znázorňuje obrázok 2.

Tabuľka 53 Počet NEET vo veku 15-29 rokov s dosiahnutým vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie k 1. 1. 2021

	spolu	% podiel na NEET	žena	muž	% podiel žien
Bánovce nad Bebravou	153	16,65	86	67	56,21

Ilava	153	11,38	84	69	54,90
Myjava	90	13,85	43	47	47,78
Nové Mesto nad Váhom	255	16,45	149	106	58,43
Partizánske	186	15,44	102	84	54,84
Púchov	148	12,38	77	71	52,03
Považská Bystrica	134	8,28	77	57	57,46
Prievidza	557	14,91	319	238	57,27
Trenčín	232	8,62	119	113	51,29
Trenčiansky kraj	1 908	12,80	1 056	852	55,35

Zdroj: SODB 2021, 2024a

Obrazok 2 Podiel počtu osôb v situácii NEET vo veku 15-29 rokov s dosiahnutým vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie na počte NEET v danom okrese k 1. 1. 2021

Zdroj: vlastné spracovanie

Podiel NEET s najnižším stupňom vzdelania (ISCED 0 - 2) na celkovom počte NEET sa v okresoch Trenčianskeho kraja pohybuje od 8,28% v okrese Považská Bystrica po 16,65% v okrese Bánovce nad Bebravou, pričom priemerný podiel v kraji dosiahol 12,80%.

Najnovšie údaje o aktívnych NEET, t.j. o uchádzačoch o zamestnanie evidovaných na úradoch práce s dosiahnutým vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie v okresoch Trenčianskeho kraja sú obsahom tabuľky 54.

Tabuľka 54 Počet uchádzačov o zamestnanie s nižším ako stredným odborným vzdelaním v Trenčianskom kraji k 30.9.2024

okres	15-19 rokov		20-24 rokov		25-29 rokov		Spolu 15-29 rokov		
	01	02	01	02	01	02	01	02	Spolu
Bánovce nad Bebravou	0	12	0	5	0	11	0	28	28
Ilava	0	12	0	9	0	15	0	36	36
Myjava	0	6	0	10	0	9	0	25	25

Nové Mesto nad Váhom	6	30	0	16	0	24	6	70	76
Partizánske	0	15	0	12	0	9	0	36	36
Považská Bystrica	0	8	0	6	0	7	0	21	21
Prievidza	1	42	0	29	1	44	2	115	117
Púchov	0	6	0	6	0	4	0	16	16
Trenčín	0	14	0	12	0	7	0	33	33
Trenčiansky kraj	7	145	0	105	1	130	8	380	388

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vysvetlivky: 01 – primárne vzdelanie 02 – nižšie sekundárne vzdelanie

Podľa údajov ku koncu septembra 2024 bolo na úradoch práce v Trenčianskom kraji evidovaných celkom 388 mladých ľudí s dosiahnutým vzdelaním nižším ako stredné odborné, najviac v okrese Prievidza, až 117 osôb. Podiel počtu nezamestnaných vo veku 15-29 rokov s dosiahnutým vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie na počte nezamestnaných (k 30.9.2024) v % v obciach Trenčianskeho kraja je v prílohe 14.

3.4.2 Dlhodobo nezamestnaní mladí ľudia v situácii NEET

Osoby, ktoré sú v evidencii úradov práce viac ako 12 mesiacov nepretržite, sú mimoriadne rizikové na trhu práce, a preto im treba venovať osobitnú pozornosť. Údaje o počte dlhodobo nezamestnaných osôb sa v Sčítaní 2021 nesledovali, z toho dôvodu vychádzame z údajov, ktoré nám na vyžiadanie poskytlo Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. V Trenčianskom kraji bolo ku koncu septembra 2024 celkom 258 dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí, pričom 68,99% z nich tvorili stredoškolsky vzdelané osoby (tabuľka 55). Kým v okrese Myjava nebol dlhodobo nezamestnaný nikto s vysokoškolským vzdelaním, v okrese Púchov až viac ako 15% tvorili dlhodobo nezamestnaní s vysokoškolským vzdelaním.

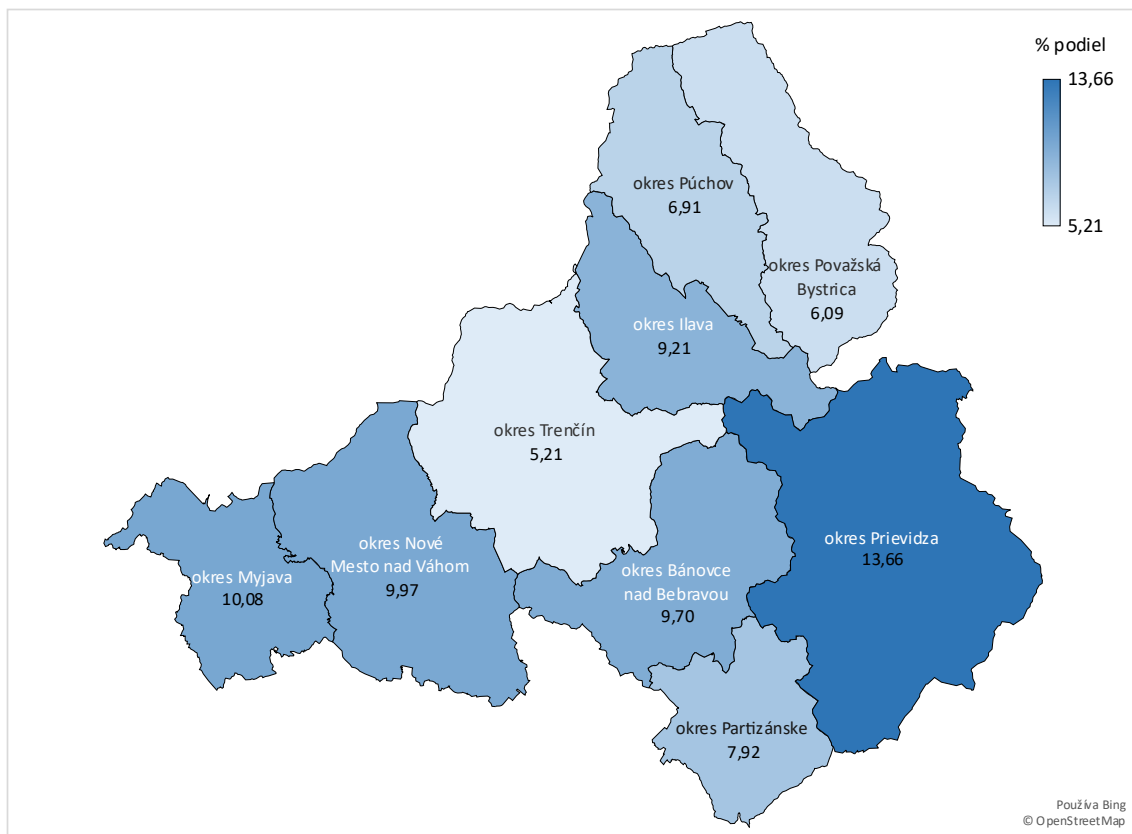
Tabuľka 55 Počet dlhodobo nezamestnaných vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa vzdelania

	počet				% podiel		
	ZŠ*	SŠ	VŠ	spolu	ZŠ	SŠ	VŠ
Bánovce nad Bebravou	5	10	1	16	31,25	62,50	6,25
Ilava	4	16	2	22	18,18	72,73	9,09
Myjava	3	10	0	13	23,08	76,92	0,00
Nové Mesto nad Váhom	13	18	1	32	40,63	56,25	3,13
Partizánske	4	13	2	19	21,05	68,42	10,53
Považská Bystrica	0	17	2	19	0,00	89,47	10,53
Prievidza	25	70	8	103	24,27	67,96	7,77
Púchov	2	9	2	13	15,38	69,23	15,38
Trenčín	3	15	3	21	14,29	71,43	14,29
Trenčiansky kraj	59	178	21	258	22,87	68,99	8,14

Zdroj: UPSVaR, 2024, vlastné spracovanie

* základné a neukončené základné vzdelanie

Podiel počtu dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí na celkovom počte nezamestnaných v okresoch Trenčianskeho kraja v % je znázornený v obrázku 3, uvedený podiel v obciach Trenčianskeho kraja je v prílohe 15.

Obrázok 3 Podiel počtu dlhodobo nezamestnaných vo veku 15-29 rokov na celkovom počte nezamestnaných vo veku 15-29 rokov v % (stav k 30.9.2024)

Zdroj: vlastné spracovanie

Údaje o podiele počtu dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí na celkovom počte nezamestnaných naznačujú značné rozdiely medzi jednotlivými okresmi, pričom medzi najnižšou hodnotou (5,21% v okrese Trenčín) a najvyššou hodnotou (13,66% v okrese Prievidza) je rozdiel 8,45 p.b.

Tabuľka 56 uvádza štruktúru dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí v Trenčianskom kraji podľa posledného zamestnania. V prípade vekovej skupiny 15-19 rokov boli všetci dlhodobo nezamestnaní absolventi, t.j. neuviedli predchádzajúce zamestnanie. Vo vekovej skupine 20-24 rokov dlhodobo nezamestnaní uvádzali ako posledné zamestnanie najmä pozície operátorov a pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov. Podobne to bolo vo vekovej skupine 25-29 rokov, tu však medzi dlhodobo nezamestnanými boli vo väčšej miere zastúpení aj administratívni pracovníci a pracovníci v službách a obchode. Z celkového počtu 258 dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí bolo až 122 osôb, ktoré nemali ešte zamestnanie (t.j. 47,29 %).

Tabuľka 56 Štruktúra dlhodobo nezamestnaných vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa profesie bezprostredne pred evidenciou

3.4.3 Absolventi v situácii NEET

Ďalšou špecifickou skupinou mladých ľudí, ktorí sú ohrození situáciou NEET, sú absolventi škôl, t.j. osoby mladšie ako 26 rokov veku, ktoré ukončili príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie. Pokiaľ si títo mladí ľudia po skončení štúdia nenájdu uplatnenie a nezískajú pracovné návyky, môže to ovplyvniť celý ich život a ich ekonomickú a spoločenskú situáciu. Štruktúru absolventov škôl v situácii NEET podľa stupňa vzdelania na základe údajov zo Sčítania 2021 uvádzame v tabuľke 57.

Tabuľka 57 Absolventi v situácii NEET podľa vekových skupín k 1.1.2021 v Trenčianskom kraji

vzdelanie	15-19	20-25	spolu
základné - 1. stupeň základnej školy	56	141	197
základné - 2. stupeň základnej školy	462	727	1189
základné vzdelanie (bližšie neuvedené)	29	25	54
stredné odborné učňovské bez maturity, bez výučného listu (zaškolenie, zaučenie)	54	216	270
stredné odborné učňovské bez maturity, s výučným listom	110	637	747
stredné odborné učňovské bez maturity, s vysvedčením o záverečnej skúške	31	132	163
stredné odborné (učňovské) vzdelanie bez maturity (bližšie neuvedené)	9	28	37
úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou, s výučným listom	48	497	545
úplné stredné odborné s maturitou	176	1713	1889
úplné stredné všeobecné s maturitou	198	1489	1687
úplné stredné vzdelanie s maturitou (bližšie neuvedené)		3	3
vyššie odborné nadstavbové (maturita absolventov učebných odborov stredných odborných škôl)	9	195	204
vyššie odborné pomaturitné (pomaturitné kvalifikačné)	4	46	50
vyššie odborné (absolventská skúška, absolventský diplom)	3	42	45
vyššie odborné vzdelanie (bližšie neuvedené)		1	1
vysokoškolské - 1. stupeň (Bc.)	3	605	608
vysokoškolské - 2. stupeň (Ing.; Mgr.; MUDr.; a i.)		308	308
vysokoškolské vzdelanie (bližšie neuvedené)		9	9
nezistené	26	179	205
bez vzdelania - 15+	14	66	80
spolu	1232	7059	8291

Zdroj: SODB 2021, 2024c

Mladí ľudia s ukončeným 1. alebo 2. stupňom ZŠ tvoria až 16,72% absolventov v situácii NEET. Najpočetnejšími skupinami sú osoby s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou (22,78%) a s úplným stredným všeobecným vzdelaním s maturitou (20,35%) vzhľadom na najväčší počet mladých ľudí, ktorí absolvovali takúto úroveň vzdelania. Ďalej budeme tieto osoby v situácii NEET členiť podrobnejšie podľa ich ekonomickej aktivity (tabuľka 58).

Tabuľka 58 Absolventi v situácii NEET podľa vzdelania k 1.1.2021 v Trenčianskom kraji

Označenia riadkov	dôchodca	nezamestnaný	osoba na MD	osoba na RD	osoba v domácnosti	príjemca kap. príjmov	Spolu
základné - 1. stupeň ZŠ	47	32	2	1	115		197
základné - 2. stupeň ZŠ	244	184	12	24	724	1	1189

základné vzdelanie (bližšie neuvedené)		54					54
stredné odborné učňovské bez maturity, bez výučného listu (zaškolenie, zaučenie)	55	67	4	10	134		270
stredné odborné učňovské bez maturity, s výučným listom	61	327	20	32	307		747
stredné odborné učňovské bez maturity, s vysvedčením o záverečnej skúške	10	57	10	7	79		163
stredné odborné (učňovské) vzdelanie bez maturity (bližšie neuvedené)		35			2		37
úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou, s výučným listom	16	269	27	26	205	2	545
úplné stredné odborné s maturitou	45	832	61	118	827	6	1889
úplné stredné všeobecné s maturitou	40	247	22	41	1328	9	1687
úplné stredné vzdelanie s maturitou (bližšie neuvedené)			1	1	1		3
vyššie odborné nadstavbové (maturita absolventov učebných odborov SOŠ)	8	88	11	11	86		204
vyššie odborné pomaturitné (pomaturitné kvalifikačné)	1	16	1	3	29		50
vyššie odborné (absolventská skúška, absolventský diplom)	2	14		1	27	1	45
vyššie odborné vzdelanie (bližšie neuvedené)		1					1
VŠ - 1. stupeň	14	75	28	24	465	2	608
VŠ - 2. stupeň		186	13	14	92	3	308
VŠ (bližšie neuvedené)		4	1		3	1	9
nezistené	47		9	11	138		205
bez vzdelania - 15+	59	5		2	14		80
Celkový súčet	649	2493	222	326	4576	25	8291

Zdroj: SODB 2021, 2024c

Z mladých absolventov v situácii NEET s ukončeným 2. stupňom ZŠ bola prevažná väčšina, viac ako 60% v domácnosti, 15,5% bolo nezamestnaných a 20,5% bolo dôchodcov. Z tých jednotlivcov v situácii NEET, ktorí dosiahli úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou boli takmer rovnaké počty nezamestnaných aj v domácnosti (po 44%). Zásadne odlišná situácia bola v prípade osôb s úplným stredným všeobecným vzdelaním v situácii NEET, z ktorých väčšina, až 78,7% uviedla status „v domácnosti“. Podobný podiel osôb v domácnosti je aj v prípade osôb s dosiahnutým vysokoškolským vzdelaním I. stupňa.

V nasledujúcej tabuľke budeme hodnotiť štruktúru absolventov v situácii NEET podľa okresov Trenčianskeho kraja.

Tabuľka 59 Absolventi v situácii NEET v okresoch Trenčianskeho kraja k 1.1.2021

Okres	dôchodca	nezamestnaný	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	osoba v domácnosti	príjemca kapitálových príjmov	Spolu
Okres Bánovce nad Bebravou	29	171	10	23	291	3	527
Okres Ilava	64	186	21	39	407		717
Okres Myjava	40	101	10	17	219	2	389
Okres Nové Mesto nad Váhom	79	233	28	34	514	9	897
Okres Partizánske	48	223	16	25	344		656
Okres Považská Bystrica	75	275	26	38	434	1	849
Okres Prievidza	159	791	43	66	1046	5	2110
Okres Púchov	56	174	20	30	343	1	624
Okres Trenčín	99	339	48	54	978	4	1522
Celkový súčet	649	2493	222	326	4576	25	8291

Zdroj: SODB 2021, 2024c

Počty absolventov v situácii NEET v jednotlivých okresoch sú dané jednak veľkosťou zaľudnenia daného okresu, jednak jeho ekonomickou úrovňou a situáciou na trhu práce. Najviac absolventov v situácii NEET bolo k okamihu sčítania evidovaných v okrese Prievidza, a následne v okrese Trenčín.

Z dôvodu dostupnosti aj aktuálnych údajov v ďalšom texte hodnotíme počet a štruktúru aktívnych absolventov v situácii NEET, t.j. evidovaných uchádzačov o zamestnanie. Hoci k okamihu sčítania bolo zistených 2493 absolventov v situácii NEET, údaje ku koncu septembra 2024 ukazujú výrazne nižšie hodnoty (tabuľka 60).

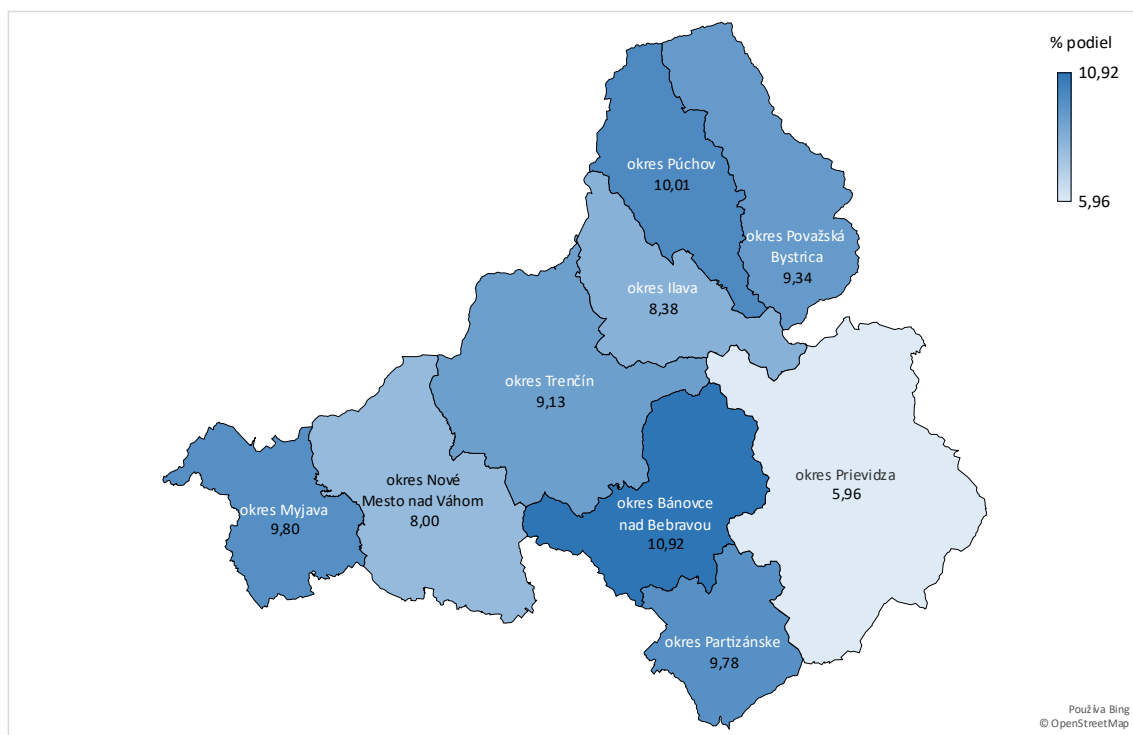
Tabuľka 60 Uchádzači o zamestnanie - absolventi v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa pohlavia

	ženy	muži	spolu	% podiel žien
Okres Bánovce nad Bebravou	33	37	70	47,14
Okres Ilava	40	44	84	47,62
Okres Myjava	14	31	45	31,11
Okres Nové Mesto nad Váhom	51	47	98	52,04
Okres Partizánske	44	49	93	47,31
Okres Považská Bystrica	56	56	112	50,00
Okres Prievidza	102	137	239	42,68
Okres Púchov	38	36	74	51,35
Okres Trenčín	82	71	153	53,59
Trenčiansky kraj	460	508	968	47,52

Zdroj: UPSVaR, 2024c, vlastné spracovanie, vlastné prepočty

Ku koncu septembra 2024 bolo na úradoch práce v Trenčianskom kraji evidovaných 968 absolventov, uchádzačov o zamestnanie. V priemere bol podiel žien na tomto počte 47,52%, avšak medzi okresmi kraja existujú výrazné rozdiely, keďže najnižší podiel žien bol v okrese Myjava (31,11%), a najvyšší v okrese Trenčín (53,59%).

Obrázok 4 znázorňuje podiel počtu absolventov na celkovom počte nezamestnaných v jednotlivých okresoch Trenčianskeho kraja. Kým v okrese Prievidza je to necelých 6%, v okrese Bánovce nad Bebravou viac ako dvojnásobok, a to 10,92%.

Obrázok 4 Podiel počtu absolventov na počte nezamestnaných v % (k 30.9.2024)

Zdroj: vlastné spracovanie

Nasledujúca tabuľka uvádza štruktúru absolventov v okresoch Trenčianskeho kraja podľa ukončeného vzdelania.

Tabuľka 61 Uchádzači o zamestnanie - absolventi v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa stupňa ukončeného vzdelania

	nižšie stredné odborné vzdelanie	stredné odborné vzdelanie	úplné stredné odborné vzdelanie	úplné stredné všeobecné vzdelanie	vyššie odborné vzdelanie	VŠ I. stupňa	VŠ II. stupňa	VŠ III. stupňa
Okres Bánovce nad Bebravou	1	14	39	4	1	4	7	0
Okres Ilava	0	16	43	3	0	7	15	0
Okres Myjava	1	4	30	5	0	2	3	0
Okres Nové Mesto nad Váhom	4	11	54	6	0	3	20	0
Okres Partizánske	2	17	58	2	0	3	11	0
Okres Považská Bystrica	0	10	68	5	1	6	22	0
Okres Prievidza	0	44	135	13	7	7	33	0
Okres Púchov	1	8	41	10	0	1	13	0
Okres Trenčín	0	17	82	8	1	7	38	0

Trenčiansky kraj	9	141	550	56	10	40	162	0
-------------------------	----------	------------	------------	-----------	-----------	-----------	------------	----------

Zdroj: UPSVaR, 2024c, vlastné spracovanie

Absolventi v Trenčianskom kraji mali ku koncu septembra 2024 najčastejšie dosiahnuté úplné stredné odborné vzdelanie, až 505 osôb, t.j. 56,82%, a tiež vysokoškolské vzdelanie II. stupňa, 162 osôb (16,74%) (tabuľka 62). Pri skúmaní rozdielov medzi okresmi Trenčianskeho kraja konštatujeme podiel absolventov s úplným stredným odborným vzdelaním vyšší ako 60% v okrese Myjava, Partizánske a Považská Bystrica. Najvyšší podiel absolventov s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa bol v okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom a Považská Bystrica.

Tabuľka 62 Podiel jednotlivých stupňov vzdelania na počte uchádzačov o zamestnanie – absolventov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 (%)

okres	nižšie stredné odborné vzdelanie	stredné odborné vzdelanie	úplné stredné odborné vzdelanie	úplné stredné všeobecné vzdelanie	vyššie odborné vzdelanie	VŠ I. stupňa	VŠ II. stupňa	VŠ III. stupňa
Bánovce nad Bebravou	1,43	20,00	55,71	5,71	1,43	5,71	10,00	0,00
Ilava	0,00	19,05	51,19	3,57	0,00	8,33	17,86	0,00
Myjava	2,22	8,89	66,67	11,11	0,00	4,44	6,67	0,00
Nové Mesto nad Váhom	4,08	11,22	55,10	6,12	0,00	3,06	20,41	0,00
Partizánske	2,15	18,28	62,37	2,15	0,00	3,23	11,83	0,00
Považská Bystrica	0,00	8,93	60,71	4,46	0,89	5,36	19,64	0,00
Prievidza	0,00	18,41	56,49	5,44	2,93	2,93	13,81	0,00
Púchov	1,35	10,81	55,41	13,51	0,00	1,35	17,57	0,00
Trenčín	0,00	11,11	53,59	5,23	0,65	4,58	24,84	0,00
Trenčiansky kraj	0,93	14,57	56,82	5,79	1,03	4,13	16,74	0,00

Zdroj: UPSVaR, 2024c, vlastné spracovanie

Vzhľadom na rozdielne možnosti uplatnenia mužov a žien na trhu práce a v snahe preskúmať rozdiely medzi pohlaviami, v nasledujúcom texte hodnotíme štruktúru žien – absolventiek evidovaných na úradoch práce podľa ukončeného vzdelania, stav ku koncu septembra 2024 (tabuľka 63).

Tabuľka 63 Uchádzači o zamestnanie - absolventi v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa stupňa ukončeného vzdelania - ženy

	nižšie stredné odborné vzdelanie	stredné odborné vzdelanie	úplné stredné odborné vzdelanie	úplné stredné všeobecné vzdelanie	vyššie odborné vzdelanie	VŠ I. stupňa	VŠ II. stupňa	VŠ III. stupňa
Bánovce nad Bebravou	0	3	20	2	1	3	4	0
Ilava	0	4	21	1	0	2	12	0
Myjava	0	3	7	2	0	1	1	0
Nové Mesto nad Váhom	1	7	17	4	0	3	19	0
Partizánske	0	6	29	1	0	1	7	0
Považská Bystrica	0	2	29	4	1	6	14	0

Prievidza	0	14	58	6	3	3	18	0
Púchov	0	3	22	5	0	1	7	0
Trenčín	0	7	44	5	0	4	22	0
Trenčiansky kraj	1	49	247	30	5	24	104	0

Zdroj: UPSVaR, 2024c, vlastné spracovanie

Zo 460 žien – absolventiek bolo 247 žien s dosiahnutým úplným stredným odborným vzdelaním (53,7%) a 104 s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa (22,6%), čo odráža prevahu absolventiek – žien nad mužmi, a tiež odlišné možnosti ich uplatnenia. V okresoch Myjava a Púchov je prekvapivo vysoký podiel absolventiek s úplným stredným všeobecným vzdelaním (tabuľka 64), t.j. tých, ktoré nepokračujú v štúdiu na vysokej škole a sú evidované ako uchádzačky o zamestnanie.

Tabuľka 64 Podiel jednotlivých stupňov vzdelania na počte uchádzačov o zamestnanie – absolventov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 (%) – ženy

	nižšie stredné odborné vzdelanie	stredné odborné vzdelanie	úplné stredné odborné vzdelanie	úplné stredné všeobecné vzdelanie	vyššie odborné vzdelanie	VŠ I. stupňa	VŠ II. stupňa	VŠ III. stupňa
Bánovce nad Bebravou	0,00	9,09	60,61	6,06	3,03	9,09	12,12	0,00
Ilava	0,00	10,00	52,50	2,50	0,00	5,00	30,00	0,00
Myjava	0,00	21,43	50,00	14,29	0,00	7,14	7,14	0,00
Nové Mesto nad Váhom	1,96	13,73	33,33	7,84	0,00	5,88	37,25	0,00
Partizánske	0,00	13,64	65,91	2,27	0,00	2,27	15,91	0,00
Považská Bystrica	0,00	3,57	51,79	7,14	1,79	10,71	25,00	0,00
Prievidza	0,00	13,73	56,86	5,88	2,94	2,94	17,65	0,00
Púchov	0,00	7,89	57,89	13,16	0,00	2,63	18,42	0,00
Trenčín	0,00	8,54	53,66	6,10	0,00	4,88	26,83	0,00
Trenčiansky kraj	0,22	10,65	53,70	6,52	1,09	5,22	22,61	0,00

Zdroj: UPSVaR, 2024c, vlastné spracovanie

Doba evidencie uchádzačov o zamestnanie na úradoch práce je dôležitým parametrom pre zhodnotenie závažnosti absolventskej nezamestnanosti. Ako uvádzame v tabuľke 65, spomedzi 968 evidovaných uchádzačov o zamestnanie – absolventov, prevažná väčšina patrí medzi krátkodobo nezamestnaných, pretože takmer 74% z nich je v evidencii menej ako 3 mesiace a 18,18% je v evidencii 4-6 mesiacov. Zvyšok, t.j. 7,85% absolventov je nezamestnaných viac ako 6 mesiacov, pričom nikto z nich nie je nezamestnaný viac ako 19 mesiacov.

Tabuľka 65 Uchádzači o zamestnanie - absolventi v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa doby evidencie

	0-3 mesiace	4-6 mesiacov	7-9 mesiacov	10-12 mesiacov	13-18 mesiacov	nad 19 mesiacov
Bánovce nad Bebravou	51	13	3	1	2	0
Ilava	61	16	1	1	5	0
Myjava	37	4	3	0	1	0
Nové Mesto nad Váhom	74	18	2	0	4	0

Partizánske	75	13	1	1	3	0
Považská Bystrica	78	26	4	2	2	0
Prievidza	170	41	5	6	17	0
Púchov	59	10	3	1	1	0
Trenčín	111	35	3	0	4	0
Trenčiansky kraj	716	176	25	12	39	0

Zdroj: UPSVaR, 2024c, vlastné spracovanie

Aj v tomto prípade môžeme konštatovať rozdiely medzi okresmi, keďže v okresoch Myjava a Partizánske je podiel uchádzačov nezamestnaných kratšie ak 3 mesiace vyšší ako 80%, avšak v okrese Považská Bystrica nedosahuje ani 70%. Najväčší podiel dlhodobo nezamestnaných absolventov je v okrese Prievidza, a to 7,11% (tabuľka 66).

Tabuľka 66 Podiel uchádzačov o zamestnanie - absolventov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa doby evidencie

	0-3 mesiace	4-6 mesiacov	7-9 mesiacov	10-12 mesiacov	13-18 mesiacov	nad 19 mesiacov
Bánovce nad Bebravou	72,86	18,57	4,29	1,43	2,86	0,00
Ilava	72,62	19,05	1,19	1,19	5,95	0,00
Myjava	82,22	8,89	6,67	0,00	2,22	0,00
Nové Mesto nad Váhom	75,51	18,37	2,04	0,00	4,08	0,00
Partizánske	80,65	13,98	1,08	1,08	3,23	0,00
Považská Bystrica	69,64	23,21	3,57	1,79	1,79	0,00
Prievidza	71,13	17,15	2,09	2,51	7,11	0,00
Púchov	79,73	13,51	4,05	1,35	1,35	0,00
Trenčín	72,55	22,88	1,96	0,00	2,61	0,00
Trenčiansky kraj	73,97	18,18	2,58	1,24	4,03	0,00

Zdroj: UPSVaR, 2024v, vlastné spracovanie

Ženy absolventky však majú horšie podmienky pre nájdenie si vhodného zamestnania, pretože v zmysle nasledujúcich údajov je výrazne nižší podiel absolventiek nezamestnaných kratšie ako 3 mesiace (47,52%), avšak podstatne vyšší podiel absolventiek nezamestnaných po dobu 4-6 mesiacov (34,4%). Na druhej strane je však podiel dlhodobo nezamestnaných absolventiek veľmi nízky, iba 0,62% (tabuľka 67).

Tabuľka 67 Podiel uchádzačov o zamestnanie - absolventov v okresoch Trenčianskeho kraja k 30.9.2024 podľa doby evidencie (%) - ženy

	0-3 mesiace	4-6 mesiacov	7-9 mesiacov	10-12 mesiacov	13-18 mesiacov	nad 19 mesiacov
Bánovce nad Bebravou	47,14	35,71	8,57	0,00	0,00	0,00
Ilava	47,62	30,95	13,10	1,19	0,00	0,00
Myjava	31,11	26,67	2,22	2,22	0,00	0,00
Nové Mesto nad Váhom	52,04	35,71	14,29	0,00	0,00	0,00
Partizánske	47,31	36,56	7,53	1,08	1,08	0,00
Považská Bystrica	50,00	32,14	15,18	1,79	0,89	0,00

Prievidza	42,68	30,54	5,44	0,84	1,26	0,00
Púchov	51,35	40,54	8,11	1,35	1,35	0,00
Trenčín	53,59	40,52	12,42	0,65	0,00	0,00
Trenčiansky kraj	47,52	34,40	9,71	0,93	0,62	0,00

Zdroj: UPSVaR, 2024c, vlastné spracovanie

3.4.4 Osamelí mladí rodičia v situácii NEET

Osamelé dospelé osoby s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na starostlivosť alebo starajúce sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky majú náročnejšie postavenie na trhu práce z dôvodu starostlivosti o im zverené osoby. Údaje o počte osamelých rodičov do 29 rokov s aspoň jedným závislým dieťaťom podľa ekonomickej aktivity nám boli poskytnuté na požiadanie zo Sčítania 2021. V nasledujúcej tabuľke sú uvádzané počty týchto osôb, ktoré sú v situácii NEET alebo sú ohrozené situáciou NEET, podľa okresov Trenčianskeho kraja.

Tabuľka 68 Osamelí rodičia vo veku 15-29 rokov s aspoň jedným závislým dieťaťom v situácii NEET k 1.1.2021 v okresoch Trenčianskeho kraja

	dôchodca	nezamestnaný	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	osoba v domácnosti	spolu
Bánovce nad Bebravou	0	9	10	20	75	114
Ilava	0	10	19	32	81	142
Myjava	1	2	4	23	54	84
Nové Mesto nad Váhom	1	13	24	31	130	199
Partizánske	1	15	19	31	97	163
Považská Bystrica	0	17	22	49	104	192
Prievidza	8	47	27	72	250	404
Púchov	0	16	17	36	99	168
Trenčín	0	10	34	47	148	239
Trenčiansky kraj	11	139	176	341	1038	1705

Zdroj: SODB 2021, 2024b

K 1.1.2021 bolo v Trenčianskom kraji identifikovaných celkom 1705 osamelých rodičov do 29 rokov s aspoň jedným závislým dieťaťom, ktorí nepracujú ani neštudujú. Z nich 1038 bolo v domácnosti a 341 na rodičovskej dovolenke. Percentuálne podiely jednotlivých skupín v okresoch Trenčianskeho kraja sú uvedené v tabuľke 69.

Tabuľka 69 Podiel jednotlivých skupín NEET na počte osamelých rodičov do 29 rokov s aspoň jedným závislým dieťaťom k 1.1.2021 v okresoch Trenčianskeho kraja (%)

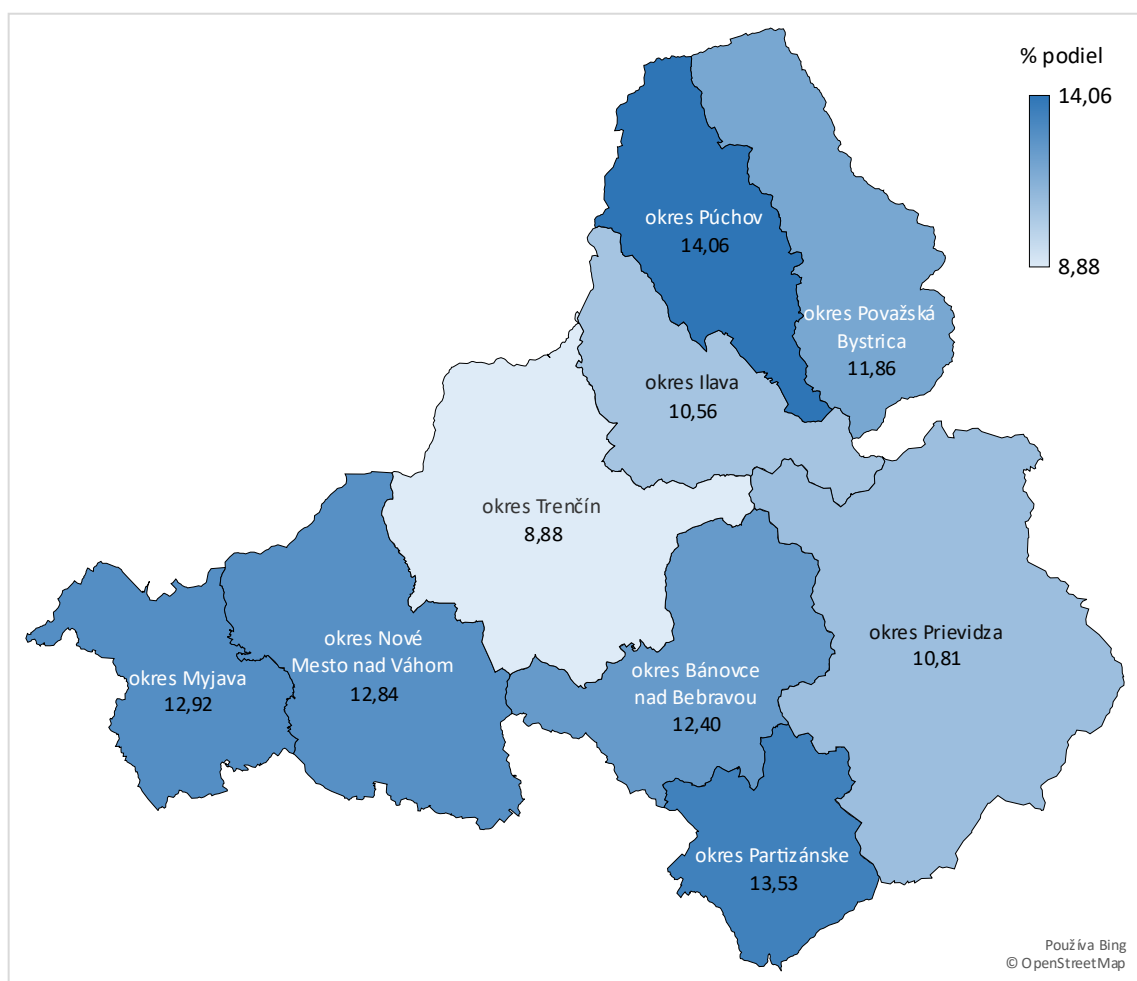
okres	% podiel				
	dôchodca	nezamestnaný	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	osoba v domácnosti
Bánovce nad Bebravou	0,00	7,89	8,77	17,54	65,79
Ilava	0,00	7,04	13,38	22,54	57,04
Myjava	1,19	2,38	4,76	27,38	64,29
Nové Mesto nad Váhom	0,50	6,53	12,06	15,58	65,33

Partizánske	0,61	9,20	11,66	19,02	59,51
Považská Bystrica	0,00	8,85	11,46	25,52	54,17
Prievidza	1,98	11,63	6,68	17,82	61,88
Púchov	0,00	9,52	10,12	21,43	58,93
Trenčín	0,00	4,18	14,23	19,67	61,92
Trenčiansky kraj	0,65	8,15	10,32	20,00	60,88

Zdroj: SODB 2021, 2024b, vlastné prepočty

Spomedzi osamelých mladých rodičov v situácii NEET v Trenčianskom kraji má 60,88% status osoba v domácnosti, pričom v okresoch Bánovce nad Bebravou a Nové Mesto nad Váhom je tento podiel vyšší ak 65%. Nasleduje osoba na rodičovskej dovolenke s podielom 20%, avšak v okrese Myjava je to viac ako 27%. Naopak nadpriemerný podiel nezamestnaných v tejto kategórii je v okrese Prievidza.

Obrázok 5 znázorňuje podiel počtu osamelých mladých rodičov v situácii NEET v jednotlivých okresoch Trenčianskeho kraja. Najnižšia hodnota (8,88%) bola zistená v okrese Trenčín, avšak v okrese Púchov presiahla 14%.

Obrázok 5 Podiel počtu osamelých rodičov vo veku 15-29 rokov s aspoň jedným závislým dieťaťom na počte NEET vo veku 15-29 rokov (k 1.1.2021)

Zdroj: vlastné spracovanie

3.4.5 Mladí ľudia so zdravotným postihnutím v situácii NEET

Osoby so zdravotným postihnutím (podľa § 9 ods. 1 písm. a) zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov) si z dôvodu svojho zdravotného znevýhodnenia ťažšie nájdu

vhodné zamestnanie, a preto sa môžu dostať do situácie NEET. Počet osôb so zdravotným postihnutím skúmame na základe výsledkov Sčítania, kde sú označení ako nepracujúci dôchodcovia, v štruktúre podľa pohlavia (tabuľka 70).

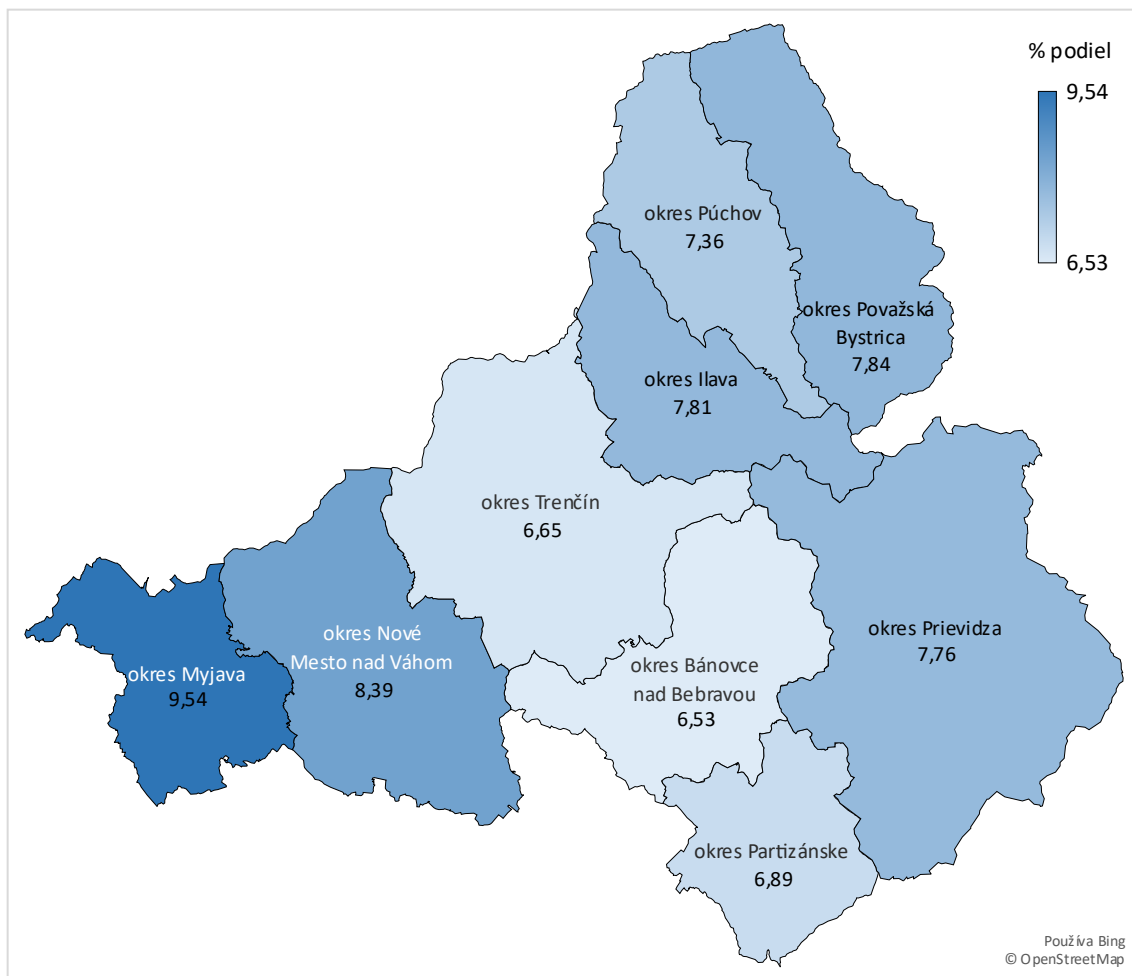
Tabuľka 70 Počet osôb so zdravotným postihnutím (nepracujúcich dôchodcov) vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021

Okres	žena	muž	spolu
Okres Bánovce nad Bebravou	26	34	60
Okres Ilava	43	62	105
Okres Myjava	24	38	62
Okres Nové Mesto nad Váhom	56	74	130
Okres Partizánske	32	51	83
Okres Púchov	37	51	88
Okres Považská Bystrica	46	81	127
Okres Prievidza	119	171	290
Okres Trenčín	67	112	179
Trenčiansky kraj	450	674	1124

Zdroj: SODB 2021, 2024a, vlastné spracovanie

Na základe uvedených údajov bolo v Trenčianskom kraji k 1.1.2021 celkom 1124 nepracujúcich dôchodcov vo veku 15-29 rokov, z toho 674 (takmer 60%) tvorili muži. Najvyšší podiel mužov so zdravotným postihnutím bol v okrese Považská Bystrica, 63,78%, kým v okrese Bánovce nad Bebravou iba 56,67%.

Podiel počtu nepracujúcich dôchodcov na celkovom počte mladých ľudí v situácii NEET do 30 rokov znázorňuje obrázok 6. Najvyššiu hodnotu zaznamenal okres Myjava (9,54%), kým v okresoch Trenčín, Bánovce nad Bebravou a Partizánske bola táto hodnota pod 7%.

Obrázok 6 Podiel počtu osôb so zdravotným postihnutím (nepracujúcich dôchodcov) v situácii NEET na počte osôb NEET v %

Zdroj: vlastné spracovanie

V prípade osôb so zdravotným postihnutím je tiež nutné zdôrazniť, že mnohým z nich ich zdravotné znevýhodnenie neumožňuje dosiahnuť vyššie vzdelanie, z uvedeného dôvodu ďalej sledujeme najvyššie dosiahnuté vzdelanie osôb so zdravotným postihnutím (tabuľka 71).

Tabuľka 71 Štruktúra osôb so zdravotným postihnutím vo veku 15-29 rokov v okresoch Trenčianskeho kraja k 1. 1. 2021 podľa vzdelania

okres	bez vzdelania	ZŠ I. stupeň	ZŠ II. stupeň	SŠ bez maturity	SŠ s maturitou	vyššie odborné	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	nezistené
Bánovce nad Bebravou	1	4	20	11	6	2		1	15
Ilava	9	5	32	24	17	2	4	2	10
Myjava	5	4	18	6	16	0			13
Nové Mesto nad Váhom	11	11	39	24	28	4	3		10
Partizánske	6	6	20	22	11	2	1		15
Považská Bystrica	12	5	27	13	11	1	3	1	15
Prievidza	18	8	39	31	14	7			10
Púchov	23	18	71	68	61	5	2	6	36
Trenčín	23	11	55	37	24	6	8	1	14
Spolu	108	72	321	236	188	29	21	11	138

Podiel (%)	9,61	6,41	28,56	21,00	16,73	2,58	1,87	0,98	12,28
-------------------	-------------	-------------	--------------	--------------	--------------	-------------	-------------	-------------	--------------

Zdroj: SODB 2021, 2024a, vlastné spracovanie

Z celkového počtu 1124 osôb so zdravotným postihnutím vo veku 15-29 rokov v situácii NEET má ukončené iba základné vzdelanie 321 osôb, čo predstavuje 28,56% a stredoškolské bez maturity 236 osôb, t.j. 21%. Z uvedenej tabuľky vyplýva, že úplné stredoškolské a vyššie vzdelanie dosiahlo iba cca 22% zo skúmanej skupiny mladých ľudí. Môžeme teda konštatovať, že v situácii NEET sú spomedzi zdravotne postihnutých najmä tí, ktorí ukončili nižšie stupne vzdelania.

3.4.6 Mladí ľudia – migranti v situácii NEET

Na území Slovenska žijú a pracujú aj osoby s inou štátnou príslušnosťou, avšak podiel cudzincov žijúcich na Slovensku patrí k jedným z najnižších v rámci EÚ. Určitá časť migrantov, najmä migrantov z tretích krajín môže mať problém nájsť si vhodné zamestnanie a neocitnúť sa mimo trhu práce. Údaje o počte obyvateľov Trenčianskeho kraja vo veku 15-29 rokov s inou štátnou príslušnosťou, ktorí nepracujú ani nie sú zamestnaní, sme získali na vyžiadanie zo Sčítania 2021 (tabuľka 72).

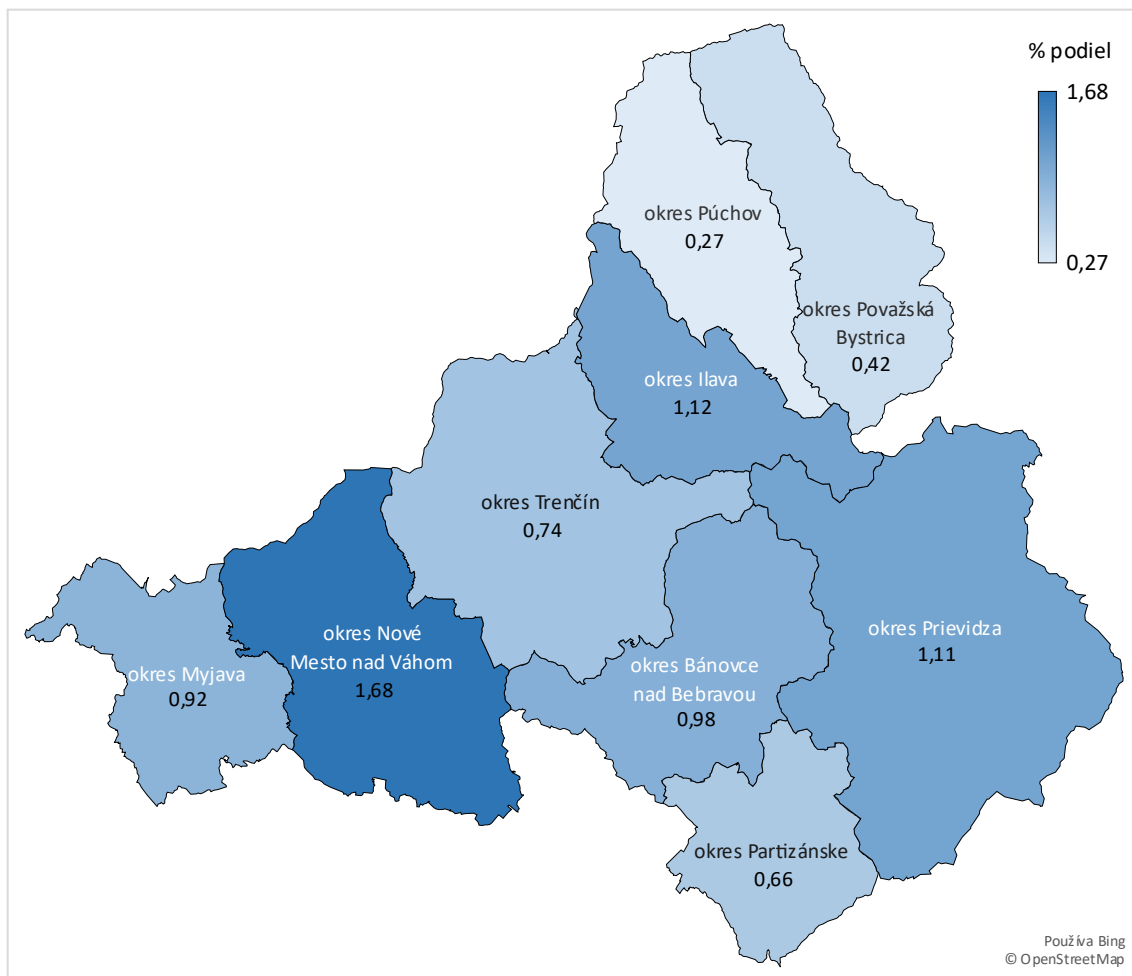
Tabuľka 72 Počet obyvateľov s inou štátnou príslušnosťou (okrem slovenskej a nezistenej) vo veku 15-29 rokov s trvalým pobytom v okresoch Trenčianskeho kraja k 1.1.2021

	nezamestnaný	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	osoba v domácnosti	spolu
Bánovce nad Bebravou	1		1	7	9
Ilava	1		2	12	15
Myjava	1	1	1	3	6
Nové Mesto nad Váhom	2	1	1	22	26
Partizánske	1			7	8
Považská Bystrica	1		1	3	5
Prievidza	6	1		11	18
Púchov	1		1	8	10
Trenčín	4	2	1	13	20
Trenčiansky kraj	18	5	8	86	117

Zdroj: SODB 2021, 2024e

Na území Trenčianskeho kraja žilo k 1.1.2021 celkom 117 mladých migrantov, ktorí sa ocitli v situácii NEET. Spomedzi nich najviac, až 73,5% uviedli status „v domácnosti“, 15,4% bolo nezamestnaných. Najviac mladých migrantov v situácii NEET v rámci Trenčianskeho kraja žilo v okrese Nové Mesto nad Váhom, naopak najmenej v okresoch Považská Bystrica a Myjava.

Podiel mladých migrantov na celkovom počte mladých ľudí v situácii NEET (obrázok 7) ukazuje najvyššie hodnoty v okrese Nové Mesto nad Váhom, naopak najnižšie v okrese Púchov (0,27%).

Obrázok 7 Podiel obyvateľov s inou štátnou príslušnosťou (okrem slovenskej a nezistenej) - migrantov vo veku 15-29 rokov s trvalým pobytom v okresoch Trenčianskeho kraja k 1.1.2021 v situácii NEET na počte NEET v %

Zdroj: vlastné spracovanie

Osobitnú skupinu migrantov tvoria príslušníci tretích krajín. Spomedzi nich významnú časť tvoria občania Ukrajiny, ktorých podiel na počte štátnych príslušníkov tretích krajín v dôsledku ruskej agresie na Ukrajine vzrástol v roku 2022 na viac ako 70%. Ich integrácia na trhu práce je základným predpokladom pre nezávislý život na Slovensku (Veselková, Hábel, 2023). Počet platných tolerovaných pobytov odídencom z Ukrajiny vo veku 15-29 rokov na území Trenčianskeho kraja ku koncu októbra 2024 nám na vyžiadanie poskytlo Ministerstvo vnútra SR, údaje sú v tabuľke 73.

Tabuľka 73 Počet platných tolerovaných pobytov odídencom z Ukrajiny vo veku 15-29 rokov na území okresov Trenčianskeho kraja s účelom dočasné útočisko (k 31.10.2024)

	15-19			20-24			25-29		
	M	Ž	spolu	M	Ž	spolu	M	Ž	spolu
Bánovce nad Bebravou	19	14	33	1	14	15	7	23	30
Ilava	66	51	117	12	64	76	12	39	51
Myjava	19	23	42	8	28	36	10	21	31
Nové Mesto nad Váhom	79	103	182	38	109	147	45	102	147
Partizánske	11	10	21		10	10	9	13	22
Považská Bystrica	19	23	42	7	22	29	9	21	30
Prievidza	45	52	97	13	44	57	14	56	70
Púchov	16	20	36	1	16	17	2	20	22

Trenčín	152	176	328	72	186	258	86	159	245
Trenčiansky kraj	426	472	898	152	493	645	194	454	648

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR, 2024

Ako upozorňuje Ministerstvo vnútra SR, údaje o počte cudzincov na platnom tolerovanom pobyte za účelom dočasné útočisko v jednotlivých okresoch nemusí odrážať skutočnosť, že cudzinec skutočne žije v danom okrese, keďže zákon neukladá cudzincovi pri pobyte na dočasnom útočisku uviesť adresu pobytu. Ak cudzinec neuvedie adresu pobytu, resp. obec, kde sa bude zdržiavať, vo vyššie uvedenej štatistike je vedený v okrese, kde sa nachádza pracovisko agendy cudzineckej polície (v tomto prípade OCP PZ Trenčín). Ako vyplýva z tabuľky, na území Trenčianskeho kraja malo ku koncu októbra 2024 povolené dočasné útočisko 2191 mladých ľudí vo veku 15-29 rokov z Ukrajiny, z toho najväčšia časť v najmladšej vekovej skupine 15-19 rokov, a to 40,99%. Z celkového počtu 2191 mladých odídencom z Ukrajiny bolo 772 mužov, čo predstavuje 35,24% (tabuľka 74).

Tabuľka 74 Počet platných tolerovaných pobytov odídencom z Ukrajiny vo veku 15-29 rokov na území okresov Trenčianskeho kraja s účelom dočasné útočisko (k 31.10.2024) – podiel mužov

okres	15-29 rokov spolu			podiel mužov
	muži	ženy	spolu	%
Bánovce nad Bebravou	27	51	78	34,62
Ilava	90	154	244	36,89
Myjava	37	72	109	33,94
Nové Mesto nad Váhom	162	314	476	34,03
Partizánske	20	33	53	37,74
Považská Bystrica	35	66	101	34,65
Prievidza	72	152	224	32,14
Púchov	19	56	75	25,33
Trenčín	310	521	831	37,30
Trenčiansky kraj	772	1419	2191	35,24

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR, 2024, vlastné prepočty

Vzhľadom na skutočnosť, že medzi odídenkami prevažovali ženy, prepočítali sme podiel mužov aj v jednotlivých vekových skupinách mladých ľudí. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka 75, kým vo vekovej skupine 15-19 rokov je podiel mužov 47,44%, vo vekovej skupine 20-24 rokov iba 23,57%, a vo vekovej skupine 25-29 rokov je to 29,94%.

Tabuľka 75 Podiel mužov na počte odídencom z Ukrajiny na území Trenčianskeho kraja (k 31.10.2024)

Okres/vekova skupina	Podiel mužov v %		
	15-19	20-24	25-29
Bánovce nad Bebravou	57,58	6,67	23,33
Ilava	56,41	15,79	23,53
Myjava	45,24	22,22	32,26
Nové Mesto nad Váhom	43,41	25,85	30,61
Partizánske	52,38	0,00	40,91
Považská Bystrica	45,24	24,14	30,00
Prievidza	46,39	22,81	20,00
Púchov	44,44	5,88	9,09
Trenčín	46,34	27,91	35,10
Trenčiansky kraj	47,44	23,57	29,94

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR, 2024, vlastné prepočty

V tejto súvislosti možno spomenúť aj menšiny, ktoré žijú na území Trenčianskeho kraja. Ako vyplýva z výsledkov zo Sčítania 2021, na území Trenčianskeho kraja žijú prevažne obyvatelia slovenskej národnosti, a to 94,1%. Takmer 5% obyvateľov neuviedlo svoju národnosť. Z ostatných uvedených národností najväčší podiel majú česká (0,65%), maďarská (0,15%) a rómska (0,07%).

3.5 Zhrnutie východiskovej situácie

Populačný vývoj v SR vplýva aj na počet obyvateľov Trenčianskeho kraja, ktorý od roku 2002 klesá, až na 568 102 osôb v roku 2023, čo predstavuje pokles o 6,89% oproti roku 1996. Počet mladých ľudí sa však znižuje oveľa výraznejšie, v období rokov 1996-2023 došlo k poklesu mladých ľudí vo veku 15-29 rokov o viac ako 45%, na 80 001 osôb. Z uvedeného dôvodu aj výrazne klesá podiel mladých ľudí na celkovom počte obyvateľov kraja, kým v roku 2022 bol 25,10%, v roku 2023 už iba 14,08%.

V rámci Trenčianskeho kraja je najviac zaľudneným okresom okres Prievidza, nasledujú okresy Trenčín, Považská Bystrica a Nové Mesto nad Váhom. Najmenej obyvateľov žije v okrese Myjava.

Z údajov zo Sčítania vyplynulo, že z 88461 mladých ľudí vo veku 15-29 rokov takmer polovica bola v okamihu sčítania pracujúca (46,36%), viac ako 30% študovalo na stredných a vysokých školách, nezamestnaných bolo 4,68% a v domácnosti 8,49%. Práve nezamestnaní a osoby v domácnosti tvoria podstatnú časť mladých ľudí v situácii NEET, ktorých sme identifikovali 14910. Počty osôb NEET v jednotlivých okresoch závisia najmä od počtu obyvateľov okresu, podiel počtu NEET na celkovom počte mladých ľudí je najvyšší v okrajových okresoch Trenčianskeho kraja, konkrétne v okresoch Prievidza, Partizánske a Myjava. Spomedzi mladých ľudí v situácii NEET zo širšieho hľadiska až 2/3 tvoria ženy. Z hľadiska vzdelanostnej úrovne viac ako 14% NEET vo veku 15-29 rokov má základné alebo neukončené základné vzdelanie, viac ako 65% má ukončené stredoškolské vzdelanie, vysokoškolské vzdelanie má necelých 21% osôb v situácii NEET. Spomedzi jednotlivcov v situácii NEET osobitne nepriaznivú situáciu majú jednotlivci s najnižším vzdelaním, dlhodobo nezamestnaní mladí ľudia a tiež osamelí rodičia s aspoň jedným závislým dieťaťom.

Iba zo Sčítania 2021 možno získať najpresnejšie údaje o počte mladých ľudí v situácii NEET, príp. potenciálnych NEET, to sú však údaje k 1.1.2021. K uvedenému dátumu bol v Trenčianskom kraji podiel mladých ľudí v situácii NEET na celkovom počte mladých ľudí 16,85% (v širšom vyjadrení), resp. 13,16% (v užšom vyjadrení). Ak by sme do počtu NEET zaradili aj osoby, ktoré uviedli odpoveď „iné“ alebo odpoveď „neuvedené“, bol by celkový podiel NEET až 19,44%. Na základe uvedených podielov na počte mladých ľudí kvalifikovane odhadujeme aktuálne počty mladých ľudí v situácii NEET v roku 2024 (za mesiac október) v rozmedzí od 10500 (ak by sme za NEET považovali iba nezamestnaných a osoby v domácnosti) až do 15550 (ak by sme medzi NEET zaradili aj osoby na materskej a rodičovskej dovolenke, nepracujúcich dôchodcov či potenciálnych NEET). V rámci realizovaného výskumu sme teda zistili, že v Trenčianskom kraji sa nachádza 15 500 mladých osôb v situácii NEET alebo ohrozených situáciou NEET, z ktorých je 2700 aktívnych, 7 800 osôb je neaktívnych a 5 000 osôb je ohrozených situáciou NEET.”

Táto skupina mladých ľudí si vyžaduje osobitnú pozornosť, na čo by sa mali zamerať jednotliví aktéri práce s mládežou pôsobiaci v kraji, najmä pri zriaďovaní JKM a pri projektovaní obsahu ich práce.

4 Rizikové faktory vzniku situácie NEET a identifikácia možných opatrení v regióne

Nárast počtu mladých ľudí v kategórii NEET a pokles miery zamestnanosti medzi mládežou predstavujú vážne problémy z pohľadu ich životného cyklu. Krátkodobá znamená obdobie strávené v NEET oneskorenie alebo zníženie ľudského kapitálu, teda vedomostí, zručností a skúseností potrebných pre pracovný trh. Tento negatívny efekt je obzvlášť závažný pre mladých s nízkym vzdelaním a minimálnymi pracovnými skúsenosťami, keďže ich možnosti uplatnenia sú už na začiatku obmedzené. Navyše, mladí v NEET čelia nízkym príjmom, nezamestnanosti a chudobe, pretože často nemajú nahromadené úspory ani prístup k sociálnym dávkam, čo môže viesť k okamžitej ekonomickej nestabilite (Noh & Lee, 2017).

Z dlhodobého hľadiska môže obdobie strávené v NEET vyústiť do takzvaného „efektu jazvy“ (scarring effect), ktorý znižuje budúce pracovné možnosti a celoživotné príjmy. Dlhodobá nečinnosť vedie k strate pracovných návykov a zručností, čo môže zamestnávateľov odradiť pri výbere kandidátov s dlhými medzerami v životopise. Zároveň môže spôsobovať psychické a sociálne problémy, ako je strata sebavedomia, motivácie či sociálna izolácia. Dlhodobé zotrvanie v NEET tak môže nielen zvýšiť riziko chudoby v mladosti, ale aj spôsobiť ekonomickejšiu nestabilitu v dospelosti, čo má negatívny vplyv nielen na jednotlivcov, ale aj na celú spoločnosť (Giroletti & Paterson-Young, 2023). Výskum faktorov, ktoré ovplyvňujú, či sa mladí ľudia ocitnú v skupine NEET, sa tak v posledných rokoch výrazne rozšíril (Rahmani & Groot, 2023).

4.1 Analýza objektívnych a subjektívnych rizikových faktorov

Rahmani a kol. (2023) vo svojom systematickom prehľade literatúry identifikovali nasledovné skupiny rizikových faktorov, ktoré ovplyvňujú postavenie mladých ľudí NEET: individuálne, školské a vzdelávacie, pracovné, zdravotné, závislosti, prostredie, sociálne charakteristiky a rodinné faktory (Rahmani & Groot, 2023).

Medzi **negatívne vplyvajúce individuálne faktory** sú často zaradované: nízke aspirácie a očakávania, nízka autonómia (negatívne pre mužov), nízke IQ, nízka sebaúcta (self-esteem), nízke sebavedomie (self-confidence), slabé zručnosti (low skill levels), sociálna izolácia (social isolation), rizikové a agresívne správanie, rodové rozdiely (ženy viac ohrozené NEET kvôli starostlivosti o deti alebo iných členov rodiny, nezamestnanosti. Životu v jednorodičovskej rodine, predčasnemu tehotenstvu, miesto bydliska a domácim prácam (každá extra hodina domácich prác zvyšuje riziko NEET statusu o 0,32 % u žien a 0,17 % u mužov)) (Abayasekara & Gunasekara, 2019; Alfieri et al., 2015; Alvarado et al., 2020; Bacher et al., 2017; Caroleo et al., 2020; de Almeida & Simoes, 2020; Hegelund et al., 2020; Jongbloed & Giret, 2022; Karyda, 2020; Kevelson et al., 2020; Liew et al., 2021; Maguire, 2018; Rahmani & Groot, 2023; Salvà-Mut et al., 2018; Schoon & Lyons-Amos, 2017; Tayfur et al., 2022).

Medzi **negatívne vplyvajúce školské a vzdelávacie faktory** patria: predčasné ukončenie štúdia (dropout), záškoláctvo (truancy), problémy s učením, slabé školské výsledky, nedostatok kvalifikácie a zlý stav škôl (Dorsett & Lucchino, 2014; Duckworth & Schoon, 2012; Salvà-Mut et al., 2016) a nevhodný študijný odbor (mladí zo študijných odborov ako vzdelávanie, humanitné vedy, jazyky a umenie majú vyššiu pravdepodobnosť byť NEET v porovnaní so študentmi sociálnych vied, ekonomiky, práva, zdravotníctva) (Alcazar et al., 2020; Avagianou et al., 2022; De Luca et al., 2019; Dorsett & Lucchino, 2014; Duckworth & Schoon, 2012; Ghignoni et al., 2019; Hakkarainen et al., 2016; Pennoni & Bal-Domanska, 2022; Plenty et al., 2021; Rahmani & Groot, 2023; Ringbom et al., 2022; Sadler et al., 2015; Salvà-Mut et al., 2018; Tayfur et al., 2022).

Medzi **negatívne vplyvajúce faktory pracovných charakteristík** patria: predchádzajúca nezamestnanosť, nízky plat alebo minimálna mzda, nedostatok pracovných skúseností, slabé kariérne plánovanie, obmedzené možnosti školení na pracovisku (Apunyo et al., 2022; Duckworth & Schoon, 2012; Maguire, 2018; Mawn et al., 2017; Rahmani & Groot, 2023; Salvà-Mut et al., 2016; Vancea & Utzet, 2018).

Medzi **negatívne faktory vyplývajúce zo zdravotných charakteristík** patria: zlý zdravotný stav, postihnutie, psychické poruchy (depresia, úzkosť, psychiatrické diagnózy), šikanovanie (bullying) (Alcazar et al., 2020; Cabral, 2018; Dorsett & Lucchino, 2014; Gariépy et al., 2022; Lindhardt et al., 2022; Rahmani & Groot, 2023; Sveinsdottir et al., 2018; Tamesberger & Bacher, 2014; Tayfur et al., 2022).

Medzi **negatívne vplyvajúce faktory vyplývajúce zo závislostí** patria: fajčenie tabaku, alkoholové závislosti, drogové závislosti a špecificky konzumácia kanabisu (amotivačný syndróm spojený s kanabisom) (Baggio et al., 2015; Gariépy et al., 2022; Rahmani & Groot, 2023; Rodwell et al., 2018).

Medzi **negatívne faktory prostredia** patria: ekonomická nerovnosť a sociálna exklúzia, nedostatok pracovných príležitostí, chudoba a ekonomická nestabilita, nedostatok informácií o dostupných možnostiach zamestnania alebo vzdelávania a dopady globálnych kríz (Alcazar et al., 2020; Apunyo et al., 2022; Karyda, 2020; Mansuy & Werquin, 2018; Rahmani & Groot, 2023).

Medzi **negatívne sociálne faktory** patria: znevýhodnené susedstvo a kriminalita, imigrantské pozadie a etnicita, členstvo v nízko podnetnej komunite s nedostatkom zdrojov (Alcazar et al., 2020; Caroleo et al., 2020; Rahmani & Groot, 2023; Sadler et al., 2015; Schoon & Lyons-Amos, 2017).

Medzi negatívne faktory vyplývajúce z **rodinných charakteristík** patria: rozvod rodičov, život v jednorodičovskej rodine, nezamestnanosť rodičov, teenage rodičovstvo, rodinné zdravotné problémy, chudoba v rodine (Alvarado et al., 2020; Duckworth & Schoon, 2012; Karyda & Jenkins, 2018; Luthra, 2019; Rahmani & Groot, 2023; Rodwell et al., 2018).

Nasledujúca kategorizácia rizikových faktorov na objektívne a subjektívne tak bola a je do určitej miery výzvou, pretože mnohé z faktorov sú vzájomne prepojené a ich vplyv závisí od individuálneho vnímania, kontextu a spôsobu merania. Mnohé faktory, ktoré sa na prvý pohľad javia ako objektívne, môžu mať silnú subjektívnu zložku. Napríklad vzdelanie je síce možné merať dosiahnutou úrovňou, avšak jeho reálny vplyv na jednotlivca závisí od subjektívneho vnímania príležitostí a osobných ambícií. Rovnako zdravotný stav môže byť objektívne hodnotený na základe diagnózy, no jeho vplyv na zapojenie sa do trhu práce závisí aj od toho, ako ho jednotlivec subjektívne vníma a ako sa s ním dokáže vyrovnávať. Rovnaký faktor tak môže mať na rôznych jednotlivcov odlišný dopad v závislosti od ich osobného nastavenia a prístupu. Sebavedomie je napríklad subjektívny faktor, ale jeho nízka úroveň môže objektívne ovplyvniť schopnosť mladého človeka nájsť si zamestnanie. Ekonomická situácia regiónu je objektívnym faktorom, no mladí ľudia môžu subjektívne vnímať svoje šance na trhu práce rozdielne v závislosti od informovanosti, sociálnych kontaktov či miery sebadôvery.

Zvolená kategorizácia rizikových faktorov je tak len jedným z možných prístupov k problematike. Alternatívne by mohli byť faktory rozdelené podľa makro- a mikro úrovne, kde makro faktory zahŕňajú systémové vplyvy, ako je hospodárska situácia krajiny či dostupnosť sociálnej podpory, zatiaľ čo mikro faktory sa sústreďujú na individuálne charakteristiky mladých ľudí. Ďalšou možnosťou je rozdelenie podľa sociálno-ekonomických súvislostí, kde by sa faktory triedili podľa ich prepojenia s rodinným zázemím, komunitou alebo širším pracovným trhom. Rovnako je možné faktory rozdeliť podľa toho, či sú zmeniteľné – teda či je možné ich ovplyvniť vhodnými intervenciami, alebo patria medzi tie, ktoré sú dané a nemožno ich jednoducho modifikovať.

Využitú kategorizáciu je preto dôležité chápať ako nástroj na lepšie porozumenie rôznym aspektom vplyvu na postavenie mladých ľudí na trhu práce vychádzajúcu zo zadania, a nie ako definitívne rozdelenie rizikových faktorov. Pre efektívne riešenie situácie NEET je potrebné brať do úvahy obidve kategórie faktorov a pracovať na ich zmiernení súčasne. Iba tak môžeme podporiť mladých ľudí v regióne, aby sa stali aktívnymi účastníkmi pracovného trhu a vzdelávacieho procesu. Z tohto dôvodu je nevyhnutné analyzovať každý z týchto faktorov do hĺbky a presne pochopiť ich vplyv na postavenie mladých na trhu práce.

Nižšie uvádzame najčastejšie sa vyskytujúce objektívne a subjektívne faktory identifikované na základe zrealizovaných fokusových skupín, skupinových a individuálnych rozhovorov s respondentami ohrozenými situáciou NEET (študenti), NEET UoZ, NEET neaktívni a aktívni v práci s mládežou v Trenčianskom kraji vrátane pedagógov stredných škôl.

Vzorka respondentov bola zvolená s cieľom zabezpečiť reprezentatívnosť a komplexné pokrytie hlavných cieľových skupín ovplyvnených situáciou NEET v Trenčianskom kraji. Výber vychádzal z potreby zachytiť rôzne fázy tejto situácie a identifikovať objektívne aj subjektívne faktory jej vzniku. Do výskumu boli preto zahrnutí študenti stredných škôl, ktorí sú **ohrození situáciou NEET**, aktívni nezamestnaní mladí ľudia, ktorí sa snažia nájsť si zamestnanie alebo ďalšie vzdelávacie príležitosti, ako aj neaktívni NEET, ktorí nie sú zapojení do vzdelávania ani práce. Každá z týchto skupín predstavuje dôležitý článok v reťazci príčin a dôsledkov vedúcich k situácii NEET, pričom ich skúsenosti a postoje pomáhajú lepšie porozumieť prekážkam, ktorým čelia.

Okrem samotných mladých ľudí boli do výskumu zapojení aj pedagógovia stredných škôl a odborníci pracujúci s mládežou, ako sú kariéroví poradcovia, sociálni pracovníci a odborníci v oblasti zamestnanosti. Pedagógovia zohrávajú kľúčovú úlohu pri formovaní kariérnych rozhodnutí mladých ľudí a môžu včas

identifikovať prvotné varovné signály, ktoré naznačujú riziko vzniku situácie NEET. Štruktúra vzorky je bližšie popísaná v metodologickej časti správy.

4.1.1 Analýza objektívnych faktorov vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji

Objektívne faktory predstavujú faktory, ktoré sú mimo individuálnej kontroly jednotlivca a často sú spojené s vonkajšími podmienkami alebo širšími systémovými problémami. Tieto faktory, v kontexte realizovaného výskumu v Trenčianskom kraji zahŕňajú: ekonomickú situáciu regiónu, priemyselnú orientáciu regiónu, nedostatok flexibilných pracovných miest, nedostatočnú prax, minimálnu mzdu, nedostupnosť vzdelávania a rozdiely v kvalite vzdelávania, nevhodný výber študijného odboru, predčasné odchody zo školy, sociálnu marginalizáciu, nedostatok podporných služieb a geografické faktory respektíve ruralita regiónu.

Tieto faktory boli často spomínané v rámci realizovaných fokusových skupín, skupinových a individuálnych rozhovorov so študentmi, pedagógmi a aktérmi práce s mládežou, avšak to neznamená, že predstavujú vyčerpávajúci zoznam všetkých možných príčin vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji. Ide o najčastejšie identifikované objektívne faktory, ktoré reflektujú skúsenosti a vnímanie respondentov. Ich vplyv a výskyt sa môže líšiť v závislosti od individuálnych okolností mladých ľudí a špecifických regionálnych podmienok.

Ekonomická situácia regiónu, priemyselná orientácia regiónu

Trenčiansky kraj je výrazne priemyselne orientovaný, čo má priamy dopad na dostupnosť pracovných príležitostí pre mladých ľudí. Väčšina pracovných miest je sústredená vo výrobe a vyžaduje prácu na smeny, čo predstavuje problém pre tých, ktorí sa chcú uplatniť v iných oblastiach. Tento nedostatok diverzifikácie pracovného trhu vnímajú nielen študenti, ale aj pedagógovia. Ako uviedla jedna zo študentiek strednej školy: „**Pokiaľ nechce človek robiť vo fabrike, tak nie, mám pocit, že iné pracovné príležitosti nevidím.**“ (študentka, SŠ, TN). Podobne sa vyjadril aj pedagóg zo strednej školy: „**Vnímam, že pracovné príležitosti v kraji sú obmedzené, okrem práce vo výrobnom podniku a práce na smeny.**“ (pedagóg, SŠ, PD).

Väčšina študentov gymnázií plánuje pokračovať vo vysokoškolskom štúdiu, keďže v regióne nevidia perspektívu uplatnenia mimo priemyselného sektora. Ako poznamenal jeden z nich: „**Nehľadám si pracovné príležitosti v Trenčianskom kraji, nechcem tu zostať.**“ (študent, Gymnázium, TN). Iná študentka z gymnázia doplnila: „**Ja som z gymnázia tiež, takže tiež neviem, naši študenti väčšinou teda sa hlásia na vysoké školy a pokračujú v štúdiu.**“ (študentka, Gymnázium, PE).

Tento trend potvrdzuje aj ďalší respondent: „**Od nás z gympla pôjdu všetci na vysokú školu. Iba jedna spolužiačka nie, nemajú na to peniaze, musí ísť pracovať.**“ (študent, Gymnázium, TN). Podobné vnímanie má aj pedagóg z Púchova, ktorý zdôrazňuje nedostatok alternatívnych pracovných miest: „**V našom regióne, ktorý je silne priemyselne orientovaný, je pre mladých ťažké nájsť prácu mimo výroby. Chýbajú tu alternatívy v oblasti služieb, kreatívnych odvetví či technológií.**“ (pedagóg, SŠ, PU).

Rovnaký problém zdôrazňuje aj pedagóg z Prievidze: „**Mnohí naši študenti sa zaujímajú o iné oblasti ako priemysel, ale v našom kraji je veľmi obmedzený výber pracovných miest mimo výrobných podnikov. Je to problém, ktorý si vyžaduje systémovú zmenu a bude veľký problém, ak príde kríza v tomto odvetví.**“ (pedagóg, SŠ, PD).

Z výpovedí respondentov je zrejmé, že priemyselná orientácia regiónu výrazne ovplyvňuje pracovné možnosti mladých ľudí. Tí, ktorí nemajú záujem pracovať v priemysle, často nevidia iné alternatívy a orientujú sa na ďalšie štúdium alebo odchod do iných regiónov. Tento stav môže viesť k odlivu talentov a v prípade hospodárskej krízy v priemyselnom sektore predstavovať vážnu výzvu pre budúcnosť pracovného trhu v Trenčianskom kraji.

V Trenčianskom kraji sa tak stretávame s problémom nedostatku pracovných príležitostí, ktoré by boli atraktívne pre mladých ľudí, najmä mimo priemyslu. Mnoho respondentov sa vyjadrilo, že v regióne je výrazná priemyselná orientácia, čo znamená, že väčšina pracovných miest je spojená s výrobou a prácou na smeny. Mladí ľudia, ako aj pedagógovia, sa zhodujú, že mimo priemyselných podnikov je ponuka pracovných miest veľmi obmedzená. Tí, ktorí sa nechcú zamestnať v podniku, často nemajú jasnú predstavu o alternatívnych možnostiach, pretože chýbajú rozvinuté sektory ako služby, kreatívne odvetvia alebo technológie.

Študenti gymnázií sa orientujú výhradne na ďalšie štúdium na vysokých školách. Keďže v regióne nie sú dostatočne rozvinuté pracovné možnosti pre tých, ktorí sa neplánujú zamestnať v priemysle, tento stav vedie k tomu, že mnohí mladí ľudia sa rozhodujú opustiť kraj a hľadať príležitosti inde. Odpovede respondentov naznačujú, že tento problém má systémový charakter a bude čeliť vážnym výzvam, ak dôjde k ekonomickej kríze v tomto sektore.

Nedostatok flexibilných pracovných miest

V Trenčianskom kraji sa vyskytuje problém s dostupnosťou flexibilných pracovných príležitostí, ktoré by umožnili mladým ľuďom kombinovať zamestnanie so štúdiom alebo pracovať na diaľku. Mnoho respondentov sa vyjadrilo, že pracovné možnosti na čiastočný úväzok alebo práca z domu sú v regióne veľmi obmedzené a dominujú najmä pozície vyžadujúce prácu na smeny. Ako uviedla jedna zo študentiek: „V regióne je problém s pracovnými miestami na čiastočný úväzok. Mladí ľudia tu nemajú veľa možností pracovať flexibilne alebo z domu.“ (študentka, SŠ, TN). Podobne to vníma aj ďalší respondent: „Práca na doma alebo flexibilný úväzok by bola pre mňa ideálna, ale v našom kraji to nie je bežné, väčšinou sa všade robí na smeny.“ (študent, SŠ, PD). Študenti často hľadajú možnosti, ktoré by im umožnili kombinovať štúdium s pracovnou praxou, no dostupnosť takýchto príležitostí je minimálna. Ako poznamenal jeden z nich: „Chcel by som si nájsť prácu, ktorá mi umožní kombinovať štúdium a prácu, ale možnosti veľmi nie sú.“ (študent, SŠ, TN).

Nedostatok flexibilných pracovných miest nie je len otázkou dopytu zo strany mladých, ale aj systémového nastavenia trhu práce v regióne. Pracovné miesta, ktoré by umožňovali väčšiu flexibilitu, sú skôr výnimkou než pravidlom, čo potvrdzuje aj aktér práce s mládežou: „Vnímam, že mladí ľudia v našom kraji by uvítali flexibilné pracovné možnosti, najmä na čiastočný úväzok alebo prácu z domu, ale tieto pozície nie sú dostatočne dostupné.“ (aktér práce s mládežou, PD). Na druhej strane, niektorí respondenti si uvedomujú aj riziká spojené s prácou na diaľku, najmä pokiaľ ide o schopnosť mladých efektívne si manažovať čas a pracovné povinnosti. Ako uviedla jedna zo študentiek: „Mnoho mojich známych by určite ocenilo možnosť pracovať z domu, ale je to skôr výnimka, keď sa im to podarí. Ja si skôr myslím, že pre veľa mojich spolužiakov by to vlastne nebolo ani dobré, lebo by stratili taký dohľad a nevedeli by si manažovať svoj pracovný čas, vidím to podľa toho, ako pracujú v škole.“ (študentka, SŠ, PE).

Okrem samotného nedostatku flexibilných pracovných miest existujú aj názory, ktoré naznačujú, že problémom môže byť aj motivácia samotných uchádzačov o prácu. Podľa jednej z respondentiek je síce na trhu dostatok pracovných miest, avšak niektorí ľudia jednoducho nemajú záujem pracovať: „Ale ja nie som odborník, takže keď si zoberiete, že máme menej ako 5-percentnú nezamestnanosť a máme tisíce voľných pracovných miest, matematika podľa mňa nepustí... To sú ľudia, ktorí nechcú pracovať, proste nepôjdu. Môžete im ponúknuť čokoľvek, nepôjdu.“ (študentka, Gymnázium, PE).

Z výpovedí respondentov tak vyplýva, že mladí ľudia v Trenčianskom kraji majú záujem o flexibilnejšie formy zamestnania, no trh práce im ich neponúka v dostatočnej miere. Prevládajú pracovné miesta v priemysle a vo výrobe, kde je flexibilita obmedzená, čo mnohým komplikuje kombinovanie práce so štúdiom alebo so záujmami. Mladí ľudia by ocenili flexibilitu v pracovných hodinách, no často sa stretávajú s realitou, kde sú takéto možnosti len výnimkou. Na druhej strane, nie všetci považujú prácu z domu za výhodu, pretože by mali problém s manažovaním pracovného času bez dohľadu, čo môže byť vnímané ako negatívny aspekt. Tieto vyjadrenia dokazujú, že mladí ľudia v regióne hľadajú flexibilnejšie pracovné možnosti, ale ich dostupnosť je stále veľmi nízka.

Nedostatočná prax

Ďalší významný problém, ktorý prispieva k situácii NEET v Trenčianskom kraji predstavuje nedostatočná praktická príprava mladých ľudí. Respondenti často zdôrazňovali, že mladí ľudia vstupujú na trh práce bez potrebných skúseností, čo im značne sťažuje získanie zamestnania. Ako uviedol jeden z aktérov práce s mládežou: „Mladí ľudia cítia, že často prichádzajú na trh práce bez akýchkoľvek praktických skúseností, čo im veľmi sťažuje nájdenie zamestnania.“ (aktér práce s mládežou, TN). Tento problém súvisí s nedostatočnou kvalitou školskej praxe, ktorú mnohí študenti vnímajú ako neefektívnu. Podľa jedného z respondentov sa v minulosti školská prax považovala za užitočnú, no dnes tomu tak nie je: „Kedysi bola prax v škole užitočná. Momentálne sú mladí ľudia nepoužiteľní do života, lebo na praxi ich nič nenaučia.“ (aktér práce s mládežou, PD).

Mnohí študenti sa vracajú z povinnej praxe bez pocitu, že sa niečo reálne naučili, čo potvrdzuje aj ďalší respondent: „Praktická výučba by mala byť lepšie prepojená s realitou práce. Mnohí študenti sa vracajú z praxe bez pocitu, že sa niečo naučili.“ (aktér práce s mládežou, PD). Tento nedostatok praktického vzdelávania spôsobuje, že mladí zamestnanci často nespĺňajú očakávania zamestnávateľov. Ako

poznamenal iný respondent: „Mnohí zamestnávateľia očakávajú, že noví zamestnanci budú mať skúsenosti, ale škola im neposkytuje dostatočnú prax, aby boli pripravení na reálnu prácu.“ (aktér práce s mládežou, TN).

Ďalším aspektom tohto problému je regionálna orientácia na výrobu, ktorá obmedzuje možnosti mladých ľudí získať prax v iných sektoroch. Ako upozornila jedna zo študentiek: „Keďže náš región je prevažne orientovaný na výrobu, mladí ľudia často nemajú možnosť získať skúsenosti a prax v iných oblastiach, čo obmedzuje naše budúce kariérne možnosti.“ (študentka, SŠ, PD). Okrem toho sa mladí ľudia často stretávajú aj s postojmi starších zamestnancov, ktorí ich vnímajú ako menej schopných, čo môže negatívne ovplyvniť ich motiváciu a sebavedomie. „Starší ľudia často nerešpektujú mladých ľudí, sú považovaní za neschopných, slabších, často sú mladí ľudia nedocenení.“ (študent, SŠ, PD).

Nedostatočná praktická príprava mladých ľudí predstavuje významný problém, ktorý im sťažuje vstup na trh práce a prispieva k situácii NEET v Trenčianskom kraji. Mnohí mladí absolventi nemajú dostatok praktických skúseností, čo im výrazne znižuje šance na získanie zamestnania. Tento problém súvisí s neefektívnosťou školskej praxe, ktorá podľa respondentov neponúka dostatočné prepojenie s realitou pracovného trhu a neposkytuje študentom relevantné zručnosti. Zamestnávateľia často očakávajú, že noví pracovníci budú mať aspoň základné skúsenosti, no školský systém im ich neposkytuje v dostatočnej miere. Situáciu komplikuje aj silná priemyselná orientácia regiónu, ktorá obmedzuje príležitosti mladých ľudí získať prax v iných sektoroch. Okrem toho sa mladí pracovníci neraz stretávajú s predsudkami starších kolegov, ktorí ich vnímajú ako menej schopných, čo môže negatívne ovplyvniť ich motiváciu a ochotu zapojiť sa do pracovného života. Ak sa tento problém nebude riešiť, môže mať dlhodobé dôsledky na zamestnateľnosť mladých ľudí a celkovú ekonomickú stabilitu regiónu.

Minimálna mzda

Nízka minimálna mzda je jedným z kľúčových faktorov, ktoré ovplyvňujú vznik situácie NEET v Trenčianskom kraji. Mnohí respondenti vyjadrili nespokojnosť s nízkymi platmi, ktoré sú často ponúkané mladým ľuďom, čo ich núti hľadať lepšie pracovné príležitosti v zahraničí. Ako uviedol jeden z respondentov: „Minimálna mzda, za to mladí robiť nebudú, radšej ujdeme preč alebo nerobíme nič.“ (študent, SŠ, PB). Tento trend odchodu do zahraničia potvrdzuje aj skúsenosť jedného z mladých NEET osôb: „Spolužiak odišiel do zahraničia pracovať, tam zarobí trikrát toľko ako ja s dvoma vysokými školami.“ (muž, NEET aktívny, PE).

Mzdy sa navyše výrazne líšia v rámci jednotlivých regiónov. Ako upozornila jedna z respondentiek: „Je to veľmi subjektívne, v Trenčíne za minimálnu prácu nik robiť nebude, tu v Handlovej áno.“ (žena, NEET UoZ, HA). V niektorých oblastiach, ako napríklad v Handlovej, sú mzdy tak nízke, že sa mnohí mladí rozhodnú opustiť krajinu: „Tu v Handlovej je mzda veľmi nízka, a to je dôvod, prečo mnohí mladí odchádzajú za prácou do zahraničia.“ (aktér práce s mládežou, HA). Nízke mzdy sa často ponúkajú aj absolventom, pričom maturanti v niektorých prípadoch zarábajú menej ako absolventi odborných škôl: „Napríklad tu maturant zarobí menej ako niekto z odbornej a z praxe.“ (študent, SŠ, PB).

Respondenti zdôrazňujú, že ponúkané mzdy neodrážajú ani investovaný čas a úsilie, ktoré mladí ľudia venovali svojmu vzdelaniu. „Mnoho našich študentov má pocit, že mzda, ktorú by dostali po škole, nie je adekvátna ich vzdelaniu. Cítia, že to neodráža ich investovaný čas a úsilie.“ (pedagóg, SŠ, TN). Tento stav demotivuje mladých ľudí a odrádza ich od zotrvania v regióne: „Často ponúkajú len minimálnu mzdu, čo je pre nás skôr demotivujúce. Radšej skúšajú mladí šťastie inde, napríklad v zahraničí.“ (muž, NEET neaktívny, PE).

Podľa pedagógov by zamestnávateľia mali viac zohľadniť kvalitu práce a vzdelanie mladých ľudí, aby ich motivovali zostať v regióne a pracovať v odboroch, ktoré študovali. „Zamestnávateľia by mali viac zohľadniť kvalitu práce a vzdelanie mladých ľudí, pretože mnohí študenti odchádzajú do zahraničia práve kvôli lepším platovým podmienkam.“ (pedagóg, SŠ, PD). Tento problém však nie je len otázkou individuálnych rozhodnutí, ale aj celkového nastavenia pracovného trhu v regióne: „Na našich pracovných trhoch chýba motivácia pre mladých, pretože mzda často nepostačuje na pokrytie základných životných nákladov, čo ich odrádza od zamestnania v ich regióne.“ (pedagóg, SŠ, PD).

Z výpovedí respondentov vyplýva, že nízka minimálna mzda v kombinácii s neatraktívnymi pracovnými podmienkami vedie k tomu, že mnohí mladí ľudia radšej odchádzajú do zahraničia alebo sa rozhodnú nezamestnať sa vôbec. Ak by pracovný trh ponúkal vyššie mzdy a lepšie podmienky, väčšina mladých by zostala pracovať vo svojom regióne a prispela by k jeho rozvoju.

Terajší stav vytvára tlak, ktorý mnohých mladých ľudí odrádza od zamestnania. Podľa respondentov by zamestnávateľia mali viac zohľadniť kvalitu práce a vzdelanie mladých ľudí a ponúknuť im lepšie platové podmienky, aby ich motivovali zostať v regióne a prispeli k rozvoju pracovného trhu.

Nedostupnosť vzdelávania a rozdiely v kvalite vzdelávania

Nedostupnosť vzdelávania a rozdiely v jeho kvalite predstavujú významný problém, ktorý ovplyvňuje prípravu mladých ľudí na trh práce a prispieva k situácii NEET. Mnohí respondenti poukazujú na obmedzené možnosti vysokoškolského vzdelávania v regióne, čo znamená, že študenti musia často dochádzať alebo sa presťahovať do iných miest, aby získali kvalitné vzdelanie. Ako uviedol jeden zo študentov: „V našom kraji je vysokoškolské vzdelávanie veľmi obmedzené, väčšina študentov musí cestovať, aby získali kvalitné vzdelanie, čo si nie každý môže dovoliť.“ (študent, SŠ, PE). Tento problém potvrdzuje aj ďalší respondent: „Žiadne možnosti moc v kraji nie sú, treba za vzdelaním na vysokej škole cestovať.“ (študent, Gymnázium, PD).

Kvalita vzdelávania je ďalším faktorom, ktorý ovplyvňuje pripravenosť mladých ľudí na trh práce. Niektoré školy v regióne trpia nedostatkom moderného vybavenia a učebných pomôcok, čo má negatívny dopad na kvalitu výučby: „Mnohé školy v regióne majú zastarané vybavenie a učebné pomôcky, čo ovplyvňuje kvalitu vzdelávania a schopnosť pripravovať študentov na reálny trh práce. Musím ale priznať, že postupne sa tieto nedostatky odstraňujú, ale väčšinou sa čaká len na nejaké fondy alebo dotácie.“ (pedagóg, SŠ, PS). Problémom je aj samotné učivo na stredných školách, ktoré podľa pedagógov a študentov nie je dostatočne prispôbené potrebám trhu práce. „Mladí ľudia si často sťažujú, že učivo na stredných školách nie je aktuálne a neodráža súčasné požiadavky pracovného trhu. Mnohé školy by mali viac zapracovať na praktických zručnostiach.“ (pedagóg, SŠ, PU). Podobne to vidí aj ďalší respondent: „Chýba nám dostatok odborných predmetov, ktoré by pripravili študentov na konkrétne profesie, ktoré sú momentálne v kurze. Mnohé školy nemajú ani dostatočne vypracovaný plán kariérneho poradenstva.“ (pedagóg, SŠ, PB).

Regionálne rozdiely v kvalite vzdelávania sú podľa respondentov veľmi výrazné a v niektorých oblastiach sú školy na nízkej úrovni, čo mladých ľudí demotivuje: „Regionálne rozdiely v kvalite vzdelávania sú veľmi viditeľné. Študenti pociťujú, že v niektorých oblastiach sú školy na veľmi nízkej úrovni a preto často sťažujú na obmedzené možnosti rozvoja.“ (aktér práce s mládežou, PD). Tento problém je vnímaný aj z pohľadu učiteľov, ktorí si uvedomujú veľké rozdiely medzi jednotlivými školami: „Stále sa mi potvrdzuje názor, aký veľký je rozdiel medzi kvalitou vzdelávania na školách. Naši študenti si s odstupom času nevedia vynachváliť úroveň vzdelania na našej škole.“ (pedagóg, SŠ, PD).

Okrem samotného obsahu vzdelávania chýbajú aj predmety zamerané na praktické zručnosti a finančnú gramotnosť, ktoré by pomohli mladým lepšie sa pripraviť na budúcnosť. „Absolútne, školy by mali učiť veci ako finančná gramotnosť a podobne, čo by skutočne pomohlo sa pripraviť na prácu a život v budúcnosti, škola žiadne praktické skúsenosti neponúka. Škola učí len teóriu zastaralú 30 rokov z kníh, z ktorých sa učili ešte naši rodičia.“ (študentka, SŠ, TN).

Z výpovedí respondentov vyplýva, že dostupnosť a kvalita vzdelávania v Trenčianskom kraji nie je rovnomerná a v mnohých oblastiach zaostáva za požiadavkami súčasného pracovného trhu. Mladí ľudia sú často nútení odchádzať za vzdelaním do iných miest, čo môže viesť k ich dlhodobej migrácii z regiónu. Nedostatok moderných učebných pomôcok, neaktuálne učivo a slabé prepojenie s praxou spôsobujú, že absolventi nie sú dostatočne pripravení na reálne pracovné podmienky, čo môže v konečnom dôsledku prispieť k ich vyššej nezamestnanosti a zaradeniu do skupiny NEET.

Okrem toho, existuje názor, že školy by mali viac zamerať na praktické zručnosti a predmety ako finančná gramotnosť, ktoré by študentom pomohli lepšie sa pripraviť na život a prácu v budúcnosti. Celkovo sú mladí ľudia frustrovaní z neaktualizovaného a teoretického vzdelávania, ktoré podľa nich, nie je vôbec prispôbené súčasným potrebám trhu práce.

Nevhodný výber študijného odboru

Nevhodný výber študijného odboru predstavuje významný problém, ktorý ovplyvňuje budúcnosť mladých ľudí a môže viesť k situácii NEET. Mnohí respondenti upozorňujú na to, že rozhodnutia o štúdiu sú často ovplyvnené rodičmi, ktorí projektujú svoje vlastné ambície na deti bez ohľadu na ich skutočné záujmy a schopnosti. Ako uviedol jeden z pedagógov: „Rodičia si v podstate plnia svoje sny na deťoch, mama naordinuje a dieťa sa potom štyri roky trápi a potom to aj tak nebude robiť.“ (pedagóg, SŠ, PB). Tento problém vnímajú aj mladí ľudia, ktorí sa dostali do situácie, keď si uvedomili, že ich odbor im nevyhovuje: „Rodičia chceli, aby som študoval tento odbor, chodím na stavebnú, pretože je vraj dobrý, ale mne to pripadá ako strata času. Moju budúcnosť vidím absolútne inde.“ (študent, SŠ, TN).

Ekonomické a geografické faktory tiež zohrávajú úlohu pri výbere študijného odboru. Mnoho rodičov sa rozhoduje podľa blízkosti školy a finančných možností rodiny, čo môže obmedziť výber mladých ľudí: „Drvivá väčšina rodičov vyberá zamestnanie alebo štúdium dieťaťa vo svojom okolí, lebo nemôže dochádzať na internát, niekde treba zväziť aj koľko prevezie, tri štyri eurá denne.“ (pedagóg, SŠ, PB). Nevhodne zvolený odbor môže viesť k predčasnému ukončeniu štúdia, ako ilustruje skúsenosť jednej zo študentiek: „Mám ešte kamarátku, ktorá vlastne bola s nami v triede. Ako druháčka ukončila štúdium, pretože ju to vlastne nebavilo. Vybrala si zlý odbor, nevedela do čoho ide... Je normálne zamestnaná ako predavačka, má 18 rokov, lebo jedenkrát prepadla.“ (študentka, SŠ, PE).

Na druhej strane, niektoré školy ponúkajú možnosť prestupu medzi odbormi, čo môže pomôcť študentom nájsť si oblasť, ktorá ich viac zaujíma: „Stáva sa nám, že keď nie je správne vyprofilované dieťa, nevie sa naozaj zaradiť v prvom ročníku do odboru, zistí, že ho nebaví, tak oni vedia vlastne v rámci školy prestúpiť a nevedí im, že idú znova od prvého ročníka, ale už robia to, čo naozaj chcú... a nemusia odísť zo školy.“ (pedagóg, SŠ, PU).

Problém nevhodného výberu študijného odboru sa netýka len odborných škôl, ale aj gymnázií, kde niektorí študenti začnú pochybovať o svojej budúcej dráhe. „Vybrala som si gymnázium ako dobrý začiatok pre vysokú školu, ale teraz si nie som istá, či tam pôjdem, asi by som chcela skôr zarábať peniaze. To mi vyhovuje viac, keď mám svoje vlastné peniaze a nemusím byť závislá na rodičoch. Robím v kaviarni a priznávam, že občas aj vtedy, keď by som mala sedieť v škole.“ (študentka, Gymnázium, PD).

Z výpovedí respondentov vyplýva, že nevhodný výber študijného odboru je jedným z faktorov, ktoré môžu negatívne ovplyvniť budúcu kariéru mladých ľudí. Mnohí študenti si až po niekoľkých rokoch uvedomia, že ich odbor ich nebaví alebo im neposkytuje perspektívu, čo môže viesť k predčasnému ukončeniu štúdia alebo k nespokojnosti v zamestnaní. Rodičovský tlak, ekonomické obmedzenia ale aj nedostatočná informovanosť o možnostiach kariérneho uplatnenia sú faktory, ktoré výrazne ovplyvňujú rozhodovanie mladých a môžu prispieť k tomu, že sa neskôr ocitnú v situácii NEET.

Predčasné odchody zo školy

Predčasné odchody zo školy predstavujú významný problém, ktorý prispieva k situácii NEET v Trenčianskom kraji. Mnohé prípady ukazujú, že mladí ľudia opúšťajú vzdelávací systém z rôznych dôvodov, často kvôli osobným alebo rodinným problémom, nízkej motivácii, finančným obmedzeniam alebo sociálnej vylúčenosti. Ako uviedol jeden z pedagógov, existujú prípady mladých ľudí z detských domovov, ktorí po dosiahnutí plnoletosti odchádzajú zo školy a strácajú všetky výhody, ktoré im štát poskytuje: „Od nás zo školy veľa žiakov odišlo. Mali sme tam povedzme chlapca, ktorý bol z domova, z detského domova z Trenčína a oni majú takú niekedy zlú predstavu: Ja mám 18 rokov, už nič nemusím a v podstate mal 18 rokov. Zobral si peniaze čo mu dali v detskom domove a odišiel, nechal školu, proste všetky tie istoty, ktoré mal, že štát vám poskytuje ešte bývanie, aj proste aj tú stravu, všetko a jednoducho akože odíde, čo je také dosť ťažko pochopiteľné, lebo aj človek sa snaží tým deťom akože vysvetliť a proste ako to v tom reálnom živote ide, že to je niečo úplne iné. Keď raz odídete zo školy, vlastne strácate všetky tie výhody, ktoré máte, ktorý vám štát poskytuje... Čo sa s ním stalo? Neviem, lebo už som sa potom s ním nestretla. Len raz som ho videla. Bol veľmi zanedbaný.“ (pedagóg, SŠ, PU).

Mnoho mladých ľudí si však po čase uvedomí, že bez vzdelania je ich uplatnenie na trhu práce veľmi obmedzené, a snažia sa vrátiť späť do školy. „Stretávame sa aj s takými prípadmi, že deti odídu, ale po pár rokoch ako keby trochu dospeli a potom sa chcú vrátiť do školy, lebo si uvedomujú, že vzdelanie treba a nemajú nič, len základné vzdelanie, ťažko si hľadajú prácu a proste, že tá škola, takéto vzdelanie im akože veľmi chýba.“ (pedagóg, SŠ, PU). Niektorým sa podarí vzdelanie dokončiť, čo im pomôže nájsť si stabilnú prácu, ako v prípade mladíka, ktorý si doplnil vzdelanie a vyučil sa za stolára: „Máme prípad chlapca, ktorý sa spamätal a preto dorábal základnú školu, má maturitu a je z neho stolár. A fakt, že je dobrý a šikovný... bola to ťažká puberta a jedno s druhým.“ (aktér práce s mládežou, HA).

Rodinné prostredie hrá často rozhodujúcu úlohu pri predčasnom ukončení štúdia. Niektorí rodičia bránia svojim deťom v pokračovaní vzdelania, čím ich odsúvajú na okraj trhu práce. Mali sme taký prípad, že dievča sa dobre učilo, odišla zo základnej školy na strednú školu, začala s jednotkami a potom zrazu mama jej prikázala, že nesmie chodiť do školy, že bude doma... nie aby pracovala, len aby trávila čas doma a dôvodom boli sociálne dávky... osobne mi bolo veľmi ľúto, že dobré dievča vlastní rodičia takto... nikto sa nenašiel, kto by jej pomohol... myslím, že s takýmito rodičmi treba pracovať.“ (pedagóg, SŠ, HA).

Predčasné odchody zo školy často súvisia aj so sociálnymi problémami, nedostatočným dohľadom zo strany rodiny a stratou motivácie. Niektorí mladí sa po ukončení povinnej školskej dochádzky jednoducho rozhodnú ďalej nepokračovať, čo ich vedie k nejstej budúcnosti: „...Áno, mali sme jedného Róma, ten skončil

po skončení desaťročnej povinnej školskej dochádzky prosto neprišiel. V septembri viac nenastúpil... Stretla som ho v Tesco. Povedal, že partnerka je tehotná a že on sa asi zamestná v nejakej firme, že by tam mal ísť, ale myslím si, že určite tam nenastúpil. Ale chcem mu veriť.“ (pedagóg, SŠ, PE). Niektorí žiaci si zvolia cestu nezájmu o vzdelanie a zostávajú bez akýchkoľvek plánov do budúcnosti. „Ten jeden žiak má 100 neospravedlnených hodín. Do školy nechodí. Otec povedal, že ani s ním sa nerozpráva, takže otec už nad ním zlomil palicu a on jednoducho nie... Nechodí do školy, nereaguje na nič a aj keď občas príde, tak potom rozbije auto v hodnote niekoľko tisíc eur nemá k ničomu vzťah.“ (pedagóg, SŠ, PE).

Z výpovedí respondentov vyplýva, že predčasné odchody zo školy sú často sprevádzané rôznymi problémami, ako sú rodinné konflikty, sociálna vylúčenosť alebo nízka motivácia na pokračovanie v štúdiu, čo následne vedie k neúspechu na trhu práce.

Mnoho mladých, ktorí opustia vzdelávací systém bez ukončenia strednej školy, sa ocitá v situácii, kde si ťažko hľadajú zamestnanie alebo sú nútení pracovať v nízko kvalifikovaných profesiách. Nedostatočné kariérne poradenstvo a chýbajúce iniciatívy na návrat do vzdelávacieho systému spôsobujú, že mnohí z nich zostávajú dlhodobo nezamestnaní a ohrození chudobou.

Tieto ďalšie príklady poukazujú na rôzne dôvody a dôsledky predčasného ukončenia školy, pričom reflektujú špecifické sociálne, ekonomické a psychologické faktory, ktoré ovplyvňujú mladých ľudí v Trenčianskom kraji.

Mnohí mladí, ktorí predčasne opustili školu, si neskôr uvedomujú potrebu dokončiť vzdelanie, no často im chýba podpora alebo vhodné podmienky na návrat. Ako uvádza aktér práce s mládežou, niektoré mladé ženy z marginalizovaných komunit majú záujem o doplnenie strednej školy, no potrebujú silnú podporu: „Ide o skupinu Rómok, ktoré by si veľmi chceli napríklad dorobiť strednú školu, večerne, diaľkovo a tak. Sú také motivované, lebo chcú prácu... ale potrebujú dozor, dohľad, neustálu kontrolu a podporu.“ (aktér práce s mládežou, HA). Táto situácia poukazuje na to, že aj keď existuje vôľa pokračovať vo vzdelávaní, často chýba systémová podpora a mentorstvo, ktoré by im umožnilo úspešne ukončiť štúdium.

V niektorých prípadoch predčasné ukončenie školy súvisí s problémovým správaním a sociálnymi problémami, ktoré môžu viesť k vylúčeniu zo školského systému. „Teraz máme teda dvoch študentov, ktorých pravdepodobne vylúčime, ja verím, že im to priráža, ale žiaľ majú toho už toľko. A tie deti sú okrem iného už aj v podmienke od polície, takže oni už majú okrem toho poškodenia školského majetku veľa, to je veľká škoda. Sú to väčšinou sociálne prípady.“ (pedagóg, SŠ, PE). Problémové správanie môže byť dôsledkom zložitých rodinných a sociálnych podmienok, kde škola často nemá dostatočné nástroje na prevenciu a riešenie takýchto prípadov.

Niektorí mladí ľudia „len“ nevládajú akademický tlak, psychické problémy alebo zlyhávajú pri prvých väčších skúškach, čo vedie k ich predčasnému odchodu zo školy: „Teraz aktuálne riešime chlapca, ktorý je z domova, veľmi šikovný logickým myslením a naozaj som bola rada, že ho mám v triede, len sa neobťažuje chodiť do školy... A potom sú tu žiaci, ktorí si zvolia tú jednoduchšiu cestu a že proste to štúdium nedokončia a nevidia im, že tú školu nemajú. A potom sú tu žiaci, ktorí nejakým spôsobom to vzdajú pred koncom, a tam sú nejaké psychické problémy, alebo proste je to taká prvá veľká skúška a nevládnú to.“ (pedagóg, SŠ, PU). Tento výrok ukazuje, že niektorí študenti potrebujú individuálnu psychologickú podporu, aby dokázali zvládnuť nároky vzdelávacieho systému.

Mladí ľudia, ktorí predčasne ukončia školu, často nemajú jasný plán, ako pokračovať v kariére, a môžu sa ocitnúť v neistote. „Chlapec školu nedokončil, vraj má povinnosti, už nie je evidovaný na úrade, je dobrovoľne nezamestnaný a on sa neprihlásil na zdravotnej poisťovni a tak tam mu len narastá dlh.“ (aktér práce s mládežou, PU). Tento príklad ukazuje, že absencia vzdelania a práce môže viesť k ďalším ekonomickým problémom, ako sú dlhy na zdravotnom poistení, čo zvyšuje riziko dlhodobej chudoby a sociálneho vylúčenia.

Niektorí mladí sa po predčasnom ukončení školy zamestnávajú, no bez ukončeného vzdelania sú často obmedzení na nízko platené a málo perspektívne pracovné miesta. „Jedna teraz pracuje, ale má len základné vzdelanie, normálne odišla z našej školy, ako čašníčka pracuje a žije sama.“ (študentka, SŠ, NM). Aj keď sa mladým podarí zamestnať, ich možnosti kariérneho rastu sú obmedzené, čím sa zvyšuje riziko ich neskoršieho zaradenia do skupiny NEET, ak prídu o prácu.

Iní mladí ľudia sa po ukončení školy úplne izolujú od pracovného trhu aj spoločnosti. „Mladý muž, odišiel zo školy, neviem či nevládal, presnú históriu neviem, ale neukončil vysokú, strednú má... viac ako rok sa schováva doma... treba sa mu venovať v kariérnom poradenstve, treba s ním robiť a nastaviť si ciele. Možno skupinové aktivity vyskúšať, aby si vyskúšal pohovor.“ (aktér práce s mládežou, NM). Tento prípad

zdôrazňuje potrebu aktívneho kariérneho poradenstva a reintegrácie mladých ľudí, ktorí sa ocitli mimo vzdelania aj pracovného trhu.

Jedným z problémov, na ktorý upozorňujú respondenti, je nedostatok iniciatív zo strany škôl a úradov práce na podporu mladých ľudí pri návrate do vzdelávania: „Nie, neviem, že by školy robili nejaké napríklad náborové aktivity, že nemáš dokončenú maturitu, príď si k nám urobiť... úrad práce by mal.“ (žena, NEET neaktívny, PE). Ak by existovali lepšie programy pre návrat mladých ľudí do vzdelávania alebo možnosti flexibilného vzdelania, viac z nich by mohlo úspešne dokončiť školu a zvýšiť svoje šance na uplatnenie.

Tieto výpovede jasne ukazujú, že predčasné odchody zo školy nie sú len individuálnym rozhodnutím, ale výsledkom viacerých komplexných faktorov – od sociálnej a ekonomickej situácie až po psychické a motivačné aspekty. Niektorí mladí sa po rokoch pokúšajú vrátiť do školy, no chýbajú im podporné mechanizmy, ktoré by im to umožnili. Iní sa po ukončení štúdia izolujú, čím sa zvyšuje ich riziko dlhodobej nezamestnanosti. Zlepšenie kariérneho poradenstva, dostupnejších foriem vzdelávania a sociálnej podpory by mohlo pomôcť minimalizovať tieto odchody a zvýšiť šance mladých na stabilné zamestnanie v budúcnosti.

Sociálna marginalizácia

Sociálna marginalizácia hrá kľúčovú úlohu v situácii NEET v Trenčianskom kraji, pretože mnohí mladí ľudia vyrastajú v prostredí, ktoré im neposkytuje dostatočnú podporu alebo príležitosti na osobný a profesijný rast. „Predsa len je to dané aj sociálnymi možnosťami rodiny.“ (pedagóg, SŠ, PB). Mnohé rodiny žijú v ťažkých ekonomických podmienkach, čo ovplyvňuje schopnosť rodičov zabezpečiť deťom stabilné zázemie a vzdelanie. Situáciu ešte zhoršuje fakt, že rodič je síce zodpovedný za svoje dieťa finančne až do 26 rokov, no v praxi to často nefunguje, pretože vzťahy v rodinách sú rozvrátené: „Rodič je zodpovedný finančne za svoje dieťa do 26 rokov, čo často nefunguje, lebo vzťahy v rodinách máme rozvrátené.“ (aktér práce s mládežou, HA).

Pre mladých, ktorí nedokončili ani základné vzdelanie, je pracovný trh veľmi obmedzený a často sú nútení pracovať na čierne alebo vykonávať nízko platené práce bez akýchkoľvek pracovných istôt. „Tí čo nedokončia ani základnú školu? Ja si myslím, že väčšinou títo odchádzajú do zahraničia. Alebo robia prácu za minimálnu mzdu. Ja osobne si myslím, že niektorí sú aj vykorisťovaní, jednoducho robia načierno alebo také práce za pár drobných.“ (aktér práce s mládežou, HA). Problémom je aj absencia dokladov potrebných na legálne zamestnanie: „Mnohí nemajú občiansky preukaz... čiže v prvom rade treba na políciu... väčšina ich je do tých 30.“ (bezdomovci Handlová) (aktér práce s mládežou, HA).

Zvlášť zraniteľnou skupinou sú mladí ľudia opúšťajúci detské domovy, ktorí nemajú dostatočné sociálne zázemie a čelia riziku bezdomovectva. „Toto je presne ten istý problém, čo sme teraz riešili, že vlastne Centrum pre rodinu, bývalé detské domovy a mladí dospelí. Tiež je ten problém, že veľké množstvo a veľké percento detí, keď odchádza z domova, tak vlastne nemá žiadne zázemie. Väčšinou majú ukončené vzdelanie, ale veľa z nich zostáva na ulici. Stane sa z nich v podstate človek bez domova.“ (aktér práce s mládežou, TN).

Ďalšou sociálnou výzvou je vysoký výskyt mladých matiek, ktoré čelia značným prekážkam pri návrate do vzdelávacieho procesu alebo na trh práce. „Ďalšia vec je, že sú tam dievčatá, 14 - 15 ročné matky, tam je to ešte zložitejšie, lebo do nejakého času je ten systém podpory, ale potom vlastne z toho vypadne a má 15 - 16 rokov, už dve deti a každé s iným bez nejakého zázemia. A väčšinou to končí tak, že to dieťa znova zoberú a sociálka dá zasa do detského domova a tam začína ten kruh... a už je tu druhý tretí kruh o ktorom viem... nemajú žiadne návyky z rodiny a nevedia sa postarať o dieťa, lebo v živote to nevidela... a potom to začne alkohol, drogy a podobne.“ (aktér práce s mládežou, TN).

V mnohých komunitách navyše chýba priama práca s marginalizovanými skupinami, čo ešte viac prehĺbuje ich sociálnu izoláciu. „Nevnímam tu žiadnu organizáciu, ktorá by sa zameriavala na rómsku komunitu a pracovala s deťmi.“ (aktér práce s mládežou, NM). Mnoho mladých z rómskych komunít nemá ukončené vzdelanie, nemajú záujem sa evidovať na úrade práce a žijú zo dňa na deň: „Tiež sme chodili v rámci komunity, takže tiež všetko mladí Rómovia, ktorí majú založené rodiny, nemajú v podstate ukončené vzdelanie alebo len základné, sú na úrade práce. Ďalší nepôjdu sa evidovať a budú radšej vykonávať čiernu prácu, pretože neriešia odvody, proste žijú zo dňa na deň, z ruky do úst. A budúcnosť? Žiadna.“ (aktér práce s mládežou, NM).

Pedagógovia, ktorí pracujú so sociálne znevýhodnenými študentmi, potvrdzujú, že títo mladí ľudia sú často ohrození vypadnutím zo školského systému a následným zaradením medzi NEET. „Konkrétne, tak ja som triednou učiteľkou trietiakov v súčasnosti, ktorí sú naozaj zo sociálne slabších vrstiev. Mám tam teda 17 študentov, kde by sme mohli o každom povedať životný príbeh, čiže ich naozaj poznám, dôverne riešime

s rodičmi aj všetko na dennej báze. Ukončenie štúdia, aby nekončili štúdium, sociálne problémy, sociálno-patologické javy. Prosto, dá sa povedať, že všetci sú ohrození, že keď skončia školu, že spadnú do tejto situácie.“ (pedagóg, SŠ, PE).

Pre mnohých mladých je ťažké vymaniť sa z prostredia, v ktorom vyrastali, pretože nevidia alternatívy a nemajú pozitívne vzory. „Tam sa neudeje vlastne nič k lepšiemu, lebo žijú stále v tom istom prostredí, majú tie isté príklady starostlivosti a tak ďalej. A vlastne, keď dospievajú, dostávajú sa do veku presne nezaradených. Možno niektorí nedokončia ani ako v špeciálnej základnej škole, ale čo sa týka potom mladých, tak sú vyslovene nezamestnaní a neaktívni.“ (aktér práce s mládežou, BN).

Sociálna marginalizácia sa však neviaže len na chudobné rodiny. Existujú aj prípady, keď mladí pochádzajú z ekonomicky silného prostredia, no pre problémy v rodine sa im nepodarí naplno rozvinúť svoj potenciál. „Čiže najväčší problém je väčšinou, že sú to sociálne slabé rodiny alebo nejaké konflikty v rodinách, kde vlastne odtiaľ vychádzajú tí ľudia, alebo sú to ekonomicky veľmi slabé, ale naopak aj ekonomicky silné rodiny.“ (aktér práce s mládežou, PU).

Rodičia sa často snažia podporiť svoje deti v rozvoji, no aj napriek ich snahe môže nastať situácia, keď ich deti skončia v podobnom kruhu sociálnej marginalizácie. „Jedno dievča nám otehotnelo, ale to bolo tiež z rómskej rodiny a pritom rodičia akože veľmi snaživí, naozaj, pracujúci. A že chceli, aby z ich detí niečo bolo. Myslím, že jej prvé dieťa vychováva mama a potom otehotnela opäť a to neviem, ako to dopadlo, už nemalo ísť na adopciu.“ (pedagóg, SŠ, PU).

Tieto výpovede jasne ukazujú, že sociálna marginalizácia ovplyvňuje mnohé aspekty života mladých ľudí a významne prispieva k ich zaradeniu do skupiny NEET. Bez dostatočnej podpory zo strany spoločnosti, vzdelávacieho systému a rodiny je pre nich veľmi náročné prelomiť tento cyklus a nájsť si stabilné miesto na trhu práce.

Rodičovské vzťahy sú často rozvrátené, čo znižuje šance mladých ľudí na pozitívny vývoj. V prípade detí z detských domovov je ešte väčšia šanca, že sa dostanú do problémov so stabilitou a sociálnym začlenením, pretože po odchode z domova často nemajú dostatočnú podporu, čo ich môže viesť k životu na ulici alebo k závislostiam.

Ďalšou výzvou je vysoký výskyt nezamestnanosti medzi mladými ľuďmi, ktorí nemajú ukončené vzdelanie, a často sa zamestnávajú v nízko platených prácach bez právnych nárokov, ako napríklad na čiernej práci.

Zároveň niektorí mladí Rómovia, ktorí vyrastajú komunitách a v rodinách s nízkym vzdelaním, nevidia iné možnosti ako žiť zo sociálnych dávok alebo vykonávať prácu bez zabezpečených práv. Sociálna izolácia a nedostatok príležitostí v týchto komunitách často vedú k opakovaniu cyklu chudoby a nízkeho vzdelania, čo prispieva k vzniku NEET situácie.

Rodičovská podpora a vzory zo strany rodiny sú rozhodujúce, no v mnohých prípadoch sú mladí ľudia vystavení sociálnym problémom, ktoré im bránia v naplnení svojho potenciálu a dokončení vzdelania. Tieto faktory vytvárajú bariéry medzi mladými a ich budúcnosťou, kde sa často ocitajú v situácii nezamestnanosti alebo nečinnosti, čo v konečnom dôsledku vedie k ich vylúčeniu zo spoločnosti.

Nedostatok podporných služieb

Nedostatok podporných služieb predstavuje výrazný problém, ktorý ovplyvňuje mladých ľudí pri prechode zo vzdelávania do pracovného života. Mnohí respondenti sa cítia stratení, pretože nemajú dostatok informácií a podpory pri rozhodovaní o svojej budúcnosti. „Nemám nikoho, kto by mi reálne pomohol s kariérou. Myslím, že to by určite pomohlo. Mať niekoho, kto ťa nasmeruje a povie, čo robiť, by mi určite dalo väčšiu motiváciu, lebo teraz to cítim ako náhodu a čakám, čo príde.“ (študent, SŠ, NM). Podobne to vníma aj ďalšia študentka, ktorá očakávala, že škola jej poskytne viac informácií, ale v praxi si ich musí hľadať sama: „Nemám dostatok informácií, všetko si musím hľadať ja alebo sa musím pýtať viac ľudí v okolí, keďže by som tieto informácie čakala skôr od školy, avšak to tak nie je.“ (študentka, SŠ, TN). Mnohí mladí by ocenili modernejšie formy vzdelávania o povinnostiach po škole, napríklad prostredníctvom digitálnych aplikácií: „O povinnostiach po škole nič moc neviem, mali by to viac vysvetľovať v škole alebo cez nejakú apku, to je nám mladým blízke.“ (študent, SŠ, TN).

Nedostatok podporných služieb najviac zasahuje tých, ktorí nemajú žiadne sociálne zázemie a nemôžu sa obrátiť na rodinu alebo iné inštitúcie. „A tiež je tu táto skupina klientov. Nemajú sa na koho obrátiť, nemajú financie, nemajú skúsenosti s prácou a teda nie sú nijako začlenení do pracovného procesu.“ (aktér práce s mládežou, NM). Tento problém je ešte výraznejší v prípade rodičov, ktorí neprejavujú záujem o vzdelávanie svojich detí, čo potvrdzuje aj skúsenosť aktéra práce s mládežou: „Na viacerých stretnutiach, čo sme už mali, mi napríklad vraveli učitelia aj zo základných, stredných, že vlastne majú problém

s komunikáciou s rodičmi, že odmietajú napríklad prísť na stretnutie učiteľom, alebo že proste povedia, že ich to nezaujíma, nemajú záujem. Napríklad jedna taká mladá pani učiteľka, šikovná vravela, že by mali záujem vzdelávať tých rodičov, lebo že tí rodičia nevedia.“ (aktér práce s mládežou, PE).

Mnohí mladí ľudia navyše nemajú základné informácie o fungovaní pracovného trhu a svojich povinnostiach, pretože im to nikto nevysvetlil. „Veľa týchto mladých sa mi už otočilo v rukách a mnohokrát ja im poviem všetko, kde všade idú odvody, čo všetko štát za nich platí. A oni povedia, lenže toto mi nikto nikdy nepovedal. To sú tak užitočné informácie, mali by o tom informovať už v škole.“ (aktér práce s mládežou, MY). Študenti by zároveň ocenili aj mentorov, ktorí by im pomohli získať inšpiráciu a nasmerovali ich v kariére: „Áno, myslím si, že by veľmi mladým pomohlo mentorstvo, inšpirácie do života.“ (študentka, SŠ, PD).

Ďalším problémom je absencia individuálneho poradenstva. Všetky aktivity v rámci prípravy na povolanie sú organizované hromadne, pričom individuálny prístup k mladým ľuďom prakticky neexistuje. „Myslím si, že nič také ako individuálne poradenstvo alebo individuálny prístup nefunguje, nestretla som sa s ničím takým, všetky tieto aktivity, či už v škole alebo mimo, v príprave na povolanie sa robia len masovo, so žiadnym individuálnym prístupom ku každému jednému človeku som sa nestretla.“ (študentka, SŠ, TN).

Problémom je aj nízka úroveň komunikácie medzi školami a organizáciami, ktoré by mohli poskytovať podporu. „Slabú stránku vidím v komunikácii a prepojení so školami... prevencia nie je povinná, tak školy veľmi nespolupracujú... lebo niekde na to ani financie nemajú.“ (aktér práce s mládežou, NM). Nedostatok financií je obzvlášť vypuklý v malých vidieckych školách, kde sa študenti k podpore vôbec nedostanú: „Malé vidiecke školy nemajú finančnú kapacitu a tým sa k tejto pomoci nedostanú.“ (aktér práce s mládežou, NM). Na druhej strane, niektoré školy dokážu získavať finančné prostriedky cez projekty: „Posledné roky sa dosť vypláca, že škola vypíše projekt nejaký a nás do projektu zahrnie, a tým pádom tie financie nájdú.“ (aktér práce s mládežou, NM).

Situácia je obzvlášť kritická pri mladých ľuďoch z reedukačných centier, ktorí po dosiahnutí plnoletosti prakticky nemajú žiadnu podporu pri vstupe do reálneho života: „Boli sme v reedukačnom centre, kde sme robili prevenciu a spomínam si, že pani psychologička nám povedala, že majú chalanov, ktorí teraz končia, majú 18... v podstate nič nevedia, že či je nejaká možnosť im pomôcť... povedala, že sa o nich bojí, nevedia ani napísať životopis.“ (aktér práce s mládežou, NM). Navyše, chýbajú odborníci, ktorí by sa mladým venovali v dostatočnej miere, keďže kapacity na prevenciu a intervenciu sú obmedzené: „Máme málo lektorov, za posledné obdobie vôbec nestíhame prevenciu, intervenciu... striedame sa, ale to nestačí.“ (aktér práce s mládežou, NM).

Z výpovedí respondentov je zrejmé, že v Trenčianskom kraji existuje výrazný problém s nedostatkom podporných služieb, ktoré by pomohli mladým ľuďom orientovať sa v pracovnom trhu a osobnom rozvoji. Chýba systematické kariérne poradenstvo, individuálny prístup a dostupnosť informácií už na úrovni stredných škôl. Mnohí študenti majú pocit, že sa musia spoliehať len sami na seba, pretože škola a inštitúcie im neposkytujú dostatočné usmernenie. Situáciu zhoršuje aj obmedzená dostupnosť podporných programov v malých školách a komunitách, kde často nie sú ani finančné prostriedky, ani dostatok odborníkov, ktorí by mladým mohli pomôcť. Ak sa tieto nedostatky nebudú riešiť, môže sa ešte viac prehĺbiť problém so situáciou NEET a sociálnym vylúčením mladých ľudí, ktorí sa nedokážu uplatniť na trhu práce alebo pokračovať vo vzdelávaní.

Taktiež sa objavuje problém s komunikáciou medzi školami a rodičmi, ktorí často neprejavujú záujem o zapojenie sa do vzdelávacieho procesu svojich detí, hlavne v rodinách z marginalizovaného prostredia.

Okrem toho existuje problém s dostupnosťou podporných služieb v menších vidieckych oblastiach, kde školy nemajú dostatok financií na zrealizovanie prevencie a iných podporných programov. Všeobecne chýbajú kapacity na prevenciu a intervenciu, pričom existuje veľký dopyt po lektoroch, ktorí by dokázali tieto služby poskytnúť.

Geografické faktory a ruralita

Geografické faktory a ruralita zohrávajú významnú úlohu pri vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji. Mladí ľudia žijúci v odľahlejších vidieckych oblastiach majú obmedzený prístup k vzdelávaniu, pracovným príležitostiam a ďalším rozvojovým možnostiam. „Keď bývate na dedine, nemáte prístup k tým istým možnostiam ako niekto v meste. Cestovať niekam je drahé a nevypláca sa to, jedine sa presťahovať, ale kde? Nájom je drahý.“ (študentka, SŠ, TN). Dochádzanie do škôl či zamestnania je často finančne a časovo náročné, čo môže mladých ľudí odradiť od ďalšieho štúdia či hľadania lepšej pracovnej pozície.

Možnosti vysokoškolského vzdelania v Trenčianskom kraji sú obmedzené a mnohí mladí ľudia sú nútení odísť za vzdelaním mimo regiónu. „Tak tá jedna vysoká škola, čo je v Trenčíne, no neviem, nie je to moje vysnené miesto, pôjdem študovať mimo môjho kraja.“ (študent, SŠ, TN). Niektorí študenti majú potenciál študovať na prestížnych školách, no rodinné prostredie ich v tom brzdí. „Ja poznám z opačného, z môjho okolia, dedinského, kde teraz bývam, že je tam kopec šikovných detí, ktoré by mohli ísť študovať a mohli by študovať na vysokej škole aj v Bratislave. Ale to rodinné prostredie ich nepustí a drží.“ (pedagóg, SŠ, PB).

Dopravná infraštruktúra a vzdialenosť medzi školami a obcami sú ďalšími problémami, ktorým čelia študenti z vidieckych oblastí. Dochádzanie môže byť logisticky aj psychicky vyčerpávajúce, čo ilustruje skúsenosť jednej študentky: „Moja spolužiačka prestúpila z Trenčína do Púchova na školu... vraj v Trenčíne to bolo pre ňu náročné cestovať z dediny a teraz cestuje ešte dlhšiu cestu do Púchova, že chodí na autobus s mamkou, asi ju musí strážiť.“ (študent, SŠ, TN). Tento problém sa týka aj dochádzania za prácou, keďže v mnohých obciach chýbajú pracovné príležitosti a mladí sú nútení cestovať alebo sa odsťahovať za lepšími možnosťami. „Mladí ľudia často cestujú za prácou a časom sa odsťahujú z miesta bydliska. Je to pre nich na začiatku finančne náročné, ale časom sú spokojní, lebo tu prácu podľa svojich predstáv nenájdu.“ (aktér práce s mládežou, HA).

Neefektívna doprava a náklady na dochádzanie predstavujú pre mnohých mladých ľudí prekážku v získaní vzdelania či zamestnania. „Keď žijete v menšej obci a musíte dochádzať, je to problém a samozrejme nie je šanca cestovať vlastným autom.“ (študent, SŠ, PD). Mladí ľudia žijúci v menších obciach tak čelia obmedzeným možnostiam, čo zvyšuje pravdepodobnosť, že zostanú mimo vzdelávacieho systému a pracovného trhu, čím sa zvyšuje riziko vzniku situácie NEET.

Celkovo je vidiecke prostredie v Trenčianskom kraji spojené s obmedzenými možnostami na vzdelanie, kariérny rast a zamestnanie, pričom nedostatočná dopravná infraštruktúra a finančné bariéry sťažujú mladým ľuďom prístup k lepším príležitostiam. Ak sa tieto prekážky nebudú riešiť, môže sa prehĺbiť trend odchodu mladých ľudí z regiónu alebo ich pasivita, čo bude mať negatívny dopad na lokálny trh práce a celkový rozvoj vidieckych oblastí.

Mladí ľudia žijúci v odľahlých vidieckych oblastiach čelia výrazným prekážkam pri získavaní kvalitného vzdelania a pracovných príležitostí. Kľúčovými problémami sú nedostatočná infraštruktúra, obmedzené možnosti kariérneho rastu a zložitý prístup k vyššiemu vzdelaniu či zamestnaniu.

Hoci mestá ponúkajú širšie spektrum príležitostí, presťahovanie sa do nich je pre mnohých mladých finančne náročné, najmä kvôli vysokým nákladom na bývanie a dopravu. To často znamená, že tí, ktorí nemajú dostatočné rodinné zázemie alebo finančné možnosti, sú nútení zostať v prostredí s obmedzenými perspektívami.

Geografické faktory tak významne ovplyvňujú možnosti mladých ľudí pri vstupe na trh práce alebo pri pokračovaní vo vzdelávaní. Často vedú k tomu, že mladí ľudia z vidieckych oblastí zostávajú mimo vzdelávacieho systému a pracovného trhu, čím sa zvyšuje riziko ich dlhodobej nezamestnanosti a zaradenia do skupiny NEET.

4.1.2 Analýza subjektívnych faktorov vzniku situácie NEET

Subjektívne faktory sa týkajú individuálnych vnímaní, preferencií, motivácie a osobných schopností a charakteristík jednotlivca. Tie ovplyvňujú rozhodnutia mladých ľudí, a tým aj ich cestu k NEET situácii. Medzi najčastejšie subjektívne faktory prispievajúce k vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji patria nedostatok motivácie, nízke ambície a aspirácie, rodinné prostredie a jeho vplyv na kariérne rozhodovanie, nezáujem rodičov, obmedzené možnosti zmysluplného trávenia voľného času a nízka participácia na komunitných aktivitách. Významnú úlohu zohrávajú aj zdravotné obmedzenia, závislosti, nízke sebavedomie, sebaúcta a psychické zdravie mladých ľudí.

Nasledujúce citáty pochádzajú z fokusových skupín, skupinových a individuálnych rozhovorov so študentmi, pedagógmi a aktérmi práce s mládežou. Tieto výpovede pomohli identifikovať kľúčové subjektívne faktory, ktoré ovplyvňujú situáciu mladých v regióne. Hoci reflektujú najčastejšie vnímané prekážky a výzvy, nejde o vyčerpávajúci zoznam všetkých možných príčin. Interpretácia týchto skúseností poskytuje pohľad do reality mladých ľudí v Trenčianskom kraji a umožňuje formulovať závery vychádzajúce z ich perspektív a každodenných skúseností.

Nedostatok motivácie, nízke ambície a aspirácie

Nedostatok motivácie, nízke ambície a frustrácia patria medzi kľúčové faktory, ktoré prispievajú k situácii NEET v Trenčianskom kraji. Mnohí mladí ľudia nevnímajú potrebu aktívne sa zapájať do vzdelávania alebo pracovného procesu, pretože sa spoliehajú na finančnú podporu rodiny či partnera. „Nie, nepotrebujem pracovať, starám sa len o domácnosť a o seba, netrpím nedostatkom, práve naopak, partner sa o všetko postará.“ (žena, NEET neaktívny, TN). Tento trend je čoraz výraznejší, najmä medzi dievčatami, ktoré uprednostňujú finančnú istotu v podobe zabezpečeného partnera pred vlastnou kariérou a vzdelaním. „V posledných rokoch mám pocit, že pribúda stále viac dievčat, ktorých cieľom je nájsť si bohatého partnera, manžela a preto vzdelanie a prácu veľmi neriešia.“ (pedagóg, SŠ, TN). Tento postoj vedie k dobrovoľnej neaktivite a k odmietaniu pracovného trhu. „Toto je presne to, ste mi nahrali, povolanie manželka podľa mňa nesporne víťazí. Pretože ona nie je zamestnaná, nechodí do školy. To znamená, že nemusí byť evidovaná na úrade práce, je dobrovoľne nezamestnaná, čiže žije svoj plnohodnotný život a nepotrebuje od nás nijakú pomoc alebo niečo, čo nepotrebuje ani nevyhľadáva.“ (aktér práce s mládežou, PU).

Pesimizmus a frustrácia sa prejavujú aj v tom, že mladí ľudia nemajú jasne stanovené ciele a pri prvých prekážkach vzdávajú akúkoľvek snahu o osobný alebo kariérny rast. „Mladí nemajú záujem, nie sú na to nastavení, hádžu flintu do žita a tam sa to začne... mám osobnú skúsenosť.“ (študent, SŠ, PB). Tento nedostatok motivácie sa odzrkadľuje aj v ich schopnosti prezentovať sa alebo aktívne sa zapojiť do pracovných či školských aktivít. „Je to drastické vidieť, ako niektorí ľudia, mladí ľudia sa nevedia postaviť, odprezentovať niečo, nevedia sa postaviť pred publikum, ani len pred spolužiakmi.“ (pedagóg, SŠ, NM).

Mladí ľudia často vnímajú svoje možnosti ako obmedzené a nedosiahnuteľné, čo ich odrádza od snahy uspieť v rámci dostupných príležitostí. „Moje očakávania nie je možné splniť v malom meste, keďže právnické vzdelanie, ktoré by som chcela, nie je až tak uplatniteľné v našom meste, skôr v Bratislave.“ (študentka, Gymnázium, PD). Podobný postoj zaujímajú aj tí, ktorí už dokončili školu, ale nemajú záujem pracovať, pretože sa môžu spoliehať na finančnú podporu rodičov. „Tu som vyštudoval odbornú školu, nechce sa mi pracovať, asi pôjdem do zahraničia. Teraz ma dotujú rodičia.“ (muž, NEET neaktívny, PB).

Ďalším problémom je, že mladí ľudia, ktorí sa ocitnú bez jasného cieľa, prestávajú aktívne vyhľadávať pomoc alebo poradenstvo, čo vedie k dlhodobej nečinnosti. „Tam človek niekde spadne do tej situácie, že vlastne zanechá školu, nedokončí školu, aj keď ju dokončí, nenájde si prácu, proste nevyhľadáva žiadnu pomoc, žiadne poradenstvo, nič.“ (aktér práce s mládežou, PB). Tento stav môže pretrvávajú dlhé roky, pričom niektorí mladí dospelí zostávajú pasívni aj po dosiahnutí vyššieho veku. „Ja mám spolužiaka z gymnázia, on má 26 rokov. V podstate neviem, či sa dá charakterizovať ako NEET, ale keď je nezamestnaný doma a nemá motiváciu nejako si hľadať prácu, tak si myslím, že áno... ani z tej strany rodičov tam neprichádza žiadny ten nejaký efekt voči nemu.“ (aktér práce s mládežou, NM).

Nedostatok motivácie sa prejavuje aj v nestabilite mladých ľudí na pracovnom trhu, keď nie sú schopní zotrvať na jednom mieste a často sa presúvajú z jednej práce do druhej. „Aktuálne títo mladí, len prechádzajú z jednej práce do druhej, začnú a za mesiac, dva odchádzajú... niektorí nevydržia v práci ani tri dni.“ (aktér práce s mládežou, MY). Tento postoj je sprevádzaný celkovou neochotou pracovať, keďže mnohí mladí ľudia vidia v práci len nutnosť, ktorej sa snažia vyhnúť. „Nezamestnanosť mladých vnímam ako veľký problém, hlavne v tomto období, keď je práce dostatok. Mladým sa nechce robiť a navyiac, na čo by robili, keď ich živia rodičia, smutné.“ (aktér práce s mládežou, PD).

Nedostatok ambícií a motivácie sa však netýka len menej vzdelaných mladých ľudí, ale aj tých, ktorí mali potenciál uspieť, no stratili smerovanie. „To je chalan, ktorý tri roky študoval medicínu úplne v pohode, v podstate prechádzal školou. Potom prišiel nejaký zlom, kedy odišiel zo školy, potom bol v takej letargii, že len tak nejak poletoval... Potom vlastne začal študovať fyzioterapiu. Tam vlastne v bakalárskom ročníku ukončil štúdium, takže nevedno prečo, ale pritom je to extrémne inteligentný, šikovný, nadaný človek.“ (aktér práce s mládežou, NM). Tento fenomén sa stáva čoraz častejším a týka sa aj veľmi schopných a cieľavedomých mladých ľudí, ktorí postupne strácajú motiváciu a prestávajú sa zapájať do vzdelávacích či pracovných aktivít. „Lebo tu sa začína taký veľký fenomén, že máme extrémne, veľmi šikovné, veľmi pracovité deti a potom presne príde takáto letargia a začína sa to znásobovať... A takýchto detí už začínam byť čím ďalej tým viac a jednoducho nechcú nič... ešte aj tu je ten problém, že ja nechcem ten systém, akože mňa to nezaujíma ten systém a ja chcem byť mimo.“ (aktér práce s mládežou, NM).

Celkové nízke ambície, letargia a nedostatok motivácie vedú k tomu, že sa mnohí mladí ľudia ocitajú v stave pasivity a nezačleňujú sa do vzdelávacieho systému ani na pracovný trh. Tento stav môže mať dlhodobé negatívne dôsledky nielen pre jednotlivcov, ale aj pre spoločnosť, keďže čoraz viac mladých ľudí sa vyhýba produktívnym aktivitám a zostáva závislý od podpory rodiny či štátu. Ak sa tento trend nepodarí zvrátiť,

hrozí, že stále väčšia časť mladých ľudí nebude schopná zaradiť sa do ekonomicky aktívneho života, čím sa zvýši riziko ich sociálneho vylúčenia.

V odpovediach respondentov sa často objavujú viaceré faktory spojené s nedostatkom motivácie, nízkymi ambíciami a frustráciou, ktoré prispievajú k vzniku situácie NEET. Mnohí mladí ľudia nevnímajú potrebu aktívne sa zapájať do vzdelávania alebo pracovného procesu, pretože sa spoliehajú na podporu rodiny alebo partnera. V niektorých prípadoch sa zdá, že životný cieľ pre mladých ľudí je orientovaný viac na hľadanie materiálneho zabezpečenia, než na budovanie kariéry alebo získavanie vzdelania.

Pesimizmus a frustrácia sa prejavujú vnímaním nereálnosti dosahovania svojich cieľov, či už z dôvodu obmedzených príležitostí v miestnom prostredí alebo z dôvodu presvedčenia, že prácu alebo vzdelanie nevyužijú naplno. Častokrát vzdávajú snahu a nevyhľadávajú potrebnú pomoc alebo kariérne poradenstvo, čo vedie k tomu, že sa dostávajú do stavu letargie a frustrácie.

Nízke ambície, letargia a nedostatok motivácie sú tak prítomné aj u tých mladých, ktorí majú schopnosti a potenciál uspieť, ale nevidia pre seba perspektívu alebo výhodu v súčasnom systéme. Frustrácia sa môže prehlbovať, keď mladí ľudia nemajú jasnú predstavu o svojej budúcnosti, a preto sa častokrát nezapájajú do aktivít, ktoré by im pomohli získať vzdelanie, zručnosti alebo skúsenosti potrebné pre pracovný trh. To sa odráža aj v ich neschopnosti vytrvať v práci alebo vzdelávaní a v neochote hľadať pomoc alebo nové možnosti.

Tento nedostatok motivácie a ambícií vedie k tomu, že sa niektorí mladí ľudia ocitajú v situácii, kde sa nezapájajú do produktívnych aktivít, čo prispieva k ich zaostávaniu a riziku, že sa stanú súčasťou skupiny NEET.

Rodinné prostredie, zvyky, očakávania a rodinné vzorce

Rodinné prostredie, zvyky, očakávania a rodinné vzorce zohrávajú významnú úlohu pri formovaní životných rozhodnutí mladých ľudí a výrazne ovplyvňujú ich motiváciu k vzdelaniu a práci. Mnohí respondenti potvrdzujú, že očakávania rodiny sú kľúčovým faktorom pri rozhodovaní o ich budúcnosti. „Moje ambície a motivácia ku štúdiu sú určite ovplyvnené rodinou a najbližšími a aké najvyššie vzdelanie dosiahli oni, popripade som ovplyvňovaná ich očakávaniami na moju osobu a čo by som mala dosiahnuť ja, čo nedosiahli oni.“ (študentka, SŠ, TN). Niektorí mladí cítia tlak na dosiahnutie vysokoškolského vzdelania, pretože ich rodina to považuje za samozrejmosť: „Mám pocit, že očakávania mojej rodiny sú, že vysoká škola je nutnosť, ktorú treba.“ (študentka, SŠ, TN). Naopak, v niektorých rodinách je prioritou čo najskorší vstup do pracovného procesu: „Rodina očakáva, že sa zamestnám hneď po škole a začnem zarábať peniaze.“ (študentka, SŠ, NM).

Rodinné zázemie často ovplyvňuje aj životné návyky a celkový postoj k práci. V niektorých prípadoch mladí ľudia nevstupujú na trh práce, pretože vyrastajú v prostredí, kde sa očakáva, že ich rodina sa o nich postará. „Napríklad tento mladý muž, mama je invalidná dôchodkyňa, otec je polo invalid, čiže majú invalidné príspevky, ale napriek tomu otec pracuje na štyri hodiny. Mama nedokáže. A on, nie, 24-ročný, čiže full servis doma.“ (aktér práce s mládežou, NM). Okrem ekonomickej závislosti môže byť problémom aj emocionálna naviazanosť na rodinu, ktorá bráni mladým osamostatniť sa. „A niekedy tá sociálna závislosť na tých rodičoch, že tam nemusí byť alkohol, drogy alebo niečo podobné, akože gambler. Ale to sú tie sociálne závislosti, že je naviazaný na ľudí doma, čo len nevie kam. Ide tam o úzkosti, obavy, strachy a ďalšie veci.“ (aktér práce s mládežou, NM).

Rodinné prostredie môže ovplyvniť aj to, akú hodnotu mladí pripisujú práci a vzdelaniu. „Áno, môj otec napríklad vždy chcel, aby som išiel priamo do práce, pretože sám začal pracovať veľmi mladý.“ (študent, SŠ, TN). V niektorých prípadoch sa však mladí ocitajú v ťažkých rodinných situáciách, ktoré sťažujú ich vzdelávaciu a profesijnú dráhu. „Chlapec mal ťažkú rodinnú situáciu. Mama mu odišla preč zo Slovenska. Žil len s babičkou a ten chlapec mal úplne obrátený rytmus, neviem na čom fungoval. Nebol schopný ráno vstať... Nakoniec sa stratil, povedal, že ide teda za mamou do zahraničia.“ (aktér práce s mládežou, MY).

V niektorých rodinách sa vzdelanie a kariérne rozhodnutia mladých ľudí vôbec neriešia, čo môže viesť k nízkym ambíciám a pasivite. „U nás v rodine sa nič takéto nerieši.“ (študent, SŠ, PB). Ak mladí nemajú dostatočnú podporu, môžu cítiť vinu za svoje neúspechy, aj keď dôvody zlyhania často siahajú hlbšie. „V škole sme mali spolužiaka, zlyhal, zlyhala celá rodina a cítil, že je to jeho vina.“ (študentka, SŠ, PB).

Osobitnou výzvou sú prípady, keď mladí ľudia čelia extrémnym rodinným problémom. „Prípady mladej dámy, v deň maturity jej matka zbalila kompletne celé veci a rozlúčila sa s ňou... ešteže ju prijala partnerova rodina.“ (prípady z rómskej komunity) (aktér práce s mládežou, HA). U niektorých mladých žien je riešením ich životnej situácie skoré tehotenstvo, čo môže mať negatívne dôsledky na ich ďalší rozvoj. „Zoberte si, že

teraz máme takú, má 20 rokov a riešením jej situácie bolo otehotnieť s partnerom... to je tragédia... v podstate nútime tie dievčatá.“ (prípád z rómskej komunity) (aktér práce s mládežou, HA).

Nedostatok rodičovskej podpory môže viesť k problémom so sebadôverou a sociálnym kontaktom, čo následne ovplyvňuje schopnosť mladých ľudí uspieť v škole alebo na pracovnom trhu. „Jedna konkrétna žiačka z mojej triedy, doma s rodičmi sa nerozpráva, že rodičia nemajú nejaký veľký záujem o ňu... má veľký problém komunikovať... bojí sa o ňu.“ (pedagóg, SŠ, HA). Mnohé deti vyrastajú v neúplných rodinách alebo v rodinách so sociálnymi problémami, čo znižuje ich šance na úspech. „By som ešte chcela dodať, keď som si zmapovala situáciu, tak naozaj sú tu deti, ktoré sú z nekompletných rodín. Naozaj sú to deti, polosiroty, siroty. Rodičia sú vo väzení, žijú s otcom, bez mamy, vychovávajú ich starí rodičia... čiže v rámci celej triedy mám iba dve deti, ktoré sú z kompletnej rodiny, aj z toho jeden otec je alkoholik, aj keď spolu žijú, čiže tam je to naozaj zlé prostredie.“ (pedagóg, SŠ, PE).

Rodinné vzorce správania sa často prenášajú z generácie na generáciu. „Viete, sú rodiny, kde sú rodičia vo väzení, deti pokračujú, kopírujú to, čo vidia.“ (pedagóg, SŠ, PE). Aj mladí ľudia, ktorí pochádzajú zo zdanlivo funkčných rodín, môžu mať problém so stabilitou a pracovným nasadením. „Chlapec pracoval nejakú dobu, ale vždycky zo vsadial ho vyhodili, lebo vždycky si našiel nejakú tú výhovorku... čo sa týka jeho zázemia, z akej rodiny pochádza, myslím si, že je v poriadku, má staršiu sestru, ktorá vedie usporiadaný život bez problémov... on žije tak na striedačku, raz s rodičmi, raz ako bezdomovec.“ (aktér práce s mládežou, PE).

Rodinné prostredie a očakávania výrazne formujú budúcnosť mladých ľudí. V rodinách, kde sa kladie dôraz na vzdelanie a kariéru, sú mladí viac motivovaní uspieť, zatiaľ čo v prostredí, kde chýba podpora a pozitívne vzory, často preberajú pasívny prístup k životu. Problémy v rodinách, ako sú závislosti, neúplné domácnosti alebo sociálna závislosť na rodičoch, môžu viesť k nízkym ambíciám a zvýšenému riziku zaradenia sa medzi NEET. Ak mladí ľudia nemajú podporu v rodine, ich šance na úspech v škole a zamestnaní sa výrazne znižujú, čo zdôrazňuje potrebu systémovej pomoci a intervencie.

V odpovediach respondentov sa objavilo množstvo faktorov týkajúcich sa rodinného prostredia, ktoré majú zásadný vplyv na vznik situácie NEET. Veľa mladých ľudí je ovplyvnených očakávaniami a hodnotami svojej rodiny, ktoré často formujú ich ambície a motiváciu. Rodinné vzorce, zvyky a prostredie, v ktorom vyrastajú, majú silný vplyv na ich rozhodnutia. Pre niektorých mladých ľudí je tak tlak rodiny na vzdelanie alebo zamestnanie veľmi silný, ale v niektorých prípadoch to môže viesť k frustrácii, najmä ak mladí ľudia nemajú reálne možnosti tieto očakávania naplniť.

V niektorých rodinách, najmä v tých, ktoré sú neúplné alebo majú problémy ako napríklad závislosti alebo vážne sociálne problémy, mladí ľudia čelia ešte väčším prekážkam. Tento typ rodinného zázemia môže spôsobovať, že mladí nemajú dostatočnú podporu alebo vzory, ktoré by ich motivovali k ďalšiemu vzdelávaniu alebo hľadaniu práce. Pre niektoré deti je normou, že rodičia sú nezamestnaní alebo majú nízke pracovné ambície, čo tiež znižuje ich motiváciu.

Rodinné zázemie ovplyvňuje aj to, ako mladí vnímajú svoju schopnosť uspieť v spoločnosti. V rodinách, kde sú problémy s komunikáciou alebo kde chýba podpora a porozumenie, pociťujú mladí ľudia väčší stres a pocit bezmocnosti, čo ich môže viesť k apatii a nezájmu o zmenu svojej situácie. Dôležitým faktorom je aj to, že mladí, ktorí vyrastajú v prostredí, kde sú neúplné alebo dysfunkčné rodiny, majú tendenciu opakovať vzorce správania, ktoré vidia doma, a to môže viesť k nemožnosti prekonať situáciu NEET.

Rodinné očakávania o štúdiu, zamestnaní a životnej ceste môžu byť buď pozitívnym motivačným faktorom, alebo naopak, predstavovať tlak, ktorý vedie k frustrácii a zníženej sebadôvere. K tomu, aby mladí ľudia rozvíjali svoje ambície a vyhli sa situácii NEET, je potrebné, aby mali podporu zo strany rodiny, ktorá bude schopná poskytnúť porozumenie a nástroje na zvládanie sociálnych a emocionálnych problémov.

Nezáujem rodičov

Nezáujem rodičov je jedným z kľúčových faktorov, ktoré prispievajú k vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji. Respondenti opakovane poukazujú na to, že mnohí rodičia sa nezaujímajú o vzdelávanie a výchovu svojich detí, čo má negatívny vplyv na ich budúcnosť. Tento nezáujem sa prejavuje rôznymi spôsobmi, pričom jedným z najvýraznejších je neochota zúčastňovať sa na školských aktivitách a prednáškach určených pre rodičov. „Pripravujeme pre rodičov prednášky a diskusie na aktuálne témy. Mali sme témy šikana a kyberšikana. Kde nájdem pomoc? Čo si mám všimnúť na svojom dieťati a ako riešiť problém, keď vznikne a podobne. A zo strany rodičov bola taká odozva, že zo 400 rodičov vám príde 20 z celej školy? Takže tam ja vidím problém, že nemajú záujem.“ (aktér práce s mládežou, HA).

Niektorí odborníci na prácu s mládežou napriek tejto realite naďalej pracujú s rodičmi v snahe priniesť pozitívne zmeny, hoci priznávajú, že je to dlhodobý a náročný proces. „Je to veľmi náročné pracovať

s rodičmi, ale ja som s tým začala tak pred dvomi rokmi... aspoň keď jednému pomôžem, tak pre mňa je to úspech, ja tam nepotrebujem mať publikum.“ (aktér práce s mládežou, HA).

Jednou z príčin rodičovského nezájmu je podľa respondentov aj pracovné vyťaženie rodičov, ktorí často nemajú čas venovať sa svojim deťom. „Aj včera mi rozprávali viacerí, že treba vzdelávať rodičov, že im ušla generácia... že rodičia, ktorí teraz majú deti vo veku 5 - 10 rokov, to sú nejakí 35-roční ľudia... že nevedia ako tie deti vychovávať... Že tí rodičia strašne veľa pracujú, pracovná doba je dlhá, robia veľa nadčasov, večer prídu domov a je hrozné, ale nechce sa im tomu dieťaťu venovať čas.“ (aktér práce s mládežou, NM). Tento trend vedie k situácii, keď deti vyrastajú bez jasne stanovených hraníc a bez potrebnej rodičovskej kontroly. „Keď sa stretávam s rodičmi, tak vidím takú jednu vec, že vlastne ich rodičia, tá generácia predtým boli prísni a direktívni, častokrát hej... A ďalšia generácia uvoľňuje pravidlá, dáva menšie hranice, to znamená, že potom tie deti proste nemajú hranice a nevedia, čo je to slušnosť... to je taká výchova nevýchova.“ (aktér práce s mládežou, NM).

Nezáujem rodičov sa odráža aj v nedostatočnej komunikácii so školou a absencii záujmu o výsledky ich detí. „Rodičia? Oni napríklad nemajú záujem. Niektorí ani neprídu, niektorí vôbec ani nezdvihnú telefón, niektorí nemajú ani internet, edupage konto, ani si niektorí ešte vôbec doteraz nezriadili. Niektorým rodičom sme to zriaďovali my a ešte ani nikdy na to neodpovedali.“ (pedagóg, SŠ, PE). V extrémnych prípadoch sa rodičia úplne dištancujú od svojich detí, najmä keď dosiahnu plnoletosť. „Jeden žiak, ktorý je teda naozaj problémový, tak mi v deň jeho 18-tich narodenín napísal otec, že už ma viac nekontaktujte. Má 18, výkričník. Čiže bola som vybavená.“ (pedagóg, SŠ, PE).

Nezáujem rodičov má hlboké dôsledky na rozvoj ich detí a často prispieva k tomu, že mladí ľudia nemajú dostatočnú podporu ani vedenie pri rozhodovaní o svojej budúcnosti. Deti, ktoré vyrastajú bez aktívnej rodičovskej podpory, majú často nižšiu motiváciu pokračovať vo vzdelaní alebo hľadať stabilné zamestnanie, čím sa zvyšuje riziko ich zaradenia medzi NEET. Tento problém presahuje len individuálne rodinné prostredie a vyžaduje si systémové riešenia, ktoré by zahŕňali intenzívnejšiu prácu s rodičmi, podporu školských poradenských služieb a väčší dôraz na budovanie rodičovských kompetencií. Ak sa tento trend nezmení, bude aj naďalej negatívne ovplyvňovať celú generáciu mladých ľudí, ktorí budú mať problémy s integráciou do pracovného trhu a spoločnosti.

V niektorých prípadoch sa zistilo, že rodičia jednoducho nevedia, ako správne vychovávať svoje deti, čo je dôsledkom generácie predchádzajúcej výchovy, kde dominovali tvrdšie a direktívne pravidlá, ktoré sa neskôr uvoľnili. Tento trend vedie k tomu, že deti často nemajú jasne stanovené hranice, čo sa môže prejaviť v ich nezodpovednom správaní a nezájme o školu či prácu.

Tento nezáujem rodičov priamo ovplyvňuje nielen vzdelanie, ale aj celkový vývoj a ambície detí a mladých ľudí, ktorí si následne nevedia nájsť miesto v spoločnosti, čo častokrát vedie k ich zaradeniu do skupiny NEET. Rodičovský nezáujem teda predstavuje vážny problém, ktorý bráni mladým ľuďom v rozvoji a hľadaní svojho profesionálneho a osobného smeru.

Zmysluplné trávenie voľného času a participácia na komunitných aktivitách

Zmysluplné trávenie voľného času a participácia na komunitných aktivitách zohrávajú významnú úlohu pri prevencii situácie NEET, avšak viacerí respondenti uvádzajú, že dostupné aktivity pre mladých sú často neatraktívne alebo obmedzené. „Nie, nezapájam sa. Väčšina aktivít je buď nezaujímavá, alebo len pre tých, ktorí už majú nejaké špeciálne zručnosti. Ak by sa ponúkali nejaké kreatívne alebo praktické aktivity, ktoré by mi pomohli naučiť sa niečo nové od začiatku, možno by som sa viac zapojil.“ (študent, SŠ, TN). Nedostatok relevantných programov obmedzuje možnosti mladých ľudí rozvíjať svoje schopnosti a získať nové skúsenosti.

Na druhej strane, existujú aj mladí, ktorí sa aktívne zapájajú do dobrovoľníckych či komunitných aktivít a vnímajú ich ako dôležitú súčasť svojho života. „Som animátorka voľného času detí a mládeže. Dá sa povedať, že ma to zaujalo, tak som sa rozhodla, že skúsím to aj ja... najradšej im pomáham, keď vidím, že majú nejaké osobné problémy, nie vždy to ide ľahko.“ (študentka, SŠ, HA). Dobrovoľníctvo môže byť pre mladých príležitosťou na sebarealizáciu a rozvoj sociálnych zručností, avšak počet takýchto príležitostí je podľa respondentov obmedzený. „Radi podporujeme dobrovoľníctvo, ale príležitostí je dosť málo, väčšinou veľmi špecifické skupiny a komunity to ponúkajú.“ (študent, SŠ, TN).

Zapájanie sa do komunitných aktivít môže mať pozitívny vplyv na mladých ľudí, avšak dôležitým faktorom je aj okruh ich kamarátov. „Môže to byť aj šikovný, dobrý študent, športovec, dostane sa do zlej partie kamarátov, to poznám aj ja z vlastnej skúsenosti.“ (študent, SŠ, MY). V niektorých prípadoch môže negatívne sociálne prostredie výrazne ovplyvniť ich budúcnosť. „Moja kamarátka so synom, fantasticky sa učil, šikovný chlapec a odišiel na internát. A šiel úplne inou cestou, školu ukončil s odretými ušami, teda mama

ho dokopala... teraz je evidovaný na úrade práce a že pôjde von, do zahraničia, preč od kamarátov, od partie.“ (aktér práce s mládežou, MY).

Niektorí mladí ľudia sa aktívne zapájajú do kultúrnych podujatí a festivalov, kde majú možnosť stretávať sa s ľuďmi s podobnými záujmami. „Chodíme hodne za kultúrou. Poznám veľa umelcov z Trenčína a z okolia, ktorí robia rôzne prednášky, konajú festivaly priamo. Už sme niekedy aj boli na festivaloch ako pozvaní, lebo poznáme organizátorov.“ (študent, SŠ, TN). Podobne existujú aj vzdelávacie programy, ktoré spájajú zábavu s učením, čo môže byť pre mladých atraktívne. „Ja sa vo voľnom čase zapájam napríklad do organizácie, ktorá robí akcie pre deti. Bol som na takom kurze mladého vedúceho. Robíme aj rôzne vzdelávanie, prostredníctvom rôznych hier sa dozvedia nejaké nové užitočné informácie do života. Minule to bola taká hra spojená s týmto cez sociálne siete, rôzne počítačové a také, aby sa v tejto oblasti trochu viac vzdelávali, kritické myslenie, to je ako celkom dosť dôležité si myslím, je o to veľký záujem.“ (študent, Gymnázium, TN).

Na druhej strane, niektorí mladí ľudia sa zámerne vyhýbajú komunitným aktivitám a preferujú individuálny životný štýl. „Nechcem byť súčasťou žiadnej komunity, a nemám pocit sociálnej izolácie, som skôr samotársky typ, tak mi to vyhovuje.“ (študentka, SŠ, TN). Avšak v mnohých prípadoch je dôvodom nezapájania sa do aktivít aj obmedzená ponuka programov pre mladých, najmä ak nechcú byť súčasťou náboženských alebo špecificky zameraných skupín. „Áno, chýbajú programy a aktivity pre mladých, pretože o väčšine, ktoré viem, robí nejaká kresťanská komunita a čo ak nechcete patriť práve do veriacej komunity, potom nemáte veľmi možnosti byť súčasťou nejakej komunity, ktorá by niečo také pre mladých robila.“ (študentka, SŠ, TN).

Pedagógovia si všimajú, že niektorí mladí ľudia sú prirodzene menej spoločenský a neradi sa zapájajú do kolektívnych aktivít. „Máme žiakov a žiačky, ktoré sa veľmi nezapájajú do kolektívnych aktivít, sú skôr utiahnutí.“ (pedagóg, SŠ, HA). Tento faktor môže mať vplyv na ich sociálnu integráciu a schopnosť budovať si vzťahy, čo môže neskôr ovplyvniť ich uplatnenie na trhu práce.

Z odpovedí respondentov vyplýva, že zapájanie sa do komunitných a voľnočasových aktivít môže pozitívne ovplyvniť rozvoj mladých ľudí, avšak nie každý má na to príležitosti alebo motiváciu. Niektorí vnímajú nedostatok zaujímavých možností, iní sa necítia byť súčasťou žiadnej komunity a ďalší sa vedome vyhýbajú sociálnym interakciám. Dôležitým faktorom je tiež vplyv kamarátov a sociálneho prostredia, ktoré môže mladých buď podporiť, alebo ich siahnuť do negatívnych vzorcov správania.

Celkovo sa ukazuje, že nízka úroveň zapájania sa do voľnočasových aktivít a nedostatok prístupných, atraktívnych programov sú významnými faktormi ovplyvňujúcimi vznik situácie NEET. Podpora mladých v aktívnom trávení voľného času, rozvoj neformálneho vzdelávania a vytváranie inkluzívnych komunít môže prispieť k tomu, aby sa mladí ľudia lepšie pripravili na život a získali potrebné sociálne a pracovné zručnosti.

Z analýzy odpovedí respondentov vyplýva, že zmysluplné trávenie voľného času a participácia na komunitných aktivitách má zásadný vplyv na vznik situácie NEET. Respondenti sa vyjadrili, že veľa mladých ľudí nemá záujem o aktivity, ktoré im sú k dispozícii, pretože ich považujú za nezaujímavé alebo nedostatočne prispôbené ich potrebám.

Na druhej strane, niektorí respondenti sa zapájajú do voľnočasových a komunitných aktivít, ako je dobrovoľníctvo alebo organizovanie akcií pre deti, čo im poskytuje zmysluplné vyplnenie času a prispieva k ich osobnému rastu. Pre niektorých je však výzvou zapojiť sa do týchto aktivít, keďže príležitostí je málo, alebo sú zamerané na špecifické skupiny, ako napríklad náboženské komunity.

Zároveň sa objavujú prípady, keď jednotlivci, aj keď majú potenciál ale dostanú sa do zlej partie, čo ovplyvní ich rozhodovanie a správanie a nakoniec vedie k stagnácii alebo nezájmu o ďalší osobný a profesijný rozvoj. Mladí ľudia tiež vyjadrujú nezáujem o členstvo v komunitách alebo skupinách, pričom sa cítia pohodlnejšie v izolácii a v postavení "samotára." Tento postoj môže byť v kontraste s potrebou zapájania sa do aktivít, ktoré by im mohli poskytnúť príležitosti na osobný rast a sociálnu interakciu, čo je kľúčové pre prevenciu NEET situácie.

Celkovo sa ukázalo, že nízka úroveň zapojenia sa do voľnočasových aktivít a komunity, ako aj nedostatok prístupných a relevantných programov, sú významné faktory ovplyvňujúce vznik situácie NEET.

Zdravotné obmedzenia a závislosti

Zdravotné obmedzenia a závislosti patria medzi významné faktory, ktoré ovplyvňujú vznik situácie NEET, pričom mladí ľudia s fyzickými či psychickými problémami často čelia prekážkam pri hľadaní zamestnania alebo pokračovaní vo vzdelávaní. „Chýbajú mi informácie, mám určité fyzické obmedzenie a už teraz viem,

že po škole to budem mať ťažké.“ (študent, SŠ, TN). Takéto zdravotné komplikácie môžu spôsobiť, že mladí ľudia sa cítia nevyužití a nepotrební, čo môže viesť k ich izolácii alebo strate motivácie. Napriek tomu existujú prípady, keď sa mladým ľuďom podarí nájsť si vhodné zamestnanie, aj keď čelia fyzickým obmedzeniam. „Je to človek, ktorý si nikdy nevedel nájsť zamestnanie, mal zdravotné obmedzenie, ale trval na tom, že jemu je jedno, čo bude robiť, len aby chodil do roboty, že aj zadarmo bude chodiť, lebo sa cíti proste nepotrebný, na príťaž... Viete si to predstaviť? Prihovoril sa za neho riaditeľ a teraz chodí denne do roboty, zvláda nočné, robí vrátnika, je šťastný a máme jedného luxusného zamestnanca.“ (aktér práce s mládežou, PB).

Okrem fyzických obmedzení sa v odpovediach respondentov objavujú aj prípady mladých ľudí, ktorí čelia problémom so závislosťami na alkohole či drogách. „Takže naozaj sa stretávam s rôznymi deťmi, ktoré majú špecifické problémy, fyzické problémy, problémy s alkoholom, drogami, zneužívanie, šikanovanie, proste všetko, pretože to všetko prejde mojimi rukami.“ (aktér práce s mládežou, PB). Šírenie drog a alkoholu medzi mládežou je podľa niektorých respondentov čoraz väčším problémom, pričom veková hranica užívateľov sa stále znižuje. „Určite to považujem za veľký problém, ako zhoršujúci sa. A čo som už spomenul, posúvajú sa do nižších vekových skupín. V minulosti sme mali problémy s našť ročnými 16, 17, 18 ročnými. Dnes nám pijú 12-ročné deti, drogy berú 13-ročné a podobné veci, čiže úplne sa nám prudko znižuje vek.“ (aktér práce s mládežou, PB).

Závislosti majú dlhodobý dopad na schopnosť mladých ľudí fungovať v spoločnosti a často vedú k stratám zamestnania alebo vylúčeniu z kolektívu. „Stretol som sa s drogovým závislým chlapcom... z tretej firmy ho vyhodili... vraj je pre neho už neskoro.“ (aktér práce s mládežou, PB). Napriek tomu existujú prípady, keď sa mladým podarí vymaniť zo závislosti a snažia sa pomáhať ostatným, aby nešli rovnakou cestou. „Poznám chlapca, ktorý sa dostal zo závislosti, z alkoholu a teraz presviedča alkoholikov svojim príbehom, samému sa mu to moc nedarí, aby nepili.“ (študent, SŠ, PB).

Rodinné prostredie hrá pri rozvoji závislostí a psychických problémov mladých ľudí kľúčovú úlohu. „Napríklad spolužiak. Zomrel mu otec a mama sa mu stala akože alkoholička, takže on postupoval po jej stopách. Takže on akože veľmi šikovný, všetko, na matiku bol veľmi dobrý, ale vykašľal sa na školský systém.“ (študent, SŠ, PE). Sociálne a psychické problémy mladých ľudí sú často prehliadané, pričom školy a komunity nemajú dostatočné kapacity na ich riešenie. „Máme napríklad taký debatný krúžok, problém je, že nemáme priestory, čas a som tam na tie deti úplne sama... riešime témy ako drogy, psychické poruchy, sociálne siete, všeličo, čo ich trápi.“ (aktér práce s mládežou, PU).

Z odpovedí respondentov vyplýva, že zdravotné obmedzenia a závislosti majú zásadný dopad na život mladých ľudí a často ich vedú k tomu, že sa ocitajú v situácii NEET. Zatiaľ čo niektorí dokážu prekonať tieto prekážky a nájsť si uplatnenie, pre mnohých predstavujú tieto problémy vážnu prekážku pri zapájaní sa do pracovného trhu a spoločenského života. Prevencia a podpora v oblasti fyzického a psychického zdravia mladých ľudí je preto nevyhnutná na zníženie rizika sociálneho vylúčenia a dlhodobej nezamestnanosti. Systémové riešenia, ako je lepšia dostupnosť poradenstva, včasná identifikácia rizikových faktorov a rozšírenie podporných programov, sú kľúčové pre zlepšenie situácie mladých ľudí ohrozených zdravotnými problémami a závislosťami.

Mladí ľudia, ktorí čelia rôznym zdravotným obmedzeniam, ktoré im sťažujú ich zapojenie do vzdelávania alebo pracovného života, im spôsobujú obavy o ich budúcnosť a schopnosť nájsť zamestnanie po škole. Títo jednotlivci často pociťujú frustráciu a bezmocnosť, čo môže viesť k pasivite a vyhýbaniu sa aktívnemu zapojeniu do spoločnosti.

Respondenti spomínajú prípady, kedy sa mladí ľudia dostali do problémov so závislosťami. V týchto prípadoch často dochádza k zhoršeniu ich schopnosti integrovať sa do spoločenského života a zapojiť sa do produktívnych aktivít.

Je tiež dôležité spomenúť, že problém zdravotných charakteristík nie je len individuálny, ale môže mať aj širšie spoločenské dôsledky. Mnoho pracovníkov v oblasti mládeže zdôrazňuje, že je nevyhnutné sledovať a identifikovať tieto problémy už v raných fázach, pretože ich zanedbanie môže viesť k ďalším negatívnym javom alebo neskorší vstup do situácie NEET. Zdravotné problémy teda zohrávajú kľúčovú úlohu pri formovaní života mladých ľudí, a preto je potrebná komplexná podpora zo strany rodiny, školy, odborníkov a komunity.

Nízke sebavedomie a sebaúcta

Nízke sebavedomie a sebaúcta patria medzi kľúčové faktory, ktoré negatívne ovplyvňujú schopnosť mladých ľudí zapojiť sa do spoločenského a pracovného života. Mnohí mladí ľudia sa cítia neistí a majú obavy zo zlyhania, čo ich brzdí v snahe o dosiahnutie svojich cieľov. „Myslím, že veľa mladých má problém

s nízkym sebedomím.“ (študentka, SŠ, TN). Táto neistota sa prejavuje nielen v škole, ale aj pri vstupe na trh práce, kde mladí často váhajú, či sú dostatočne kompetentní na vykonávanie určitej práce. „Mnohí moji rovesníci sa boja zlyhania, a to im bráni v tom, aby sa pustili do nových výziev, či už v škole alebo v práci. Cítia sa neistí a neveria si.“ (študent, SŠ, PE).

Nízke sebedomie môže byť dôsledkom nepriaznivého životného prostredia, rodinných problémov alebo nedostatku podpory. „Som robila vychovávateľku na internáte a mala som tam chlapca, ktorý je v podstate polosirota, mama mi zomrela. Ale s otcom teda nie je v kontakte. Chlapec pred dvoma rokmi zmaturoval, ale ja som s ním stále v kontakte, pretože potrebuje niekoho takého akože trochu dospelého, od ktorého by počul aj nejaký ten iný názor. Takže stretávame sa akože tak čo ja viem, raz za dva mesiace sa stretne, porozprávame. Chlapec mal problémy aj s prácou, proste má veľmi nízke sebedomie, tým pádom žiadne ambície, žiadna motivácia. Aj napriek tomu, že je to veľmi vážny chlapec, že není taký uletený puberták ako v podstate mládež v jeho veku. Veľmi ťažko si tým pádom aj nadviaže nejaké priateľské vzťahy, pretože on si s nimi kvázi nerozumie, lebo chlapec musel riešiť veľmi vážne problémy, kde bývať, ako bývať a proste on sa stará sám o seba.“ (pedagóg, SŠ, PU). Tento prípad ukazuje, že mladí ľudia s nízkym sebedomím majú často problém nielen so sociálnymi väzbami, ale aj s nadobudnutím motivácie na rozvoj svojej kariéry a osobného života.

Školské prostredie by malo mladým pomáhať získať sebedomie a pripraviť ich na zvládanie výziev v budúcnosti. Bohužiaľ, viacerí respondenti upozorňujú, že nízka sebadôvera bráni študentom plne sa angažovať. „Študenti často nemajú dostatok sebadôvery, aby sa postavili reálnym výzvam, a preto nie sú schopní sa plne angažovať ani v škole a neskôr ani v práci.“ (pedagóg, ZŠ, TN). Mladí ľudia s nízkym sebedomím sa často vyhýbajú kolektívnym aktivitám, čo ich môže ešte viac izolovať. „Mám spolužiaka, ktorý mal vždy veľké problémy s tým, aby sa zapojil do skupinových aktivít. Má veľmi nízke sebedomie a obáva sa, že nie je dost' dobrý na to, aby niečo dokázal.“ (študentka, SŠ, TN).

Z výpovedí respondentov vyplýva, že nízke sebedomie a sebaúcta sú významnými prekážkami v aktívnom zapojení mladých ľudí do spoločnosti. Pocit neistoty a strach zo zlyhania ich brzdia pri prijímaní nových výziev, čím sa často ocitajú na okraji vzdelávacieho a pracovného systému. Títo mladí ľudia potrebujú väčšiu podporu zo strany rodiny, školy a komunity, aby si vybudovali väčšiu dôveru vo vlastné schopnosti a nebáli sa vstúpiť do pracovného života alebo rozvíjať svoje ambície. Ak sa nízke sebedomie nerieši, môže viesť k dlhodobej pasivite a zvyšovať riziko, že sa mladí ocitnú v situácii NEET.

Psychické zdravie

Psychické zdravie zohráva zásadnú úlohu v schopnosti mladých ľudí zvládať školu, prácu a osobný život. Viacerí respondenti upozorňujú na rastúci výskyt psychických problémov, ako sú úzkosti, depresie, sebaoškodzovanie či iné duševné poruchy, ktoré môžu viesť k situácii NEET. „Mladé dievčatko, 16-ročné, teraz sa evidovalo na úrade práce s mamou, nechodí do školy, lebo ju nezvláda, bola vyhoretá, len plakala a robila problémy.“ (aktér práce s mládežou, MY). Tento prípad ilustruje, ako psychické problémy môžu viesť k predčasnemu ukončeniu štúdia a neschopnosti pokračovať v ďalšom vzdelávaní alebo zamestnaní.

Mladí ľudia často pociťujú veľký tlak z očakávaní spoločnosti a nejasnú predstavu o svojej budúcnosti, čo prispieva k ich stresu a úzkosti. „Cítim veľký stres z toho, že neviem, čo robiť. Každý od teba očakáva, že budeš mať nejaký plán, ale niekedy mám pocit, že všetko, čo robím, je len hľadanie nejakej náhody.“ (študent, SŠ, NM). Mnohí mladí majú zároveň problém vyhľadať pomoc odborníkov, buď pre vlastné predsudky, alebo kvôli stigmatizácii duševných porúch v spoločnosti. „Cítim sa nepríjemne, psychológovi nepôjdem ani nikde inde, možno keby som sa mohol porozprávať s rovesníkom, ktorý sa tomu rozumie.“ (študent, SŠ, TN). Podobne sa k tomu vyjadril aj ďalší respondent: „Už psychológ je problém a pritom psychiatria je bežná súčasť nášho života.“ (aktér práce s mládežou, PB).

Dôležitosť dostupnej psychologickkej pomoci zdôrazňujú aj respondenti, ktorí upozorňujú, že neliečené duševné problémy sa samé nevyriešia a môžu mať vážne dôsledky. „Keď ochoriem na angínu, nemusím ísť k lekárovi, ak ochoriem na určité psychické diagnózy a nenájdem adekvátnu pomoc, tak sa to nikdy samo od seba nevylieči... bohužiaľ.“ (študentka, SŠ, PB).

V školskom prostredí sa čoraz viac objavujú problémy ako sebaoškodzovanie a iné prejavy psychických ťažkostí. „Stretol som sa na našej škole teraz, že stále viac vychádza na svetlo sebaoškodzovanie a takéto praktiky u mladých.“ (pedagóg, SŠ, HA). Psychické problémy môžu v niektorých prípadoch viesť až k tragickým koncom. „Teraz sme mali taký smutný príbeh. Bol viackrát štvrták, no skončil. Potom išiel mimo školy. Potom mamička volala, že vo firme je nepoužiteľný, tak ho má doma. Takže či by nemohol nastúpiť na ďalší študijný odbor, aby sme ho zobrali do iného študijného odboru. Tak nastúpil, v septembri prerušil štúdium a v októbri spáchal samovraždu, mal 25 rokov... veľmi smutné.“ (pedagóg, SŠ, PE).

Psychické problémy mladých ľudí majú často korene v rodinnom prostredí a môžu byť dôsledkom traumatických zážitkov. „Ja som dva roky chodila k psychiatrovi. Bola som na liekoch a všetko, lebo ja som to nevládala ako dieťa. Rodičia sa rozvedli, keď som mala 10 a nebol tam dobrý vzťah medzi tými rodičmi a najviac som si to odnášala práve ja. A toto je presne ten problém a oni sa hádali cezo mňa, a to je v každej rodine. A toto treba tých rodičov školiť, že tie deti trpia tým.“ (študentka, SŠ, PE). Táto skúsenosť podčiarkuje dôležitosť stabilného rodinného prostredia pre psychickú pohodu mladých ľudí. „My sme nehľadali pomoc, ja som chodila psychológom kvôli súdu a jedna psychologička ma odporučila na psychiatriu, pretože na mne videla, že ja to proste nevládam. Podľa tých testov a tam našťastie akože som sa dala dokopy, všetko. Teraz našťastie rodičia už vychádzajú, lebo mama sa rozišla s bývalým priateľom. Neviem, ako by to inak dopadlo.“ (študentka, SŠ, PE).

Psychické problémy môžu mať tiež negatívny vplyv na šance mladých nájsť si zamestnanie, pretože zamestnávateľia môžu byť voči nim skeptickí. „Aj toto dievča má teda aj nejakú takú psychickú, nie veľkú, ale má psychickú poruchu, má potom problém zamestnať sa. Lebo keď ten zamestnávateľ vidí, kto ju zamestná?“ (aktér práce s mládežou, PU). Okrem toho, niektorí mladí, ktorí trpia psychickými problémami, čelia aj ďalším životným komplikáciám, ako je nedostatok stabilného bývania. „Mám momentálne jedno dievča, ktoré teda nemá rodičov, zomreli jeho rodičia, má trošku tie psychické problémy, čiastočne malinký dôchodok. Tým pádom je problém jej zohnať ubytovanie, pretože všade treba platiť za ubytovanie, tak momentálne býva len na takej slobodárni. No a aj sa nám podarilo jej zohnať zamestnanie. Také akože upratovanie, ale musíme ju kontrolovať, je jasné, že to potrebuje.“ (aktér práce s mládežou, PU).

Z odpovedí respondentov vyplýva, že psychické zdravie je významným faktorom ovplyvňujúcim schopnosť mladých ľudí pokračovať vo vzdelaní alebo zamestnaní. Mnohí čelia vážnym duševným ťažkostiam, pričom prístup k odbornej pomoci je často komplikovaný. Stigma spojená s návštevou psychológa alebo psychiatra bráni mnohým mladým vyhľadať potrebnú pomoc, čo môže mať dlhodobé negatívne dôsledky.

Psychické problémy sú často kombinované s inými faktormi, ako je nestabilné rodinné prostredie, ekonomické ťažkosti alebo sociálna izolácia, čo vytvára začarovaný kruh, z ktorého je ťažké uniknúť. Preto je dôležité, aby existovali efektívne mechanizmy podpory, ktoré by pomohli mladým ľuďom prekonať ich ťažkosti a zabránili ich vypadnutiu zo vzdelávacieho alebo pracovného systému.

V odpovediach respondentov sa opakovane objavujú psychické problémy ako významný faktor, ktorý môže prispieť k vzniku situácie NEET. Mnohí respondenti opisujú svoje skúsenosti s mladými ľuďmi, ktorí čelili rôznym psychickým ťažkostiam, ako je stres, depresia, úzkosť, sebapoškodzovanie a v niektorých prípadoch aj závažné psychické poruchy. Tieto problémy často brzdia mladých v osobnom rozvoji a schopnosti zapojiť sa do školy, práce alebo iných aktivít.

Mnoho mladých ľudí má obavy vyhľadať odbornú pomoc nakoľko sa obávajú stigmy spojenej s návštevou psychológov alebo psychiatrov, čo môže sťažovať ich prístup k pomoci.

V niektorých prípadoch sa psychické problémy spájajú aj s materiálnymi a životnými ťažkosťami, čo zhoršuje ich schopnosť nájsť stabilné zamestnanie a ubytovanie. Tieto faktory spolu vytvárajú začarovaný kruh, kde mladý človek nielenže čelí psychickým problémom, ale zároveň nemá dostatok zdrojov alebo podporu, aby sa z tejto situácie dostal.

Psychické problémy sú ako sa ukazuje, často kombinované s inými životnými výzvami a tieto faktory výrazne prispievajú k vzniku situácie NEET.

4.1.3 Identifikácia opatrení a možné riešenia na predchádzanie vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji

Z analýzy objektívnych a subjektívnych faktorov vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji vyplynulo, že vznik situácie NEET je komplexný proces, ktorý je vždy výsledkom interakcie a kombinácie uvedených objektívnych a subjektívnych faktorov.

Objektívne faktory zahŕňajú ekonomické, sociálne a systémové okolnosti, zatiaľ čo subjektívne faktory sú viac individuálne a týkajú sa motivácie, psychologických stavov a osobného rozhodovania. Tieto faktory spolu vzájomne pôsobia a navzájom posilňujú negatívne dôsledky, čo spôsobuje vznik situácie NEET a rovnako sťažuje východisko z tejto situácie.

Riešenie problému NEET u mladých ľudí v Trenčianskom kraji si vyžaduje komplexný prístup, ktorý zahŕňa rôzne podporné aktivity. Cieľom je zabrániť tomu, aby sa mladí ľudia ocitli v tejto zraniteľnej situácii.

Na základe zistení z analýzy zameranej na zisťovanie objektívnych a subjektívnych faktorov vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji bolo identifikovaných **osem hlavných oblastí**, na ktoré je potrebné sa zamerať, aby sa **efektívne predchádzalo vzniku situácie NEET u mladých ľudí**.

1. **Posilnenie kariérového poradenstva a individuálnych prístupov** - je dôležité rozvíjať kariérové poradenstvo na školách a zamerať sa na individuálny prístup k žiakom a študentom, ktorí majú nízke sebavedomie, motiváciu alebo ambície. Podpora pri voľbe kariéry a vytváraním reálnych cieľov pomôže mladým ľuďom lepšie sa orientovať vo svete práce a vzdelávania. Učitelia a kariéroví poradcovia by mali pracovať na zvyšovaní informovanosti o možnostiach ďalšieho vzdelávania a profesijného rastu.
2. **Zameranie na podporu rodičov a rodinné poradenstvo** - z analýzy vyplynulo, že nezáujem rodičov je významným faktorom. Preto je potrebné vytvoriť viac podpory pre rodičov prostredníctvom školení, informačných kampaní a prednášok, ktoré by ich oboznámili s dôležitosťou ich aktívnej úlohy vo výchove a kariérom rozvoji detí.
3. **Zlepšenie prístupu k psychologickému pomoci a podpora duševného zdravia** - z analýzy vyplýva, že psychické problémy a nízke sebavedomie sú kľúčovými faktormi ovplyvňujúcimi budúci výber štúdia a zamestnania. Je dôležité vytvoriť dostupnejšie a efektívnejšie psychologické poradenstvo pre mladých ľudí, ktoré by sa zameriavalo na riešenie stresu, úzkosti, depresie a ďalších duševných problémov. Školy by mali spolupracovať s odborníkmi a ponúkať pravidelnú psychologickú podporu, najmä v prechodových obdobiach, ako sú koniec základnej školy alebo strednej školy.
4. **Podpora zmysluplného trávenia voľného času a zapojenie sa do komunitných aktivít** - mnoho mladých ľudí, ktorí čelili neúspechu alebo frustrácii, hľadá únik v negatívnych formách trávenia času. Poskytovanie príležitostí na zapojenie sa do voľnočasových aktivít, ktoré sú pre nich atraktívne, môže zmierniť riziko vzniku NEET situácie. To môže zahŕňať organizovanie kreatívnych, praktických a zábavných aktivít, ako aj podporu dobrovoľníctva alebo komunitných projektov, ktoré umožňujú mladým ľuďom rásť a získavať nové zručnosti.
5. **Zlepšenie spolupráce medzi školami, podnikmi a odbornými inštitúciami** - je dôležité vytvoriť silnejšie väzby medzi vzdelávacím systémom a trhom práce. Mladí ľudia by mali mať väčší prístup k stážam, odborným školeniam a praxiam, ktoré by im pomohli získať praktické skúsenosti a motivovali ich k získaniu vzdelania, ktoré bude relevantné pre ich profesijný rozvoj. Vytvorenie partnerských vzťahov medzi školami a zamestnávateľmi pomôže mladým ľuďom lepšie pochopiť realitu trhu práce a potreby zamestnávateľov.
6. **Zvýšenie informovanosti o možnostiach financovania a štipendií** - finančné bariéry, ktoré sa objavujú pri pokračovaní vo vzdelávaní alebo hľadaní zamestnania predstavujú pre mladých ľudí prekážku. Vytvorenie lepšieho systému informovania o dostupných štipendiách, vzdelávacích grantoch a iných formách podpory umožní mladým ľuďom prekonávať tieto prekážky a venovať sa svojej profesionálnej budúcnosti bez obáv o financie.
7. **Prevenca rizikových faktorov a podpora v riešení závislostí** - z analýzy vyplynulo, že problémy so závislosťami, ako je alkoholizmus alebo drogová závislosť, sú jedným z významných faktorov, ktoré prispievajú k vzniku situácie NEET. Je nevyhnutné zintenzívniť prevenciu týchto problémov medzi mladými ľuďmi, organizovať vzdelávacie kampane a poskytovať včasnú pomoc tým, ktorí sa už s týmito problémami stretli.
8. **Cielené intervenčné programy pre mladých ľudí s špecifickými potrebami** - mladí ľudia, najmä tí, ktorí majú zdravotné alebo psychické problémy, potrebujú osobitný prístup. Implementácia programov, ktoré sa zameriavajú na tieto zraniteľné skupiny pomôže zabrániť tomu, aby sa dostali do situácie NEET. Programy musia byť flexibilné a prispôsobené individuálnym potrebám a možnostiam týchto mladých ľudí.

Uvedené opatrenia a aktivity boli navrhnuté s cieľom efektívne predchádzať vzniku situácie NEET u mladých ľudí v Trenčianskom kraji a poskytnúť im reálne príležitosti na osobný a profesionálny rozvoj. Tieto aktivity reagujú na zistené faktory, ktoré prispievajú k vzniku NEET a zameriavajú sa na kľúčové oblasti, ktoré ovplyvňujú budúcnosť mladých ľudí.

Predchádzanie vzniku situácie NEET je kľúčové pre zlepšenie sociálnej a ekonomickej stability mladých ľudí nielen v Trenčianskom kraji. Zabraňuje sociálnej izolácii a negatívnym psychologickým dôsledkom, ako je strata sebadôvery alebo depresia. Mladí ľudia, ktorí sú včas zapojení do vzdelávacích alebo pracovných aktivít, majú väčšiu šancu získať potrebné zručnosti a pracovné skúsenosti, ktoré im otvoria dvere k lepším

profesijným príležitostiam. To vedie k zvýšeniu ich šancí na trhu práce a znižuje riziko chudoby. Zároveň sa tým prispieva k ekonomickej stabilite celej krajiny. Dôležitým benefitom prevencie vytvárania situácie NEET je zabezpečenie lepšej budúcnosti pre ďalšie generácie. V konečnom dôsledku, predchádzanie tejto situácii podporuje rovnaký prístup k vzdelaniu a zamestnaniu pre všetky skupiny mladých ľudí, čo prispieva k inkluzívnejšej a spravodlivejšej spoločnosti.

4.2 Analýza potrieb mladých ľudí v situácii NEET

Mladí ľudia v skupine NEET majú rozmanité potreby, ktoré sa odvíjajú od ich individuálnych životných podmienok, vzdelania, skúseností a osobných bariér. Účinné riešenia pre ich začlenenie do vzdelávacieho systému alebo trhu práce musia byť preto komplexné a prispôbené konkrétnym okolnostiam jednotlivcov (Berry et al., 2024). Na základe zistení možno ich potreby rozdeliť do štyroch hlavných oblastí: **zlepšenie pracovnej pripravenosti, zabezpečenie zamestnania, podpora duševného zdravia a celkovej pohody** (Zhu et al., 2022).

Zlepšenie pracovnej pripravenosti vychádza z potreby cielenej podpory pri identifikácii akademických a kariérnych záujmov, ako aj pri získavaní presných a relevantných informácií o vzdelávacích a pracovných možnostiach. Mladí ľudia potrebujú príležitosti na získanie praktických skúseností prostredníctvom stáží alebo krátkodobých pracovných umiestnení, ktoré im umožnia lepšie pochopiť požiadavky rôznych profesijných dráh a urobiť informované rozhodnutia o svojej budúcnosti. Okrem toho kladú dôraz na rozvoj kľúčových mäkkých a technických zručností, ako sú efektívne riadenie času, komunikačné schopnosti, kritické myslenie, riešenie problémov, sieťovanie a digitálna gramotnosť, ktoré sú nevyhnutné pre úspešnú adaptáciu na dynamický trh práce (Plenty et al., 2021).

Hlavným cieľom týchto mladých ľudí je nájsť si stabilné zamestnanie alebo uplatnenie, ktoré bude v súlade s ich kariérnymi ambíciami a zároveň ponúkne kvalitné pracovné podmienky a priaznivé pracovné prostredie. Zdôrazňujú potrebu priameho prepojenia s potenciálnymi zamestnávateľmi, kariérnymi poradcami a mentormi, ktorí by im poskytli cenné usmernenie a podporu pri budovaní profesionálnej dráhy. Okrem toho považujú za nevyhnutné konkrétne nástroje na zlepšenie ich konkurencieschopnosti na trhu práce, vrátane asistencie pri tvorbe atraktívnych životopisov, prípravy na pracovné pohovory a získavania relevantných pracovných skúseností, ktoré im umožnia úspešný vstup do zamestnania (Blanck et al., 2024; Wells et al., 2024).

Osobitne dôležitá je potreba podpory duševného zdravia a celkovej pohody, keďže mladí ľudia v situácii NEET často čelia psychickým ťažkostiam a problémom so zneužívaním návykových látok, ktoré priamo ovplyvňujú ich schopnosť zamestnať sa alebo pokračovať v štúdiu (Gariépy et al., 2022; Quinlan-Davidson et al., 2023). Preto zdôrazňujú potrebu ľahkého a dostupného prístupu k odborníkom na duševné zdravie, ktorí by im poskytli individuálnu starostlivosť a adekvátne terapeutické služby (Guerrero-Puerta & Guerrero, 2023). Okrem psychologického podpory považujú za kľúčové aj sociálne prepojenie s rovesníkmi v podobnej situácii, čo by im pomohlo prekonať pocity izolácie a zvýšiť ich motiváciu k osobnému a profesionálnemu rozvoju. Zároveň upozorňujú na význam finančnej stability počas hľadania zamestnania, pričom navrhujú opatrenia, ako je zavedenie základného príjmu alebo cielenej štátnej podpory, ktorá by im pomohla pokryť základné životné náklady a sústrediť sa na svoj profesionálny rast (Holliman et al., 2023).

Mladí ľudia v situácii NEET potrebujú intenzívnu a pravidelnú podporu, ktorá by im pomohla pri hľadaní zamestnania alebo návrate do vzdelávacieho systému. Kľúčová je pre nich individuálna konzultácia a personalizované služby, ktoré zohľadňujú ich jedinečné okolnosti a ciele. Žiadajú, aby programy boli dostatočne flexibilné a prispôbené ich potrebám, čím by sa zvýšila ich efektívnosť a reálna využiteľnosť (Zhu et al., 2022).

Dôležitou požiadavkou je aj prepojenie rôznych podporných služieb na jednom mieste, čím by sa odstránili bariéry spôsobené zložitou administratívou a nutnosťou kontaktovať viacero inštitúcií. Potrebujú ľahký prístup k zamestnaneckým službám, kariérnemu poradenstvu, psychologického a sociálnej podpore, ktoré im môžu pomôcť zvládnuť rôzne životné výzvy. Empatický a neodsudzujúci prístup pracovníkov je pre nich kľúčový, aby sa cítili podporení a motivovaní na ceste k profesionálnemu či vzdelávaciemu rastu (Youmans et al., 2024).

Ďalšou zásadnou potrebou je väčšia flexibilita v pracovných a vzdelávacích podmienkach. Mnohí mladí ľudia preferujú kombináciu práce a štúdia, no rigidné systémy často neumožňujú prispôbenie sa individuálnym možnostiam a potrebám. Preto požadujú vytvorenie flexibilnejších vzdelávacích programov

a pracovných miest, ktoré by im umožnili rozvíjať svoje schopnosti a zároveň si udržať finančnú stabilitu počas procesu zapojenia sa do trhu práce alebo vzdelávania. (Wells et al., 2024; Youmans et al., 2024).

Vzorka respondentov bola zvolená s cieľom zabezpečiť reprezentatívnosť a komplexné pokrytie hlavných cieľových skupín v situácii NEET v Trenčianskom kraji. Výber bol motivovaný snahou zachytiť a presne identifikovať kľúčové potreby. Do výskumu boli preto zahrnutí mladí ľudia v situácii NEET UzO a NEET neaktívni, študenti škôl, aktéri práce s mládežou a odborníci a pedagógovia, ktorí prichádzajú do priameho kontaktu s touto skupinou. Štruktúra vzorky je bližšie popísaná v metodologickej časti správy.

4.2.1 Analýza potrieb a výsledky kvalitatívneho výskumu

Na základe zrealizovaných fokusových skupín, rozhovorov s mladými ľuďmi v situácii NEET, študentmi a pedagógmi stredných škôl, aktérmi práce s mládežou a odborníkmi, ktorí prichádzajú do priameho kontaktu s touto skupinou, bola podrobne analyzovaná škála kľúčových potrieb, ktoré mladí ľudia v tejto situácii pociťujú. Tieto rozhovory a analýzy odhalili rôzne výzvy, ktorým čelí táto zraniteľná skupina, od nedostatku informovanosti o dostupných službách, cez obmedzený prístup k odbornému poradenstvu, až po problémy so získavaním praktických zručností a pracovných skúseností, ktoré sú nevyhnutné na úspešnú integráciu na trh práce.

Napĺňanie týchto potrieb by malo byť základom všetkých iniciatív a opatrení zameraných na zlepšenie postavenia mladých ľudí NEET v Trenčianskom kraji. Kľúčové je, aby sa sústredili na individuálny prístup, ktorý rešpektuje špecifické okolnosti a výzvy každého jednotlivca a zároveň podporovali návrat mladých ľudí do vzdelávacieho systému, ako aj ich úspešnú integráciu do pracovného trhu.

Na základe týchto zistení bolo identifikované nasledovné **spektrum potrieb**, na ktoré je nevyhnutné sa zamerať pri riešení problémov mladých ľudí v situácii NEET. Identifikované spektrum pokrýva: individuálne poradenstvo pri hľadaní zamestnania alebo vzdelávania, podporu pri riešení psychologických problémov, závislostí a emocionálnych bariér, zvýšenie kvalifikácie a získavanie nových zručností, informácie o dostupných sociálnych dávkach a podpore pre nezamestnaných, spoluprácu s rodinami a odborníkmi podporu pri hľadaní stáží, brigád a pracovných príležitostí, programy podporujúce sociálnu inklúziu a znižovanie sociálnej izolácie, prístup k inkluzívnym vzdelávacím programom, podporu pri zakladaní živnosti a podnikania, podporu pre matky a mladých rodičov.

Individuálne poradenstvo pri hľadaní zamestnania alebo návrate do vzdelávania

Mladí ľudia v Trenčianskom kraji, ktorí sa nachádzajú v situácii NEET, majú problém s prístupom k individuálnemu poradenstvu a prispôsobeným plánom podpory. Odborníci a poradenské služby v oblasti kariéry a vzdelávania sú často nedostupné, málo známe a v menej rozvinutých oblastiach kraja úplne absentujú.

Mnohí respondenti vyjadrili frustráciu z kvality poradenstva, ktoré im bolo poskytované. „**Sú to nekvalifikovaní ľudia, ktorí mi vždy povedali iba to, čo som už vedel.**“ (muž, NEET UoZ, TN). Viacerí očakávali viac praktickej podpory, no často narazili len na základné informácie bez konkrétnych krokov, ako postupovať ďalej: „**Mnoho mladých sa len pýtalo, či sú tu nejaké možnosti vzdelávania, ale nikdy nebolo jasné, kam sa presne obrátiť. A ak áno, boli to len základné informácie bez konkrétnych krokov ako ďalej.**“ (aktér práce s mládežou, PD).

Jedným z najčastejších problémov bola absencia skutočnej individuálnej pomoci. „**Individuálny prístup, to je základ.**“ (žena, NEET UoZ, PD). „**Očakával som, že mi kariérny poradca aspoň povie, kde mám tie informácie hľadať, keď už on mi nepomohol.**“ (muž, NEET UoZ, PD). „**Keby som mal lepšie poradenstvo, možno by som si vybral inú cestu. Ale niekto by mi to mal ukázať a nie čakať, že na to prídem sám.**“ (muž, NEET UoZ, TN).

Niektorí mladí ľudia uviedli, že sa s kariérnym poradenstvom vôbec nestretli. „**Žiadne kariérne poradenstvo, alebo návod na rekvalifikáciu, s ničím takým som sa nestretol.**“ (muž, NEET neaktívny, PU). „**O žiadnom individuálnom poradenstve som nepočul, ani sa nečudujem, kto by nám to platil?**“ (muž, NEET UoZ, PD).

Táto skutočnosť vytvára bariéru pre mladých, ktorí nevedia, kde začať. „Ked' človek nevie, kde začať, je ťažké sa posunúť ďalej. A keď nemáš podporu, len ťažko sa niekam dostaneš.“ (žena, NEET neaktívny, PD).

Okrem toho niektorí respondenti poukázali na fakt, že kvalita poradenstva závisí od jednotlivých pracovníkov: „Tam to záleží aj od tej pracovníčky, aké má skúsenosti ako komunikovať s mladými.“ (muž, NEET UoZ, MY). Kritizovali tiež, že poradcovia často presadzujú vlastné predstavy namiesto toho, aby sa zamerali na skutočné potreby mladých: „Väčšina poradcov, ktorých som stretol, sa zameriava len na to, čo si myslia, že je správne, bez ohľadu na to, čo my mladí naozaj potrebujeme.“ (muž, NEET UoZ, BN).

Podľa odborníkov by kariérne poradenstvo nemalo byť len jednorazovou záležitosťou, ale dlhodobým procesom s účasťou viacerých aktérov. „Kariérové poradenstvo vnímam ako dlhodobý proces a nie len na konci základnej a strednej školy. Je dôležitá úzka spolupráca rodičov, kariérového poradcu, učiteľa a dieťaťa.“ (aktér práce s mládežou, PD).

Niektorí mladí ľudia si uvedomujú, že ich chýbajúce skúsenosti a neinformovanosť o možnostiach kariérneho rastu sú veľkým problémom. „Nemám žiadne skúsenosti s tým, čo všetko by sa dalo robiť po škole, a nikdy mi to nikto nepovedal, aké sú možnosti.“ (študent, SŠ, TN).

Z výpovedí respondentov je zrejmé, že kariérne poradenstvo v Trenčianskom kraji je nedostatočne rozvinuté a často neadresuje reálne potreby mladých. Mnohí sa cítia stratení a bez podpory, čo sťažuje ich vstup na trh práce alebo návrat do vzdelávania. Ak má byť poradenstvo účinné, musí sa viac zameriavať na konkrétne individuálne riešenia, systematické usmerňovanie mladých ľudí a poskytovanie jasných a praktických krokov pre ich budúcnosť.

Problémy s nedostupnosťou kvalitného individuálneho poradenstva pri hľadaní zamestnania alebo návrate do vzdelávania sú širším javom a ovplyvňujú mladých ľudí naprieč celým regiónom. Ich riešenie si vyžaduje zmenu prístupu a väčší dôraz na kvalitu poskytovaných služieb.

Mladí ľudia v Trenčianskom kraji, ktorí sa nachádzajú v situácii NEET, majú problém s prístupom k individuálnemu poradenstvu a prispôsobeným plánom podpory. Odborníci a poradenské služby v oblasti kariéry a vzdelávania sú nedostupné a málo známe hlavne v menej rozvinutých oblastiach kraja.

Respondenti vyjadrili svoje sklamanie a frustráciu zo skúseností s kariérnym poradenstvom, pričom viacerí zdôraznili, že očakávali viac individuálneho prístupu.

Viacerí uviedli, že poradcovia im často poskytli len informácie, ktoré už predtým vedeli, alebo im chýbala podpora pri hľadaní ďalších možností. Títo respondenti sa sťažovali na nedostatočnú komunikáciu a zameranie poradenských služieb na všeobecné rady bez konkrétnych krokov. Pre mnohých bola výzvou aj absencia jasného návodu, kam sa obrátiť, alebo ako správne hľadať príležitosti na ďalší kariérny rozvoj.

Zároveň sa objavili názory, že kariérne poradenstvo by malo byť dlhodobým procesom a zahŕňať úzku spoluprácu medzi rodičmi, školami a poradcom. Mnoho respondentov však vyjadrilo, že sa nikdy nestretli s reálnou podporou pri výbere kariérnej cesty, a to najmä po strednej škole, keď už bolo neskoro na zmeny.

Z rozhovorov vyplýva, že mladí ľudia hľadajú konkrétnu pomoc a odporúčania, nie len všeobecné rady, ktoré sú často neosobné a nezohľadňujú ich skutočné potreby. Záverom možno povedať, že kariérne poradenstvo by malo byť viac zamerané na individuálne prístupy a konkrétne kroky, ktoré by pomohli mladým ľuďom efektívne sa orientovať vo svojich kariérnych možnostiach.

Problémy s nedostupnosťou kvalitného **individuálneho poradenstva pri hľadaní zamestnania alebo návrate do vzdelávania** pre mladých ľudí NEET sú širším javom a ovplyvňujú mladých ľudí naprieč celým regiónom.

Podpora pri riešení psychologických problémov, závislostí a emocionálnych bariér

Psychologická podpora a pomoc pri riešení problémov so závislosťami sú v menších mestách a obciach Trenčianskeho kraja veľmi obmedzené. Mladí ľudia v situácii NEET často trpia psychickými problémami alebo bojujú so závislosťami, čo im bráni v návrate do vzdelávania alebo zamestnania. „Často ide o depresie alebo stres, ktorý vzniká z toho, že nevedia, čo so životom. Mnoho mladých sa cíti odrezaných od spoločnosti,

myslia si, že na všetko sú sami.“ (aktér práce s mládežou, TN). Tento pocit osamelosti je podľa respondentov jedným z hlavných faktorov, ktoré mladým ľuďom komplikujú zvládanie životných výziev.

Podpora v oblasti duševného zdravia je nedostatočná, pričom dostupnosť odborníkov je obmedzená. „Teraz je jediné riešenie so školským psychológom.“ (študent, SŠ, PB). „Všetko je na pleciach špeciálnych pedagógov.“ (aktér práce s mládežou, HA). Tieto vyjadrenia naznačujú, že v školách sú možnosti psychologickéj pomoci veľmi obmedzené a v širšom regióne chýbajú špecialisti, ktorí by sa venovali mladým s vážnymi problémami.

Niektorí odborníci upozorňujú, že závislosti sú medzi mladými rozšírené a kapacity na ich riešenie sú nízke. „Áno, máme medzi nimi aj závislých, s už ťažkými závislosťami.“ (aktér práce s mládežou, MY). „Chýbajú odborníci na závislosti a ak aj niekde sú, ich kapacity sú naozaj obmedzené. Je to problém, ktorý sa len zhoršuje.“ (aktér práce s mládežou, MY). Nedostatok terapeutov a odborníkov na závislosti predstavuje významnú prekážku pri riešení tohto problému a mladí tak často zostávajú bez potrebnej pomoci.

Jednou z hlavných výziev je, že mladí ľudia sa nemajú komu zdôveriť. „Mladí ľudia sa nemajú komu zdôveriť, rodičia to často berú na ľahkú váhu a môže byť pre nich náročné pochopiť svoje dieťa, nemajú nikoho, komu by sa mohli zdôveriť.“ (študentka, SŠ, PD). „Sú to problémy, ktoré mladí ľudia často nechcú otvárať, lebo sa boja, že ich nikto nepochopí.“ (žena, NEET UoZ, TN). „Mnoho mladých ľudí sa hanbí hovoriť o svojich problémoch, pretože nemajú dôveru k tomu, koho by mohli osloviť. A keď už sa rozhodnú, nemajú priestor na kvalitnú pomoc.“ (žena, NEET UoZ, TN). Tento strach a nedostatok dôvery často vedú k tomu, že sa mladí ľudia uzatvárajú do seba a ich problémy sa ešte prehľbujú.

Dôležitým aspektom je aj dostupnosť odbornej pomoci. „Nie je kam ísť, ak sa necítiš dobre. A ak sa už aj rozhodneš niečo spraviť, čakacie doby na odborníkov sú nekonečné.“ (žena, NEET neaktívny, PD). Mladí ľudia majú často problém dostať sa k psychológovi či inému odborníkovi, a keď sa im to aj podarí, čakacie doby sú demotivujúco dlhé. „Keď sme mali problémy, nikdy sme nemali pomoc, ktorá by sa týkala presne nás. A ešte aj keď sme našli niekoho, kto nám mohol pomôcť, často sme museli cestovať, čo je pre mladých veľmi demotivujúce.“ (aktér práce s mládežou, BN). Pre mnohých mladých je práve nutnosť cestovania veľkou bariérou, keďže si to nemôžu finančne dovoliť alebo sa cítia demotivovaní v procese hľadania pomoci.

Respondenti poukázali na to, že riešenie psychologických problémov a závislostí je v Trenčianskom kraji veľmi problematické. Odborníci chýbajú, služby sú nedostupné a keď už sú, kapacitne nepostačujú dopytu. Navyše, veľa mladých sa cíti osamelých a nepochopených, čo vedie k ďalšiemu prehľbovaniu ich psychických problémov. Ak má byť podpora efektívna, je potrebné zlepšiť dostupnosť odborníkov, skrátiť čakacie doby a zabezpečiť, aby mladí ľudia mali dôveru v systém pomoci.

Respondenti sa zamerali na ťažkosti, ktoré mladí ľudia NEET prežívajú v oblasti duševného zdravia a vzťahov. Mnohí uviedli, že sa cítia izolovaní, odrezaní od spoločnosti a prežívajú stres či depresie, často kvôli neistote zo svojej budúcnosti.

Zároveň zdôraznili, že mnohí nemajú dostatočnú podporu, ani priestor na to, aby sa zdôverili so svojimi problémami. Rodičia často nezvládajú pochopiť potreby svojich detí, čo ešte zhoršuje pocit osamelosti. Okrem toho, mladí ľudia sa často hanbia hovoriť o svojich problémoch, pretože nemajú dôveru k tým, ktorí by im mohli pomôcť, alebo sa obávajú, že ich nikto nepochopí.

V odpovediach sa tiež objavili problémy s dostupnosťou odborníkov. Kapacity odborníkov, ako psychológov či špecialistov na závislosti, sú nedostatočné, čo zhoršuje prístup mladých k potrebnej pomoci. Čakacie doby na odbornú pomoc sú dlhé, a ak sa mladí rozhodnú hľadať pomoc, často musia dlho čakať, prípadne cestovať, čo je ďalšou prekážkou.

Psychologická podpora a pomoc pri riešení problémov so závislosťou sú veľmi obmedzené v menších mestách a hlavne obciach Trenčianskeho kraja. Mladí ľudia NEET majú často psychické problémy alebo problémy so závislosťami, ktoré bránia ich návratu do vzdelávania alebo zamestnania.

Závislosti medzi mladými sú tiež považované za vážny problém, pričom odborníci na tieto oblasti chýbajú, mladí ľudia NEET často nemajú prístup k terapeutom, odborným psychologom alebo poradenstvu, ktoré by im pomohlo zvládnuť tieto problémy. Pritom riešenie týchto problémov má zásadný dopad na ich schopnosť začleniť sa späť do vzdelávacieho systému alebo zamestnania.

Zvýšenie kvalifikácie a získavanie nových zručností v súlade s požiadavkami trhu práce

Rekvalifikačné kurzy a tréningy, ktoré sú prispôsobené aktuálnym požiadavkám trhu práce, sú v Trenčianskom kraji nedostatočne dostupné. Mladí ľudia v situácii NEET často pociťujú nedostatok možností na zlepšenie svojich zručností. „Nie, v našom meste nie sú žiadne konkrétne kurzy, ktoré by mi pomohli rozvinúť moje zručnosti a nájsť si potom zamestnanie.“ (muž, NEET neaktívny, BN). Podobné skúsenosti majú aj ďalší respondenti, ktorí upozorňujú, že v ponuke kurzov chýbajú možnosti priamo nadväzujúce na potreby zamestnávateľov.

Jedným z kľúčových problémov je aj finančná dostupnosť kurzov. „Určite by som išiel do kurzu, ak by to bolo niečo, čo mi pomôže dostať sa k dobrej práci, ale nemám na to peniaze a cez úrad práce to nejde, lebo nie som registrovaný.“ (muž, NEET neaktívny, TN). „Keby kurzy boli zadarmo, určite by som sa prihlásila.“ (žena, NEET neaktívna, BN). Mnohí mladí ľudia tak zostávajú bez možnosti rekvalifikácie, pretože si kurzy nemôžu dovoliť, a zároveň nespĺnia podmienky na podporu zo strany úradu práce.

Nízke vzdelanie predstavuje ďalšiu prekážku pri získavaní kvalifikácie. „S nedokončeným vzdelaním je to ťažké, radšej uprednostnia takého, kto má základné vzdelanie.“ (aktér práce s mládežou, HA). Na druhej strane existujú prípady, kde rekvalifikácia pomohla zlepšiť postavenie na trhu práce: „Tak určite, určite som sa stretla s takým prípadom. Už učím na tej škole 22 rokov. Áno, proste dievčatko, bývalá kaderníčka ukončila predčasne v druhom ročníku kvôli peniazom, čiže odišla zo školy, pracovať. Veľmi ťažké existenčné problémy tam boli v rodine. Cez úrad práce si urobila rekvalifikačný kurz a pracuje.“ (pedagóg, SŠ, PU). Tento prípad ukazuje, že dobre nastavené rekvalifikačné programy môžu byť efektívnym nástrojom na zlepšenie postavenia mladých ľudí na trhu práce.

Ďalším častým problémom je, že ponúkané kurzy často nezodpovedajú súčasným požiadavkám trhu. „Ak by boli kurzy prispôsobené aktuálnym potrebám trhu, určite by som sa ich zúčastnil. Ale všetko, čo sa ponúka, je často zastarané alebo zamerané na niečo, čo neviem využiť.“ (žena, NEET neaktívna, PB). „Väčšina kurzov, ktoré sú k dispozícii, sú pre mňa nezaujímavé, nedajú sa prispôbiť tomu, čo by som naozaj chcel robiť. IT zručnosti, to by bol ideálny kurz, ale tu to nenájdeš.“ (muž, NEET neaktívny, PU).

Niektorí odborníci upozorňujú na potrebu kurzov, ktoré by boli dostupné aj pre ľudí s nízkou úrovňou vzdelania: „Bolo by fajn, keby sa kurzy ponúkali aj na nízkej úrovni, pre tých, ktorí ešte nemajú žiadne skúsenosti alebo vzdelanie. Väčšina je buď pre ľudí, ktorí už niečo vedia, alebo majú aspoň aké také vzdelanie.“ (aktér práce s mládežou, PB). To naznačuje, že existujúca ponuka kurzov je často prispôbená iba určitej skupine záujemcov, pričom tí s nižším vzdelaním majú obmedzené možnosti na získanie kvalifikácie.

Finančná bariéra pri vzdelávaní je pre mnohých zásadným problémom. „Nie každý má peniaze na to, aby si zaplatil kurzy, a keď sú kurzy zadarmo, často sú už len pre ľudí, ktorí sú v evidencii. Ale čo s tými, ktorí sú mimo?“ (žena, NEET neaktívna, BN). To poukazuje na fakt, že mladí ľudia, ktorí sa nachádzajú mimo systému, majú ešte ťažší prístup k možnostiam vzdelávania a rekvalifikácie.

Z pohľadu pedagógov a odborníkov je dôležité, aby kurzy kladli väčší dôraz na praktické zručnosti. „Kurzy by mali byť viac zamerané na praktické zručnosti a konkrétne potreby trhu. Mnohí študenti sa stretávajú s realitou, kde teoretické vedomosti nestačia. Potrebujú sa naučiť, ako reálne fungujú technológie alebo aké sú nároky v konkrétnych oblastiach.“ (pedagóg, SŠ, TN). Napriek snahe organizátorov kurzov naraziť na potreby trhu zostáva problémom financovanie: „Vždy sa snažíme, aby kurzy boli aktuálne a prispôbené potrebám trhu, ale často sa stretávame s problémom, že financovanie nie je dostatočné a kurzy nemôžu pokryť všetky požiadavky. A to je veľká prekážka pre kvalitné vzdelávanie.“ (aktér práce s mládežou, PN).

Niektorí respondenti upozorňujú na skutočnosť, že rekvalifikačné kurzy sú často príliš formálne a nepripravujú mladých ľudí na reálne pracovné situácie. „Rekvalifikačné kurzy sú často príliš orientované

na formálne aspekty. Chýbajú kurzy, ktoré by reálne pripravovali mladých na prácu, ktoré by im ukázali, ako zvládať náročné pracovné úlohy alebo pracovať v tíme.“ (aktér práce s mládežou, PE).

Na základe výpovedí respondentov možno konštatovať, že mladí ľudia NEET čelia viacerým prekážkam pri snahe zvýšiť si kvalifikáciu a získať nové zručnosti potrebné pre trh práce. Nedostatočná ponuka aktuálnych a praktických kurzov, vysoké finančné náklady a neprístupnosť kurzov pre ľudí mimo evidencie úradu práce sú hlavné bariéry, ktoré im bránia v získaní lepších pracovných možností. Ak má byť rekvalifikácia efektívna, je potrebné zlepšiť dostupnosť, financovanie a prispôbenie vzdelávacích programov aktuálnym potrebám zamestnávateľov.

Rekvalifikačné kurzy a tréningy, ktoré sú prispôbené aktuálnym požiadavkám trhu práce, sú v Trenčianskom kraji nedostatočne dostupné alebo sa dostatočne nezameriavajú na konkrétne zručnosti, ktoré sú potrebné v rôznych odvetviach napríklad IT technológie.

Respondenti poukázali na viaceré problémy týkajúce sa dostupnosti a kvality kurzov, ktoré by im pomohli rozvinúť zručnosti a získať zamestnanie. Mnohí z nich uviedli, že v ich regiónoch chýbajú kurzy, ktoré by im pomohli získať potrebné zručnosti pre konkrétny trh práce. Okrem toho, niektorí respondenti sa vyjadrili, že by sa do kurzov prihlásili, ak by boli finančne dostupné, ale mnoho z nich nemá peniaze na zaplatenie kurzov, pričom cez úrad práce nemôžu získať podporu, keďže nie sú registrovaní ako uchádzači o zamestnanie.

Väčšina respondentov vyjadrila záujem o kurzy, ktoré by boli prispôbené aktuálnym potrebám trhu a zamerané na praktické zručnosti. Mnoho kurzov, ktoré sú momentálne dostupné, považujú za zastarané alebo nevyužiteľné pre ich konkrétne potreby.

Respondenti tiež zdôraznili, že často chýbajú kurzy určené pre ľudí s nízkym vzdelaním alebo bez predchádzajúcich skúseností, pričom mnohé existujúce kurzy sú vhodné len pre tých, ktorí už majú nejaké základy alebo odborné vedomosti.

Pedagógovia a aktéri práce s mladými sa zhodujú, že rekvalifikačné kurzy by mali byť viac praktické a zamerané na reálne pracovné zručnosti, ako sú technológie, práca v tíme či zvládanie náročných pracovných úloh. Problémom však je aj financovanie, ktoré bráni dostatočnej ponuke kvalitných kurzov, čo vedie k obmedzeným možnostiam pre mladých ľudí NEET, ktorí potrebujú práve tieto zručnosti.

Mladí ľudia NEET nemajú dostatočný prístup k aktuálnym vzdelávacím programom, rekvalifikačným kurzom, ktoré im môžu pomôcť získať požadované pracovné zručnosti a zvýšiť svoju zamestnateľnosť. Bez možnosti naplniť **potreby výšenia kvalifikácie a získavania nových zručností v súlade s požiadavkami trhu práce** majú mladí ľudia NEET problém s uplatnením sa na trhu práce.

Informácie o dostupných sociálnych dávkach a podpore pre nezamestnaných

Mladí ľudia v situácii NEET často nemajú dostatočné informácie o sociálnych dávkach, príspevkoch a ďalších formách podpory, na ktoré by mohli mať nárok. Mnohí z nich netušia, kde tieto informácie hľadať, alebo sa s nimi nikdy nestretli. „Nikdy som o žiadnej pomoci nepočul, neviem, kde začať hľadať.“ (muž, NEET neaktívny, BN). Táto neinformovanosť spôsobuje, že mnohí potenciálni poberatelia sociálnych dávok zostávajú bez podpory, ktorú by mohli využiť. „Určite by som využil podporu, nejakú, keby som vedel, kde mi čo dajú.“ (muž, NEET neaktívny, BN).

Byrokratické prekážky a neprehľadnosť systému mnohých odrádzajú od toho, aby si nárokovali dávky, na ktoré majú právo. „Nerozumiem všetkým tým veciam, čo odo mňa chcejú a nemá mi kto pomôcť, tak tam asi už nepôjdem.“ (muž, NEET UoZ, IL). Podľa odborníkov sú informácie o podpore často šírené nedostatočne a mladí ľudia si nie sú vedomí svojich možností. „Myslím, že tieto informácie nie sú šírené dostatočne a mladí ľudia často nevedia, kam a na koho sa majú obrátiť.“ (aktér práce s mládežou, TN).

Neznalosť svojich práv a povinností môže mať aj dlhodobejšie negatívne následky, ako sú dlhy na zdravotnom poistení. „Je obrovské množstvo mladých ľudí už teraz s dlhmi na zdravotnej poisťovni. Je absolútne ťažké donútiť ich, aby sa aspoň dali evidovať ako uchádzači, keď zaplatiť nechcú.“ (aktér práce

s mládežou, HA). Mnohí si neuvedomujú, že bez registrácie ako uchádzača o zamestnanie si musia sami hrať zdravotné poistenie, čo môže viesť k narastajúcim dlhom.

Nedostatok jasných informácií spôsobuje neistotu a obavy z budúcnosti. „Keď sa niečo pokazí a nenájdem si prácu, neviem, na koho by som sa obrátil. Nikto nám poriadne nevysvetlil, aké máme možnosti a aké dávky môžeme dostať, ak si nenájdeme prácu.“ (študent, SŠ, TN). Tento problém umocňuje aj fakt, že mnohí mladí ľudia sa cítia osamelí a bez opory. „Keď nemáš informácie, cítiš sa, akoby si bola sama, bez šance. A keď sa niečo pýtaš, väčšinou dostaneš odpoveď, ktorá ti nič nepovie.“ (študentka, SŠ, MY).

Nízka dôvera v sociálny systém spôsobuje, že niektorí mladí ľudia sa ani nesnažia hľadať podporu. „Po škole žiadnu podporu nedostanem, tak načo mám ísť na úrad, na sociálku, keď mi aj tak nič nedajú?“ (študent, SŠ, HA). Mnohí NEET by tak potrebovali viac osobného prístupu a praktickej pomoci pri navigovaní sociálnym systémom. „Tí, ktorí by si zaslúžili pomoc, často nevedia, že na niečo majú nárok. A keď sa snažia získať informácie, je to pre nich príliš zložitá na pochopenie alebo nie sú dostatočne motivovaní, lebo im nikto nepovie, ako to celé funguje. Tak takí potrebujú zobrať za ruku a dovieť ich na ten úrad a proste im pomôcť vypísať tie papiere a podobne.“ (aktér práce s mládežou, HA).

Z výpovedí respondentov jasne vyplýva, že informovanosť o sociálnych dávkach a možnostiach podpory pre nezamestnaných je nedostatočná. Mladí ľudia NEET sa často stretávajú s pocitom neistoty a zmätku, nevedia, kam sa obrátiť, a čelia zložitej administratíve, ktorá ich odrádza od toho, aby o pomoc požiadali. Na zlepšenie tejto situácie je potrebné nielen efektívnejšie šíriť informácie, ale aj poskytovať praktickú asistenciu tým, ktorí majú problém orientovať sa v byrokratickom systéme. Bez týchto krokov zostáva mnoho mladých ľudí bez potrebnej podpory, ktorá by im mohla pomôcť preklenúť ťažké obdobie nezamestnanosti a uľahčiť ich opätovné začlenenie sa do pracovného trhu.

Mnoho mladých ľudí NEET nie je informovaných o sociálnych dávkach, príspevkoch a ďalších formách podpory, ktoré sú k dispozícii nezamestnaným. Tieto informácie sú pre nich ťažko dostupné alebo sa nešíria efektívne medzi cieľovou skupinou.

Respondenti tiež vyjadrili pocity zmätenia a frustrácie v súvislosti s nedostatkom informácií a podpory pri hľadaní zamestnania alebo prístupe k rôznym sociálnym službám. Mnohí sa cítili stratení a nevedeli, kde začať hľadať pomoc, pretože im chýbali konkrétne informácie o tom, kam sa obrátiť alebo aké možnosti majú. Viacerí tvrdili, že nikdy nepočuli o dostupnej pomoci, alebo im nebolo vysvetlené, ako sa majú orientovať v systéme a čo všetko im môže byť k dispozícii, ako napríklad rôzne dávky alebo podpora zo strany úradu práce.

Tento nedostatok informácií je často spojený s pocitom osamelosti, keď sa mladí ľudia cítia, že nemajú žiadnu oporu. Dokonca aj keď sa rozhodnú niečo zistiť, odpovede, ktoré dostanú, im často nepomôžu a len zvyšujú ich zmätok. Respondenti zdôraznili, že pre mladých NEET, ktorí nemajú skúsenosti s byrokraciou, je systém neprehľadný a zložitý. Títo ľudia by potrebovali konkrétnu pomoc, nie len teoretické rady, ale aj praktickú podporu pri vyplňovaní formulárov alebo orientovaní sa v administratívnych procesoch.

Okrem toho, niektorí respondenti spomenuli, že nemajú dostatočnú motiváciu ísť na úrady, pretože neveria, či im bude poskytnutá potrebná pomoc. Na druhej strane, aktéri práce s mladými, potvrdzujú, že veľa ľudí si nie je vedomých svojich práv a nárokov a preto je pre nich ťažké získať pomoc, aj keď ju potrebujú. V tomto kontexte sa zdôrazňuje **potreba zvýšenej informovanosti o dostupných sociálnych dávkach a podpore ale aj osobnej asistencie**, ktorá by im pomohla prekonať tieto prekážky.

Spolupráca s rodinami a odborníkmi pri riešení problémov nezamestnanosti a školského neprospievania

Efektívna spolupráca medzi školami, rodinami, odborníkmi a inštitúciami zohráva kľúčovú úlohu pri riešení problémov mladých ľudí NEET. V Trenčianskom kraji je však táto spolupráca nedostatočne koordinovaná, čo spôsobuje, že mnohí mladí zostávajú bez pomoci. „Neexistuje dostatočná komunikácia medzi školami, inštitúciami a odborníkmi, takže mnohí mladí ľudia ostávajú bez pomoci.“ (aktér práce s mládežou, TN). Bez efektívnej komunikácie medzi rôznymi aktérmi sa problémy mladých ľudí často neriešia alebo sa im nevenuje dostatočná pozornosť.

Jedným z hlavných problémov je, že mladí ľudia NEET sa často nevedia sami orientovať v administratíve a potrebujú pomoc pri registrácii na úradoch a vybavovaní potrebných dokumentov. „Niektorí sa nevedia orientovať, treba im pomôcť s registráciou na úrade práce.“ (aktér práce s mládežou, IL). Avšak nie všetci si uvedomujú, že takáto pomoc existuje. „Nepoznám, neviem, že im podávajú takto pomocnú ruku? Nevieť napríklad, že im pomôžu vybaviť papiere na úrade.“ (žena, NEET neaktívna, HA). Táto neinformovanosť spôsobuje, že mnohí NEET sa neobrátia na žiadnu inštitúciu a zostávajú mimo systému podpory.

Mnoho mladých ľudí sa tiež sťažuje na to, že neexistujú organizácie alebo programy, ktoré by sa cielene venovali ich potrebám. „Okrem Úradu práce nepoznám nič také, že by sa venovali mladým NEETom.“ (študentka, SŠ, PE). Úrady práce síce zohrávajú dôležitú úlohu pri pomoci nezamestnaným, ale ich kapacity sú obmedzené a neposkytujú dostatočne individualizovanú podporu. Na druhej strane, niektorí odborníci už teraz pomáhajú pri riešení praktických problémov, no táto pomoc nie je systematická a je skôr založená na individuálnych iniciatívach. „Ja som pracovala na mestskom úrade a mala som na starosti sociálnu oblasť, takže ja som v tomto doma... Sama som takým ľudom pomáhala v týchto veciach od vybavenia papierov.“ (aktér práce s mládežou, PU).

Kľúčovým faktorom pri riešení situácie NEET je zapojenie rodín a odborníkov. „Bez zapojenia rodičov a odborníkov sa situácia nezlepší. Mnoho mladých ľudí potrebuje pomoc na viacerých úrovniach, ale komunikácia medzi rôznymi inštitúciami je veľmi slabá.“ (aktér práce s mládežou, TN). Zodpovednosť za riešenie problémov mladých ľudí by nemala byť len na školách alebo úradoch, ale mala by byť rozdelená medzi viaceré strany. Bohužiaľ, realita je taká, že školy a rodiny často nekomunikujú, čo situáciu ešte viac komplikuje. „Často sa stretávam s tým, že školy a rodiny spolu nekomunikujú. Ak niekto potrebuje pomoc, musíme to riešiť koordinovane, ale často to nie je možné, pretože informácie sa nezdediajú.“ (pedagóg, SŠ, PB).

Na zabezpečenie efektívnej pomoci mladým ľuďom NEET je potrebné, aby spolupracovali všetky zainteresované strany. „Je dôležité, aby sa do procesu pomoci a podpory zapojili všetky strany – rodina, škola, úrady. Bez tejto spolupráce je veľmi ťažké zabezpečiť, aby mladí ľudia dostali komplexnú pomoc.“ (aktér práce s mládežou, IL). Zapojenie rodičov je pritom nevyhnutné, ale často sa stretáva s problémom, že rodičia nemajú dostatok informácií o možnostiach podpory. „Rodičia nemajú vždy dostatok informácií, ako môžu pomôcť a školy zase nie sú pripravené na to, aby sa venovali týmto komplexným problémom. Potrebujeme odborníkov, ktorí by to všetko koordinovali.“ (aktér práce s mládežou, PE).

Celková situácia mladých NEET v Trenčianskom kraji poukazuje na potrebu lepšej spolupráce medzi školami, rodinami a odborníkmi. Ak tieto subjekty nebudú efektívne komunikovať a koordinovať svoje úsilie, mnoho mladých ľudí zostane bez podpory, ktorú by potrebovali na zvládnutie problémov spojených so školským neprospevaním alebo nezamestnanosťou. Zlepšenie tejto spolupráce by mohlo viesť k efektívnejším riešeniam, ktoré by mladým ľuďom umožnili lepšie sa začleniť do spoločnosti a pracovného trhu.

Spolupráca medzi organizáciami, školami, rodinami a odborníkmi je v Trenčianskom kraji nedostatočne koordinovaná. Neexistuje dostatok multidisciplinárnych tímov, ktoré by sa zameriavali na komplexné riešenie problémov mladých ľudí NEET z rôznych aspektov, psychologických, sociálnych, vzdelávacích a pracovných.

Respondenti vyjadrili obavy týkajúce sa nedostatočnej spolupráce a komunikácie medzi rôznymi inštitúciami, školami, odborníkmi a rodinami, čo spôsobuje, že mnohí mladí ľudia NEET zostávajú bez potrebnej pomoci. Mnoho z nich sa cíti stratených a nevie, kde sa obrátiť na pomoc, pretože informácie o dostupnej podpore nie sú dostatočne šírené a nie sú koordinované medzi rôznymi aktérmi. Zaznela aj kritika, že organizácie, školy a rodiny nekomunikujú efektívne, čo sťažuje identifikáciu a riešenie problémov mladých ľudí, ktorí potrebujú komplexnú podporu.

Podľa respondentov je kľúčom k zlepšeniu situácie úzka spolupráca všetkých zúčastnených, škôl, rodičov, úradov a odborníkov. Rodičia často nemajú dostatok informácií o tom, ako môžu pomôcť, a školy nie sú vždy pripravené riešiť komplexné problémy mladých ľudí, ktoré si vyžadujú širší prístup. V tejto súvislosti

sa objavila potreba odborníkov, ktorí by mali koordinovať pomoc medzi rôznymi aktérmi a zabezpečiť, aby mladí ľudia dostali komplexnú a efektívnu podporu.

Respondenti zdôrazňujú **potrebu efektívnej spolupráce medzi rôznymi aktérmi, ako sú školy, rodiny, odborníci a inštitúcie**, aby sa komplexne riešili problémy mladých ľudí NEET. Bez tejto koordinácie sú problémy často len čiastočne riešené a nevedú k trvalým zlepšeniam.

Podpora pri hľadaní stáží, brigád a pracovných príležitostí

Mladí ľudia NEET v Trenčianskom kraji sa často stretávajú s problémom pri hľadaní brigád a stáží, ktoré by im poskytli relevantné pracovné skúsenosti a pomohli im pri budovaní kariéry. Mnohé dostupné pracovné príležitosti sú obmedzené na manuálne alebo nízko kvalifikované pozície, čo nevyhovuje všetkým záujmom.

„Je ťažké si nájsť brigádu, lebo čo sa ponúka, mi nevyhovuje. Tu funguje len dokladanie tovaru, obsluha v reštauráciách a upratovanie. Skôr by som chcela nabrat' skúsenosti v administratíve,“ uviedla jedna z respondentiek (žena, NEET UoZ, TN). Podobnú skúsenosť vyjadril aj ďalší mladý muž: „Skúsil som niekoľko brigád, ale väčšinou sú to len práce, ktoré ma nikam neposunú. Potreboval by som niečo, čo by mi dalo zmysel a pomohlo mi nájsť si smer kariéry.“ (muž, NEET neaktívny, TN)

Nedostatok stáží a pracovných príležitostí v odborných oblastiach vnímajú ako problém aj odborníci pracujúci s mládežou. „Mladí ľudia v menších mestách často nemajú prístup k stáži v oblasti, ktorá ich zaujíma. Skôr sa im ponúkajú len krátkodobé práce, ktoré ich nezaujímajú a nezabezpečia im kariérnu dráhu,“ upozorňuje jeden z aktérov práce s mládežou (IL).

Napriek prekážkam sa niektorým podarilo nájsť prax v oblasti, ktorá ich zaujíma. „Moja brigáda bola v oblasti IT. Bolo to síce náročné, ale veľmi mi to pomohlo získať aspoň nejakú prax. Už mám lepšiu predstavu o tom, čo to obnáša a určite budem hľadať prácu v tejto oblasti. Dúfam, že táto prax mi aspoň trochu pomôže,“ uviedol študent (SŠ, PD). Podobnú skúsenosť mala aj ďalšia respondentka: „Mám za sebou stáž v oblasti sociálnej práce a to ma naozaj bavilo. Cítim, že ma táto práca naplňuje a určite by som chcela pokračovať v tejto oblasti, ale zatiaľ je to len začiatok a viem, že to bude dlhá cesta.“ (študentka, Gymnázium, PU)

Na druhej strane, niektorí mladí ľudia sa rozhodli pokračovať v štúdiu, pretože si nevedia predstaviť svoje uplatnenie na trhu práce. „Ja som večný študent, študujem už na druhej škole. Viem, že to nejde donekonečna, ale neviem, čo by som išiel robiť. Peniaze nie sú problém, rodičia ma dotujú. Nie sme na tom zle.“ (študent, SŠ, TN)

Pre mnohých mladých je výzvou nielen nájsť brigádu, ale najmä získať pracovnú skúsenosť, ktorá by im pomohla v budúcnosti. „Vždy je ťažké získať prax, keď nemáš skúsenosti. A keď už nájdeš brigádu, často ide len o prácu, ktorá nie je v súlade s tým, čo by som chcela robiť v budúcnosti.“ (žena, NEET UoZ, PD) Podobne hovorí aj študent z PB: „Robil som brigádu v predajni, ale to bola skôr núdzovka. Skutočná skúsenosť, ktorú by som chcel, je práca v oblasti marketingu alebo reklamy. Stáž v tejto oblasti by mi dala cenné zručnosti, ktoré by som využil.“ (študent, SŠ, PB)

Niektorí mladí však napriek tomu hodnotia aj iné pracovné skúsenosti ako užitočné. „Absolvoval som prax v stavebnej firme a viem, že to nie je moje vysnívané, ale priznávam, veľa ma to naučilo. Možno by to pomohlo aj iným chalanom.“ (študent, SŠ, IL)

Respondenti sa zhodujú, že hoci brigády a stáže sú pre nich dôležité, často je náročné nájsť takú príležitosť, ktorá by bola prínosná pre ich budúce uplatnenie. Prístup k odborným stážam je obmedzený, čo vedie k frustrácii a demotivácii mnohých mladých ľudí, ktorí si uvedomujú, že bez praxe je pre nich ťažké nájsť stabilné zamestnanie. Naopak, tí, ktorí už získali skúsenosť v konkrétnych oblastiach, ju vnímajú ako dôležitý krok k budovaniu svojej budúcnosti.

Respondenti sa tiež vyjadrili k rôznym problémom, s ktorými sa stretávajú pri hľadaní brigád alebo stáží, ktoré by im pomohli získať skúsenosti relevantné pre ich budúcu kariéru. Mnohí z nich sa sťažovali na obmedzenú ponuku brigád, ktoré neponúkajú možnosť získať skúsenosti v oblastiach, ktoré by ich skutočne

zaujímali, ako napríklad administratíva, marketing či IT. Tí, ktorí už vyskúšali rôzne brigády, často pociťovali, že ich práca nemá zmysel alebo ich neposúva k cieľu, ktorý si stanovili.

Niektorí respondenti vyjadrili **potrebu stáží alebo brigád**, ktoré by im pomohli získať prax v konkrétnych oblastiach, ako je marketing, reklama, alebo IT, ktoré by im pomohli rozvíjať kariéru v požadovanej oblasti.

Mnoho mladých ľudí NEET sa cíti zúfalo a demotivovane, pretože pociťujú, že nemajú žiadnu šancu na zisk prvej práce bez praxe. Na druhej strane, mladí ľudia, ktorí už absolvovali praktické stáže, uviedli, že tieto skúsenosti im pomohli rozhodnúť sa, v akej oblasti by chceli pokračovať, aj keď sa stále nachádzajú na začiatku svojej kariéry.

Programy podporujúce sociálnu inklúziu a znižovanie sociálnej izolácie

Mladí ľudia NEET v Trenčianskom kraji pociťujú nedostatok možností na zmysluplné trávenie voľného času a zapojenie sa do komunity, čo prehĺbuje ich sociálnu izoláciu. Mnohí z nich priznávajú, že trávajú čas pasívne, ale chýba im motivácia alebo príležitosti na rozvoj nových zručností. „Zvyčajne trávim voľný čas hraním hier alebo pozeraním filmov, ale viem, že to nie je moc produktívne. Možno by som mohol skúsiť napríklad naučiť sa programovanie alebo grafický dizajn, ale väčšinou ma to vždy rýchlo prejde a nemám silu vôbec začať,“ uviedol jeden z respondentov (muž, NEET neaktívny, NM). Tento pasívny postoj je často spôsobený nedostatkom dostupných aktivít a možností zapojenia sa do komunitného života.

Zástupcovia organizácií pracujúcich s mládežou potvrdzujú, že voľnočasové aktivity sú často na okraji záujmu z dôvodu nedostatku financií. „Väčšina programov je buď neexistujúca alebo príliš obmedzená na základe dostupných financií. Mnohé aktivity, ktoré organizujeme, sú orientované skôr na základné potreby komunity, ako je pomoc pri hľadaní zamestnania, vzdelávanie alebo poskytovanie základnej sociálnej pomoci. Voľnočasové aktivity sú dôležité, ale kvôli nedostatku zdrojov je to skôr vedľajšia vec,“ vysvetľuje odborník (aktér práce s mládežou, BN). Tento problém sa prejavuje aj v tom, že mnohé neziskové organizácie sa viac sústreďia na riešenie naliehavých problémov než na dlhodobý rozvoj mladých: „Mnohé neziskové organizácie sa zameriavajú skôr na riešenie núdzových situácií ako na dlhodobý rozvoj.“ (aktér práce s mládežou, TN).

Jednou z hlavných prekážok je tiež nedostatok informácií o dostupných aktivitách. „Jednou z najväčších prekážok je nedostatok informácií o dostupných aktivitách. Mladí ľudia často nevedia o možnostiach, ktoré by mohli využiť. Okrem toho sú tu aj praktické prekážky ako doprava, finančné obmedzenia, alebo dokonca strach z odmietnutia z dôvodu inakosti.“ (aktér práce s mládežou, PD). Nejde len o samotné aktivity, ale aj o infraštruktúru, ktorá by mladým poskytla bezpečný a dostupný priestor na stretávanie sa a budovanie sociálnych vzťahov. „Základný problém sú samozrejme priestory pre nás, mladých. To je naozaj veľmi smutná situácia.“ (študent, SŠ, HA).

Mnohí odborníci poukazujú na to, že hoci existujú niektoré programy zamerané na pracovné príležitosti a vzdelávanie, chýba systematická podpora sociálnej inklúzie. „Mnoho našich aktivít pre mladých je orientovaných na pomoc s hľadaním práce, ale chýba nám niečo, čo by nás spájalo a pomáhalo vytvoriť pocit komunity. Všetci sú tu skôr sami so svojimi problémami.“ (aktér práce s mládežou, BN). Tento problém potvrdzuje aj ďalší respondent: „Vieme, že mladí ľudia NEET často čelia izolácii, ale aj keď máme niekoľko voľnočasových aktivít, tie sú skôr malou útechou. Pre mnohých to nie je dostatočné, aby sa naozaj cítili súčasťou niečoho väčšieho.“ (aktér práce s mládežou, MY).

V dôsledku toho sa mnohí mladí uzatvárajú do seba a do virtuálnych svetov, pretože nemajú iné možnosti. „Niekedy mám pocit, že mladí ľudia sa radšej uzatvoria do svojich vlastných svetov a zameriavajú sa len na technológie, pretože nemajú možnosť zapojiť sa do iných zmysluplných aktivít, ktoré by im pomohli prekonať izoláciu.“ (aktér práce s mládežou, IL).

Z výpovedí respondentov vyplýva, že v Trenčianskom kraji chýbajú systematické programy na podporu sociálnej inklúzie mladých ľudí NEET. Kým existujú iniciatívy zamerané na vzdelávanie a zamestnanosť, dlhodobý rozvoj, budovanie komunity a voľnočasové aktivity zostávajú v úzadí. Mladí ľudia sa tak ocitajú v začarovanom kruhu pasivity a izolácie, z ktorého sa bez adekvátnej podpory len ťažko dostávajú.

V Trenčianskom kraji pociťujú mladí ľudia nedostatočnú podporu pre voľnočasové a komunitné aktivity, ktoré by pomáhali mladým ľuďom NEET cítiť sa súčasťou komunity. Tieto aktivity sú nevyhnutné pre sociálnu inklúziu a boj proti sociálnej izolácii.

Respondenti vyjadrili obavy týkajúce sa voľného času a dostupnosti zmysluplných aktivít pre mladých ľudí NEET. Mnoho mladých trávi voľný čas pasívne a hoci si uvedomujú, že to nie je produktívne, často im chýba motivácia začať s niečím novým a zmysluplným. Tento pocit pasivity a nedostatku iniciatívy je veľmi bežný.

Ďalším problémom, ktorý respondenti spomínali, je nedostatočná ponuka voľnočasových aktivít, ktoré by mladým ľuďom pomohli prekonať pocit izolácie. Mnohé organizácie a inštitúcie sa zameriavajú predovšetkým na riešenie urgentných problémov, ako je hľadanie zamestnania a nie aj **potrebu zmysluplného trávenia voľného času** mladých ľudí NEET.

Okrem toho sa objavili aj názory, že mnohí mladí sa uzatvárajú do svojich vlastných svetov, najmä do technológií, pretože nemajú prístup k iným zmysluplným aktivitám, ktoré by im umožnili vytvárať sociálne väzby a **prekonávať pocit izolácie**.

Prístup k inkluzívnym vzdelávacím programom

Mladí ľudia NEET, ktorí čelia zdravotným, sociálnym alebo iným bariéram, vyjadrili frustráciu a obavy z nedostatku inkluzívnych vzdelávacích programov, ktoré by boli prispôbené ich individuálnym potrebám. Mnohí z nich sa cítia izolovaní a nemajú rovnaké príležitosti ako ich rovesníci. „Mám občas pocit izolácie, pretože nie vždy sa cítim, že mám rovnaké príležitosti ako ostatní spolužiaci. Je ťažké nájsť miesto alebo aktivitu, ktoré by boli ozaj otvorené pre každého, bez ohľadu na zdravotné obmedzenia. Mám pár priateľov, s ktorými sa stretávam, ale často je to ťažšie, než by to malo byť,“ opisuje svoju skúsenosť jeden z respondentov (študent, SŠ, TN).

Viacerí mladí ľudia poukázali na to, že programy zamerané na inklúziu sú často obmedzené na veľmi špecifické aktivity, ktoré ich nemusia naplňovať. „Ak sú programy a aktivity zamerané na osoby s nejakým postihnutím, väčšinou sú limitované a často neponúkajú veľa možností, ktoré by ma bavili. Väčšinou je to niečo veľmi špecifické alebo terapeutické, čo mi síce môže pomôcť, ale nie je to úplne to, čo by ma naplňovalo,“ vysvetľuje (študentka, SŠ, TN). Tento problém sa prejavuje aj v tom, že ak mladí ľudia nemajú dostatočnú podporu počas školských rokov, ich šance na ďalší rozvoj a integráciu do pracovného trhu sú výrazne nižšie. „Mám kamaráta, ktorý má nejakú poruchu pozornosti už na základnej škole a musel ísť na liečenie na pár mesiacov. Mal veľké problémy so známkami, ukončil základnú školu a na strednej prepadol niekoľkokrát. Neviem, či ešte študuje, alebo či už to ukončil,“ opisuje konkrétny prípad jeden zo študentov (SŠ, PE).

Odborníci a aktéri práce s mládežou poukazujú na to, že inkluzívne vzdelávacie programy sú skôr výnimkou než pravidlom. „Inkluzívne programy sú skôr výnimkou ako pravidlom. Kým niektoré aktivity sa zameriavajú na špecifické potreby, často nie sú dostatočne rozmanité alebo motivujúce pre mladých ľudí, ktorí hľadajú možnosti na reálny profesijný rozvoj,“ (aktér práce s mládežou, IL). Ďalším zásadným problémom je propagácia a dostupnosť týchto programov. „Problém je, že tieto programy sa zvyčajne nepropagujú dost, alebo ak o nich vieme, tak neponúkajú flexibilitu, ktorá by bola potrebná pre tých, ktorí majú rôzne zdravotné obmedzenia. Väčšina aktivít sa koncentruje na to, čo je najľahšie realizovateľné, ale nie vždy je to to, čo mladí potrebujú,“ vysvetľuje (aktér práce s mládežou, HA).

Nedostatočné zázemie a priestory na inkluzívne vzdelávanie predstavujú ďalšiu prekážku v rozvoji mladých ľudí, najmä v menších mestách a obciach. „Veľkou výzvou pre prácu s mladými ľuďmi je nedostatok priestorov na stretávanie sa mladých,“ (aktér práce s mládežou, PD). Tento problém prispieva k ich sociálnej izolácii a obmedzuje ich možnosti na získanie potrebných zručností.

Výpovede respondentov ukazujú, že inkluzívne vzdelávanie v Trenčianskom kraji stále čelí významným výzvam. Mladí ľudia s rôznymi bariérami majú často pocit, že ich snahy sú márne a že nemajú rovnaké možnosti ako ostatní. „Niekedy mám pocit, že to už ani nemá zmysel, keď sa o niečo snažím, vždy na tom pohovore ma niekto predbehne a nevyberú ma,“ hovorí jeden z nich (žena, NEET UoZ, TN). Táto skúsenosť odráža realitu mnohých mladých ľudí, ktorí sa snažia uplatniť, ale narážajú na systémové prekážky.

Celkovo sa ukazuje, že existuje veľká medzera medzi ponukou vzdelávacích a rozvojových programov a skutočnými potrebami mladých ľudí, ktorí čelia rôznym výzvam – či už ide o zdravotné obmedzenia, problémy s integráciou do bežného vzdelávacieho procesu, alebo nedostatok motivácie a príležitostí na profesijný rast. Inkluzívne vzdelávacie programy by mali byť viac dostupné, flexibilné a zamerané na reálne potreby mladých, aby im pomohli prekonať bariéry a uplatniť sa v spoločnosti.

Inkluzívne vzdelávacie programy, ktoré sú prispôbené rôznym potrebám mladých ľudí, napríklad so zdravotným postihnutím, jazykovými bariérami, nízkym sociálnym statusom, sú v Trenčianskom kraji nedostatočne dostupné a ich ponuka je obmedzená.

Mladí ľudia NEET, ktorí čelia zdravotným, sociálnym alebo iným bariéram, vyjadrili frustráciu a obavy, ktoré sú spojené s **nedostatkom príležitostí k inkluzívnym vzdelávacím programom, prispôbených individuálnym ich potrebám.**

Mnohé z existujúcich programov a aktivít sú limitované, špecifické alebo terapeutické, čo znamená, že síce pomáhajú, ale neponúkajú dostatok možností na reálny profesijný a osobnostný rozvoj. Pre mladých ľudí, ktorí hľadajú možnosti zmysluplného rastu a kariéry, tieto programy nie vždy splňujú ich očakávania. Okrem toho je prístup k týmto aktivitám obmedzený a nie vždy dostatočne flexibilný.

Čo častokrát vedie k pocitu, že ak aj sa o niečo snažia, stále narážajú na prekážky a majú pocit, že možnosti, ktoré majú k dispozícii, sa nezameriavajú na ich skutočné potreby a že inkluzívne programy sú stále skôr výnimkou než pravidlom.

Celkovo sa zdá, že existuje veľká medzera medzi ponukou aktivít a skutočnými potrebami mladých, ktorí čelia rôznym výzvam, či už ide o zdravotné obmedzenia, problémy s integráciou do bežného vzdelávacieho procesu, alebo jednoducho o hľadanie motivácie a príležitostí pre profesijný rast.

Podpora pri zakladaní živnosti a podnikania

Mnohí mladí ľudia NEET v Trenčianskom kraji majú ambície podnikat', no chýba im potrebná podpora a praktické informácie o tom, ako začať. Mnohí nevedia, aké sú dostupné možnosti financovania, ako si vybaviť potrebné formality alebo ako si vytvoriť podnikateľský plán. „Chcel by som sa venovať grafickému dizajnu a mať svoju malú firmu, ale nikdy neviem, kde začať. Nikto mi neporadil, ako si vybaviť všetky papiere a aké sú možnosti financovania. Proste neviem, čo by som mal robiť ako prvé,“ vyjadril svoje pochybnosti jeden z respondentov (muž, NEET neaktívny, TN).

Podobný problém pociťujú aj ďalší mladí ľudia, ktorí by chceli podnikat', ale nemajú dostatok informácií a podpory. „Mám nápad na malý podnik, chcel by som predávať handmade výrobky, ale nemám ani páru, ako začať. Možno keby existovali nejaké kurzy alebo poradenstvo, určite by som mal väčšiu motiváciu to rozbehnúť, alebo sa spýtam na úrade, možno mi budú vedieť povedať,“ opisuje svoje skúsenosti ďalší respondent (muž, NEET UoZ, MY). Mnohí sú ochotní najskôr pracovať a učiť sa z praxe, aby si vybudovali skúsenosti potrebné na vlastné podnikanie. „Mňa baví byť barman, aj to študujem a chcem sa tomu venovať. Ako prvé by som sa zamestnal, aby som niečo robil a zistil, ako to funguje, a potom chcem podnikat', mať vlastnú reštauráciu alebo bar,“ plánuje (študent, SŠ, TN).

Odborníci a pedagógovia si uvedomujú tento problém a vnímajú potrebu systematickej podpory pre mladých podnikateľov. „Mladí ľudia majú množstvo nápadov a energie, ale často nevedia, ako ich premeniť na podnikanie. Neexistuje tu dostatočné poradenstvo ani mentoring, ktorý by im pomohol prejsť všetkými krokmi, od začiatku až po realizáciu ich podnikateľských plánov. Chýba im podpora v tejto oblasti,“ konštatuje (aktér práce s mládežou, PU). Tento problém sa prejavuje aj v školskom prostredí, kde sa podnikanie často nepreberá do hĺbky. „V rámci školských aktivít sa o podnikaní veľa nehovorí, aj keď by to malo byť jednou z dôležitých súčastí vzdelávania. Mnoho našich študentov má nápady na podnikanie, ale nevedia, ako začať. Učitelia nemajú dostatočné informácie ani školenia na to, aby im vedeli poskytnúť potrebnú podporu alebo ich nasmerovať na vhodné programy a financovanie,“ vysvetľuje (pedagóg, SŠ, IL).

Nedostatok podpory v začiatkoch podnikania spôsobuje, že mladí sa často vzdajú svojich plánov, pretože nevedia, kde začať a nemajú pri sebe niekoho, kto by im pomohol. „Niektorí mladí ľudia by sa určite pustili do podnikania, keby mali väčšiu podporu v začiatkoch. Možno by stačili aj nejaké mentoringové programy alebo praktické kurzy o tom, ako rozbehnúť vlastnú firmu,“ navrhuje (aktér práce s mládežou, TN). Podobne vnímajú situáciu aj samotní mladí ľudia. „Po škole si chcem založiť svoj biznis, budem potrebovať nejakú pomoc, lebo sa tomu moc nerozumiem, ale snád' mi niekto pomôže,“ hovorí jeden zo študentov (SŠ, PU).

Z výpovedí respondentov vyplýva, že jednou z hlavných prekážok pri zakladaní podnikania je nedostatok praktických informácií a prístupu k mentoringovým programom. Mnohí mladí ľudia by sa do podnikania pustili, keby mali jasné kroky a podporu pri vybavovaní formálnych náležitostí, financovaní a podnikateľských stratégiách. Tento problém je spôsobený aj tým, že školský systém nepripravuje mladých ľudí dostatočne na podnikateľské aktivity, a chýbajú systematické programy, ktoré by im pomohli rozbehnúť vlastné podnikanie.

Vytvorenie dostupných kurzov, mentoringových programov a praktického poradenstva by mohlo pomôcť mladým ľuďom NEET premeniť ich podnikateľské nápady na realitu a znížiť mieru nezamestnanosti v tejto skupine.

V Trenčianskom kraji je nedostatočná podpora pre mladých ľudí NEET, ktorí majú záujem o založenie vlastnej živnosti alebo podnikania. Mladí ľudia často nemajú dostatok informácií o možnostiach podnikateľských grantov, mentoringu alebo iných praktických nástrojov na začatie podnikania.

Mnohí mladí ľudia z radu respondentov majú jasné podnikateľské ambície, no čelia významným prekážkam, ktoré im bránia v ich realizácii. Chýba im **potrebná podpora a poradenstvo v začiatkoch podnikania**. Tí, ktorí by chceli začať podnikáť, majú nápady, ale nevedia, ako postupovať, či už ide o právne záležitosti, financovanie alebo praktické kroky potrebné na rozbehnutie vlastného podnikania. Aj keď majú túžbu, často im chýbajú konkrétne informácie a mentoring, ktorý by im pomohol premeniť ich nápady na realitu.

V školách sa téma zakladania podnikania často nepreberá do podrobností, čo spôsobuje, že študenti, ktorí by mohli byť motivovaní začať podnikáť, nemajú dostatočné informácie. Učítelia nemajú dostatočné školenia na poskytovanie podpory v tejto oblasti, čo vedie k tomu, že mladí ľudia zostávajú bez potrebného nasmerovania.

Respondenti tiež vyjadrili **potrebu konkrétnych nástrojov, ako sú kurzy, mentoringové programy alebo praktické poradenstvo**, ktoré by im pomohli získať nielen informácie, ale aj získať sebadôveru a motiváciu na začatie vlastného podnikania. Pre mnohých by bolo veľkou pomocou, ak by existovala podpora, ktorá by ich sprevádzala celým procesom od nápadu až po realizáciu podnikateľských plánov.

Podpora pre matky a mladých rodičov

Mladí rodičia, najmä matky, sa v Trenčianskom kraji stretávajú s významnými prekážkami pri návrate do pracovného života alebo vzdelávania. Najväčším problémom je nedostatok flexibilných pracovných úväzkov a možností starostlivosti o deti, ktoré by im umožnili zladať rodinné povinnosti s profesijným rozvojom. „Potrebujem flexibilnejší pracovný čas, ktorý by som vedela prispôsobiť potrebám môjho dieťaťa,“ hovorí jedna z respondentiek (žena, NEET neaktívna, TN). Tento problém zdôrazňuje aj ďalšia matka, ktorá má problém nájsť zamestnanie, kde by zamestnávateľ rešpektoval starostlivosť o dieťa: „U zamestnávateľov mi chýba možnosť práce z domu, flexibilnejší čas pri práci na pracovisku, rešpektovanie zamestnávateľa pre zvýšenú chorobnosť mojich detí“ (žena, NEET UoZ, TN).

Nedostatok jasí a materských škôl predstavuje ďalšiu bariéru, ktorá bráni matkám v návrate do pracovného procesu. „V Dubnici sú materské školy, jasí je málo,“ poukazuje na situáciu jedna z respondentiek (žena, NEET neaktívna, IL). Problém však netrápi len matky, ale aj mladých otcov, ktorí sa ocitnú v starostlivosti o dieťa bez podpory. „Mám bratranca, v osemnástich si spravil dieťa, jeho matka odišla, takže on sa teraz stará o to dieťa, odišiel zo školy, je na materskej, po skončení si plánuje nájsť zamestnanie, ale bude potrebovať pomoc“ (študent, Gymnázium, PB). Mnohí mladí rodičia nemajú dostatok informácií o tom, aké formy finančnej alebo sociálnej podpory môžu využiť. „Viete, majú nárok na tehotenské štipendium, výživné od rodičov, ale nevedia si to vybaviť, treba im pomôcť na úradoch, to je riešenie, nie že tie dievčatá zostávajú len tak“ (aktér práce s mládežou, HA).

Mladé matky často zostávajú doma bez jasnej perspektívy na návrat do pracovného procesu, čím sa prehĺbuje ich sociálna izolácia a strata pracovných návykov. „Dievčatá, keď sú vyradené z evidencie, tak odídu na materskú a ostávajú len na materskej, rodičovskej, roky“ (aktér práce s mládežou, MY). Keď sa snažia po materskej opäť zaradiť do pracovného života, čelia diskriminácii a ďalším prekážkam. „Akonáhle majú zdravotné obmedzenie, majú problémy s prácou, aj po materskej“ (aktér práce s mládežou, PB).

Nedostatok možností a podpory vedie mnohé matky k rozhodnutiu radšej zostať doma, ako sa snažiť o uplatnenie na pracovnom trhu. „Mnohé mladé matky sa rozhodnú zostať doma, pretože sa boja, že sa nebudú vedieť uplatniť na trhu práce. Ak aj chcú pracovať, chýbajú im možnosti, ako zladať prácu s rodinnými povinnosťami, napríklad flexibilné pracovné úväzky alebo flexibilné podmienky v školách, ale to veľmi momentálne nefunguje.“ (aktér práce s mládežou, PD) „Keď mám malé dieťa, potrebujem mať prácu, ktorá bude umožňovať prispôsobiť si čas podľa jeho potrieb. Ale zamestnávateľa tu nič také neponúkajú. Na materskej sa dá prežiť, ale po jej skončení sa už človek necíti byť produktívny. Chýba mi podpora, ako sa vrátiť na trh práce“ (žena, NEET UoZ, PB). Na problém upozorňujú aj odborníci, ktorí vnímajú nedostatok informovanosti medzi mladými rodičmi. „Rodičia, ktorí sú mladí, nemajú dostatok informácií o tom, ako si zabezpečiť pomoc pri starostlivosti o deti, keď sa vrátia do práce. Tiež je veľmi

náročné zladit' rodinný život s pracovným, ak sa nemôžete spoľahnúť na dostupnú flexibilitu alebo na kvalitnú starostlivosť o dieťa“ (aktér práce s mládežou, TN).

Odborníci poukazujú aj na to, že mnohé mladé matky by sa chceli vrátiť do vzdelávacieho systému a dokončiť si školu, no ich úspešnosť závisí od miery podpory rodiny a partnera. „Mladí rodičia, najmä matky, majú obrovský problém. Po materskej im chýbajú možnosti, ktoré by im pomohli vrátiť sa do vzdelávania alebo zamestnania. Ale stáva sa nám, že niektoré mladé maminy sa vracajú do školy a dorobia si maturitu, ale tie majú veľkú podporu partnera, rodiny“ (pedagóg, SŠ, PB). Podľa odborníkov je dôležité, aby sa pre mladé matky vytvorili podporné programy, ktoré by im pomohli prekonať prekážky spojené s návratom do pracovného života. „Mnohé mladé matky sa rozhodnú zostať doma, pretože sa boja, že sa nebudú vedieť uplatniť na trhu práce. Ak aj chcú pracovať, chýbajú im možnosti, ako zladit' prácu s rodinnými povinnosťami, napríklad flexibilné pracovné úväzky alebo flexibilné podmienky v škôlkach, ale to veľmi momentálne nefunguje“ (aktér práce s mládežou, PD).

Z výpovedí respondentov jasne vyplýva, že mladé matky a rodičia potrebujú lepšiu podporu pri návrate do pracovného procesu a vzdelávania. Chýbajú im flexibilné pracovné podmienky, dostupná starostlivosť o deti a efektívna informačná podpora v oblasti sociálnych dávok a možností pomoci. Bez týchto opatrení zostávajú mnohé mladé matky dlhodobo mimo pracovného trhu, čo im sťažuje opätovné začlenenie do spoločnosti a samostatnú ekonomickú stabilitu.

Mladí rodičia, najmä matky, sa vyjadrili, že čelia veľkým prekážkam pri snahe vrátiť sa do zamestnania po materskej alebo rodičovskej dovolenke. Často sa stretávajú s problémami pri zladení rodinného života s pracovnými povinnosťami, pretože možnosti flexibilného pracovného času alebo práce z domu sú veľmi obmedzené. Ženy, matky uvádzajú, že im chýba podpora v podobe flexibilných pracovných úväzkov alebo kvalitnej starostlivosti o deti, ako sú jasle a materské škôlky, ktoré sú v niektorých oblastiach nedostatočné. Zamestnávateľia zriedka ponúkajú podmienky, ktoré by umožnili mladým rodičom efektívne kombinovať prácu s rodinnými záväzkami.

Ďalším problémom je nedostatok informácií o možnostiach pomoci pri starostlivosti o deti a o tom, ako sa vrátiť na trh práce po materskej. Mnohé mladé matky sa rozhodnú zostať doma, pretože sa boja, že nebudú schopné nájsť si prácu, ktorá by vyhovovala ich novým potrebám a povinnostiam. Niektoré matky sa síce vracajú aj do školy a dokončia svoje vzdelanie, ale tento proces je často náročný a závisí hlavne od podpory rodiny.

Respondenti vyjadrili názor, že v spoločnosti **chýba dostatočná podpora pre mladé matky**, ktorá by im pomohla zvládnuť tento prechod. Chýbajú praktické a flexibilné riešenia, ktoré by im umožnili zapojiť sa do pracovného procesu a pokračovať vo svojej kariére, čo vedie k tomu, že mnohé mladé ženy a rodičia zostávajú v izolácii a bez prístupu k príležitostiam, ktoré by ich mohli opäť začleniť do pracovného života.

4.2.2 Zhrnutie hlavných zistení analýzy potrieb mladých ľudí v situácii NEET

Nasledovná tabuľka ponúka prehľad spektra potrieb mladých ľudí NEET v Trenčianskom kraji, ktoré boli identifikované na základe analýzy získaných dát kvalitatívnom výskume. Cieľom tohto zhrnutia je poskytnúť čitateľovi stručný a jasný prehľad hlavných potrieb a problémov, ktorým mladí ľudia NEET čelia.

Tabuľka 76 Potreby mladých ľudí NEET v Trenčianskom kraji

POTREBA	Problém	Prečo je to problém
1. Individuálne poradenstvo pri hľadaní zamestnania alebo vzdelávania	Nedostupnosť kvalitného poradenstva v menej rozvinutých oblastiach Trenčianskeho kraja.	Mladí ľudia nemajú prístup k odbornému poradenstvu, čo im bráni pri rozhodovaní o ďalšom vzdelávaní alebo práci. Bez informácií a motivácie sa ťažko zapájajú do spoločnosti.

2. Podpora pri riešení psychologických problémov, závislostí a emocionálnych bariér	Obmedzený prístup k psychologickej podpore a pomoci pri závislostiach v menších mestách a obciach.	Mladí ľudia s psychickými problémami a závislosťami majú obmedzený prístup k odborníkovi, čo bráni ich osobnému rozvoju a integrácii do vzdelávacieho a pracovného procesu.
3. Zvýšenie kvalifikácie a získavanie nových zručností	Nedostatočná ponuka rekvalifikačných kurzov a réningov prispôsobených aktuálnym požiadavkám trhu práce.	Mladí ľudia nemajú prístup k moderným a relevantným vzdelávacím programom, čo znižuje ich zamestnateľnosť a šance na získanie stabilnej práce.
4. Informácie o dostupných sociálnych dávkach a podpore pre nezamestnaných	Nedostatočné informovanie o dostupných sociálnych dávkach a príspevkoch pre nezamestnaných.	Mladí ľudia NEET často nevedia, aké sociálne dávky alebo podpora sú im k dispozícii, čo môže zhoršiť ich finančnú situáciu a demotivovať ich k zapojeniu do vzdelávania alebo pracovného trhu.
5. Spolupráca s rodinami a odborníkmi	Nedostatočná koordinácia medzi organizáciami, školami, rodinami a odborníkmi.	Problémy mladých ľudí sa riešia len čiastočne a bez komplexnej podpory, čo znižuje šance na úspešnú reintegráciu do spoločnosti.
6. Podpora pri hľadaní stáží, brigád a pracovných príležitostí	Obmedzený prístup k stážam, brigádám a pracovným príležitostiam pre mladých ľudí NEET.	Mladí ľudia, ktorí nemajú pracovné skúsenosti, majú ťažkosti so získaním stabilného zamestnania, čo môže viesť k demotivácii a ďalšiemu vylúčeniu zo spoločnosti.
7. Programy podporujúce sociálnu inklúziu a znižovanie sociálnej izolácie	Nedostatočná podpora voľnočasových a komunitných aktivít, ktoré pomáhajú pri sociálnej inklúzii.	Mladí ľudia NEET, ktorí sú izolovaní, majú problémy so zapojením do komunity, čo zhoršuje ich pocit príslušnosti a môže viesť k pokračujúcej sociálnej izolácii.
8. Prístup k inkluzívnym vzdelávacím programom	Nedostatočný prístup k inkluzívnym vzdelávacím programom pre mladých ľudí so zdravotným postihnutím, jazykovými bariérami alebo nízkym sociálnym statusom.	Mladí ľudia, ktorí čelia znevýhodneniu, nemajú prístup k vzdelaniu, ktoré by im umožnilo získať zručnosti potrebné na zapojenie do pracovného trhu, čo znižuje ich šance na úspech.
9. Podpora pri zakladaní živnosti a podnikania	Nedostatočné poradenstvo a podpora pri zakladaní živnosti a malého podnikania.	Mladí ľudia NEET nemajú dostatočné informácie ani odbornú podporu pri zakladaní vlastného podnikania, čo môže obmedziť ich schopnosť vytvoriť si stabilné zamestnanie a nezávislý príjem.
10. Podpora pre matky a mladých rodičov	Nedostatočná podpora pre matky a mladých rodičov pri návrate na pracovný trh alebo do vzdelávania.	Mladí rodičia, najmä matky, čelia veľkým výzvam pri zladení starostlivosti o dieťa s pracovnými a vzdelávacími povinnosťami. Je ťažké nájsť flexibilné pracovné príležitosti, ktoré by im pomohli získať nové zručnosti, čo znižuje ich šance na opätovný návrat do pracovného alebo vzdelávacieho procesu.

Na základe zistení z analýzy zameranej na identifikovanie potrieb mladých ľudí v situácii NEET bolo zistené, že **neexistuje zásadný rozdiel v potrebách NEET UoZ a NEET neaktívnych**, ich potreby sa veľmi často prelínajú.

Existujú však rozdiely v tom, či sú mladí ľudia aktívne zapojení do oficiálnych procesov. Ako najväčší rozdiel sa javí spôsob akým sa ku podpore a pomoci dostávajú, ďalej v motivácii a ochote zapojiť sa do aktivít a prístupu k aktívnej podpore.

NEET neaktívni majú väčšiu tendenciu byť pasívni. Títo jednotlivci sa nezaregistrovali na úrade práce, čo naznačuje nižšiu motiváciu a záujem o aktívne zapojenie sa do trhu práce alebo vzdelávacích programov. Majú obavy z byrokracie a necítia potrebu získať inštitucionálnu podporu. Majú **vyššiu úroveň sociálnej izolácie a menší prístupov k podporným sieťam** a cítia sa odrezaní od oficiálnych inštitúcií, čo vedie k väčšej miere ich sociálnej izolácie.

Ich potreby sú preto porovnateľné s potrebami NEET UoZ, ale ešte viac rozšírené a zamerané na osobnú podporu. Pre NEET neaktívnych je preto kľúčové venovať sa problémom intenzívnejšie s jasným individuálnym prístupom ku každému jednotlivcovi.

Aby sa NEET neaktívni dostali do aktívnejšej pozície, napríklad aktívnejšej pozície NEET UoZ potrebujú cieľavedomé iniciatívny a programy na intenzívnu a pomoc a intervenciu.

Analýza potrieb mladých ľudí v situácii NEET v Trenčianskom kraji odhalila viaceré zásadné problémy, ktoré bránia aktívnemu zapojeniu týchto mladých ľudí do vzdelávacieho procesu, pracovného procesu či spoločnosti. Preto je dôležité zamerať sa na potreby mladých ľudí v situácii NEET a snažiť sa ich naplňať z viacerých dôvodov, nakoľko majú dlhodobý vplyv na jednotlivcov, ale aj na spoločnosť ako celok.

Zameranie sa na potreby mladých ľudí v situácii NEET a ich napĺňanie nie je len morálnou povinnosťou, ale aj strategickým krokom pre budúcnosť nielen Trenčianskeho kraja, ale aj celej krajiny. Pomoc týmto mladým ľuďom a snaha o napĺňanie ich potrieb pri získavaní vzdelania, pracovných skúseností, psychologickéj podpory a sociálnej inklúzie je kľúčová, výrazne zvýši šance pre ich individuálny rozvoj, zlepšenie ekonomickej stability a podporí ich sociálnu inklúziu. Bez cielenej podpory sa ich šance na úspech znižujú, čo môže mať negatívny dopad nielen na ich životy, ale aj na širšiu spoločnosť.

Vzhľadom na identifikované potreby mladých ľudí v situácii NEET je vysoko odporúčané zriadenie **jednotných kontaktných miest**, ktoré by poskytovali prístup k rôznym druhom podpory a pomoci, efektívne by zabezpečovali a naplňali potreby mladých ľudí NEET, pričom by fungovali ako centrálny uzol a integračný bod na koordináciu všetkých aktivít a vytváranie komplexnej a dostupnej podpory pre tento segment populácie, aby sa zvýšili ich šance na úspešnú reintegráciu do vzdelávacieho a pracovného procesu.

4.3 Analýza preventívnych a intervenčných aktivít pre mladých v situácii NEET

Nasledujúca časť správy poskytuje detailnú analýzu aktivít aktérov pracujúcich s mladými ľuďmi NEET, pričom identifikuje ich silné a slabé stránky, ako aj príležitosti na ďalší rozvoj a potenciálne ohrozenia, ktoré môžu ovplyvniť efektivitu týchto aktivít. Umožňuje tak lepšie pochopenie faktorov, ktoré podporujú úspešnosť týchto aktivít, ako aj identifikáciu oblastí, kde je potrebné zlepšenie alebo dodatočná podpora.

Aktivity zamerané na podporu mladých ľudí v kategórii NEET rozdelíme **do štyroch hlavných kategórií: informačné aktivity, preventívne aktivity, intervenčné aktivity a inkluzívne aktivity.** Toto rozdelenie vychádza z odlišných potrieb a situácií, v ktorých sa mladí ľudia nachádzajú, a umožňuje cielenejšie a efektívnejšie riešenie ich problémov.

Prvou kategóriou sú **informačné aktivity**, ktorých hlavným cieľom je poskytovanie relevantných informácií o možnostiach vzdelávania, zamestnania a dostupných podporných programoch. Mnohí mladí ľudia, ktorí patria do kategórie NEET, nemajú dostatočný prístup k informáciám o kariérnych príležitostiach, rekvalifikačných kurzoch či možnostiach finančnej podpory pri ďalšom vzdelávaní. Informačné aktivity preto zohrávajú kľúčovú úlohu pri zvyšovaní povedomia a orientácie v systéme zamestnanosti a vzdelávania. Medzi konkrétne opatrenia patria kariérne poradenstvo na školách a komunitných centrách, online platformy s databázami pracovných ponúk a vzdelávacích programov,

workshopy o podnikaní či zamestnateľnosti a informačné kampane zamerané na motiváciu mladých ľudí vrátiť sa do vzdelávacieho systému alebo aktívne hľadať prácu (Ngai et al., 2023).

Druhým typom sú **preventívne aktivity**, ktoré majú za cieľ predchádzať tomu, aby sa mladí ľudia dostali do situácie, kde by sa ocitli bez zamestnania, vzdelania alebo odbornej prípravy. Tieto opatrenia sú určené predovšetkým pre mladých, ktorí sú ohrození predčasným ukončením školy alebo dlhodobou nezamestnanosťou (Robert et al., 2019). Preventívne aktivity zahŕňajú programy na podporu študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia, mentoringové programy, ktoré pomáhajú mladým udržať si motiváciu pokračovať v štúdiu, a iniciatívy na rozvoj mäkkých zručností, ako sú komunikácia, time-management či sebadisciplína. Dôležitou súčasťou prevencie je tiež podpora stáží a praxe, ktoré umožňujú mladým ľuďom získať pracovné skúsenosti ešte počas štúdia, čím sa znižuje ich riziko nezamestnanosti po ukončení vzdelania (Jones et al., 2023).

Keď už mladí ľudia vypadnú zo systému vzdelávania alebo zamestnania, kľúčovú úlohu zohrávajú **intervenčné aktivity**. Tieto opatrenia sú zamerané na podporu mladých NEET jednotlivcov pri ich návrate do vzdelávacieho systému alebo pri hľadaní zamestnania. Intervenčné aktivity zahŕňajú rekvalifikačné kurzy, ktoré umožňujú mladým ľuďom získať nové odborné zručnosti, digitálne školenia zamerané na zvýšenie ich zamestnateľnosti, individuálne kariérne poradenstvo a podporné programy pre mladých, ktorí sa snažia vstúpiť na pracovný trh. Špeciálnu skupinu tvoria programy „druhej šance“ určené pre mladých, ktorí predčasne ukončili školu a potrebujú podporu pri návrate do vzdelávacieho procesu alebo získaní alternatívnej kvalifikácie. Intervenčné aktivity majú zásadný význam v boji proti dlhodobej nezamestnanosti mladých, ktorá vedie k sociálnemu vylúčeniu (Stain et al., 2019).

Poslednou kategóriou sú **inkluzívne aktivity**, ktoré sú určené pre mladých ľudí zo zraniteľných skupín, ako sú osoby so zdravotným postihnutím, etnické menšiny, mladí ľudia zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo tí, ktorí majú skúsenosť s trestnou činnosťou. Inkluzívne opatrenia pomáhajú odstraňovať bariéry, ktoré bránia týmto jednotlivcom v prístupe k vzdelávaniu a zamestnaniu, a podporujú ich sociálnu integráciu (Basta et al., 2019). Príkladmi inkluzívnych aktivít sú špeciálne pracovné miesta prispôbené ľuďom so zdravotným znevýhodnením, programy na podporu podnikania v marginalizovaných komunitách, chránené dielne pre ľudí s nízkou kvalifikáciou a mentoringové programy zamerané na mladých, ktorí sa snažia reintegrovať do spoločnosti po skúsenostiach s kriminalitou. Inkluzívne aktivity sú dôležitým nástrojom v boji proti sociálnej nerovnosti a pomáhajú zabezpečiť, aby každý mladý človek mal príležitosť na dôstojný život a pracovnú realizáciu (Filia et al., 2022; Lindblad et al., 2024).

4.3.1 Analýza informačných aktivít

SWOT analýza ukazuje, že informačné aktivity pre mladých ľudí NEET v Trenčianskom kraji poskytujú množstvo príležitostí na rozvoj, ale zároveň čelia niekoľkým výzvam, na ktoré je potrebné sa zamerať. Efektívnosť týchto aktivít závisí od rozšírenia prístupu k informáciám, zlepšenia motivácie cieľovej skupiny a zabezpečenia spolupráce so zamestnávateľmi a odborníkmi. Vytváranie flexibilných a dostupných vzdelávacích príležitostí, spolu s praktickým zameraním na pracovné skúsenosti a rozvoj digitálnych zručností, je kľúčom k úspechu.

Tabuľka 77 SWOT analýza – Informačné aktivity pre mladých ľudí NEET

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Komplexnosť informácií: Poskytovanie širokého spektra informácií o vzdelávacích a pracovných príležitostiach, sociálnych dávkach a podpore pre mladých ľudí.	1. Nedostatočná dostupnosť pre všetkých: Nie všetci mladí ľudia NEET majú pravidelný prístup k internetu alebo technológiám, čo môže obmedziť prístup k online informáciám.
2. Dostupnosť rôznych foriem podpory: Informačné aktivity prostredníctvom workshopov, poradenstva, simulácií pohovorov a školení.	2. Nedostatok motivácie u cieľovej skupiny: Mladí ľudia NEET môžu mať nízku motiváciu alebo záujem o zúčastňovanie sa na informačných aktivitách, čo znižuje ich efektívnosť.
3. Prepojenie s odborníkmi a zamestnávateľmi: Organizovanie podujatí, na ktorých sa mladí ľudia stretávajú s odborníkmi a zamestnávateľmi, čo zvyšuje praktickú hodnotu informácií.	3. Preťaženie informácií: Veľké množstvo informácií môže byť pre mladých ľudí zmätočné a môže spôsobiť informačný overload, čo komplikuje rozhodovanie.
4. Personalizované poradenstvo: Osobné poradenstvo a konzultácie zamerané na	4. Nedostatočná orientácia na konkrétne profesie: Mnoho informácií je všeobecných

individuálne potreby a kariérne ciele mladých ľudí.	a nezameriava sa dostatočne na konkrétne profesie alebo oblasti, ktoré sú relevantné pre cieľovú skupinu.
5. Zameranie na praktické zručnosti: Workshopy o tvorbe životopisov, simulácie pohovorov a školenia o pracovných portáloch pomáhajú mladým ľuďom získať praktické schopnosti.	5. Nedostatok špecializovaných odborníkov: Nie všetky organizácie majú dostatok odborníkov, ktorí by mohli poskytnúť špecializované poradenstvo pre rôzne profesie.
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Zvyšovanie využitia online platforiem: Rozvoj a spolupráca s online platformami, ktoré poskytujú prístup k informáciám o vzdelávacích a pracovných príležitostiach.	1. Nízka miera zapojenia zo strany zamestnávateľov: Nie všetci zamestnávatelia sú ochotní zapojiť sa do programov na podporu mladých ľudí NEET, čo znižuje dostupnosť pracovných príležitostí.
2. Spolupráca s viac organizáciami: Možnosť spolupracovať s viacerými organizáciami a vytvoriť širokú sieť, ktorá poskytne rozmanité príležitosti na rozvoj mladých ľudí NEET.	2. Sociálna stigma: Mladí ľudia NEET môžu byť vystavení sociálnemu stigmu, čo môže ovplyvniť ich ochotu zúčastniť sa informačných aktivít a využívať ponúkanú pomoc.
3. Zlepšenie dostupnosti vzdelávacích príležitostí: Vytvorenie a propagovanie flexibilných vzdelávacích programov (napr. večerné, online kurzy), ktoré umožnia mladým ľuďom NEET získať kvalifikáciu.	3. Pretrvávajúca nezamestnanosť a hospodárska nestabilita: Ekonomická nestabilita alebo vysoká nezamestnanosť v regióne môže znižovať počet pracovných príležitostí a efektívnosť informačných aktivít.
4. Podpora získania praktických skúseností: Vytvorenie programov stáží, brigád a dobrovoľníckych príležitostí, ktoré môžu pomôcť mladým ľuďom NEET získať prvé pracovné skúsenosti.	4. Obmedzené finančné prostriedky: Nedostatok financií na rozvoj informačných aktivít a podporu mladých ľudí NEET môže obmedziť dosah a kvalitu týchto služieb.
5. Rozvoj zručností v oblasti digitálnych nástrojov: Poskytovanie školení a seminárov o využívaní online pracovných portálov, čo zlepšuje schopnosť mladých ľudí NEET vyhľadávať pracovné ponuky.	5. Obmedzený prístup k technológiám v nízkopríjmových rodinách: Mladí ľudia z rodín s nižšími príjmami môžu mať problém s prístupom k technológiám potrebným na využívanie online platforiem a služieb.

Informačné aktivity sú kľúčové pre mladých ľudí NEET, pretože im poskytujú potrebné nástroje na orientáciu v možnostiach vzdelávania, zamestnania a celkového profesionálneho rastu. Tieto aktivity pomáhajú nielen získať základné informácie o dostupných príležitostiach, ale aj uľahčujú proces rozhodovania a plánovania ich kariéry a budúcnosti.

Uvádzame niekoľko konkrétnych spôsobov, ako môžu organizácie efektívne poskytovať informačnú podporu mladým ľuďom NEET:

1. Poskytovanie informácií o dostupných možnostiach v oblasti vzdelávania, zamestnania a tréningových programov

Organizácie by mali mať k dispozícii katalógy alebo databázy o dostupných vzdelávacích programoch, rekvalifikačných kurzoch, pracovných príležitostiach a tréningových programoch. Tieto informácie by mali byť pravidelne aktualizované a jasne prezentované mladým ľuďom, aby si mohli ľahko vybrať vhodnú možnosť podľa svojich potrieb a záujmov. Samozrejmosťou by malo byť poskytovanie osobného poradenstva alebo konzultácií s odborníkmi, ktorí mladým ľuďom pomôžu identifikovať ich kariérne ciele a navrhnuť možnosti vzdelávania či pracovného uplatnenia, ktoré zodpovedajú ich ambíciám a schopnostiam. Organizácie môžu vytvoriť alebo spolupracovať s online platformami, ktoré poskytujú informácie o vzdelávacích a pracovných príležitostiach. Tieto platformy môžu ponúkať rôzne filtre na vyhľadávanie možností podľa regiónu, odbornosti alebo typu programov (napr. denné alebo večerné kurzy).

2. Poskytovanie informácií o vzdelávacích programoch, stážach a pracovných príležitostiach

Organizácie by mali vypracovať prehľad vzdelávacích a pracovných príležitostí rozdelených podľa rôznych odvetví (napr. technológie, zdravotníctvo, obchod, remeslá). To umožní mladým ľuďom NEET orientovať sa v rôznych oblastiach a vybrať si tú, ktorá ich najviac zaujíma. Ďalej môžu organizovať stretnutia alebo podujatia, na ktorých sa mladí ľudia môžu stretnúť so zamestnávateľmi alebo odborníkmi, ktorí im predstavia aktuálne pracovné príležitosti a možnosti stáží. Takéto informačné dni môžu zahŕňať aj praktické ukážky práce alebo prezentácie o konkrétnych profesiách. Vytvorenie programov stáží alebo partnerstiev s firmami, ktoré ponúkajú príležitosti na odbornú prax pre mladých ľudí NEET, je veľmi efektívny spôsob, ako mladí ľudia získajú prvé pracovné skúsenosti. Organizácie by im mali pomáhať hľadať stáže, brigády alebo dobrovoľnícke pozície, ktoré môžu byť cestou k trvalému zamestnaniu.

3. Organizovanie seminárov o tom, ako napísať životopis a kde si hľadať zamestnanie

Organizácie môžu usporadúvať workshopy alebo semináre zamerané na tvorbu životopisov a motivačných listov. V týchto workshopoch sa mladí ľudia naučia, ako správne prezentovať svoje zručnosti, vzdelanie a pracovné skúsenosti. Okrem písania životopisov je dôležité, aby sa mladí ľudia NEET pripravili aj na pohovory. Organizovanie simulovaných pohovorov pomáha mladým ľuďom získať sebadôveru, prax a prípravu na reálne pracovné interview. Organizácie by mali poskytovať školenia o tom, ako hľadať prácu online prostredníctvom rôznych pracovných portálov, ako sú profesie.sk, job.sk alebo LinkedIn. V týchto školeniach môžu mladí ľudia získať praktické rady o tom, ako si nastaviť alerty na pracovné ponuky, aké kľúčové slová použiť pri vyhľadávaní, a ako reagovať na inzeráty.

4. Poskytovanie informácií o sociálnych dávkach, príspevkoch pre nezamestnaných a ďalších formách podpory

Mladí ľudia NEET, ktorí sa ocitli v náročnej finančnej situácii, môžu potrebovať pomoc pri vyhľadávaní informácií o sociálnych dávkach. Organizácie by mali poskytovať podrobné informácie o príspevkoch pre nezamestnaných, dávkach na bývanie, podporách pre rodiny s deťmi, a iných formách finančnej pomoci dostupných v ich regióne. Okrem informácií je potrebné poskytovať aj konkrétnu pomoc pri vybavovaní sociálnych dávok a iných potrebných formalít. To môže zahŕňať asistenciu pri vyplňaní formulárov, poradenstvo pri komunikácii s úradmi alebo informovanie o právach mladých ľudí na dávky. Mladí ľudia NEET môžu tiež využiť alternatívne formy podpory, ako sú granty, stipendiá na vzdelávanie alebo neformálne formy sociálnej pomoci. Organizácie by mali tieto možnosti sprístupniť a vysvetliť mladým ľuďom, ktorí sa nachádzajú v ťažkej finančnej situácii.

Informačné aktivity pre mladých ľudí NEET by mali zahŕňať jasné, aktuálne a dostupné informácie o všetkých možnostiach vzdelávania, zamestnania, stáží, sociálnych dávkach a ďalších formách pomoci. Tieto informácie by mali byť prístupné formou workshopov, seminárov, online platforiem a individuálnych konzultácií, aby mladí ľudia mali čo najlepšie podmienky na to, aby sa zorientovali a využili všetky príležitosti, ktoré im pomôžu vstúpiť do vzdelávacieho systému, zamestnania alebo rozvoja ich kariéry.

4.3.2 Analýza preventívnych aktivít

Táto SWOT analýza ukazuje silné stránky preventívnych aktivít pre mladých ľudí NEET, ako je rozmanitosť a komplexnosť ponúkaných programov, ich schopnosť zvyšovať sebadôveru a zručnosti, ale aj niektoré výzvy, ako je nízka motivácia mladých ľudí, finančné obmedzenia a potreba lepšej koordinácie. Existujú príležitosti na zlepšenie spolupráce medzi organizáciami, využitie digitálnych nástrojov a zameranie sa na znevýhodnené skupiny mladých ľudí. Napriek tomu je potrebné venovať pozornosť hrozbám, ako je ekonomická neistota, nezamestnanosť a predsudky voči mladým ľuďom NEET.

Tabuľka 78 SWOT analýza – Preventívne aktivity pre mladých ľudí NEET

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Zameranie na prevenciu: Poskytovanie podpory a nástrojov ešte pred tým, ako sa mladí ľudia dostanú do rizikových situácií, ako sú nezamestnanosť alebo vypadnutie zo vzdelávacieho systému.	1. Nízka motivácia mladých ľudí: Nie všetci mladí ľudia NEET majú dostatočnú motiváciu a záujem o preventívne aktivity, čo môže ovplyvniť účinnosť týchto programov.
2. Komplexnosť a rôznorodosť aktivít: Široké spektrum aktivít, ktoré zahŕňajú kariérne	2. Finančné a personálne obmedzenia: Nedostatok finančných prostriedkov alebo

poradenstvo, mentorstvo, zvyšovanie sociálnych a emocionálnych zručností, a voľnočasové aktivity, poskytuje celostnú podporu.	kvalifikovaného personálu môže obmedziť rozsah a kvalitu preventívnych programov.
3. Rozvoj kariérnych zručností: Pomoc pri výbere vzdelávacej cesty, organizovanie seminárov o kariére, mentoring a stážové programy umožňujú mladým ľuďom pripraviť sa na pracovný trh ešte pred ukončením školy.	3. Nedostatočná integrácia do školských systémov: Nie vždy sú preventívne aktivity dostatočne integrované do školských osnov alebo kariérneho poradenstva, čo môže obmedziť ich dosah.
4. Sociálna inklúzia a podpora: Voľnočasové aktivity, komunitné projekty a dobrovoľníctvo pomáhajú predchádzať sociálnej izolácii, zlepšujú sociálne zručnosti a vytvárajú zmysel pre komunitu.	4. Obmedzená prístupnosť v regiónoch: V odľahlejších alebo znevýhodnených regiónoch môže byť problém s prístupom k preventívnym aktivitám, čo znižuje ich dosah na všetkých mladých ľudí NEET.
5. Zvýšenie sebadôvery a emocionálnej inteligencie: Programy zamerané na rozvoj emocionálnych zručností a sebadôvery pomáhajú mladým ľuďom lepšie čeliť životným výzvam a zabrániť problémom ako stres, úzkosť a sociálna izolácia.	5. Vysoké nároky na koordináciu a podporu: Efektívne realizovanie preventívnych aktivít si vyžaduje koordináciu medzi viacerými organizáciami a rôznymi úrovňami podpory (škola, štát, neziskové organizácie), čo môže byť náročné.
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Spolupráca s rôznymi organizáciami: Možnosť vytvoriť partnerstvá s rôznymi organizáciami (škola, neziskové organizácie, podniky), čo zvyšuje šance na širšiu implementáciu a dosah aktivít.	1. Zvýšenie sociálnych problémov: V prípade zhoršujúcej sa hospodárskej situácie alebo zvyšujúcej sa nezamestnanosti môže dôjsť k zvýšeniu počtu mladých ľudí v riziku, čo zvyšuje tlak na preventívne aktivity.
2. Digitalizácia a online platformy: Využitie online nástrojov na rozvoj kariéry, mentoringu a vzdelávania môže zvýšiť dosah preventívnych aktivít na širšiu skupinu mladých ľudí NEET.	2. Riziko neefektívneho využitia zdrojov: Neefektívne riadenie a alokovanie prostriedkov môže viesť k plytvaniu zdrojmi a nízkej účinnosti programov.
3. Zameranie na mladých ľudí znevýhodnených podmienok: Cílené preventívne aktivity pre mladých ľudí z nízkopríjmových alebo rizikových rodín môžu prispieť k ich integrácii do pracovného trhu a vzdelávacieho systému.	3. Pretrvávajúce stereotypy a predsudky: Sociálne stigma a predsudky voči mladým ľuďom NEET môžu znižovať ich ochotu zúčastniť sa preventívnych programov a prijať ponúkanú podporu.
4. Zlepšenie pracovných podmienok a spolupráca so zamestnávateľmi: Posilnenie spolupráce so zamestnávateľmi, ktorí ponúkajú stáže, brigády alebo podporu pri výbere kariéry, môže pomôcť mladým ľuďom získať praktické skúsenosti.	4. Ekonomická neistota a znižujúce sa investície: V prípade ekonomickej krízy alebo nedostatku investícií môže dôjsť k obmedzeniu financovania preventívnych programov.
5. Podpora zdravého životného štýlu a prevencia sociálnej izolácie: Programy, ktoré podporujú zdravý životný štýl (šport, kultúra, dobrovoľníctvo), môžu znížiť riziko sociálnej izolácie a neprispôsobivého správania.	5. Zvýšené výzvy v oblasti duševného zdravia: Mladí ľudia s problémami duševného zdravia môžu potrebovať špecializovanú podporu, ktorú nie všetky preventívne programy môžu poskytnúť.

Preventívne aktivity sú neoddeliteľnou súčasťou boja proti nezamestnanosti a sociálnemu vylúčeniu mladých ľudí NEET. Ich cieľom je poskytnúť mladým ľuďom podporu ešte pred tým, ako sa dostanú do rizikovej situácie, a vybaviť ich nástrojmi na to, aby sa vyhlí problémom, ako sú nezamestnanosť, vypadnutie zo vzdelávacieho systému alebo sociálna izolácia. Tieto aktivity by mali byť zamerané na prevenciu, motiváciu a rozvoj zručností.

Uvádzame konkrétne formy preventívnych aktivít, ktoré organizácie môžu implementovať:

1. Pomoc pri vytváraní podmienok na predchádzanie nezamestnanosti a vypadnutiu zo vzdelávacieho systému

Organizácie môžu poskytovať kariérne poradenstvo mladým ľuďom už počas ich školských rokov. To zahŕňa pomoc pri nastavení profesijných cieľov, identifikácii silných stránok, záujmov a možností na trhu práce. Mladí ľudia sa tak naučia, aké profesie a vzdelávacie dráhy sú pre nich najvhodnejšie a ako sa pripraviť na vstup do pracovného života. Predtým, než mladí ľudia opustia školu, je dôležité im pomôcť pri výbere ďalšej vzdelávacej cesty (napr. stredné školy, odborné kurzy, vysoké školy alebo technické školy). Organizácie môžu organizovať prednášky, semináre a poradenské sedenia, ktoré pomôžu študentom zorientovať sa v rôznych možnostiach pokračovania vo vzdelávaní. Je dôležité ponúkať včasné informácie o pracovných príležitostiach, ako aj o profesionálnych a vzdelávacích programoch, ktoré sú aktuálne dopytované na trhu práce. To môže zahŕňať aj organizovanie dni kariéry, kde sa mladí ľudia stretnú s odborníkmi, ktorí im priblížia rôzne profesie a možnosti ich uplatnenia.

2. Poskytovanie podpory a informácií o kariérnych možnostiach pred ukončením štúdia

Organizácie môžu ponúknuť workshopy a semináre pre stredné školy a školy pre mladých ľudí, ktoré sa zameriavajú na konkrétne oblasti ako je písanie životopisu, príprava na pohovor, základy podnikania, a plánovanie kariéry. Tieto aktivity mladým ľuďom pomôžu získať základné zručnosti potrebné pre úspech na trhu práce. Programy mentoringu umožňujú mladým ľuďom nadviazať kontakt s osobami, ktoré im môžu poradiť pri výbere kariéry a štúdia. Mentor môže byť niekto, kto pracuje v oblasti, ktorá mladého človeka zaujíma, a môže mu ukázať konkrétne kroky na dosiahnutie cieľa. Organizácie môžu vytvoriť stážové programy, ktoré mladým ľuďom umožnia získať praktické skúsenosti ešte predtým, než skončia školu. Prípadne môžu spolupracovať so zamestnávateľmi, ktorí ponúkajú mladým ľuďom praktické stáže alebo brigády.

3. Zvyšovanie sociálnych a emocionálnych zručností mladých ľudí

Mladí ľudia potrebujú nielen odborné zručnosti, ale aj sociálne zručnosti, ktoré im umožnia lepšie sa integrovať do pracovného prostredia. Programy, ktoré rozvíjajú komunikačné zručnosti, tímovú spoluprácu, riešenie konfliktov a ďalšie medziľudské zručnosti, sú kľúčové pre úspešné zapojenie sa do spoločnosti. Mladí ľudia, ktorí čelí výzvam ako sú nízka sebaúcta, stres, úzkosť alebo problémové správanie, môžu získať emocionálnu podporu prostredníctvom špeciálnych programov, ako sú treningy sebaúcty, emocionálnej inteligencie a psychologické poradenstvo. Pomáhajú im to zvládnuť náročné situácie a zabráňujú tomu, aby sa izolovali alebo sa stali súčasťou NEET skupiny. Organizácie môžu organizovať motivačné tréningy a sebazdokonaľovacie kurzy, ktoré pomôžu mladým ľuďom vybudovať si sebadôveru a schopnosť riešiť problémy, čo je kľúčové pri hľadaní zamestnania alebo vzdelávacích príležitostí.

4. Organizovanie voľnočasových aktivít, ktoré podporujú sociálnu inklúziu

Voľnočasové aktivity ako sú športové turnaje, divadelné vystúpenia, výtvarné workshopy, hudobné skupiny alebo filmárske kurzy môžu pomôcť mladým ľuďom nielen rozvíjať svoje talenty, ale aj nadviazať nové priateľstvá, čím sa vyhnú sociálnej izolácii. Tieto aktivity im pomáhajú rozvíjať tímovú spoluprácu, zlepšiť komunikačné zručnosti a cítiť sa akceptovaní. Organizácie môžu ponúknuť mladým ľuďom dobrovoľnícke príležitosti, ktoré im umožnia získať cenné skúsenosti, zároveň sa zapojiť do spoločenských a komunitných projektov, a rozhodovať o veciach, ktoré sa týkajú ich komunity. Tieto aktivity podporujú nielen sociálnu inklúziu, ale aj zodpovednosť a občiansku angažovanosť. Pre mladých ľudí je dôležité vytvoriť prostredie, kde sa cítia podporovaní a akceptovaní. Organizácie môžu vytvárať komunitné podujatia, ktoré zbližujú rôzne generácie a pomáhajú mladým ľuďom cítiť sa ako súčasť širšej komunity. To môže zahŕňať spoločné varenie, pikniky, festivaly alebo komunitné výstavy.

Preventívne aktivity, ktoré organizácie poskytujú mladým ľuďom NEET, sú kľúčové pre predchádzanie nezamestnanosti, vypadnutiu zo vzdelávacieho systému a sociálnej izolácii. Ich cieľom je podporiť **kariérny rast, rozvoj sociálnych a emocionálnych zručností** a vytvoriť motivujúce a akceptujúce prostredie, v ktorom sa mladí ľudia môžu zapojiť do spoločnosti.

4.3.3 Analýza intervenčných aktivít

Táto SWOT analýza ukazuje silné stránky intervenčných aktivít, ako je komplexnosť a flexibilita prístupu, podpora pri získavaní kvalifikácie a riešení životných problémov, a ich schopnosť reagovať na individuálne potreby mladých ľudí. Zároveň identifikuje slabosti, ako je nízka motivácia účastníkov, problémy so stigmatizáciou a náročná koordinácia. Priestor na zlepšenie existuje v oblasti spolupráce s rôznymi

organizáciami, využívania digitálnych nástrojov a zvyšovania citlivosti k duševnému zdraviu. Rovnako existujú aj hrozby, ako sú ekonomická a politická nestabilita či neustále sa meniacich požiadavky trhu práce.

Tabuľka 79 SWOT analýza – Intervenčné aktivity pre mladých ľudí NEET

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Komplexnosť a flexibilita: Intervenčné aktivity pokrývajú rôzne oblasti, ako kariérne poradenstvo, získavanie zručností, riešenie právnych a psychologických problémov, čo umožňuje individuálny prístup.	1. Nedostatočná motivácia mladých ľudí: Mladí ľudia NEET môžu mať nízku motiváciu na zapojenie sa do intervencií, čo môže znížiť účinnosť programov.
2. Zameranie na individuálne potreby: Poradenstvo a plánovanie založené na individuálnych potrebách umožňuje prispôbiť aktivity každému účastníkovi a riešiť jeho špecifické problémy.	2. Omezené zdroje a kapacity: Nedostatok financií, personálu alebo kapacity môže obmedziť rozsah a kvalitu intervencií.
3. Poskytovanie širokého spektra podpory: Kombinácia odborných školení, psychologickéj podpory, mentoringu a právnej pomoci pokrýva rôzne aspekty životných problémov mladých ľudí.	3. Zložitá koordinácia medzi aktérmi: Potreba koordinácie viacerých organizácií (neziskové organizácie, školy, zdravotnícke a právne inštitúcie) môže byť náročná na správu a organizáciu.
4. Podpora pri získavaní kvalifikácie a pracovných skúseností: Poskytovanie rekvalifikačných kurzov, mentoringu a certifikovaných vzdelávacích programov výrazne zvyšuje šance mladých ľudí na uplatnenie na trhu práce.	4. Neistota na trhu práce: Rýchlo sa meniace požiadavky trhu práce a nedostatok pracovných príležitostí môžu znižovať účinnosť intervenčných aktivít.
5. Riešenie psychických problémov a závislostí: Programy na riešenie závislostí a poskytovanie psychologickéj podpory pomáhajú znižovať prekážky pri zapájaní sa do vzdelávacieho systému a pracovného trhu.	5. Stigmatizácia účastníkov: Mladí ľudia môžu čeliť stigmatizácii alebo sociálnej izolácii z dôvodu svojej účasti v intervenčných programoch, čo môže znižovať ich ochotu sa zapojiť.
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Vytváranie partnerstiev a spolupráce: Spolupráca s rôznymi organizáciami (štátne inštitúcie, neziskové organizácie, zamestnávateľia) môže zvýšiť dostupnosť a efektívnosť intervenčných programov.	1. Ekonomická a politická nestabilita: Zhoršujúca sa ekonomická situácia alebo znížené financovanie zo strany štátu môže obmedziť dostupnosť intervenčných aktivít.
2. Využitie digitálnych nástrojov a platforiem: Online kurzy a mentoring môžu rozšíriť dosah programov a umožniť väčšiemu počtu mladých ľudí prístup k potrebnej podpore.	2. Nezáujem o tradičné formy vzdelávania: Mladí ľudia môžu mať negatívny postoj k tradičnému vzdelávaniu alebo kurzom, čo môže sťažovať efektívnosť niektorých intervenčných aktivít.
3. Vytváranie špecializovaných programov: Množstvo špecializovaných kurzov a školení (IT, remeslá, administratíva) môže pokryť aktuálne dopytované profesie, čím sa zvýši zamestnateľnosť mladých ľudí.	3. Riziko relapsu pri závislostiach: Mladí ľudia so závislosťami môžu čeliť riziku návratu k predchádzajúcim problémom, čo môže znížiť úspešnosť programu.
4. Zvýšenie citlivosti k duševnému zdraviu: Stúpajúci záujem o duševné zdravie a podporu v tejto oblasti môže viesť k rozvoju nových programov a zdrojov na pomoc mladým ľuďom s psychickými problémami.	4. Pretrvávajúca stigma okolo NEET skupiny: Znevažovanie alebo predsudky voči skupine NEET môžu ovplyvniť ich ochotu vyhľadať pomoc alebo zúčastniť sa na intervenciách.
5. Zvýšená podpora zamestnávateľov: Spolupráca s podnikmi na vytváraní pracovných príležitostí pre mladých ľudí NEET môže zlepšiť ich integráciu do pracovného trhu.	5. Zníženie účinnosti kvôli neustálej zmene potrieb: Neustále sa meniace požiadavky trhu práce a životné situácie mladých ľudí môžu vyžadovať časté úpravy intervencií, čo môže byť náročné na adaptáciu.

Intervenčné aktivity sú kľúčové na pomoc mladým ľuďom NEET, ktorí sa nachádzajú v ťažkej životnej situácii, aby sa opäť začlenili do spoločnosti prostredníctvom vzdelávania, zamestnania alebo iných foriem podpory. Tieto aktivity by mali byť zamerané na riešenie konkrétnych problémov, ktorým mladí ľudia čelia. Aby boli intervenčné aktivity efektívne, mali by byť navrhnuté tak, aby pokrývali nielen konkrétne potreby jednotlivca, ale aj jeho osobné a profesionálne predpoklady pre úspešný návrat do vzdelávania alebo pracovného procesu.

Uvádzame niekoľko konkrétnych foriem intervenčných aktivít, ktoré môžu organizácie realizovať:

1. Individuálne poradenstvo pri hľadaní zamestnania alebo návrate do vzdelávacieho systému

Organizácie by mali poskytovať individuálne poradenstvo, ktoré pomôže mladým ľuďom vyjasniť si svoje profesijné a vzdelávacie ciele, identifikovať oblasti záujmu, silné stránky a potreby. To zahŕňa analýzu ich súčasnej situácie, zručností a potenciálu, čo môže viesť k individuálnym akčným plánom pre návrat do školy alebo zamestnania. Veľmi dôležitým nástrojom je motivácia mladých ľudí a podpora pri zlepšovaní ich sebaúcty a sebavedomia. Poradcovia by mali pracovať s mladými ľuďmi na zvyšovaní ich motivácie a odstránení pocitu zlyhania, ktorý môže brániť ich ďalšiemu rozvoju. Organizácie môžu poskytnúť pomoc pri výbere správneho vzdelávacieho programu, kurzu alebo pracovného miesta, ktoré zodpovedá ich záujmom a schopnostiam, ako aj aktuálnym požiadavkám trhu práce.

2. Získanie nových zručností a zvyšovanie kvalifikácie

Organizácie môžu organizovať školenia a rekvalifikačné kurzy, ktoré sú zamerané na praktické zručnosti a schopnosti, ktoré sú aktuálne dopytované na trhu práce. To môže zahŕňať oblasti ako je IT, remeslá, administratíva, projektový manažment, komunikačné zručnosti, jazyky a ďalšie profesijné zručnosti. Zároveň by mali byť kurzy prispôsobené tak, aby mladí ľudia mohli pokračovať v práci alebo vzdelávaní podľa svojich potrieb. Pre uľahčenie vstupu na trh práce môžu organizácie zabezpečiť certifikáty alebo osvedčenia o absolvovaní odborných kurzov a školení, ktoré sú uznávané zamestnávateľmi. Mladí ľudia NEET tak môžu získať oficiálne kvalifikácie, ktoré im pomôžu pri hľadaní práce. Organizácie môžu ponúknuť mentoringové programy, kde mladí ľudia získajú podporu od skúsených profesionálov v oblasti, ktorá ich zaujíma. Mentori môžu pomôcť mladým ľuďom rozvíjať zručnosti, učiť ich nové techniky a pomôcť im adaptovať sa v nových pracovných alebo vzdelávacích prostrediach.

3. Pomoc pri hľadaní bývania, riešení zdravotných, finančných a právnych problémov

Mnoho mladých ľudí NEET sa môže ocitnúť v situácii, kde im chýba stabilné bývanie, čo môže byť prekážkou pri hľadaní zamestnania alebo vzdelávania. Organizácie by mali poskytovať poradenstvo pri hľadaní bývania, informovať o možnostiach ubytovania, pomoci pri získavaní sociálneho bývania, alebo poskytnúť kontakt na organizácie, ktoré sa špecializujú na túto oblasť. Mnohé mladé osoby môžu čeliť právnym problémom, ktoré im bránia v normálnom fungovaní (napr. právne otázky týkajúce sa opatrovníctva, dlhov, porušovania pravidiel alebo vysporiadania s úradmi). Organizácie môžu poskytovať právne poradenstvo alebo spoluprácu s právnikmi, ktorí môžu pomôcť mladým ľuďom riešiť ich právne problémy a pripraviť ich na návrat do vzdelávania alebo zamestnania. Mladí ľudia NEET môžu čeliť aj finančným problémom, ako je napríklad nedostatok prostriedkov na vzdelanie alebo dopravu do práce. Poskytovanie finančného poradenstva a informácií o možných štátnych alebo neziskových podporách, dávkach, grantoch alebo prípadne úveroch na začiatok podnikania môže výrazne podporiť ich šance na úspech. Zdravotné problémy, či už fyzické alebo duševné, môžu byť prekážkou v zapojení mladých ľudí do vzdelávacieho systému alebo pracovného trhu. Organizácie by mali poskytovať informácie o dostupnosti zdravotnej starostlivosti, psychologickej podpory, alebo spolupracovať s odborníkmi na duševné zdravie a závislosti, aby mladí ľudia mohli získať potrebnú starostlivosť.

4. Pomoc pri zvládaní psychologických problémov a problémov so závislosťou

Mnoho mladých ľudí NEET sa stretáva s psychologickými problémami, ako sú úzkosť, depresia, stres alebo nízka sebaúcta. Organizácie by mali poskytovať psychologické poradenstvo alebo terapie, ktoré by mladým ľuďom pomohli vyrovnáť sa s týmito problémami a pripraviť ich na návrat do pracovného alebo vzdelávacieho prostredia. Mnoho mladých ľudí môže mať problémy so závislosťou (alkohol, drogy, gambling), ktoré im bránia v produktívnom živote. Organizácie môžu poskytovať programy na liečbu závislosti lebo sa spájať s odborníkmi a zariadeniami, ktoré ponúkajú odbornú pomoc a rehabilitáciu. Tieto programy môžu byť kombinované s ďalšími podporami na návrat do práce alebo školy. Mladí ľudia často zažívajú sociálnu izoláciu alebo majú problémy s emocionálnym zvládaním konfliktov. Organizácie by mali ponúkať programy, ktoré sa zameriavajú na sociálnu inklúziu, podporu pri nadväzovaní medziľudských

vzťahov a zlepšovaní komunikačných zručností, čo môže viesť k lepšiemu zvládaniu problémov v pracovnom alebo školskom prostredí.

Intervenčné aktivity zohrávajú zásadnú úlohu pri pomoci mladým ľuďom NEET, ktorí čelia konkrétnym problémom, ako sú nezamestnanosť, psychické problémy, alebo závislosti. Organizácie by mali poskytovať **individuálne poradenstvo**, pomáhať získať **nové zručnosti**, riešiť **právne, finančné, zdravotné** problémy a poskytovať **psychologickú podporu**. Kľúčovým prvkom úspešného intervencie je flexibilný a komplexný prístup, ktorý vychádza z reálnych potrieb mladých ľudí a zabezpečuje im potrebnú podporu na ich ceste k sociálnej a pracovnej inklúzii.

4.3.4 Analýza inkluzívnych aktivít

Inkluzívne aktivity poskytujú mladým ľuďom NEET šancu na rovnaké príležitosti a podporu, čím sa zvyšuje ich šanca na úspešný návrat do vzdelávacieho alebo pracovného života. Tieto aktivity sú zamerané na rešpekt, rovnosť, individuálny prístup a zapojenie mladých ľudí. Poskytovanie celostnej podpory, mentoring, vytváranie komunitných aktivít a spolupráca s odinami a odborníkmi sú kľúčové pre vytvorenie motivačného a inkluzívneho prostredia. Napriek týmto silným stránkam a príležitostiam existujú aj výzvy ako nízka motivácia mladých ľudí, problémy so stigmatizáciou, potreba silnej koordinácie medzi rôznymi aktérmi a riziko neudržateľnosti v prípade nedostatku zdrojov.

Tabuľka 80 SWOT analýza – Inkluzívne aktivity pre mladých ľudí NEET

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Rovnosť a spravodlivosť: Inkluzívny prístup zabezpečuje, že všetci mladí ľudia NEET dostanú rovnaké príležitosti, bez ohľadu na ich zázemie, čím sa znižuje riziko sociálneho vylúčenia.	1. Nedostatočné zapojenie mladých ľudí: Nie všetci mladí ľudia NEET sú ochotní alebo motivovaní aktívne sa zapojiť do inkluzívnych aktivít, čo môže znižovať účinnosť programov.
2. Podpora individuálnych potrieb: Programy a plány podpory prispôbené individuálnym potrebám mladých ľudí umožňujú efektívnejšiu pomoc pri ich zapájaní do vzdelávania alebo zamestnania.	2. Náročnosť na koordináciu: Koordinácia medzi rôznymi aktérmi (organizácie, rodiny, odborníci, školy) môže byť náročná, čo môže spomaliť implementáciu aktivít.
3. Zvýšenie motivácie cez partnerský prístup: Otvorený dialóg a participácia mladých ľudí pri rozhodovaní o aktivitách a programoch zvyšuje ich motiváciu a zodpovednosť.	3. Riziko diskriminácie a stigmatizácie: Mladí ľudia môžu čeliť negatívnym predsudkom alebo stigmatizácii zo strany spoločnosti alebo iných mladých ľudí, čo môže ovplyvniť ich ochotu zapojiť sa.
4. Podpora sociálnej inklúzie: Komunitné aktivity, dobrovoľníctvo a tvorivé projekty pomáhajú mladým ľuďom nadväzovať vzťahy, znižovať sociálnu izoláciu a získavať pocit príslušnosti.	4. Súťaž o financovanie a zdroje: Mnohé organizácie môžu čeliť problému s financovaním alebo prístupom k potrebným zdrojom na rozvoj a realizáciu týchto aktivít.
5. Zameranie na rozvoj potenciálu: Programy, ktoré sa zameriavajú na identifikáciu a rozvoj silných stránok mladých ľudí (napr. kreativita, digitálne zručnosti, leadership), podporujú ich profesionálny a osobný rast.	5. Prekážky v prístupe k vzdelávaniu: Niektorí mladí ľudia môžu čeliť bariéram pri prístupe k vzdelávacím alebo rekvalifikačným programom (napr. geografické, finančné alebo jazykové).
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Vytváranie partnerstiev: Spolupráca medzi organizáciami, školami, zamestnávateľmi a odborníkmi na duševné zdravie môže priniesť komplexnú podporu mladým ľuďom NEET a zvýšiť efektivitu inkluzívnych aktivít.	1. Sociálna a ekonomická kríza: Ekonomické problémy alebo politické zmeny môžu obmedziť financovanie alebo dostupnosť programov pre mladých ľudí NEET.
2. Rozšírenie digitálnych a online aktivít: Vytváranie inkluzívnych online vzdelávacích a podporných programov môže rozšíriť dosah týchto aktivít a zabezpečiť prístup aj pre mladých ľudí v odľahlých alebo marginalizovaných oblastiach.	2. Pretrvávajúca sociálna stigma: Nezáujem spoločnosti o inklúziu mladých ľudí NEET môže spôsobovať ich ďalšie stigmatizovanie a zhoršiť ich postavenie v spoločnosti.

<p>3. Zameranie na prevenciu a ranú intervenciu: Inkluzívne programy môžu byť efektívne aj v prevencii vzniku problémov so zamestnaním alebo vzdelávaním, ak sa realizujú už v ranných štádiách života mladých ľudí.</p>	<p>3. Nízka miera udržateľnosti: Niektoré iniciatívy môžu byť ťažko udržateľné bez dostatočného dlhodobého financovania alebo politickej podpory.</p>
<p>4. Rozvoj mentorských programov: Peer-to-peer podpora a mentoring medzi mladými ľuďmi môžu znížiť bariéry a podporiť vzájomné porozumenie, čo môže zlepšiť zapájanie mladých ľudí do spoločnosti.</p>	<p>4. Riziko pretrvávajúcich sociálnych bariér: Niektorí mladí ľudia môžu stále čeliť neprekonateľným prekážkam, ako je nedostatok sociálnych zručností, problémy s rodinou alebo životné prostredie, ktoré bránia ich plnému zapojeniu do spoločnosti.</p>
<p>5. Zvýšený záujem o inklúziu v spoločnosti: Rastúci záujem o zlepšenie sociálnej inklúzie a rovnosti môže viesť k väčšej podpore zo strany verejnosti a tvorby politík, ktoré podporujú aktivity zamerané na mladých ľudí NEET.</p>	<p>5. Komplikácie spojené s rôznorodosťou: Rôzne kultúrne, jazykové alebo sociálne zázemie mladých ľudí môže vytvoriť výzvy pri implementácii programov, ktoré musia byť prispôbené ich potrebám.</p>

Inkluzívne aktivity sú neoddeliteľnou súčasťou úsilia o podporu mladých ľudí NEET, aby sa cítili akceptovaní, rešpektovaní a motivovaní k zapojeniu sa do spoločnosti. Tento prístup sa zameriava na rovnaké príležitosti pre všetkých, bez ohľadu na ich individuálne výzvy, zázemie alebo predchádzajúce skúsenosti. Dôležité je nielen poskytovanie podpory, ale aj vytváranie prostredia, ktoré podporuje rovnosť, rešpekt a rozvoj potenciálu každého jednotlivca.

Uvádzame konkrétne príklady inkluzívnych aktivít, ktoré môžu organizácie implementovať:

1. Partnerský prístup a vzájomný rešpekt všetkých zúčastnených strán

Organizácie by mali zabezpečiť, aby všetky aktivity a rozhodnutia, ktoré sa týkajú mladých ľudí, boli realizované v rámci otvoreného a transparentného dialógu. To znamená, že by mali byť vypočutí všetci zúčastnení – mladí ľudia, ich rodiny, odborníci a komunita. Tento prístup pomáha budovať vzájomný rešpekt a dôveru medzi všetkými stranami, čím sa zvyšuje efektívnosť podpory. Organizácie môžu vytvoriť prácu v malých inkluzívnych skupinách, kde sa mladí ľudia môžu podieľať na rozhodovaní o tom, aké programy alebo aktivity by im najviac pomohli. Týmto spôsobom sa u mladých ľudí NEET podporuje zodpovednosť a motivácia, pretože sa cítia byť priamo zapojení do tvorby svojho rozvoja. Mladí ľudia môžu byť zapojení do programov mentoringu, kde starší a skúsení mladí ľudia pomáhajú tým, ktorí sú v situácii NEET. Tento peer-to-peer prístup podporuje rovnosť a znižuje bariéry, ktoré mladí ľudia môžu pociťovať pri interakcii s profesionálmi alebo úradníkmi.

2. Celostný prístup k mladým ľuďom NEET, vnímanie ich ako schopných jedincov a prínos pre spoločnosť

Každý mladý človek je jedinečný, a preto je dôležité pristupovať k nim celostne, teda zohľadňovať nielen ich problémy s nezamestnanosťou alebo vzdelaním, ale aj ich sociálne, emocionálne a psychologické potreby. Individuálne plány podpory môžu pomôcť každému nájsť najlepší spôsob, ako sa vrátiť do vzdelávacieho systému alebo zamestnania. Programy a aktivity by sa mali zameriavať na identifikáciu silných stránok mladých ľudí, ktoré môžu byť rozvíjané a aplikované v rôznych oblastiach. Tieto programy môžu zahŕňať prípravu na zamestnanie, rozvoj kreatívnych schopností, leadership schopností alebo technických a digitálnych zručností, ktoré im umožnia stať sa produktívnymi a prínosnými členmi spoločnosti. Organizácie by mali zabezpečiť, že všetci mladí ľudia NEET dostanú rovnaké príležitosti na rozvoj a zapojenie sa do vzdelávacích alebo pracovných aktivít bez ohľadu na ich sociálne, ekonomické alebo etnické zázemie. To znamená, že by mali byť vytvorené inkluzívne programy prístupné pre všetkých, ktorí potrebujú pomoc.

3. Spolupráca s rodinami a odborníkmi pri riešení problémov nezamestnanosti, školského neprospeievania a sociálneho vylúčenia

Rodiny môžu byť kľúčovými partnermi v riešení problémov mladých ľudí NEET. Organizácie môžu organizovať poradenské stretnutia pre rodiny, kde sa budú riešiť otázky, ako podporiť mladých ľudí v ich vzdelávacej alebo pracovnej dráhe. Je dôležité poskytovať rodinám nástroje a informácie, ako byť oporou a motivátorom pre svoje deti. Mladí ľudia NEET často čelí nielen problémom so vzdelaním a zamestnaním,

ale aj s psychologickými problémami alebo závislosťami. Organizácie by mali úzko spolupracovať s odborníkmi na duševné zdravie, ktorí môžu poskytnúť mladým ľuďom potrebnú psychologickú podporu, terapiu alebo poradenstvo. V rámci inkluzívnych aktivít je potrebné zorganizovať koordinované postupy medzi školami, zamestnávateľmi, sociálnymi a zdravotnými službami, aby sa zabezpečila komplexná podpora pre mladých ľudí NEET. Táto spolupráca znižuje riziko, že mladí ľudia prepadnú medzi systémami a nezískajú potrebnú pomoc. Pre mnohých mladých ľudí NEET je nevyhnutné riešiť aj problémy, ako je nedostatok bývania, problémy s právom, zlé rodinné zázemie alebo právne problémy. Organizácie môžu zabezpečiť, že mladí ľudia dostanú pomoc v tejto oblasti prostredníctvom spolupráce s právnikmi, sociálnymi pracovníkmi alebo poradenskými organizáciami.

4. Vytváranie príležitostí pre zlepšenie sociálnej inklúzie a znižovanie sociálnej izolácie

Organizácie môžu vytvárať rôzne komunitné projekty, ktoré spájajú mladých ľudí s rôznymi pozadiami. To môže zahŕňať dobrovoľnícke aktivity, kultúrne podujatia, športové súťaže alebo tvorivé workshopy. Takéto aktivity umožňujú mladým ľuďom rozvíjať sociálne zručnosti, nadväzovať priateľstvá a získať pocit príslušnosti k širšej komunite. Vzdelávacie programy by mali byť navrhnuté tak, aby boli prístupné pre všetkých mladých ľudí, vrátane tých, ktorí majú špecifické potreby. To môže zahŕňať špecializované kurzy pre mladých ľudí so zdravotným postihnutím, jazykovú podporu pre mladých ľudí z menšín alebo prístup k vzdelávaniu prostredníctvom digitálnych platforiem. Mladí ľudia NEET často čelí riziku sociálnej izolácie. Organizácie by mali podporovať voľnočasové aktivity, ktoré poskytujú priestor na interakciu, vytváranie priateľstiev a rozvoj záujmov, čím sa znižuje ich pocit osamelosti a izolácie.

Inkluzívne aktivity sú nevyhnutné na to, aby mladí ľudia NEET mali rovnaké príležitosti na úspech, bez ohľadu na svoje zázemie alebo individuálne výzvy. Partnerský prístup, **celostný prístup** k mladým ľuďom, ktorý sa zameriava na ich schopnosti, a **spolupráca s rodinami a odborníkmi** sú kľúčové pre zabezpečenie rovnosti a spravodlivosti v poskytovanej podpore. Organizácie by mali vytvárať prostredie, v ktorom sa mladí ľudia cítia akceptovaní a motivovaní k tomu, aby sa stali aktívnymi a produktívnymi členmi spoločnosti.

4.3.5 Hlavné zistenia z analýzy aktivít aktérov práce s mladými ľuďmi

Analýza aktivít aktérov práce s mladými ľuďmi poukazuje na nutnosť a komplexnosť aktivít, ktoré ovplyvňujú ich zapojenie do vzdelávacieho systému, pracovného trhu a spoločnosti. Medzi najzásadnejšie výzvy patrí chýbajúci prístup k kvalitnému vzdelávaniu, obmedzené možnosti zamestnania, sociálna izolácia a problémy v rodinnom a osobnom živote. Na základe identifikovaných nedostatkov je potrebné vyvinúť integrovaný prístup, ktorý zahŕňa komplexnú podporu pre mladých ľudí.

Kľúčové aktivity, ktoré pomôžu zmierniť a odstrániť tieto prekážky, zahŕňajú:

1. **Vytváranie flexibilných vzdelávacích programov**, ktoré zohľadňujú potreby mladých ľudí, najmä tých, ktorí majú problémy s prístupom k tradičnému vzdelávaniu, alebo ktorí potrebujú podporu pri získavaní praktických zručností a odborných kvalifikácií.
2. **Rozvoj programov na podporu zamestnania**, ktoré spájajú mladých ľudí s pracovnými príležitosťami a zároveň im ponúkajú odborné poradenstvo, mentorskú podporu a príležitosti na stážovanie.
3. **Podpora duševného zdravia** a sociálnej integrácie mladých ľudí, čím sa znižuje riziko sociálnej izolácie a zvyšuje sa ich sebadôvera a motivácia do ďalšieho vzdelávania a zamestnania.
4. **Podpora inkluzívnych aktivít**, ktoré zabezpečujú rovnaké príležitosti pre všetkých mladých ľudí, bez ohľadu na ich sociálny, ekonomický alebo zdravotný stav. Inklúzia je kľúčová nielen pre zlepšenie sociálnej kohézie, ale aj pre osobnostný a profesionálny rozvoj mladých ľudí.
5. **Podpora rodín a komunity**, ktoré zohrávajú rozhodujúcu úlohu v živote mladých ľudí. Poskytovanie sociálnych, emocionálnych a materiálnych podporných služieb môže výrazne prispieť k zlepšeniu ich životných podmienok a motivácie.

Je nevyhnutné koordinovať rôzne aktivity medzi vzdelávacími inštitúciami, zamestnávateľmi, miestnymi samosprávami a neziskovými organizáciami, aby sa vytvoril efektívny systém podpory mladých ľudí. To si vyžaduje nielen zlepšenie legislatívneho rámca, ale aj dostatočné finančné a personálne zdroje.

Mladí ľudia, ktorí sa nachádzajú v situácii NEET, potrebujú viac než len teoretické vzdelanie či jednorazové pracovné príležitosti. Je nevyhnutné zabezpečiť komplexnú a kontinuálnu podporu, ktorá im pomôže získať potrebné zručnosti, zlepšiť ich sebaúctu a integráciu do spoločnosti. Takýmto spôsobom sa nielen zlepšia ich individuálne životné podmienky, ale prispieva sa aj k celkovému rozvoju a prosperite spoločnosti.

Zabezpečenie kvalitného vzdelania a rovnakých príležitostí pre všetkých mladých ľudí nie je len záležitosťou sociálnej spravodlivosti, ale aj kľúčom k udržateľnému ekonomickému rastu a stabilite celej spoločnosti. Preto je dôležité, aby sa na všetkých úrovniach politiky, vzdelávania a zamestnanosti pokračovalo v rozvoji a implementácii opatrení, ktoré sa sústreďujú na zlepšenie podmienok pre mladých ľudí v situácii NEET.

Pre mladých ľudí v situácii NEET je nevyhnutné poskytovať komplexnú podporu, ktorá zahŕňa rôzne druhy aktivít, aby sa zabezpečil ich úspešný návrat do vzdelávania, zamestnania alebo sociálnej integrácie. Informačné aktivity sú základom, pretože mladí ľudia potrebujú jasné, aktuálne a dostupné informácie o možnostiach, ktoré im pomôžu zorientovať sa vo vzdelávacích a pracovných príležitostiach, ako aj v rôznych formách pomoci, ako sú sociálne dávky a podpora. Prevencia je kľúčová pre podporu ich kariérneho rastu, sociálnych zručností a vybudovanie motivujúceho a akceptujúceho prostredia. Intervenčné aktivity sú nevyhnutné pre tých, ktorí čelí konkrétnym problémom, ako sú nezamestnanosť, psychické problémy alebo závislosti. Tieto aktivity musia byť flexibilné a prispôsobené individuálnym potrebám mladých ľudí, aby sa im poskytla adekvátna podpora. Inkluzívne aktivity hrajú rovnako dôležitú úlohu, pretože zabezpečujú rovnaké príležitosti pre všetkých mladých ľudí, bez ohľadu na ich individuálne výzvy alebo zázemie. Tento celostný a partnerský prístup, ktorý sa zameriava na schopnosti jednotlivca a úzku spoluprácu s rodinami a odborníkmi, je nevyhnutný pre vytvorenie rovnosti a spravodlivosti v poskytovanej podpore. V konečnom dôsledku je dôležité venovať pozornosť všetkým týmto aktivitám, pretože len **kombinácia rôznych prístupov, aktivít a typov podpory** môže mladým ľuďom NEET umožniť prekonať prekážky a úspešne sa integrovať do spoločnosti.

4.4 Zhrnutie výsledkov zistení kvalitatívneho výskumu medzi mladými v situácii NEET

Výskum objektívnych a subjektívnych faktorov vzniku situácie NEET, potrieb mladých ľudí v situácii NEET a ohrozených situáciou NEET, preventívnych a intervenčných aktivít ovplyvňujúcich mladých ľudí v situácii NEET a ohrozených situáciou NEET v Trenčianskom kraji poukazuje na komplexnú sústavu bariér, ktoré majú vplyv na ich uplatnenie na trhu práce a ďalšie vzdelávanie.

Medzi **najvýznamnejšie objektívne faktory** vzniku situácie NEET patrí: ekonomická situácia regiónu, jeho priemyselná orientácia, nedostatok flexibilných pracovných miest, nízke mzdy, nedostatočná praktická príprava mladých, geografické obmedzenia a sociálna marginalizácia. Tieto faktory sú často mimo individuálnej kontroly jednotlivca a vyžadujú systémové riešenia na úrovni verejnej politiky a regionálneho rozvoja.

Medzi **najvýznamnejšie subjektívne faktory** vzniku situácie NEET patrí: nedostatok motivácie, nízke ambície a aspirácie, rodinné prostredie a jeho vplyv na kariérne rozhodovanie, nezáujem rodičov, obmedzené možnosti zmysluplného trávenia voľného času a nízka participácia na komunitných aktivitách. Významnú úlohu zohrávajú aj zdravotné obmedzenia, závislosti, nízke sebavedomie, sebaúcta a psychické zdravie mladých ľudí.

Na základe zistení z analýzy zameranej na zisťovanie objektívnych a subjektívnych faktorov vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji bolo **identifikovaných osem hlavných oblastí**, na ktoré je potrebné sa zamerať, aby sa efektívne predchádzalo vzniku situácie NEET u mladých ľudí: posilnenie kariérového poradenstva a individuálnych prístupov, zameranie na podporu rodičov a rodinné poradenstvo, zlepšenie prístupu k psychologickému pomoci a podpora duševného zdravia, podpora zmysluplného trávenia voľného času a zapojenie sa do komunitných aktivít, zlepšenie spolupráce medzi školami, podnikmi a odbornými inštitúciami, zvýšenie informovanosti o možnostiach financovania a štipendií, prevencia rizikových faktorov a podpora v riešení závislostí, ciele intervenčné programy pre mladých ľudí s špecifickými potrebami.

Výskumom bolo **identifikované spektrum potrieb**, na ktoré je nevyhnutné sa zamerať pri riešení problémov mladých ľudí v situácii NEET. Identifikované spektrum pokrýva: individuálne poradenstvo pri hľadaní zamestnania alebo vzdelávania, podporu pri riešení psychologických problémov, závislostí a emocionálnych bariér, zvýšenie kvalifikácie a získavanie nových zručností, informácie o dostupných sociálnych dávkach a podpore pre nezamestnaných, spoluprácu s rodinami a odborníkmi podporu pri

hľadání stáží, brigád a pracovných príležitostí, programy podporujúce sociálnu inklúziu a znižovanie sociálnej izolácie, prístup k inkluzívnym vzdelávacím programom, podporu pri zakladaní živnosti a podnikania, podporu pre matky a mladých rodičov.

Analýza **preventívnych a intervenčných aktivít** pre mladých v situácii NEET zdôrazňuje nevyhnutnosť a komplexnosť aktivít, ktoré ovplyvňujú ich začlenenie do vzdelávacieho systému, pracovného trhu a spoločnosti. Kľúčové aktivity, ktoré pomôžu zmierniť a odstrániť tieto prekážky, zahŕňajú: vytváranie flexibilných vzdelávacích programov, ktoré zohľadňujú potreby mladých ľudí, najmä tých, ktorí majú problémy s prístupom k tradičnému vzdelávaniu, alebo ktorí potrebujú podporu pri získavaní praktických zručností a odborných kvalifikácií, rozvoj programov na podporu zamestnania, ktoré spájajú mladých ľudí s pracovnými príležitosťami a zároveň im ponúkajú odborné poradenstvo, mentorskú podporu a príležitosti na stážovanie, podporu duševného zdravia a sociálnej integrácie mladých ľudí, čím sa znižuje riziko sociálnej izolácie a zvyšuje sa ich sebadôvera a motivácia do ďalšieho vzdelávania a zamestnania, podporu inkluzívnych aktivít, ktoré zabezpečujú rovnaké príležitosti pre všetkých mladých ľudí, bez ohľadu na ich sociálny, ekonomický alebo zdravotný stav, podporu rodín a komunity, ktoré zohrávajú rozhodujúcu úlohu v živote mladých ľudí. Poskytovanie sociálnych, emocionálnych a materiálnych podporných služieb môže výrazne prispieť k zlepšeniu ich životných podmienok a motivácie.

Z výsledkov kvalitatívneho výskumu je zrejmé, že na zlepšenie situácie mladých ľudí NEET v Trenčianskom kraji je nevyhnutné zabezpečiť komplexnú, koordinovanú a individuálne prispôbenú podporu.

5 Mapovanie relevantných aktérov a služieb

Nasledujúca kapitola sa zameriava na mapovanie a analýzu relevantných aktérov a služieb pre mladých ľudí v Trenčianskom kraji, najmä tých, ktorí sa nachádzajú v situácii NEET alebo sú ohrození situáciou NEET. Hlavnou úlohou mapovania bolo získať prehľad o aktuálnych aktéroch a o službách, ktoré poskytujú, aby bolo možné lepšie plánovať a prispôsobiť budúcu činnosť aktérov a podporu pre túto cieľovú skupinu.

Ide o systematický a holistický prístup, ktorý umožnil identifikovať relevantných aktérov, ich ponuku služieb a spôsob, akým môžu čo najlepšie podporiť mladých ľudí v tejto zložitej situácii. Podrobný postup a opis mapovania je uvedený v metodologickej časti správy.

Na základe vykonaného mapovania bolo identifikovaných 283 aktérov pôsobiacich v Trenčianskom kraji, ktorí pracujú s mladými ľuďmi a ponúkajú im svoje služby alebo aktivity. Každý z týchto aktérov je potenciálnym poskytovateľom služieb a vykonáva aktivity, ktoré môžu využiť aj osoby v situácii NEET a môžu im tak pomôcť zlepšiť aktuálnu životnú situáciu. V jednotlivých okresoch boli identifikované nasledovné počty aktérov (okresy uvádzame v abecednom poradí): Bánovce nad Bebravou - 10, Ilava - 22, Myjava - 17, Nové Mesto nad Váhom - 26, Partizánske - 24, Považská Bystrica - 33, Prievidza - 55, Púchov - 20, Trenčín - 76.

Identifikovaní aktéri sú z nasledovných kategórií: Inštitúcia verejnej správy - 140, Nezisková organizácia - 141, Súkromná organizácia - 2 (súkromné CVČ).

Komplexné informácie o identifikovaných aktéroch, s popisom činnosti s relevantnosťou pre mládež a kontaktnými údajmi podľa jednotlivých okresov tvoria prílohu tejto správy.

Do zoznamu aktérov boli zaradené aj Sociálne podniky - 88, ktoré pôsobia v Trenčianskom kraji.

Sociálny podnik je subjekt sociálnej ekonomiky, ktorý vykonáva sústavnú, samostatnú hospodársku činnosť vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť. Jeho hlavným cieľom je dosahovanie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, pričom tento cieľ naplňa prostredníctvom tovarov a služieb, ktoré vyrába, dodáva, poskytuje alebo distribuuje, alebo prostredníctvom spôsobu ich výroby a poskytovania. Ak sociálny podnik dosiahne zisk, viac ako 50 % zo zisku po zdanení musí použiť na naplnenie svojho hlavného cieľa, ktorým je tvorba pozitívneho sociálneho vplyvu. Ak sa rozhodne časť zisku rozdeliť v súlade s Obchodným zákonníkom, musí tak urobiť podľa pravidiel, ktoré neohrozujú jeho hlavný cieľ. Okrem toho sociálny podnik zapája zainteresované osoby do spravovania svojej hospodárskej činnosti, čím podporuje transparentnosť a participáciu pri rozhodovaní.

Zoznam sociálnych podnikov s kontaktmi podľa jednotlivých okresov tvorí prílohu tejto správy.¹

Do zoznamu aktérov boli zaradené aj Chránené dielne a chránené pracoviská - 616. Podľa ustanovenia § 55 ods. 1 zákona 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) je pracovisko, na ktorom právnická alebo fyzická osoba zriadi viac ako jedno pracovné miesto pre občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce, na ktorom sú pracovné podmienky vrátane rozvrhnutia pracovného času a nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce a na ktorom pracuje v pracovnom pomere najmenej 50 % občanom so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce.

Podľa ustanovenia § 55 ods. 2 zákona o službách zamestnanosti sa za chránené pracovisko považuje pracovisko, na ktorom: právnická alebo fyzická osoba zriadi pracovné miesto, na ktorom zamestnáva občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce v pracovnom pomere a na ktorom sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce, a toto pracovné miesto nie je zriadené v chránenej dielni, občan so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce vykonáva alebo prevádzkuje samostatne zárobkovú činnosť na pracovnom mieste, na ktorom sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce, pričom toto chránené pracovisko môže byť zriadené aj v domácnosti tohto občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce.

¹ <https://registre.socialnaekonomika.gov.sk/registrovane-sp>, dostupné 5.2.2025

Vzhľadom na veľký počet tejto skupiny aktérov, prikladáme link na dostupný zoznam, ktorý vedie a zverejňuje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny.²

5.1 Analýza činnosti aktérov a služieb pre mladých v situácii NEET

V tejto časti sú analyzované služby a aktivity identifikovaných aktérov pôsobiacich v Trenčianskom kraji, a to rozdelené podľa jednotlivých okresov. Analýza vychádza z dostupných informácií z webových stránok, ktoré boli doplnené o dáta z focusových skupín, dáta z rozhovorov s vybranými aktérmi a výsledky z výskumu zameraného na potreby osôb v situácii NEET. Súčasťou analýzy sú uvedené príklady dobrej praxe v práci s mladými ľuďmi na území Trenčianskeho kraja, v každom okrese.

Na základe aktuálnych trendov, v závislosti od rôznych faktorov ako demografické zloženie, socioekonomická situácia a existujúca infraštruktúra, s ohľadom na charakter a potreby mladých ľudí žijúcich v okrese boli v jednotlivých okresom Trenčianskeho kraja identifikované chýbajúce alebo nedostatočne dostupné služby pre mladých ľudí v situácii NEET, dôvody ich absencie a očakávané prínosy ich zavedenia.

Tento prehľad poukazuje na oblasti, v ktorých sú pre mladých ľudí NEET v Trenčianskom kraji potrebné služby. Zavedenie týchto služieb môže viesť k zvýšeniu zamestnateľnosti, prevencii duševných problémov, podpore podnikania a celkovému rozvoju mladých ľudí, čo im umožní lepšie sa zapojiť do spoločenského a pracovného života.

5.1.1 Okres Bánovce nad Bebravou

V okrese Bánovce nad Bebravou bolo **zmapovaných 10 aktérov**, ktorých cieľovou skupinou sú mladí ľudia, vrátane osôb v situácii NEET. Zameriavajú sa na ich podporu a podporu ich rodín v rôznych životných situáciách.

Aktivity a služby poskytované aktérmi práce s mladými ľuďmi v okrese Bánovce nad Bebravou sú rôznorodé a pokrývajú širokú škálu oblastí, ktoré prispievajú k ich komplexnému rozvoju. Tieto iniciatívy sú zamerané nielen na prevenciu problémov, ktoré môžu ovplyvniť ich budúcnosť, ale aj na poskytovanie podpory v rôznych životných oblastiach, čím mladým ľuďom pomáhajú zvládať výzvy, ktorým čelí ich generácia.

Významnou časťou týchto aktivít je prevencia pred rizikovým správaním, ako je užívanie návykových látok a podpora pri riešení problémov spojených so závislosťami. Okrem toho sa aktéri angažujú aj v oblasti duševného zdravia, kde ponúkajú poradenstvo a terapeutickú pomoc, aby mladí ľudia získali potrebné nástroje na zvládanie stresu, úzkosti alebo iných psychických ťažkostí.

Okrem podpory v oblasti prevencie a duševného zdravia sa organizácie a jednotlivci venujú aj aktivitám, ktoré zameriavajú na mladých ľudí na ich osobnostný a spoločenský rozvoj. K tomu prispievajú rôzne komunitné aktivity, ktoré posilňujú vzťahy v rámci miestnych komunít a zároveň podporujú mladých ľudí v aktívnej účasti na živote miest a obcí. Tieto aktivity im poskytujú príležitosť rozvíjať zodpovednosť a schopnosť spolupracovať s ostatnými, čím sa stávajú viac zapojenými do spoločenského diania.

V oblasti vzdelávania a kultúry sa aktéri tiež angažujú prostredníctvom rôznych projektov a podujatí, ktoré rozširujú obzory mladých ľudí a motivujú ich k celoživotnému učeniu. Príležitosti na sebarealizáciu nachádzajú mladí v rôznych kultúrnych a umeleckých aktivitách, kde sa môžu vyjadriť a rozvíjať svoje talenty. Voľnočasové a záujmové aktivity, ako sú športové aktivity, výstavy, divadelné predstavenia alebo workshopy, zabezpečujú rovnováhu medzi učením sa, osobným rastom a zábavou.

Tento komplexný prístup, ktorý integruje prevenciu, podporu duševného zdravia, komunitné angažovanie sa a príležitosti na osobný rozvoj, pomáha mladým ľuďom v okrese Bánovce nad Bebravou nielen prekonávať výzvy, ale aj rozvíjať svoj potenciál a pripraviť sa na zodpovedný a úspešný vstup do života.

² https://www.upsvr.gov.sk/sluzby-zamestnanosti/nastroje-aktivnych-opatreni-trhu-prace/podpora-zamestnavania-obcanov-so-zdravotnym-postihnutim/55-chranena-dielna-a-chranene-pracovisko.html?page_id=13312, dostupné 5.2.2025

Príklady dobrej praxe v okrese Bánovce nad Bebravou:

- **Centrum poradenstva a prevencie³**

Centrum poradenstva a prevencie (CPP) je poradenské zariadenie poskytujúce komplexnú psychologickú, špeciálno-pedagogickú, diagnostickú, výchovnú, poradenskú a preventívnu starostlivosť všetkým deťom, okrem detí so zdravotným postihnutím, najmä v oblasti optimalizácie ich osobnostného, vzdelávacieho a profesijného vývinu, starostlivosti o rozvoj nadania, limitovania porúch psychického vývinu a porúch správania. Služby CPP sú poskytované pre klientelu detí a mládeže do ukončenia prípravy na povolanie. Súčasne poskytuje služby poradenského, metodického a informačného charakteru pre rodičov (resp. zákonných zástupcov) klientov a pedagogických pracovníkov škôl. Služby CPP sú poskytované bezplatne.

- **Centrum právnej pomoci Konzultačné pracovisko Bánovce nad Bebravou⁴**

Poslaním Centra je poskytnúť občanom odborné informácie o svojich možnostiach a právnu pomoc napr. v občianskoprávných veciach, v rodinnoprávných veciach, v pracovnoprávných veciach, či v konaní o oddelení fyzických osôb. Tento proces začína akýmkoľvek prvým kontaktom občana s Centrom a to osobne, telefonicky alebo elektronicky. Centrum je inštitúciou, ktorá napĺňa ústavou garantované právo prístupu občana k spravodlivosti. Centrum klientom môže poskytnúť právne poradenstvo, ako aj zastupovanie pred súdom Centrom určeným advokátom alebo zamestnancom Centra.

- **Ži:va⁵**

Sme malé nezávisle kultúrne centrum v meste Bánovce nad Bebravou. Vznikli sme v roku 2018 ako občianske združenie a odvtedy sa nám podarilo zorganizovať cez 4 stovky podujatí v klubovej až domácej atmosfére. V programe sa snažíme striedať v rôznych žánroch koncerty, malé divadlá, prednášky, premietania filmov aby to malo trošku aj osvetový charakter keďže veľa kvalitného slovenského umenia ľudia nepoznajú pokiaľ to nie je známe z TV. K tomu ešte kvízy, večery spoločenských hier, workshopy či stretnutia filmového, knižného a fotografického klubu. Dávame priestor aj začínajúcim domácim umelcom - výtvarníkom, hudobníkom, fotografom, skrátka chceli by sme byť miesto kde sa dá niečo zažiť a všetci si to užili. Otvorení sme pre každého akurát politika a zlo nemajú u nás miesto.

Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Bánovce nad Bebravou:

- **Zvýšená podpora pre mladých ľudí zo znevýhodnených skupín** - napríklad Rómovia, ľudia so zdravotným postihnutím, mladí rodičia.
- **Programy na prevenciu drogovej závislosti** - prevencia závislostí, podpora zdravého životného štýlu.
- **Aktivity zamerané na podnikanie a rozvoj kariéry** - pre mladých ľudí, ktorí majú záujem o vytváranie vlastného podnikania alebo prácu v rôznych profesiách.
- **Komplexná podpora duševného zdravia** - s dôrazom na prevenciu a pomoc pri psychických problémoch.
- **Služby pre online bezpečnosť** - a ochranu osobných údajov mladých ľudí v digitálnom prostredí.
- **Zvýšenie ponuky voľnočasových aktivít** - pre mladých ľudí mimo školských a tradičných krúžkov, napríklad športové, kreatívne a technické aktivity.
- **Služby kariérového poradenstva** - a pomoci pri rozhodovaní o ďalšej vzdelávacej a profesijnej ceste.
- **Technické a inovatívne vzdelávacie aktivity (robotika, IT)** - rozvoj technických a inovačných zručností.
- **Rozvoj dobrovoľníckych projektov a aktívne občianstvo** - posilnenie občianskeho povedomia a dobrovoľníctva.

Tabuľka 81 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Bánovce nad Bebravou

Charakter služby	Dôvod absencie	Očakávané prínosy
Zvýšená podpora pre mladých ľudí zo	V okrese chýba špecifická podpora pre mladých ľudí NEET zo	Zlepšenie sociálnej integrácie a rovnosti príležitostí, zníženie

³ <http://www.cppbanovce.sk/index.html>

⁴ <https://www.centrumpravnejpomoci.sk/>

⁵ <https://www.zivabn.sk/kultura/>

znevýhodnených skupín	znevýhodnených skupín, ako sú Rómovia alebo ľudia so zdravotným postihnutím. To môže viesť k ich marginalizácii a väčšiemu sklonu k nezamestnanosti.	diskriminácie, podpora prístupu k vzdelaniu a zamestnaniu, rozvoj komunikačných a profesionálnych zručností.
Programy na prevenciu drogovej závislosti	Mladí ľudia NEET často čelia riziku drogovej závislosti, pretože nemajú dostatok produktívnych aktivít alebo nástrojov na riešenie problémov. Okres nemá dostatočnú ponuku prevencie.	Zníženie rizika závislosti, podpora zdravého životného štýlu, prevencia negatívneho správania, podporovanie psychickej a fyzickej pohody, posilnenie rozhodovacích schopností.
Aktivity zamerané na podnikanie a rozvoj kariéry	Mladí ľudia NEET nemajú dostatočný prístup k podnikateľským a kariérnym príležitostiam. Okres Bánovce nad Bebravou nemá programy na rozvoj podnikateľských zručností.	Poskytnutie nástrojov na rozvoj podnikateľských zručností, podpora začínajúcich podnikateľov, zlepšenie šancí na samostatné podnikanie, motivácia a podporovanie kreativity a inovácií.
Komplexná podpora duševného zdravia	Mladí ľudia NEET v okrese nemajú adekvátnu podporu v oblasti duševného zdravia, čo môže viesť k depresiám a problémom s motiváciou.	Zlepšenie duševného zdravia, prevencia psychických problémov, poskytnutie podpory pri zvládaní stresu a úzkosti, znižovanie stigmy okolo duševných problémov, podpora pozitívneho myslenia.
Služby pre online bezpečnosť	Mladí ľudia NEET, ktorí nie sú zapojení do vzdelávania ani zamestnania, sú častejšie vystavení rizikám v online prostredí, ako sú kyberšikana alebo nebezpečné online správanie.	Zvýšenie bezpečnosti mladých ľudí na internete, prevencia kyberšikany, ochrana osobných údajov, zvyšovanie digitálnej gramotnosti a uvedomenia si rizík v online svete.
Zvýšenie ponuky voľnočasových aktivít	Mladí ľudia NEET majú často málo produktívnych voľnočasových aktivít, čo vedie k frustrácii a nízkej motivácii. Okres nemá dostatočnú ponuku aktivít, ktoré by ich mohli motivovať.	Rozvoj osobnostného rastu, zlepšenie fyzického zdravia, zvýšenie angažovanosti a motivácie, prevencia negatívneho správania, podpora rozvoja záujmov a talentov, posilnenie komunikačných a sociálnych zručností.
Služby kariérového poradenstva	Mladí ľudia NEET v okrese často nemajú jasnú predstavu o svojej kariérnej ceste a nevedia, ako sa dostať na trh práce alebo do vzdelávania. Chýbajú im podporné programy.	Zlepšenie orientácie na trhu práce, pomoc pri výbere profesionálneho zamerania, zlepšenie zručností potrebných pre zamestnanie, podpora rozhodovacích schopností a sebavedomia pri rozhodovaní o kariére.
Technické a inovatívne vzdelávacie aktivity	Okres Bánovce nad Bebravou nemá dostatočne rozvinuté vzdelávacie programy v oblasti technológie a inovácií, čo znamená, že mladí ľudia NEET nemajú prístup k potrebným zručnostiam pre moderný pracovný trh.	Rozvoj technických zručností, zvýšenie zamestnatel'nosti na technologických pozíciách, príprava na prácu v technologických a inovačných oblastiach.
Rozvoj dobrovoľníckych projektov a aktívne občianstvo	Mladí ľudia NEET nemajú dostatočne rozvinuté príležitosti na zapojenie sa do dobrovoľníckych projektov, čo by im mohlo pomôcť nájsť zmysel a motiváciu v živote.	Zvýšenie angažovanosti v komunitách, posilnenie občianskej zodpovednosti, vytváranie väzieb v spoločnosti, podpora rozvoja leadershipu a tímovej spolupráce, rozšírenie skúseností mimo pracovného trhu.

Očakávané výsledky pre mladých NEET:

- Zvýšená motivácia a zlepšenie psychickej pohody.
- Zvýšenie zamestnateľnosti prostredníctvom technických, kreatívnych a kariérnych zručností.
- Väčšia inklúzia a príležitosti pre znevýhodnené skupiny.
- Zníženie rizika závislostí a kriminality medzi mladými.
- Rozvoj podnikavosti a zmysluplné vyplnenie voľného času.

5.1.2 Okres Ilava

V okrese Ilava bolo **zmapovaných 22 aktérov**, ktorých cieľovou skupinou sú mladí ľudia, vrátane osôb v situácii NEET. Zameriavajú sa na ich podporu a podporu ich rodín v rôznych životných situáciách.

Analýza činnosti aktérov a služieb v okrese Ilava analyzuje rozmanité organizácie a inštitúcie, ktoré sa zameriavajú na rôzne oblasti podpory pre deti a mladých ľudí do 30 rokov. Tieto organizácie vykonávajú rôzne činnosti, ktoré majú za cieľ rozvíjať osobnostný rast, poskytovať odbornú pomoc a podporu, zabezpečiť vzdelávacie a kultúrne aktivity a podporiť integráciu mladých ľudí do spoločnosti. Všetky tieto aktivity prispievajú k rozvoju a zlepšeniu kvality života mladých ľudí v regióne.

Niektoré organizácie sa špecializujú na poskytovanie psychologickkej, pedagogickej, diagnostickej a poradenskej starostlivosti deťom a mládeži. Tieto služby sú zamerané na podporu duševného zdravia, prevenciu rizikového správania, výchovné poradenstvo a diagnostiku problémov, ktoré môžu mladí ľudia zažívať.

Vzdelávacie inštitúcie v regióne ponúkajú rôzne vzdelávacie programy, ktoré sú zamerané na osobnostný a odborný rast mladých ľudí. Tieto inštitúcie spolupracujú nielen s domácimi organizáciami, ale aj so zahraničnými inštitúciami, čo umožňuje realizáciu medzinárodných projektov a organizovanie kurzov a vzdelávacích podujatí.

Pre mladých ľudí v materiálnej núdzi je k dispozícii právna pomoc a sociálne poradenstvo. Cieľom týchto služieb je pomôcť riešiť právne problémy, ktoré môžu mladí ľudia čeliť a zabezpečiť ich práva, ale aj podporiť ich v riešení ťažkostí v oblasti sociálnej pomoci.

Veľká časť organizácií v okrese sa zameriava na organizovanie záujmových, vzdelávacích a rekreačných aktivít. To zahŕňa športové turnaje, krúžky, rovesnícke skupiny, duchovné obnovy, dobrovoľníctvo a animátorské programy. Tieto aktivity pomáhajú mladým ľuďom rozvíjať rôzne zručnosti, podporujú ich kreatívne a sociálne schopnosti a vytvárajú príležitosti pre osobný rast.

V okrese pôsobia aj organizácie, ktoré sa špecializujú na pomoc zdravotne postihnutým občanom, najmä v oblasti sociálnej pomoci a zdravotnej starostlivosti. Tieto organizácie sa venujú integrácii zdravotne postihnutých osôb do spoločnosti a podporujú ich v rôznych aspektoch každodenného života.

Mládežnícke organizácie v okrese Ilava ponúkajú zmysluplné využitie voľného času, vytvárajú priateľské vzťahy a podporujú osobnostný rozvoj mladých ľudí. Tieto organizácie poskytujú mladým ľuďom rodinnú atmosféru, v ktorej sa môžu zapojiť do rôznych aktivít a rozvíjať svoje talenty.

Niektoré organizácie koordinujú rôzne aktivity pre deti a mládež na úrovni obcí a vyšších územných celkov. Tieto organizácie sa zameriavajú na podporu vzdelávacích, kultúrnych a športových programov, ktoré pomáhajú mladým ľuďom v ich osobnostnom raste a integrácii do spoločenského života.

V regióne sú aj organizácie, ktoré sa venujú komplexnej starostlivosti o deti v náhradných rodinách. Tieto organizácie zabezpečujú starostlivosť o deti, ktoré nemôžu vyrastať vo svojich biologických rodinách, a pomáhajú im v adaptácii na nový spôsob života. Zameriavajú sa aj na podporu mladých dospelých, ktorí prechádzajú procesom dospievania a samostatnosti.

Viacere organizácie poskytujú aj vzdelávacie a informačné služby, ako je výpožička kníh, prístup k počítačom a internetu, organizovanie vzdelávacích podujatí a kreatívnych aktivít. Tieto služby podporujú vzdelávanie, čítanie a osobnostný rozvoj mladých ľudí, pričom im poskytujú priestor na rozšírenie svojich vedomostí a rozvoj záujmov.

Aktivity a služby poskytované rôznymi organizáciami v okrese Ilava pre mladých ľudí sú veľmi rozmanité, pokrývajú rôzne oblasti a potrebujú spolupracovať na zabezpečení komplexnej starostlivosti o mladých. Kľúčové oblasti zahŕňajú vzdelávanie, psychologickú podporu, právnu pomoc, voľnočasové aktivity, pomoc

so zdravotným postihnutím, a podporu integrácie do spoločnosti. Tento multifunkčný prístup zabezpečuje vyvážený rozvoj mladých ľudí a pomáha im pri prekonávaní výziev, ktorým čelí každá generácia.

Príklady dobrej praxe v okrese Ilava:

- **ERVES, n. o.⁶**

Nezisková organizácia realizovala v rámci „Národného projektu XI. Teoretická a praktická príprava zamestnancov na získavanie nových vedomostí a odborných zručností“ so súkromnými spoločnosťami a orgánmi verejnej správy na území Slovenskej republiky rôzne vzdelávacie aktivity, kde cieľovou skupinou boli ich zamestnanci. Medzi realizované vzdelávacie aktivity patrili: Psychológia, Obsluha osobného počítača, Vnútro firemná komunikácia, Anglický jazyk formou e-learningu, Právo, IKT pre začiatočníkov, Teambuilding. V rámci Národného projektu IIIa realizovala taktiež nezisková organizácia s Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny na území Slovenskej republiky vzdelávacie aktivity, kde cieľovou skupinou boli uchádzači a záujemci o zamestnanie. Medzi realizované vzdelávacie aktivity patrili: Uplatnenie sa na trhu práce, Skladník, Operátor CNC, IKT pre pokročilých, Práca s PC s podporou využívania internetových prostriedkov, Manažér opatrovateľskej starostlivosti.

- **Súkromné centrum voľného času Laura⁷**

Cieľ výchovno- vzdelávacej činnosti Laura: je výchova samostatných, zodpovedných a solidárnych mladých ľudí, ktorí svoj život orientujú smerom k ľudským a kresťanským hodnotám a prosociálnym aktivitám. Prioritou je výchova sebedovetného mladého človeka, ktorý je schopný začleniť sa do spoločenského života a založiť si rodinu. Dôležitou skutočnosťou je aj snaha predísť vzniku negatívnych skúseností, ktoré by mladého človeka zbavovali energie alebo ho prinútili k dlhodobému úsiliu o nápravu základným postojom – preventívnym výchovným systémom. Vychovávateľ alebo animátor sa stávajú priateľom mladých. Svojím individuálnym prístupom mu pomáhajú objaviť hodnotu a schopnosti. Týmto spôsobom výchovno- vzdelávacia činnosť tvorí základy pre rast detí a mladých a ich seberealizáciu.

- **Centrum poradenstva a prevencie⁸**

Centrum poradenstva a prevencie je zariadenie s právnou subjektivitou, odborné služby sú poskytované bezplatne. Cieľom centra je poskytovať komplexnú, interdisciplinárnu a odbornú psychologickú, výchovnú, poradenskú, terapeutickú a preventívnu starostlivosť deťom a mládeži, ich zákonným zástupcom a pedagógom, za účelom ich osobnostného, vzdelávacieho, profesijného a sociálneho vývinu. Odborné služby poskytuje v regióne svojej pôsobnosti (ak sa klient nerozhodne inak).

- **Slovenský zväz zdravotne postihnutých – SZZP - Okresná rada Ilava⁹**

Slovenský zväz zdravotne postihnutých – SZZP vznikol 5. mája 1990 ustanovujúcim zjazdom SZZP v Martine. Od svojho vzniku svoje aktivity a služby pre zdravotne postihnutých občanov neustále rozširuje. SZZP je dobrovoľným občianskym združením zdravotne postihnutých občanov, ako aj ďalších občanov Slovenskej republiky, združujúcich sa na princípoch demokracie, humanity, slobody náboženského a politického presvedčenia, vzájomného porozumenia a spolupráce. V súčasnosti sa stav členskej základne pohybuje okolo 20 000 členov. Neoddeliteľnou súčasťou je aj terénno-sociálna práca, práca s rodinou a spolupráca s ďalšími zainteresovanými subjektami. Zameriava sa na vytváranie vhodných pracovných, spoločenských a kultúrnych podmienok života zdravotne postihnutých občanov.

Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Ilava:

- **Podporné programy pre začínajúcich podnikateľov** - mentoring, startup inkubátory, poradenské služby v oblasti podnikania, kurzy a školenia zamerané na rozvoj podnikateľských zručností.
- **Podpora pri prevencii kriminality a predchádzaní drogovej závislosti** - formou špecializovaných poradenských a terapeutických programov.
- **Podporné programy pre mladých ľudí po pobyte v ústavnej starostlivosti** alebo v náhradných rodinách, príprava na samostatný život.

⁶ <http://www.erves.sk/m1.php?tmp=1738228028>

⁷ <https://dca.sclaura.sk/kto-sme/>

⁸ <https://www.poradnadca.sk/o-nas/>

⁹ <http://szzp.sk>

- **Viac psychoterapeutických služieb a programov zameraných na duševné zdravie mladých ľudí** - zameraných na prevenciu úzkostí, depresie, stresu a iných duševných problémov, skupinové terapie a podporné skupiny.
- **Širšia ponuka voľnočasových aktivít a kultúrnych programov** - divadlo, hudobné workshopy, výtvarné umenie, filmové projekcie, zmysluplné využívanie voľného času.
- **Miesto pre neformálne stretnutia a komunitné aktivity** - kde by mladí ľudia mohli diskutie o aktuálnych témach, organizovať podujatia a byť súčasťou komunity.
- **Podpora rozvoja digitálnych a technických zručností** - programovanie, grafika, web dizajn, robotika, kybernetická bezpečnosť pre mladých ľudí, ktorí sa chcú uplatniť v technologických oblastiach, vytváranie podporných programov pre mladých ľudí znevýhodnených v prístupe k technológiám.
- **Programy zamerané na mobilitu a medzinárodnú výmenu** - medzinárodné stáže, výmenné pobyty a projekty.
- **Viac programov zameraných na sexuálne a reprodukčné zdravie** – sexuálne zdravie, prevencia pohlavných chorôb a neplánovaného tehotenstva.
- **Väčšia podpora sociálnej integrácie mladých cudzincov** - programy zamerané na integráciu mladých cudzincov a migrantov.

Tabuľka 82 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Ilava

Charakter služby	Dôvod absencie	Očakávané prínosy
Podporné programy pre začínajúcich podnikateľov	Okres Ilava nemá dostatočné programy na podporu mladých ľudí NEET, ktorí majú záujem o rozvoj vlastného podnikania.	Podpora rozvoja podnikateľských zručností, motivácia mladých k samostatnému podnikaniu, zlepšenie schopnosti rozpoznať a využiť podnikateľské príležitosti, vytváranie podnikateľského ducha a udržateľných projektov.
Podpora pri prevencii kriminality a predchádzaní drogovej závislosti	Mladí ľudia NEET v Ilave môžu byť vystavení riziku kriminality alebo závislosti, keďže okres neponúka špecializované programy prevencie.	Zníženie rizika kriminality a drogovej závislosti, prevencia rizikového správania, podpora zdravého životného štýlu, rozvoj pozitívnych životných návykov a hodnotového systému.
Podporné programy pre mladých ľudí po pobyte v ústavnej starostlivosti alebo v náhradných rodinách	V okrese chýba podpora pre mladých ľudí NEET, ktorí vyrastali v ústavnej starostlivosti alebo v náhradných rodinách a potrebujú pomoc pri prechode na samostatný život.	Príprava na samostatný život, získanie životných zručností, podpora pri zodpovednosti za vlastný život, zníženie rizika sociálnej izolácie a marginalizácie, rozvoj pracovných návykov a schopnosti postarať sa o seba.
Viac psychoterapeutických služieb a programov zameraných na duševné zdravie	Okres Ilava nemá dostatok programov na podporu duševného zdravia mladých ľudí NEET, ktorí sú častokrát vystavení vysokému stresu a úzkostiam z nedostatku možností.	Zlepšenie duševného zdravia mladých, prevencia úzkostí, depresie a iných psychických problémov, podpora v osobnostnom rozvoji, zníženie sociálnej izolácie, poskytnutie nástrojov na vyrovnávanie sa s náročnými situáciami.
Širšia ponuka voľnočasových aktivít a kultúrnych programov	Mladí ľudia NEET v okrese nemajú dostatok voľnočasových aktivít, ktoré by ich zaujali alebo motivovali, čo vedie k frustrácii a neschopnosti využiť svoj potenciál.	Zlepšenie kvality voľného času, rozvoj kreativity, zníženie rizika apatie a depresie, podporovanie talentov v rôznych oblastiach umenia, zvýšenie sociálnej interakcie a spolupráce.

Miesto pre neformálne stretnutia a komunitné aktivity	Okres nemá vytvorené miesto, kde by sa mladí ľudia mohli stretávať, diskutovať o aktuálnych témach, organizovať podujatia a byť aktívnymi členmi komunity.	Vytvorenie bezpečného priestoru pre neformálne stretnutia, zlepšenie komunikačných a organizačných zručností, rozvoj schopností v oblasti organizácie a leadershipu, posilnenie pocitu komunity a sebaúcty medzi mladými.
Podpora rozvoja digitálnych a technických zručností	Okres Ilava neponúka dostatočné vzdelávacie programy v oblasti digitálnych a technických zručností, ktoré sú dnes kľúčové pre trh práce a podnikanie.	Zvýšenie zamestnateľnosti mladých ľudí v technologických oblastiach, podpora inovácií a podnikavosti, príprava na prácu v IT sektore a iných technických profesiách, rozvoj digitálnej gramotnosti a zručností.
Programy zamerané na mobilitu a medzinárodnú výmenu	Mladí ľudia NEET v Ilave nemajú dostatočný prístup k medzinárodným príležitostiam ako stáže alebo výmenné pobyty, ktoré sú dôležité pre ich osobnostný a profesionálny rast.	Rozšírenie horizontov, zlepšenie jazykových schopností, získanie praktických skúseností v zahraničí, väčšia konkurencieschopnosť na trhu práce, zvýšenie sebavedomia a kultúrneho povedomia.
Viac programov zameraných na sexuálne a reprodukčné zdravie	Mladí ľudia NEET v okrese Ilava nemajú dostatočný prístup k informáciám o sexuálnom a reprodukčnom zdraví, čo môže viesť k neplánovaným tehotenstvám a šíreniu pohlavných chorôb.	Zlepšenie informovanosti o sexuálnom a reprodukčnom zdraví, prevencia neplánovaného tehotenstva, prevencia sexuálne prenosných chorôb, posilnenie zodpovedného a informovaného prístupu k sexuálnym otázkam.
Väčšia podpora sociálnej integrácie mladých cudzincov	Okres neponúka dostatočnú podporu pre mladých cudzincov, ktorí by potrebovali pomoc pri adaptácii na slovenské prostredie, získavaní jazykových zručností a integrácii do komunity.	Zlepšenie sociálnej inklúzie, podpora jazykových a kultúrnych zručností, rozvoj komunitného života, zníženie diskriminácie a posilnenie vzťahov medzi miestnymi a cudzincami, podpora vzájomného porozumenia a tolerancie.

Očakávané výsledky pre mladých NEET v okrese Ilava:

- Zvýšenie zamestnateľnosti a zručností v technologických a podnikateľských oblastiach.
- Zlepšenie duševného zdravia a prevencia psychických problémov.
- Rozvoj občianskeho povedomia a aktívnej účasti v komunitných aktivitách.
- Vyššia mobilita a medzinárodná spolupráca, ktoré rozšíria možnosti kariéry a osobnostného rastu.
- Väčšia inklúzia a sociálna integrácia pre znevýhodnené skupiny, vrátane migrantov a mladých ľudí so špecifickými potrebami.

5.1.3 Okres Myjava

V okrese Myjava bolo **zmapovaných 17 aktérov**, ktorých cieľovou skupinou sú mladí ľudia, vrátane osôb v situácii NEET. Zameriavajú sa na ich podporu a podporu ich rodín v rôznych životných situáciách.

V okrese Myjava pôsobí množstvo aktérov, ktoré poskytujú rôzne služby a podporu mladým ľuďom. Tieto organizácie sa zaoberajú širokým spektrom aktivít, od psychologického poradenstva až po voľnočasové a rekreačné aktivity. Ich cieľom je podporovať mladých ľudí, pomôcť im prekonať rôzne životné výzvy, poskytnúť im potrebné zručnosti a príležitosti na osobnostný a profesionálny rast.

Niektoré organizácie v okrese Myjava sa špecializujú na poskytovanie psychologickkej, pedagogickej, diagnostickej, výchovnej, poradenskej a preventívnej starostlivosti pre deti a mládež. Tieto služby sa sústreďujú na pomoc pri riešení duševného zdravia mladých ľudí, ako sú úzkosti, depresie či problémy v škole. Okrem toho sa zameriavajú aj na prevenciu sociálno-patologických javov, ako sú závislosti, kriminalita, násilie a šikanovanie. Organizácie ponúkajú aj poradenstvo pri osobných a rodinných problémoch, pomáhajú zlepšiť vzťahy medzi deťmi a rodičmi a podporujú zdravý rozvoj mladých ľudí.

V oblasti sociálnej podpory a poradenstva poskytujú organizácie pomoc pri uplatňovaní práv, ako aj pomoc pri prestupnom bývaní pre rómske domácnosti. Okrem toho ponúkajú prechodné bývanie pre rodiny, osamelých rodičov, týrané ženy a tehotné ženy, čím zabezpečujú dočasné útočisko a podporu pri riešení nepriaznivých sociálnych situácií. Služby zahŕňajú pomoc pri vybavovaní úradných záležitostí a zabezpečenie základných potrieb ako strava, oblečenie či hygiena.

Mladí ľudia v okrese Myjava majú tiež možnosť zúčastniť sa rôznych voľnočasových a záujmových aktivít, ktoré organizujú miestne organizácie. Tieto aktivity sú zamerané na výchovu, vzdelávanie, kultúru, šport a rekreáciu a poskytujú mladým ľuďom príležitosti na osobnostný rozvoj a integráciu do spoločnosti. Okrem toho sa organizujú prednášky na témy ako prevencia kriminality, šikanovania a dopravná výchova, ktoré sú veľmi dôležité pre mladých ľudí.

Niektoré organizácie sa tiež venujú poskytovaniu špecializovanej sociálnej starostlivosti a rehabilitácie pre osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej osoby. Tieto služby zahŕňajú pomoc pri odkázanosti na iných, rehabilitáciu, rozvoj pracovných zručností, stravovanie a vzdelávanie. Okrem toho sa poskytujú aj služby pre osoby s chronickými ochoreniami, ktoré potrebujú poradenstvo a podporu pri zlepšovaní svojej životnej kvality.

Okrem toho v okrese Myjava pôsobí viacero organizácií, ktoré sa zameriavajú na podporu mladých ľudí v zapájaní sa do verejného života a zlepšovaní ich participácie na rôznych aktivitách. Mladí ľudia majú možnosť vytvárať kontakt s orgánmi mesta a zúčastniť sa rôznych podujatí, ktoré im umožňujú vyjadriť svoje názory a zlepšiť prístup k informáciám. Takto sa podporuje ich aktívna účasť na živote komunity a posilňuje sa ich postavenie v spoločnosti.

Organizácie v okrese Myjava sa tiež podieľajú na koordinovaní aktivít pre deti a mládež na úrovni obcí a vyšších územných celkov. Tieto organizácie spolupracujú so školami a mládežníckymi organizáciami a zabezpečujú rozvoj vzdelávacích, kultúrnych a športových programov, ktoré prispievajú k osobnostnému rastu mladých ľudí. Pre osoby so špecifickými potrebami, existujú špecializované zariadenia, ktoré poskytujú starostlivosť a podporu, pričom sa zameriavajú najmä na osoby s ťažkými formami postihnutia.

Súčasťou ponuky v okrese je aj sociálno-právna ochrana detí, kde organizácie vykonávajú opatrenia na ochranu detí pred zneužívaním, zanedbávaním a inými formami ohrozenia. Tento typ starostlivosti zabezpečuje, že deti, ktoré sa nachádzajú v rizikových situáciách, dostanú potrebnú ochranu a podporu.

Okrem toho, mladí ľudia majú k dispozícii aj poradenstvo v oblasti vzdelávania a pracovného uplatnenia. Pomáhajú im pri rozhodovaní sa o ich profesijných cestách, pri získavaní pracovných zručností a v hľadaní zamestnania. Služby v oblasti vzdelávania a kariérneho poradenstva mladým ľuďom poskytujú nástroje na to, aby sa lepšie orientovali na trhu práce a získali potrebné zručnosti na úspešnú integráciu do pracovného života. Celkovo organizácie v okrese Myjava poskytujú širokú škálu služieb, ktoré sa zameriavajú na osobnostný, sociálny a profesijný rozvoj mladých ľudí. Tieto služby sú kľúčové pre ich úspešnú integráciu do spoločnosti a zabezpečujú im podporu v rôznych životných oblastiach.

Aktivity a služby pre mladých ľudí v okrese Myjava sú veľmi rozmanité a pokrývajú široké spektrum oblastí, ako sú psychologické a pedagogické poradenstvo, sociálna podpora, voľnočasové aktivity, vzdelávanie, kariérne poradenstvo a podpora pre osoby so špecifickými potrebami. Tieto organizácie zohrávajú dôležitú úlohu pri podpore mladých ľudí v regióne a pomáhajú im prekonať rôzne životné výzvy a rozvíjať sa v osobnej aj profesionálnej sfére.

Príklady dobrej praxe v okrese Myjava:

- **Špecializované centrum poradenstva a prevencie pre deti a žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami¹⁰**

Špecializované centrum poradenstva a prevencie pre deti a žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami v Myjave zabezpečuje komplexnú starostlivosť pre deti raného veku až po mládež

¹⁰ <https://scppmyjava.sk/o-centre/>

ukončujúcu prípravu na povolanie. Poskytuje činnosti podpornej úrovne piateho stupňa, čiže poskytuje špecializované služby s celoslovenskou pôsobnosťou. Služby sú pre klientov, deti a mládež s diagnózou poruchy autistického spektra, resp. s príznakmi, ktoré ho na odporúčanie lekárov alebo psychológov z iných centier navštevujú za účelom diferenciálnej diagnostiky pervazívnej vývinovej poruchy. Špecializované centrum poskytuje psychologickú, špeciálno-pedagogickú, logopedickú, diagnostickú, poradenskú a metodickú činnosť. Služby poskytované v našom zariadení sú bezplatné.

- **Centrum voľného času Myjava¹¹**

Vykonávame priamu činnosť formou záujmových krúžkov a príležitostnú činnosť formou aktivít v oblasti športu a kultúry, venujeme pozornosť i príprave a realizácii okresných kôl športových súťaží v rámci Slovenskej asociácie športu na školách a vedomostným olympiádam, v rámci myjavského okresu. Súčasťou našej práce je aj prázdninová činnosť, ktorú predovšetkým orientujeme na "veľké" prázdniny, t.j. trvajúce týždeň a viac. Medzi rodičmi sú veľmi obľúbené prímestské tábory, ktoré robíme počas letných prázdnin spolu s pobytovými tábormi, ktoré už majú svojich skalných účastníkov a radi sa k nám vracajú.

- **Drahuškovo¹²**

Terapeutická záhrada Drahuškovo, vďaka tomuto projektu sa nám podarilo premeniť nevyužívanú trávnatú plochu v areáli na príjemné miesto s možnosťou rozširovania terapeutických aktivít a prispieť k zvýšeniu biodiverzity prostredia a trvalej udržateľnosti nášho komunitného centra. V prvej časti projektu bolo vybudované ohnisko s posedením, osadené boli obrubené záhony na pestovanie základných druhov zeleniny, za pomoci dobrovoľníkov bol vysadený trvalkový a bylinkový záhon a umiestnená húpacia sieť. V druhej časti projektu s názvom Jedlý les budú v spolupráci so Spolkom sadárov Ovocný strom Biele Karpaty vysadené ovocné stromy a kríky, ktoré zabezpečia kamarátom nielen zdravé spestrenie stravy, ale aj ergoterapeutické aktivity pri ich zbere a spracovávaní.

- **Úrad práce sociálnych vecí a rodiny, Nové Mesto nad Váhom, pracovisko Myjava¹³**

Projekty, ktoré sa realizujú pre NEET UoZ:

Národný projekt „**Zručnosti pre trh práce**“ - Aktivita - **Podpora nadobúdania a zmeny zručností mladých uchádzačov o zamestnanie, ktorí sú v situácii NEET** - t. j. poskytovanie finančných príspevkov na podporu nadobúdania alebo zmeny zručností potrebných pre aktívnu účasť, zotrvanie alebo zlepšenie postavenia na trhu práce, vzdelávacie kurzy, rekvalifikačné kurzy,

Národný projekt „**Finančné stimuly pre zamestnanosť**“

- **Mentorované zapracovanie** – projekt je určený pre znevýhodnených UoZ (ZUoZ) a mladých UoZ (MUoZ) – NEET, jedná sa o finančný príspevok na vytváranie udržateľných pracovných miest pre ZUoZ, vrátane individualizovanej podpory pri ich zapracovaní na vytvorenom pracovnom mieste a vytváranie udržateľných pracovných miest pre mladých ľudí v situácii NEET. Žiadateľmi o príspevok sú zamestnávateľia.
- **Motivačný príspevok** – cieľom tejto aktivity je podpora začlenenia oprávnených žiadateľov, ktorí sa zamestnali a boli poberateľmi dávky v hmotnej núdzi alebo boli členom domácnosti, ktorej sa poskytovala pomoc v hmotnej núdzi, na trh práce. Účelom príspevku je zvýšenie motivácie k stabilnému zamestnaniu.
- **Poskytovanie finančných príspevkov zamestnávateľom a súčasne aj znevýhodneným UoZ (Práca na skúšku)** – zamestnávateľovi, ktorý vytvorí pracovné miesto pre MUoZ – NEET/ZUoZ sa poskytuje finančný príspevok na úhradu časti nevyhnutných nákladov súvisiacich s prácou na skúšku po dobu 3 mesiacov a zároveň ZUoZ/MUoZ NEET sa vypláca príspevok vo výške životného minima, pričom sa nejedná o pracovný pomer.
- **Podpora SZČO** – jedná sa o finančný príspevok na úhradu oprávnených nákladov pri vzniku samostatne zárobkovej činnosti (SZČ)
- **Poskytovanie finančných príspevkov na vykonávanie absolventskej praxe (Prax pre mladých)** – podpora zvýšenia zamestnateľnosti prostredníctvom získavania a prehľbovania pracovných zručností formou praxe, vykonávanej u zamestnávateľa.

¹¹ <https://www.cvcmyjava.sk/onas/historia.html>

¹² <https://www.drahuskovo.sk/nase-projekty/?n=/terapeuticka-zahrada-drahuskovo/&pid=32>

¹³ Mgr. Monika Kavická, Vedúca, Úsek sprostredkovania práce, Odbor služieb zamestnanosti

Národný projekt „**Individualizovaný a komplexný prístup so zameraním na poradenské činnosti/ Poradenstvom k zamestnaniu**“ - jedná sa o poradenský proces pozostávajúci z individuálnych, skupinových a individualizovaných poradenských aktivít, zameraných na rozvoj zručností pre riadenie vlastnej kariéry a získanie lepšieho prehľadu o možnostiach trhu práce, ako aj o dostupných aktívnych opatreniach na trhu práce na základe zhodnotenia potenciálu MUoZ a identifikácie prekážok, ktoré ovplyvňujú pozíciu MUoZ na trhu práce.

Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Myjava:

- **Cielené programy na prevenciu duševných problémov** - prevencia úzkosti, depresie a iných psychických problémov.
- **Krízová intervencia a podpora v krízových situáciách** - rýchla pomoc mladým ľuďom, ktorí sa nachádzajú v krízových osobných alebo rodinných situáciách.
- **Rozšírenie kariérneho poradenstva**: Poskytovanie podrobnejších informácií o možnostiach pracovného trhu a rozvoji kariéry, vrátane vytvárania partnerských programov s miestnymi firmami.
- **Podpora podnikateľských aktivít mladých ľudí**: Programy na podporu podnikania mladých, ktoré by im poskytovali potrebné zručnosti, mentorstvo a financovanie na začiatok podnikateľskej kariéry.
- **Koordinácia a podpora dobrovoľníckych projektov**: Programy, ktoré by sa zameriavali na zapojenie mladých ľudí do dobrovoľníckych aktivít, nielen v miestnych komunitách, ale aj v širšom meradle.
- **Podpora organizovaného dobrovoľníctva**: Vytváranie viac možností pre mladých, aby sa zapojili do dobrovoľníckych projektov v oblasti kultúry, športu, ochrany životného prostredia a iných sociálnych projektov.
- **Integrácia mladých ľudí so zdravotným postihnutím**: Poskytovanie špecifických vzdelávacích programov a aktivít, ktoré by pomohli mladým ľuďom so zdravotným postihnutím lepšie sa integrovať do spoločnosti.
- **Rozšírenie kreatívnych a kultúrnych aktivít** – programy, kurzy a workshopy v oblasti umenia, hudby, tanca a divadla, grafiky, fotografie.
- **Multifunkčné centrá, priestory pre mládež** - miesta, kde by sa mohli mladí ľudia stretávať, pracovať na projektoch, organizovať podujatia alebo sa zúčastňovať na rôznych záujmových aktivitách.
- **Zvýšenie prístupu k športovým a voľnočasovým zariadeniam** - aktívne trávenie voľného času.
- **Programy prevencie závislostí** - prevencia drogovej závislosti, alkoholu a iných závislostí medzi mladými ľuďmi, bezpečné sexuálne správanie, prevenciu sexuálne prenosných chorôb a ochranu pred neplánovanými tehotenstvami.
- **Mentoringové programy pre mladé ženy a matky** - podpora pri rozhodovaní sa o kariére, osobnom rozvoji a zapájaní sa do komunity.

Tabuľka 83 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Myjava

Charakter služby	Dôvod absencie	Očakávané prínosy
Cielené programy na prevenciu duševných problémov	Okres Myjava má limitované programy zamerané na duševné zdravie mladých ľudí NEET. Mladí ľudia, ktorí sú mimo školy a práce, sú vystavení zvýšenému riziku psychických problémov.	Zlepšenie duševného zdravia mladých, prevencia vzniku úzkostí a depresie, poskytnutie nástrojov na zvládanie stresu, zníženie rizika vzniku závažných psychických problémov, podpora mentálneho zdravia.
Krízová intervencia a podpora v krízových situáciách	V okrese chýba špecializovaná podpora pre mladých ľudí NEET v krízových životných situáciách (osobných, rodinných, finančných), ktorí sú vystavení riziku vážnych problémov.	Rýchla pomoc a podpora v krízových momentoch, prevencia eskalácie problémov, zlepšenie schopnosti riešiť konflikty a ťažké situácie, zníženie rizika dlhodobej sociálnej marginalizácie.
Rozšírenie kariérneho poradenstva	Mladí ľudia NEET v Myjave nemajú dostatočný prístup k rozšírenému kariérnemu	Zlepšenie orientácie na trhu práce, podpora pri hľadaní zamestnania, zvýšenie šancí na úspech v kariérnom

	poradenstvu, čo vedie k neistote pri rozhodovaní o ich kariérnej a vzdelávacej ceste.	raste, zníženie počtu mladých ľudí NEET.
Podpora podnikateľských aktivít mladých ľudí	Mladí ľudia NEET v Myjave nemajú prístup k podporným programom pre podnikanie, čo obmedzuje ich možnosti rozvoja vlastného podnikania.	Podpora rozvoja podnikateľských zručností, poskytnutie mentorstva a školení na začiatok podnikania, zlepšenie podnikateľského ducha, vznik nových podnikateľských projektov a startupov.
Koordinácia a podpora dobrovoľníckych projektov	Okres neponúka dostatočnú podporu dobrovoľníckych projektov, čo môže obmedzovať zapojenie mladých ľudí do aktívneho občianskeho života a pomoci komunity.	Zvýšenie občianskeho povedomia, podpora aktívneho občianstva, rozvoj zručností ako líderstvo a organizácia, zlepšenie vzťahov medzi rôznymi skupinami v komunite, zmysluplné vyplnenie voľného času.
Podpora organizovaného dobrovoľníctva	Okres Myjava nemá dostatok príležitostí na organizované dobrovoľníctvo, najmä v oblastiach ako ochrana životného prostredia alebo kultúrne a športové podujatia.	Posilnenie schopnosti pracovať v tímoch, získanie praktických skúseností v rôznych oblastiach, podpora komunitného rozvoja, zlepšenie environmentálneho povedomia a ochrany prírody.
Integrácia mladých ľudí so zdravotným postihnutím	Okres Myjava nemá dostatočné programy na podporu integrácie mladých ľudí NEET so zdravotným postihnutím, čo môže viesť k ich marginalizácii.	Zlepšenie sociálnej inklúzie mladých ľudí so zdravotným postihnutím, podporovanie rovnosti príležitostí, zlepšenie prístupu k vzdelávaniu, vytváranie inkluzívneho prostredia.
Rozšírenie kreatívnych a kultúrnych aktivít	V okrese Myjava chýbajú špecializované programy v oblasti umenia a kultúry pre mladých ľudí NEET, čo obmedzuje ich schopnosť vyjadriť sa kreatívne a rozvíjať talent.	Rozvoj kreativity, posilnenie kultúrneho života, poskytovanie príležitosti na sebarealizáciu, organizovanie výstav, workshopov, divadelných predstavení, podpora talentov.
Multifunkčné centrá pre mládež	V Myjave chýbajú miesta, kde by sa mladí ľudia NEET mohli stretávať, organizovať podujatia a zapájať sa do rôznych záujmových aktivít.	Vytvorenie priestoru pre mladých, podpora sociálnej interakcie, zlepšenie možnosti realizovať vlastné projekty, zníženie rizika sociálnej izolácie a apatie.
Zvýšenie prístupu k športovým a voľnočasovým zariadeniam	Mladí ľudia NEET v Myjave nemajú dostatočný prístup k športovým zariadeniam a aktivitám, ktoré by podporovali aktívny životný štýl a zdravie.	Zvýšenie fyzickej aktivity, zlepšenie fyzickej kondície, podporovanie tímovej spolupráce a zdravého životného štýlu, prevencia zdravotných problémov a zlepšenie sociálnych zručností.
Programy prevencie závislostí	V okrese Myjava chýbajú ciele preventívne programy, ktoré by pomohli mladým ľuďom NEET vyhnúť sa závislostiam a nebezpečným behaviorálnym vzorom.	Zníženie rizika závislostí, zlepšenie informovanosti o nebezpečenstvách drog a alkoholu, podpora bezpečného sexuálneho správania, zníženie výskytu sexuálne prenosných chorôb a neplánovaných tehotenstiev.
Mentoringové programy pre mladé ženy a matky	Mladé ženy a matky v okrese nemajú dostatočnú podporu pri rozhodovaní o kariére a osobnom rozvoji, čo vedie k ich sociálnej izolácii.	Poskytnutie podpory pri rozhodovaní o kariérnom a osobnom raste, podpora zapojenia do komunity, zlepšenie kvality života mladých žien a matiek, vytváranie príležitostí pre pracovnú angažovanosť a zodpovednosť.

Očakávané výsledky pre mladých ľudí NEET v okrese Myjava:

- Zvýšenie zamestnateľnosti a kariérnych možností.
- Zlepšenie duševného zdravia a prevencia psychických problémov.
- Rozvoj podnikateľských a kreatívnych zručností.

- Zlepšenie fyzického zdravia a aktívneho životného štýlu.
- Posilnenie sociálnej inklúzie a zapájanie mladých do komunity.

5.1.4 Okres Nové Mesto nad Váhom

V okrese Nové Mesto nad Váhom bolo **zmapovaných 26 aktérov**, ktorých cieľovou skupinou sú mladí ľudia, vrátane osôb v situácii NEET. Zameriavajú sa na ich podporu a podporu ich rodín v rôznych životných situáciách.

V okrese Nové Mesto nad Váhom pôsobí viacero aktérov, ktorí poskytujú rôzne služby a aktivity pre mladých ľudí. Tieto služby sa zameriavajú na rozvoj osobnosti mladých, vzdelávanie, voľnočasové aktivity, podporu duševného zdravia, ale aj na pomoc v sociálnej a materiálnej núdzi.

Organizácie v okrese poskytujú psychologickú, pedagogickú, diagnostickú, výchovnú, poradenskú a preventívnu starostlivosť deťom a mládeži, čo je kľúčové pre správny rozvoj detí, najmä v období dospievania, keď mladí ľudia čelí rôznym výzvam. Okrem toho, sa viaceré organizácie zameriavajú aj na budovanie základných morálnych hodnôt, ako sú spolupráca, priateľstvo, úcta k starším a rozvoj etického citenia. Tieto aktivity majú za cieľ podporiť rozvoj charakteru mladých ľudí a naučiť ich hodnotám, ktoré sú dôležité pre život v spoločnosti.

Vzdelávanie je ďalšou kľúčovou oblasťou, na ktorú sa organizácie v okrese Nové Mesto nad Váhom sústreďia. Okrem tradičného školského vzdelávania organizujú rôzne vzdelávacie programy, ktoré sa zameriavajú na podporu čítania a vytváranie pozitívneho vzťahu k literatúre, ako aj na vzdelávanie v oblastiach ako spoločenské vedy, veda, zdravie, environmentalistika a kultúra. Okrem toho sú organizované projektové a akčné aktivity, ako prednášky a vystúpenia, ktoré sa zameriavajú na zlepšenie informovanosti verejnosti o rôznych spoločenských témach.

V oblasti sociálnej pomoci sa v okrese Nové Mesto nad Váhom angažujú aj organizácie, ktoré poskytujú pomoc v materiálnej núdzi, poskytujú potraviny a oblečenie zo sociálneho šatníka. V oblasti krízovej pomoci existujú aj zariadenia núdzového bývania, ktoré poskytujú ubytovanie, sociálne poradenstvo, stravu a pomoc pri vybavovaní úradných záležitostí pre osoby v nepriaznivých sociálnych podmienkach.

V okrese pôsobia aj organizácie, ktoré sa zameriavajú na poradenstvo v oblasti dlhov a pomoc ľuďom, ktorí sa dostali do problémov s finančnou alebo sociálnou situáciou.

V oblasti voľnočasových a mimoškolských aktivít sa v okrese Nové Mesto nad Váhom organizujú rôzne krúžky, letné tábory a vzdelávanie animátorov, ktoré sa zameriavajú na osobnostný rozvoj a zapájanie mladých ľudí do aktivít v komunite. Záujmové zoskupenia pôsobiace v regióne ponúkajú programy na podporu osobnostného rozvoja, kde mladí ľudia získavajú nové skúsenosti prostredníctvom pobytu v prírode, spoznávania nových kultúr a vzdelávania.

Organizácie v okrese zabezpečujú aj výchovno-vzdelávaciu činnosť, ktorá zahŕňa rozmanité záujmové a rekreačné aktivity pre deti, žiakov a mladých ľudí do veku 30 rokov. Mladí ľudia majú možnosť zúčastniť sa športových turnajov, kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré podporujú aktívne trávenie voľného času a zároveň zlepšujú ich fyzickú aj mentálnu kondíciu.

Ďalšou dôležitou oblasťou je aj kariérne poradenstvo. Pre stredoškóľakov, ktorí sa pripravujú na vysoké školy, sú organizované prípravné kurzy, ktoré mladým ľuďom pomáhajú pripraviť sa na prijímacie skúšky a získať potrebné zručnosti na úspešné štúdium na vysokej škole.

Mesto tiež podporuje mládežnícke parlamenty, ktoré sú zložené zo študentov základných a stredných škôl. Tieto parlamenty predkladajú návrhy a odporúčania mestským orgánom a aktívne sa podieľajú na zlepšovaní kultúrneho a spoločenského života v meste. Mládežnícke parlamenty tak pomáhajú zlepšiť participáciu mladých ľudí na rozhodovacích procesoch v miestnej samospráve.

V oblasti kultúry a vzdelávania je tiež dôležitá podpora knižníc, ktoré okrem výpožičky kníh organizujú aj rôzne vzdelávacie podujatia a kreatívne aktivity. Tieto aktivity majú za cieľ podporovať čítanie, osobnostný rozvoj a celoživotné vzdelávanie.

Celkovo možno povedať, že v okrese Nové Mesto nad Váhom je poskytovaná pomerne pestrá škála služieb a aktivít, ktoré sú zamerané na rozvoj mladých ľudí, ich vzdelávanie, podporu sociálnej integrácie, osobnostný rast a zmysluplné trávenie voľného času.

Príklady dobrej praxe v okrese Nové Mesto nad Váhom:

- **Trnavská diecézna charita¹⁴**

Koncept nábytkovej banky je zameraný na poskytovanie nábytku a domácich potrieb nízkoprijmovým skupinám obyvateľov – samoživiteľkám, mnohopočetným rodinám s deťmi, seniorom, ľuďom so zdravotným znevýhodnením ľuďom bez domova. Umožňuje dovoz, skladovanie a distribúciu nábytku, a ďalšieho bytového vybavenia. Plní aj ekologickú funkciu – dáva druhú šancu nábytku a elektrospotrebičom a predlžuje ich životnosť. Súčasťou konceptu je stolárska dielňa na drobné opravy nábytku. Jej vytvorenie a využitie na pracovnú terapiu ľudí bez domova alebo v neistom bývaní je základom projektu.

- **eRKO - Hnutie kresťanských spoločenstiev detí Oblastné Centrum Stará Turá¹⁵**

Dobrá novina – kolednícka akcia detí počas vianočného obdobia. Deti súčasne s koledovaním zbierajú finančné dary prostredníctvom verejnej zbierky. Vďaka tomu Dobrá novina každý rok zabezpečí rozvojovú spoluprácu približne v 30 projektoch subsaharskej Afriky. Súčasťou Dobrej noviny je aj rozvojové globálne vzdelávanie a výchova k solidarite.

- **Slovenský skauting Západoslovenská skautská oblasť¹⁶**

Zbor vznikol y roku 1990 a y roku 1991 sa uskutočnil 1. tábor 15. zboru. V súčasnosti má zbor 66 členov, momentálne fungujú 2 oddiely - 1. oddiel skautiek Slniečnice a 2. oddiel skautov Nibowaka - 5 družín, a to vlčiacka družina Tigre, skautská družina Kamzíci, družina včielok Žirafky a Blchy, skautská družina Slniečka. Pravidelne organizujú akcie s dlhoročnou tradíciou, ako sú Vianoce v lese, Javorina - Slávnosti bratov Čechov a Slovákov, Morena -vítanie jari, Deň narcisov, RINGOturNAJ, Trojoheň, Šarkaniáda, Žabie taxi, Rozvoz Betlehemskeho svetla, Deň Zeme - Za krajšiu Kamennú, Halloween či Splav Váhu.

- **Centrum voľného času Stará Turá¹⁷**

Centrum voľného času Stará Turá je školské zariadenie, ktorého poslaním je zabezpečovať výchovno-vzdelávaciu, záujmovú a rekreačnú činnosť detí, mládeže, rodičov a prípadne iných záujemcov v oblasti pravidelnej (krúžkovej) činnosti, nepravidelnej (príležitostnej) činnosti a počas prázdnin. Zameranie činnosti CVČ Stará Turá sa odvíja od troch odborných oddelení: oddelenie environmentálnej výchovy, oddelenie estetiky a umenia, oddelenie výchovy ku zdravému spôsobu života a prevencie sociálno-patologických javov. Všetky priestory CVČ Stará Turá sú bezbariérové, sú prispôsobené činnostiam.

Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Nové Mesto nad Váhom:

- **Programy na podporu duševného zdravia a psychologické poradenstvo** - skupinové poradenstvo, preventívne aktivity dostupné pre širokú verejnosť.
- **Služby zamerané na prevenciu kyberšikany a online závislosti** - etiku online komunikácie, bezpečnosť na internete, alebo na vyvážené a zodpovedné využívanie digitálnych technológií.
- **Kariérne poradenstvo a podpora podnikavosti** - školenia o podnikaní, mentorstvo pre mladých podnikateľov, a podpora rozvoja vlastných projektov alebo startupov.
- **Širší prístup k voľnočasovým aktivitám mimo školského prostredia** - mentorské programy, programy zamerané na rozvoj špecifických záujmov, kreatívne činnosti, technológie, vedy, umelecké činnosti.
- **Posilnenie sociálnej inklúzie a podpora znevýhodnených skupín** - programy na zlepšenie prístupu k vzdelávaniu, mentálne a emocionálne podporujúce činnosti, zlepšenie integrácie do širšej spoločnosti.
- **Vzdelávacie aktivity zamerané na ochranu prírody a udržateľný rozvoj** - dobrovoľnícke akcie zamerané na ochranu prírody, recykláciu alebo iné ekologické iniciatívy.
- **Väčšia podpora mladých umelcov a kultúrnych projektov** – podpora a rozvoj tvorivosti, projekty pre mladých umelcov, ako sú výstavy, tvorivé dielne, hudobné, tanečné alebo divadelné projekty.

¹⁴ <https://charitatt.sk/projekty/nabytkova-banka/>

¹⁵ <https://erko.sk/info/>

¹⁶ https://zssso.sk/15-zbor-javorina-nove-mesto-vahom/15_03/

¹⁷ <https://cvcstaratura.edupage.org>

Tabuľka 84 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Nové Mesto nad Váhom

Charakter služby	Dôvod absencie	Očakávané prínosy
Programy na podporu duševného zdravia a psychologické poradenstvo	Okres Nové Mesto nad Váhom nemá dostatočne dostupné programy zamerané na podporu duševného zdravia pre mladých ľudí NEET. Mnoho mladých čelí duševným problémom, ktoré ostávajú neadresované.	Zlepšenie duševného zdravia, prevencia úzkosti a depresie, posilnenie emocionálnej odolnosti, prevencia zhoršovania psychických problémov, zníženie sociálnej izolácie.
Služby zamerané na prevenciu kyberšikany a online závislosti	Mladí ľudia NEET v Novom Meste nad Váhom čelia výzvam v oblasti bezpečného používania internetu, ako aj riziku kyberšikany, čo nie je dostatočne riešené.	Zvýšenie povedomia o kyberšikane a jej prevencii, poskytnutie nástrojov na bezpečné využívanie internetu, zníženie rizika online závislosti, ochrana osobných údajov, rozvoj zodpovedného správania v digitálnom prostredí.
Kariérne poradenstvo a podpora podnikavosti	Okres nemá dostatok školení a mentorstva pre mladých ľudí NEET s podnikateľskými ambíciami, čo obmedzuje ich možnosti na rozvoj kariéry a podnikateľských iniciatív.	Zvýšenie podnikateľských zručností, podpora mladých podnikateľov, rozvoj startupov, zlepšenie zamestnateľnosti a kariérnych možností, posilnenie ekonomickej aktivity v regióne.
Širší prístup k voľnočasovým aktivitám mimo školského prostredia	V Novom Meste nad Váhom chýba dostatočná ponuka voľnočasových aktivít pre mladých, ktorá by nebola zameraná len na školské alebo tradičné športové aktivity.	Poskytovanie príležitostí na seberealizáciu, rozvoj kreatívnych a technických zručností, zmysluplné využívanie voľného času, zníženie rizika apatie a sociálnej izolácie.
Posilnenie sociálnej inklúzie a podpora znevýhodnených skupín	V okrese chýbajú programy na podporu znevýhodnených skupín mladých ľudí, vrátane mladých Rómov a osôb so zdravotným postihnutím.	Zlepšenie prístupu k vzdelaniu, posilnenie sociálnej integrácie, podpora rovnakých príležitostí, znižovanie sociálnej exklúzie, zlepšenie emocionálneho a psychologického blaha.
Vzdelávacie aktivity zamerané na ochranu prírody a udržateľný rozvoj	Mladí ľudia v Novom Meste nad Váhom majú obmedzené príležitosti na zapojenie sa do environmentálnych aktivít a vzdelávania o udržateľnom rozvoji.	Podpora environmentálnej zodpovednosti, zlepšenie vedomostí o ochrane prírody, zapojenie mladých do praktických dobrovoľníckych aktivít, posilnenie povedomia o ekologických problémoch.
Väčšia podpora mladých umelcov a kultúrnych projektov	V Novom Meste nad Váhom chýbajú organizované projekty na podporu mladých umelcov a kultúrnych iniciatív.	Podpora kultúrnej tvorivosti, zlepšenie prístupu k umeniu, podpora umelcov v začiatkoch ich kariéry, organizovanie verejných kultúrnych podujatí, rozvoj kultúrneho života v regióne.

Očakávané výsledky pre mladých ľudí NEET v okrese Nové Mesto nad Váhom:

- Zlepšenie duševného zdravia a prevencia psychických problémov.
- Rozvoj podnikateľských a kariérnych zručností.
- Zvýšenie zamestnateľnosti a lepšie kariérne vyhliadky.
- Zníženie rizika sociálnej izolácie a podpora sociálnej inklúzie.
- Podpora ekologickej zodpovednosti a ochrany prírody.
- Rozvoj kreativity a umeleckých zručností.

5.1.5 Okres Partizánske

V okrese Partizánske bolo **zmapovaných 24 aktérov**, ktorých cieľovou skupinou sú mladí ľudia, vrátane osôb v situácii NEET. Zameriavajú sa na ich podporu a podporu ich rodín v rôznych životných situáciách.

V okrese Partizánske pôsobí viacero aktérov, ktorí poskytujú rôzne druhy podpory a služieb pre mladých ľudí. Tieto organizácie sa zameriavajú na rôzne oblasti, od psychologickú a pedagogickú starostlivosť až po sociálnu pomoc, kultúrno-spoločenské aktivity a podporu duševného zdravia.

Niektoré organizácie v okrese poskytujú psychologickú, pedagogickú, diagnostickú a preventívnu starostlivosť deťom a mládeži, čím sa zameriavajú na prevenciu problémov a podporu mladých ľudí v ich osobnostnom a sociálnom rozvoji. Viaceré organizácie sa zameriavajú na sociálnoprávnu ochranu detí a mládeže, ako aj sociálne poradenstvo, vrátane pomoci pri uplatňovaní práv a pomoci v materiálnej núdzi. Poskytujú tiež podporu v prípadoch rodinných problémov, ako aj právne poradenstvo, najmä v súvislosti s násilím, alebo pri vyrovnávaní sa s finančnými ťažkosťami.

V okrese Partizánske sú tiež poskytované služby pre mladých ľudí s chronickými ochoreniami alebo zdravotným postihnutím, vrátane psychologického poradenstva, pomoci pri integrácii do spoločnosti a podpory v oblasti vzdelávania a pracovného uplatnenia.

Vybrané organizácie realizujú aj prevenciu kriminality a sociálno-patologických javov, prednášky a semináre na tému prevencie šikanovania, dopravnej výchovy, a sociálnych problémov, ktoré sú zamerané najmä na mladých ľudí, ktorých cieľom je znížiť riziko zapojenia sa mladistvých do negatívnych javov a podporiť zdravé vzory správania.

Viaceré organizácie ponúkajú mladým ľuďom voľnočasové aktivity. Ide o organizovanie kultúrnych, športových a spoločenských podujatí, ako sú koncerty, divadelné predstavenia a kreatívne kurzy. Tieto aktivity sa zameriavajú na rozvoj talentu mladých ľudí, ich kreativity a schopnosti v rôznych oblastiach. Ďalej sa podieľajú na rozvoji kultúrnych a komunitných aktivít, čo zahŕňa tvorbu kultúrno-komunitného priestoru, organizovanie workshopov, seminárov a iných aktivít zameraných na rozvoj kreativity, osobného rastu a spoločenskej angažovanosti mladých ľudí.

Pre mladých ľudí, ktorí sa ocitli v zložitej životnej situácii, organizácie poskytujú služby ako núdzové bývanie, útulky, psychologické poradenstvo a sociálno-právne poradenstvo, pomoc mladým ľuďom v krízových situáciách a podporu ich návrat k stabilnejšiemu a šťastnejšiemu životu. V okrese Partizánske organizácie poskytujú aj služby zamerané na pomoc ženám, ktoré sa stali obeťami rodovo podmieneného násillia, sú zamerané na psychologické, právne a sociálne poradenstvo, a tiež pomoc pri integrácii do bežného života po traumatických zážitkoch.

Okrem tradičného školského systému je v okrese k dispozícii aj vzdelávacie a kariérne poradenstvo pre mladých ľudí, ktorí potrebujú podporu pri rozhodovaní o svojej budúcej kariére alebo štúdiu. Prípravné kurzy na vysoké školy, odborné školenia a programy zamerané na rozvoj zručností pomáhajú mladým ľuďom lepšie sa orientovať v možnostiach ďalšieho vzdelávania.

Prostredníctvom mládežníckych organizácií, ktoré ponúkajú mladým ľuďom príležitosti na osobnostný rozvoj, zmysluplné trávenie voľného času a aktivity podporujúce ich angažovanosť v spoločnosti, existuje aj podpora neformálneho vzdelávania, ponúkajú sa programy zamerané na rozvoj vedomostí v oblasti vedy, techniky a kultúry.

Okres Partizánske poskytuje širokú škálu služieb a podpory pre mladých ľudí, pričom sa zameriava na ich osobný, vzdelávacie a sociálny rozvoj. Služby pokrývajú rôzne oblasti od poradenstva, prevencie, voľnočasových aktivít až po špecifickú pomoc pre znevýhodnené alebo ohrozené skupiny mladých ľudí. Tieto aktivity prispievajú k zlepšovaniu kvality života mladých ľudí a ich integrácii do spoločnosti.

Príklady dobrej praxe v okrese Partizánske:

- **Denné centrum Frézia Partizánske n.o. Partizánske¹⁸**

Články klientov „Hrnčiarsky kurz po našom“ Maroško: „Tento rok sme začali chodiť na hrnčiarsky kurz. Ako inak - samozrejme - zúčastnil som sa aj ja :-). Veľmi sa mi páčilo v ateliéri u pána Janca. Mal tam fakt pekné výrobky. Ja som sa tam prvý krát zoznamoval s pracou s hlinou. Zvláštny pocit, ale šlo to. Vyrábam som keramické obaly a vyzdobím ich srdiečkami a štvorlístkami. Jeden som urobil aj s kvetinkami. Vyrobil

¹⁸ <https://frezia.sk/clanky-klientov>

som aj slimáčika a malú mištičku. Som rád, že som sa mohol zúčastniť takéhoto kurzu. “ Dodo: Boli sme v ateliéri pána Janca . Vytvárali sme z hrnčiarskej hliny zvieratká, náhrdelník, servis na jedenie a kotlík. Práca s hlinou sa mi veľmi páčila a bolo mi tam dobre. Tešil som sa najmä z jazdy taxíkom - to fakt žeriem.

- **Skrášľovací spolok Partizánske, o.z.**¹⁹

Zakoreňujem sa v Partizánskom je prvá aktivita, s ktorou Skrášľovací spolok Partizánske oslovil verejnosť. Začala sa ako súkromná aktivita troch rodín, keď sme v jednom z mestských parkov po dohode s Oddelením životného prostredia vysadili tri stromy – platan, dub a lipu. Vandalizmus prežila len lipa, no neodradilo nás to a v roku 2013 sme zasadili dva platany. Pár rokov sme nesadili a na jar roku 2019 sme si povedali, že môžeme skúsiť spraviť Zakoreňujem sa ako verejnú akciu a pokračovať v tvorbe mesta v záhradách, ktoré spoločnosť Baťa začala budovať 8. 8. 1938. Iniciatíva zaznamenala ohlas a tak v apríli 2019 vysadili obyvatelia Partizánskeho 25 stromov na verejné plochy. Presvedčilo nás to, že obyvateľom nie sú stromy ľahostajné a tak pokračujeme. Zakoreňujem sa v Partizánskom je prvá aktivita, s ktorou Skrášľovací spolok Partizánske oslovil verejnosť. Zakoreňujem sa v Partizánskom má jarňú (apríl) a jesennú (október) časť.

- **Liga za duševné zdravie Klub Nezábudka Partizánske**²⁰

Nadácia Markíza sa spoločne so svojimi partnermi dlhodobo zameriava na duševné zdravie detí. Projekt zahŕňa mnohé konkrétne aktivity od bezplatného anonymného poradenstva Linky detskej istoty až po psychoterapiu pre deti, ktorú zastrešuje Liga za duševné zdravie SR. Rozšírený projekt Odpíšeme Ti ponúka komplexnejší prístup v rámci podpory duševného zdravia detí. Pomoc je naďalej poskytovaná prostredníctvom anonymnej Linky detskej istoty na bezplatnom telefónnom čísle 116 111, ktorá je k dispozícii 24 hodín, 7 dní v týždni, ako aj cez chatové a emailové poradenstvo na vynovenej stránke www.odpisemeti.sk, ktoré je dostupné vo vybraných hodinách. Po novom sa však bezplatné telefonické a online poradenstvo rozširuje o možnosť bezplatnej terapeutickej starostlivosti pre deti po celom Slovensku, realizovanou tvárou v tvár, ako aj komunitnými aktivitami.

- **Domka - Združenie saleziánskej mládeže - Stredisko Partizánske**²¹

Jednou z dôležitých priorít Domky je vzdelávanie dobrovoľníkov. Prebieha na troch úrovniach: strediskovej, celoslovenskej a medzinárodnej. Vo viacerých strediskách prebieha Stredisková škola pre animátorov. Medzi spôsoby formácie dobrovoľníkov patria stretká (pravidelné stretnutia rovesníckych skupín) a tiež individuálne sprevádzanie animátora staršou a skúsenejšou osobou (saleziánom, animátorom, rodičom). Významnou vzdelávacou aktivitou je pre dobrovoľníkov aj samotná animátorská činnosť, počas ktorej získavajú prax pre prácu s mládežou, organizačné schopnosti, tzv. mäkké zručnosti (soft skills) a iné.

- **Poradenské centrum Ženy pomáhajú ženám, Partizánske**²²

Pre naše klientky ponúkame bezplatné psychologické poradenstvo. Individuálne poradenstvo prebieha zvyčajne raz do týždňa v trvaní 45 minút a riadi sa pravidlami etického kódexu psychológa/ psychologičky. To znamená aj to, že Vám zaručíme diskretnosť a zachovanie dôvernosti – výnimkou je prípad trestného činu. Počet konzultácií je zvyčajne 10, avšak reálny počet stretnutí je individuálne vyhodnocovaný podľa potrieb klientky. Pre klientky poskytujeme primárne právne poradenstvo v oblasti civilného, trestného, exekučného práva. Na konzultácii nám klientka vysvetlí, čo potrebuje a predloží dokumenty, ak má nejaké k dispozícii. Po analyzovaní podkladov jej navrhne postup, ktorý spolu odkonzultujeme a následne jej podľa potreby vypracujeme napr. vyjadrenie na súd, oznámenie o podozrení spáchania trestného činu, žalobu, návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Naším klientkám ponúkame bezplatné ekonomické poradenstvo. Spolu sa budeme snažiť zlepšiť Vašu finančnú situáciu tým, že Vám pomôžeme s uplatnením na trhu práce ako aj s analýzou Vašich výdavkov. Navrhne Vám možné riešenia a následne vytvoríme finančný plán. Pomôžeme Vám s vybavením štátnych sociálnych dávok, či uplatnením Vašich nárokov. V prípade, že budete potrebovať osobný bankrot, vieme Vám poskytnúť základné informácie.

¹⁹ <https://www.batovany.eu/partizanske-bez-odpadu/>

²⁰ <https://dusevnezdravie.sk/projekt/odpiseme-ti-pokracovanie-projektu-dostupnost-terapii-pre-deti-s-nadaciou-markiza>

²¹ <https://www.domka.sk/vzdelavanie/>

²² <https://zpzpe.sk/#nasa-praca>

Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Partizánske:

- **Služby zamerané na kariérové poradenstvo a prípravu na pracovný trh** - individuálne kariérové poradenstvo, pomoc pri výbere kariéry, plánovaní profesijného rozvoja alebo pri orientácii na moderný pracovný trh.
- **Zvýšený prístup k mentálnemu zdraviu a podpora duševného zdravia** - prevencia a riešenie problémov ako depresie, úzkosti, iné psychické ťažkosti.
- **Programy zamerané na prevenciu závislostí a rizikového správania - komplexné programy prevencie závislostí** (alkohol, drogy, gamblerstvo a iné) pre mladých ľudí.
- **Viac voľnočasových a kreatívnych aktivít - kreatívne a umelecké aktivity**, ako sú kurzy hudby, výtvarného umenia, dizajnu, herectva, fotografie alebo filmovej tvorby.
- **Podpora podnikania a podnikavosti** - prístup k mentoringu, školeniam a zdrojom financovania, workshopy a inkubátory pre mladých ľudí s podnikateľským potenciálom.
- **Viac podpory pre mladých ľudí so znevýhodnením** - integrácia mladých ľudí so znevýhodnením do bežného života, špecifické programy, ktoré pomáhajú zlepšiť prístup k vzdelávaniu, kultúre, športu a sociálnym aktivitám.
- **Mládežnícke kluby a komunity pre špecifické záujmy** - komunitné kluby a projekty pre mladých ľudí s rôznymi záujmami, od techniky a vedy po umenie a literatúru, miestne centrá pre vzdelávanie, vzájomnú pomoc a rozvoj kreatívnych nápadov.
- **Zvýšenie možností ubytovania pre mladých ľudí** - prechodné bývanie pre mladých dospelých, ktorí opúšťajú detské domovy alebo inštitúcie, alebo mladých ľudí v ťažkých sociálnych podmienkach.
- **Zlepšenie prístupu k moderným technológiám a digitálnym nástrojom - digitálne vzdelávanie**, rozvoj digitálnych zručností ako programovanie, dizajn, digitalizácia podnikania.

Tabuľka 85 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Partizánske

Charakter služby	Dôvod absencie	Očakávané prínosy
Služby zamerané na kariérové poradenstvo a prípravu na pracovný trh	Okres Partizánske nemá dostatočnú ponuku kariérového poradenstva, čo zanecháva mladých ľudí NEET v neistote ohľadom pracovných možností.	Zlepšenie zamestnateľnosti, usmernenie v profesijnom výbere, lepšia orientácia na pracovnom trhu, zníženie nezamestnanosti.
Zvýšený prístup k mentálnemu zdraviu a podpora duševného zdravia	V okrese Partizánske nie sú dostatočne rozvinuté služby zamerané na podporu duševného zdravia mladých ľudí NEET, čo môže viesť k neadresovaným psychickým problémom.	Zlepšenie duševného zdravia, prevencia psychických problémov, zníženie rizika zhoršenia mentálneho stavu, podpora emocionálneho rozvoja a duševnej pohody.
Programy zamerané na prevenciu závislostí a rizikového správania	Okres trpí nedostatkom komplexných programov na prevenciu závislostí, čo môže viesť k vysokému výskytu rizikového správania medzi mladými ľuďmi NEET.	Zníženie výskytu závislostí, podpora zdravého životného štýlu, zníženie rizikového správania, ochrana pred negatívnymi vplyvmi závislostí.
Viac voľnočasových a kreatívnych aktivít	Mladí ľudia NEET v okrese majú obmedzený prístup ku kreatívnym a umeleckým aktivitám, čo znižuje možnosti pre seberealizáciu a rozvoj talentov.	Rozvoj kreatívnych a umeleckých zručností, poskytovanie možností na seberealizáciu, zmysluplné využívanie voľného času, znižovanie stresu a frustrácie.
Podpora podnikania a podnikavosti	V okrese chýbajú programy podporujúce mladých ľudí NEET s podnikateľskými ambíciami, čo bráni rozvoju nových podnikateľských iniciatív.	Posilnenie podnikateľských zručností, podpora začínajúcich podnikateľov, vytváranie nových pracovných miest, rozvoj lokálnych podnikateľských projektov.
Viac podpory pre mladých ľudí so znevýhodnením	Mladí ľudia NEET so znevýhodnením v okrese čelia výzvam v prístupe k vzdelaniu, kultúre a športu. Ich	Zlepšenie prístupu k vzdelaniu, podpora inklúzie, rozvoj špecifických programov pre

	začlenenie do spoločnosti je často nedostatočné.	znevýhodnené skupiny, zlepšenie integrácie do spoločenského života.
Mládežnícke kluby a komunity pre špecifické záujmy	V okrese chýbajú organizované komunity pre mladých s rôznymi záujmami, čo obmedzuje ich možnosti na vzdelávanie a osobnostný rozvoj.	Poskytnutie priestoru pre rozvoj rôznych záujmov, posilnenie sociálnych väzieb, podpora vzájomnej pomoci, zmysluplné využívanie voľného času.
Zvýšenie možností ubytovania pre mladých ľudí	Mladí ľudia NEET, ktorí opúšťajú detské domovy alebo sociálne slabšie rodiny, nemajú dostatočné možnosti na prechodné ubytovanie.	Zabezpečenie stabilného bývania, podpora mladých dospelých v období prechodu do samostatného života, znižovanie rizika bezdomovectva alebo sociálnej exklúzie.
Zlepšenie prístupu k moderným technológiám a digitálnym nástrojom	Okres trpí nedostatkom programov na rozvoj digitálnych zručností, čo znižuje konkurencieschopnosť mladých ľudí NEET na modernom pracovnom trhu.	Rozvoj digitálnych zručností, príprava na pracovné príležitosti v IT a digitálnych odvetviach, zlepšenie zamestnatel'nosti v technologických oblastiach, zvýšenie prístupu k moderným technológiám.

Očakávané výsledky pre mladých ľudí NEET v okrese Partizánske:

- Zlepšenie zamestnatel'nosti a kariérnych vyhládok.
- Rozvoj duševného zdravia a prevencia psychických problémov.
- Zníženie rizika závislosti a negatívneho správania.
- Rozvoj kreatívnych a podnikateľských zručností.
- Podpora sociálnej inklúzie a integrácie znevýhodnených skupín.
- Vytváranie príležitostí na osobnostný a odborný rozvoj.

5.1.6 Okres Považská Bystrica

V okrese Považská Bystrica bolo **zmapovaných 33 aktérov**, ktorých cieľovou skupinou sú mladí ľudia, vrátane osôb v situácii NEET. Zameriavajú sa na ich podporu a podporu ich rodín v rôznych životných situáciách.

V okrese Považská Bystrica pôsobí množstvo aktérov, ktoré poskytujú rôzne služby pre mladých ľudí. Tieto aktivity sa zameriavajú na rôzne oblasti rozvoja a podpory, ako sú vzdelávanie, kariéra, duševné zdravie, sociálna integrácia a voľnočasové aktivity.

Viacere organizácie sa zaoberajú poskytovaním komplexnej starostlivosti mladým ľuďom, ktorá zahŕňa psychologické, pedagogické a diagnostické služby. Pomáhajú pri riešení problémov v oblasti výchovy, vzdelávania a osobnostného rozvoja.

V okrese fungujú organizácie, ktoré poskytujú opatrovateľskú a sociálnoprávnu ochranu detí, vrátane opatrení pre deti odňaté zo starostlivosti rodičov, ako aj pre mladých dospelých. Poskytujú sociálne služby a poradenstvo pre znevýhodnené skupiny mladých ľudí, ako sú osoby so zdravotným alebo duševným postihnutím, rodiny v sociálnej núdzi alebo osoby s rôznymi zdravotnými problémami.

Vybrané organizácie poskytujú poradenstvo a pomoc mladým ľuďom, ktorí sa dostali do problémov s dlhmi, ako aj právnu pomoc pre osoby v materiálnej núdzi.

Rôzne iniciatívy sa zameriavajú na vzdelávacie a rozvojové aktivity, ktoré pomáhajú mladým ľuďom rozvíjať ich zručnosti, sebadôveru a schopnosti, čím sa zvyšuje ich šanca na úspešné začlenenie do spoločnosti a pracovného trhu. Organizácie zabezpečujú aj kultúrne a športové aktivity, ktoré pomáhajú mladým ľuďom nielen v oblasti akademického vzdelávania, ale aj v rozvoji ich kreatívnych a umeleckých zručností.

Záujmové organizácie a skupiny ponúkajú výchovu a vzdelávanie mladých ľudí cez aktívny pobyt v prírode a rôzne záujmové činnosti. Tieto organizácie sa zameriavajú na celkový rozvoj osobnosti mladých, vrátane

podporovania tímovej spolupráce a zodpovednosti. Organizujú klubové schôdzky a stretnutia, ktoré poskytujú mladým ľuďom priestor na zmysluplné trávenie voľného času. Tieto programy zahŕňajú športové aktivity, kultúrne podujatia, workshopy a semináre. Viaceré organizácie spolupracujú so školami a inými vzdelávacími inštitúciami na koordinácii školských a mimoškolských aktivít, čím sa zabezpečuje podpora rozvoja mladých ľudí nielen v škole, ale aj v ich voľnom čase.

Viaceré organizácie poskytujú rôzne poradenské a vzdelávacie programy zamerané na rozvoj profesionálnych zručností, ako aj podporu a poradenstvo pri získavaní pracovného miesta. Tieto programy pomáhajú mladým ľuďom lepšie sa pripraviť na vstup do pracovného trhu.

V okrese Považská Bystrica existuje široké spektrum organizácií a iniciatív, ktoré poskytujú rôzne služby pre mladých ľudí. Tieto služby pokrývajú rôzne oblasti, ako sú vzdelávanie, kariéra, duševné zdravie, sociálna integrácia, šport, kultúra a osobnostný rozvoj. Významnou úlohou týchto organizácií je podporovať mladých ľudí v ich celkovom rozvoji a pomáhať im prekonať prekážky, ktoré by im mohli brániť v dosahovaní ich osobných a profesionálnych cieľov.

Príklady dobrej praxe v okrese Považská Bystrica:

- **Rada mládeže Trenčianskeho kraja, Považská Bystrica²³**

Rada mládeže Trenčianskeho kraja (ďalej len RM TNK) je demokratické, dobrovoľné združenie detských a mládežníckych organizácií, nezávislé na politických stranách a hnutiach a pôsobí na území Trenčianskeho samosprávneho kraja. Cieľom RM TNK je zastupovať oprávnené záujmy detí a mládeže a pomáhať tak pri vytváraní podmienok pre všestranný rozvoj detí a mládeže po stránke telesnej, duševnej, duchovnej a sociálnej na území Trenčianskeho samosprávneho kraja.

- **Zdravá duša, o.z.²⁴**

Roku 2003 malá skupinka pacientov a profesionálov pri psychiatrickom oddelení NsP v Považskej Bystrici vytvorila podmienky pre „stretka“, ľudí s psychickými problémami a tak dala základ pre vznik Občianskeho združenia ZDRAVÁ DUŠA. V súčasnosti združujeme okolo 70 členov, z toho dve tretiny tvoria klienti, ktorí prešli psychiatrickou liečbou a ostatnú časť rodinní príslušníci /najmä matky/ a potom dobrovoľníci. Svojou činnosťou vytvárame spoločnú platformu pre spoluprácu pacientov, profesionálov a širokej verejnosti v oblasti duševného zdravia. Programovú štruktúru našej činnosti tvoria najmä pravidelné klubové stretnutia a spoločné akcie. Zmysluplne využívame voľný čas najmä mladých invalidizovaných ľudí, rozvíjame ich seberealizáciu a predchádzame ich sociálnej izolácii a diskriminácii. Pravidelným kontaktom v spoločnosti ľudí s priateľmi aj odborníkmi pomáhame rozvíjať ich sociálne a komunikačné zručnosti. Klienti majú príležitosť a podporu spoločensky žiť, zaujímajú sa jeden o druhého, vzájomne sa podporujú a majú príležitosť zaradiť sa do spoločenského života v regióne.

- **Kockáči²⁵**

Vytvorené študentami pre študentov Súťaže. Organizujeme súťaže Kockáč roka a Kockáč junior, ktoré študentom umožňujú zmerať si svoje schopnosti v priateľskej a motivujúcej atmosfére. Naše súťaže sú jediné na Slovensku, ktoré netestujú vedomosti ale praktické zručnosti, ktoré môžu súťažiaci využiť v praxi. Doučovanie a vzdelávanie. Naši študentský lektori vedú bezplatné online doučovanie metódou peer to peer. Pretože sme sami študenti, vieme presne, s akými problémami sa naši rovesníci stretávajú a ako im najlepšie pomôcť. Zároveň sme presvedčení o tom, že kvalitné vzdelanie by malo byť dostupné pre všetkých.

- **OZ Zrníčka pre sny PB²⁶**

Už 14 rokov s pomocou dobrovoľníkov roznášame darčeky do rodín s deťmi, kde to potrebujú najviac, do Detského charitného domova na SNP, do Spojenej školy na SNP a aj do niektorých základných škôl v meste. Tento rok sa pomocou štedrých darcov, ktorí majú hlboké sociálne cítenie ukladali darčeky pod stromček vo firme Danfoss, Bonfiglioli, Thyssenkrupp, Medeko, Miškech, MsÚ, Saletini Rozkvet a v Kostole Navštívenia Panny Márie. Tak sa podarilo pripraviť necelých 200 darčiekov a niektoré aj naviac s poznámkou “komu bude treba”. Boli to darčeky pripravené s láskou pre niekoho, koho ani nepoznajú, ale dokázali rozjasniť detské oči aj úsmev na tvári. Deti neskrývali nefalšovanú radosť a z darčiekov sa veľmi tešili.

²³ <https://www.rmtnk.sk/2010/12/skolenie-mladych-lidrov-v-pb.html>

²⁴ <http://www.ozzdravadusa.wbl.sk/O-nas.html>

²⁵ <https://www.kockaci.com/o-nas/>

²⁶ <https://www.zrniecka-pre-sny.sk/nase-projekty/vianocny-obdarovaci-stromcek/14-rocnik-2024>

• **Občianske združenie Komunitné centrum Rozkvet²⁷**

Naša rozkvetácka farnosť realizuje veľa aktivít pre všetky vekové skupiny. Nie sú len o účasti na svätých omšiach. Sú o pomoci, možnosti aktívne tráviť čas, budovaní komunity, ktorá ľudí spája. Možno sa nám zdá, že „korona“ zastavila všetko. Veľa ľudí je zúfalých, depresívnych, veľa vecí, čo chceme, sa nedá. Všetko sa presunulo do online priestoru – online omše, online škola, online komunikácia a nepáči sa nám to. Je to náročný čas pre každého z nás. Prinútil nás meniť veci, na ktoré sme boli zvyknutí a mali sme ich radi. Po aktívnej fáze v našich životoch, sme dostali zvláštny dar. Dar času na stíšenie sa, zamyslenie a prehodnotenie vecí v našom živote. „Korona“ nám dala aj dar času, kedy môžeme „poupratovať“ nielen svoje myšlienky, ale aj domácnosti, objaviť staré, zabudnuté veci ale aj nájsť niečo nové. A tak vzniká Komunitné centrum Rozkvet - občianske združenie, s vedením pátra Wieslawa a pomocníkmi Jurajom Žabkom a Ľubom Valientom. Každá aktivita potrebuje nápad, priestor, ľudí a financie, aby mohla fungovať, aby fungoval náš komunitný život a mohol ďalej rásť. Toto je úloha Komunitného centra Rozkvet, občianskeho združenia. Vďaka nemu sa môže realizovať každý, kto má nápad, ako urobiť Rozkvet lepšou komunitou. Každý, kto hľadá pomoc, alebo má čas a schopnosti, ako niekomu pomôcť, každý, kto chce svoj talent od Pána rozdávať ďalej.

Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Považská Bystrica:

- **Podpora duševného zdravia a psychologických služieb** - viac špecializovaných poradenských centier, rozšíriť dostupnosť psychoterapeutických služieb.
- **Mentoring a kariérne poradenstvo** - pomoc v rozhodovaní o ďalšom štúdiu alebo kariére, programy zamerané na mentorstvo s odborníkmi z rôznych oblastí.
- **Služby pre mladých a dospelých rodičov** - špecializované služby pre mladých rodičov, poradenstvo v oblasti rodičovských zručností, ale aj praktická podpora pri zabezpečovaní ďalšieho vzdelávania a práce.
- **Športové a rekreačné zariadenia pre mládež** - dostupnejšie športové zariadenia, kvalitné tréningy a rekreačné možnosti.
- **Dostupnejšie služby pre mladých so zdravotným postihnutím alebo iným znevýhodnením** - zariadenia a programy zamerané na podporu mladých ľudí s postihnutím.
- **Zariadenia na podporu nezamestnaných mladých ľudí** - konkrétne programy zamerané na podporu mladých nezamestnaných, vrátane praxe, stáží alebo možností na získanie konkrétnych zručností.
- **Služby pre mladých migrantov a iné zraniteľné skupiny** - ako sú napríklad mladí ľudia z rómskych komunít, podpora v integrácii do miestnej komunity, jazykové kurzy, mentoring, špecializované poradenské služby.
- **Aktivity zamerané na prevenciu rizikového správania** - programy zamerané na prevenciu závislosti, šikanovania, násillia alebo kriminality.
- **Podpora pre mladých podnikateľov** - poradenstvo v oblasti podnikania, praktická pomoc pri rozbehu vlastného podnikania, prístup k mentorom, podporným programom, startupovým fondom.

Tabuľka 86 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Považská Bystrica

Charakter služby	Dôvod absencie	Očakávané prínosy
Podpora duševného zdravia a psychologických služieb	V okrese Považská Bystrica je nedostatok špecializovaných služieb na podporu duševného zdravia, čo vedie k zhoršeniu psychického stavu u mladých ľudí NEET.	Zlepšenie duševného zdravia, prevencia psychických problémov, podpora v krízových situáciách, zníženie psychického stresu.
Mentoring a kariérne poradenstvo	Mladí ľudia NEET v okrese nemajú dostatok príležitostí na rozvoj kariérnych plánov a orientáciu v profesijnom živote.	Posilnenie zamestnateľnosti, lepšia orientácia na trhu práce, podpora pri rozhodovaní o kariérnej ceste, prístup k odborným mentorom a praxi.

²⁷ <https://saletinirozkvet.webnode.sk/komunitne-centrum-rozkvet/>

Služby pre mladých a dospievajúcich rodičov	V okrese chýbajú špecializované služby pre mladých rodičov, čo sťažuje ich integráciu do pracovného trhu a spoločnosti.	Poskytovanie praktických zručností pre rodičov, podpora pri štúdiu a práci, zlepšenie rodičovských schopností, zníženie rizika sociálnej exklúzie mladých rodičov.
Športové a rekreačné zariadenia pre mládež	Okres nemá dostatok športových a rekreačných zariadení, čo obmedzuje možnosť aktívneho trávenia voľného času pre mladých ľudí NEET.	Podpora zdravého životného štýlu, rozvoj fyzických zručností, posilnenie tímovej spolupráce, zníženie sedavého spôsobu života, prevencia problémov s obezitou a inými chorobami.
Dostupnejšie služby pre mladých so zdravotným postihnutím	Mladí ľudia NEET so zdravotným postihnutím čelia v okrese obmedzeným možnostiam v oblasti vzdelania, kultúry a športu.	Zlepšenie prístupu k vzdelaniu a kultúrnym aktivitám, integrácia do bežného života, posilnenie sociálnej inklúzie, zlepšenie kvality života a psychickej pohody.
Zariadenia na podporu nezamestnaných mladých ľudí	Okres nemá dostatočne rozvinuté programy, ktoré by pomohli mladým ľuďom NEET získať pracovné skúsenosti a zručnosti potrebné pre zamestnanie.	Zvýšenie zamestnatelnosti, poskytnutie praktických skúseností, zlepšenie odborných a technických zručností, zníženie miery nezamestnanosti.
Služby pre mladých migrantov a zraniteľné skupiny	Okres nemá dostatočne vyvinuté služby na integráciu mladých migrantov a zraniteľných skupín do spoločnosti.	Podpora integrácie mladých migrantov a zraniteľných skupín, zlepšenie prístupu k vzdelaniu a zamestnaniu, zníženie rizika sociálnej izolácie a diskriminácie.
Aktivity zamerané na prevenciu rizikového správania	Okres Považská Bystrica čelí problémom s vysokou mierou rizikového správania ako sú drogové závislosti alebo kriminalita.	Zníženie rizikového správania, prevencia závislostí a kriminality, ochrana mladých pred negatívnymi vplyvmi, posilnenie zdravého životného štýlu.
Podpora pre mladých podnikateľov	V okrese chýba podpora pre začínajúcich podnikateľov a mladých ľudí NEET s podnikateľským potenciálom.	Poskytnutie podnikateľských nástrojov, mentoring, podpora pri zakladaní a rozvoji vlastného podnikania, zlepšenie podnikateľského prostredia a zamestnanosti.

Očakávané výsledky pre mladých ľudí NEET v okrese Považská Bystrica:

- Zvýšenie zamestnatelnosti a pracovných príležitostí.
- Zlepšenie duševného zdravia a prevencia psychických problémov.
- Podpora sociálnej integrácie zraniteľných skupín, migrantov a mladých rodičov.
- Rozvoj podnikateľských zručností a podpora pri zakladaní vlastných projektov.
- Zvýšenie kvality života cez aktivity podporujúce zdravie, šport a vzdelávanie.
- Prevencia rizikového správania a zlepšenie životných podmienok mladých ľudí.

5.1.7 Okres Prievidza

V okrese Prievidza bolo **zmapovaných 55 aktérov**, ktorých cieľovou skupinou sú mladí ľudia, vrátane osôb v situácii NEET. Zameriavajú sa na ich podporu a podporu ich rodín v rôznych životných situáciách.

V okrese Prievidza pôsobí široká sieť aktérov, ktorí poskytujú rôzne služby a aktivity pre mladých ľudí. Tieto organizácie sa zameriavajú na poskytovanie psychologickkej, pedagogickej, diagnostickej, výchovnej, poradenskej a preventívnej starostlivosti deťom a mládeži, čím podporujú ich osobnostný a sociálny rozvoj. Zabezpečujú prístup k informáciám a odbornému poradenstvu, ako aj vypracovanie vzdelávacích

materiálov, ktoré sú zamerané na rozvoj mládeže v rôznych oblastiach, ako je vzdelávanie, kariéra či zdravie.

Informačné centrá mladých v regióne ponúkajú poradenstvo, ktoré sa týka rôznych oblastí života mladých ľudí, ako aj odbornú pomoc pri ich profesijnom a osobnom rozvoji. Okrem toho poskytujú akreditované vzdelávacie kurzy pre nezamestnaných, ktoré pomáhajú jednotlivcom získať nové zručnosti a odborné certifikáty, čo zvyšuje ich zamestnateľnosť. V oblasti celoživotného vzdelávania sa organizujú kurzy a školenia, ktoré podporujú rozvoj zručností detí a mládeže, pričom sa kladie dôraz na praktické zručnosti a teoretické poznatky, ktoré mladí ľudia môžu využiť vo svojej kariére.

Vybrané organizácie sa zameriavajú na duševné zdravie a psychosociálnu podporu, poskytujú pomoc v oblasti zdravotnej starostlivosti, humanitárnej pomoci, prevencie a výchovy v oblasti zdravia, čo má významný vplyv na podporu znevýhodnených skupín obyvateľov. Tieto organizácie tiež ponúkajú sociálnu pomoc pre rodiny v núdzi, deti v náhradnej starostlivosti, ako aj pomoc pri riešení problémov s dlhmi alebo právnymi záležitosťami, čím podporujú integráciu znevýhodnených jednotlivcov do spoločnosti.

V okrese Prievidza sa tiež ponúkajú služby na podporu inklúzie a integrácie marginalizovaných skupín, ako sú osoby z rómskych komunít alebo ľudia žijúci v oblastiach s reprodukovanou generačnou chudobou. Tieto organizácie zabezpečujú rôzne aktivity na zlepšenie životných podmienok a podporu sociálnej inklúzie. Okrem toho sa venujú prevencii sociálno-patologických javov, ako je kriminalita alebo zneužívanie návykových látok, organizovaním prednášok, seminárov a ďalších podujatí, ktoré mladým ľuďom pomáhajú lepšie pochopiť dôsledky týchto problémov a poskytujú nástroje na ich prevenciu.

V oblasti športu, kultúry a voľnočasových aktivít organizácie v okrese Prievidza ponúkajú množstvo programov pre deti a mládež, ktoré zahŕňajú rôzne záujmové činnosti, rekreačné programy a športové aktivity. Tieto programy sú zamerané na osobnostný rast a podporu zdravého životného štýlu. Mládežnícke organizácie, ako aj miestne mestské aktivity, podporujú rozvoj kritického myslenia a aktívne zapájanie mládeže do rozhodovacích procesov v komunite, čím pomáhajú vytvárať priestor pre mladých ľudí a zlepšujú kvalitu života v meste.

Pre mladých s podnikateľskými ambíciami a mladých podnikateľov sú k dispozícii vzdelávacie programy a poradenské služby, ktoré podporujú rozvoj podnikateľských zručností a poskytujú finančnú podporu pri zakladaní vlastného podnikania. Tieto aktivity pomáhajú získať potrebné znalosti a zručnosti na to, aby uspeli v podnikateľskom prostredí.

Súčasťou ponuky v okrese sú aj služby, ktoré podporujú osoby v krízových životných situáciách, ako sú závislosti, sociálna vylúčenosť alebo problémy s bývaním. Organizácie poskytujú terapeutickú pomoc, sociálnu prácu, poradenstvo a podporu pri reintegrácii do spoločnosti. To zahŕňa aj pomoc pri hľadaní zamestnania a zlepšovaní pracovných zručností.

Celkovo, organizácie pôsobiace v okrese Prievidza sa zameriavajú na komplexnú podporu mládeže v rôznych oblastiach ich života. Zabezpečujú nielen vzdelávacie a profesijné príležitosti, ale aj podporu v oblasti duševného zdravia, sociálnej inklúzie, kultúrneho a športového rozvoja, ako aj pomoc v krízových a núdzových situáciách. Týmto spôsobom prispievajú k celkovému rozvoju a pozitívnej budúcnosti mladých ľudí v regióne.

Príklady dobrej praxe v okrese Prievidza:

- **VZIN Vzdelávací inštitút o.z.**²⁸

Občianske združenie sa vďaka podpore z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu a Operačnému programu Efektívna verejná správa Ministerstva vnútra SR, podieľa na zefektívnení verejnej správy v okrese Prievidza a to prostredníctvom projektu s názvom „Spoločnosť bez bariér“. Cieľom projektu „Spoločnosť bez bariér“ bol monitoring prístupnosti vybraných subjektov verejnej správy v okrese Prievidza občanom so zdravotným postihnutím a to prostredníctvom dvoch aktivít: 1. Monitoring bezbariérovej architektonickej a dopravnej prístupnosti subjektov verejnej správy 2. Monitoring prístupnosti komunikácie verejnej správy s osobami so zdravotným postihnutím. Aktivity smerujúce k dosiahnutiu cieľov projektu „Spoločnosť bez bariér“, spočívali v zistení aktuálnej situácie u subjektov verejnej správy v okrese Prievidza, následnom vyhodnotení aktuálneho stavu a odporúčaní návrhov na odstránenie zistených nedostatkov prostredníctvom vypracovaných priebežných monitorovacích správ. Výstupom z projektu sú záverečné monitorovacie správy, ktoré poskytujú ucelený obraz o prístupnosti

²⁸ <https://vzin.sk/projekty/>

verejných inštitúcií v okrese Prievidza. Veríme, že ich výsledky poslúžia na zlepšenie prístupnosti a odstránenie bariér nielen v subjektoch verejnej správy.

- **Provital, o.z. Resocializačné stredisko Dom života bez drog, Prievidza²⁹**

Spolupráca so zdravotníctvom začína tiež nástupom klienta do resocializácie. Prihlasujeme ho k obvodnému všeobecnému lekárovi, návšteva psychiatra je taktiež nevyhnutná a je koniec koncov aj povinná do troch dní po odchode z protitoxikomanickej liečby. V rámci diagnostického procesu, kde najdôležitejšou je podrobná sociálna anamnéza, definujeme problém klienta, snažíme sa nájsť príčiny jeho vzniku, zisťujeme ako pokračoval, v akom prostredí gradoval, či sa opakoval, kto a čo mu pomáhalo a čo nie, vyžadujeme vyjadrenie klienta, či sa ho pokúšal riešiť, resp. čo potrebuje k jeho riešeniu. Stanovením sociálnej diagnózy, pomenujeme v spolupráci s klientom jeho problém. Chápeme ho ako porozumenie a ozrejmienie. Informácie o klientovi sa počas jeho pobytu v zariadení zvyčajne menia, pribúdajú (rodinné podmienky, zdravotný stav, napr. vyšetovanie PZ), preto je dôležité zohľadňovanie týchto faktov v ďalšej práci s klientom. Plán práce s klientom je v našom zariadení vytváraný za aktívnej účasti klienta. Nepovažujeme ho za nemenný, nakoľko každý deň prináša zmeny a nové možnosti. Zohľadňujeme priority, postupnosť ale aj dostupnosť riešení, vplyvy odborníkov, rodiny, okolia a stanovujeme „kalendár možností a príležitostí“ na ceste k abstinencii. Dôraz kladieme na zodpovednosť klienta k naplneniu tohto „kalendára“.

- **Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar pobočka Prievidza³⁰**

V Spoločnosti Úsmev ako dar aktuálne sprevádzame konkrétnych 556 rodín, v ktorých je 1390 detí. Blíži sa začiatok školského roka a mnohé z týchto detí nastúpia do materských, základných a stredných škôl, tak ako ďalších niekoľko stotisíc detí a mladých ľudí na Slovensku. Nevieme pomôcť všetkým, no spoločne to môžeme uľahčiť a podporiť týchto dvestošestnásť rodín. Po úhrade najakútnejších výdavkov spojených s nástupom do školy v septembri týmto deťom veľmi pomôže pravidelná podpora počas celého školského roka. Mamy z týchto chudobných rodín sú v situácii, kedy je pre nich nereálne zabezpečiť pre svoje deti všetko potrebné. Bez pomoci druhých to nezvládnú.

- **Komunitné centrum Prievidza Spokojnosť, n.o.³¹**

Už viac ako 15 rokov pôsobíme v oblasti práce s vylúčenou komunitou, ktorá je charakterizovaná spolužitím rómskych a nerómskych obyvateľov. Prostredníctvom komunitnej práce a realizáciou antidiskriminačných a prointegračných programov sa snažíme o zlepšenie životných podmienok, inklúziu a dosiahnutie pozitívnej zmeny v spoločnosti v duchu hodnôt tolerancie a prijatia inakosti.

- **Centrum voľného času Handlová³²**

CVČ je školské zariadenie mesta Handlová s celoročnou prevádzkou. Zabezpečuje výchovno – vzdelávaciu, záujmovú a rekreačnú činnosť pre deti, mládež a rodičov v ich voľnom čase. Má dlhoročnú históriu, bolo založené v septembri 1954 ako Okresný dom pionierov a mládeže. V súčasnosti sídli v priestoroch Domu kultúry. Okrem pravidelnej popoludňajšej záujmovej činnosti organizujeme celomestské športové, prírodovedné a kultúrne podujatia. Venujeme sa aj mládeži do 30 rokov, ktorí svoje aktivity realizujú cez Detský a mládežnícky parlament. Našou snahou je spolupráca so všetkými organizáciami na území mesta Handlová.

Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Prievidza:

- **Podpora kariérneho poradenstva a profesijného rozvoja** - pomoc pri výbere profesijnej dráhy, profesijných zručnostiach a predpokladoch na trhu práce, kurzy a poradenstvo zamerané na podnikanie, kariérne poradenstvo, mentoring a rozvoj praktických zručností.
- **Psychologická a emocionálna podpora** - prevencia psychických problémov, stresu, depresie a sociálnej izolácie.
- **Nízko-prahové centrá a sociálna inklúzia** - priestor na rozvoj osobnostného rastu, prevenciu drogovej závislosti a iných rizikových správání.
- **Podpora pri hľadaní zamestnania a profesijného začlenenia** - poradenstvo pri hľadaní práce, pomoc pri príprave životopisov, rozvoj zručností potrebných pre trh práce.

²⁹ <https://www.nitrianskepravno.sk/oz-provital.html>

³⁰ <https://www.usmev.sk/skola/>

³¹ <https://ispokojnost.sk/socialna-integracia-2/>

³² <https://cvchandlova.edupage.org/a/profil-cvc>

- **Vzdelávacie a tréningové kurzy pre mladých ľudí a nezamestnaných** - kurzy, tréningy a semináre zamerané na rozvoj technických, digitálnych a mäkkých zručností.
- **Programy zamerané na prevenciu závislostí** - preventívne programy a poradenstvo zamerané na závislosti ako alkohol, drogy, gambling.
- **Podpora kreativity a podnikateľského ducha** - mentorstvo, poradenstvo a podpora mladých s podnikateľskými ambíciami a začínajúcich podnikateľov.
- **Dostupnejšie informačné a digitálne služby pre mladých** - viac digitálnych platforiem na zdieľanie informácií a poradenských služieb, získavanie relevantných informácií o vzdelávaní, zamestnaní, kultúrnych alebo spoločenských podujatiach.

Tabuľka 87 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Prievidza

Charakter služby	Dôvod absencie	Očakávané prínosy
Podpora kariérneho poradenstva a profesijného rozvoja	V okrese Prievidza chýbajú špecializované služby na orientáciu v profesijnom živote a na trhu práce. Mladí ľudia NEET často nemajú jasnú predstavu o svojej kariére.	Pomoc pri výbere profesijnej dráhy, zvýšenie zamestnateľnosti, zlepšenie orientácie na trhu práce.
Psychologická a emocionálna podpora	Okres čelí rastúcemu počtu mladých ľudí NEET s duševnými problémami, ale dostupnosť odborných služieb je stále obmedzená.	Zlepšenie duševného zdravia, prevencia depresie a úzkosti, zníženie rizika sociálnej izolácie, podpora psychickej odolnosti mladých.
Nízko-prahové centrá a sociálna inklúzia	V okrese chýbajú nízko-prahové zariadenia, ktoré by ponúkli mladým bezpečné prostredie a podporné služby zamerané na prevenciu rizikového správania.	Poskytnutie bezpečných priestorov, zníženie rizika kriminality, podpora osobnostného rozvoja.
Podpora pri hľadaní zamestnania a profesijného začlenenia	V okrese je obmedzený prístup k službám, ktoré by pomohli mladým ľuďom NEET uplatniť sa na trhu práce, najmä v oblasti praktických zručností a poradenstva.	Zlepšenie šancí na zamestnanie, podpora pri tvorbe životopisov, rozvoj profesijných zručností, zlepšenie orientácie v pracovnom trhu.
Vzdelávacie a tréningové kurzy pre mladých ľudí a nezamestnaných	V okrese chýbajú dostupné vzdelávacie a tréningové kurzy pre mladých ľudí NEET, ktoré by im umožnili získať nové zručnosti potrebné pre zamestnanie.	Rozvoj technických a digitálnych zručností, zlepšenie zamestnateľnosti, možnosť ďalšieho vzdelávania a odbornej prípravy.
Programy zamerané na prevenciu závislostí	Okres má vysoký výskyt rizikového správania medzi mladými ľuďmi, ale neexistujú dostatočné prevenciu závislostí a sprievodné poradenstvo.	Prevencia závislostí, podpora v liečbe závislostí, zníženie rizika drogovej a alkoholovej závislosti medzi mladými, podpora zdravého životného štýlu.
Podpora kreativity a podnikateľského ducha	Mladí ľudia NEET v Prievidzi majú limitované možnosti na rozvoj podnikateľských zručností a spustenie vlastného podnikania.	Podpora mladých podnikateľov, mentorstvo, možnosť financovania a rozvoja podnikateľských nápadov, vytváranie podnikateľského ekosystému.
Dostupnejšie informačné a digitálne služby pre mladých	Mladí ľudia NEET v Prievidzi nemajú dostatok prístupu k digitálnym nástrojom a platformám, ktoré by im poskytovali informácie o vzdelávacích, profesijných a spoločenských príležitostiach.	Zlepšenie dostupnosti informácií, uľahčenie prístupu k vzdelávacím a profesijným príležitostiam, posilnenie digitálnych kompetencií.

Očakávané výsledky pre mladých ľudí NEET v okrese Prievidza:

- Zvýšenie zamestnateľnosti a lepšia príprava na pracovný trh.
- Rozvoj technických, digitálnych a mäkkých zručností potrebných na trhu práce.
- Zlepšenie duševného zdravia a prevencia sociálnej izolácie.
- Podpora podnikateľského ducha a mentorstvo pre začínajúcich podnikateľov.
- Prevencia závislostí a rizikového správania medzi mladými ľuďmi.
- Rozvoj kreativity a osobnostného rastu prostredníctvom rôznych aktivít.

5.1.8 Okres Púchov

V okrese Púchov bolo **zmapovaných 20 aktérov**, ktorých cieľovou skupinou sú mladí ľudia, vrátane osôb v situácii NEET. Zameriavajú sa na ich podporu a podporu ich rodín v rôznych životných situáciách.

V okrese Púchov pôsobí množstvo aktérov, ktorí poskytujú rôzne služby a podporu pre mladých ľudí. Tieto služby pokrývajú širokú škálu potrieb od psychologickkej a sociálnej podpory po rozvoj osobnostných a profesionálnych zručností.

Niektoré organizácie poskytujú psychologickú, pedagogickú, diagnostickú a výchovnú starostlivosť, ktoré sú zamerané na deti a mládež. Tieto služby často zahŕňajú aj poradenskú a preventívnu starostlivosť, s cieľom podporiť ich osobnostný rast, zlepšiť ich vzdelávacie výsledky a pomôcť im vyrovnáť sa s rôznymi životnými výzvami.

Ďalšie aktivity organizácií sú orientované na poskytovanie informačných a poradenských služieb pre mladých ľudí, ktoré sú zamerané na ich osobný a profesionálny rozvoj. Tieto organizácie pomáhajú mladým ľuďom riešiť problémy, ktoré súvisia s ich kariérou, vzdelávaním a celkovým životným smerovaním.

V okrese Púchov pôsobia aj organizácie zamerané na podporu kultúry a umenia. Tieto organizácie organizujú voľnočasové aktivity, kultúrne podujatia, vzdelávacie aktivity a tvorivé dielne. Tieto podujatia podporujú sebarealizáciu mladých ľudí, rozširovanie ich kontaktov, a rozvoj umeleckých zručností.

Niektoré organizácie sa zameriavajú na pomoc ľuďom v hmotnej núdzi, opusteným rodinám, ľuďom bez domova, ako aj tým, ktorí majú zdravotné postihnutie. Tieto organizácie poskytujú rôzne formy sociálnej pomoci, ako sú charitatívne služby, podpora pri hľadaní bývania, sociálne poradenstvo a pomoc pri integrácii do spoločnosti.

V oblasti sociálnych služieb sa vykonávajú aj opatrenia zamerané na podporu rodín a detí v náhradnej starostlivosti. Organizácie poskytujú dočasnú starostlivosť, ktorá nahrádza prirodzené rodinné prostredie, najmä v prípadoch, keď je potrebné zabezpečiť ochranu detí pred negatívnymi vplyvmi ich pôvodného prostredia.

Organizácie v okrese Púchov tiež zabezpečujú výchovno-vzdelávacie a rekreačné činnosti pre deti a mládež do veku 30 rokov. Cieľom týchto aktivít je podporovať osobnostný rozvoj, ako aj podporovať zdravé a aktívne trávenie voľného času. Okrem toho niektoré organizácie ponúkajú alternatívy spôsobu trávenia voľného času, ktoré prispievajú k rozvoju asertívnosti, sebarealizácie a osobného rastu mladých ľudí.

V okrese Púchov pôsobia aj organizácie, ktoré sa zameriavajú na prevenciu sexuálne prenosných ochorení, závislostí a násillia, ako aj na výchovu k manželstvu a rodičovstvu. Takéto organizácie poskytujú vzdelávacie programy a informačné kampane, ktoré sa zameriavajú na prevenciu rizikových správání a podporujú mladých ľudí v zodpovednom prístupe k týmto témam.

Okrem toho, niektoré organizácie v Púchove organizujú podujatia a aktivity pre mládež v spolupráci s mestom, čím sa snažia o rozvoj kultúrnych, vzdelávacích a športových programov. Tieto aktivity sú zamerané na zlepšenie prístupu mladých ľudí k vzdelávaniu, aktívnemu tráveniu voľného času a podporu ich integrácie do spoločnosti.

V okrese Púchov funguje prostredníctvom vybraných organizácií a vzdelávacích inštitúcií sprostredkovanie práce, podpora zamestnanosti a profesijného poradenstva, čo pomáha mladým ľuďom pri ich začleňovaní na pracovný trh. Tieto organizácie tiež poskytujú poradenstvo, pomoc pri hľadaní zamestnania a organizujú rôzne projekty zamerané na zvyšovanie zamestnateľnosti mladých ľudí.

Príklady dobrej praxe v okrese Púchov:

- **STAR n.o.**³³

STAR n.o. priniesla na Slovensko pilotný projekt Nurture International Škola, ktorého cieľom bola implementácia základných Nurture princípov do vzdelávacieho systému zapojených škôl. Ide o výchovno-vzdelávací prístup, ktorý berie do úvahy individuálny vývin, dopad traumy a podporuje vytváranie bezpečného a podporujúceho prostredia, ktoré motivuje dosiahnutie plného potenciálu. Do projektu sa zapojilo 9 materských a základných škôl zo 4 krajov a 5 okresov, vrátane cirkevnej školy, školy s vyučovacím jazykom maďarským, školy s dvojjmenným vyučovaním a so 100% rómskou populáciou. Vzdelávanie a jednotlivé aktivity absolvovalo 267 členov pedagogického a inkluzívneho tímu. Projekt má dosah na 2722 žiakov, z toho 340 je žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vrátane 17 žiakov so všeobecným intelektovým nadaním a 378 žiakov pochádza zo sociálne znevýhodneného prostredia. Počas 12 mesiacov sa zamestnanci škôl zúčastnili osobných a online školení. Pravidelne pracovali na úlohách a výzvach. Podporovali sa navzájom v skupinách – zdieľali videá a fotografie, zdieľali nápady a ich uplatnenie pre žiakov, personál a rodičov.

- **OZ NUMENIUS**³⁴

Čo by to bola za oslava, keby na nej chýbala torta? Preto sme sa ako Občianske združenie NUMENIUS rozhodli prekvapiť Domov sociálnych služieb v Púchove. Oslavovali svoje 30. výročie a my sme im pripravili malé prekvapenie – priniesli sme im tortu a samozrejme sme sa spoločne výborne zabavili. Veľké poďakovanie patrí pani riaditeľke a všetkým zamestnancom za ich obetavú prácu.

- **ACET SR**³⁵

ACET SR je občianske združenie, ktoré má na Slovensku viac ako 20-ročnú históriu. Zaoberá sa primárnou prevenciou v oblasti sexuálne prenosných ochorení, závislosti, násillia a výchovy k manželstvu a k rodičovstvu. Prednáškami ročne oslovujeme viac ako 2500 študentov základných a stredných škôl. Naším cieľom je vzdelávanie, podpora mladých ľudí a pedagógov. Veríme v generáciu mladých ľudí a vidíme v nich obrovský potenciál. Naše hodnoty sú postavené na zdravej rodine, kresťanských hodnotách a odbornom prístupe.

- **STAR n.o.**³⁶

Nezisková organizácia STAR n.o. bola založená za účelom podpory inklúzie v spoločnosti. Úspešné inovatívne programy zo zahraničia chceme zaviesť do praxe na Slovensku s cieľom aktívne vzdelávať a rozvíjať spoločnosť, v ktorej žijeme. Inšpirujeme, vzdelávame a podporujeme jednotlivcov, školy a organizácie v budovaní inkluzívnej spoločnosti. NURTURE INTERNATIONAL ŠKOLA STAR n.o. priniesla na Slovensko pilotný projekt Nurture International Škola, ktorého cieľom bola implementácia základných Nurture princípov do vzdelávacieho systému zapojených škôl. Ide o výchovno-vzdelávací prístup, ktorý berie do úvahy individuálny vývin, dopad traumy a podporuje vytváranie bezpečného a podporujúceho prostredia, ktoré motivuje dosiahnutie plného potenciálu. Do projektu sa zapojilo 9 materských a základných škôl zo 4 krajov a 5 okresov, vrátane cirkevnej školy, školy s vyučovacím jazykom maďarským, školy s dvojjmenným vyučovaním a so 100% rómskou populáciou.

Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Púchov:

- **Poradenstvo a podpora v oblasti duševného zdravia** - prevencia problémov ako sú úzkosti, depresie, stres, šikana a závislosti, prístup k pravidelným konzultáciám alebo podporným skupinám.
- **Väčšia podpora mladých ľudí zo znevýhodnených skupín** - podpora v oblasti vzdelávania, mentoringu, a integrácie do spoločnosti pre etnické menšiny, osoby so zdravotným postihnutím, deti z náhradnej starostlivosti.
- **Rozšírenie voľnočasových aktivít** - športové a umelecké aktivity záujmové krúžky, športové kluby mimo školského systému, letné tábory alebo aktivity orientované na rozvoj kreativity.
- **Podpora digitálnej gramotnosti a IT vzdelávania** - kurzy a špecializované vzdelávanie na zlepšenie digitálnej gramotnosti, programovanie, grafiky, digitálny marketing.

³³ <https://starno.sk/projekty/>

³⁴ <https://numenius.sk/projekty/>

³⁵ <https://acetsr.sk>

³⁶ <https://starno.sk>

- **Služby pre mladých a dospelých rodičov** - podpora a pomoc v oblasti finančného zabezpečenia, výchovy detí alebo ich profesionálneho a osobného rozvoja, poskytovanie poradenských služieb, vzdelávacích programov pre rodičov, či pomoc pri hľadaní zamestnania alebo bývania.
- **Podpora pre mladých podnikateľov** - mentoring, poradenstvo, financovanie a inkubáciu nápadov, pomoc prekonať administratívne, právne a ekonomické prekážky, pri zakladaní vlastného podnikania.
- **Podpora inkluzívnej spoločnosti** - programy na podporu sociálne znevýhodnených skupín, organizovanie aktivít a vzdelávacích programov s rovnakým prístupom pre všetkých mladých ľudí bez ohľadu na ich sociálne alebo etnické zázemie.
- **Služby pre medzigeneračný dialóg a rozvoj komunitných aktivít** - podpora dialógu medzi mladými ľuďmi a staršími generáciami na zlepšenie vzťahov v komunite.

Tabuľka 88 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Púchov

Charakter služby	Dôvod absencie	Očakávané prínosy
Poradenstvo a podpora v oblasti duševného zdravia	V okrese Púchov je obmedzený prístup k odborným službám zameraným na duševné zdravie mladých ľudí NEET.	Zlepšenie duševného zdravia mladých ľudí, prevencia a riešenie psychických problémov, zníženie rizika sociálnej izolácie a zlepšenie kvality života.
Väčšia podpora mladých ľudí zo znevýhodnených skupín	Mladí ľudia NEET zo znevýhodnených skupín majú v okrese obmedzený prístup k podporným programom, ktoré by im pomohli s integráciou do spoločnosti a vzdelávacieho systému.	Zlepšenie inklúzie a rovnakých príležitostí pre všetkých mladých ľudí, podpora ich integrácie do komunity, zníženie sociálneho vylúčenia a zlepšenie vzdelanostných šancí.
Rozšírenie voľnočasových aktivít	Okres ponúka len obmedzené voľnočasové možnosti mimo školského systému, čo bráni rozvoju kreativity a fyzickej aktivity u mladých ľudí NEET.	Rozvoj kreativity a fyzických zručností, podpora aktívneho trávenia voľného času, zlepšenie sociálnych a emocionálnych schopností, zníženie rizika sociálnej izolácie.
Podpora digitálnej gramotnosti a IT vzdelávania	V okrese je slabý prístup k vzdelávaniu v oblasti IT a digitálnych technológií, čo môže brániť mladým ľuďom NEET v rozvoji relevantných zručností pre moderný pracovný trh.	Zvýšenie digitálnych a technologických zručností, lepšie šance na zamestnanie v technických a IT oblastiach, rozvoj inovatívnych schopností.
Služby pre mladých a dospelých rodičov	Mladí rodičia v Púchove nemajú dostatok podpory pri riešení problémov spojených s rodičovstvom, kariérou a financovaním svojho života.	Zlepšenie kvality života mladých rodičov, podpora v starostlivosti o deti, pomoc pri zlepšovaní profesionálnych šancí a zabezpečení finančnej stability.
Podpora pre mladých podnikateľov	V okrese Púchov chýbajú dostatočné programy a služby, ktoré by podporili rozvoj podnikateľských nápadov a umožnili mladým začať vlastný biznis.	Rozvoj podnikateľského ducha, zníženie prekážok pri zakladaní podnikania, podporovanie inovatívnych nápadov, stimulácia ekonomiky.
Podpora inkluzívnej spoločnosti	Mladí ľudia NEET zo sociálne a etnicky znevýhodnených skupín nemajú vždy rovnaké príležitosti v prístupe k vzdelaniu a kariére. Chýbajú programy, ktoré by podporovali inklúziu a rovnosť.	Zlepšenie sociálnej inklúzie, podpora rovnakých príležitostí pre všetkých, zníženie sociálnych rozdielov, posilnenie komunity a rozvoj občianskej spoločnosti.
Služby pre medzigeneračný	V okrese nie sú dostatočné platformy na medzigeneračný dialóg, čo môže spôsobovať napätie medzi	Zlepšenie vzťahov medzi generáciami, podpora komunitných aktivít, vytváranie spoločenských

dialóg a rozvoj komunitných aktivít	generáciami a brániť vzájomnému porozumeniu.	väzieb, posilnenie občianskeho povedomia a angažovanosti.
--	--	---

Očakávané výsledky pre mladých ľudí NEET v okrese Púchov:

- Zvýšenie zamestnateľnosti prostredníctvom digitálnych a podnikateľských zručností.
- Podpora duševného zdravia a prevencia psychických problémov.
- Rozvoj kreativity a fyzických zručností cez rôzne voľnočasové aktivity.
- Posilnenie inklúzie a rovnakých príležitostí pre mladých zo znevýhodnených skupín.
- Zlepšenie kvality života mladých rodičov cez poradenstvo a podporu pri rodičovstve.
- Podpora podnikateľských ambícií a pomoc pri zakladaní a rozvoji vlastného podnikania.
- Zvýšenie sociálnej súdržnosti a vzájomného porozumenia medzi generáciami a rôznymi skupinami.

5.1.9 Okres Trenčín

V okrese Trenčín bolo **zmapovaných 76 aktérov**, ktorých cieľovou skupinou sú mladí ľudia, vrátane osôb v situácii NEET. Zameriavajú sa na ich podporu a podporu ich rodín v rôznych životných situáciách.

V okrese Trenčín pôsobí množstvo aktérov, ktorí poskytujú rôzne druhy služieb pre deti a mládež. Tieto organizácie sa zaoberajú širokým spektrom aktivít, ktoré zahŕňajú podporu v oblasti vzdelávania, voľnočasových aktivít, poradenstva, pomoci pre znevýhodnené skupiny a mnohé ďalšie oblasti.

Viacere organizácie poskytujú psychologickú, pedagogickú a diagnostickú starostlivosť deťom a mládeži, zameriavajúc sa na prevenciu a diagnostiku rôznych problémov, ako sú školské ťažkosti, psychické problémy či vzťahové problémy. Okrem toho ponúkajú odborné poradenstvo pre mladých ľudí, ktorí čelí výchovným, sociálnym či psychologickým problémom, ako aj programy na prevenciu sociálno-patologických javov, šikanovania, drogových závislostí a ďalších problémov.

V oblasti neformálneho vzdelávania a dobrovoľníckych aktivít organizácie podporujú rozvoj mladých ľudí do 30 rokov. Tieto organizácie ponúkajú priestor pre osobný a profesijný rast, kariérové poradenstvo a zlepšenie sociálnych a prevencia problémových situácií. Programy sa zameriavajú na prepojenie študentov s odborníkmi, ktorí mladým ľuďom odovzdávajú cenné osobné aj procesné skúsenosti. Zároveň ponúkajú širokú ponuku kurzov a školení zameraných na oblasti ako ekonomika, manažment, podnikanie a informačné technológie.

Organizácie tiež organizujú rôzne kultúrne a športové podujatia, ako sú koncerty, festivaly, výstavy a iné. Tieto podujatia pomáhajú mladým ľuďom rozvíjať ich kreatívne schopnosti, zlepšovať sociálne zručnosti a aktivizovať ich voľný čas. V oblasti technológie a inovácií organizácie ponúkajú kurzy a krúžky, ktoré rozvíjajú zručnosti v oblasti robotiky, elektroniky a programovania, a to nielen formou teoretického vzdelávania, ale aj tvorby reálnych projektov.

Podpora znevýhodnených skupín, ako sú deti a mládež zo sociálne slabších rodín, je ďalšou dôležitou činnosťou viacerých organizácií. Poskytujú pomoc mladým ľuďom z rodín v ohrození, z náhradných rodín, ako aj iných znevýhodnených skupín. Okrem toho ponúkajú právne a sociálne poradenstvo pre osoby v materiálnej núdzi a pomoc pri riešení problémov, ako sú dlhy, bývanie alebo sociálna integrácia. Kľúčovou oblasťou činnosti je aj podpora pre obe domáci násilí a iných krízových situácií. Organizácie poskytujú krízovú intervenciu, poradenstvo, terapiu a pomoc pri prechode do samostatného života. V rámci zdravotnej a sociálnej pomoci sú tu organizácie, ktoré sa venujú pomoci osobám so zdravotným postihnutím.

Organizácie tiež podporujú rozvoj dobrovoľníckych činností v regióne, čo umožňuje mladým ľuďom zapájať sa do komunitných, kultúrnych a sociálnych aktivít. Viaceré z nich ponúkajú aj príležitosti na medzinárodnú spoluprácu, ako aj na vzdelávanie v rámci globálnych výziev, ako je likvidácia chudoby, podpora vzdelania a zdravotnej starostlivosti.

Centrá pre rodiny poskytujú poradenstvo a podporu pri budovaní zdravých rodinných vzťahov a integrácii detí zo znevýhodnených skupín a v spolupráci s inými organizáciami ponúkajú podporu deťom a mladým ľuďom z Ukrajiny pri ich začleňovaní do života na Slovensku.

V oblasti vzdelávania a kultúry sa organizujú rôzne vzdelávacie podujatia, školenia a prednášky na podporu osobnostného rozvoja mladých ľudí. Niektoré organizácie poskytujú tiež rekreačné a zážitkové programy, víkendové pobyty, ktoré slúžia na rozvoj sociálnych zručností a tímovej spolupráce.

Celkovo organizácie v Trenčianskom okrese zabezpečujú širokú škálu aktivít, ktoré podporujú rozvoj mladých ľudí v rôznych oblastiach ich života. Pomáhajú im získať potrebné vedomosti, zručnosti a skúsenosti, ktoré im umožnia úspešne sa začleniť do spoločnosti a rozvíjať svoj potenciál.

Príklady dobrej praxe v okrese Trenčín:

- **DASATO Academy, Trenčín³⁷**

Projektové vyučovanie (PBL): Budúcnosť vzdelávania na slovenských stredných školách Projektové vyučovanie, známe aj ako Project-Based Learning (PBL), je vzdelávacia stratégia, ktorá umožňuje študentom učiť sa prostredníctvom aktívneho zapojenia do reálnych projektov. Táto metóda podporuje rozvoj kritického myslenia, kreativity, spolupráce a komunikácie – zručností, ktoré sú nevyhnutné pre úspech v 21. storočí. Na rozdiel od tradičného vzdelávania, ktoré sa často zameriava na memorovanie a pasívne prijímanie informácií, PBL umožňuje študentom riešiť komplexné problémy z reálneho sveta, pracovať v tímoch a uplatňovať svoje vedomosti v praxi.

- **DofE - The Duke of Edinburgh's International Award Slovensko, o.z.³⁸**

The Duke of Edinburgh's International Award Slovensko, o.z. vznikla v roku 2015 a od marca 2016 sa stala licencovanou Národnou kanceláriou prestížnej Medzinárodnej ceny vojvodu z Edinburghu (DofE). Už po roku sa stala jednou z TOP 3 kancelárií DofE na svete z hľadiska rastu a dnes sme 3. najväčšou kanceláriou v Európe. Program funguje od roku 1956 vo viac ako 130 krajinách sveta a pomohol motivovať milióny mladých ľudí vo veku 14 až 24 rokov, ktorým dáva šancu rozvinúť svoje schopnosti a charakterové vlastnosti pre reálny život, naplniť svoj potenciál a pomôcť im uspieť v živote.

- **Silnejší slabším o.z., Trenčín³⁹**

Inkluzívne spoločnosti - vzdelávanie pre každého: Tvorba veľkého adventného venca s CDR Zlatovce Centrum pre deti a rodiny (CDR) Zlatovce sa zapojilo do vianočnej atmosféry prostredníctvom kreatívnej aktivity v rámci projektu "Inkluzívne vzdelávanie – vzdelávanie pre všetkých". Jednodňové podujatie zamerané na spoločnú tvorbu veľkého adventného venca prinieslo deťom možnosť spolupracovať, rozvíjať kreativitu a prehĺbiť zmysel pre spolupatričnosť. Výsledok aktivity Tvorba veľkého adventného venca bola nielen umeleckým, ale aj spoločenským zážitkom. Deti si rozvíjali manuálne zručnosti, učili sa spolupracovať a vážiť si prácu druhých. Výsledkom bol nádherný veniec, ktorý zdobil priestory centra a stal sa symbolom jednoty a spoločného úsilia. Záver: Táto aktivita opäť potvrdila, že inkluzívne vzdelávanie má veľký význam pri rozvoji vzťahov a zručností detí. Projekt "Inkluzívne vzdelávanie – vzdelávanie pre všetkých" sa stal pevnou súčasťou budovania komunity, ktorá podporuje spoluprácu, akceptáciu a radosť z tvorby.

- **Akadémia Komenského o.z., Trenčín⁴⁰**

Vzdelávacia akadémia Jána Amosa Komenského, s.r.o. pôsobí na trhu vzdelávania od roku 2004. Vznikla za pomoci skúsených odborníkov, dlhodobo pôsobiacich v oblasti tvorby a riadenia programov celoživotného vzdelávania, ako aj lektorov, spolupracujúcich na príprave a realizácii ponúkaných vzdelávacích programov, tréningov, kurzov, školení a seminárov.

- **Kultúrne centrum AKTIVITY, o.z.⁴¹**

Projektová činnosť a účasť na grantových schémach vždy bola dôležitou súčasťou našej práce. Od roku 2004 sme mali možnosť úspešne spolupracovať s organizáciami ako napríklad Nadácia Orange, O2 Think Big, Nadácia SPP, Kresťanský Zbor Trenčín, Trenčianska Nadácia, Nadácia pre deti Slovenska, IUVENTA, Nadácia Ekopolis, Nadácia Jednota COOP alebo Ministerstvo vnútra SR. Špeciálne poďakovanie samozrejme patrí Mestu Trenčín za doterajšiu podporu.

³⁷ <https://www.dasato.org/ucitelia-a-studenti-tuzia-po-zmene-projektove-vyucovanie-ako-nastroj-modernizacie-vzdelavania-na-slovensku/>

³⁸ <https://growni.sk/orgs/dofe>

³⁹ <https://www.silnejsislabsim.sk/nas-rozmanity-svet--prehlad-aktivit-a-projektov/inkluzivne-spolocnosti-vzdelavanie-pre-kazdeho-6/>

⁴⁰ <https://trecin.vajak.sk/o-nas/>

⁴¹ <https://kcactivity.com/projekty/>

- **Trenčianske dobrovoľnícke centrum o.z.**⁴²

5 578 zapojených ľudí, 16 646 venovaných hodín. Aj toto sú výsledky Týždňa dobrovoľníctva 2024. Ponuka bola pestrá a jej zmyslom bolo ukázať, čo všetko ponúka dobrovoľnícky svet. Dobrovoľníci a dobrovoľníčky pomáhali pri maľovaní plotov a lavičiek, sprevádzaní seniorov, oprave hradov, príprave hier pre deti, čistení okolia a ďalších rozmanitých aktivitách. Bola to ochutnávka dobrovoľníctva – aby si ľudia mohli vyskúšať, aké to je ísť si „zadobrovoľničiť“. Počas Týždňa dobrovoľníctva sa dobrovoľníci zoznámili s novými ľuďmi a veríme, že v nich zostal dobrý pocit z pomoci svojmu okoliu a tým, ktorí to potrebujú.

- **Centrum pre rodinu Trenčín**⁴³

CPR Trenčín je občianskym združením, za ktorým stoja rodiny Trenčína a okolia, tiež viac ako stovka dobrovoľníkov, ochotných venovať svoj čas pre druhých. Naším cieľom je podpora rodiny. Záleží nám na každej – úplnej, či neúplnej, šťastnej, či v kríze. Chceme motivovať, inšpirovať, sprevádzať, skvalitňovať vzťahy v rodinách a podávať pomocnú ruku ľuďom v zložitej situácii. Ponúkame široké spektrum aktivít napomáhajúcich zdravému fungovaniu rodín, určených pre všetky vekové kategórie. Je za nami množstvo podujatí a aktivít, ktoré sme uskutočnili v spolupráci s Mestom Trenčín, Trenčianskym samosprávnym krajom, trenčianskymi gymnáziami, strednými i základnými školami, škôlkami, farnosťami, rôznymi skupinami a združeniami.

- **Územný spolok SČK Trenčín - dobrovoľníctvo**⁴⁴

Dobrovoľníci sú nosnými piliermi a nositeľmi myšlienok a princípov Slovenského Červeného kríža. Podieľajú na všetkých aktivitách SČK a na jednotlivé činnosti sú špeciálne vyškolení. V roku 2013 Slovenský Červený kríž evidoval 8 873 dobrovoľníkov, ktorí sa podieľajú na aktivitách v oblasti prvej pomoci, darcovstve krvi, pri poskytovaní sociálnych služieb a v humanitárnej pomoci.

- **Bezpečný ženský dom - Luna, n.o. Trenčín**⁴⁵

Pomocná ruka. Vďaka projektu bola ženám a ich deťom poskytnutá komplexná pomoc a podpora odborným personálom, čo pozitívne ovplyvnilo kvalitu ich života v oblasti bezpečia, zdravia, bývania, financií, zamestnania, socializácie. Počas mesiacov január 2022 až apríl 2022 bolo sociálnou pracovníčkou poskytnuté sociálne poradenstvo 128x 22 klientkam individuálnou formou a 14x skupinovú formou. Špeciálna pedagogička poskytla individuálne pedagogické a špeciálno-pedagogické poradenstvo 17 x 8 ženám a 23 deťom. Poskytované intervencie zo strany odborného personálu mali pozitívny dopad na vzťahy medzi matkou a dieťaťom – posilnenie vzťahovej väzby, spracovanie traumatizujúcich zážitkov, osobnostný rozvoj s následným osamostatňovaním sa.

Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Trenčín:

- **Podpora pre mladých podnikateľov** - mentoring, investičné poradenstvo, právne poradenstvo a vytváranie priestorov pre mladých podnikateľov.
- **Psychologická podpora a poradenstvo pre mladých ľudí** - preventívne programy, skupinové poradenstvo a online psychologické poradenstvo.
- **Alternatívy pre trávenie voľného času** – alternatívne spôsoby trávenia voľného času, podpora kreativity a osobného rozvoja, tvorivé dielne, workshopy zamerané na umenie, kultúru, rozvoj technických zručností.
- **Podpora inklúzie a diverzity** – služby venujúce sa kultúrnej a etnickej diverzite, podpora menšinových komunit.
- **Vzdelávacie aktivity zamerané na prevenciu a pomoc pri závislostiach na internete a digitálnych technológiách** – programy a aktivity na prevenciu závislosti na sociálnych sieťach a digitálnych médiách, ktoré by pomohli mladým ľuďom lepšie zvládať čas strávený online a podpora vyváženého prístupu k technológiám.
- **Mentoring a podpora v kariére** - individuálne kariérové poradenstvo, komplexné programy mentoringu, poradenstvo od skúsených profesionálov.
- **Rozšírené programy na podporu mladých ľudí v oblasti zahraničných stáží a mobility** - propagácia príležitosti, získavanie skúsenosti v zahraničí, zlepšenie jazykových zručností.

⁴² <https://dobrovolnictvotn.sk/projekty/>, <https://www.tyzdendobrovolnictva.sk/>

⁴³ <https://www.cprtrencin.sk/o-nas/o-centre/>

⁴⁴ <https://redcross.sk/trencin/zapojte-sa/>

⁴⁵ <https://niestevtomsame.sk/projekt-pomocna-ruka/>

- **Služby na podporu rómskych detí a mladých ľudí** – širšia ponuka špecializovaných programov na podporu rómskych detí a mladých ľudí v oblasti vzdelávania, poradenstva a sociálnej inklúzie.
- **Podporné programy pre mladých ľudí po pobyte v ústavnej starostlivosti** alebo v náhradných rodinách, príprava na samostatný život.

Tabuľka 89 Chýbajúce služby pre mladých ľudí NEET v okrese Trenčín

Charakter služby	Dôvod absencie	Očakávané prínosy
Podpora pre mladých podnikateľov	V okrese Trenčín nie je dostatočná podpora pre mladých ľudí NEET so záujmom o podnikanie. Chýbajú odborníci, mentorstvo a potrebné zázemie na rozvoj podnikateľských nápadov.	Rozvoj podnikateľského ducha, podpora mladých pri zakladaní a raste podnikania, zvýšenie šancí na vytváranie pracovných miest a ekonomický rozvoj.
Psychologická podpora a poradenstvo pre mladých ľudí	V okrese chýba prístup k dostupnej psychologickej pomoci pre mladých ľudí NEET. Psychické problémy ako úzkosti a depresia sa často zanedbávajú, čo môže viesť k vážnejším problémom.	Zlepšenie duševného zdravia mladých ľudí, prevencia psychických problémov, zníženie stigmatizácie duševných porúch, podpora sebavedomia a emocionálnej stability.
Alternatívy pre trávenie voľného času	Mladí ľudia NEET v Trenčíne majú obmedzené možnosti na kvalitné trávenie voľného času, čo môže viesť k nezamestnanosti, nezájmu o osobný rozvoj a rizikovému správaniu.	Poskytnutie kvalitného voľného času, rozvoj kreativity a technických zručností, zvýšenie sebavedomia a osobného rastu, zníženie rizika negatívneho správania.
Podpora inklúzie a diverzity	Okres Trenčín nemá dostatok programov zameraných na inklúziu a podporu menšín. Tieto komunity môžu čeliť diskriminácii a nedostatočným príležitostiam na plnú integráciu do spoločnosti.	Zlepšenie sociálnej inklúzie a rovnakých príležitostí pre všetky skupiny, zníženie predsudkov a diskriminácie, podpora rovnosti a spravodlivosti.
Vzdelávacie aktivity zamerané na prevenciu a pomoc pri závislostiach na internete a digitálnych technológiách	Mladí ľudia NEET v okrese Trenčín čelia problémom s nadmerným používaním digitálnych technológií, čo môže viesť k závislostiam, zníženému záujmu o osobný rozvoj a zhoršeniu medziľudských vzťahov.	Prevencia závislosti na digitálnych technológiách, podporovanie zdravého online správania, zlepšenie vzťahov a osobného rozvoja mimo digitálneho sveta.
Mentoring a podpora v kariére	Mladí ľudia NEET v Trenčíne nemajú dostatok príležitostí na individuálne kariérové poradenstvo a mentoring, čo môže obmedzovať ich schopnosť efektívne plánovať svoju kariéru a profesijný rast.	Podpora pri rozhodovaní o kariére, zlepšenie šancí na trhu práce, získanie potrebných zručností a skúseností, rozvoj profesionálnej siete.
Rozšírené programy na podporu mladých ľudí v oblasti zahraničných stáží a mobility	Mladí ľudia NEET v Trenčíne majú obmedzený prístup k príležitostiam v zahraničí, čo môže obmedzovať ich rozvoj jazykových zručností a profesijných skúseností.	Zlepšenie jazykových a odborných zručností, získanie medzinárodných skúseností, zlepšenie zamestnatel'nosti a osobného rozvoja.
Služby na podporu rómskych detí a mladých ľudí	V okrese existujú bariéry v prístupe rómskych detí a mladých ľudí NEET k vzdelaniu a príležitostiam na sociálnu inklúziu, čo prispieva k sociálnemu vylúčeniu.	Zlepšenie vzdelávacích príležitostí a sociálnej integrácie rómskych detí a mladých, podporovanie ich aktívneho zapojenia do komunity a znižovanie sociálnych rozdielov.
Podporné programy pre mladých ľudí po pobyte v ústavnej starostlivosti	Mladí ľudia NEET, ktorí vyrastali v ústavnej starostlivosti alebo náhradných rodinách, čelia problémom	Podpora pri prechode do samostatného života, pomoc pri získaní bývania, zamestnania a

alebo v náhradných rodinách	so začlenením do spoločnosti a samostatným životom, preto potrebujú špeciálne programy na ich adaptáciu.	životných zručností, zvýšenie šancí na úspešnú integráciu do spoločnosti.
------------------------------------	--	---

Očakávané výsledky pre mladých ľudí NEET v okrese Trenčín:

- Podpora podnikateľských iniciatív a rozvoj ekonomických príležitostí pre mladých.
- Zlepšenie duševného zdravia a prevencia psychických problémov.
- Rozvoj kreativity a technických zručností cez voľnočasové a vzdelávacie aktivity.
- Posilnenie sociálnej inklúzie a znižovanie diskriminácie, najmä pre znevýhodnené komunity.
- Prevencia závislosti na digitálnych technológiách a podpora vyváženého využívania online priestoru.
- Rozvoj kariérnych príležitostí a mentoring, ktorý podporí úspešný vstup na pracovný trh.
- Príležitosti na získanie skúseností v zahraničí a rozvoj jazykových zručností.
- Zlepšenie podmienok pre mladých ľudí z ústavnej starostlivosti a pomoc pri integrácii do bežného života.

5.1.10 Analýza kvality existujúcej štruktúry aktérov poskytujúcich podporu a služby pre NEET na území Trenčianskeho kraja

Analýza kvality existujúcej štruktúry aktérov poskytujúcich podporu a služby pre NEET je založená na vnímaní a interpretácii skúmaných faktorov **priamo samotnými aktérmi, ktorí sú do problematiky práce s mladými ľuďmi NEET najviac zainteresovaní**. Tento prístup prináša viaceré pozitíva a aj negatíva. Medzi hlavné výhody patrí autenticita a relevantnosť, keďže analýza reflektuje reálne skúsenosti a názory ľudí pracujúcich s mládežou NEET, čím poskytuje verný obraz aktuálnej situácie. Zároveň umožňuje identifikovať kľúčové problémy, keďže títo aktéri poznajú najväčšie výzvy a bariéry v praxi, čo vedie k presnejšiemu definovaniu oblastí, ktoré si vyžadujú zlepšenie.

Na druhej strane, takýto prístup so sebou prináša aj určité riziká. Subjektivita názorov môže spôsobovať určité skreslenie, keďže pohľad aktérov je ovplyvnený ich osobnými skúsenosťami, záujmami či obmedzeným vnímaním širších súvislostí. V tomto kontexte existuje aj riziko prehliadania systémových faktorov, aktéri sa môžu sústrediť na konkrétne problémy v rámci svojej oblasti, pričom im môže uniknúť širší kontext, ako sú politické, ekonomické či spoločenské faktory ovplyvňujúce situáciu NEET mládeže.

Vízia, poslanie, kľúčové hodnoty

Vízia respondentov sa najčastejšie sústreďuje na podporu a rozvoj mládeže, pričom kľúčovými aspektmi sú posilnenie ich aktívneho občianstva a vytvorenie kvalitného a inkluzívneho prostredia na osobnostný rast, vzdelávanie a zapojenie do spoločnosti. „**Chceme vytvárať priestor, kde má každý mladý človek možnosť rásť, rozvíjať svoje schopnosti a cítiť sa byť súčasťou komunity, bez ohľadu na jeho zázemie či sociálnu situáciu.**“ Dôležitým prvkom je aj spolupráca s rôznymi cieľovými skupinami a organizáciami s cieľom koncepčného rozvoja mládežníckej politiky. Ako jeden z respondentov zdôraznil: „**Našou víziou je mladá generácia, ktorá si uvedomuje svoju zodpovednosť za spoločnosť a aktívne sa podieľa na jej rozvoji. Preto spolupracujeme s rôznymi organizáciami a tvorcami politík, aby sme vytvorili udržateľný systém podpory mládeže.**“

Hlavným poslaním respondentov je zlepšovanie kvality života mladých ľudí prostredníctvom podpory neformálneho vzdelávania, dobrovoľníctva a komunitnej angažovanosti, prevencie a zdravého životného štýlu, ako aj podpory zamestnanosti mladých ľudí. Neformálne vzdelávanie považujú za nevyhnutnú súčasť osobnostného rozvoja: „**Veríme, že vzdelávanie nie je len o škole, ale o celoživotnom procese. Preto ponúkame mladým ľuďom priestor na sebarozvoj, učenie prostredníctvom skúseností a získavanie praktických zručností do života.**“ Zásadnú úlohu zohráva aj dobrovoľníctvo, ktoré podľa respondentov „**spája ľudí a mení komunity k lepšiemu. Snažíme sa, aby mladí ľudia videli hodnotu v pomoci druhým a v budovaní aktívnych komunít.**“

Dôležitou súčasťou vízie respondentov je aj prevencia a zdravý životný štýl, pričom sa kladie dôraz na osvetovú činnosť v oblasti zdravia a bezpečných vzťahov. „**Nie je to len o vzdelávaní, ale aj o zdraví – fyzickom aj duševnom. Mladým ľuďom chceme ukázať, že zdravý životný štýl a prevencia sú kľúčom k lepšej budúcnosti.**“ Rovnako významná je podpora zamestnanosti mladých ľudí, kde sa organizácie snažia

pripraviť ich na trh práce: „Našou misiou je pripraviť mladých ľudí na reálny pracovný život, dať im nástroje, vďaka ktorým budú úspešní na trhu práce a nájdu si zamestnanie, ktoré ich bude naplňať.“

Všetky tieto aktivity sú postavené na pevných hodnotách, medzi ktoré patria spolupráca, odbornosť, pravdivosť, láska, nádej a ľudskosť. „Veríme v silu spolupráce – iba spoločne môžeme dosiahnuť skutočnú zmenu a podporiť mladých ľudí na ich ceste k úspechu.“ Respondenti zároveň zdôrazňujú dôležitosť slušnosti a odbornosti: „Naša práca je založená na úprimnosti a odbornosti. Chceme byť spoľahlivým partnerom pre mladých ľudí, na ktorého sa môžu obrátiť s dôverou.“ Nezanedbateľným aspektom ich činnosti je aj poskytovanie podpory a nádeje pre mladú generáciu: „Pre nás je dôležité, aby mladí cítili, že v nich niekto verí, že majú oporu a nádej na lepšiu budúcnosť.“

Celková vízia respondentov teda zahŕňa systematický prístup k rozvoju mládeže, podporu ich aktívneho občianstva, vytváranie príležitostí na vzdelávanie a sebarozvoj, ako aj budovanie inkluzívneho a zdravého prostredia, v ktorom sa mladí ľudia môžu realizovať a pripraviť na svoju budúcnosť.

Akým spôsobom aktéri vyhľadávajú a kontaktujú svojich potenciálnych klientov?

Organizácie pracujúce s mládežou využívajú rôzne spôsoby na vyhľadávanie a kontaktovanie mladých ľudí zo skupiny NEET, pričom sa často spoliehajú na spoluprácu s inštitúciami a partnermi. Ako uviedol jeden z respondentov: „Veľmi nám pomáha spolupráca so školami a centrami voľného času. Učitelia a sociálni pracovníci nás často upozornia na mladých ľudí, ktorí by mohli potrebovať podporu.“ Významnú úlohu zohrávajú aj Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR), mládežnícke parlamenty, špeciálni pedagógovia či komunitné centrá, ktoré môžu pomôcť identifikovať mladých ľudí v rizikových situáciách.

Okrem inštitucionálnych prepojení sú dôležitým nástrojom aj odporúčania od bývalých účastníkov programov. Viaceré organizácie vnímajú osobné skúsenosti a referencie ako efektívny spôsob oslovenia nových mladých ľudí. „Najlepšia reklama sú bývalí účastníci našich programov. Ak boli spokojní, odporúčia nás svojim kamarátom, ktorí sú v podobnej situácii“ potvrdzuje jeden z respondentov. Takýmto spôsobom sa vytvára prirodzená sieť kontaktov, ktorá pomáha rozšíriť dosah organizácií.

S rastúcou digitalizáciou zohráva kľúčovú úlohu aj komunikácia na sociálnych sieťach a online platformách. Organizácie sa snažia byť prítomné na kanáloch, ktoré mladí ľudia najčastejšie využívajú. „Mladí ľudia dnes najviac reagujú na obsah na sociálnych sieťach. Snažíme sa byť aktívni na Facebooku, Instagrame a TikToku, kde im ukazujeme reálne príbehy a možnosti zapojenia sa“ opisuje ďalší respondent. Online priestor poskytuje nielen možnosť šírenia informácií, ale aj priestor na interakciu a budovanie dôvery medzi organizáciami a mladými ľuďmi.

V prípadoch, keď sú mladí ľudia zo skupiny NEET sociálne vylúčení alebo sa pohybujú na hranici rizikového správania, je nevyhnutné využiť terénnu prácu. Niektoré organizácie cielene oslovujú mladých ľudí priamo v ich prirodzenom prostredí, aby s nimi nadviazali osobný kontakt. „Niektoré skupiny mladých ľudí nenavštevujú žiadne organizácie ani inštitúcie. V takých prípadoch je nevyhnutné vyraziť do terénu a nadviazať s nimi osobný kontakt“ vysvetľuje respondent.

Napriek rôznym metódam oslovenia existujú organizácie, ktoré nemajú špecifickú stratégiu na vyhľadávanie NEET mládeže. „Nemáme vypracovanú špecifickú stratégiu pre NEET mladých, pretože sa zameriavame na širšie preventívne aktivity pre ohrozenú skupinu“ uvádza jedna z organizácií.

Zároveň viaceré organizácie poukazujú na problém chýbajúcej jednotnej metodiky pri oslovovaní tejto skupiny. „Neexistuje univerzálny nástroj na identifikáciu tejto skupiny. Každá organizácia pracuje s vlastnou definíciou cieľovej skupiny, čo sťažuje cieleňé oslovovanie NEET mladých“ upozorňuje respondent. Tento nedostatok môže komplikovať efektívnu prácu s touto skupinou a naznačuje potrebu systematickejšieho prístupu k problematike.

Organizácie teda pri vyhľadávaní a oslovovaní mladých ľudí zo skupiny NEET kombinujú rôzne stratégie, od spolupráce s inštitúciami, cez odporúčania a sociálne siete, až po terénnu prácu. Zároveň si uvedomujú výzvy spojené s týmto procesom, najmä absenciu jednotnej metodiky a problém so systematickým oslovením tejto cieľovej skupiny.

Výzvy financovania aktérov práce s mládežou

Organizácie venujúce sa mládeži čelia výrazným problémom v oblasti financovania, ktoré ovplyvňujú ich stabilitu, dlhodobú udržateľnosť aktivít a rozvoj. Najväčšou výzvou je závislosť od projektového financovania, ktoré je nestabilné a núti organizácie prispôbovať svoje aktivity aktuálnym grantovým výzvam. „Naše aktivity musíme často prispôbovať aktuálnym grantovým výzvam. Niekedy sa tak ocitneme v situácii, že realizujeme projekty, ktoré nie sú našou prioritou, len aby sme získali financie na

„fungovanie organizácie“ vysvetľuje jeden z respondentov. Táto situácia vedie k tomu, že organizácie sa musia často venovať témam, ktoré nie sú ich primárnym zameraním, len aby prežili.

Problémom je aj nestabilita medzi projektovými obdobiami. Po skončení jedného grantu môže trvať mesiace, kým organizácia získa nový, čo ohrozuje ich činnosť. „Po skončení jedného projektu musíme čakať na ďalší grant, čo môže trvať mesiace. Počas tohto obdobia nemáme dostatočné zdroje na mzdy a musíme hľadať alternatívne riešenia, aby sme vôbec prežili“ opisuje respondent. V takýchto prípadoch niektorí zamestnanci musia čerpať podporu v nezamestnanosti alebo dočasne opustiť sektor, čím sa oslabuje kontinuita činnosti organizácie.

Finančné výzvy sa netýkajú len projektových aktivít, ale aj základného chodu organizácií. „Väčšina grantov pokrýva iba konkrétne aktivity, ale už nie náklady na prevádzku – nájom, energie alebo administratívu. Zabezpečiť si stabilné priestory a zaplatiť ľuď, ktorí programy organizujú, je čoraz náročnejšie“ vysvetľuje ďalší respondent. Niektoré organizácie fungujú v prenajatých alebo zapožičaných priestoroch, čo ich činnosť výrazne obmedzuje. Aj tie, ktoré sa v poslednom období dokázali stabilizovať, už teraz čelia neistote, čo sa stane po vypršaní ich aktuálneho financovania.

Ďalším závažným problémom je oneskorené prefinancovanie projektov, čo znamená, že organizácie musia najskôr zaplatiť náklady z vlastných zdrojov a refundácia im prichádza až s niekoľkomesačným oneskorením. „Často musíme najskôr všetko zaplatiť z vlastného vrecka a až potom, s oneskorením niekoľkých mesiacov, dostaneme refundáciu. Pre malé organizácie je to takmer neudržateľné“ upozorňuje jeden z respondentov. Pre organizácie s nízkou finančnou rezervou to predstavuje značný problém a niekedy ich núti obmedzovať svoju činnosť.

Súčasne organizácie bojujú s vysokou konkurenciou pri grantových výzvach, kde aj kvalitné projekty nemusia byť vždy finančne podporené. „Podávame kvalitné projekty, ale keď je konkurencia veľká, nie vždy sa nám podarí získať podporu. Niekedy aj dobré iniciatívy zostanú bez financovania len preto, že počet úspešných žiadostí je obmedzený“ vysvetľuje respondent. To znamená, že organizácie sa musia spoliehať na viacero zdrojov a neustále hľadať nové príležitosti na financovanie.

Štátna podpora organizácií pracujúcich s mládežou je často nepredvídateľná a závislá od legislatívnych zmien. „Financovanie zo štátnych zdrojov je nepredvídateľné. Menia sa pravidlá, procesy sú komplikované a chýba systém, ktorý by organizáciám umožnil dlhodobejšie plánovanie“ hovorí jeden z respondentov. Tento nedostatok dlhodobej stability vedie k tomu, že organizácie nemôžu efektívne plánovať svoje aktivity na viac rokov dopredu a sú nútené fungovať v neustálej neistote.

Nerovnomerné financovanie postihuje aj centrá voľného času, kde obce dostávajú financie bez ohľadu na to, či reálne poskytujú služby mládeži. „Obce dostávajú financie na centrá voľného času bez ohľadu na to, či ich reálne prevádzkujú. To znamená, že niektoré organizácie bojujú s nedostatkom financií, zatiaľ čo iné majú zdroje, ktoré nevyužívajú efektívne“ kritizuje jeden z respondentov. Tento systém spôsobuje neefektívne prerozdelenie zdrojov a sťažuje prístup organizácií k potrebným financiám.

Keďže financovanie organizácií je nestabilné, výrazne to obmedzuje aj ich schopnosť strategického plánovania. „Chceli by sme pracovať na dlhodobej vízii, ale keď musíme každý rok riešiť, či budeme mať na základné fungovanie, nie je na strategické plánovanie priestor“ vysvetľuje respondent. Táto situácia vedie k tomu, že organizácie sa viac sústreďujú na krátkodobé prežitie než na systematický rozvoj svojich aktivít.

Niektoré organizácie tiež narážajú na problém so získavaním grantov, pretože nemajú dostatočné skúsenosti s administráciou žiadostí. „Nie každá organizácia má skúsenosti so žiadosťami o financovanie. Grantové výzvy sú často zložité a vyžadujú odborné znalosti, ktoré nie všetci máme k dispozícii“ upozorňuje respondent. Pre menšie organizácie, ktoré nemajú špecializovaný tím na písanie grantov, to znamená nižšiu šancu na získanie finančných zdrojov.

Výzvy práce s dobrovoľníkmi

Organizácie pracujúce s dobrovoľníkmi čelia viacerým výzvam, ktoré sa týkajú nedostatku ochotných dobrovoľníkov, ich motivácie, časovej náročnosti, legislatívnych obmedzení a riadenia dobrovoľníckych aktivít. Hoci niektoré organizácie nehlásia výrazné problémy, iné zaznamenávajú klesajúci záujem o dlhodobú dobrovoľnícku angažovanosť. Ako uvádza jeden z respondentov: „Najväčším problémom je nájsť ľudí, ktorí by sa chceli zapájať dlhodobo. Mnohí sú nadšení na začiatku, ale postupne ich záujem klesá, najmä keď sa im naskytnú platené pracovné príležitosti.“ Tento trend ukazuje, že práca v neziskovom sektore si vyžaduje vysoké nasadenie, avšak bez finančnej odmeny sa pre mnohých mladých stáva menej atraktívnou.

Často spomínaným dôvodom nízkeho záujmu je potreba zosúladenia dobrovoľníckej činnosti s osobnými a pracovnými záväzkami dobrovoľníkov ako aj potreba vzdelávať sa. „Dobrovoľníci majú často školu, prácu alebo iné povinnosti a dobrovoľníctvo je pre nich až na poslednom mieste. Niekedy je náročné zosúladiť ich časové možnosti s potrebami organizácie“ vysvetľuje jeden z respondentov. Okrem toho nie všetci sú ochotní venovať voľný čas vzdelávacím aktivitám, ktoré sú pri práci s mládežou nevyhnutné. „Nie každý je ochotný venovať voľný víkend školeniu alebo vzdelávaniu, hoci je to pre prácu s mládežou nevyhnutné. Mnohí očakávajú, že budú hneď pomáhať, ale bez prípravy to nie je možné.“ Neformálne vzdelávanie, ktoré je v práci s mládežou často kľúčové, nemusí byť pre všetkých prirodzené. „Nie všetci dobrovoľníci sa stotožnia s princípmi neformálneho vzdelávania. Niektorí si myslia, že stačí len prísť a urobiť aktivitu, ale práca s mladými si vyžaduje citlivosť, pochopenie a zručnosti.“ poukazuje ďalší respondent. Práca s mládežou teda vyžaduje viac než len nadšenie – vyžaduje aj odborné znalosti a skúsenosti, ktoré si dobrovoľníci musia postupne osvojiť.

Niektoré organizácie sa snažia riešiť problém nedostatku dobrovoľníkov prechodom na zamestnávanie kľúčových pracovníkov. „Postupne sme prešli na model, kde niektoré kľúčové úlohy vykonávajú zamestnanci. Je to stabilnejšie, ale zároveň to znamená vyššie náklady pre organizáciu.“ vysvetľuje jeden z respondentov. Tento model poskytuje väčšiu stabilitu a istotu, no pre mnohé neziskové organizácie predstavuje finančnú výzvu. Iné organizácie sa spoliehajú na spoluprácu s partnerskými organizáciami, ktoré už majú zavedené dobrovoľnícke programy. „Spoliehame sa na partnerské organizácie, ktoré majú vlastné dobrovoľnícke programy. Vďaka tomu nemusíme organizovať nábor sami a môžeme sa venovať skôr ich zapájaniu do aktivít.“ opisuje respondent. Tento prístup umožňuje optimalizovať využitie dostupných zdrojov a minimalizovať náklady spojené s náborom a školením nových dobrovoľníkov.

Napriek rôznym riešeniam mnohé organizácie vnímajú, že dlhodobé dobrovoľníctvo stráca na atraktivite. „Dnes je čoraz ťažšie nájsť mladých ľudí, ktorí by sa chceli venovať dobrovoľníctvu dlhodobo. Svet sa zrýchľuje, každý má množstvo možností a práca zadarmo už nie je pre mnohých atraktívna.“ konštatuje jeden z respondentov. Dobrovoľníctvo tak musí čeliť nielen konkurenčnému prostrediu pracovného trhu, ale aj meniacim sa hodnotám a očakávaniam mladej generácie.

Silné stránky aktérov práce s mladými ľuďmi NEET

Organizácie venujúce sa mládeži vynikajú v niekoľkých kľúčových oblastiach, ktoré im umožňujú efektívne pracovať s mladými ľuďmi a prinášať im kvalitné programy a služby. Ich najväčšou devízou je vysoká odbornosť zamestnancov, flexibilita, prepojenie na komunitu, široká ponuka aktivít a stabilita vybudovaná na dlhoročných skúsenostiach.

Jednou z hlavných silných stránok organizácií je ich kvalifikovaný tím odborníkov a prepracované metodiky práce s mládežou. „Naši pracovníci majú nielen teoretické vzdelanie, ale aj dlhoročné skúsenosti s mládežníckou prácou. Vieme, ako s mladými efektívne pracovať a využívame overené metodiky, ktoré im skutočne pomáhajú.“ zdôrazňuje jeden z respondentov. Organizácie čerpajú aj zo zahraničných skúseností, čím zvyšujú kvalitu svojich služieb. „Nebojíme sa učiť od iných krajín. Využívame overené zahraničné modely práce s mládežou a prinášame ich do našich podmienok, aby sme zlepšili kvalitu našich služieb.“

Organizácie sa vyznačujú veľkou flexibilitou a schopnosťou dynamicky reagovať na potreby mladých ľudí. „Neustále sledujeme, čo mladí ľudia potrebujú, a prispôbujeme im naše programy. Ak vidíme, že sa objavuje nový problém, hľadáme riešenia a zavádzame inovácie.“ opisuje jeden z respondentov. Ich ochota učiť sa a prispôbovať svoje aktivity aktuálnym výzvam im umožňuje zostať relevantnými a efektívnymi.

Silnou stránkou organizácií je aj ich vnútorná motivácia a zánietenosť zamestnancov. „To, čo nás odlišuje, je obrovská motivácia a srdce, ktoré do práce dávame. Pre nás to nie je len práca, ale poslanie. Mládež cíti, že im chceme pomôcť, a to ich k nám priťahuje.“ vysvetľuje respondent. Práve tento autentický prístup buduje dôveru mladých ľudí k organizáciám a vytvára príjemné a podporné prostredie.

Úspešnosť organizácií spočíva aj v ich prepojení s komunitou a silnej sieti partnerov. „Máme výborné vzťahy s miestnymi školami, samosprávami aj firmami. Vďaka tejto spolupráci dokážeme vytvárať programy, ktoré sú pre mladých naozaj zmysluplné a efektívne.“ uvádza respondent. Spolupráca s firmami navyše podporuje kariérové poradenstvo a zamestnanosť mladých ľudí, čím organizácie pomáhajú prepojiť vzdelávanie s trhom práce.

Dobrovoľníci zohrávajú kľúčovú úlohu pri realizácii aktivít. „Našu prácu by sme nevládli bez dobrovoľníkov. Sú obrovskou oporou a pomáhajú nám realizovať aktivity vo väčšom rozsahu, čím rozširujeme náš dosah.“ hovorí jeden z respondentov. Táto široká dobrovoľnícka sieť umožňuje organizáciám ponúkať služby väčšiemu počtu mladých ľudí a vytvárať priestor pre ich aktívne zapojenie do komunitného života.

Mnohé organizácie fungujú už desiatky rokov a majú preukázateľné výsledky. „Fungujeme už niekoľko desaťročí a naše programy majú preukázateľný vplyv. Mladí, ktorí k nám chodili pred rokmi, sa k nám vracajú ako dobrovoľníci alebo dokonca ako kolegovia“ vysvetľuje respondent. Tento stabilný základ im umožňuje dlhodobšie plánovanie a efektívnejšiu realizáciu programov.

Organizácie sa venujú širokej škále tém – od neformálneho vzdelávania a prevencie cez kariérové poradenstvo až po športové a kultúrne aktivity. „Od vzdelávacích workshopov cez športové a umelecké aktivity až po kariérové poradenstvo – snažíme sa, aby si každý mladý človek u nás našiel niečo, čo ho posunie vpred.“ opisuje respondent. Táto rozmanitosť im umožňuje osloviť rôzne cieľové skupiny a reagovať na široké spektrum potrieb mládeže.

Najsilnejším potvrdením kvality ich práce je dôvera mladých ľudí a pozitívna spätná väzba. „Mladí nám hovoria, že sa u nás cítia prijatí a vypočutí. To je pre nás najväčšie ocenenie a dôkaz, že robíme svoju prácu dobre.“ hovorí respondent. Práve toto osobné prepojenie a podpora vytvárajú prostredie, v ktorom sa mladí môžu rozvíjať a cítiť sa bezpečne.

Mnohé organizácie podporujú nielen rozvoj mladých ľudí, ale aj ich celoživotné vzdelávanie. „Neformálne vzdelávanie je kľúčom k osobnostnému rozvoju. Snažíme sa mladým ukázať, že učenie nie je len o škole, ale o praktických zručnostiach, ktoré im pomôžu v živote aj v práci“ vysvetľuje respondent. Tento prístup pomáha mladým ľuďom lepšie sa pripraviť na budúcnosť a získať kompetencie potrebné pre ich osobný a profesionálny rast.

Slabé stránky aktérov pracujúcich s mladými ľuďmi NEET

Hoci organizácie venujúce sa práci s mládežou prinášajú množstvo hodnotných aktivít a programov, čelia viacerým výzvam, ktoré im sťažujú dlhodobú stabilitu a rozvoj. Medzi hlavné problémy patrí finančná nestabilita, personálna poddimenzovanosť, priestorové obmedzenia, administratívna záťaž a nedostatok strategického plánovania. Tieto faktory často spôsobujú, že organizácie musia balansovať medzi poskytovaním kvalitných služieb a riešením neustálych finančných a organizačných výziev.

Najväčšou slabinou organizácií je ich závislosť od krátkodobých grantov, ktoré nie sú garantované dlhodobo, čo vedie k neustálej neistote. „Keďže väčšina našich príjmov pochádza z krátkodobých grantov, nikdy si nemôžeme byť istí, či budeme mať financie aj v ďalšom roku. To nás núti neustále riešiť financovanie namiesto toho, aby sme sa naplno venovali práci s mládežou.“ upozorňuje respondent. Tento stav znemožňuje dlhodobé plánovanie a ohrozuje kontinuitu aktivít organizácií.

Nestabilné financovanie má priamy dopad aj na personálnu situáciu organizácií. „Nemôžeme si dovoliť stabilný tím, pretože financie na mzdy sú neisté. Mnohí zamestnanci odchádzajú, keď nájdú lepšie platenú prácu, a my musíme neustále hľadať nových ľudí a zaúčať ich odznova.“ opisuje respondent. Tento problém spôsobuje vysokú fluktuáciu zamestnancov, čo negatívne ovplyvňuje kontinuitu programov a kvalitu poskytovaných služieb.

Organizácie sú často nútené pracovať v reaktívnom režime, kde riešia najmä nevyhnutné každodenné úlohy, pričom im chýba priestor na dlhodobé strategické plánovanie. „Väčšinu času trávime riešením každodenných problémov, takže na strategické plánovanie nám už nezostáva energia. Chýba nám dlhodobá vízia, ale bez stabilného financovania je ťažké niečo plánovať.“ priznáva respondent.

Mnohé organizácie majú problém so stabilnými priestormi na svoju činnosť, čo limituje rozsah ich aktivít. „Naša organizácia nemá vlastné priestory, takže si musíme prenajímať miestnosti, čo je finančne náročné. V niektorých obciach je podpora organizácií pracujúcich s mládežou minimálna.“ opisuje respondent. Tento problém je obzvlášť výrazný v menších regiónoch, kde je podpora zo strany samospráv slabšia.

Ďalšou prekážkou je neprimeraná byrokratická záťaž, ktorá organizáciám odčerpáva čas a energiu, ktorú by mohli venovať priamej práci s mladými ľuďmi. „Veľkú časť času trávime vyplňaním výkazov, administratívou a dodržiavaním rôznych legislatívnych požiadaviek. Na samotnú prácu s mladými ľuďmi nám potom zostáva menej kapacít.“ upozorňuje respondent.

Keďže organizácie sa prioritne sústreďujú na poskytovanie služieb, často im nezostáva dostatok priestoru na vyhodnocovanie výsledkov a inovovanie metodík. „Vždy sa snažíme pomôcť čo najväčšiemu počtu mladých ľudí, ale to znamená, že nám nezostáva dosť času na vyhodnocovanie, čo funguje a čo by sme mohli robiť lepšie.“ vysvetľuje respondent. Dlhodobo to môže viesť k stagnácii a nižšej efektívnosti programov.

Hoci organizácie ponúkajú zmysluplné programy, často o nich verejnosť nevie, pretože nemajú zdroje ani odborné kapacity na marketing a budovanie povedomia. „Robíme množstvo zmysluplných aktivít, ale často sa o nich verejnosť ani nedozvie. Chýbajú nám prostriedky a odborné znalosti na efektívny marketing a

budovanie povedomia o našej práci.“ priznáva respondent. Tento problém im sťažuje získavanie nových podporovateľov a dobrovoľníkov.

Organizácie sa neustále snažia udržiavať vysokú kvalitu svojich programov, avšak často to znamená hľadanie kompromisov medzi kvalitou služieb a organizačnými či finančnými obmedzeniami. „Neustále musíme hľadať kompromis medzi tým, aby sme poskytovali kvalitné služby a zároveň zvládali všetky finančné a organizačné výzvy. Je to vyčerpávajúce a často máme pocit, že len prežívame.“ hovorí respondent.

Nedostatočná propagácia organizáciám sťažuje aj získavanie nových dobrovoľníkov a partnerov. „Mladí ľudia o nás nevedia, pretože nemáme dostatočné zdroje na propagáciu. Získavanie nových dobrovoľníkov a partnerov je preto dlhodobý a náročný proces“ vysvetľuje respondent. Keďže dobrovoľníctvo je často kľúčovou súčasťou ich fungovania, tento problém ešte viac zvyšuje ich personálnu poddimenzovanosť.

Mnohé organizácie vnímajú, že supľujú úlohy, ktoré by mal do určitej miery zabezpečovať štát, avšak bez adekvátnej podpory. „Organizácie ako tá naša supľujú prácu, ktorú by mal do istej miery zabezpečovať štát. Chýba však systémová podpora, ktorá by nám pomohla fungovať stabilne a dlhodobo“ upozorňuje respondent.

5.2 Mapa aktérov pre mladých v situácii NEET

Na základe podrobného mapovania aktérov, ktorí sa zameriavajú na prácu s mladými ľuďmi v Trenčianskom kraji, bolo identifikovaných 283 organizácií a inštitúcií, ktoré poskytujú rôzne služby alebo organizujú aktivity pre mladých. Títo aktéri sú kľúčovými poskytovateľmi podpory pre mladých ľudí, a ich činnosti môžu byť obzvlášť prospešné pre osoby v situácii NEET a majú potenciál prispieť k zlepšeniu životných podmienok mladých ľudí, ktorí čelia týmto výzvam.

Nasledujúca tabuľka č. 90 poskytuje prehľad porovnania medzi počtom identifikovaných aktérov v jednotlivých okresoch Trenčianskeho kraja a počtom osôb v situácii NEET v týchto okresoch. Tento prehľad umožňuje lepšie pochopenie ako sa rozdeľujú naprieč krajom a ako sa tieto aktivity zhodujú s potrebami mladých ľudí v rôznych oblastiach.

Tabuľka 90 Porovnanie počtu identifikovaných aktérov a počtu osôb v situácii NEET v okresoch TSK

Okres	Počet obyvateľov vo veku 15-29 rokov	Počet NEET vo veku 15-29 rokov	Podiel NEET (%)	Počet identifikovaných aktérov v okrese
Bánovce nad Bebravou	5 682	919	16,17	10
Ilava	8 621	1 345	15,60	22
Myjava	3 613	650	17,99	17
Nové Mesto nad Váhom	9 215	1 550	16,82	26
Partizánske	6 624	1 205	18,19	24
Považská Bystrica	10 199	1 619	15,87	33
Prievidza	19 882	3 736	18,79	55
Púchov	7 519	1 195	15,89	20
Trenčín	17 106	2 691	15,73	76
Trenčiansky kraj	88 461	14 910	16,85	283

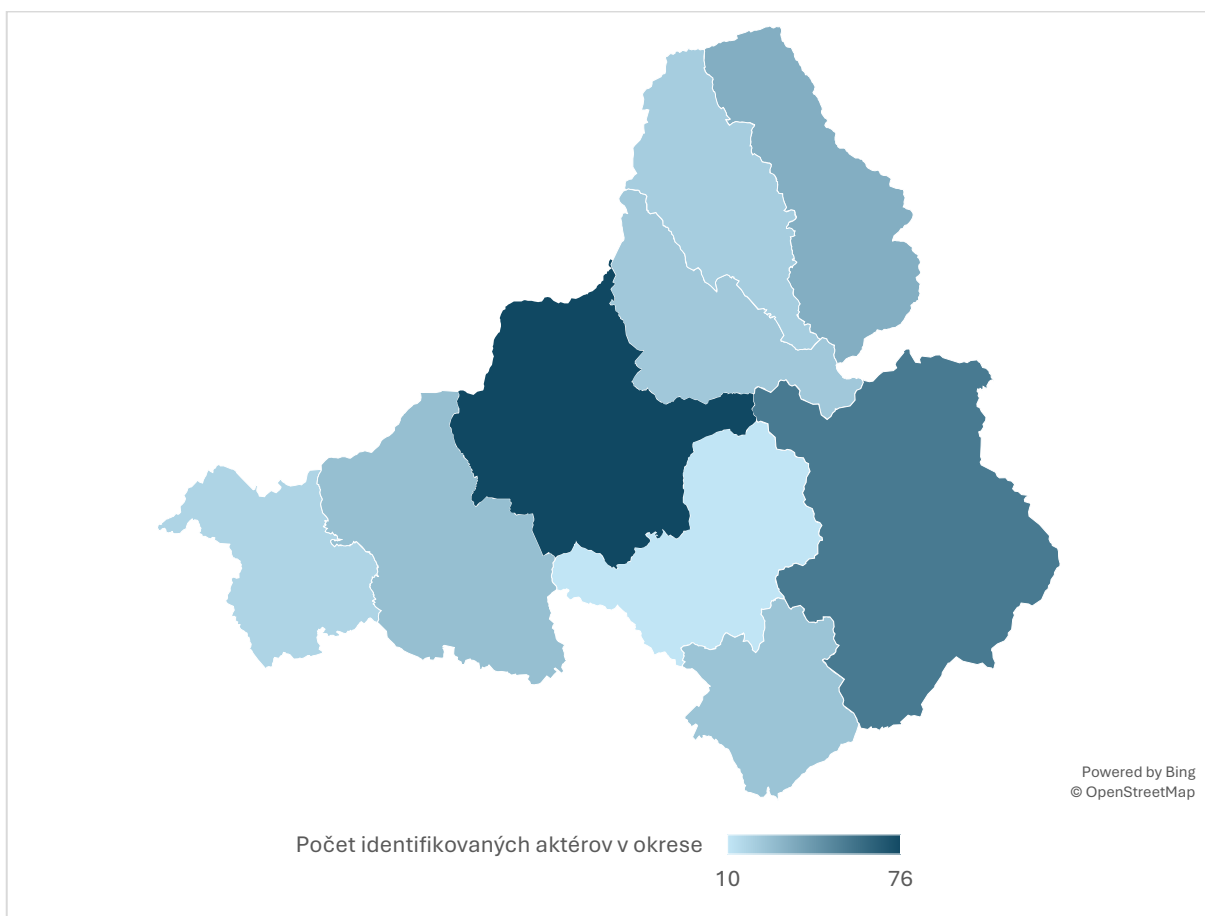
Zdroj: SODB 2021 a vlastné spracovanie

Pri analýze rozloženia aktérov medzi jednotlivými okresmi sa ukazuje nerovnomerné rozdelenie, čo je spôsobené rôznymi faktormi, ako sú ekonomické podmienky, infraštruktúra a dostupnosť vzdelávacích a pracovných príležitostí. Najvyšší počet aktérov bol identifikovaný v okrese Trenčín (76). Tento okres, aj keď vykazuje druhý najnižší podiel osôb v situácii NEET, sa nachádza v pozícii krajského mesta, ktoré je centrom administratívy, obchodu a kultúry v kraji. To vytvára predpoklady na vyššiu koncentráciu aktérov. Zároveň tu pôsobia aj aktéri so širším dosahom, ktorí nie sú prítomní v menej urbanizovaných oblastiach.

Na druhej strane, okres Bánovce nad Bebravou (10) vykazuje najnižší počet identifikovaných aktérov, druhý najnižší počet aktérov bol identifikovaný v okrese Myjava (17). Tieto výrazné rozdiely v počte aktérov identifikujú biele miesta v poskytovaní služieb pre mladých ľudí NEET a signalizujú potrebu väčšej podpory a iniciatívy zo strany miestnych aktérov na **posilnenie regionálnej štruktúry aktérov a podporu vytvárania regionálnych partnerstiev**.

Mapa aktérov ilustruje rozloženie identifikovaných aktérov v jednotlivých okresoch, poskytuje vizuálny prehľad o dostupnosti podpory a aktivít pre mladých ľudí v rámci celého kraja. Táto mapa môže byť užitočná pri plánovaní budúcich opatrení, ktoré by mali zabezpečiť rovnomernejší prístup k pomoci pre mladých v rôznych častiach kraja a zároveň podporiť zlepšovanie podmienok pre tých, ktorí sa nachádzajú v riziku marginalizácie, ako je tomu v prípade osôb v situácii NEET.

Mapa rozloženia sociálnych podnikov je rovnako cenným nástrojom, ktorý prispeje k lepšej orientácii v dostupnosti a rozmiestnení možností **sociálneho podnikania** označovaného za inovatívny spôsob podnikania, ktorého cieľom je eliminovať nezamestnanosť, chudobu a podporovať inklúziu a zamestnanosť sociálne znevýhodnených skupín a zraniteľných osôb.

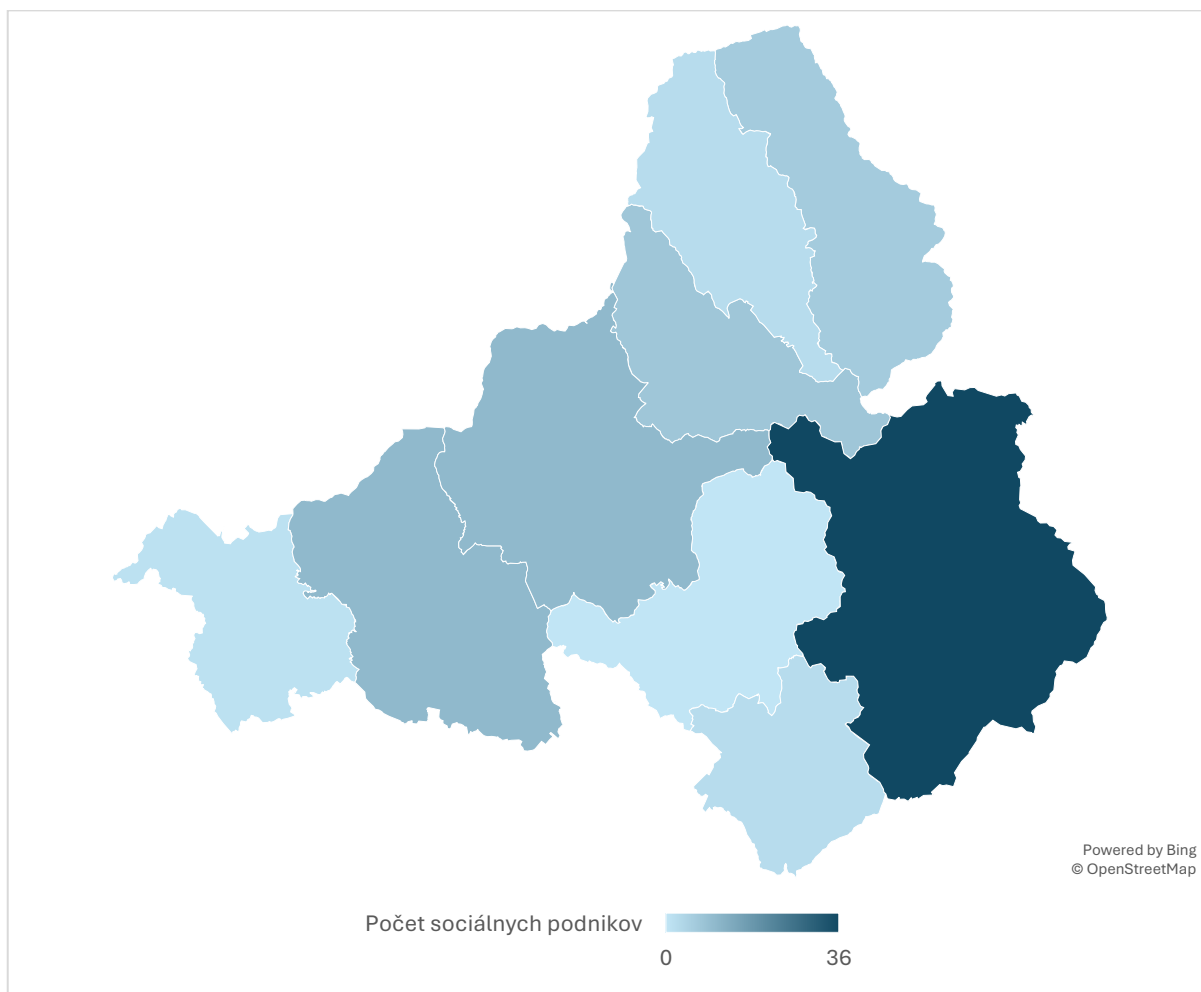

Obrázok 8 Rozloženie identifikovaných aktérov práce s mládežou v Trenčianskom kraji

Tabuľka 91 Rozloženie identifikovaných aktérov práce s mládežou v Trenčianskom kraji

Okres	Počet	Podiel na celkovom počte (%)
Bánovce nad Bebravou	10	3,5
Ilava	22	7,8
Myjava	17	6,0

Nové Mesto nad Váhom	26	9,2
Partizánske	24	8,5
Považská Bystrica	33	11,7
Prievidza	55	19,4
Púchov	20	7,1
Trenčín	76	26,9
Spolu	283	100,0

Obrázok 9 Rozloženie sociálnych podnikov v Trenčianskom kraji

Tabuľka 92 Rozloženie sociálnych podnikov v Trenčianskom kraji

Okres	Počet	Podiel na celkovej počte (%)
Bánovce nad Bebravou	0	0
Ilava	7	9,5
Myjava	1	1,4
Nové Mesto nad Váhom	10	13,5
Partizánske	2	2,7

Považská Bystrica	6	8,1
Prievidza	36	48,6
Púchov	2	2,7
Trenčín	10	13,5
Spolu	74	100,0

5.3 Hlavné zistenia z mapovania aktérov a služieb pre mladých v situácii NEET so zameraním sa na konkrétne skupiny znevýhodnených v Trenčianskom kraji

Nasledujúce kľúčové zistenia sú výsledkom kombinácie rôznych metód zberu dát, ktoré zahŕňajú mapovanie relevantných aktérov, fokusové skupiny, osobné návštevy týchto aktérov a rozhovory so zástupcami organizácií a odborníkmi v Trenčianskom kraji. Tento holistický prístup umožnil nielen podrobne analyzovať dostupnosť a kvalitu služieb pre mladých ľudí v situácii NEET, ale aj hlbšie porozumieť reálnemu fungovaniu týchto služieb a výzvam, ktorým aktuálne aktéri čelia.

SWOT analýza je zameraná na služby, ktoré poskytujú aktéri práce s mladými ľuďmi pre nasledovné skupiny znevýhodnených mladých ľudí v situácii NEET a ohrozených situáciou NEET v Trenčianskom kraji:

1. Podpora dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí evidovaných na Úrade práce
2. Podpora dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí, ktorí nie sú registrovaní na Úrade práce
3. Podpora nezamestnaných absolventov
4. Podpora mladých ľudí so vzdelaním nižším ako stredným
5. Podpora zdravotne postihnutých mladých ľudí a inak zdravotne znevýhodnených
6. Podpora matiek a mladých rodičov
7. Podpora osamelých dospelých osôb starajúcich sa o deti alebo osoby odkázané na starostlivosť
8. Podpora mladých ľudí z marginalizovaných rómskych komunít
9. Podpora mladých ukrajinských odídencom
10. Pomoc mladým ľuďom bez domova

Po spracovaní SWOT analýzy pre každú konkrétnu skupinu znevýhodnených, ktorá vychádza zo zistení a identifikovaných nedostatkov v poskytovaní služieb pre mladých NEET, uvádzame konkrétne odporúčania pre aktérov práce s mladými, na čo by sa mali viac zamerať v rámci svojej činnosti. Tieto odporúčania sú založené na detailnom posúdení rozdielov a výziev, ktorým čelí každá konkrétna cieľová skupina znevýhodnených mladých ľudí. Na ich základe identifikujeme oblasti, kde je potrebné zlepšiť koordináciu medzi aktérmi, zvýšiť dostupnosť služieb, zefektívniť procesy podpory alebo poskytnúť lepšie informácie a nástroje pre samotných mladých ľudí. Cieľom týchto odporúčaní je dosiahnuť väčšiu efektivitu a dostupnosť podpory pre mladých ľudí NEET, čím sa vytvorí priaznivejšie podmienky pre ich zapojenie do vzdelávania, zamestnania a spoločenského života.

5.3.1 Podpora dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí evidovaných na Úrade práce

Tabuľka 93 SWOT analýza – Podpora dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí evidovaných na Úrade práce

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Široká škála služieb a podpora: Rekvalifikačné kurzy, poradenstvo pri hľadaní práce, psychosociálna podpora, podpora pri vytváraní pracovných miest.	1. Nedostatočná koordinácia a integrácia služieb: Programy nie sú vždy dostatočne prepojené a niektoré služby môžu byť pre dlhodobo nezamestnaných nedostupné.
2. Podpora štátnych a európskych programov: Finančné príspevky na zamestnávanie, rekvalifikácie a mobilitu, podporované zo štátnych a európskych fondov.	2. Nedostatočná špecializácia na konkrétne profesie: Mnohé kurzy a programy nie sú vždy prispôbené aktuálnym potrebám pracovného trhu v regióne.

3. Podpora pre znevýhodnené skupiny: Programy zamerané na Rómov, mladých ľudí bez vzdelania a osoby so zdravotným postihnutím.	3. Nedostatočná podpora pre začínajúcich podnikateľov: Podnikatelia čelí problémom s prístupom k financiám a informáciám potrebným na rozbeh podnikania.
4. Poradenstvo pri hľadaní práce a motivácia: Pomoc pri tvorbe životopisov, príprave na pohovory, identifikácia silných stránok a kariérnych príležitostí.	4. Obmedzená psychologická podpora: Zatiaľ čo psychologická pomoc je k dispozícii, nie je dostatočne rozšírená a prístupná pre všetkých dlhodobo nezamestnaných.
5. Podpora pre mobilitu a zmenu miesta bydliska: Príspevky na mobilitu a zlepšenie prístupnosti pracovných miest v iných lokalitách.	5. Obmedzený prístup k praktickým skúsenostiam: Nedostatok pracovných stáží alebo reálnych príležitostí na získanie praktických skúseností v regióne.
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Rozvoj integrovaného prístupu: Prepojenie poradenstva, vzdelávania, praktických stáží a podnikateľských programov do jedného koordinovaného systému.	1. Neistota a nízka motivácia dlhodobo nezamestnaných: Dlhodobá nezamestnanosť môže viesť k nízkej motivácii a frustrácii, čo bráni aktivite pri hľadaní zamestnania.
2. Zlepšenie spolupráce s lokálnymi podnikmi: Partnerstvá s miestnymi firmami a organizáciami na získanie pracovných príležitostí, stáží a mentorstva pre dlhodobo nezamestnaných.	2. Nedostatočné financovanie: Možný problém s financovaním programov a projektov na podporu dlhodobo nezamestnaných, čo môže obmedziť dostupnosť služieb.
3. Podpora podnikania a rozvoja podnikateľských zručností: Vytváranie programov na podporu začínajúcich podnikateľov a zlepšenie prístupu k financiám a poradenstvu.	3. Sociálna a ekonomická nestabilita: Ekonomické a sociálne problémy v regióne môžu spôsobiť ďalšie predĺženie nezamestnanosti a narastajúci počet nezamestnaných.
4. Prevenia a podpora detí v rodinách dlhodobo nezamestnaných: Zamerať sa na podporu detí a mladých ľudí v rodinách dlhodobo nezamestnaných, aby sa predišlo ďalšej generácii nezamestnaných.	4. Zvýšená konkurencia na trhu práce: Vysoký počet nezamestnaných a zložitosť trhu práce môžu spôsobiť nízku úspešnosť integrácie dlhodobo nezamestnaných osôb.
5. Rozšírenie psychologickej podpory: Zlepšiť dostupnosť psychologickej pomoci pre dlhodobo nezamestnaných, čím sa zvýši ich motivácia alepší sebadôvera.	5. Stigmatizácia dlhodobo nezamestnaných: Stigmatizácia týchto osôb môže viesť k spoločenskej izolácii a ďalšiemu znižovaniu ich šancí na zamestnanie.

Táto SWOT analýza ukazuje, že Trenčiansky kraj má silné stránky v poskytovaní širokej škály služieb pre dlhodobo nezamestnaných, ako aj príležitosti na zlepšenie koordinácie a podpory v oblastiach ako podnikanie, psychologická podpora a spolupráca s lokálnymi firmami. Avšak, súčasne existujú aj slabosti, ako je potreba lepšej koordinácie medzi rôznymi službami, a hrozby ako nedostatok financovania a negatívne vplyvy ekonomických a sociálnych problémov, ktoré môžu sťažiť reintegráciu týchto osôb na pracovný trh.

V Trenčianskom kraji je poskytovaná široká škála služieb a pomoci pre dlhodobo nezamestnané osoby. Cieľom týchto služieb je podporiť ich opätovné začlenenie na pracovný trh, zlepšiť ich zručnosti a kvalifikáciu, ako aj zabezpečiť im sociálnu a psychologickú podporu. Tieto služby sú najčastejšie poskytované v rámci štátnych programov, projektov financovaných z EÚ, a cez spoluprácu s neziskovými organizáciami.

Úrad práce poskytuje aktivačné príspevky, ktoré sú motiváciou pre zamestnávateľov na vytvorenie pracovného miesta pre dlhodobo nezamestnaných. Ide o príspevky na zamestnanie alebo aj na podporu tvorby pracovných miest v rámci rôznych verejných projektov.

Dlhodobo nezamestnaní majú možnosť zúčastniť sa rekvalifikačných kurzov a vzdelávacích programov financovaných z EÚ, tieto kurzy sú zamerané na získanie nových zručností, ktoré sú potrebné na trhu práce, napríklad IT kurzy, administratívne zručnosti, technické profesie, remeslá.

Samozrejmosťou je poradenstvo pri hľadaní práce, ktoré pomáha dlhodobo nezamestnaným osobám pri tvorbe životopisov, príprave na pohovory, identifikovaní silných stránok a možných kariérnych príležitostí.

Tieto služby zahŕňajú aj prípravu na pracovné pohovory a osobné konzultácie s odborníkmi. Ak je potrebné, Úrad práce poskytuje aj príspevky na mobilitu, aby podporil dlhodobo nezamestnaných pri zmene miesta bydliska za účelom zamestnania.

Podpora pre dlhodobo nezamestnaných zo strany miestnych a regionálnych inštitúcií je zväčša zameraná na adaptáciu na pracovný trh pre osoby zo znevýhodnených skupín ako napríklad Rómovia, mladí ľudia bez vzdelania alebo osoby so zdravotným postihnutím.

Niekoľko aktérov v kraji poskytuje psychosociálnu podporu pre osoby, ktoré dlhodobo čelia nezamestnanosti a môžu trpieť psychickými problémami, ako sú depresia alebo stres. Tieto služby pomáhajú ľuďom opäť získať motiváciu, zlepšiť sebadôveru a vyrovnať sa s prekážkami pri hľadaní práce.

V Trenčianskom kraji pôsobí niekoľko neziskových organizácií, ktoré poskytujú príležitosti na rekvalifikáciu, podporu pri hľadaní zamestnania a rozvoj podnikateľských zručností. Tieto organizácie ponúkajú aj programy mentoringu a odborného poradenstva.

Aj keď v Trenčianskom kraji existuje množstvo podpory pre dlhodobo nezamestnané osoby, stále existujú určité oblasti, ktoré si zaslúžia väčšiu pozornosť a zlepšenie. Hoci existuje široká paleta programov a služieb, ktoré sa týkajú rekvalifikácie, poradenstva a zamestnávania, niektoré aspekty podpory môžu byť nedostatočne rozvinuté alebo nedostupné pre niektoré skupiny dlhodobo nezamestnaných.

Dlhodobá nezamestnanosť môže viesť k pocitom frustrácie, depresie a nízkeho sebavedomia, čo je častým problémom najmä u mladých ľudí, preto je potrebné, aby sa rozšírila a stala sa dostupnejšou psychologická pomoc pre nezamestnaných, ktorá by pomohla prekonať depresie a stres, viedla by k zlepšeniu psychického zdravia týchto osôb a ich schopnosti byť proaktívni v hľadaní práce.

Je potrebné zamerať sa na adresnejšiu pomoc a podporu, ktorá by sa viac zameriavala na konkrétne profesie a aktuálne potreby trhu práce v regióne. Partnerstvá s lokálnymi firmami a konzultácie o reálnych pracovných príležitostiach v regióne by výrazne pomohli dlhodobo nezamestnaným osobám získať informácie, praktické skúsenosti a prístup na pracovný trh.

Pre dlhodobo nezamestnaných, ktorí majú podnikateľské ambície, je kľúčová podpora pri rozvoji vlastného podnikania. Mnohé osoby, hľadajúce prácu, majú potenciál začať vlastné podnikanie, ale nedostatok finančných prostriedkov a informácií im v tom bráni. Preto je veľmi dôležité zlepšiť komunikáciu a koordináciu medzi Úradom práce, neziskovými organizáciami, obcami a zamestnávateľmi. Mnohokrát existujú rôzne programy, ktoré však nie sú dostatočne integrované a prispôbené potrebám dlhodobo nezamestnaných mladých. Integrovaný prístup ako kombinácia poradenstva, vzdelávania a praktických stáží, aj podpora pri vypracovaní podnikateľských plánov a pomoc pri získaní prístupov k financiam, by pomohlo zvýšiť efektivitu tejto podpory.

Dlhodobo nezamestnaní čelia často aj problémom v oblasti bývania, vzdelávania detí a rodinných financií. Je dôležité zamerať sa aj na podporu detí a mladých ľudí z rodín, ktoré čelia dlhodobej nezamestnanosti, na podporu pri zabezpečení bývania a naplnení základných potrieb pre celé rodiny, nielen pre jednotlivcov, ktorí sú nezamestnaní.

5.3.2 Podpora dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí, ktorí nie sú registrovaní na Úrade prác

Tabuľka 94 SWOT analýza – Podpora dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí, ktorí nie sú registrovaní na Úrade práce

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Prítomnosť neziskových organizácií a komunitných centier: Tieto organizácie poskytujú bezpečné prostredie, emocionálnu podporu a praktické poradenstvo.	1. Psychologické bariéry: Mladí ľudia sa môžu cítiť stigmatizovaní alebo majú nízke sebavedomie, čo im bráni v registrácii na Úrade práce.
2. Možnosť získania vzdelania a rekvalifikácie: Mnohé neziskové organizácie a komunitné centrá ponúkajú kurzy, ktoré môžu zlepšiť šance na zamestnanie.	2. Negatívne skúsenosti s úradmi: Predchádzajúce skúsenosti s byrokraciou môžu spôsobovať obavy a odpor voči registrácii na Úrade práce.
3. Podpora mentorstva a kariérnych poradcov: Mladí ľudia môžu získať cenné poradenstvo a	3. Nízka informovanosť o výhodách registrácie: Množstvo mladých ľudí nie je

mentorstvo, čo môže zlepšiť ich pripravenosť na pracovný trh.	oboznámených s možnými príspevkami, školeniami a poradenskými službami dostupnými cez Úrad práce.
4. Rozvoj sietí a kontaktov: Komunitné centrá a neziskové organizácie vytvárajú príležitosti na nadväzovanie kontaktov s potenciálnymi zamestnávateľmi a inými podporujúcimi organizáciami.	4. Nedostatok praktických skúseností: Mladí ľudia, ktorí nie sú registrovaní na Úrade práce, môžu mať problém získať prístup k pracovným stážiam a praktickým skúsenostiam.
5. Individuálny prístup: Mladí ľudia majú prístup k personalizovanej pomoci, poradenstvu a podpore, čo zvyšuje ich šance na úspech.	5. Nezáujem o administratívne procesy: Registrácia na Úrade práce môže byť pre mnohých mladých ľudí považovaná za administratívny proces, ktorý ich nezaujíma alebo ich odrádza.
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Zlepšenie komunikácie o výhodách registrácie: Osveta o prínosoch registrácie na Úrade práce (príspevky, kurzy, poradenstvo) môže motivovať mladých ľudí.	1. Pretrvávajúca stigmatizácia nezamestnanosti: Sociálna stigmatizácia môže viesť k tomu, že mladí ľudia sa budú vyhýbať registrácii z obavy z odmietnutia.
2. Zintenzívnenie spolupráce medzi neziskovými organizáciami a Úradom práce: Lepšia koordinácia môže viesť k adresnejšej pomoci a podpore pre mladých nezamestnaných.	2. Psychické problémy a nízke sebavedomie: Mladí ľudia môžu trpieť depresiou, úzkosťou a stresom, čo im bráni v hľadaní práce alebo registrácii.
3. Podpora podnikania a nezávislosti: Vytváranie programov na podporu mladých podnikateľov môže poskytnúť alternatívu k zamestnaniu.	3. Nedostatočná podpora pri vstupoch do pracovného trhu: Mladí ľudia môžu mať problém so získaním praktických skúseností a odborných zručností, čo ich robí menej konkurencieschopnými na trhu práce.
4. Mentoringové a kariérne poradenstvo: Zintenzívnenie mentorovania môže mladým ľuďom pomôcť nájsť jasný smer a podporiť ich sebavedomie pri hľadaní zamestnania.	4. Obavy z byrokracie a administratívy: Mladí ľudia môžu byť odradzovaní byrokraciou a komplikovanými administratívnymi postupmi pri registrácii na Úrade práce.
5. Získanie praktických skúseností cez stáže a dobrovoľníctvo: Príležitosti na praktické skúsenosti môžu pomôcť mladým ľuďom získať pracovné návyky a kontakty v priemysle.	5. Vysoká konkurencia na trhu práce: Mladí ľudia, ktorí nie sú registrovaní, môžu mať menšie šance na získanie práce kvôli vysokému počtu konkurentov na trhu.

Táto SWOT analýza ukazuje, že mladí ľudia, ktorí nie sú registrovaní na Úrade práce, čelí viacerým výzvam, vrátane psychologických bariér, nedostatku informácií a praktických skúseností. Avšak existujú aj významné príležitosti na zlepšenie situácie, ako je lepšia komunikácia o výhodách registrácie, podpora podnikania a mentoringu, a zlepšenie koordinácie medzi neziskovými organizáciami a Úradom práce. Kľúčom k úspechu je vytvorenie prostredia, kde sa mladí ľudia nebudú cítiť stigmatizovaní, ale budú podporovaní pri prekonávaní prekážok a získavaní potrebných zručností a skúseností.

Významná časť dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí nie je registrovaných na Úrade práce. Dlhodobá nezamestnanosť predstavuje komplexný problém, ktorý má negatívny dopad na životy mnohých jednotlivcov, najmä tých mladých. Pre niektorých z nich je však registrácia na Úrade práce skôr psychologickou prekážkou ako praktickou pomocou. Je kľúčové, aby sa mladí ľudia necítili stigmatizovaní alebo osamelí vo svojej situácii, ale našli podporu a porozumenie. Prvým krokom k riešeniu týchto problémov môže byť otvorenie aktívnej komunikácie a hľadanie spôsobov, ako im pomôcť prekonať prekážky, ktoré im bránia v registrácii.

Mladý človek, ktorý nie je registrovaný na Úrade práce, môže mať rôzne dôvody, prečo sa tomu vyhýba. Môže to byť dôsledok predchádzajúcich negatívnych skúseností s úradmi, rodinných problémov alebo nízkeho sebavedomia. V týchto prípadoch je nesmierne dôležité, aby mal mladý človek niekoho, komu dôveruje, kto mu pomôže pochopiť, že registrácia na úrade môže byť pozitívnym krokom k zlepšeniu jeho situácie. Pomocný prístup a porozumenie sú kľúčové pre to, aby sa človek cítil prijatý a nebol odmietaný.

Neziskové organizácie a komunitné centrá zohrávajú kľúčovú úlohu v podpore mladých ľudí, ktorí sa nachádzajú v tejto zložitej životnej situácii. Tieto organizácie ponúkajú bezpečné prostredie, kde môžu

mladí ľudia otvorene hovoriť o svojich problémoch a obavách. Môžu tu získať nielen emocionálnu podporu, ale aj konkrétnu pomoc pri hľadaní pracovných príležitostí, či už prostredníctvom rôznych vzdelávacích programov, kurzov alebo individuálnych konzultácií. Komunitné centrá sú tiež miestom, kde sa budujú vzťahy a siete kontaktov, čo môže otvoriť cestu k novým možnostiam a príležitostiam.

Aj keď mladý človek nie je registrovaný, môže byť veľmi užitočné poskytnúť mu informácie o výhodách a možnostiach, ktoré registrácia na Úrade práce prináša. Tieto výhody zahŕňajú príspevky na zamestnanie, kurzy a rekvalifikácie, ale aj poradenstvo, ktoré môže pomôcť lepšie sa orientovať na trhu práce. Rovnako dôležité je, aby mal mladý človek pri registrácii niekoho, kto mu pomôže a poradí, ako tento proces zvládnuť bez stresu.

Jedným z hlavných faktorov, ktoré ovplyvňujú úspech pri hľadaní zamestnania, je sieť kontaktov a informácií o konkrétnych pracovných príležitostiach. Preto je potrebné sa zamerať na aktívnu spoluprácu neziskových organizácií, kariérnych poradcov a mentorských programov s verejnými inštitúciami, ktorá pomôže mladým ľuďom nadväzovať kontakty s potenciálnymi zamestnávateľmi, získať informácie o pracovných miestach alebo sa zapojiť do pracovných stáží. Tieto príležitosti umožnia mladým ľuďom získať praktické skúsenosti a lepšie sa pripraviť na plnohodnotnú pracovnú kariéru.

Pomoc dlhodobo nezamestnaným mladým ľuďom, ktorí nie sú registrovaní na Úrade práce, musí byť komplexná. Musí zahŕňať motiváciu, vzdelávanie, odborné, individuálne poradenstvo, psychologickú podporu a praktické skúsenosti. Kľúčom k úspechu je tak efektívna a kvalitná spolupráca medzi rôznymi aktérmi, ktorí môžu mladým ľuďom pomôcť nájsť správny smer, rozvíjať nové zručnosti a prijať zodpovednosť za svoju budúcnosť. Všetky tieto opatrenia by výrazne zlepšili šance dlhodobo nezamestnaných na úspešnú reintegráciu do pracovného procesu.

Bez ohľadu na to, či je mladý človek registrovaný na Úrade práce alebo nie, je dôležité, aby mal prístup k podpore a možnostiam, ktoré mu pomôžu prekonať prekážky a nájsť cestu k zamestnaniu. Dôležité je nestrániť sa týchto osôb, ale vytvoriť prostredie, kde sa budú cítiť prijatí, pochopení a motivovaní k zmene.

5.3.3 Podpora nezamestnaných absolventov

Tabuľka 95 SWOT analýza – Podpora nezamestnaných absolventov

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Široká ponuka podpory pre absolventov: Kariérne poradenstvo, rekvalifikačné kurzy, pracovné stáže, poradenstvo na vysokých školách.	1. Nedostatočné individuálne poradenstvo: Poradenstvo nie je vždy dostatočne personalizované a nezohľadňuje špecifické potreby absolventov.
2. Rozmanité formy podpory: Stáže, odborné školenia, podpora pri prechode na nový typ zamestnania.	2. Obmedzený počet pracovných príležitostí v súkromnom sektore: Väčšina stáží je orientovaná na verejný sektor alebo neziskové organizácie, chýbajú príležitosti v komerčných firmách.
3. Kariérne centrá na vysokých školách: Poskytujú kariérne poradenstvo, workshopy, školenia a stáže pre absolventov.	3. Chýbajú odborníci v špecifických profesijných oblastiach: Neexistuje dostatočný počet odborníkov na konkrétne sektory, ktorí by pomohli absolventom zorientovať sa na trhu práce.
4. Online platformy: Prístup k pracovným ponukám, poradenstvu a možnostiam rozvoja kariéry.	4. Nedostatočná podpora pri prekvalifikácii: Problém prekvalifikovaných absolventov nie je dostatočne riešený, čo môže zvyšovať stres a frustráciu z hľadania práce.
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Zvýšená personalizácia poradenstva: Rozšírenie individuálneho poradenstva, ktoré sa bude viac zameriavať na špecifické potreby každého absolventa.	1. Technologické zmeny a dynamika trhu práce: Zmeny v technologických požiadavkách môžu spôsobiť, že absolventi nebudú pripravení na nové profesie a technológie.
2. Väčšia spolupráca s malými a strednými podnikmi: Zintenzívnenie spolupráce s miestnymi podnikmi a samosprávami na poskytovaní viac stáží a pracovných miest pre absolventov.	2. Prekvalifikovaní absolventi: Títo absolventi môžu mať problémy so zorientovaním sa na trhu práce a prispôbením sa novým pracovným príležitostiam. Majú prehnané očakávania od zamestnávateľov.

<p>3. Rozšírenie praxe v rôznych sektoroch: Podpora praktických skúseností v oblasti IT, marketingu, financií, inžinierstva a ďalších kľúčových oblastiach.</p>	<p>3. Nízka flexibilita pracovného trhu: Absencia flexibilných pracovných miest, ktoré by vyhovovali potrebám čerstvých absolventov (práca na čiastočný úväzok, práca z domu).</p>
<p>4. Podpora mäkkých a digitálnych zručností: Zameranie sa na školenia zamerané na rozvoj mäkkých zručností a digitálnych kompetencií, ktoré sú čoraz dôležitejšie na trhu práce.</p>	<p>4. Nedostatočné financovanie alebo podpora zo strany štátu a samospráv: Nedostatok financií na rozvoj nových programov môže spomaliť rast a efektivitu podpory absolventov.</p>
<p>5. Podpora podnikania a kreatívneho myslenia: Podpora podnikateľských iniciatív a nezávislých projektov absolventov prostredníctvom štartovacích grantov a mentoringu.</p>	<p>5. Vysoká konkurencia na trhu práce: Množstvo absolventov a rastúca konkurencia môže znižovať šance na získanie práce, najmä v tradičných odvetviach.</p>

Táto SWOT analýza ukazuje silné stránky a príležitosti, ktoré môžu pomôcť nezamestnaným absolventom v Trenčianskom kraji lepšie sa adaptovať na súčasné výzvy trhu práce, ale tiež upozorňuje na oblasti, kde je potrebné zlepšiť podporu. Personalizácia poradenstva, rozšírenie príležitostí v rôznych sektoroch a podpora flexibilných pracovných miest sú kľúčovými faktormi pre úspešnú integráciu mladých ľudí na pracovný trh.

V Trenčianskom kraji existujú viaceré organizácie, ktoré sa venujú absolventom, alebo poskytujú podporu v oblasti zamestnania, rekvalifikácie a profesijného rozvoja. Tieto organizácie ponúkajú rôzne služby, od kariérneho poradenstva cez rekvalifikačné kurzy, pracovné stáže až po podporu pri prechode na nový typ zamestnania či hľadani pracovných príležitostí. Tieto organizácie môžu pomôcť mladým ľuďom využiť ich potenciál a prispôbiť sa aktuálnym potrebám trhu práce.

Podpora pre nezamestnaných absolventov je zabezpečená najmä prostredníctvom Úradu práce, ten poskytuje poradenstvo, ktoré pomáha absolventom lepšie sa orientovať na trhu práce, identifikovať ich silné stránky a navrhovať ďalšie kroky. Mladí absolventi môžu byť zaradení do rôznych aktivít, ktoré sú financované zo štátnych alebo európskych fondov, ako sú stáže, rekvalifikácie alebo odborné školenia.

V Trenčianskom kraji existujú aj kariérne centrá na vysokých školách, ktoré poskytujú nezamestnaným absolventom kariérne poradenstvo, stáže, organizujú workshopy a školenia.

V súčasnosti sú k dispozícii aj rôzne online platformy, kde môžu nezamestnaní absolventi nájsť ponuky práce a ďalšie príležitosti. Tieto platformy poskytujú nielen pracovné ponuky, ale aj poradenstvo v oblasti kariéry a profesionálneho rastu.

Aj keď v Trenčianskom kraji existuje pomerne široká škála podpory pre nezamestnaných absolventov, stále existujú oblasti, ktoré by mohli byť zlepšené alebo kde by sa mohli vytvoriť nové služby. Aj keď úrad práce poskytuje poradenstvo, nie vždy je dostatočne individualizované. Nezamestnaní absolventi majú často veľmi rôzne potreby v závislosti od svojho vzdelania, zručností a profesijných ambícií. Kvalitnejšie individuálne poradenstvo, ktoré sa zameriava na konkrétne potreby a ciele každého absolventa, by bolo veľkým prínosom.

Vhodná by bola väčšia dostupnosť odborníkov na konkrétne profesijné oblasti, ktorí by mohli pomôcť absolventom zorientovať sa v špecifických sektoroch trhu práce.

Veľká časť stáží a praxe je orientovaná na verejný sektor alebo neziskové organizácie, ale v súkromnom sektore stále chýba dostatočné množstvo príležitostí. Podpora mladých ľudí pri získavaní praktických skúseností v rôznych oblastiach podnikania, napríklad IT, marketing, inžinierstvo, financie, výroba, je v terajšej dobe kľúčová.

Dôležité je taktiež zamerať sa na špecifické školenia na rozvoj mäkkých zručností, podporu digitálnych zručností, klásť zvýšený dôraz na nové technológie, ktoré sú v terajšej dobe žiadanejšie na trhu práce a sú čoraz dôležitejšie.

Zintenzívnenie spolupráce organizácií s malými a strednými podnikmi a miestnou samosprávou v Trenčianskom kraji by pomohlo vytvárať viac príležitostí pre stáže, prax a zamestnanie mladých absolventov.

Aktuálnym problémom v kategórii absolventov sú **prekvalifikovaní absolventi**. Predstavujú problém, najmä v kontexte zmien na trhu práce, technologických inovácií a dynamických pracovných podmienok, je ovplyvnený mnohými faktormi, ktoré sa vzájomne prelínajú.

Pomoc prekvalifikovaným absolventom, teda mladým ľuďom, ktorí sa nachádzajú v situácii, kde majú vyššie vzdelanie alebo špecializáciu, než je potrebné na pracovnom trhu, vyžaduje špecifický a citlivý prístup. Tento problém sa môže týkať absolventov, ktorí majú vyššie akademické alebo odborné vzdelanie, ale nedokážu si nájsť zamestnanie vo svojom odbore, alebo sa ocitli v profesijnom strese, pretože ich kvalifikácia neodpovedá potrebám trhu.

Je potrebné posilniť individuálne kariérne poradenstvo, ktorého prvým krokom by malo byť oceniť a zmapovať všetky zručnosti, ktoré absolventi majú. Títo mladí ľudia sú si vedomí svojich kvalifikácií, ale nie vždy si uvedomujú, ako ich môžu využiť v rôznych iných odvetviach.

Podporovať možnosť získať pracovné stáže, ktoré im umožnia získať cenné skúsenosti v reálnom pracovnom prostredí a podporovať dobrovoľníctvo, ktoré nielen že poskytuje skúsenosti, ale môže pomôcť aj rozšíriť kontakty a profesionálne siete. Mnohé neziskové organizácie a startupy potrebujú kvalifikovaných pracovníkov, ale nemajú prostriedky na plné zamestnanie.

Prekvalifikovaní absolventi môžu čeliť výzvam, ale aj mnohým príležitostiam. Kľúčom je pomôcť im využiť ich zručnosti, flexibilitu a kreativitu na prispôsobenie sa aktuálnym potrebám trhu práce. K tomu je potrebné nielen zamerať sa na ďalšie vzdelávanie a rekvalifikáciu, ale aj na podporu pri hľadaní nových profesionálnych príležitostí a budovaní sebavedomia.

Kľúčom k zlepšeniu podpory nezamestnaných absolventov v Trenčianskom kraji je teda predovšetkým lepšia personalizácia, rozšírenie praxe v rôznych sektoroch a poskytovanie podpory na rozvoj mäkkých a digitálnych zručností. Zvýšená podpora podnikania, flexibilných pracovných formátov a psychologickej podpory by tiež pomohla absolventom lepšie sa adaptovať na súčasný trh práce.

Je dôležité prijať holistický prístup, ktorý by zahŕňal zlepšenie prepojenia medzi vzdelávacím systémom a pracovným trhom, podporu flexibility absolventov pri hľadaní zamestnania, rozvoj nových zručností a podporu podnikateľského myslenia. Dôležitú úlohu zohráva aj adaptácia zamestnávateľov a zlepšovanie pracovných podmienok, ktoré umožnia lepšie využiť potenciál absolventov.

5.3.4 Podpora mladých ľudí so vzdelaním nižším ako stredným

Tabuľka 96 SWOT analýza – Podpora mladých ľudí so vzdelaním nižším ako stredným

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Existencia rôznych podporných programov: Úrad práce, neziskové organizácie a komunitné centrá ponúkajú rôzne vzdelávacie a rekvalifikačné kurzy zamerané na zvýšenie kvalifikácie.	1. Nedostatočná flexibilita vzdelávacích programov: Mnoho osôb s nižším vzdelaním čelí problémom s prispôobením vzdelávania pracovným a rodinným povinnostiam.
2. Podpora zamestnávania cez príspevky pre zamestnávateľov: Príspevky na zamestnávanie osôb s nižším vzdelaním motivujú zamestnávateľov a zvyšujú šance na zamestnanie.	2. Nedostatočný prístup k technológiám: Osoby z nižších sociálno-ekonomických skupín čelí problémom s prístupom k počítačom, internetu a moderným technológiám.
3. Komunitné centrá a sociálne poradenstvo: Tieto organizácie pomáhajú znevýhodneným skupinám orientovať sa na trhu práce a poskytujú podporu pri hľadaní zamestnania.	3. Chýbajúce praktické zručnosti: Vzdelávacie programy často nezohľadňujú potrebu praktického vzdelávania, ktoré by bolo priamo aplikovateľné na pracovnom trhu.
4. Podpora zo strany projektov financovaných z EÚ: Financovanie projektov z EÚ umožňuje organizovať rekvalifikačné kurzy pre osoby s nízkym vzdelaním.	4. Nedostatočná koordinácia medzi aktérmi: Chýba efektívna spolupráca medzi Úradom práce, neziskovými organizáciami a komunitnými centrami, čo môže viesť k fragmentácii pomoci.
5. Motivácia k osobnému rozvoju a zlepšeniu zručností: Poradenstvo a mentoring pomáhajú zvyšovať sebavedomie a zručnosti účastníkov, čo zvyšuje ich šance na trhu práce.	5. Obmedzená dostupnosť špecializovaných kurzov: Nie všetky vzdelávacie programy pokrývajú široké spektrum profesií a špecializovaných zručností potrebných na trhu práce.

PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Rozvoj flexibilných vzdelávacích formátov: Zavedenie večerných kurzov, online vzdelávania a kurzov prispôbených rodinným a pracovným povinnostiam zlepši prístup k vzdelávaniu.	1. Nedostatočné finančné prostriedky: Finančné obmedzenia môžu ovplyvniť rozsah a dostupnosť programov, ktoré sú potrebné pre osoby s nízkym vzdelaním.
2. Podpora mladých ľudí, ktorí nedokončili strednú školu: Zavedenie alternatívnych vzdelávacích programov, ktoré ponúknu príležitosť získať odborné vzdelanie alebo maturitu cez diaľkové štúdium.	2. Nedostatočná motivácia a angažovanosť účastníkov: Niektorí jednotlivci s nízkym vzdelaním môžu mať problém s motiváciou na vzdelávanie, čo znižuje efektivitu programov.
3. Zameranie na praktické vzdelávanie a odborné kurzy: Sústreďenie sa na vzdelávacie programy, ktoré ponúkajú praktické zručnosti pre konkrétne profesie, ako sú remeslá, technické profesie, digitálne zručnosti.	3. Konkurencia na trhu práce: Väčší počet osôb s nízkym vzdelaním môže spôsobovať väčšiu konkurenciu, čo môže znížiť šance na zamestnanie.
4. Podpora rozvoja digitálnych zručností: Programy na zlepšenie digitálnych zručností pre osoby, ktoré nemajú prístup k moderným technológiám, môžu zlepšiť ich zamestnateľnosť.	4. Pretrvávajúca segregácia a sociálna exklúzia: Osoby zo sociálne znevýhodneného prostredia môžu čeliť prekážkam pri integrácii do vzdelávacích a pracovných príležitostí.
5. Zlepšenie koordinácie a spolupráce medzi aktérmi: Lepšia koordinácia medzi Úradom práce, neziskovými organizáciami a komunitnými centrami môže zabezpečiť komplexnú pomoc pre osoby s nižším vzdelaním.	5. Nepriaznivý ekonomický vývoj v regióne: Ekonomické problémy v regióne môžu spôsobiť zníženie pracovných príležitostí a záujmu zamestnávateľov o zamestnávanie osôb s nižším vzdelaním.

Táto SWOT analýza ukazuje, že v Trenčianskom kraji existuje silná podporná infraštruktúra pre osoby s nižším vzdelaním, ktorá zahŕňa rôzne programy vzdelávania, rekvalifikácie a zamestnávania. Avšak aj napriek týmto silným stránkam existujú výzvy, ako je nedostatočná flexibilita vzdelávacích programov, problém s prístupom k technológiám a potrebná zlepšená koordinácia medzi rôznymi aktérmi. Pre ďalší rozvoj a úspech týchto iniciatív je potrebné zamerať sa na flexibilitu vzdelávania, posilnenie praktického vzdelávania a podporu digitálnych zručností, ako aj zlepšiť spoluprácu medzi inštitúciami.

V Trenčianskom kraji je aktívnych niekoľko aktérov, ktorí poskytujú služby a programy pre osoby, ktoré majú vzdelanie nižšie ako stredné. Tieto služby môžu pomôcť zlepšiť ich šance na trhu práce, získať potrebné zručnosti, prípadne získať podporu pri hľadaní zamestnania alebo rozvoji kariéry. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Trenčianskom kraji poskytuje rôzne rekvalifikačné kurzy a vzdelávacie programy, ktoré sú zamerané na zvyšovanie kvalifikácie a odborných zručností. Tieto kurzy môžu byť zamerané na rôzne oblasti, napríklad administratíva, technické profesie, obchod, IT, zdravotníctvo a pod. Podpora je poskytovaná cez projekty financované z EÚ a pomáha financovať rekvalifikačné kurzy pre osoby s nízkym vzdelaním.

Úrad práce ponúka rôzne programy podpory zamestnania pre osoby, ktoré majú nízke vzdelanie, ako napríklad finančné príspevky zamestnávateľom na podporu zamestnávania nezamestnaných, pracovné poradenstvo, pomoc pri hľadaní zamestnania, ako aj organizovanie rôznych prípravných kurzov, čo pomáha zlepšiť ich šance na získanie práce.

V Trenčianskom kraji fungujú rôzne komunitné centrá a centrá poradenstva, ktoré ponúkajú sociálne poradenstvo, pomoc pri orientácii na trhu práce, alebo podporu pri hľadaní a získavaní zamestnania osobám s nízkym vzdelaním. Tieto organizácie a inštitúcie pomáhajú osobám, ktoré majú nižšie vzdelanie, získať nové návyky a zručnosti, ktoré im pomôžu uspieť na trhu práce. Tieto organizácie sa často zameriavajú na osoby zo znevýhodnených skupín, napríklad Rómov alebo, ľudí dlhodobo bez práce.

Tieto služby sa rôznia podľa konkrétnych potrieb jednotlivcov a môžu sa meniť v závislosti od dostupných financovaní, projektov alebo inovácií v oblasti vzdelávania a zamestnávania. Je dôležité sa obracať na miestne úrady práce alebo neziskové organizácie, ktoré poskytujú detailné informácie o aktuálnych možnostiach.

V Trenčianskom kraji, sú oblasti, kde by sa mohla zlepšiť podpora pre osoby s nižším vzdelaním. Napriek tomu, že existujú rôzne programy, stále je niekoľko oblastí, ktoré by si zaslúžili väčšiu pozornosť. Existujú nedostatky a oblasti, na ktoré by sa malo zamerať.

Jednou z nich je zamerať sa na flexibilnejšie a dostupnejšie vzdelávacie programy, kurzy prispôbené rôznym životným štýlom a potrebám mladých ľudí s nízkym vzdelaním. Mnohé osoby s nižším vzdelaním čelia problémom, ako skĺbiť rekvalifikáciu alebo vzdelávanie s pracovnými a rodinnými povinnosťami. Zameranie sa na flexibilné formy vzdelávania (napr. večerné kurzy, online vzdelávanie alebo kurzové formáty prispôbené rodičom či osobám so zdravotnými problémami) by mohlo zlepšiť prístup k vzdelávaniu.

Potrebné by bolo posilniť programy podpory pre mladých ľudí, ktorí nedokončili strednú školu, ktoré by im pomohli získať odborné vzdelanie alebo vyučenie. Tieto programy, ako alternatíva k tradičnému školskému systému by mali byť prispôbené potrebám trhu práce.

Väčší dôraz by sa mal klásť na praktické vzdelávanie. Vzdelávacie programy by mali byť viac orientované na praktické zručnosti, ktoré sú priamo využiteľné na trhu práce, napríklad v oblasti remesiel, technických profesií, digitálnych zručností a podobne.

Mnoho mladých s nižším vzdelaním má problém s používaním základných digitálnych nástrojov. Zlepšenie digitálnych zručností by preto mali byť rozšírené a lepšie prispôbené potrebám ľudí, ktorí nemajú prístup k moderným technológiám. V regiónoch s nižším ekonomickým štandardom je problém s prístupom k počítačom a internetu, preto programy, ktoré poskytujú technologickú infraštruktúru (počítače, internet, tlačiarne) pre nízkopríjmové skupiny, by mohli pomôcť prekonať tento problém.

Samozrejmosťou je zamerať sa na ciele, individuálne poradenstvo a mentoring ktoré by im pomohli orientovať sa na trhu práce, motivovali ich k zlepšeniu svojich zručností a pomohli s osobným rozvojom. Poradenstvo zamerané nielen na získanie pracovného miesta, ale aj na osobnostný rozvoj, ako budovať sebavedomie, ako komunikovať, ako zvládať stres v práci, by mohlo pomôcť zvýšiť šance na úspech v zamestnaní a udržanie pracovného pomeru.

Zameranie sa na komunitné a sociálne iniciatívy, ktoré by pomohli zlepšiť vzdelanie a integráciu ľudí zo sociálne znevýhodneného prostredia, môže viesť k lepšiemu využitiu ich potenciálu a zlepšeniu šance na inklúziu do pracovného trhu.

Z vyššie uvedených dôvodov je rozhodujúca koordinácia medzi vzdelávacími inštitúciami, úradmi práce a neziskovými organizáciami. Často chýba efektívna koordinácia medzi týmito organizáciami, ktoré poskytujú pomoc a podporu osobám s nižším vzdelaním. Zjednodušenie a zlepšenie tejto spolupráce bude viesť k tomu, že mladí ľudia s nižším vzdelaním dostanú komplexnú pomoc a úspešne sa im podarí integrovať do vzdelávacieho či pracovného procesu a spoločnosti.

5.3.5 Podpora zdravotne postihnutých mladých ľudí a inak zdravotne znevýhodnených

Tabuľka 97 SWOT analýza – Podpora zdravotne postihnutých mladých ľudí a inak zdravotne znevýhodnených

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Existujúce inklúzívne vzdelávacie prístupy: Niektoré školy ponúkajú špeciálne programy a špeciálnych pedagógov na podporu integrácie zdravotne postihnutých.	1. Nedostatočná prispôbenosť vzdelávacích prístupov pre všetky typy postihnutí: Školy nemajú dostatočné kapacity a prispôbenú podporu pre všetky druhy zdravotného postihnutia.
2. Programy podporovaného zamestnávania: Programy umožňujú znevýhodneným mladým ľuďom získať pracovné skúsenosti v prispôbených pracovných prostrediach.	2. Obmedzená ponuka zamestnania na flexibilné pracovné miesta: Málo organizácií poskytuje flexibilné pracovné miesta vhodné pre osoby so zdravotným postihnutím.
3. Rekvalifikačné kurzy a stáže: Niektoré neziskové organizácie a inštitúcie ponúkajú príležitosti na získanie pracovných zručností.	3. Nedostatočná ponuka rekvalifikačných programov a ich neprispôsobená kvalita: Množstvo a kvalita programov nie je dostatočná na pokrytie individuálnych potrieb zdravotne znevýhodnených mladých ľudí.
4. Existencia komunitných organizácií: Neformálne skupiny a komunitné organizácie organizujú aktivity na podporu sociálnej integrácie.	4. Nedostatočné množstvo a kvalita komunitných aktivít: Potreba rozšíriť a zlepšiť kvalitu aktivít na podporu sociálnej integrácie mladých ľudí so zdravotným postihnutím.

PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Rozšírenie a prispôsobenie vzdelávacích prístupov: Zlepšenie kvality inkluzívneho vzdelávania a rozšírenie špeciálnych programov v školách.	1. Nedostatok financovania a kapacít: Obmedzené financie a kapacity verejných inštitúcií a neziskových organizácií na rozšírenie alebo implementáciu programov.
2. Rozšírenie programov na podporu podnikania: Vytvorenie programov na podporu podnikania pre zdravotne postihnutých, aby mohli byť samostatní.	2. Sociálna stigma a predsudky: Riziko diskriminácie a stigmatizácie zo strany zamestnávateľov a širšej spoločnosti.
3. Zvýšenie ponuky flexibilných pracovných miest: Rozvoj pracovných príležitostí na čiastočný úväzok, prácu z domu a iných flexibilných formách zamestnania.	3. Nedostatočná dostupnosť psychologickej a sociálnej podpory: Nedostatočná kapacita v poskytovaní psychologickej pomoci a podpory pre osoby so zdravotným postihnutím a duševnými problémami.
4. Lepšia spolupráca medzi inštitúciami a neziskovými organizáciami: Posilnenie koordinácie medzi verejnými inštitúciami, školami a neziskovými organizáciami na zlepšenie integrácie do vzdelávania a pracovného trhu.	4. Nízka miera informovanosti a dostupnosti programov: Mladí ľudia so zdravotným postihnutím nemusia byť dostatočne informovaní o dostupných programoch a príležitostiach.

Táto SWOT analýza ukazuje silné stránky, ako aj oblasti, ktoré si vyžadujú zlepšenie v poskytovaní podpory zdravotne postihnutým mladým ľuďom v Trenčianskom kraji. Identifikuje príležitosti na zlepšenie systému a výzvy, ktoré môžu ovplyvniť efektívnosť a dostupnosť podpory pre túto skupinu.

V Trenčianskom kraji existujú školy a vzdelávacie inštitúcie, ktoré sa snažia implementovať inkluzívne vzdelávacie prístupy, no stále nie sú dostatočne prispôbolené pre všetky typy zdravotného postihnutia. Zatiaľ čo niektoré školy ponúkajú špeciálne programy alebo špeciálnych pedagógov, rozsah a kvalita týchto služieb nie je rovnaká vo všetkých okresoch kraja.

Rovnako v Trenčianskom kraji existujú programy podporovaného zamestnávania, ktoré pomáhajú znevýhodneným mladým ľuďom získať pracovné skúsenosti. Tieto programy umožňujú prispôbiť pracovné prostredie a ponúkajú podporu pri integrácii do pracovného procesu. Avšak ponuka týchto programov nie je dostatočne široká a stále je potrebné rozšíriť pracovné možnosti pre osoby so zdravotným postihnutím.

Organizácie a inštitúcie poskytujú prácu na čiastočný úväzok avšak, je veľmi málo organizácií, ktoré poskytujú zamestnanie na flexibilné pracovné miesta. Tento typ práce je však často vhodný hlavne pre mladých ľudí so zdravotným postihnutím, ktorí majú obmedzené pracovné schopnosti.

Niektoré neziskové organizácie a verejné inštitúcie organizujú rekvalifikačné kurzy a stáže, ktoré umožňujú mladým ľuďom so zdravotným znevýhodnením získať pracovné zručnosti. Avšak týchto programov je stále málo a ich obsah nie je vždy dostatočne prispôbolený individuálnym potrebám znevýhodnených osôb.

Podpora duševného zdravia v Trenčianskom kraji je dostupná, no stále nie je dostatočne prispôbolená špecifickým potrebám mladých ľudí s duševnými poruchami alebo tým, ktorí sa cítia izolovaní z dôvodu svojej zdravotnej situácie. Hoci psychologické poradenstvo a podporné skupiny existujú, ich dostupnosť, ako aj kvalita poskytovaných služieb, sa výrazne líši v závislosti od poskytovateľa a jeho kapacity, čo obmedzuje rovnaký prístup pre všetkých, ktorí pomoc potrebujú.

V Trenčianskom kraji pôsobia viaceré komunitné organizácie a neformálne skupiny, ktoré sa venujú podstate integrácie zdravotne postihnutých mladých ľudí. Tieto organizácie organizujú rôzne aktivity, ktoré pomáhajú zlepšiť sociálnu integráciu týchto osôb. Napriek tomu je stále potreba zvýšiť počet a kvalitu týchto aktivít a poskytovať viac príležitostí na zapojenie do spoločenského života.

Momentálny stav služieb aktérov pre zdravotne postihnutých a inak znevýhodnených mladých ľudí v situácii NEET v Trenčianskom kraji stále čelí viacerým výzvam, ktoré je potrebné riešiť, aby sa tieto služby stali efektívnejšími a dostupnejšími pre všetky znevýhodnené skupiny.

Situácia vyžaduje vytvorenie komplexného a prispôboleného systému podpory, ktorý zohľadňuje špecifické potreby zdravotne znevýhodnených. Táto skupina mladých ľudí čelí mnohým prekážkam, ktoré sťažujú ich integráciu do vzdelávania a pracovného procesu. Tieto prekážky môžu zahŕňať nielen fyzické a

psychické bariéry, ale aj problémy so získaním dostatočnej vzdelanostnej a profesijnej prípravy, prístupom k práci a potrebnými sociálnymi a terapeutickými službami.

Preto je potrebné podporiť dohody a spolupráce medzi verejnými inštitúciami a neziskovými organizáciami v oblasti poskytovania služieb pre zdravotne postihnutých a inak znevýhodnených mladých ľudí. Tento model spolupráce sa ukazuje ako účinný pri integrácii do vzdelávania a pracovného procesu. Avšak, stále nie je dostatočne systémový a niektoré inštitúcie nemajú dostatočné kapacity na implementáciu všetkých potrebných programov.

5.3.6 Podpora mladých matiek a mladých rodičov

Tabuľka 98 SWOT analýza – Podpora mladých matiek a mladých rodičov

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Komplexná podpora zo strany verejných inštitúcií a neziskových organizácií: Existuje viacero iniciatív na pomoc mladým matkám a rodičom v situácii NEET.	1. Nedostatočná flexibilita v starostlivosti o deti: Chýbajú dostatočné možnosti flexibilnej starostlivosti o deti, ktoré umožnia matkám pracovať alebo študovať.
2. Podpora zamestnateľnosti a profesijného rozvoja: Programy na zlepšenie zručností a zvýšenie zamestnateľnosti.	2. Obmedzený prístup k vzdelávaniu a zamestnaniu: Matky majú obmedzený prístup k vzdelaniu a trhu práce kvôli kombinácii starostlivosti o deti a nízkej flexibilitate pracovných miest.
3. Podpora mladých matiek pri osobnom a profesionálnom rozvoji: Programy, ktoré zlepšujú kvalitu života rodín a podporujú rozvoj mladých matiek.	3. Nedostatok prispôbených programov na podporu podnikania: Chýbajú konkrétne iniciatívy na podporu podnikania pre matky, ktoré chcú byť samostatné.
4. Spolupráca medzi rôznymi aktérmi (inštitúcie, školy, komunity): Podpora je zabezpečovaná prostredníctvom rôznych organizácií, čo vytvára širokú sieť pomoci.	4. Psychosociálna podpora nie je dostatočne dostupná: Nedostatočné možnosti pre psychologickú podporu a riešenie psychosociálnych problémov.
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Rozšírenie flexibilnej starostlivosti o deti: Vytvorenie viac programov a miest na flexibilnú starostlivosť o deti, čo umožní matkám lepšie sa zapojiť do práce a vzdelávania.	1. Finančné a politické prekážky: Nedostatočné financovanie alebo politická podpora pre rozšírenie a udržanie existujúcich programov.
2. Alternatívne formy vzdelávania a pracovných miest: Rozšírenie flexibilných vzdelávacích programov a pracovných príležitostí na čiastočný úväzok.	2. Sociálna izolácia a stigma: Možnosť zvýšenej sociálnej izolácie a stigmatizácie matiek v situácii NEET, čo môže zhoršiť ich integráciu.
3. Programy na podporu podnikania: Založenie a podpora podnikateľských aktivít matiek, ktoré by im umožnili samostatné zarábanie a flexibilitu v pracovnom čase.	3. Nedostatočná integrácia do trhu práce: Možný problém s nízkou zamestnanosťou matiek v situácii NEET kvôli nízkym pracovným príležitostiam alebo obmedzeným zručnostiam.
4. Psychologická podpora a poradenstvo: Zavedenie širších programov zameraných na duševné zdravie a psychosociálnu podporu.	4. Nedostatok informovanosti o dostupnej podpore: Nízka informovanosť o existujúcich podporných programoch môže viesť k tomu, že matky o nich nebudú vedieť a nevyužijú ich.

Táto SWOT analýza poskytuje prehľad o silných stránkach a slabostiach súčasného systému podpory matiek v situácii NEET a mladých rodičov v Trenčianskom kraji. Identifikuje aj príležitosti na zlepšenie a výzvy, ktoré by mohli ovplyvniť účinnosť podpory v tejto oblasti.

Podpora matiek v situácii NEET a mladých rodičov v Trenčianskom kraji je komplexným procesom, ktorý vyžaduje spoluprácu medzi verejnými inštitúciami, neziskovými organizáciami, školami a komunitami.

Mladé matky a rodičia často čelia špecifickým výzvam, ako je kombinácia starostlivosti o dieťa, obmedzený prístup k vzdelaniu a zamestnaniu, nízka ekonomická stabilita a v niektorých prípadoch aj psychosociálne problémy. V Trenčianskom kraji je niekoľko iniciatív, ktoré im pomáhajú prekonať tieto prekážky a podporujú ich v osobnom i profesionálnom rozvoji.

Tieto organizácie prostredníctvom rôznych programov a služieb pomáhajú mladým matkám získať potrebné zručnosti, podporu a motiváciu, ktoré im umožnia zlepšiť ich životnú situáciu, zvýšiť zamestnateľnosť a zlepšiť kvalitu života ich rodín. Dôležitú úlohu tu zohráva aj poskytovanie flexibility pri práci a vzdelávaní, čo je kľúčové pre mladé matky, ktoré čelia náročnej úlohe starostlivosti o deti.

Aj napriek existujúcej podpore pre mladé matky a rodičov v situácii NEET v Trenčianskom kraji, stále existuje niekoľko oblastí, kde chýbajú konkrétne služby alebo kde by sa dalo zlepšiť poskytovanie podpory, aby bola efektívnejšia a viac prispôbená potrebám tejto skupiny.

Mladé matky a rodičia v situácii NEET v Trenčianskom kraji čelia rôznym výzvam, ktoré si vyžadujú komplexnú a flexibilnú podporu. Zlepšenie dostupnosti a rozšírenie služieb v oblastiach ako flexibilná starostlivosť o deti, dostupnejšie alternatívne formy vzdelávania, zamestnanie na čiastočné úväzky, programy na podporu podnikania, psychologická podpora a finančné a právne poradenstvo, by mohlo výrazne zlepšiť životné podmienky týchto rodičov a umožniť im efektívnejšie sa zapojiť do pracovného a spoločenského života. Podpora, ktorá by bola prispôbená ich konkrétnym potrebám a životným okolnostiam, môže znížiť sociálnu izoláciu a podporiť ich návrat na pracovný trh či do vzdelávania.

5.3.7 Podpora osamelých dospelých osôb starajúcich sa o deti alebo osoby odkázané na starostlivosť

Tabuľka 99 SWOT analýza – Podpora osamelých dospelých osôb starajúcich sa o deti alebo osoby odkázané na starostlivosť

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Existujúce široké spektrum podpory: Podpora zo strany úradov práce, samospráv a neziskových organizácií pokrýva rôzne oblasti (materiálna pomoc, sociálna starostlivosť, poradenstvo).	1. Nedostatočná dostupnosť špecializovanej psychologickej podpory: Chýba dostatočná kapacita pre bezplatné alebo nízkonákladové psychologické poradenstvo pre osamelé osoby.
2. Podpora detí osamelých rodičov: Krúžky, športové a kultúrne aktivity pre deti, ktoré pomáhajú v ich osobnostnom rozvoji a odbremeniť rodičov.	2. Obmedzené programy na podporu zamestnateľnosti: Chýbajú flexibilné zamestnania, ktoré by boli kompatibilné s povinnosťami osamelých.
3. Podpora rodičovských zručností: Programy na posilnenie rodičovských zručností a prevenciu násillia v rodinách, ktoré pomáhajú zlepšiť rodinnú dynamiku a stabilitu.	3. Nedostatočná podpora v oblasti finančnej gramotnosti: Chýbajú školenia a poradenstvo, ktoré by zlepšili finančné schopnosti osamelých osôb a pomohli im vyhnúť sa chudobe.
4. Vysoká miera komunitnej angažovanosti: Existujúce neziskové organizácie a miestne úrady poskytujú širokú škálu podpory, vrátane právneho poradenstva a pomoci pri každodenných činnostiach.	4. Nedostatočná podpora pri právnych problémoch: Osamelé osoby čelia právnym problémom (výživné, rozvody), ale dostupnosť bezplatnej právnej pomoci je obmedzená.
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Zlepšenie dostupnosti psychologických služieb: Zavedenie bezplatného alebo nízkonákladového psychologického poradenstva a terapie, ktoré by bolo dostupné pre osamelé osoby a osoby starajúce sa o iných.	1. Finančné a personálne obmedzenia: Obmedzené financie a kapacity verejných a neziskových organizácií na rozšírenie podpory, čo môže ohroziť dostupnosť kvalitných služieb.
2. Rozšírenie programov na podporu zamestnateľnosti a rekvalifikácie: Vytváranie a podpora flexibilných pracovných miest, prác na diaľku alebo zníženie prahových podmienok na prístup na trh práce pre osamelých rodičov.	2. Sociálna stigma a izolácia: Osamelí rodičia a osamelé osoby môžu čeliť sociálnej stigmatizácii a izolácii, čo zhoršuje ich schopnosť získať pomoc a podporu.

<p>3. Zlepšenie finančnej gramotnosti: Zavedenie programov zameraných na správu domácich financií a využívanie dostupných sociálnych dávok a pomoci.</p>	<p>3. Nedostatočná koordinácia medzi aktérmi: Možné problémy so zlou koordináciou medzi verejnými inštitúciami a neziskovými organizáciami, čo môže viesť k duplicitám alebo neefektívnosti.</p>
<p>4. Posilnenie komunitnej podpory a aktivít: Vytvorenie silnejších komunitných centier, ktoré by poskytovali nielen podporu pre osamelé osoby, ale aj aktivity na zlepšenie sociálnej integrácie.</p>	<p>4. Zvýšený dopyt po službách môže preťažiť kapacity: Zvýšený dopyt po službách môže spôsobiť preťaženie kapacít existujúcich organizácií a inštitúcií, čo obmedzí dostupnosť pomoci.</p>

Táto SWOT analýza zdôrazňuje silné stránky, ako aj výzvy a príležitosti v oblasti podpory osamelých rodičov a osôb starajúcich sa o deti alebo osoby odkázané na starostlivosť v Trenčianskom kraji. Identifikovanie týchto faktorov môže pomôcť pri optimalizácii a zlepšení existujúcich služieb a programov pre túto zraniteľnú skupinu obyvateľov.

V Trenčianskom kraji existuje niekoľko aktérov, poskytovateľov služieb a programov, ktoré sú zamerané na podporu osamelých dospelých osôb, ktoré sa starajú o deti pred skončením povinnej školskej dochádzky alebo o osoby odkázané na starostlivosť. Tieto služby sú často poskytované prostredníctvom úradov práce, samosprávy a neziskových organizácií. Ich cieľom je podporiť osamelých dospelých pri každodenných činnostiach, ako je pomoc pri hygienických potrebách, varení, nakupovaní a pod. Pre osoby, ktoré sú závislé na starostlivosti a nie je možné im poskytnúť starostlivosť v domácom prostredí, sú k dispozícii rôzne domovy sociálnych služieb. Aktéri tiež poskytujú pomoc v podobe potravín, ošatenia alebo iného materiálneho zabezpečenia.

Neziskové organizácie a miestne úrady ponúkajú podporu a poradenstvo, ktoré môžu pomôcť osamelým rodičom a osobám starajúcim sa o iné osoby psychicky zvládať stres a náročné situácie, ale aj zlepšiť komunikačné a rodičovské zručnosti.

Pre deti z takýchto rodín sa organizujú krúžky, športové podujatia a kultúrne aktivity, ktoré vo veľkom vyhládávajú, nakoľko pomáhajú deťom osamelých rodičov rozvíjať svoje zručnosti a zároveň odbremeniť rodičov. Osamelí rodičia majú taktiež možnosť získať pomoc v rámci programov zameraných na posilnenie rodičovských zručností, ako aj v programoch zameraných na prevenciu násillia v rodinách a riešenie rodinných problémov.

Tieto služby a podpora sú k dispozícii prostredníctvom verejných, neziskových aj súkromných organizácií v rámci celého Trenčianskeho kraja, ako aj cez sociálne odbory miestnych samospráv.

Osamelé osoby, ktoré sa starajú o deti alebo osoby odkázané na starostlivosť majú priestor sa informovať na miestnych úradoch práce, obecných alebo mestských úradoch a neziskových organizáciách, ktoré poskytujú konkrétnu pomoc v tejto oblasti.

V Trenčianskom kraji sú k dispozícii rôzne služby, ale stále existuje niekoľko oblastí, kde by sa dalo zlepšiť alebo zaviesť nové formy podpory. Zameranie sa na tieto oblasti by mohlo výrazne zvýšiť kvalitu života týchto osôb a znížiť ich sociálnu a ekonomickú zraniteľnosť.

Aj keď existujú rôzne formy psychosociálnej pomoci, stále je potrebné viac dostupných služieb zameraných na podporu duševného zdravia pre osamelých rodičov a osoby starajúce sa o deti alebo iné osoby s ťažkými zdravotnými problémami. Mnohé z týchto osôb čelia stresu, vyhoreniu alebo depresii, čo môže výrazne ovplyvniť kvalitu ich života a starostlivosti o zverené osoby. Preto by bolo vhodné zriadenie bezplatných alebo nízkonákladových psychologických poradenstiev a terapií, ktoré by boli dostupnejšie.

Ďalej je kľúčová podpora zamestnateľnosti, stále chýba dostatok programov, ktoré by pomáhali osamelým rodičom alebo osobám starajúcim sa o zverené osoby nájsť stabilné zamestnanie, ktoré by bolo flexibilné a kompatibilné s ich povinnosťami.

Je potrebné sa zamerať na zvýšenie podpory programov zameraných na rekvalifikáciu, kariérne poradenstvo a prípravu na zamestnanie, ktoré by sa zamierovali na flexibilné zamestnanie, prácu z domu alebo znižovanie prahových podmienok pre prístup na pracovný trh pre rodičov s deťmi.

Nemenej dôležité je zlepšovanie finančnej gramotnosti týchto osôb. Vytvoriť školenia a poradenstvo zamerané na zlepšenie finančnej gramotnosti, ktoré by pomohli rodinám lepšie spravovať svoj rozpočet, využívať sociálne dávky a pomoc, aby sa vyhli chudobe alebo zadlžovaniu.

Osamelí rodičia a osoby starajúce sa o zverené osoby môžu často čeliť právnym problémom, ako sú napríklad spory o výživné, rozvod alebo ochrana pred násilím. Tieto problémy môžu byť pre tieto osoby zložité a nákladné, dostupnejšia bezplatná právna pomoc a poradenstvo, najmä v oblasti rodinného práva, a to priamo v rámci bydliska by pomohlo znížiť bariéry pri hľadaní spravodlivosti a podporilo ochranu práv týchto osôb.

Kľúčová je komunitná podpora, keďže chýba efektívna sieť, ktorá by podporila rodiny a osamelých rodičov v ich každodenných potrebách. Preto je potrebné posilniť komunitné centrá, ktoré by poskytovali rôzne formy pomoci, ako sú spoločenské aktivity pre deti, podporné skupiny pre rodičov alebo vzdelávacie programy. Tieto centrá by mohli slúžiť ako miesta, kde by si rodičia mohli vymieňať skúsenosti, získavať podporu, lepšie zvládať ich každodenné výzvy a spoločne riešiť problémy.

5.3.8 Podpora mladých ľudí z marginalizovaných rómskych komunít

Tabuľka 100 SWOT analýza – Podpora mladých ľudí z marginalizovaných rómskych komunít

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Existujúce podporné programy: V kraji sú rôzne iniciatívy, ktoré podporujú vzdelávanie a odborné vzdelávanie pre mladých ľudí Rómov.	1. Nedostatok kvalitného vzdelania: Vysoká miera predčasného ukončenia školského vzdelávania a nízka úroveň základnej gramotnosti medzi mladými ľuďmi v komunitách.
2. Sociálna a komunitná podpora: Rómske komunity často poskytujú silnú sociálnu sieť, ktorá môže pomôcť mladým ľuďom pri zvládaní osobných a rodinných problémov.	2. Chýbajúce mentálne a emocionálne podpory: Mnoho mladých ľudí zažíva psychické problémy (stres, úzkosť, depresia) a v súčasnosti nie je dostatok dostupnej psychologickej podpory.
3. Zvýšený záujem o inklúziu a rovnosť: Niektoré miestne organizácie a iniciatívy sa zameriavajú na boj proti diskriminácii a zlepšenie integrácie rómskych mladých ľudí do širšej spoločnosti.	3. Diskriminácia a predsudky: Tieto problémy stále bránia plnej integrácii mladých Rómov na trhu práce aj v spoločnosti.
4. Podpora zo strany európskych a národných fondov: Mnohé programy zamerané na podporu marginalizovaných skupín, sú financované z európskych alebo štátnych fondov, umožňujú realizáciu projektov, ktoré zabezpečujú prístup k vzdelaniu, zamestnaniu a sociálnej integrácii.	4. Nedostatok motivácie a pozitívnych vzorov: Mladí ľudia v týchto komunitách často nemajú príležitosti stretnúť úspešných ľudí, ktorí by ich inšpirovali a motivovali k zmene.
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Podpora digitálnych zručností: S rastúcim dôrazom na digitalizáciu existuje príležitosť na rozvoj online vzdelávacích programov, ktoré sú flexibilné a môžu osloviť mladých ľudí v komunitách.	1. Sociálna stigmatizácia: Pretrvávajúce stereotypy a diskriminácia voči Rómom na trhu práce a v spoločnosti oslabujú motiváciu mladých ľudí z rómskych komunít zapojiť sa do vzdelávacích alebo pracovných programov.
2. Zlepšenie prístupu k zamestnaniu: Tvorba programov zamestnanosti, stáží a odborných praxí, ktoré môžu pomôcť mladým ľuďom získať skúsenosti a pripraviť ich na pracovný trh.	2. Ekonomické prekážky: Generačná chudoba a ekonomická neistota obmedzujú prístup mladých ľudí k vzdelaniu a znižujú ich šance na stabilné zamestnanie.
3. Rómske kultúrne programy: Vzdelávacie aktivity zamerané na zvyšovanie povedomia o rómskej kultúre a histórii môžu pomôcť znižovať predsudky a podporovať integráciu.	3. Nedostatočná politická podpora: Programy a iniciatívy na podporu NEET mladých ľudí sú nedostatočne financované, čo bráni ich efektívnej implementácii a rozvoju.
4. Zlepšenie spolupráce s neziskovými organizáciami: Existujú programy, ktoré môžu poskytnúť komplexnú pomoc pri riešení problémov so vzdelávaním, prácou, bývaním a zdravím.	4. Byrokracia a administratívne prekážky: Mladí ľudia narážajú na komplikovanú administratívu pri hľadaní pomoci, čo môže viesť k frustrácii a pasivite.

Táto SWOT analýza ukazuje, že aj keď existujú rôzne iniciatívy na podporu mladých ľudí NEET z rómskych komunít v Trenčianskom kraji, stále existujú výrazné prekážky, ktoré bránia ich efektívnej integrácii do vzdelávacieho a pracovného procesu.

Podpora mladých ľudí NEET z marginalizovaných rómskych komunít v Trenčianskom kraji by mala byť postavená na komplexnom prístupe, ktorý zahŕňa širokú škálu služieb, od vzdelávania cez zamestnanosť, sociálnu pomoc, až po psychologickú podporu a sociálnu integráciu. Úspech tejto podpory závisí od efektívnej spolupráce medzi verejnými inštitúciami, neziskovými organizáciami, miestnymi komunitami a samotnými mladými ľuďmi, ktorí čelia mnohým výzvam v dôsledku sociálnej izolácie a ekonomickej marginalizácie.

V kraji sa aktívne zapájajú na riešení tejto problematiky rôzne neziskové organizácie, obce, mestá a štátne inštitúcie, ktoré spoločne pracujú na zabezpečení lepších príležitostí pre túto zraniteľnú skupinu. Programy zamerané na zvýšenie kvality života, podporu vzdelávania, získavanie pracovných skúseností a zlepšenie životných podmienok mladých ľudí z rómskych komunít sú nevyhnutné pre ich aktívnu participáciu v spoločnosti.

Aj keď v Trenčianskom kraji existuje niekoľko organizácií a služieb, ktoré sa snažia o zlepšenie postavenia týchto mladých ľudí NEET, stále existuje niekoľko oblastí, kde sú potrebné ďalšie vylepšenia, aby sa podpora stala efektívnejšou a trvalo udržateľnou.

Na základe aktuálnych potrieb mladých ľudí NEET z marginalizovaných rómskych komunít v Trenčianskom kraji môžeme identifikovať niekoľko oblastí, v ktorých je potrebná väčšia podpora.

Hoci sa pre túto skupinu realizujú vzdelávacie programy, často nie sú dostatočne prispôbené potrebám mladých ľudí zo znevýhodnených komunít. Chýba prístup k flexibilným vzdelávacím programom, ktoré by zohľadňovali špecifické potreby mladých ľudí s nízkym základným vzdelaním. Je potrebné zlepšiť dostupnosť prispôbených inkluzívnych vzdelávacích programov, ktoré by pomohli mladým ľuďom z marginalizovaných rómskych komunít prekonať vzdelávacie bariéry. Dôležité je tiež vytvoriť príležitosti pre dodatočné doučovanie a mentoring. Veľmi dôležitou sa javí vzdelávanie v oblasti rodinnej výchovy a základnej finančnej gramotnosti.

Mladí ľudia NEET z rómskych komunít majú problém so získaním pracovných skúseností a s orientáciou na trhu práce, pretože nemajú prístup k programom, ktoré by im umožnili vstúpiť na trh práce. Je potrebné sa zamerať na rozšírenie programov štáží, praxí a dočasného zamestnania, ktoré by mladým ľuďom poskytli príležitosti na získanie praktických skúseností. Zamerať sa na rekvifikácie a školenia v oblastiach, ktoré sú na trhu práce žiadané a podporiť flexibilné pracovné miesta pre mladých ľudí, ktorí sa starajú o deti alebo iných znevýhodnených podmienkach.

Duševné zdravie mladých ľudí z rómskych komunít je často zanedbávané. Mnohé z týchto mladých osôb sa stretávajú s problémami ako stres, úzkosť alebo depresia v dôsledku sociálnych a ekonomických problémov, avšak dostupnosť psychologickej podpory je obmedzená.

Avšak kapacity psychologických a terapeutických služieb v regióne, by mali byť dostupnejšie aj pre mladých ľudí z marginalizovaných komunít. Bolo by vhodné vytvoriť špecializované programy na podporu duševného zdravia, ktoré by sa zameriavali na riešenie problémov, ako sú trauma, stres alebo depresia.

Mladí ľudia z rómskych komunít čelia stigmatizácii a diskriminácii, čo výrazne ovplyvňuje ich šance na integráciu do širšej spoločnosti. Chýbajú programy na podporu sociálnej inklúzie, ktoré by sa zameriavali na znižovanie predsudkov a vytváranie príležitostí na vzájomné porozumenie. V kraji sú vytvorené iniciatívy a programy, ktoré podporujú integráciu mladých Rómov do širšej spoločnosti. Tieto programy sa zameriavajú na zlepšenie medzilidských vzťahov, rozvoj tolerancie a znižovanie predsudkov voči Rómom. Avšak dôležité je tiež organizovať školenia pre verejnosť na zvyšovanie povedomia o problematike marginalizovaných skupín.

Komunity Rómov čelia vysokému stupňu izolácie a nedostatku podpory v rámci miestnych spoločenstiev. V kraji chýbajú aktivity na budovanie vzájomnej dôvery a posilnenie zmyslu pre komunitu. Je potrebné sa zamerať na posilnenie podpory komunitného života prostredníctvom programov, ktoré umožnia mladým ľuďom z marginalizovaných rómskych komunít vytvárať si vzťahy a rozvíjať svoj potenciál. Takéto aktivity by mali zahŕňať kultúrne, vzdelávacie a športové programy, ktoré by zlepšili vzájomnú dôveru a spoluprácu.

Podpora mladých ľudí NEET z marginalizovaných rómskych komunít v Trenčianskom kraji si vyžaduje sústredený a dlhodobý prístup, ktorý sa bude zameriavať na zlepšenie vzdelávacích a pracovných

príležitostí, ako aj na sociálnu inklúziu a podporu duševného zdravia. Úspech tejto podpory závisí od efektívnej spolupráce medzi rôznymi aktérmi a vytvárania programov, ktoré by zodpovedali špecifickým potrebám tejto znevýhodnenej skupiny.

5.3.9 Podpora mladých ukrajinských odíedencov

Tabuľka 101 SWOT analýza – Podpora mladých ukrajinských odíedencov

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Komplexný prístup k podpore odíedencov: Kombinácia ubytovania, vzdelávania, zamestnania a právnej pomoci.	1. Nedostatočná kapacita psychosociálnej podpory: Chýba dostatočný počet psychológov a terapie pre duševné zdravie.
2. Silná spolupráca medzi verejnými inštitúciami a neziskovými organizáciami: Efektívna koordinácia medzi rôznymi aktérmi.	2. Nedostatok špecifických jazykových programov: Jazykové vzdelávanie nie je dostatočne prispôbené rôznym cieľovým skupinám.
3. Podpora od miestnych komunit a samospráv: Integrácia ukrajinských odíedencov na úrovni miest a obcí.	3. Nedostatočné programy na uznávanie kvalifikácií a rekvalifikáciu: Chýbajú programy na uznávanie vzdelania a profesijných kvalifikácií.
4. Rozmanité služby na sociálnu integráciu: Podpora pri adaptácii na slovenskú spoločnosť (ubytovanie, práca, vzdelávanie).	4. Nedostatok flexibilných pracovných miest: Chýbajú pracovné miesta na čiastočný úväzok alebo na diaľku pre špecifické skupiny (rodičov, osoby so zdravotným postihnutím).
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Rozšírenie programov psychosociálnej podpory: Vybudovanie väčšej kapacity na duševné zdravie a terapie.	1. Nedostatočné financovanie alebo politická podpora: Obmedzené finančné a politické zdroje na realizáciu programov.
2. Zlepšenie jazykového vzdelávania: Zavedenie cielenejšie zameraných jazykových kurzov pre deti, mládež a dospelých.	2. Neochota miestnej komunity alebo predpojatosti: Možné napätia medzi ukrajinskými odíedencami a miestnymi obyvateľmi.
3. Podpora rekvalifikácie a uznávania kvalifikácií: Vytvorenie programov na uznanie kvalifikácií a odborné školenia.	3. Zvýšená konkurencia na trhu práce: Ukrajinskí odíedenci môžu čeliť vysokému počtu konkurentov pri hľadaní práce.
4. Podpora komunitného života a vzájomnej dôvery: Posilnenie programov na integráciu a komunitnú spoluprácu.	4. Nedostatok koordinácie medzi aktérmi: Možné duplicity alebo neefektívna spolupráca medzi rôznymi organizáciami.

Táto SWOT analýza identifikuje hlavné silné stránky, slabosti, príležitosti a hrozby spojené s podporou mladých ukrajinských odíedencov v Trenčianskom kraji a naznačuje, kde sú možné vylepšenia a ďalšie kroky na zabezpečenie efektívnejšej integrácie.

Podpora ukrajinských odíedencov v Trenčianskom kraji je postavená na komplexnom prístupe, ktorý zahŕňa širokú paletu služieb, od ubytovania cez vzdelávanie, sociálnu pomoc, zamestnanie, až po právnu pomoc. Spolupráca medzi verejnými inštitúciami, neziskovými organizáciami a komunitami je kľúčová pre úspešnú integráciu ukrajinských odíedencov do života na Slovensku a zabezpečenie ich lepšej budúcnosti v náročných podmienkach.

Aktívne sa zapojili nielen verejné inštitúcie, ale aj neziskové organizácie, mestá a obce, ktoré spolupracujú na poskytovaní komplexnej podpory pre tých, ktorí hľadajú útočisko.

Podpora ukrajinských odíedencov v Trenčianskom kraji je bezpochyby významným príkladom komplexného prístupu k integrácii cudzincov. Avšak, ako pri každej náročnej úlohe, aj v tomto prípade existujú oblasti, kde sú potrebné ďalšie vylepšenia alebo doplnenie chýbajúcich služieb, aby sa proces integrácie stal efektívnejším a dlhodobo udržateľným. Na základe aktuálnych potrieb ukrajinských odíedencov v regióne môžeme identifikovať niekoľko oblastí, v ktorých by bola potrebná väčšia podpora alebo vylepšenie existujúcich služieb.

Aj keď v Trenčianskom kraji existuje určitá forma psychosociálnej podpory, stále chýba dostatočná kapacita a špecializované programy na pomoc s duševným zdravím. Psychologická podpora a terapie sú často nedostupné alebo neadekvátne pre vysoký počet ľudí, ktorí túto pomoc potrebujú.

Ďalšou oblasťou je jazykové vzdelávanie, ktoré by malo byť špecificky zamerané na konkrétne cieľové skupiny (deti, mládež a mladí dospelí) a rôzne úrovne znalosti jazyka. Výrazné zlepšenie kvality života ukrajinských odídenov a ich úspešnú integráciu do slovenskej spoločnosti by vylepšili služby na podporu rekvalifikácie a uznávania kvalifikácií odídenov, ktoré by umožnili prístup k prácam podľa ich kvalifikácie. Okrem toho by bolo vhodné podporovať trhy práce s flexibilnými pracovnými miestami.

Posilnenie programov rekvalifikácie pre odídenov, ktoré by sa zameriavali na preklad a uznanie kvalifikácií, školenia v oblastiach s vysokým dopytom na trhu práce a vytváranie prác na čiastočný úväzok a prác na diaľku pre rodičov alebo osoby so zdravotným postihnutím. V neposlednom rade chýbajú programy na podporu komunitného života a budovanie vzájomnej dôvery.

5.3.10 Pomoc mladým ľuďom bez domova

Tabuľka 102 SWOT analýza – Pomoc mladým ľuďom bez domova

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)
1. Široká škála služieb: Nocľahárne, útulky, stravovanie, hygiena, sociálne poradenstvo, pomoc pri riešení psychických a zdravotných problémov.	1. Roztrieštenosť služieb: Služby sú poskytované rôznymi organizáciami, čo môže spôsobovať nedostatočnú koordináciu a zvyšovať zložitosť prístupu.
2. Koordinácia medzi organizáciami: Spolupráca medzi neziskovými organizáciami, charitatívnymi inštitúciami a verejnými orgánmi.	2. Nedostatočná podpora pri hľadaní bývania: Chýba komplexná podpora pri získavaní a udržiavaní trvalého bývania.
3. Psychosociálna podpora: Dôležitá pomoc pri riešení emocionálnych a psychických problémov, ako aj pomoc pri reintegrácii do spoločnosti.	3. Nedostatok podpory pri získavaní pracovných skúseností: Málo príležitostí na získanie pracovných skúseností a vzdelávania, čo komplikuje reintegráciu do spoločnosti.
4. Sociálne poradenstvo: Pomoc pri orientácii v systéme pomoci, využívanie sociálnych dávok a riešenie právnych problémov.	4. Chýbajúca komplexná podpora pre dlhodobé riešenie problémov: Nedostatočné spojenie medzi rôznymi službami, ktoré by zabezpečili trvalé zlepšenie životnej situácie bezdomovcov.
PRÍLEŽITOSTI (Opportunities)	OHROZENIA (Threats)
1. Komplexný a koordinovaný prístup: Zlepšiť koordináciu medzi organizáciami na zaistení komplexnej starostlivosti o bezdomovcov.	1. Nedostatočná financovateľnosť a kapacity organizácií: Možný problém s financovaním a kapacitami pre efektívne poskytovanie služieb.
2. Podpora pri získavaní bývania: Vytvoriť špecifické programy na podporu pri hľadaní a udržiavaní trvalého bývania.	2. Stigmatizácia a spoločenské predsudky: Bezdomovci môžu čeliť stigmatizácii, čo môže brániť ich plnej reintegrácii do spoločnosti.
3. Zvýšenie vzdelávania a pracovných príležitostí: Rozšírenie možností vzdelávania, rekvalifikácie a získavania pracovných skúseností pre bezdomovcov.	3. Zvyšujúca sa migrácia a sociálna izolácia: Nové sociálne problémy môžu spôsobiť nárast počtu bezdomovcov alebo ich zložitejšie začlenenie.
4. Prevenia bezdomovectva: Zvýšenie informovanosti a prevencia v oblasti bezdomovectva, najmä v rizikových skupinách.	4. Sociálna a ekonomická nestabilita: Zhoršujúce sa ekonomické podmienky môžu viesť k vyššiemu počtu ľudí ohrozených bezdomovectvom.
5. Zlepšenie psychosociálnej podpory: Poskytnúť viac terapeutických a duševných služieb pre bezdomovcov, aby sa podporil ich duševný a emocionálny stav.	5. Kultúrne a jazykové bariéry: Väčší počet migrantov alebo rôznorodých skupín môže zvýšiť nároky na integráciu bezdomovcov.

Táto SWOT analýza ukazuje, že Trenčiansky kraj má množstvo silných stránok, najmä v oblasti poskytovania základných služieb a spolupráce medzi rôznymi organizáciami. Avšak stále existujú významné oblasti, ktoré si vyžadujú zlepšenie, ako napríklad koordinácia služieb, podpora pri získavaní bývania a pracovných skúseností. Existujú príležitosti na rozšírenie týchto služieb, ako aj na prevenciu

bezdomovectva, ale zároveň treba čeliť hrozbám, ako je nedostatočné financovanie, stigmatizácia a zvyšujúca sa ekonomická neistota, ktoré môžu tento problém ešte viac zhoršiť.

Organizácie v Trenčianskom kraji, ktoré sa venujú pomoci bezdomovcom, poskytujú širokú škálu služieb a aktivít zameraných na zlepšenie ich životnej situácie, podporu pri reintegrácii do spoločnosti a zabezpečenie základných životných potrieb. Tieto služby sú realizované neziskovými organizáciami, charitatívnymi a verejnými inštitúciami, ktoré spolupracujú so štátnymi a samosprávnymi orgánmi. Medzi základné služby, ktoré tieto organizácie poskytujú sú služby nocľahární a útulkov, stravovania a hygieny.

Mladí bez domova môžu využiť sociálne poradenstvo, ktoré im pomôže orientovať sa v systéme pomoci, využiť sociálne dávky, riešiť právne problémy a pripravovať sa na reintegráciu do spoločnosti. Dôležitou súčasťou podpory je pomoc pri riešení emocionálnych, psychických a zdravotných problémov.

Organizácie v Trenčianskom kraji poskytujú širokú paletu služieb a aktivít pre ľudí bez domova, od základného zabezpečenia potrieb až po odbornú podporu pri riešení psychických, sociálnych a zdravotných problémov. Napriek tomu je potrebné zamerať sa na zlepšenie alebo rozšírenie ponuky týchto služieb. Mladí bezdomovci čelia nielen materiálnym problémom, ale aj hlbokým psychologickým, sociálnym a systémovým bariéram.

Jednou z najväčších výziev je komplexný prístup k potrebám mladých ľudí bez domova. Väčšina služieb je dnes roztrieštená a mnohé organizácie poskytujú len určité fragmenty potrebnej pomoci. Kľúčovým riešením, často začarovaného kruhu problémov, môže byť podpora pri hľadaní bývania, podpora pri uzatváraní nájomných zmlúv, podpora pri udržiavaní trvalého bývania, podpora v získavaní pracovných skúseností, vzdelávanie a získavanie nových zručností, finančné poradenstvo, právna pomoc.

Aj keď v Trenčianskom kraji existujú organizácie, ktoré pomáhajú bezdomovcom, je potrebné sa zamerať na komplexný, koordinovaný prístup. Efektívna koordinácia a komunikácia medzi organizáciami, aby tak zabezpečila komplexnú starostlivosť.

Zlepšenie služieb v oblasti psychosociálnej podpory, duševného zdravia, zabezpečenia bývania, právnej pomoci a pracovných príležitostí môže výrazne prispieť k zlepšeniu životnej situácie bezdomovcov a pomôcť im znovu sa integrovať do spoločnosti. Dôležité je tiež zamerať sa na prevenciu a zvýšenie informovanosti o tejto problematike.

5.4 Nevyhnutnosť spolupráce medzi aktérmi

Riešenie problémov mladých ľudí NEET si vyžaduje komplexný prístup, ktorý zahŕňa spoluprácu verejných inštitúcií, neziskových organizácií, súkromného sektora a komunitných skupín. Kľúčom k úspechu je nielen poskytovanie podpory, ale aj motivácia a vytváranie podmienok pre osobný rast a zlepšenie životných perspektív mladých ľudí.

Účinná spolupráca medzi rôznymi aktérmi prispieva k vytvoreniu systému podpory, ktorý pomôže týmto mladým ľuďom prekonať prekážky a reintegrovať sa do spoločnosti, pracovného alebo vzdelávacieho procesu.

Príkladom takejto úspešnej spolupráce aktérov v Trenčianskom kraji je aktívna spolupráca TSK s mestskými úradmi, CVČ, mládežníckymi organizáciami a neziskovými organizáciami, ktorá vytvorila dlhodobé partnerstvá nielen na regionálnej úrovni.

Kľúčovým faktorom úspechu je zapojenie rôznych inštitúcií a organizácií, ktorých partnerstvá a spolupráca sú založené na dlhoročných skúsenostiach a vzájomnom porozumení, čo viedlo už v minulosti k realizácii niekoľkých úspešných a udržateľných projektov, ktoré pozitívne ovplyvnili situáciu mladých ľudí v regióne, najmä tých, ktorí sa často nachádzajú v zložitej životnej situácii, sú kategorizovaní ako NEET alebo spadajú do kategórie ohrozených situáciou NEET.

Kľúčovým krokom pri riešení problémov mladých ľudí v situácii NEET je posilnenie existujúcich partnerstiev a vytváranie nových, je nevyhnutné zabezpečiť nielen koordináciu medzi rôznymi aktérmi, systém zdieľania informácií a skúseností, ale aj systém budovania príležitostí na osobný rast mladých ľudí.

Preto je potrebné vybudovať ešte silnejší a efektívnejší systém podpory, ktorý by umožnil mladým ľuďom jednoduchšie prekonať prekážky, znížiť nezamestnanosť mladých a podporiť ich reintegráciu do spoločnosti, pracovného či vzdelávacieho systému.

5.4.1 Odporúčané partnerstvá

V spolupráci zameranej na podporu mladých ľudí zo skupiny NEET a mladých ľudí ohrozených situáciou NEET by mali byť zapojené rôzne organizácie a aktéri, ktorí sú schopní prispieť k ich integrácii do spoločnosti a pracovného trhu. Medzi kľúčových partnerov, ktorí by mali byť súčasťou tohto regionálneho partnerstva, patria:

Miestne a regionálne samosprávy

- **Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny** - zodpovedný za administráciu sociálnych a pracovných programov, ponúkajú poradenstvo a aktívnych opatrení trhu práce.
- **Miestne úrady a mestské a regionálne samosprávy** - poskytujú podporu na lokálnej úrovni, vytvárajú partnerstvá medzi rôznymi aktérmi a podporujú miestne iniciatívy a projekty.
- **Regionálne a národné inštitúcie** - organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti štátu, TSK, obcí, ktoré majú na starosti politiku mládeže, zamestnanosti, vzdelávania, sociálnych vecí a rozvoja regiónov zamerané na mladých ľudí.
- **Bezplatné dlhové poradne a centrá právnej pomoci** - poskytujú bezplatné poradenstvo a pomoc v oblasti dlhov, právnych problémov a finančnej stability, čím pomáhajú jednotlivcom prekonávať ťažkosti a zlepšiť ich kvalitu života.
- **Informačné centrá mladých a centrá mládeže** - poskytujú priestor na organizovanie aktivít, stretnutí a programov, ktoré podporujú rozvoj mladých ľudí.
- **Centrá voľného času** - poskytujú priestor na rozvoj voľnočasových aktivít, ktoré majú veľký vplyv na osobnostný a profesijný rast mladých ľudí.

Vzdelávacie inštitúcie

- **Základné a stredné školy** - sú prvým miestom, kde sa identifikujú deti a mladí ľudia ohrození situáciou NEET, spolupráca so školami zahŕňa prevenciu, včasné zásahy a orientáciu na individuálne potreby žiakov.
- **Vysoké školy** - ponúkajú programy pre mladých ľudí, ktorí sa rozhodli pokračovať vo vzdelávaní, ale zároveň potrebujú podporu pri prechode do pracovného trhu.
- **Organizácie, poskytujúce vzdelávacie a rekvalifikačné kurzy** - ponúkajú odborné vzdelávanie a školenia, môžu zabezpečiť zručnosti, ktoré sú potrebné na trhu práce, najmä pre mladých ľudí, ktorí nie sú v tradičnom vzdelávacom systéme.
- **Kariérne poradenstvo a mentoring** - poskytujú podporu pri orientácii na trhu práce, pomáhajú získať potrebné zručnosti a skúsenosti a motivujú na ceste k rozvoju kariéry, ponúkajú odborné poradenstvo, odborné stáže, programy na podporu zamestnanosti alebo vzdelávania, ako aj prevenciu rizikových faktorov vedúcich k situácii NEET.
- **Alternatívne vzdelávacie programy** - rôzne prístupy k vzdelávaniu, ktoré sa líšia od tradičného školského systému, často sa zameriavajú na praktické zručnosti, flexibilitu v učení, prístupnosť pre rôzne skupiny a podporu individuálnych potrieb.
- **Neformálne vzdelávanie a rozvoj mäkkých zručností** - flexibilný, praktický typ vzdelávania, prispôbený individuálnym potrebám účastníkov, čo umožňuje nielen získavanie nových zručností, ale aj ich aplikovanie v reálnych situáciách. Zameranie sa na rozvoj mäkkých zručností pomáha mladým ľuďom nielen pripraviť sa na vstup na pracovný trh, ale aj úspešne sa zapojiť do spoločenského a profesijného života.

Neziskové organizácie a občianske združenia

- **Organizácie na podporu mladých migrantov, etnické menšiny a znevýhodnené skupiny** - špecializujú sa na integráciu mladých ľudí zo znevýhodneného prostredia, ktorí čelia kultúrnym, jazykovým alebo sociálnym bariéram.
- **Dobrovoľnícke programy** - veľmi cenný nástroj na podporu mladých ľudí, ponúkajú príležitosti na osobný a profesijný rozvoj, rozvíjanie zručností, ale aj integráciu do spoločnosti. Dobrovoľníctvo pomáha nielen v rozvoji praktických schopností, ale aj v zvyšovaní sebadôvery, komunikačných zručností a sociálnej zodpovednosti.
- **Charitatívne organizácie** - zameriavajú na zlepšenie životných podmienok mladých ľudí a ich aktívne začlenenie sa do spoločnosti, poskytujú nielen materiálnu podporu, ale aj pomoc v oblasti vzdelávania, mentorstva a motivácie.
- **Mládežnícke organizácie** - organizujú rôzne akcie, športové aktivity, workshopy, kultúrne podujatia, ktoré umožňujú mladým ľuďom zapájať sa do spoločnosti a získať nové zručnosti.

- **Záujmové organizácie** – rôzne: kultúrne, športové, environmentálne, technické, umelecké, alebo zamerané na iné oblasti záujmu, zamerané na aktívne trávenie voľného času, významne prispievajú k prevencii vylúčenia mladých ľudí z aktívneho života spoločnosti, ako aj k ich integrácii do pracovného trhu a vzdelávacieho systému.

Podnikateľský a priemyselný sektor

- **Zamestnávateľia a obchodné komory** - prispievajú k vytváraniu pracovných miest, stáží, mentorstiev a iných príležitostí pre mladých ľudí. Obchodné komory môžu byť cenným partnerom pri identifikovaní potrieb trhu práce a presvedčaní podnikateľov, aby sa zapojili do podpory mladých ľudí NEET.
- **Start-upy a malé a stredné podniky** - často flexibilnejšie a ochotnejšie zapojiť mladých ľudí do rôznych programov zamestnanosti alebo praxe.
- **Stáže a tréningové programy** - zlepšujú zamestnateľnosť mladých ľudí, ale tiež pomáhajú rozvíjať profesionálne a osobné schopnosti a budovať sieť kontaktov, čo je neoceniteľné pri hľadaní trvalého zamestnania.
- **Agentúry zamestnanosti** - poskytujú poradenstvo, rekvalifikáciu, pracovné stáže a pomoc pri hľadaní zamestnania, organizujú kariérne poradenstvo, pracovné burzy a podobné podujatia.
- **Sociálne podniky, chránené dielne a pracoviská** – kľúčoví partneri na podporu mladých ľudí, poskytujú prácu a podporu tým, ktorí sa ocitli na okraji pracovného trhu alebo čelia sociálnym alebo zdravotným problémom. Poskytujú nielen prácu, ale aj príležitosti na rozvoj a integračné programy, ktoré zvyšujú zamestnateľnosť a sebadôveru.

Psychologické a sociálne služby

- **Sociálni pracovníci, psychológovia a terapeuti** - Tieto profesie poskytujú dôležitú podporu mladým ľuďom, ktorí čelia problémom so sebadôverou, motiváciou, rodinnými alebo mentálnymi problémami. Rovnako môžu pomôcť pri adaptácii na nové prostredie a pri riešení stresu, ktorý mladí ľudia zažívajú pri prechode do pracovného života.
- **Centrá poradenstva a prevencie** - Organizácie zamerané na prevenciu a liečbu závislostí, psychické zdravie alebo prevenciu sociálneho vylúčenia.
- **Zariadenia sociálnych služieb** - zohrávajú dôležitú úlohu pri podpore NEET mladých ľudí, najmä tých, ktorí čelia rôznym formám sociálneho vylúčenia, ako sú zdravotné problémy, mentálne alebo psychické ťažkosti, rodinné problémy alebo sociálna izolácia.
- **Nížkoprahové centrá, nocľahárne a útulky** - podpora mladých ľudí, ktorí sa nachádzajú v krízových životných situáciách a čelia problémom, ako sú sociálne vylúčenie, bezdomovecstvo, rodinné problémy, zdravotné či psychické ťažkosti.
- **Krízové a komunitné centrá** - poskytovanie okamžitej pomoci mladým ľuďom, ktorí sa ocitli v krízovej situácii. Tieto centrá ponúkajú krízovú intervenciu, pomáhajú riešiť urgentné problémy, ponúkajú podporu v oblasti vzdelávania a zamestnania, psychosociálnu pomoc a príležitosti na osobný rozvoj.

Technologické a digitálne platformy

- **Digitálne platformy pre vzdelávanie a zamestnanie** – poskytujú prístup k online kurzom, vzdelávacím materiálom, pracovným príležitostiam a ďalším nástrojom na podporu mladých ľudí pri získavaní nových zručností a pri hľadaní zamestnania.
- **Online databázy a portály** - poskytujú prístup k informáciám o pracovných príležitostiach, mobilite a vzdelávacích programoch v zahraničí, čo môže byť atraktívna možnosť pre mladých ľudí NEET hľadajúcich príležitosti mimo svojho domovského regiónu.

Vytváranie týchto regionálnych a sektorových partnerstiev pre podporu mladých ľudí v situácii NEET alebo ohrozených situáciou NEET je kľúčové pre úspešnú reintegráciu tejto skupiny do spoločnosti a pracovného trhu.

Komplexná a koordinovaná spolupráca medzi týmito organizáciami je kľúčová na to, aby sa vytvoril silný podporný systém, ktorý mladým ľuďom NEET poskytne potrebné nástroje na úspešnú integráciu do spoločnosti a pracovného trhu. Každý partner môže prispieť jedinečnými kompetenciami, ktoré sú nevyhnutné na riešenie rôznych problémov, ktorým mladí ľudia zo skupiny NEET čelia.

Vytváranie týchto partnerstiev je kľúčové pre úspešnú reintegráciu NEET mladých ľudí do spoločnosti. Kombinovaný prístup rôznych organizácií zaisťuje, že mladí ľudia získajú nielen technické

zručnosti a pracovné príležitosti, ale aj sociálnu a psychologickú podporu, ktorá je nevyhnutná pre ich osobný a profesionálny rast. Týmto spôsobom je možné prekonať bariéry, ktoré im bránia v plnej integrácii do spoločenského a pracovného života. Partnerstvá medzi rôznymi organizáciami sú preto nevyhnutné na vytváranie inkluzívnej a udržateľnej podpory, ktorá pomôže mladým ľuďom NEET využiť ich potenciál, získať stabilitu a prispieť k rozvoju modernej spoločnosti.

5.5 Návrh na zriadenie JKM

Z dôvodov vyššie uvedených, je veľmi dôležité, aby existovali **jednotné kontaktné miesta**, ktoré by slúžili ako centralizované a multidisciplinárne centrá podpory pre mladých ľudí či už v situácii NEET alebo ohrozených situáciou NEET. Tieto miesta by mali byť dostupné pre každého, kto čelí problémom v oblasti zamestnania, vzdelávania, sociálnej integrácie alebo duševného zdravia. Vytvorenie takýchto integračných bodov by zabezpečilo, že mladí ľudia v Trenčianskom kraji dostanú potrebnú komplexnú pomoc na jednom mieste, bez nutnosti hľadať rôzne služby a odborníkov samostatne.

V týchto centrách by mali byť prítomní odborníci z rôznych oblastí, kariérni poradcovia, psychológovia, sociálni pracovníci, mentori, lektori neformálneho vzdelávania a zástupcovia zamestnávateľov. Ich úlohou by bolo poskytovať individuálnu a komplexnú podporu a poradenstvo, ktoré by mladým ľuďom pomohli v orientácii a rozvoji ich kariérnych a osobných cieľov.

Toto koordinované poradenstvo by malo slúžiť aj ako miesto na mapovanie a referencovanie ďalších potrieb mladých ľudí či už v situácii NEET alebo ohrozených situáciou NEET.

Koordinované a integrované služby na jednom mieste by zároveň zaručili, že nebudú mladí ľudia prehliadnutí alebo nezískajú potrebnú pomoc včas, čo by im poskytlo silný odrazový mostík do budúcnosti.

Zároveň by takéto miesta zohrávali aj úlohu komunitného centra, ktoré by umožnilo mladým ľuďom vybudovať si spoločenské väzby, podporovať kolektívnu zodpovednosť a získať cenné skúsenosti z pracovného alebo dobrovoľníckeho prostredia. Týmto spôsobom by mladí ľudia, ktorí sa ocitli v ťažkej situácii, dostali nielen potrebnú odbornú pomoc, ale aj príležitosti na osobný a profesionálny rast, čím by sa zvyšovali ich šance na úspešnú reintegráciu do spoločnosti a pracovného trhu.

Vytvorenie takýchto miest by prispelo k celkovému zlepšeniu sociálnych a pracovných podmienok mladých ľudí NEET a pomohlo by im dosiahnuť stabilitu a zmysluplnú budúcnosť, čo by prispelo aj k znižovaniu sociálnych rozdielov a nezamestnanosti v celom Trenčianskom kraji.

Hlavné ciele vytvorenia jednotných kontaktných miest pre osoby NEET v Trenčianskom kraji:

1. Zlepšiť zamestnateľnosť mladých ľudí prostredníctvom poskytovania odborných školení, rekvalifikácií a poradenstva, ktoré im umožnia získanie praktických zručností požadovaných na trhu práce.
2. Vytvoriť prístup k vzdelávacím a odborným programom, ktoré mladým ľuďom pomôžu získať kvalifikácie a odbornosť potrebnú na zvýšenie ich šancí na zamestnanie.
3. Zohľadniť potreby sociálne vylúčených skupín, najmä Rómov a iných znevýhodnených mladých ľudí, a poskytovať im špecifické programy na zlepšenie ich sociálnej integrácie a zapojenia sa do pracovného života.
4. Zabezpečiť flexibilné vzdelávacie možnosti pre mladých ľudí, ktoré zohľadnia ich rôzne potreby, ako napríklad kombinovanie pracovných povinností, rodinných záväzkov a štúdia.
5. Zvýšiť motiváciu a aktivitu mladých ľudí prostredníctvom mentoringu, kariérneho poradenstva a psychologickej podpory, aby sa vrátili na trh práce alebo sa zapojili do vzdelávacích procesov.
6. Vytvoriť silnú spoluprácu medzi verejnými inštitúciami, školami a podnikmi s cieľom zabezpečiť dostupnosť pracovných príležitostí, stáží a odborných praxí pre mladých ľudí.
7. Zabezpečiť dostupnosť praktických skúseností a odborných stáží, ktoré umožnia mladým ľuďom lepšie pochopiť pracovné prostredie a získať reálne skúsenosti potrebné na trhu práce.
8. Zvýšiť podporu podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti medzi mladými ľuďmi, poskytnutím poradenstva a potrebnej administratívnej a právnej podpory pri zakladaní vlastných podnikov.
9. Zlepšiť dostupnosť informácií a poradenstva pre mladých ľudí o pracovných príležitostiach, vzdelávacích programoch, rekvalifikáciách a možnostiach podpory zo strany štátu a miestnych organizácií.

10. Zohľadniť regionálne špecifiká Trenčianskeho kraja pri tvorbe programov a iniciatív pre mladých NEET, aby sa riešili špecifické problémy regiónov, ako sú nižšia zamestnanosť alebo nedostatok prístupu k kvalitnému vzdelaniu.
11. Zabezpečiť efektívnu integráciu digitálnych nástrojov do vzdelávacích a rekvalifikačných programov, čo umožní flexibilné a dostupné vzdelávanie pre mladých ľudí zo vzdialenejších lokalít.
12. Zvýšiť efektivitu a dosah kontaktných miest prostredníctvom pravidelných hodnotení a prispôsobovania programov potrebám mladých ľudí, čím sa zabezpečí dlhodobá udržateľnosť a relevantnosť ponúkaných služieb.

5.5.1 Navrhované miesta pre zriadenie JKM

V Trenčianskom kraji existuje niekoľko miest, ktoré by boli vhodné na zriadenie jednotných kontaktných miest pre osoby NEET, s ohľadom na demografické, socio-ekonomické a geografické faktory. Tieto faktory zahŕňajú vysokú nezamestnanosť medzi mladými, nižšiu úroveň vzdelania, špecifické potreby znevýhodnených skupín a prístup k pracovným príležitostiam, ako aj dostupnosť vzdelávacích a rekvalifikačných programov.

Nižšie sú odporúčané mestá v Trenčianskom kraji, kde by bolo najvhodnejšie zriadiť jednotné kontaktné miesta pre osoby NEET:

1. Trenčín

Dôvody pre zriadenie kontaktného miesta v Trenčíne:

- Hlavné administratívne a hospodárske centrum kraja - Trenčín je najväčšie mesto Trenčianskeho kraja a zároveň jedno z najdôležitejších hospodárskych centier regiónu, čo znamená vyšší potenciál pre zamestnanosť, vzdelávanie a rekvalifikáciu. Mnoho mladých ľudí z okolitých menších miest a obcí sa sťahuje do Trenčína za prácou alebo vzdelaním, a preto by bolo výhodné, aby kontaktné miesto fungovalo v tomto meste.
- Vysoká miera nezamestnanosti mladých - aj keď Trenčín nie je najviac postihnutý nezamestnanosťou, existuje tu významná skupina mladých ľudí, ktorí nemajú dostatočné odborné vzdelanie alebo pracovné skúsenosti. Kontaktné miesto by mohlo poskytovať poradenstvo o pracovných príležitostiach, odborných školeniach a rekvalifikáciách.
- Rozvinuté vzdelávacie inštitúcie - Trenčín je domovom viacerých stredných a vysokej školy, čo umožňuje prístup k vzdelávaniu a odborným kurzom. Kontaktné miesto by mohlo nadviazať spoluprácu so školami a vzdelávacími centrami, čo by mladým ľuďom uľahčilo návrat do vzdelávacieho procesu alebo získanie potrebných zručností pre trh práce.

Výhody zriadenia kontaktného miesta v Trenčíne:

- Geografická dostupnosť pre širokú časť kraja.
- Možnosť spolupráce so školami a vzdelávacími centrami.
- Vysoký potenciál pre vytváranie pracovných príležitostí a rekvalifikácie.

2. Nové Mesto nad Váhom

Dôvody pre zriadenie kontaktného miesta v Novom Meste nad Váhom:

- Významný priemyselný a obchodný región - Nové Mesto nad Váhom má silnú priemyselnú základňu, najmä v oblasti strojárstva, strojárskych súčiastok a automobilového priemyslu. Pre mladých ľudí bez odborného vzdelania alebo kvalifikácie je ale problémom získať vhodné pracovné miesta. Kontaktné miesto by pomohlo poskytovať odborné školenia a informácie o pracovných príležitostiach.
- Vysoká miera nezamestnanosti medzi mladými - v okrese je viditeľný problém s nezamestnanosťou mladých ľudí, ktorí nemajú dostatočnú kvalifikáciu alebo potrebné zručnosti na uplatnenie sa na trhu práce.
- Potenciál na podporu podnikania - Nové Mesto nad Váhom má rozvinuté podnikateľské prostredie, čo vytvára príležitosti na podporu mladých ľudí v oblasti podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti. Kontaktné miesto by mohlo poskytovať mentoring a poradenstvo pre začínajúcich podnikateľov.

Výhody zriadenia kontaktného miesta v Novom Meste nad Váhom:

- Priemyselný sektor s vysokým dopytom po odborných zručnostiach.
- Možnosť rekvalifikácie a prepojenia s miestnymi podnikmi.

- Podpora podnikania medzi mladými ľuďmi.

3. Púchov

Dôvody pre zriadenie kontaktného miesta v Púchove:

- Strategická poloha a priemyselné zázemie - Púchov je významným priemyselným mestom v regióne, špecificky v oblasti strojárstva, elektrotechniky a automobilového priemyslu. Mnohé podniky v tomto sektore hľadajú kvalifikovaných pracovníkov, a preto je dôležité poskytnúť mladým ľuďom prístup k odborným školeniam a rekvalifikáciám.
- Nezamestnanosť a potreba zručností - Púchov má vyššiu nezamestnanosť medzi mladými, predovšetkým medzi tými, ktorí nemajú technické alebo odborné vzdelanie. Kontaktné miesto by mohlo mladým ľuďom pomôcť nadobudnúť technické zručnosti a zlepšiť ich zamestnateľnosť.
- Sociálne výzvy v regiónoch okolo Púchova - v niektorých obciach v okolí Púchova je problém so sociálnym vylúčením, a to najmä medzi rómskymi komunitami. Kontaktné miesto by sa mohlo zamerať aj na integráciu týchto skupín do vzdelávacieho a pracovného procesu.

Výhody zriadenia kontaktného miesta v Púchove:

- Vysoký dopyt po technických a odborných zručnostiach v miestnych podnikoch.
- Potreba podpory sociálne vylúčených skupín, predovšetkým rómskej komunity.
- Súčasná nezamestnanosť mladých a potreba prepojenia s rekvalifikačnými programami.

4. Handlová

Dôvody pre zriadenie kontaktného miesta v Handlovej:

- Historické a sociálne problémy - Handlová má výrazne postihnuté hospodárstvo po ukončení ťažby uhlia, čo spôsobilo vysokú nezamestnanosť a nižšie príležitosti na zamestnanie pre mladých ľudí. Rómska komunita v Handlovej čelí špecifickým problémom so sociálnym vylúčením a nízkym vzdelaním, čo ešte viac zvyšuje potrebu podpory pre mladých NEET.
- Sociálna inklúzia - kontaktné miesto v Handlovej by malo špecifické programy na podporu sociálnej inklúzie a rekvalifikácie mladých ľudí, ktorí majú problémy so začlenením do vzdelávacieho systému alebo trhu práce.
- Zameranie na novú ekonomiku - po ukončení ťažby uhlia by sa Handlová mala orientovať na rozvoj nových sektorov (služby, remeslá, digitálne zručnosti), kde by kontaktné miesto mohlo zohrávať dôležitú úlohu pri príprave mladých ľudí na novú ekonomiku.

Výhody zriadenia kontaktného miesta v Handlovej:

- Vysoká nezamestnanosť a sociálna potreba, najmä medzi mladými Rómami.
- Sociálna inklúzia a podpora rekvalifikácie v post-ťažobnej oblasti.
- Podpora nových sektorov a predpríprava mladých ľudí na digitálne profesie a služby.

Zriadenie jednotných kontaktných miest pre mladých ľudí NEET v týchto štyroch okresoch prinesie veľa výhod v oblasti zlepšenia zamestnateľnosti mladých ľudí a posilnenia regionálnej ekonomiky. Každý okres a mesto má svoje špecifiká, ktoré vyžadujú individuálny prístup, ale spoločným cieľom je zvýšiť prístup mladých ľudí k vzdelávaniu, odborným kurzom a zamestnaniu, a tým aj zlepšiť ich šance na dlhodobú profesionálnu a sociálnu stabilitu.

5.5.2 Udržateľnosť JKM

Trvalá udržateľnosť kontaktných miest pre osoby NEET je nevyhnutná, z dôvodu, aby sa zabezpečil dlhodobý a efektívny prínos pre mladých ľudí, komunitu a celý región. Tieto miesta musia byť schopné pružne reagovať na meniace sa potreby trhu práce a spoločnosti, poskytovať stabilnú podporu a zlepšovať zamestnateľnosť a kvalitu života mladých ľudí. Ak nebudú kontaktné miesta trvalo udržateľné, ich potenciál zlepšiť situáciu mladých NEET bude výrazne obmedzený, čo by mohlo viesť k nevyužitému potenciálu mladých ľudí a zníženiu ich schopnosti prispieť k rozvoju spoločnosti.

Trvalá udržateľnosť kontaktných miest pre osoby NEET je kľúčová pre dlhodobý úspech kombinácie iniciatív. Ak tieto miesta budú trvalo fungovať, zabezpečia nepretržitú podporu mladým ľuďom v ich integrácii do vzdelávania alebo na trh práce. Ich udržateľnosť umožní poskytovať kontinuálnu pomoc a poradenstvo, flexibilne reagovať na meniace sa potreby trhu práce a technologické trendy a neustále aktualizovať vzdelávacie a rekvalifikačné programy. Tým sa zvýši zamestnateľnosť mladých ľudí a zníži ich sociálne vylúčenie.

Udržateľnosť je tiež dôležitá pre efektívne využívanie verejných a súkromných zdrojov a umožňuje vybudovať stabilné partnerstvá s miestnymi firmami, školami a verejnými inštitúciami. Tieto partnerstvá môžu zabezpečiť potrebnú finančnú a odbornú podporu. Kontaktné miesta, ktoré fungujú dlhodobo, tiež umožnia monitorovať a hodnotiť výsledky, prispôbovať programy aktuálnym potrebám a zabezpečiť, že mladí ľudia dostanú relevantné informácie a príležitosti, ktoré im pomôžu dosiahnuť profesijný úspech.

Bez trvalej udržateľnosti by kontaktné miesta strácali svoju účinnosť, čím by sa znížili ich šance na reálny a trvalý vplyv na zlepšenie situácie mladých NEET. Tieto miesta musia byť schopné pružne reagovať na výzvy a poskytovať stabilnú, dlhodobú podporu, aby mali skutočný a trvalý dopad na mladých ľudí a ich komunitu.

6 Závěry a odporúčania

Dlhodobá nečinnosť mladých ľudí v oblasti vzdelávania, zamestnania alebo odbornej prípravy predstavuje závažný problém, ktorý negatívne ovplyvňuje nielen ich individuálnu budúcnosť, ale aj stabilitu a rozvoj celej spoločnosti. Mladí ľudia, ktorí nie sú aktívne zapojení do vzdelávacieho alebo pracovného procesu, čelia vyššiemu riziku sociálnej izolácie, psychických problémov a nedostatku ekonomickej samostatnosti, čo im sťažuje budovanie stabilného životného zázemia. Z dlhodobého hľadiska to vedie k obmedzeným kariérnym príležitostiam, nízkym príjmom a vyššej pravdepodobnosti, že zostanú odkázaní na sociálnu pomoc.

Okrem individuálnych dôsledkov má táto situácia širší sociálno-ekonomický dopad. Nevyužitý pracovný potenciál mladých ľudí prispieva k znižovaniu hospodárskeho rastu a produktivity, zatiaľ čo rastúce náklady na sociálnu podporu a zamestnanecké intervencie predstavujú záťaž pre verejné financie. Dlhodobá neaktívita môže navyše prispieť k medzigeneračnej chudobe, prehľbovaniu regionálnych nerovností a zvyšovaniu rizika kriminality či extrémizmu.

V rámci realizovaného výskumu sme zistili, že v Trenčianskom kraji sa nachádza 15 500 mladých osôb v situácii NEET alebo ohrozených situáciou NEET, z ktorých je 2700 aktívnych, 7 800 osôb je neaktívnych a 5 000 osôb je ohrozených situáciou NEET.”

Medzi **najčastejšie identifikované objektívne faktory** vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji patria: ekonomická situácia regiónu, priemyselná orientácia regiónu, nedostatok flexibilných pracovných miest, nedostatočná prax, minimálna mzda, nedostupnosť vzdelávania a rozdiely v kvalite vzdelávania, nevhodný výber študijného odboru, predčasné odchody zo školy, sociálna marginalizácia, nedostatok podporných služieb a geografické faktory a ruralita.

Medzi **najčastejšie subjektívne faktory** prispievajúce k vzniku situácie NEET v Trenčianskom kraji patria nedostatok motivácie, nízke ambície a aspirácie, rodinné prostredie a jeho vplyv na kariérne rozhodovanie, nezáujem rodičov, obmedzené možnosti zmysluplného trávenia voľného času a nízka participácia na komunitných aktivitách. Významnú úlohu zohrávajú aj zdravotné obmedzenia, závislosti, nízke sebavedomie, sebaúcta a psychické zdravie mladých ľudí.

Je dôležité poznamenať, že faktory, ktoré sme identifikovali, nepredstavujú úplný zoznam príčin vedúcich k situácii NEET. V odbornej literatúre sú často uvádzané aj ďalšie faktory, ako napríklad: starostlivosť o deti alebo iných členov rodiny, obmedzené možnosti školení na pracovisku, drogové závislosti a špecificky konzumácia kanabisu alebo členstvo v nízko podnetnej komunite s nedostatkom zdrojov. Komplexný zoznam týchto faktorov uvádzame v časti 4.1 Analýza objektívnych a subjektívnych rizikových faktorov.

Spektrum potrieb mladých ľudí v situácii NEET v Trenčianskom kraji, identifikované na základe analýzy získaných dát kvalitatívneho výskumu, zahŕňa individuálne poradenstvo pri hľadaní zamestnania alebo vzdelávania, podporu pri riešení psychologických problémov, závislostí a emocionálnych bariér, zvýšenie kvalifikácie a získavanie nových zručností, informácie o dostupných sociálnych dávkach a podpore pre nezamestnaných, spoluprácu s rodinami a odborníkmi, podporu pri hľadaní stáží, brigád a pracovných príležitostí, programy podporujúce sociálnu inklúziu a znižovanie sociálnej izolácie, prístup k inkluzívnym vzdelávacím programom, podporu pri zakladaní živnosti a podnikania a podporu pre matky a mladých rodičov.

Analýza **preventívnych a intervenčných aktivít** pre mladých v situácii NEET zdôrazňuje nevyhnutnosť a komplexnosť aktivít, ktoré ovplyvňujú ich začlenenie do vzdelávacieho systému, pracovného trhu a spoločnosti. Poukazuje na potrebu komplexného prístupu, ktorý by riešil rôznorodé výzvy, ktorým táto skupina čelí. Kľúčové aktivity, ktoré pomôžu zmierniť a odstrániť tieto prekážky, zahŕňajú vytváranie flexibilných vzdelávacích programov, rozvoj programov na podporu zamestnania, podporu duševného zdravia a sociálnej integrácie mladých ľudí, podporu inkluzívnych aktivít a podporu rodín a komunity. Implementácia týchto aktivít si vyžaduje koordináciu medzi vzdelávacími inštitúciami, zamestnávateľmi, miestnymi samosprávami a neziskovými organizáciami, aby sa zabezpečila efektívna podpora a integrácia mladých ľudí do spoločnosti a pracovného trhu.

Na základe vykonaného mapovania bolo v Trenčianskom kraji identifikovaných 283 aktérov, ktorí poskytujú služby a aktivity pre mladých ľudí. Z tohto počtu sa však iba 25 z nich špecificky zameriava na osoby v situácii NEET, čo predstavuje **výrazný nepomer medzi potrebami tejto skupiny a dostupnou špecializovanou podporou**. Tento nedostatok špecificky zameraných služieb môže obmedzovať

efektívnosť intervencií a znižovať šance mladých ľudí v situácii NEET na úspešnú integráciu do vzdelávacieho systému, pracovného trhu a spoločnosti.

Na zlepšenie situácie mladých ľudí v situácii NEET v Trenčianskom kraji je nevyhnutné podniknúť niekoľko krokov. Jedným z kľúčových riešení je zlepšenie koordinácie medzi aktérmi, čo zahŕňa **efektívnejšiu spoluprácu** medzi verejnými inštitúciami, neziskovým sektorom a podnikateľmi. Vytvorením prepojených podporných systémov by sa podarilo zvýšiť efektívnosť služieb a zlepšiť dostupnosť pomoci. Ďalším dôležitým opatrením je podpora personalizovaného poradenstva, ktoré by umožnilo individuálny prístup pri riešení potrieb mladých NEET. Cielené poradenstvo by im pomohlo pri výbere vhodného vzdelania, zamestnania či podnikania. Pre zvýšenie zamestnateľnosti je nevyhnutné rozšírenie flexibilných vzdelávacích a pracovných foriem, ako sú stáže, odborné školenia, podpora podnikania a sociálneho podnikania. Tieto opatrenia by umožnili lepšiu adaptáciu na potreby trhu práce a poskytli mladým ľuďom praktické skúsenosti. Nemenej dôležité je aj posilnenie psychologickej a sociálnej pomoci, ktorá zahŕňa prevenciu duševných ochorení, mentoring a komunitnú podporu. Takéto opatrenia by prispeli k zlepšeniu duševného zdravia mladých NEET a ich lepšiemu začleneniu do spoločnosti. **Efektívnym riešením by bolo aj zriadenie jednotných kontaktných miest (JKM)**, ktoré by poskytovali centralizovanú pomoc pre mladých NEET v Trenčianskom kraji. Tieto miesta by zabezpečovali komplexné služby vrátane poradenstva, vzdelávania a kariérnych služieb.

Na efektívne riešenie situácie mladých ľudí v postavení NEET v Trenčianskom kraji je nevyhnutné zamerať sa na viaceré kľúčové oblasti. V prvom rade je potrebné **venovať zvýšenú pozornosť ôsmym hlavným oblastiam identifikovaným v analýze faktorov vzniku situácie NEET**, aby bolo možné cielene riešiť hlavné príčiny tohto problému.

Rovnako dôležité je **zamerať sa na napĺňanie identifikovaného spektra potrieb mladých NEET**, či už ide o podporu v oblasti vzdelávania, zamestnania, sociálneho začlenenia či psychologickej pomoci. Prispôbenie opatrení konkrétnym potrebám jednotlivých skupín zabezpečí vyššiu efektívnosť pomoci a lepšie výsledky pri ich integrácii do spoločnosti a trhu práce.

Pre dlhodobú udržateľnosť riešení je kľúčové **podporiť zabezpečenie komplexnosti aktivít aktérov pracujúcich s mladými ľuďmi**. To znamená, že podporné programy by mali byť prepojené a koordinované tak, aby mladí ľudia mohli plynulo prechádzať medzi jednotlivými službami a dostali súvislú podporu v rôznych fázach svojej cesty k zamestnaniu či vzdelaniu.

Osobitnú **pozornosť treba venovať intenzívnej podpore skupín znevýhodnených mladých ľudí**, ako sú zdravotne postihnutí, mladé matky, osamelí rodičia, Rómska mládež, ukrajinskí odídenci či mladí bez domova. Tieto skupiny čelia špecifickým prekážkam, ktoré si vyžadujú cieléné intervencie a prispôbené programy.

Napokon, kľúčovým predpokladom úspechu je podpora spolupráce medzi aktérmi pracujúcimi s mladými ľuďmi, či už ide o verejné inštitúcie, neziskové organizácie, podnikateľský sektor alebo komunitné centrá. Len prostredníctvom intenzívnej spolupráce a koordinácie možno vytvoriť efektívny systém podpory, ktorý bude reflektovať reálne potreby mladých NEET a umožní im úspešne sa začleniť do spoločnosti a pracovného trhu.

Implementáciou navrhovaných riešení by sa výrazne zlepšila efektívnosť a dostupnosť podpory pre mladých NEET. Tým by sa posilnila ich zamestnateľnosť a sociálna inklúzia, čo by malo pozitívny dopad na celkový rozvoj regiónu.

Návrh merateľných ukazovateľov pre jednotné kontaktné miesta pre osoby NEET v Trenčianskom kraji

1. Zlepšenie zamestnateľnosti mladých ľudí

Zlepšenie zamestnateľnosti mladých ľudí by malo byť merané počtom mladých ľudí NEET zapojených do odborných školení a rekvalifikácií, čím sa zabezpečí ich lepšia pripravenosť na trh práce. Dôležitým ukazovateľom efektivity týchto programov bude percento absolventov školení, ktorí si našli zamestnanie do šiestich mesiacov po ich ukončení. Okrem samotných školení by mal byť hodnotený aj počet poskytovaných individuálnych kariérnych konzultácií a poradenských služieb, ktoré pomáhajú mladým ľuďom pri orientácii v možnostiach zamestnania, plánovaní kariéry a rozvoji profesionálnych zručností.

2. Prístup k vzdelávacím a odborným programom

Zabezpečenie prístupu mladých ľudí k vzdelávacím a odborným programom by mal byť hodnotený na základe počtu účastníkov, ktorí sa do týchto programov zapoja. Kľúčovým ukazovateľom úspešnosti je aj

miera dokončenia vzdelávacích kurzov, konkrétne percento účastníkov, ktorí získajú certifikát alebo odbornú kvalifikáciu, čo im umožní lepšie uplatnenie na trhu práce. Neoddeliteľnou súčasťou podpory vzdelávania je aj rozvoj spolupráce so vzdelávacími inštitúciami a odbornými školami, pričom by sa mal sledovať počet vytvorených partnerstiev, ktoré prispejú k rozšíreniu dostupných vzdelávacích možností a zabezpečia prepojenie medzi vzdelávaním a potrebami pracovného trhu.

3. Podpora sociálne vylúčených skupín

Podpora sociálne vylúčených skupín by mala byť hodnotená na základe počtu rómskych a iných znevýhodnených mladých ľudí, ktorí sa zapoja do vzdelávacích a odborných programov. Dôležitým indikátorom úspešnosti je aj percento zapojených osôb z marginalizovaných komún, ktoré po absolvovaní programov pokračovali vo vzdelávaní alebo si našli zamestnanie. Okrem individuálnej podpory by sa mal sledovať aj počet vytvorených programov špecificky zameraných na sociálnu inklúziu a integráciu do pracovného trhu, ktoré budú prispôbené potrebám znevýhodnených skupín a pomôžu im prekonať bariéry brániace ich plnohodnotnému začleneniu do spoločnosti.

4. Flexibilné vzdelávacie možnosti

Flexibilné vzdelávacie možnosti by mali byť hodnotené na základe počtu mladých ľudí, ktorí využijú kombinované vzdelávacie modely, ako sú dištančné, online alebo večerné kurzy, umožňujúce im zladit' vzdelávanie s ich osobnými, pracovnými či rodinnými povinnosťami. Kľúčovým ukazovateľom efektivity bude percento účastníkov, ktorí tieto programy úspešne dokončia. Dôležitým aspektom je aj dostupnosť vzdelávacích programov prispôbených individuálnym potrebám mladých ľudí, čím sa zabezpečí väčšia inkluzivnosť a prispôbenie vzdelávacích príležitostí rôznym životným situáciám účastníkov.

5. Motivácia a aktivita mladých ľudí

Motivácia a aktivita mladých ľudí by mala byť hodnotená na základe počtu účastníkov zapojených do mentoringových programov, ktoré im pomáhajú rozvíjať ich zručnosti, sebavedomie a orientáciu v kariérnych možnostiach. Dôležitým ukazovateľom efektivity bude miera spokojnosti účastníkov s kariérnym poradenstvom a psychologickou podporou, ktorá by mala byť pravidelne meraná prostredníctvom prieskumov spokojnosti. Zásadným kritériom úspešnosti bude aj počet mladých ľudí, ktorí sa po absolvovaní mentoringu rozhodli pokračovať vo vzdelávaní alebo sa im podarilo nájsť zamestnanie, čím sa posilní ich aktívna účasť na trhu práce a zlepší ich budúca profesionálna perspektíva.

6. Spolupráca medzi inštitúciami, školami a podnikmi

Spolupráca medzi inštitúciami, školami a podnikmi by mala byť hodnotená na základe počtu aktívnych partnerstiev, ktoré budú vytvorené medzi vzdelávacími inštitúciami, firmami a verejnými organizáciami s cieľom podporiť integráciu mladých ľudí do trhu práce. Dôležitým ukazovateľom efektivity tejto spolupráce bude počet mladých NEET, ktorí získajú stáže alebo odborné praxe prostredníctvom týchto partnerstiev, čo im umožní nadobudnúť praktické skúsenosti a zvýšiť svoju zamestnateľnosť. Ďalším merateľným faktorom bude percento zamestnávateľov ochotných zapojiť sa do programov pre mladých NEET, čo bude odrážať ochotu a pripravenosť trhu práce aktívne participovať na riešení problematiky nezamestnanosti mládeže a poskytovať príležitosti na odborný rast a zamestnanie.

7. Poskytovanie praktických skúseností a odborných stáží

Poskytovanie praktických skúseností a odborných stáží by malo byť hodnotené na základe počtu mladých ľudí, ktorí sa zapoja do odborných stáží a praxe, čím získajú reálne pracovné skúsenosti a zlepšia svoju zamestnateľnosť. Kľúčovým ukazovateľom úspešnosti bude miera zamestnania absolventov stáží v rovnakom alebo príbuznom sektore do šiestich mesiacov po ich ukončení, čo naznačí efektívnosť stáží pri príprave mladých ľudí na reálne pracovné podmienky. Dôležitým faktorom je aj priemerná dĺžka poskytovaných stáží a percento ich úspešného absolvovania, čo odrazí kvalitu a relevantnosť praktických skúseností, ktoré tieto programy ponúkajú. Celkovým cieľom je zabezpečiť, aby odborné stáže poskytovali nielen teoretické vedomosti, ale aj praktické zručnosti, ktoré im uľahčia prechod do zamestnania.

8. Podpora podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti

Podpora podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti by mala byť hodnotená na základe počtu mladých NEET, ktorí sa zapoja do podnikateľských školení a mentoringových programov, zameraných na rozvoj ich podnikateľských zručností a schopností. Kľúčovým ukazovateľom úspešnosti bude aj počet začínajúcich podnikateľov, ktorí získajú odbornú podporu pri zakladaní živnosti alebo firmy, vrátane administratívneho a právneho poradenstva. Dlhodobá udržateľnosť podnikateľských aktivít bude sledovaná prostredníctvom miery prežitia novovzniknutých podnikov po 12 a 24 mesiacoch, čo umožní vyhodnotiť, do akej miery sú

mladí ľudia schopní etablovať sa v podnikateľskom prostredí a úspešne rozvíjať vlastné projekty. Cieľom týchto opatrení je posilniť podnikateľského ducha medzi mladými ľuďmi, vytvoriť pre nich stabilné podmienky na rozbeh vlastného podnikania a podporiť ich finančnú nezávislosť.

9. Zlepšenie dostupnosti informácií a poradenstva

Zlepšenie dostupnosti informácií a poradenstva by malo byť hodnotené na základe počtu mladých ľudí, ktorí využili informačné služby jednotných kontaktných miest, čím získali prehľad o možnostiach zamestnania, vzdelávania a odbornej prípravy. Dôležitým ukazovateľom efektivity je aj počet individuálnych konzultácií zameraných na pracovné príležitosti, rekvalifikácie a podporu zo strany štátu, ktoré pomôžu mladým ľuďom lepšie sa orientovať v dostupných možnostiach. Celková spokojnosť účastníkov s poskytovanými službami môže byť meraná prostredníctvom prieskumu, respektíve návštevnosťou stránok sociálnych médií jednotných kontaktných miest pričom kľúčovým faktorom úspešnosti bude percento respondentov, ktorí uviedli, že získané informácie a poradenstvo boli pre nich užitočné. Cieľom je zabezpečiť, aby mladí ľudia mali jednoduchý prístup k relevantným a aktuálnym informáciám, ktoré im pomôžu pri rozhodovaní o ich budúcnosti a zlepšia ich uplatnenie na trhu práce.

10. Zohľadnenie regionálnych špecifík Trenčianskeho kraja

Zohľadnenie regionálnych špecifík Trenčianskeho kraja bude hodnotené na základe počtu vytvorených programov, ktoré sú prispôbené konkrétnym potrebám regiónu a jeho pracovného trhu. Dôležitým ukazovateľom efektivity týchto iniciatív bude aj počet mladých ľudí NEET, ktorí sa zapoja do programov navrhnutých s ohľadom na miestne ekonomické, sociálne a vzdelávacie podmienky. Okrem priameho zapojenia mladých ľudí by mala byť sledovaná aj úroveň spokojnosti regionálnych partnerov, vrátane samospráv, vzdelávacích inštitúcií a zamestnávateľov. Cieľom je, aby opatrenia na podporu mladých NEET boli efektívne a reflektovali reálne výzvy, ktorým čelia v rámci jednotlivých okresov Trenčianskeho kraja, čím sa zvýši ich šanca na úspešnú integráciu do vzdelávacieho systému alebo pracovného prostredia.

11. Integrácia digitálnych nástrojov

Integrácia digitálnych nástrojov do vzdelávacích a rekvalifikačných programov bude hodnotená na základe počtu mladých ľudí NEET, ktorí využili online vzdelávacie a rekvalifikačné platformy ako prostriedok na zlepšenie svojich zručností a zvýšenie zamestnateľnosti. Dôležitým ukazovateľom efektivity digitálneho vzdelávania bude percento účastníkov, ktorí úspešne absolvovali digitálne kurzy a získali relevantné certifikáty potvrdzujúce ich odborné znalosti. Zároveň bude sledovaná miera spokojnosti účastníkov so zapojením digitálnych nástrojov do vzdelávacieho procesu, čo umožní vyhodnotiť, do akej miery tieto technológie zlepšujú dostupnosť vzdelávania a naplňajú potreby mladých ľudí. Cieľom je vytvoriť flexibilné a moderné vzdelávacie prostredie, ktoré zohľadní rôzne formy učenia a umožní efektívne zapojenie mladých NEET do rozvojových programov prostredníctvom digitálnych riešení.

12. Efektivita a dosah kontaktných miest

Efektivita a dosah kontaktných miest by mala byť hodnotená na základe počtu mladých ľudí, ktorí využili ich služby, čím sa zabezpečí prehľad o rozsahu ich reálneho dosahu a užitočnosti pre cieľovú skupinu. Dôležitým ukazovateľom je aj ročná miera rastu využívania týchto služieb, ktorá naznačí, do akej miery sa kontaktné miesta stávajú etablovaným a dôveryhodným zdrojom podpory pre mladých ľudí NEET. Zároveň by sa mal sledovať počet zmien a vylepšení programov realizovaných na základe pravidelných hodnotení a spätnej väzby od účastníkov a partnerov, čo umožní neustále prispôbovanie služieb aktuálnym potrebám mladých ľudí a zvyšovanie ich efektivity. Cieľom je, aby kontaktné miesta poskytovali kvalitnú a flexibilnú podporu, ktorá reálne prispeje k zlepšeniu zamestnateľnosti a sociálnej integrácie mladých NEET v Trenčianskom kraji.

Tieto merateľné ukazovatele poskytujú systematický rámec na sledovanie pokroku a efektivity jednotných kontaktných miest v Trenčianskom kraji, čím umožňujú vyhodnotiť ich reálny prínos pre mladých ľudí v situácii NEET. Zároveň zabezpečujú dostupnosť relevantných dát potrebných na hodnotenie dopadu jednotlivých opatrení, identifikáciu silných stránok aj oblastí na zlepšenie a efektívnejšie prispôbenie programov aktuálnym potrebám cieľovej skupiny.

Treba však zdôrazniť, že tento zoznam merateľných ukazovateľov nie je vyčerpávajúcim súborom hodnotiacich kritérií, ale skôr východiskovým rámcom, ktorý môže byť ďalej rozšírený a prispôbovaný na základe skúseností z praxe, zmien v sociálno-ekonomickom prostredí a vývoja potrieb mladých ľudí v ohrození. Pravidelná revízia a adaptácia týchto ukazovateľov umožní zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť a efektivitu kontaktných miest, čím sa posilní ich schopnosť poskytovať cieľovú podporu a reálne prispievať k zlepšeniu situácie mladých NEET v regióne.

Policy Paper pre prácu s osobami v situácii NEET v Trenčianskom samosprávnom kraji

Osoby v situácii NEET predstavujú skupinu mladých ľudí, ktorá je mimo vzdelávacieho systému, pracovného trhu a odborného školenia. Tento problém zasahuje významný počet mladých ľudí, ktorí čelia rôznym prekážkam, ktoré im bránia v aktívnej účasti v spoločnosti a hospodárstve. V Trenčianskom kraji, podobne ako aj v ďalších regiónoch Slovenska, je vysoký podiel mladých ľudí, ktorí sa nachádzajú v situácii NEET alebo sú v bezprostrednom ohrození, čo má negatívny dopad na ich sociálnu integráciu a budúce perspektívy.

Vzhľadom na závažnosť tejto situácie je nevyhnutné prijať konkrétne opatrenia, ktoré by pomohli zlepšiť životné podmienky a vytvoriť reálne príležitosti pre aktívne zapojenie týchto osôb do spoločenského a ekonomického života.

Cieľom tohto dokumentu je predložiť politické odporúčania a konkrétne opatrenia, ktoré prispejú k zlepšeniu pracovných a vzdelávacích príležitostí pre osoby v situácii NEET, ako aj pre tých, ktorí sú v bezprostrednom ohrození situáciou NEET v Trenčianskom samosprávnom kraji.

1. Zlepšenie prístupu k neformálnemu vzdelávaniu

Je nevyhnutné zlepšiť prístup k neformálnemu vzdelávaniu a programom zameraným na rozvoj mäkkých zručností. Tieto zručnosti sú kľúčové pre uplatnenie sa na trhu práce, no mnohí mladí ľudia v situácii NEET sa s nimi často stretávajú iba minimálne. Neformálne vzdelávanie ponúka flexibilné formy vzdelávania, ktoré môžu prispieť k odstráneniu medzier v ich zručnostiach a zlepšiť ich zamestnateľnosť.

- Zabezpečiť rozvoj a financovanie kurzov a školení zameraných na rozvoj mäkkých zručností, ktoré by boli prístupné mladým ľuďom v situácii NEET z rôznych oblastí Trenčianskeho kraja.
- Vytvoriť a podporiť spoluprácu medzi neziskovými organizáciami a vzdelávacími inštitúciami, aby ponúkali neformálne vzdelávacie programy v rôznych formách (kurzy, workshopy, semináre) a prispôbené potrebám NEET.
- Rozvíjať a implementovať systém mikrocertifikácií, ktoré potvrdzujú získané zručnosti v rámci neformálneho vzdelávania, čím sa zvýši ich hodnota na trhu práce.
- Podporiť mobilné vzdelávacie programy, ktoré budú pravidelne navštevovať vzdialené alebo menej rozvinuté oblasti v Trenčianskom kraji, aby sa zlepšil prístup k vzdelávaniu aj pre mladých ľudí z týchto oblastí.

2. Zvýšenie dostupnosti a efektívnosti individuálneho poradenstva pri hľadaní zamestnania alebo vzdelávania

Je potrebné posilniť individuálne poradenstvo pre osoby v situácii NEET pri rozhodovaní o ďalšej kariére alebo vzdelávaní. Mladí ľudia potrebujú personalizované poradenstvo, ktoré im pomôže nájsť najlepšie možnosti pre ich profesionálny a osobný rozvoj. Mnohí mladí ľudia v situácii NEET sa cítia stratení v dôsledku nedostatku informácií o dostupných možnostiach. Efektívne poradenstvo môže pomôcť prekonať tieto bariéry a nasmerovať ich na vhodné programy vzdelávania alebo pracovné príležitosti.

- Zaviest' programy mentorstva, kde skúsení odborníci budú mladým ľuďom v situácii NEET pomáhať pri výbere vhodnej kariérnej cesty a vzdelávacích možností.
- Zabezpečiť vznik mobilných poradenstiev, ktoré môžu prichádzať priamo do miest a obcí, aby poskytovali poradenstvo mladým ľuďom priamo v ich komunite.
- Vytvoriť online platformy, kde budú mladí ľudia môcť získať prístup k interaktívnym poradenstvám, kariérnym testom a personalizovaným odporúčaniam pre ďalší kariérny alebo vzdelávací rozvoj.
- Zabezpečiť prepojenie poradenstva s pracovnými a vzdelávacími príležitosťami, prístup poradcov k aktuálnym pracovným ponukám, sťažiam a vzdelávacím programom, ktoré môžu byť priamo odporúčané mladým ľuďom podľa ich individuálnych potrieb.
- Vytvoriť systém na zabezpečenie financovania mobility za poradenstvom, vzdelávacími príležitosťami a programami mentorstva pre účastníkov NEET a poskytovateľov.

3. Zlepšenie spolupráce zamestnávateľov so vzdelávajúcimi inštitúciami

Je dôležité zvýšiť účasť zamestnávateľov v procese vzdelávania mladých ľudí, aby bolo vzdelávanie viac zamerané na potreby trhu práce a zamestnávateľa mali prístup k lepšie pripraveným pracovníkom. Chýbajúca spolupráca medzi zamestnávateľmi a vzdelávacími inštitúciami vedie k nezhode medzi tým, čo

sa učí, a tým, čo je potrebné na trhu práce. Takáto spolupráca by zlepšila pripravenosť mladých ľudí na reálne pracovné podmienky.

- Organizovať spoločné vzdelávacie programy so zamestnávateľmi, odborné a praktické kurzy, ktoré sú spolufinancované zamestnávateľmi, aby vzdelávanie bolo prispôsobené aktuálnym potrebám pracovného trhu.
- Podporovať a rozšíriť možnosti duálneho vzdelávania a programov stáží a tréningových programov, ktoré umožnia mladým ľuďom nadobudnúť praktické zručnosti priamo v pracovnom prostredí.
- Umožniť mladým ľuďom v situácii NEET získať prvé pracovné skúsenosti prostredníctvom platených stáží alebo štipendií podporovaných zamestnávateľmi.
- Organizovať pravidelné stretnutia medzi zamestnávateľmi a vzdelávacími inštitúciami, kde sa bude diskutovať o trendoch na trhu práce a prispôbovaní vzdelávacích programov aktuálnym potrebám.

4. Sociálna integrácia a podpora v rámci komunity

Je potrebné zvýšiť podporu komunity a zapojenie mladých ľudí do miestnych sociálnych a kultúrnych aktivít je kľúčové pre ich integráciu do spoločnosti. Kvalitná podpora v rámci komunity môže znížiť izoláciu mladých ľudí v situácii NEET. Sociálna integrácia mladých ľudí v situácii NEET pomáha zvyšovať ich sebadôveru, podporuje ich emocionálnu stabilitu a motivuje ich k ďalšiemu rozvoju. Komunita môže tiež poskytovať príležitosti na zlepšenie životných podmienok.

- Vytvárať príležitosti pre mladých ľudí v situácii NEET zapojiť sa do dobrovoľníckych aktivít a projektov, ktoré im umožnia získať cenné zručnosti a prepojenie s komunitou.
- Zriaďiť centra, ktoré poskytujú nielen vzdelávacie programy, ale aj priestor na socializáciu, záujmové krúžky a psychologickú podporu, čím sa zlepši ich integrácia do komunity.
- Organizovať pravidelné komunitné podujatia, ako sú kultúrne festivaly, športové aktivity alebo diskusné fóra, ktoré pomôžu mladým ľuďom zlepšiť ich vzťahy s komunitou a znížiť sociálnu izoláciu.
- Vytvoriť a podporovať skupiny, v ktorých si mladí ľudia v situácii NEET môžu vymieňať skúsenosti, získavať podporu a rozvíjať vzťahy, ktoré im pomôžu pri prekonávaní prekážok v ich živote.

5. Spolupráca a koordinácia medzi aktérmi

Je dôležité posilniť koordináciu medzi verejnými, súkromnými a neziskovými organizáciami, ktoré pracujú s osobami v situácii NEET, aby sa zabezpečila efektívna spolupráca a optimalizácia dostupných zdrojov. Koordinovaná spolupráca zaručí, že všetky aktivity budú smerovať k rovnakému cieľu a nebudú sa duplikovať, čím sa zefektívni využitie finančných prostriedkov.

- Vytvoriť pozíciu regionálneho koordinátora pre NEET, ktorý bude koordinovať činnosť rôznych aktérov a zabezpečiť, aby všetky iniciatívy pre osoby NEET boli efektívne prepojené.
- Založiť spoločné pracovné skupiny na regionálnej úrovni, organizovať pravidelné stretnutia medzi aktérmi z rôznych sektorov, aby sa koordinovali programy a zdieľali informácie o aktuálnych potrebách a možnostiach podpory pre mladých ľudí.
- Vytvoriť a spravovať spoločný informačný portál, online platformu, ktorá bude centralizovať informácie o dostupných programoch, školeniach, poradenstve a pracovných príležitostiach, aby sa aktéri mohli efektívne prepojiť a získať prístup k aktuálnym informáciám.
- Podporovať projekty, ktoré umožnia zdieľanie materiálnych a finančných zdrojov medzi rôznymi aktérmi, čím sa optimalizuje efektivita využívania dostupných prostriedkov a zvyšuje dostupnosť služieb.

6. Posilnenie verejnej politiky zameranej na mladých ľudí v situácii NEET

Je dôležité posilniť verejnú politiku a strategické smerovanie v oblasti mladých ľudí v situácii NEET, ktoré umožní komplexný prístup k riešeniu tejto problematiky. Súčasná verejná politika by mala viac zohľadňovať konkrétne potreby mladých ľudí v tejto situácii a podporiť dlhodobé riešenia. Strategický rámec bude tak viesť k systémovým zmenám, ktoré pozitívne ovplyvnia dlhodobú zamestnanosť a vzdelávanie.

- Vytvoriť a implementovať špecifické regionálne politiky a plány na znižovanie počtu mladých ľudí v situácii NEET, ktoré budú prispôsobené potrebám jednotlivých okresov v Trenčianskom kraji.

- Posilniť financovanie a podporu programov, ktoré sa zameriavajú na prevenciu situácie NEET a na podporu mladých ľudí v situácii NEET.
- Navrhnuť a zaviesť legislatívne opatrenia a zmeny na podporu zamestnávania mladých ľudí, ktoré zjednodušia zamestnávanie mladých a poskytnú zamestnávateľom daňové úľavy alebo iné stimuly na nábor mladých ľudí NEET.
- Vytvoriť a realizovať národné a regionálne informačné kampane zamerané na zvyšovanie povedomia o problematike NEET, o dôležitosti riešenia problému NEET a o možnostiach pomoci.

Práca s osobami v situácii NEET v Trenčianskom samosprávnom kraji si vyžaduje komplexný a koordinovaný prístup. Politické odporúčania predstavené v tomto dokumente sa zameriavajú na zlepšenie prístupu k vzdelávaniu, zvýšenie zamestnateľnosti a posilnenie sociálnej integrácie týchto osôb. Implementácia týchto opatrení si vyžaduje spoluprácu medzi verejnými inštitúciami, podnikmi, neziskovými organizáciami a podporu zo strany samosprávy a štátu. Týmto spôsobom bude možné poskytnúť mladým ľuďom v Trenčianskom kraji reálnu šancu na lepšiu budúcnosť a zapojenie do produktívneho života.

Tento policy paper ponúka návrhy, ktoré môžu napomôcť znižovať počty osôb v situácii NEET v TSK a prispieť tak k vytvoreniu inkluzívnejšej a spravodlivejšej spoločnosti.

Literatúra

1. Abayasekara, A., & Gunasekara, N. (2019). Determinants of youth not in education, employment or training: Evidence from Sri Lanka [Article]. *Review of Development Economics*, 23(4), 1840-1862. <https://doi.org/10.1111/rode.12615>
2. Alcazar, L., Balarin, M., Glave, C., & Rodríguez, M. F. (2020). Fractured lives: understanding urban youth vulnerability in Peru [Article]. *Journal of Youth Studies*, 23(2), 140-159. <https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1587154>
3. Alfieri, S., Sironi, E., Marta, E., Rosina, A., & Marzana, D. (2015). Young Italian NEETs (Not in Employment, Education, or Training) and the Influence of Their Family Background [Article]. *Europe's Journal of Psychology*, 11(2), 311-322. <https://doi.org/10.5964/ejop.v11i2.901>
4. Alvarado, A., Conde, B., Novella, R., & Repetto, A. (2020). YOUTHS NOT IN EDUCATION, EMPLOYMENT OR TRAINING IN LATIN AMERICA AND THE CARIBBEAN: SKILLS, ASPIRATIONS, AND INFORMATION [Article]. *Journal of International Development*, 32(8), 1273-1307. <https://doi.org/10.1002/jid.3503>
5. Apunyo, R., White, H., Otiye, C., Katairo, T., Puerto, S., Gardiner, D., Kinengyere, A. A., Evers, J., Saran, A., & Obuku, E. A. (2022). Interventions to increase youth employment: An evidence and gap map [Article]. *Campbell Systematic Reviews*, 18(1), 28, Article e1216. <https://doi.org/10.1002/cl2.1216>
6. Avagianou, A., Kapitsinis, N., Papageorgiou, I., Strand, A. H., & Gialis, S. (2022). Being NEET in Youthspaces of the EU South: A Post-recession Regional Perspective [Article]. *Young*, 30(5), 425-454, Article 11033088221086365. <https://doi.org/10.1177/11033088221086365>
7. Bacher, J., Koblbauer, C., Leitgöb, H., & Tamesberger, D. (2017). Small differences matter: how regional distinctions in educational and labour market policy account for heterogeneity in NEET rates [Article]. *Journal for Labour Market Research*, 51(1), 20, Article 4. <https://doi.org/10.1186/s12651-017-0232-6>
8. Baggio, S., Iglesias, K., Deline, S., Studer, J., Henchoz, Y., Mohler-Kuo, M., & Gmel, G. (2015). Not in Education, Employment, or Training Status Among Young Swiss Men. Longitudinal Associations With Mental Health and Substance Use [Article]. *Journal of Adolescent Health*, 56(2), 238-243. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2014.09.006>
9. Basta, M., Karakonstantis, S., Koutra, K., Dafermos, V., Papargiris, A., Drakaki, M., Tzagkarakis, S., Vgontzas, A., Simos, P., & Papadakis, N. (2019). NEET status among young Greeks: Association with mental health and substance use [Article]. *Journal of Affective Disorders*, 253, 210-217. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2019.04.095>
10. Berry, C., Fountain, J., Forbes, L., Bogen-Johnston, L., Thomson, A., Zylko, Y., Tunks, A., Hotham, S., & Michelson, D. (2024). Developing a hope-focused intervention to prevent mental health problems and improve social outcomes for young women who are not in education, employment, or training (NEET): A qualitative co-design study in deprived coastal communities in South-East England [Article]. *Plos One*, 19(5), 37, Article e0304470. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0304470>
11. Blanck, J. M., Menze, L., & Nusser, L. (2024). Subjective well-being in early adulthood-long-term consequences of inclusive vs. segregated education for students with special educational needs in Germany? [Article; Early Access]. *European Journal of Special Needs Education*, 17. <https://doi.org/10.1080/08856257.2024.2400770>
12. Cabral, F. J. (2018). Key drivers of NEET phenomenon among youth people in Senegal [Article]. *Economics Bulletin*, 38(1), 248-+. <Go to ISI>://WOS:000430364800025
13. Caroleo, F. E., Rocca, A., Mazzocchi, P., & Quintano, C. (2020). Being NEET in Europe Before and After the Economic Crisis: An Analysis of the Micro and Macro Determinants [Article]. *Social Indicators Research*, 149(3), 991-1024. <https://doi.org/10.1007/s11205-020-02270-6>
14. de Almeida, A. N., & Simoes, F. (2020). Professional development perspectives across gender and age groups of under-qualified rural NEETs [Article]. *Journal of Community Psychology*, 48(5), 1620-1636. <https://doi.org/10.1002/jcop.22356>

15. De Luca, G., Mazzocchi, P., Quintano, C., & Rocca, A. (2019). Italian NEETs in 2005-2016: have the Recent Labour Market Reforms Produced Any Effect? [Article]. *Cesifo Economic Studies*, 65(2), 154-176. <https://doi.org/10.1093/cesifo/ifz004>
16. Dorsett, R., & Lucchino, P. (2014). Explaining patterns in the school-to-work transition: An analysis using optimal matching [Article]. *Advances in Life Course Research*, 22, 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.alcr.2014.07.002>
17. Duckworth, K., & Schoon, I. (2012). BEATING THE ODDS: EXPLORING THE IMPACT OF SOCIAL RISK ON YOUNG PEOPLE'S SCHOOL-TO-WORK TRANSITIONS DURING RECESSION IN THE UK [Article]. *National Institute Economic Review*, 222(1), R38-R51. <https://doi.org/10.1177/002795011222200104>
18. Fila, K., Mensink, J., Gao, C. X., Rickwood, D., Hamilton, M., Hetrick, S. E., Parker, A. G., Herrman, H., Hickie, I., Sharmin, S., McGorry, P. D., & Cotton, S. M. (2022). Social inclusion, intersectionality, and profiles of vulnerable groups of young people seeking mental health support [Article]. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 57(2), 245-254. <https://doi.org/10.1007/s00127-021-02123-8>
19. Gariépy, G., Danna, S. M., Hawke, L., Henderson, J., & Iyer, S. N. (2022). The mental health of young people who are not in education, employment, or training: a systematic review and meta-analysis [Review]. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 57(6), 1107-1121. <https://doi.org/10.1007/s00127-021-02212-8>
20. Ghignoni, E., Croce, G., & d'Ambrosio, A. (2019). University dropouts vs high school graduates in the school-to-work transition: Who is doing better? [Article]. *International Journal of Manpower*, 40(3), 449-472. <https://doi.org/10.1108/ijm-02-2018-0051>
21. Giroletti, T., & Paterson-Young, C. (2023). Contextualizing Resilience in Young People: The Use of Child and Youth Resilience Measure Revised and Interviews in a Mixed Method Approach [Article]. *Journal of Evidence-Based Social Work*, 20(6), 981-1003. <https://doi.org/10.1080/26408066.2023.2237505>
22. Guerrero-Puerta, L. M., & Guerrero, M. A. (2023). Exploring the Relationship between Early Leaving of Education and Training and Mental Health among Youth in Spain [Article]. *Societies*, 13(5), 19, Article 103. <https://doi.org/10.3390/soc13050103>
23. Hakkarainen, A. M., Holopainen, L. K., & Savolainen, H. K. (2016). The impact of learning difficulties and socioemotional and behavioural problems on transition to postsecondary education or work life in Finland: a five-year follow-up study [Article]. *European Journal of Special Needs Education*, 31(2), 171-186. <https://doi.org/10.1080/08856257.2015.1125688>
24. Hegelund, E. R., Flensborg-Madsen, T., Dammeyer, J., & Mortensen, E. L. (2020). The Modifying Influence of Family Social Background on the Association Between IQ and Unsuccessful Educational and Occupational Achievement A Register-Based Study of 277,938 Men in Denmark 1981-2016 [Article]. *Journal of Individual Differences*, 41(3), 133-143. <https://doi.org/10.1027/1614-0001/a000312>
25. Holliman, A., Schoon, I., Hurry, J., & Waldeck, D. (2023). Understanding and Reducing NEET: Perspectives of Schoolteachers and Career Advice Service Providers [Article]. *Youth*, 3(2), 579-595. <https://doi.org/10.3390/youth3020039>
26. Jones, N., Pagdon, S., Ebuenyi, I., Goldman, H., & Dixon, L. (2023). Recovering the Vocational Self?: Service User Accounts of Barriers to Work and School and the Role of Early Psychosis Services in Supporting Career Development [Article]. *Community Mental Health Journal*, 59(8), 1452-1464. <https://doi.org/10.1007/s10597-023-01149-3>
27. Jongbloed, J., & Giret, J. F. (2022). Quality of life of NEET youth in comparative perspective: subjective well-being during the transition to adulthood [Article]. *Journal of Youth Studies*, 25(3), 321-343. <https://doi.org/10.1080/13676261.2020.1869196>
28. Karyda, M. (2020). The influence of neighbourhood crime on young people becoming not in education, employment or training [Article]. *British Journal of Sociology of Education*, 41(3), 393-409. <https://doi.org/10.1080/01425692.2019.1707064>

29. Karyda, M., & Jenkins, A. (2018). Disadvantaged neighbourhoods and young people not in education, employment or training at the ages of 18 to 19 in England [Article]. *Journal of Education and Work*, 31(3), 307-319. <https://doi.org/10.1080/13639080.2018.1475725>
30. Kevelson, M. J. C., Marconi, G., Millett, C. M., & Zhelyazkova, N. (2020). College Educated Yet Disconnected: Exploring Disconnection From Education and Employment in OECD Countries, With a Comparative Focus on the U.S. ETS Research Report Series, 2020(1), 1-29. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/ets2.12305>
31. Liew, K. M., Uchida, Y., Dela Cruz, C., & Lee, L. N. (2021). EXAMINING THE CULTURAL MARGINALISATION THEORY OF<i> NEET/HIKIKOMORI</i> RISK TENDENCIES IN SINGAPOREAN YOUTH [Article]. *Psychologia*, 63(1), 4-19. <https://doi.org/10.2117/psysoc.2020-A120>
32. Lindblad, V., Kragholm, K. H., Gaardsted, P. S., Hansen, L. E. M., Lauritzen, F. F., & Melgaard, D. (2024). From illness to inactivity: Exploring the influence of physical diseases on youth Not in Education, Employment, or Training status in Europe: A systematic literature review [Review]. *Journal of Adolescence*, 96(8), 1695-1712. <https://doi.org/10.1002/jad.12386>
33. Lindhardt, L., Nilsson, L. S., Munk-Jorgensen, P., Mortensen, O. S., Simonsen, E., & Nordgaard, J. (2022). Unrecognized schizophrenia spectrum and other mental disorders in youth disconnected from education and work-life [Article]. *Frontiers in Psychiatry*, 13, 11, Article 1015616. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.1015616>
34. Luthra, R. (2019). Young adults with intellectual disability who are not in employment, education, or daily activities: Family situation and its relation to occupational status [Article]. *Cogent Social Sciences*, 5(1), 17, Article 1622484. <https://doi.org/10.1080/23311886.2019.1622484>
35. Maguire, S. (2018). Who cares? Exploring economic inactivity among young women in the NEET group across England [Article]. *Journal of Education and Work*, 31(7-8), 660-675. <https://doi.org/10.1080/13639080.2019.1572107>
36. Mansuy, M., & Werquin, P. (2018). Moroccan youth and employment: gender differences [Article]. *Journal of Education and Work*, 31(5-6), 545-562. <https://doi.org/10.1080/13639080.2018.1541504>
37. Mawn, L., Oliver, E. J., Akhter, N., Bamba, C. L., Torgerson, C., Bridle, C., & Stain, H. J. (2017). Are we failing young people not in employment, education or training (NEETs)? A systematic review and meta-analysis of re-engagement interventions [Review]. *Systematic Reviews*, 6, 17, Article 16. <https://doi.org/10.1186/s13643-016-0394-2>
38. Ngai, S. S. Y., Cheung, C. K., Zhou, Q. S., Wang, L., Ng, Y. H., Leung, W. P. C., Yu, E. N. H., Wong, L. M., Tang, H. Y., & Lee, H. C. H. (2023). Career and life development intervention for non-engaged youth: Evaluating the Hong Kong Benchmarks (Community) Pilot Program [Article]. *Frontiers in Psychology*, 14, 15, Article 1117251. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1117251>
39. Noh, H., & Lee, B. J. (2017). Risk factors of NEET (Not in Employment, Education or Training) in South Korea: an empirical study using panel data. *Asia Pacific Journal of Social Work and Development*, 27(1), 28-38. <https://doi.org/10.1080/02185385.2017.1289860>
40. Pennoni, F., & Bal-Domanska, B. (2022). NEETs and Youth Unemployment: A Longitudinal Comparison Across European Countries [Article]. *Social Indicators Research*, 162(2), 739-761. <https://doi.org/10.1007/s11205-021-02813-5>
41. Plenty, S., Magnusson, C., & Låftman, S. B. (2021). Internalising and externalising problems during adolescence and the subsequent likelihood of being Not in Employment, Education or Training (NEET) among males and females: The mediating role of school performance [Article]. *Ssm-Population Health*, 15, 9, Article 100873. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2021.100873>
42. Quinlan-Davidson, M., Shan, D., Courtney, D., Barbic, S., Cleverley, K., Hawke, L. D., Ma, C. M., Prebeg, M., Relihan, J., Szatmari, P., & Henderson, J. L. (2023). Associations over the COVID-19 pandemic period and the mental health and substance use of youth not in employment, education or training in Ontario, Canada: a longitudinal, cohort study [Article]. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 17(1), 15, Article 105. <https://doi.org/10.1186/s13034-023-00653-4>

43. Rahmani, H., & Groot, W. (2023). Risk Factors of Being a Youth Not in Education, Employment or Training (NEET): A Scoping Review. *International Journal of Educational Research*, 120, 102198. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.ijer.2023.102198>
44. Ringbom, I., Suvisaari, J., Kääriälä, A., Sourander, A., Gissler, M., Ristikari, T., & Gyllenberg, D. (2022). Psychiatric disorders diagnosed in adolescence and subsequent long-term exclusion from education, employment or training: longitudinal national birth cohort study [Article]. *British Journal of Psychiatry*, 220(3), 148-153, Article Pii s000712502100146x. <https://doi.org/10.1192/bjp.2021.146>
45. Robert, S., Romanello, L., Lesieur, S., Kergoat, V., Dutertre, J., Ibanez, G., & Chauvin, P. (2019). Effects of a systematically offered social and preventive medicine consultation on training and health attitudes of young people not in employment, education or training (NEETs): An interventional study in France [Article]. *Plos One*, 14(4), 18, Article e0216226. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0216226>
46. Rodwell, L., Romaniuk, H., Nilsen, W., Carlin, J. B., Lee, K. J., & Patton, G. C. (2018). Adolescent mental health and behavioural predictors of being NEET: a prospective study of young adults not in employment, education, or training [Article]. *Psychological Medicine*, 48(5), 861-871. <https://doi.org/10.1017/s0033291717002434>
47. Sadler, K., Akister, J., & Burch, S. (2015). Who are the young people who are not in education, employment or training? An application of the risk factors to a rural area in the UK [Article]. *International Social Work*, 58(4), 508-520. <https://doi.org/10.1177/0020872813515010>
48. Salvà-Mut, F., Thomás-Vanrell, C., & Quintana-Murci, E. (2016). School-to-work transitions in times of crisis: the case of Spanish youth without qualifications [Article]. *Journal of Youth Studies*, 19(5), 593-611. <https://doi.org/10.1080/13676261.2015.1098768>
49. Salvà-Mut, F., Tugores-Ques, M., & Quintana-Murci, E. (2018). NEETs in Spain: an analysis in a context of economic crisis [Article]. *International Journal of Lifelong Education*, 37(2), 168-183. <https://doi.org/10.1080/02601370.2017.1382016>
50. Schoon, I., & Lyons-Amos, M. (2017). A socio-ecological model of agency: The role of structure and agency in shaping education and employment transitions in England [Article]. *Longitudinal and Life Course Studies*, 8(1), 35-56. <https://doi.org/10.14301/llcs.v8i1.404>
51. Stain, H. J., Baker, A. L., Jackson, C., Lenroot, R., Paulik, G., Attia, J., Wolfenden, L., Stoyanov, S. R., Devir, H., & Hides, L. (2019). Study protocol: a randomised controlled trial of a telephone delivered social wellbeing and engaged living (SWEL) psychological intervention for disengaged youth [Article]. *Bmc Psychiatry*, 19, 9, Article 136. <https://doi.org/10.1186/s12888-019-2116-5>
52. Sveinsdottir, V., Eriksen, H. R., Baste, V., Hetland, J., & Reme, S. E. (2018). Young adults at risk of early work disability: who are they? [Article]. *Bmc Public Health*, 18, 12, Article 1176. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-6095-0>
53. Tamesberger, D., & Bacher, J. (2014). NEET youth in Austria: a typology including socio-demography, labour market behaviour and permanence [Article]. *Journal of Youth Studies*, 17(9), 1239-1259. <https://doi.org/10.1080/13676261.2014.901492>
54. Tayfur, S. N., Prior, S., Roy, A. S., Maciver, D., Forsyth, K., & Fitzpatrick, L. I. (2022). Associations between Adolescent Psychosocial Factors and Disengagement from Education and Employment in Young Adulthood among Individuals with Common Mental Health Problems [Article]. *Journal of Youth and Adolescence*, 51(7), 1397-1408. <https://doi.org/10.1007/s10964-022-01592-7>
55. Vancea, M., & Utzet, M. (2018). School-to-work transition: the case of Spanish NEETs [Article]. *Journal of Youth Studies*, 21(7), 869-887. <https://doi.org/10.1080/13676261.2017.1421313>
56. Wells, M. B., Blom, L., Asper, M. M., & Lindberg, L. (2024). Emerging Adults' Perspectives of Received Youth Worker Support and Their Personal and Structural Barriers to Find Employment or Further Education: A Qualitative Study From Sweden [Article]. *Emerging Adulthood*, 12(6), 1069-1085. <https://doi.org/10.1177/21676968241273236>
57. Youmans, A., Hussain, A., Godden, L., Kutsyuruba, B., Butler, A., Deluca, C., & Shewchuk, S. (2024). MEETING THE EMPLOYMENT NEEDS OF MARGINALIZED YOUTH: A REVIEW OF PROMISING

YOUTH EMPLOYMENT PROGRAMS [Article]. *International Journal of Child Youth & Family Studies*, 15(4), 66-86. <https://doi.org/10.18357/ijcyfs154202422219>

58. Zhu, N., Hawke, L. D., Prebeg, M., Hayes, E., Darnay, K., Iyer, S. N., & Henderson, J. (2022). Intervention outcome preferences for youth who are out of work and out of school: a qualitative study [Article]. *Bmc Psychology*, 10(1), 9, Article 180. <https://doi.org/10.1186/s40359-022-00887-5>

Ostatné zdroje

1. Avanesian, G., Borovskaya, M., Masych, M., Dikaya, L., Ryzhova, V., Egorova, V. 2024. How Far Are NEET Youth Falling Behind in Their Non-Cognitive Skills? An Econometric Analysis of Disparities. *Economies* 12: 25. <https://doi.org/10.3390/economies12010025>
2. Eurostat. 2023. Statistics on young people neither in employment nor in education or training. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training#The_NEET_rate_within_the_EU_and_its_Member_States_in_2023
3. Furlong, A. 2006. Not a very NEET solution: representing problematic labour market transitions among early school-leavers. *Work Employ Soc* 20:553–569. <https://doi.org/10.1177/0950017006067001>
4. CVTI. 2024. Štatistická ročenka. https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia.html?page_id=9580
5. Informačný systém ďalšieho vzdelávania. 2024. Akreditované vzdelávacie kurzy. <http://isdv.iedu.sk/SearchForm.aspx?district=3>
6. INSYS. 2025. Počítačové kurzy. <https://www.insys.sk/index.html>
7. Inštitút sociálnej politiky. 2024a. Uplatnenie absolventov stredných škôl. <https://institutsocialnejpolitiky.gov.sk/absolventi/index.html>
8. Inštitút sociálnej politiky. 2024b. Uplatnenie absolventov vysokých škôl. <https://institutsocialnejpolitiky.gov.sk/absolventi/absolventiv/datatable.html>
9. KURZY. 2025. Všetky kurzy. <https://www.kurzy.sk/lokalita/trenciansky-kraj>
10. Koncepcia rozvoja práce s mládežou v Trenčianskom samosprávnom kraji do roku 2028. Dostupné na: https://rcmtn.sk/wp-content/uploads/2021/03/Koncepcia-PsM-TSK-2028_v1.pdf
11. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2025a. Počet mladých pracujúcich s trvalým pobytom v okresoch Trenčianskeho kraja v mesiaci jún 2024. Údaje poskytnuté na vyžiadanie.
12. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2025b. Počet mladých pracujúcich s trvalým pobytom v okresoch Trenčianskeho kraja v roku 2023. Údaje poskytnuté na vyžiadanie.
13. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. 2024a. Počty žiakov podľa typu ukončenia štúdia 2023/2024 - Základné školy (Vybraní sú žiaci, ktorých okres trvalého pobytu je Trenčiansky kraj a súčasne navštevovali školu v Trenčianskom kraji). Údaje poskytnuté na vyžiadanie.
14. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. 2024b. Počty žiakov podľa typu ukončenia štúdia 2023/2024 - Stredné školy (Vybraní sú žiaci, ktorých okres trvalého pobytu je Trenčiansky kraj a súčasne navštevovali školu v Trenčianskom kraji). Údaje poskytnuté na vyžiadanie.
15. Ministerstvo vnútra SR. 2024. Štatistický prehľad celkového počtu platných tolerovaných pobytov cudzincov (odídencom z Ukrajiny) na území Trenčianskeho kraja s účelom dočasné útočisko v členení podľa jednotlivých okresov, veku a pohlavia. Údaje poskytnuté na vyžiadanie.
16. Nežinský, E., Wirtz Z., Zelmanová O. Analýzy o uplatnení mladých ľudí a dospelých na trhu práce v súvislosti s jeho potrebami v 21.storočí. <https://www2.nucem.sk/dl/5202/>
17. Portál VŠ. 2024. Zoznam vysokých škôl podľa počtu študentov. <https://www.portalvs.sk/sk/informacie-o-vysokych-skolach/podla-poctu-studentov>
18. Ralston, K., Everington, D., Feng, Z., & Dibben, C. (2022). Economic Inactivity, Not in Employment, Education or Training (NEET) and Scarring: The Importance of NEET as a Marker of Long-Term Disadvantage. *Work, Employment and Society*, 36(1), 59-79. <https://doi.org/10.1177/0950017020973882>

19. Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v Trenčianskom samosprávnom kraji roky 2021-2025. Dostupné na : https://www.tsk.sk/regionalny-rozvoj/strategicke-dokumenty/strategia-rozvoja-stredneho-odborneho-skolstva-v-tsk.html?page_id=250751
20. SODB 2021. 2024a. Obyvatelia. Rozšírené výsledky. <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/rozsirene-vysledky>
21. SODB 2021. 2024b. Osamelí rodičia vo veku 15-29 rokov s aspoň jedným závislým dieťaťom podľa ekonomickej aktivity. Údaje poskytnuté na vyžiadanie.
22. SODB 2021. 2024c. Osoby mladšie ako 26 rokov veku, ktoré ukončili príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie (absolvent školy) – podľa vzdelania a pohlavia. Údaje poskytnuté na vyžiadanie.
23. SODB 2021. 2024d. Osoby vo veku 15-29 rokov s trvalým pobytom v Trenčianskom kraji a súčasným pobytom v iných krajoch SR k 1.1.2021. Údaje poskytnuté na vyžiadanie.
24. SODB 2021. 2024e. Počet obyvateľov s inou štátnou príslušnosťou (okrem slovenskej a nezistenej) podľa 5-ročných vekových skupín a súčasnej ekonomickej aktivity s trvalým pobytom v SR. Údaje poskytnuté na vyžiadanie.
25. Šipikal, M., Némethová, V. 2023. Analýza regionálnej distribúcie mladých NEET na Slovensku. XXVI. *mezinárodní kolokvium o regionálních vědách Sborník příspěvků Bořetice 14.–16. 6. 2023*, 9-16. <https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.P280-0311-2023-1>
26. Štatistický úrad SR. 2024. Databáza DATACube. https://datacube.statistics.sk/#!/lang/sk/?utm_source=susr_portalHP&utm_medium=page_data_base&utm_campaign=DATACube_portalHP
27. TnUAD v Trenčíne. 2025. Počty zapísaných študentov s potvrdeným úplným zápisom na TnUAD z AIS k 31.10.2024. Interné údaje TnUAD v Trenčíne.
28. TSK. 2021. Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v Trenčianskom samosprávnom kraji na roky 2021 – 2025. https://www.tsk.sk/buxus/docs/rr_strategia_vav_tsk_21-25.pdf
29. Uplatnenie absolventov. 2024. <https://www.trendyprace.sk/sk/absolventi/regio-trendy/trenciansky-kraj>
30. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024a. Mesačné štatistiky miest a obcí. https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/mesacne-statistiky-miest-a-obci.html?page_id=1009850
31. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024b. Nezamestnanosť – mesačné štatistiky. https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky.html?page_id=1254
32. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024c. Nezamestnanosť – absolventi – štatistiky. https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-absolventi-statistiky.html?page_id=1252
33. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024d. Počty osôb vo veku 15 - 29 rokov umiestnených na vybrané nástroje AOTP v jednotlivých okresoch TSK – rok 2023. Údaje poskytnuté na vyžiadanie
34. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024e. Počty osôb vo veku 15 - 29 rokov umiestnených na vybrané nástroje AOTP v jednotlivých okresoch TSK – rok 2024. Údaje poskytnuté na vyžiadanie
35. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024f. Počty osôb vo veku 15 - 29 rokov, pochádzajúcich z tretích krajín (Ukrajina - odídenci) umiestnených v rámci vybraných NP v jednotlivých okresoch TSK. Údaje poskytnuté na vyžiadanie
36. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024g. Počty osôb vo veku 15 - 29 rokov umiestnených na jednotlivé opatrenia NP Finančné stimuly pre zamestnanosť v jednotlivých okresoch TSK – do 31.10.2024. Údaje poskytnuté na vyžiadanie
37. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024h. Počty UoZ vo veku 15 - 29 rokov zapojených do vybraných nástrojov AOTP v obciach a okresoch Trenčianskeho kraja. Údaje poskytnuté na vyžiadanie.

38. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024i. Počty UoZ vo veku 15 - 29 rokov podľa profesie bezprostredne pred evidenciou a dĺžky evidencie (krátkodobo nezamestnaní) v obciach a okresoch Trenčianskeho kraja. Údaje poskytnuté na vyžiadanie
39. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024j. Počty UoZ vo veku 15 - 29 rokov s dosiahnutým vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie (ISCED 0 až 2) v obciach a okresoch Trenčianskeho kraja. Údaje poskytnuté na vyžiadanie
40. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024k. Počty UoZ vo veku 15 - 29 rokov podľa profesie bezprostredne pred evidenciou a dĺžky evidencie (dlhodobo nezamestnaní) v obciach a okresoch Trenčianskeho kraja. Údaje poskytnuté na vyžiadanie
41. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024l. Počty UoZ vo veku 15 - 29 rokov podľa stupňa vzdelania a dĺžky evidencie (dlhodobo nezamestnaní) v obciach a okresoch Trenčianskeho kraja. Údaje poskytnuté na vyžiadanie
42. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024m. Prehľad nedostatkových profesií v Trenčianskom samosprávnom kraji: Platné pre IV.Q.2024.
https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SSZ/OISS/NEDOSTATKOVE_PROFESIE/2024/4.Q/Trenciansky_samospravny_kraj.pdf
43. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2024n. Štatistiky.
https://www.upsvr.gov.sk/statistiky.html?page_id=1247
44. V.A.J.A.K. 2025. Vzdelávanie po celý život. <https://trecin.vajak.sk/o-nas/>
45. Veselková, M., Hábel, B. 2023. Pracovným migrantom z Ukrajiny sa na Slovensku darí lepšie ako odídencom. Bratislava: Inštitút sociálnej politiky, 37 s.
https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/analyticke-centrum/analyticke-komentare/komentare_2023/veselkova_habel_2023_pracovnym_migrantom_z_ua_sa_na_sk_dari_lepsie_ako_odidencom.pdf